Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, *Κυριακή 26 Σεπτεμβρίου 2021 • Ετος 13ο • Αρ. φύλλου 681* | Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα | www.kathimerini.com.cy | €2,90

Καμία χαλάρωση μέτρων πριν από τα Χριστούγεννα

Κυρίαρχη άποψη σε κυβέρνηση να μην τεθεί σε ρίσκο η εορταστική περίοδος

Οι θετικές επιδόσεις των υγειονομικών μέτρων στην ανακοπή έξαρσης της πανδημίας πέρα από τα αισθήματα ανακούφισης, προκαλούν και σκεπτικισμό στην κυβέρνηση για τον χρόνο αποκλιμάκωσης των μέτρων που έχουν αποφασισθεί. Οπως αποκάλυπταν κυβερνητικές πηγές στην «Κ», το πρώτο δυνατό τεστ αξιολόγησης των μέτρων δεν αναμένεται πριν από το τέλος του ερχόμενου μήνα. Στο σενάριο που η υφιστάμενη εικόνα παραμείνει, κυβέρνηση και επιδημιολόγοι καλούνται να αποφασίσουν τι μέλλει γενέσθαι με τις χαλαρώσεις έχοντας κατά νου και την εμπειρία του περσινού φθινοπώρου, εμπειρία που εκ των πραγμάτων γέρνει την πλάστιγγα προς την πλευρά διατήρησης των σημερινών περιοριστικών μέτρων μέχρι τις γιορτές. **Σελ. 5**

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ

Προειδοποιήσεις σε ιεράρχες αλλά και σε κληρικούς

Ο Αρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος Β΄ στη συνέντευξή του στην «Κ» είναι αποφασισμένος να λάβει δραστικά μέτρα για τους «αντάρτες» μητροπολίτες και κληρικούς. Αποκαλύπτει τι είπε στον Μόρφου Νεόφυτο και ότι ίσως υπάρχουν παρασκηνιακές διεργασίες που σχετίζονται με τη διαδοχή του. **Σελ. 6**

REMEDOL FC

Παρακεταμόλη

Άμεση Αναλγητική & Αντιπυρετική Δράση

Ανακουφίζει από τον Πόνο & τον Πυρετό!

Remedica

• Συμβουλευτείτε τον γιατρό ή τον φαρμακοποιό σας.

• Δεν είναι απαραίτητη η συνταγή γιατρού.

• Για περισσότερες πληροφορίες, παρακαλώ ανατρέξτε στο φύλλο Οδηγιών Χρήσης του προϊόντος.

www.remedica.eu

Remedica Ltd.
Ταχυδρομική Διεύθυνση: Τ.Κ. 51706, 3508 Λεμεσός, Κύπρος
Τηλ. + 357 25553000, Φαξ. +357 25390192,
Email: drugsafety@remedica.com.cy

LF/0149/02 02.21

ΜΕΤΑΡΡΘΥΜΙΣΗ Τ.Α.

Ισχύς εν τη ενώσει για μία Λευκωσία

Ο δήμαρχος Λευκωσίας Κωνσταντίνος Γιωρκάτζης και ο δήμαρχος Στροβόλου Ανδρέας Χαραλάμπους εξηγούν στην «Κ» γιατί δεν υπάρχει άλλη προοπτική εκτός από τη συνένωση της Λευκωσίας και του Στροβόλου. Αμφότεροι επικαλούνται πρακτικά ζητήματα σχεδιασμού. **Σελ. 9**

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Μάχη funds για ΜΕΔ Ελληνικής

Τρεις είναι οι επικρατέστεροι αγοραστές για το πακέτο κόκκινων δανείων της Ελληνικής Τράπεζας, ύψους 700 εκατ. ευρώ. Πρόκειται για τα επενδυτικά ταμεία Cerberus, Bain και Pimco. Από κοντά η doValue και η Apollo. **Οικονομική, σελ. 5**

Σωσίβια λέμβος ο διορισμός αντιπροσώπου

Σε ρόλο «οδηγού» οι άτυπες ιδέες

Ο γενικός γραμματέας του ΟΗΕ Αντόνιο Γκουτέρες προτίθεται να προσπαθήσει να άρει το αδιέξοδο με τον διορισμό αντιπροσώπου για το Κυπριακό, ενώ την ίδια ώρα, όπως πληροφορείται η «Κ», η Βρετανία βρίσκεται σε ρόλο «οδηγού» και οι «άτυπες ιδέες» της. **Σελ. 4**

ΚΑΤΕΧΟΜΕΝΑ / ΤΟΥΡΚΙΑ

Επιμένουν στη λύση δύο κρατών

Ο Τούρκος πρόεδρος Ταγίπ Ερντογάν επιμένει στο γεγονός ότι στο Κυπριακό η σελίδα της ομοσπονδιακής λύσης έχει κλείσει μια για πάντα στη Νέα Υόρκη, με τον Ερσίν Τατάρ, εν όψει και της Τριμερούς τη Δευτέρα να τηρεί παρόμοια στάση. **Σελ. 3**

ΛΟΓΟΚΡΙΣΙΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Οι απαγορεύσεις χρονολογούνται...

Από τον Τεύκρο Ανθία έως την Πάολα Ρεβενιώτη και από τη συναυλία Ρουβά στην παράσταση του ΘΟΚ «Cock» και τον Γιώργο Γαβριήλ, στην Κύπρο φαίνεται ότι η ελευθερία λόγου και καλλιτεχνικής έκφρασης έβρισκαν πάντοτε εμπόδια. **Σελ. 10**

Το κενό της Μέρκελ και η επόμενη μέρα

Μια νέα σελίδα για τη Γερμανία και την Ε.Ε. ανοίγει σήμερα, καθώς οι Γερμανοί πολίτες οδεύουν προς τις κάλπες για να αναδείξουν τον διάδοχο της Αγκελα Μέρκελ. Τα αποτελέσματα των exit polls αναμένεται να ανακοινωθούν στις 7 μ.μ. (ώρα Κύπρου), πυροδοτώντας έναν μαραθώνιο διαβουλεύσεων για τον σχηματισμό κυβέρνησης συνασπισμού. Η συρρίκνωση των δύο παραδοσιακών κομμάτων εξουσίας και η οριακή δημοσκοπική τους διαφορά αφήνει ανοιχτά πολλά διαφορετικά ενδεχόμενα. **Σελ. 22**

Μετ' εμποδίων οι συνομιλίες

Για τις βάσεις με τις ΗΠΑ

Προσωρινή εμπλοκή στις διαπραγματεύσεις ανάμεσα σε Αθήνα και Ουάσιγκτον για την ανανέωση της Συμφωνίας Αμοιβαίας Αμυντικής Συνεργασίας. Τα εμπόδια αφορούν τεχνικά χαρακτηριστικά της συμφωνίας, αλλά και πολιτικές διαφωνίες. **Σελ. 19**

Ανοικτές περιβαλλοντικές πληγές

Κίνδυνος απερήμωσης, ποιότητα αέρα, λίμνες λυμάτων, πυρκαγιές

Ανοικτές παραμένουν οι περιβαλλοντικές πληγές της Κύπρου και θέτουν άμεσα σε κίνδυνο την υγεία όλων μας. Βιομηχανίες που γειτνιάζουν με σπίτια και σχολεία, χοιροστάσια πλησίον κατοικημένων περιοχών, ζωικά απόβλητα στους αυθαίρετους σκυβαλότοπους ακόμα και μέσα σε περιοχές περιβαλλοντικά πολύτιμες. Η ποιότητα του αέρα που αναπνέουμε γίνεται όλο και πιο βαριά. Σοβαρότερο όλων η κλιματική αλλαγή και ο κίνδυνος ερημοποίησης του νησιού. Περίπου 120 λίμνες χοιρολυμάτων υπάρχουν στην περιοχή Κάτω Μονής, Μενοίκου και Μιτσερού. Η πυρκαγιά στον Αρακαπά άφησε πίσω της καμένη έκταση περίπου 40 χιλιομέτρων. **Σελ. 8**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Προκλήσεις του αύριο

Η Κυπριακή Δημοκρατία, όπως και όλες οι χώρες ανά το παγκόσμιο, αντιμετωπίζει πολυδιάστατες προκλήσεις, όπως η περιβαλλοντική καταστροφή, που γίνεται ολοένα και πιο απειλητική, οι προσφυγικές κρίσεις, που αναλόγως της γεωγραφικής θέσης της κάθε χώρας δέχεται και συγκεκριμένες εθνικές ή εθνοτικές ομάδες, και τα γεωπολιτικά παίγνια, που αναγκάζουν τις ηγεσίες των κρατών να ζυγίζουν τις πολιτικές/διπλωματικές κινήσεις τους κάθε στιγμή. Η Κυπριακή Δημοκρατία, η οποία βρίσκεται εδώ και χρόνια στη δίνη του παραπάνω τριπτύχου, πρέπει να αντικρίζει κατάματα τις πραγματικότητες, είτε αυτές είναι γεωπολιτικές είτε ανθρωπιστικές, είτε περιβαλλοντικές. Το θέμα δεν είναι να βγούμε από τη δίνη μόνο αλώβητοι, αλλά και αξιοπρεπείς.

Η κάρτα που σε ταξιδεύει είναι εδώ.

AEGEAN

bankofcyprus.com.cy

Τράπεζα Κύπρου

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Ο θεατρικός συγγραφέας Γιον Φόσε στην «Κ»

Ο Νορβηγός θεατρικός συγγραφέας Γιον Φόσε παραχώρησε αποκλειστική συνέντευξη στην «Κ» με αφορμή την ελληνική παρουσίαση του έργου του «Κάποιος θα έρθει», σε σκηνοθεσία Γιάννη Χουβαρδά. **Ζωή, σελ. 1**

ΠΡΟΣΩΠΟ

Η ζωγράφος Ρέα Μπέιλι στην «Κ»

Η «Κ» μίλησε με τη Ρέα Μπέιλι, η οποία μας μιλάει για τη σχέση της με τη φύση και τη γη: «Η γη για εμένα είναι η ουσία της ύπαρξης. Εγώ διάλεξα να γεννηθώ σε τούτο τον τόπο, εδώ ήθελα να έρθω. Ήμουν συνεννοημένη εξ αρχής». **Ζωή, σελ. 4**

ΘΕΑΤΡΟ/ΜΟΥΣΙΚΗ

Βόυτσεκ και Monsieur Doumani

Η «Κ» μιλάει με τον σκηνοθέτη της παράστασης «Βόυτσεκ» Παναγιώτη Λάρκου για το έργο του Γκέοργκ Μπίχνερ. Επίσης, μας μιλάνε οι Monsieur Doumani για τον τέταρτό τους δίσκο «Pissourín». **Ζωή, σελ. 3, 5**

ZENITH

THE FUTURE SINCE 1865

DEFY INVENTOR

Vassos Eliades Accessories Ltd

Nicosia - Limassol, Tel.: 22 897 361

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / *Γράφει ο* **ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Η σχετικότητα του πλούτου

«Η Δεξαμενή Σκέψης "Τα 5 Φ" (Φιλάνθρωποι – Φιλανθείς – Φιλόζωοι – Φιλάσθενοι – Φιλοτελιστές) σας προσκαλούν στην Ημερίδα με θέμα:"Η ειδική θεωρία της σχετικότητας του πλούτου". Μετά τιμής (δικής σας) - Βίρνα Κυμβάλου, Πρόεδρος».

Η Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον προβληματίστηκε τα μάλα εάν θα αποδεχόταν την πρόσκληση, αλλά στο τέλος επικράτησε η λογική έναντι του συναισθήματος. «Κανένας νουνεχής άνθρωπος δεν τα βάζει με τη Βίρνα», σχολίασε η Ευγενία η Καλαμαρού και βεβαίως είχε δίκαιο. Γιατί όπως ορθά επίσης επεσήμανε η αριστερή (με την καλή έννοια) Κουλλίτσα Κυριακού: «Όποιαν πέτρα τζιαι αν σηκώσεις εν να έβρεις που κάτω την πελλο-Βίρνα. Θα πάμε, λοιπόν, τζιαι θα πούμε τζιαι ένα τραούδι».

Τραγούδι δεν χρειάστηκε να πουν, αφού η οικοδέσποινα είχε φροντίσει και γι' αυτό. Η Χορωδία Οικιακών Βοηθών Αγίου Ανδρέα ερμήνευε υποδειγματικά τη «Φτωχολογιά», ενώ οι κυρίες κατευθύνονταν προς τις ροτόντες με τα λινά τραπεζομάντηλα. «Φτωχολογιά, για σένα κάθε μου τραγούδι, για τους καημούς σου που σεργιανούν στη γειτονιά» τραγουδούσαν οι αλλοδαπές, καθώς το γκαρσόνι σέρβιρε στην Ιουλία το Royal Blend του Fortnum and Mason.

Όταν η Βίρνα Κυμβάλου ανέβηκε στο βήμα μια νεκρική σιγή απλώθηκε στον κήπο. «Τ' είναι πλούσιος; τι μη πλούσιος; και τι τ' ανάμεσό τους;» αναρωτήθηκε με παλλόμενη φωνή. «Η κατάθεση των Πόθεν Έσχες είναι η αφορμή για να διερευνήσουμε το ακανθώδες ερώτημα, μέσα από το πρίσμα της ειδικής θεωρίας της σχετικότητας του Άλμπερτ Αϊνστάιν η οποία, a propos, διατυπώθηκε στις 27 Σεπτεμβρίου, 96 ολόκληρα χρόνια πριν. Ας δώσουμε όμως το λόγο στις ειδικούς...».

Το πιο λαμπερό κομμάτι της κυπριακής Ριβιέρας, η ακτογραμμή της Λεμεσού, επικράτησε συντριπτικά στη μάχη εντυπώσεων του Πόθεν Έσχες.

Πρώτη ανέβηκε στο βήμα η συνταξιούχος μαθηματικός Ευανθία Κάττου Σεϊττάνη, η οποία παρουσίασε εισήγηση με τίτλο: «Πλούσιοι πολιτικοί σε φτωχούς καιρούς». Το κοινό κρεμόταν από τα χείλη της, τη στιγμή δε που ανακοίνωσε: «Έχουμε νικήτρια:την Φωτεινή Τσιρίδου, με περιουσία 9,5 εκατομμύρια!» ακολούθησανξέφρενα χειροκροτήματα. Το αργυρό απονεμήθηκε στην Τέως, επιβεβαιώνοντας ότι το πιο λαμπερό κομμάτι της κυπριακής Ριβιέρας βρίσκεται στη Λεμεσό. «Σημειώστε ότι η αγαπητή Έμιλυ δήλωσε μείωση περιουσίας κατά 181.326 ευρώ, γεγονός που μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι το πολιτικό κόστος είναι μέγεθος μετρήσιμο» απογείωσε τον λόγο της η σεϊττάνισσα Σεϊττάνη, καταχειροκροτούμενη από το υπέργηρο ακροατήριο.

Ο πήχυς είχε ανέβει πλέον ψηλά. Οι κυρίες ανέμεναν με ενδιαφέρον την επόμενη εισήγηση, αφού ο πικάντικος τίτλος «Νίκος Αναστασιάδης – Ο φτωχούλης του Θεού» τούς είχε εξάψει τη φαντασία. Η συνταξιούχος λειτουργός του Φόρου Εισοδήματος Πολυτίμη Αργυρού Χρυσοχόου ανέβηκε στο βήμα κι ευθύς έθεσε τον δάκτυλον επί τον τύπον των ήλων: «Ποιος περιπαίζει ποιον;» ρώτησε με στεντόρεια φωνή, ενώ κτυπούσε το χέρι της με δύναμη στο πόντιουμ.

Ακόμα και η Ευγενία αναγκάστηκε να παραδεχτεί ότι ο λόγος της ήταν καθηλωτικός. Και αναφέρομαι επίτηδες στην Καλαμαρού,γιατί βοούσε το σύμπαν τριγύρω «για τα πολιτικά παιχνίδια της πελλο-Βίρνας, η οποία διοργάνωσε μια φιέστα αποδόμησης της κυβέρνησης πίσω από τη βιτρίνα μιας ημερίδας προβληματισμού». Σε κάθε περίπτωση, όποια κι αν ήταν τα κίνητρα της οικοδέσποινας, οι κυρίες του καρέ παραδέχτηκαν ότι η δεύτερη εισήγηση ήταν ποταμός.

«Μόλις ένα χρόνο πριν, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας απέκρουε τις κατηγορίες για προσωπική εμπλοκή του στο εμπόριο διαβατηρίων δηλώντας στους Financial Times: «Έβγαλα αρκετά χρήματα ώστε να μην έχω ανάγκη διεφθαρμένων πρακτικών». Είναι αρκετά χρήματα οι καταθέσεις των 115.126 ευρώ; Γι' αυτό επαναλαμβάνω, αγαπητές φίλες: Ποιος περιπαίζει ποιον; Για να μην πάμε στο κεφάλαιο ακίνητα και στα δύο διαμερίσματα αξίας 66.000 ευρώ, τα οποία αποφέρουν το μυθώδες ποσό των 6.000 ευρώ ετησίως από ενοίκια! Μια εξήγηση υπάρχει γι' αυτόν τον τραγέλαφο: είτε κάποιος μας εμπαίζει απροκάλυπτα, είτε ισχύει η ειδική θεωρία της σχετικότητας του πλούτου». Με αυτό το μελοδραματικό κρεσέντο έκλεισε την ομιλία της η Πολυτίμη Αργυρού Χρυσοχόου και κατέβηκε από το βήμα.

Η Ιουλία σχολίαζε τη ρηξικέλευθη δήλωση της Ελένης Θεοχάρους, ότι θα είναι παρούσα στις εκλογές απέναντι στους Ανανιστές, όταν η οικοδέσποινα πλησίασε το τραπέζι τους. Η Χορωδία Οικιακών Βοηθών Αγίου Ανδρέα τραγουδούσε τη μεγάλη επιτυχία της Μπέλου «μην κλαις και μη λυπάσαι που βραδιάζει, εμείς που ζήσαμε φτωχοί», προσθέτοντας μια ζωηρή πινελιά στην ήδη σουρεαλιστική ατμόσφαιρα. «Λοιπόν;» ρώτησε η Βίρνα Κυμβάλου, κοιτώντας τη χήρα Ουίλσον θαρρετά στα μάτια.

Όσοι έζησαν ως ενήλικες τη δεκαετία του '60 γνωρίζουν ότι η κόντρα ανάμεσα στις δύο γυναίκες κρατάει δεκαετίες. Όταν το πανελλήνιο παράπαιε ανάμεσα στα διχαστικά διλήμματα «Βουγιουκλάκη ή Καρέζη;» και «Βοσκόπουλος ή Πουλόπουλος;», η αστική Λευκωσία ήταν χωρισμένη σε δύο στρατόπεδα: «Ιουλία ή Βίρνα;».

«Έπειτα από τόσο καιρό δεν είναι αστείο να συντηρούμε αυτή την κόντρα;» αναρωτήθηκε, εν τη μεγαθυμία της, η Βίρνα Κυμβάλου, χαμογελώντας ειρωνικά. «Εσύ άλλωστε δεν είσαι πια παρά μια νεόπτωχη με πλούσιο εσωτερικό κόσμο» είπε, ρίχνοντας λίγο ακόμα αλάτι στην ανοιχτή πληγή. Η Ιουλία αρκέστηκε να της ρίξει μια παγερή ματιά κι ύστερα σηκώθηκε από τη θέση της, βαδίζοντας αργά προς το πόντιουμ.

«Αγαπητές φίλες, επιτρέψτε μου να προσθέσω μια ακόμα διάσταση στον γόνιμο προβληματισμό της σημερινής ημερίδας: "Πλούσιοι οι πτωχοί τω πνεύματι". Καλώ στο βήμα, για να μας δώσει τα φώτα της, την πλέον αρμόδια Βίρνα Κυμβάλου!». Πνιχτά γέλια ακούστηκαν από παντού, καθώς η Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον αποχωρούσε μεγαλοπρεπώς με το κεφάλι ψηλά.

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

90 χρόνια πρίν στην «Κ»

26.9.1931

ΥΠΟΧΩΡΗΣΗ: Λονδίνον, 22 Σεπτεμβρίου. Η αυλαία υψώθη χθες εις την δευτέραν πράξιν του δράματος της λίρας στερλίνας. Η πρώτη πράξις έφερε τον τίτλον «η λίρα εν κινδύνω». Την εζήσαμεν ημέρα τη ημέρα. Από ενός μηνός, διά να περισώση την χρυσήν βάσιν του νομίσματός της η Αγγλία, έκαμεν έκκλησιν εις όλας τας εθνικάς της δυνάμεις. Εψήφισε βαρείς φόρους. Επέβαλε σκληράς οικονομίας. Επεζήτησε τεραστίας πιστώσεις εκ του εξωτερικού. Εσκέπτετο ασφαλώς ότι θα ηδύνατο ούτω να αντιτάξη ισχυρόν φράγμα εις το κύμα της δυσπιστίας και των αθρόων αναλήψεων κεφαλαίων, το οποίον ηπείλη να καταποντίση την λίραν. Μέχρι της Πέμπτης θα ηδύνατο να πιστεύση τις ότι είχε επιτύχει εις την προσπάθειάν της, αλλ' αιφνιδίως την Παρασκευήν παρουσιάσθησαν ρωγμαί εις την επιφάνειαν του φράγματος και το Σάββατον, προ της χρηματιστηριακής θυέλλης της Νέας Υόρκης και της Ευρωπαϊκής ηπείρου, κατέστη πλέον φανερόν ότι το φράγμα θα υπεχώρη.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ: Αργά την νύκτα εγνώσθη ότι ο κ. Βενιζέλος θα προβή εντός της ημέρας εις ευρείας ανακοινώσεις επί του αντικτύπου των αγγλικών γεγονότων και των μέτρων τα οποία έλαβεν η Κυβέρνησις εν ομοφωνία μετά της Εκδοτικής και των άλλων τραπεζών διά την αντιμετώπισιν της καταστάσεως. Θα αναφέρεται επίσης επί της επελθούσης μετά της Εθνικής Τραπέζης συμφωνίας διά την χορήγησιν υπό τύπον μη γνωσθέντα 5 εκατομμυρίων δολλαρίων εις την Εκδοτικήν εξασφαλισθείσης ούτω πλήρους σταθεροποιήσεως της δραχμής. Θα παρέχει επίσης την διαβεβαίωσιν ότι θα ληφθή παν ενδεικνυόμενον εκ των περιστάσεων μέτρον διά την πλήρη κατοχύρωσιν της δραχμής και θα τονίζη ότι είνε αβάσιμος οιοσδήποτε φόβος, θα συνιστά δε όπως αποφύγουν οι πολίται ενεργείας αδικαιολογήτους δυναμένας να φέρουν κλονισμούς.

ΑΥΘΟΡΜΗΤΩΣ / *Γράφει ο* **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**

Ανθρωπιά, τίποτε άλλο!

Δεν θα το καταλάβω ποτέ, όσο και αν μου το εξηγήσουν, πώς μία έγκυος γυναίκα αφήνεται στο μαύρο σκοτάδι να κοιλοπονάει, να έχει μεταφερθεί σε νοσοκομείο, όπου της είπαν ότι δεν χρήζει νοσηλείας και να γεννάει την επόμενη. Δεν θα το καταλάβω ποτέ πώς ο υπουργός Εσωτερικών εννοεί ότι η Πολιτεία έδειξε υπευθυνότητα; Που δεν την έστειλε πακέτο στη Συρία; Πώς ο υπουργός αρνείται να συμμετάσχει σε συνεδρία της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων επειδή υπάρχει η παράνομη κατά τα λεγόμενά του ΚΙΣΑ. Αν είναι παράνομη σημαίνει ότι η Βουλή παρανομεί, άρα ο κ. υπουργός κάνει τα στραβά μάτια στην παρανομία; Αλλά για να μη μακρηγορούμε, όταν έχεις μία έγκυο γυναίκα δεν την αφήνεις στο παγκάκι, την περιθάλπεις. Η ανθρωπιά τελικά είναι σπουδαίο πράγμα, ενώ η αμετροέπεια και το σκαρφάλωμα ωσάν τον κισσό, πλάνεμα και κατακριτέο.

Νοσούν τα Πειθαρχικά

Πάντως, οι πειθαρχικές διώξεις είναι μια παρωδία, για να μην πω τραγωδία και τα πειθαρχικά όργανα σχεδόν πάντα ξεκούρδιστα. Κανείς ποτέ δεν τιμωρείται, διότι ο νόμος και οι αστυνομικές έρευνες δεν το επιτρέπουν. Τα αρμόδια πειθαρχικά όργανα έχουν δεμένα τα χέρια τους, οι αδικοπραγούντες τη βγάζουν λάδι, όσοι και όσες είχαν την ατυχία να αδικηθούν, θα πρέπει να το αποδείξουν οι ίδιοι, να περιμένουν καμιά δεκαριά χρόνια μέχρι να αποφανθεί η δικαιοσύνη και τα δικαστήριά μας και ζήσε Μάη μου να φας τριφύλλι. Η περίπτωση της 36χρονης γυναικολόγου είναι τρανταχτό παράδειγμα... η δε 73χρονη εγχειρίστηκε αλλά θα είναι σαν να μην εγχειρίστηκε, αν τελικά αποδειχθούν αληθείς οι καταγγελίες. Καιρός να εκσυγχρονιστούν οι νομοθεσίες, αλλά και να καταλάβουν όλοι, κι εμείς οι δημοσιογράφοι, ότι η αυτορρύθμιση δεν είναι κακό πράγμα.

Της Άρτας... το μουσείο

Χτίζουμε το νέο Αρχαιολογικό Μουσείο της Λευκωσίας, αλλά σιγά-σιγά, μη και κλείσουμε κανένα δρόμο... Σιγά-σιγά, δεν θα προλάβει άραγε ο πρόεδρος της Δημοκρατίας Νίκος Αναστασιάδης να το εγκαινιάσει; Δεν ξέρω, πάντως έπρεπε να είχαν αρχίσει οι εργασίες, αλλά αυτός ο κορωνοϊός τα έφερε όλα τούμπα. Αλλά εντάξει, αυτές οι Ιατρικές και οι Οδοντιατρικές Υπηρεσίες ξεκουνημό δεν έχουν. Βρέθηκε λέει κτήριο στην οδό Καλλιπόλεως, και όταν τελειώσει η κατασκευή του θα μεταφερθούν εκεί! Ζήσε Μάη μου να φας τριφύλλι. Καλά, και δεν είμαστε και σίγουροι ότι τελικά θα είναι κατάλληλο το κτήριο. Επίσης, θέμα προκύπτει και με τη στελέχωση του νέου μουσείου... Γενικά, έχουμε πλάνο, κάπου, κάποτε θα το φτιάξουμε το μουσείο, άλλωστε τι χρείαν έχομεν από μουσεία, πινακοθήκες και λοιπές εγκαταστάσεις; Σάμπως, πάει κανείς, σάματις φέρνουν ψήφους; Για το γκλάμουρ τα κάνουμε και τις πράσ...ινες κορδέλες.

Μωρά, συναχτείτε!

Το πρόγραμμα της αυθεντικής διαδρομής εμπειριών Heart land of legends ανακοίνωσε ο υφυπουργός Τουρισμού Σάββας Περδίος και προσκαλεί τον κόσμο να μάθει για τους θρύλους και τις ιστορίες 11 χιλιάδων χρόνων. Ως εδώ καλά, αλλά εκείνο το βιντεάκι της εκστρατείας είναι όλα τα λεφτά, όσο και αν κόστισε ούλα χαλάλι του. Animation καλικάντζαροι, Ναΐτες, Χασανμπουλιά, Αφροδίτη, ηλιοβασιλέματα, και άλλα πολλά. Θα το δει ο τουρίστας και ευλόγως θα αναρωτηθεί πού θα πάω, ποιος είναι ο προορισμός μου; Εγώ φοβάμαι μην μπερδευτούν οι εν δυνάμει τουρίστες μας και πάνε σε καμιά Ιαπωνία, διότι κάτι από Κουροσάβα κάποια στιγμιότυπα μου θύμισαν... όπως και να 'χει 11.000 χρόνια ιστορίας είναι πολλά, άρα κύριε υφυπουργέ, πιέσατε κι εσείς να το φτιάξουμε το μουσείο στη Λευκωσία... Κλείνοντας, θα πω πως αυτό το βίντεο δεν είναι για τουριστική προβολή, διότι η Κύπρος δεν είναι φανταστικός τόπος, υπάρχει και έχει και αρώματα και χρώματα δικά της.

Πάρτε μια γεύση από την αυθεντική Κύπρο και ανακαλύψτε την, μη χάνετε καιρό καθόλου.

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: Δημητρης Λοττιδης • Διευθύντρια: Μαρινα Οικονομιδου • Σύμβουλος Εκδοσης: Αλκης Ανδρεου
Υπεύθυνος Υλης: Αποστολος Κουρουπακης • Υπεύθυνος Ατελιέ: Παντελης Δαμιανου

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: Αλεξης Παπαχελας • Διεύθυνση συντάξεως: Κωστης Φαφουτης - Νοτης Παπαδοπουλος

Χωρίς εκπλήξεις στη Νέα Υόρκη η Αγκυρα

Η διατήρηση κλίματος πρεμίας στην Ανατολική Μεσόγειο συμφέρει όλες τις πλευρές, σημειώνει ο πρόεδρος Ταγίπ Ερντογάν

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Τουρκία και τουρκοκυπριακή κοινότητα επιχειρούν να προβάλλουν, στο περιθώριο των εργασιών του ΟΗΕ στη Νέα Υόρκη, την ιδέα της κυριαρχικής ισότητας, με τον Τούρκο πρόεδρο Ταγίπ Ερντογάν και τους στενούς του συνεργάτες να επιμένουν στο γεγονός ότι στο Κυπριακό η σελίδα της ομοσπονδιακής λύσης έχει κλείσει μια και για πάντα στη Νέα Υόρκη. Πρόκειται για τοποθετήσεις που επανέλαβαν ο κ. Ερντογάν και ο υπουργός Εξωτερικών της Τουρκίας, Μεβλούτ Τσαβούσογλου, στις επαφές τους με τον ΟΗΕ και τον διεθνή παράγοντα στο περιθώριο των εργασιών των Ηνωμένων Εθνών στη Νέα Υόρκη.

Παρόμοια στάση τηρεί στη Νέα Υόρκη και ο Τ/κ ηγέτης Ερσίν Τατάρ, ο οποίος συμμετέχει σε διοργανώσεις και επαφές που διευθετεί για λογαριασμό της τ/κ αποστολής η Τουρκία. Ο κ. Τατάρ ετοιμάζεται μάλιστα να συμμετάσχει στη νέα τριμερή συνάντηση με τον Αντόνιο Γκουτέρες και τον πρόεδρο της Δημοκρατίας, υπογραμμίζοντας τη σημασία της λύσης των δύο κρατών και των δεσμών της κοινότητάς του με την Τουρκία.

Λίγους μήνες μετά την άτυπη διάσκεψη της Γενεύης και την κατάθεση της νέας τ/κ πρότασης για το Κυπριακό, ο πρόεδρος της Τουρκίας ανέπτυξε την ιδέα της λύσης των δυο κρατών από το βήμα της ολομέλειας του ΟΗΕ.

Τα μηνύματα Ερντογάν

Ο πρόεδρος και ο υπουργός Εξωτερικών της Τουρκίας τα προηγούμενα εικοσιτετράωρα στην Νέα Υόρκη πραγματοποίησαν σειρά επαφών με τον διεθνή παράγοντα και, όπως πληροφορείται η «Κ» από διάφορες τουρκικές πηγές, σε ορισμένες από αυτές τις συναντήσεις έγιναν περιορισμένες αναφορές στο Κυπριακό. Η Τουρκία επανέλαβε τις γνωστές θέσεις της για το μέλλον του Κυπριακού και την τροπή των εξελίξεων στην Ανατολική Μεσόγειο. Για το συγκεκριμένο ζήτημα, καλά ενημερωμένες πηγές της «Κ» μας παραπέμπουν στα δύο σημεία που ξεχώρισαν στην ομιλία που πραγματοποίησε ο κ. Ερντογάν από το βήμα της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ. «Ενώ ένας από τους ηγέτες των δύο λαών [της Κύπρου] τον οποίο ο ΟΗΕ προσεγγίζει ως ισότιμο, έχει τη δυνατότητα να σας απευθυνθεί, ο άλλος δεν έχει τη δυνατότητα να σας απευθυνθεί από αυτήν την πλατφόρμα. Αυτό δεν είναι δίκαιο», δήλωσε ο πρόεδρος της Τουρκίας από το βήμα της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ. Με τον όρο «δύο λαοί της Κύπρου» ο κ. Ερντογάν αναφέρθηκε στις δύο κοινότητες του νησιού. Ο κ. Ερντογάν στη συνέχεια της τοποθέτησής του τόνισε τα εξής: «Για λύση [του Κυπριακού] πρέπει να κατοχυρωθεί η κυριαρχική ισότητα και το ισότιμο διεθνές καθεστώς του τουρκοκυπριακού λαού, το οποίο είναι κύριο στοιχείο του νησιού. Υποστηρίζουμε το όραμα μιας νέας λύσης που προβάλλει ο τουρκοκυπριακός λαός. Από εδώ, καλώ τη διεθνή κοινότητα να αξιολογήσει τις απόψεις των Τουρκοκυπρίων με ανοιχτό μυαλό και δίχως προκατάληψη». Με την παραπάνω εισήγηση, λίγους μήνες μετά την άτυπη διάσκεψη της Γενεύης, ο πρόεδρος της Τουρκίας επανέλαβε την ιδέα της λύσης των δύο κρατών. Με άλλα λόγια, επέμενε στην θεωρία ότι το κεφάλαιο της διζωνικής, δικοινοτικής λύσης έκλεισε μια για πάντα στο Κραν Μοντάνα. Παράλληλα, ο κ. Ερντογάν αναφέρθηκε σε μια νέα διαδικασία, η οποία σύμφωνα με την κυβέρνησή του θα πρέπει να είναι επικεντρωμένη στο τελικό αποτέλεσμα και να έχει ρεαλιστικό χαρακτήρα.

> *Ο κ. Ερντογάν επανέλαβε την πρότασή του για σύγκληση διεθνούς διάσκεψης, στην οποία θα τεθούν επί τάπητος τα ζητήματα που αφορούν την Ανατολική Μεσόγειο.*

Ο κ. Ερντογάν, παράλληλα με το Κυπριακό, πραγματοποίησε και μια συνοπτική αναφορά στις εξελίξεις που «τρέχουν» στην Ανατολική Μεσόγειο. Ο ίδιος τόνισε τα εξής: «Η διατήρηση του κλίματος ηρεμίας στην Ανατολική Μεσόγειο συμφέρει όλες τις πλευρές. Ελπίζουμε ότι τα προβλήματα που σχετίζονται με τον καταμερισμό των θαλάσσιων περιοχών δικαιοδοσίας θα επιλυθούν στο πλαίσιο του διεθνούς δικαίου και των σχέσεων καλής γειτονίας. Για τον σκοπό αυτό, είναι επιτακτική ανάγκη να εγκαταλειφθεί η προσέγγιση που αγνοεί την Τουρκία, η οποία είναι η χώρα με τις μεγαλύτερες ακτές στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου».

Στο πλαίσιο της παραπάνω αναφοράς ο κ. Ερντογάν επανέλαβε την πρότασή του για σύγκληση διεθνούς διάσκεψης, στην οποία θα τεθούν επί τάπητος τα ζητήματα που αφορούν την Ανατολική Μεσόγειο. Παράλληλα, αναφέρθηκε και στη σημασία του διαλόγου για τη διευθέτηση των προβλημάτων στο Αιγαίο. Η συγκεκριμένη εισήγηση ήλθε την στιγμή που στα ανοιχτά των ανατολικών παραλίων της Κρήτης, η κυβέρνηση του κ. Ερντογάν ήρθε αντιμέτωπη με την Αθήνα με αφορμή τις επιπλοκές που προέκυψαν στο ζήτημα των εργασιών στην ελληνική υφαλοκρηπίδα για το σχέδιο του «EastMed». Τις προηγούμενες ημέρες, η Αθήνα αντέδρασε σε υψηλούς τόνους στην παρενόχληση ενός πλοίου που διεξάγει εργασίες στην περιοχή για λογαριασμό της Ελλάδας, της Κύπρου και του Ισραήλ.

Δύο κράτη και Μαρωνίτες

Ο ηγέτης της τ/κ κοινότητας, ο οποίος ετοιμάζεται να συμμετάσχει στην τριμερή συνάντηση, στα μέσα της προηγούμενης εβδομάδας ευχαρίστησε τον πρόεδρο της Τουρκίας για τη διεθνή προβολή της ιδέας της λύσης των δύο κρατών. Η ηγεσία Τατάρ προβάλλει αυτήν τη φόρμουλα ως δική της πρόταση, την οποία υιοθέτησε πρόσφατα η τουρκική διπλωματία. Στη Νέα Υόρκη, ο κ. Τατάρ επανέλαβε τη σημασία αυτής της λύσης και ταυτοχρόνως αναφέρθηκε στην σημασία της διατήρησης των δεσμών της κυβέρνησής του με την Τουρκία. Αξίζει να σημειωθεί ότι πίσω στην Κύπρο, στον απόηχο των διπλωματικών εξελίξεων στο Κυπριακό, η ηγεσία Τατάρ στρέφει την προσοχή της σε ένα άλλο σημαντικό πεδίο. Λίγο πριν την αναχώρηση του για τη Νέα Υόρκη, ο κ. Τατάρ συναντήθηκε με τον εκπρόσωπο των Μαρωνιτών στην Βουλή των Αντιπροσώπων, Γιαννάκη Μούσα. Σε αυτήν τη συνάντηση συζητήθηκε το περίφημο «άνοιγμα» της τ/κ πλευράς για τους Μαρωνίτες. Όπως πληροφορείται η «Κ», στα Κατεχόμενα στους κύκλους της τ/κ ηγεσίας επικρατεί η άποψη ότι η συγκεκριμένη συνάντηση αποτελεί το πρώτο βήμα της επανεστίασης της προσοχής της τ/κ ηγεσίας στο ζήτημα των Μαρωνιτών. Την επόμενη περίοδο, στο συγκεκριμένο πεδίο αναμένονται νέες ενδιαφέρουσες εξελίξεις.

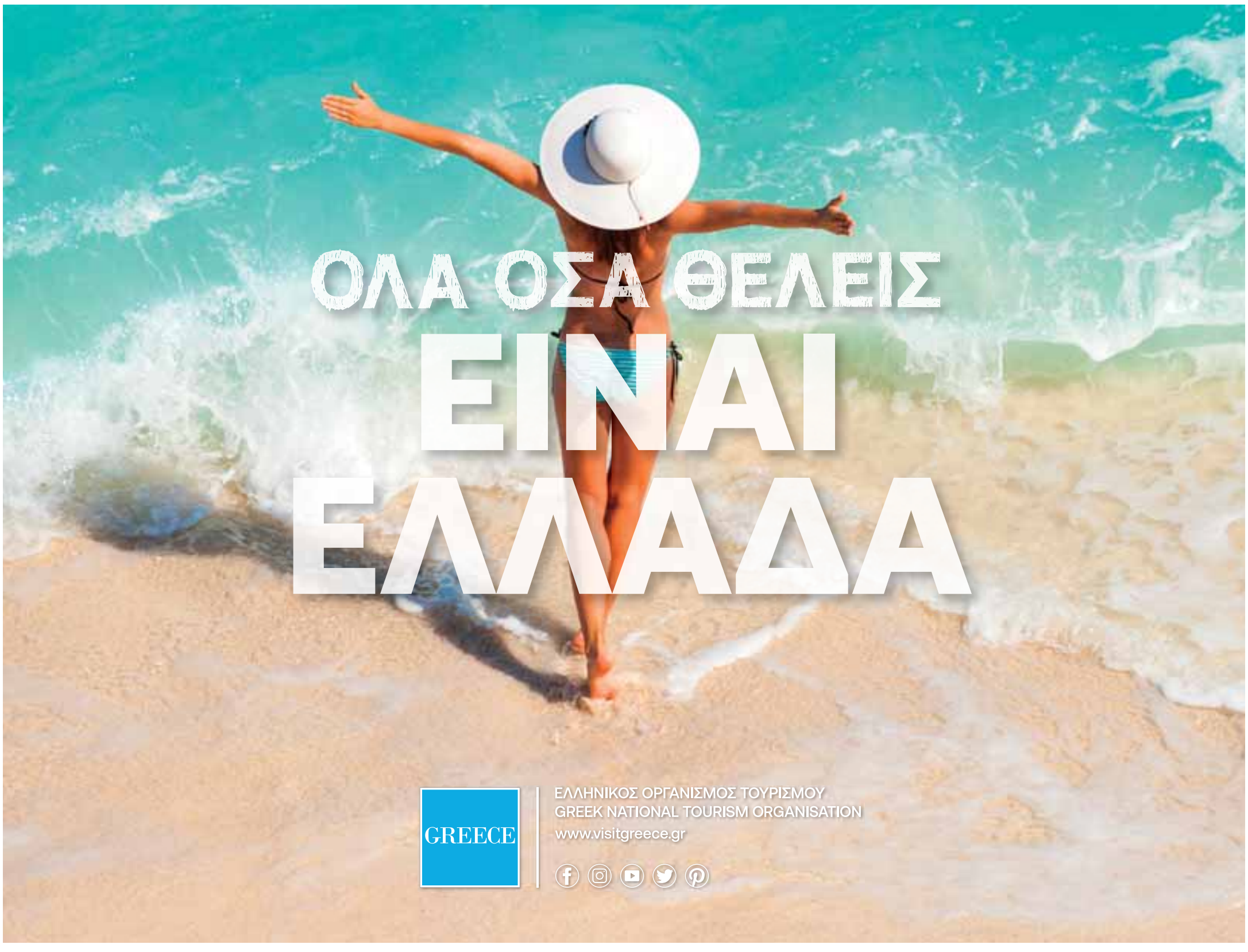

Σωσίβιο ΟΗΕ με οδηγό τις βρετανικές «άτυπες ιδέες»

Ο πρόεδρος φέρεται να κάνει άνοιγμα σε συζήτηση «χωρίς προαπαιτούμενα»

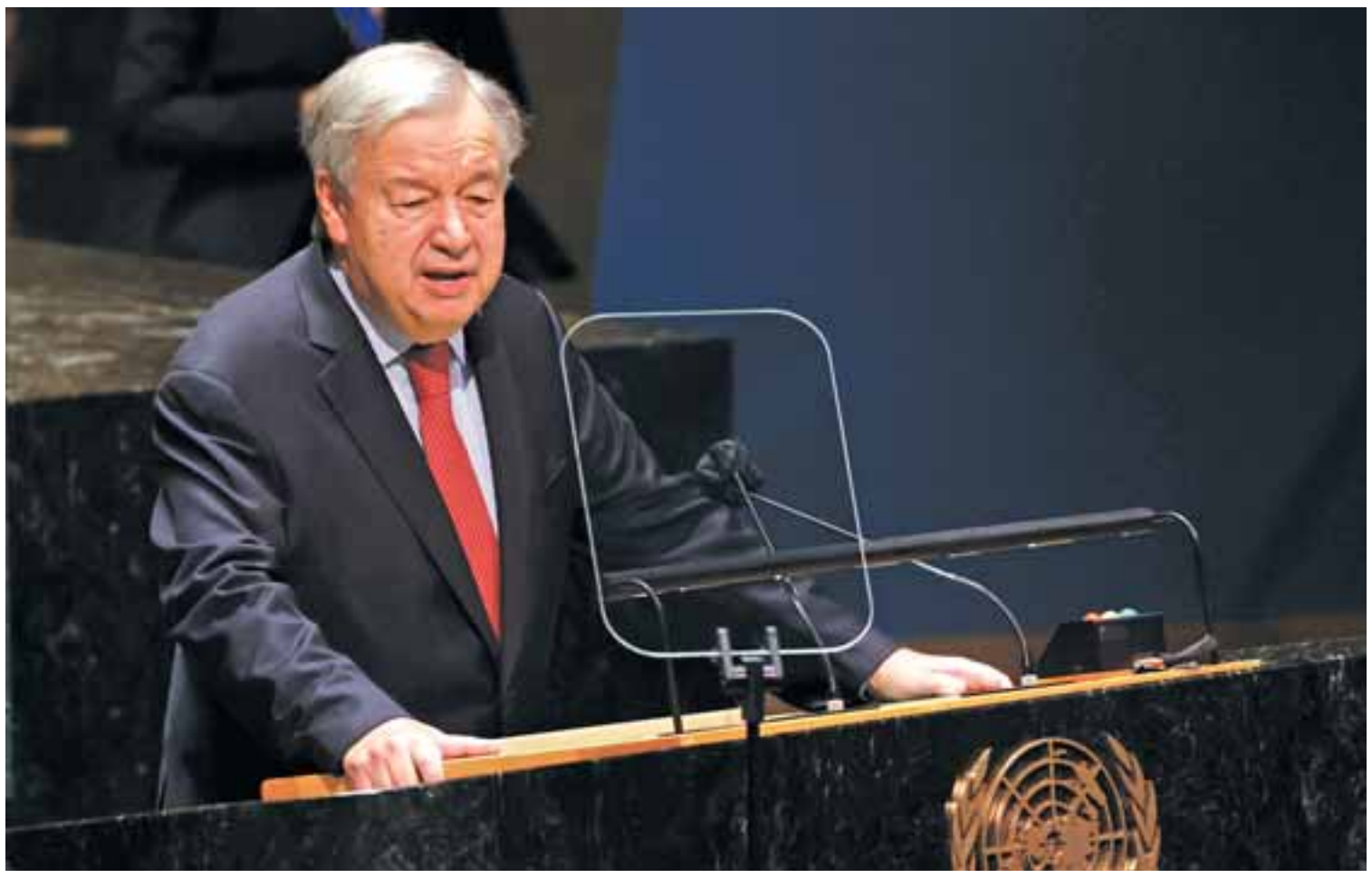

Οι βρετανικές «άτυπες ιδέες» είναι οι μόνες που βρίσκονται στο τραπέζι διαπραγματεύσεων, που στήνει για λογαριασμό του Αντόνιο Γκουτέρες, το Λονδίνο. Κάτι που δεν φαίνεται να ενοχλεί τον γενικό γραμματέα του διεθνούς οργανισμού.

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Σωσίβιο για διάσωση της προοπτικής λύσης του Κυπριακού και για άρση του αδιεξόδου, προσανατολίζεται να ρίξει ο γενικός γραμματέας του ΟΗΕ Αντόνιο Γκουτέρες με διορισμό αντιπροσώπου για το Κυπριακό, ενώ την ίδια ώρα, όπως πληροφορείται η «Κ», η Βρετανία βρίσκεται σε ρόλο «οδηγού» και οι «άτυπες ιδέες» της, αναμένεται να αποτελέσουν το «έναυσμα» στην προσπάθεια για εξεύρεση κοινού εδάφους και συνεπώς για διευθέτηση του προβλήματος. Ήδη, οι δύο πλευρές έχουν κάνει κάποιες κινήσεις που δεν μπορούν να περάσουν απαρατήρητες. Από τη μία, ο πρόεδρος Αναστασιάδης προέβη σε ένα πολύ ενδιαφέρον άνοιγμα, εκφράζοντας την ελπίδα «να επαναρχίσει ένας δημιουργικός διάλογος, χωρίς προαπαιτούμενα», κάτι που δημιουργεί την εντύπωση ότι όλα είναι στο τραπέζι. Και ότι όλα θα μπορούσαν να συζητηθούν, με ό,τι αυτό συνεπάγεται δεδομένων των τουρκικών θέσεων, αλλά και της προσπάθειας της Άγκυρας και του Ερσίν Τατάρ να ανατρέψουν τη συμφωνημένη βάση λύσης του Κυπριακού, δηλαδή τη διζωνική, δικοινοτική ομοσπονδία. Από την άλλη, δεν πρέπει επίσης να περάσει απαρατήρητο και το γεγονός ότι από το βήμα της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ, ο Ταγίπ Ερντογάν επέλεξε να προβάλει την «κυριαρχική ισότητα και το ισότιμο διεθνές καθεστώς του τουρκοκυπριακού λαού», όπως είπε, αποφεύγοντας να προτάξει την κλασική ορολογία των «δύο κρατών». Κάτι που θα μπορούσε να εκληφθεί και ως ένδειξη προσέγγισης των «άτυπων ιδεών» που προβάλλει το Λονδίνο, οι οποίες παραπέμπουν ευθέως σε συνομοσπονδία και οι οποίες σε κάθε περίπτωση είναι ραμμένες στα μέτρα της Άγκυρας, καθώς κινούνται στο πλαίσιο ενός υποτιθέμενου συμβιβασμού που ταυτίζεται με τις τουρκικές επιδιώξεις.

Οι βρετανικές ιδέες αποτελούν όμως οδηγό και για τον ίδιο τον γενικό γραμματέα του ΟΗΕ, ο οποίος άλλωστε είχε δώσει σαφή δείγματα γραφής των προσανατολισμών του, στη Γενεύη, όταν γνωστοποίησε εντός αιθούσης, ότι η κυριαρχία του κράτους θα μπορούσε να απορρέει από κάτω προς τα πάνω, «bottom up», δηλαδή από τα δύο κρατίδια προς το κεντρικό κράτος, όπως ακριβώς προβλέπουν οι συνομοσπονδιακές «άτυπες ιδέες» των Βρετανών. Εξίσου ενδεικτική προς την ίδια ακριβώς κατεύθυνση, ήταν και η τοποθέτηση του Αντόνιο Γκουτέρες ότι θα επιδιώξει να τετραγωνίσει τον κύκλο, μεταξύ των δικών του όρων εντολής για διζωνική, δικοινοτική ομοσπονδία και των τουρκικών προτάσεων που έβαλε στο τραπέζι ο ΕρσίνΤατάρ για λύση δύο χωριστών κρατών. Ο τετραγωνισμός του κύκλου εκτιμάται ότι θα μπορούσε να επιτευχθεί μέσω των βρετανικών «άτυπων ιδεών», καθώς η κυριαρχική ισότητα στο πλαίσιο συνομοσπονδίας εκλαμβάνεται ως η μέση οδός μεταξύ διζωνικής, δικοινοτικής ομοσπονδίας και δύο χωριστών κρατών. Θα πρέπει επίσης να επισημανθεί ότι οι βρετανικές «άτυπες ιδέες» είναι οι μόνες που βρίσκονται στο τραπέζι διαπραγματεύσεων που στήνει για λογαριασμό του Αντόνιο Γκουτέρες, το Λονδίνο. Κάτι που δεν φαίνεται να ενοχλεί τον γενικό γραμματέα του διεθνούς οργανισμού.

Όπως εξάλλου πληροφορείται η «Κ», στο παρασκήνιο της υπό συζήτηση εξίσωσης αναφορικά με τις προοπτικές λύσης του Κυπριακού, έχει κάνει την εμφάνισή της και μια «ρήτρα εξόδου/απόσχισης» του τουρκοκυπριακού κρατιδίου «σε περίπτωση που οι εξελίξεις υπαγορεύσουν κάτι τέτοιο», κάτι που επιδιώκει η τουρκική πλευρά, με πρόσχημα να διασφαλίσει ότι «σε κάθε περίπτωση η τουρκοκυπριακή κοινότητα δεν θα μείνει ξεκρέμαστη» από την «επόμενη μέρα» μιας ενδεχόμενης λύσης. Στο πλαίσιο «απλών βολιδοσκοπήσεων» ξένοι διπλωματικοί κύκλοι αφήνουν να εννοηθεί, χωρίς να το λένε ξεκάθαρα, ότι η εν λόγω ρήτρα θα μπορούσε ενδεχομένως να λειτουργήσει ως υποκατάστατο της κυριαρχικής ισότητας. Κάτι πάντως που είναι εξαιρετικά αμφίβολο, καθώς η τουρκική πλευρά φέρεται να θεωρεί την κυριαρχική ισότητα ως εκ των ων ουκ άνευ για μια διευθέτηση στο Κυπριακό. Τουρκικοί κύκλοι διαμηνύουν μάλιστα ότι επιθυμούν όπως η διασφάλιση της δυνατότητας εξόδου/απόσχισης παρέχεται μέσα από κυριαρχική ισότητα του τουρκοκυπριακού κρατιδίου, την οποία (κυριαρχική ισότητα) θεωρούν ως «αδιαπραγμάτευτη».

> *Στην εξίσωση των συζητήσεων μπαίνει και ρήτρα εξόδου/ απόσχισης του τουρκοκυπριακού κρατιδίου «σε περίπτωση που οι εξελίξεις υπαγορεύσουν κάτι τέτοιο».*

Ενδεικτική γύρω από την εμμονή της τουρκικής πλευράς αναφορικά με την «κυριαρχική ισότητα» είναι η τοποθέτηση του ΥΠΕΞ της Τουρκίας Μεβλούτ Τσαβούσογλου, ο οποίος δήλωσε ότι «όλοι είναι υποχρεωμένοι να αναγνωρίσουν την κυριαρχία της 'ΤΔΒΚ' και τα δικαιώματά τους, όπως αυτά δόθηκαν από το σύνταγμα του 1960». Ανάλογες αναφορές έκανε και ο Ερσίν Τατάρ, ο οποίος διεμήνυσε ότι «δεν θα κάνουμε κανένα βήμα που θα ακυρώνει τα κυριαρχικά μας δικαιώματα».

Επιχειρώντας να προκαταλάβει την αυριανή τριμερή συνάντηση και ενώ γράφονταν αυτές οι γραμμές, πριν από την κατ' ιδίαν συνάντησή του με τον Αντόνιο Γκουτέρες, ο ΕρσίνΤατάρ έθεσε σαφή όρο αναφορικά με τον διορισμό αντιπροσώπου του γενικού γραμματέα για το Κυπριακό. Κατέστησε σαφές ότι το πρόσωπο που ενδέχεται να διοριστεί, δεν θα πρέπει να επιχειρήσει να προετοιμάσει το έδαφος για συνομιλίες προς την κατεύθυνση διευθέτησης διζωνικής, δικοινοτικής ομοσπονδίας. Ανέφερε χαρακτηριστικά ότι «ο γενικός γραμματέας θα διορίσει ξανά αντιπρόσωπο, είχαμε και εμείς διάφορες απόψεις και στο θέμα του διορισμού. Μπορεί προσωπικά να διορίσει, όμως είπαμε ότι είμαστε αντίθετοι με έναν ειδικό αντιπρόσωπο τον οποίο θα διορίσει για συνομιλίες δικοινοτικής ομοσπονδίας», ανέφερε χαρακτηριστικά ο κ. Τατάρ, προσθέτοντας ότι «ο γενικός γραμματέας πρέπει να απαλλαχτεί από εκείνες τις απόψεις που περιέχουν τις παραμέτρους της δικοινοτικήσομοσπονδίας, που ήλθε στην ημερησία διάταξη κατά τη δεκαετία του 1960. Δεν υπάρχει κοινό έδαφος», επεσήμανε. Σημειώνεται ότι η αναφορά Τατάρ ότι ο γενικός γραμματέας «μπορεί προσωπικά να διορίσει» αντιπρόσωπο, καταδεικνύει επίσης μια σαφή προτίμηση σε απευθείας διορισμό από τον ίδιο τον Αντόνιο Γκουτέρες και όχι από το Συμβούλιο Ασφαλείας, προκειμένου ο όποιος αντιπρόσωπος να έχει ευρύτερο πεδίο κινήσεων και να μην είναι προσκολλημένος στο γράμμα των ψηφισμάτων του Συμβουλίου Ασφαλείας ΟΗΕ.

Κατά την αυριανή συνάντηση με τον Αντόνιο Γκουτέρες και τον Ερσίν Τατάρ, ο πρόεδρος Αναστασιάδης αναμένεται να θέσει την πρότασή του για αποκεντρωμένη ομοσπονδία. Ως επίσης και την εισήγησή του για επιστροφή στο σύνταγμα του 1960, το οποίο εκτιμάται ότι θα μπορούσε να λειτουργήσει στο πλαίσιο μιας μεταβατικής περιόδου, νοουμένου βεβαίως ότι τα μέρη θα έχουν καταλήξει σε μια «ενδιάμεση στρατηγική συμφωνία» για διευθέτηση του Κυπριακού. Σημειώνεται ότι η τουρκική πλευρά εμφανίζεται ήδη αρνητική στην εισήγηση για επιστροφή στο σύνταγμα του 1960. Ο Ερσίν Τατάρ, επικαλούμενος τις «πραγματικότητες» στην Κύπρο, ανέφερε ότι «διαπιστώνουμε ότι σε αυτές τις συνθήκες δεν είναι εφικτή η επιστροφή στο 1960 ή ένας ομοσπονδιακός συνεταιρισμός».

Όπως σημείωσε, από το βήμα της 76ης Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ, ο πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας, όλες οι νέες ιδέες που έχουν προταθεί από την ε/κ πλευρά σε μία προσπάθεια να προχωρήσει η διαδικασία έχουν εμφαντικά απορριφθεί.

Με έμφαση στη ΔΔΟ

Τη θέση πως το μόνο σχέδιο που υπάρχει για την ε/κ πλευρά είναι η λύση «στη βάση μιας διζωνικής, δικοινοτικής ομοσπονδίας με πολιτική ισότητα όπως προνοείται στα σχετικά ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ και σύμφωνα με τις αρχές πάνω στις οποίες εδράζεται η Ε.Ε.» εξέφρασε από το βήμα της 76ης Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ, ο πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας Νίκος Αναστασιάδης. Όπως σημείωσε, όλες οι νέες ιδέες που έχουν προταθεί από την ε/κ πλευρά «σε μία προσπάθεια να προχωρήσει η διαδικασία έχουν εμφαντικά απορριφθεί». Σε αυτό το πλαίσιο έκανε αναφορά και στην τελευταία πρόταση –πρόσκληση προς την τ/κ πλευρά για επιστροφή στους κρατικούς θεσμούς που ιδρύθηκαν με το Σύνταγμα του 1960. Η εν λόγω πρόταση προκάλεσε σωρεία αντιδράσεων στο εσωτερικό, με τον Νίκο Αναστασιάδη να δίνει την εξήγηση πως αυτή η πρόσκληση δεν είχε ως σκοπό να αποτελέσει εναλλακτική της συμφωνημένης βάσης της διευθέτησης. «Είχε ως στόχο να διευκολύνει την επιστροφή της τ/κ κοινότητας στο κράτος εν αναμονή της τελικής λύσης, δεδομένου ότι θα επιτευχθεί στρατηγική συμφωνία και ως εκ τούτου της πλήρους συμμετοχής της στη μετεξέλιξη της Κυπριακής Δημοκρατίας σε ένα ομόσπονδο κράτος», σημείωσε χαρακτηριστικά.

Συνέδεσε την επιστροφή στο Σύνταγμα του 1960 με το πακέτο των Μέτρων Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης που όπως είπε απορρίφθηκαν από την τουρκική πλευρά, αλλά βρίσκονται ακόμη στο τραπέζι. Δεν παρέλειψε να ψέξει τη στάση της Τουρκίας, επισημαίνοντας πως το αφήγημα που προωθεί η Τουρκία «σύμφωνα με το οποίο όλες οι προσπάθειες επίτευξης συμβιβασμού έχουν αποτύχει και θα πρέπει να αναζητήσουμε λύσεις εκτός του πλαισίου του ΟΗΕ ενισχύει τα βάσιμα επιχειρήματα ότι ο τελικός στόχος της Τουρκίας είναι η μετατροπή της Κύπρου σε προτεκτοράτο».

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΗΛΙΑ ΧΑΤΖΗΚΟΥΜΗ**

Η παγίδα του αλά καρτ Κεμαλισμού

Εκατό σχεδόν χρόνια μετά την ίδρυση της Τουρκικής Δημοκρατίας, η προσκόλληση και υπεράσπιση των αξιών του τουρκικού εθνικισμού, που καταγράφεται στην ιστορία ως «κεμαλισμός», διαδραματίζει ακόμα ισχυρό ρόλο στη δημόσια πολιτική ζωή της Τουρκίας. Θεωρείται πως, με αυτές τις αξίες του κεμαλισμού κατάφερε το νεαρό έθνος να εδραιωθεί, να εκδιώξει τους σουλτάνους, να καταργήσει το χαλιφάτο και να επικρατήσει των «ξένων εισβολέων». Καθοριστικό ρόλο στην πολιτική, οικονομική, διπλωματική συγκρότηση του κράτους, έπαιξαν οι τουρκικές ένοπλες δυνάμεις, που κατάφεραν να εδραιωθούν στη λαϊκή συνείδηση ως παράγοντας που διασφαλίζει τον κοσμικό χαρακτήρα του κράτους, ενάντια στις δυνάμεις του σκοταδισμού και της οπισθοδρόμησης, αποτελούν σύμβολο προόδου και νομιμοποιούνται να παρεμβαίνουν ακόμα και δυναμικά. Γι' αυτούς τους λόγους, τα κόμματα που διεκδικούσαν την εξουσία ήταν αναγκασμένα να χρησιμοποιούν τον κεμαλισμό στον δημόσιο λόγο τους και στο προεκλογικό τους πρόγραμμα, προκειμένου να αποσπάσουν την υποστήριξη του στρατού και να έχουν μία άνετη νίκη.

Ωστόσο, μεθοδικά και αξιοποιώντας τον ίδιο τον κεμαλισμό, το ΑΚΡ κατάφερε μέσα από διάφορες αφορμές και συγκυρίες, όπως η γνωστή υπόθεση Εργκένεκον και ιδιαίτερα το αποτυχημένο πραξικόπημα της 15ης Ιουλίου 2016, να αντικαταστήσει το βαθύ κράτος του στρατού με ένα νέο βαθύ κράτος δικών του ανθρώπων. Οι αλλεπάλληλες οικονομικές κρίσεις που έτυχαν σε περιόδους διακυβέρνησης του CHP, του κόμματος που ίδρυσε ο Κεμάλ, αλλά και του στρατού, έδωσαν τη δυνατότητα σε ένα κόμμα με τα χαρακτηριστικά του ΑΚΡ να αναρριχηθεί στην εξουσία, υποσχόμενο ένα μοντέρνο Ισλάμ και μία ευρωπαϊκή πορεία της Τουρκίας. Αυτή η περίοδος σημαδεύτηκε από μία δυναμική οικονομική ανάπτυξη της χώρας, και μια ανάλογη αισθητή βελτίωση στο βιοτικό επίπεδο του τουρκικού λαού, που φυσικά πιστώθηκε ως επιτυχία του ΑΚΡ.

Στα 20 σχεδόν χρόνια διακυβέρνησης το ΑΚΡ έχει καταφέρει επίσης να χαράξει νέα υψηλή στρατηγική που φαίνεται να έχει μεγάλη αποδοχή από το σύνολο του πολιτικού, επιχειρηματικού, θρησκευτικού και στρατιωτικού κατεστημένου της χώρας.

Καθώς, λοιπόν, πληθαίνουν τα σενάρια αλλαγής του Ερντογάν αναρωτιόμαστε για το πώς θα επωφεληθεί η Ελλάδα και η Κύπρος από μία τέτοια αλλαγή. Για την απάντηση χρειάζεται να συνυπολογίσουμε ότι ούτε το ΑΚΡ ούτε το CHP ούτε κανένα άλλο κόμμα δεν θυμίζουν σε κάτι αυτό που ξέραμε και συνηθίσαμε να έχουμε στο μυαλό μας τις προηγούμενες δεκαετίες. Οι γραμμές ανάμεσα στην «κοσμικότητα» και στον «ισλαμισμό» έχουν σχεδόν σβήσει, καθώς από σταθερές έχουν μετατραπεί σε εργαλεία εξυπηρέτησης της ίδιας εσωτερικής και εξωτερικής πολιτικής.

Το ΑΚΡ έχει ανοίξει όλη τη βεντάλια των διεκδικήσεων εις βάρος κρατών της περιοχής. Το CHP προσπαθεί να διαχωριστεί από το ΑΚΡ στα σημεία, αλλά όχι στην ουσία. Πρέπει να συνειδητοποιήσουμε ότι, ο κεμαλισμός του CHP είναι η άλλη όψη του νέο-Οθωμανισμού του ΑΚΡ. Προσπαθεί να αποδείξει στους επιχειρηματικούς κύκλους της χώρας, της Ευρώπης, των ΗΠΑ και των άλλων δρώντων, ότι μπορεί να παίξει τον ρόλο που όλοι θέλουν χωρίς να δημιουργεί προβλήματα.

Αργά ή γρήγορα το ΑΚΡ θα φύγει, όμως θα μείνει μία τεράστια υποδομή που έχει διαμορφωθεί εδώ και 20 χρόνια. Μία υποδομή, που ενώνει οικονομικά κέντρα εντός και εκτός της χώρας, ισλαμιστικές οργανώσεις με εγκληματικό χαρακτήρα, το εκπαιδευτικό σύστημα και τις δεξαμενές σκέψεις, τα ΜΜΕ και πλέον τον στρατό. Πάνω από όλα θα παραμείνει η υψηλή στρατηγική του αναθεωρητισμού των διεθνών συμβάσεων που διαμορφώνουν σύνορα.

Μία τέτοια υποδομή, δεν αλλάζει με την αλλαγή μιας κυβέρνησης. Πρέπει να είμαστε προσεκτικοί και να μην παρασυρόμαστε από την άποψη ότι θα απαλλαγεί η περιοχή από τις προκλήσεις του ΑΚΡ, διότι το CHP ενδεχομένως θα συνεχίσει τις ίδιες προκλήσεις αλλά με άλλα εφόδια. Θα συνεχίσει με το εφόδιο της ελπίδας των λαών της περιοχής για αλλαγή ρότας, εξασφαλίζοντας χρόνο. Θα κινηθεί με τις άριστες σχέσεις που έχει με τις ΗΠΑ, το Ισραήλ και τη Σ. Αραβία. Θα προσπαθήσει να αποκαταστήσει τις σχέσεις του με τα κράτη της Ε.Ε., που το ΑΚΡ έχει ανοίξει μέτωπο, ιδιαίτερα με τη Γαλλία. Κοινώς, οι πολιτικοί αντίπαλοι του Ερντογάν, έχουν πολύ καλύτερες σχέσεις και δυνατότητες διαπραγμάτευσης με όλους τους συμμάχους της Ελλάδας και της Κύπρου. Μία άλλη κυβέρνηση, με ίδιες βλέψεις στο Αιγαίο, στην Κύπρο και στα Βαλκάνια, μπορεί να διαπραγματευτεί από καλύτερη θέση, με καλύτερους όρους και ανταλλάγματα. Απαιτείται προσοχή λοιπόν, ειδικά ως προς τυχόν ελπίδες από μέρους μας για θετική αλλαγή.

Ο κ. Ηλίας Χατζηκουμής είναι μέλος του Διεθνούς Ινστιτούτου Στρατηγικών Σπουδών, ειδικός σε θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής άμυνας και ασφάλειας.

Χωρίς χαλαρώσεις μέχρι τα Χριστούγεννα

Το πάθημα του περσινού φθινοπώρου έγινε μάθημα για την κυβέρνηση η οποία δεν θα ρισκάρει νέα επιδείνωση της πανδημίας

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Η πορεία της πανδημίας μετά τα τελευταία μέτρα στα τέλη του Ιουλίου, όπως δείχνουν οι επιδημιολογικοί δείκτες, εξελίσσεται σε ένα ιδιότυπο Success Story. Αν ληφθεί μάλιστα υπόψη και το άνοιγμα της εκπαίδευσης που έχει προκαλέσει συναγερμό, όχι μόνο στην Κύπρο, οι αριθμοί δείχνουν πως σε πρώτη φάση το μεγάλο στοίχημα φαίνεται να κερδίζεται. Η συνεχιζόμενη σταδιακή υποχώρηση των δεικτών προκαλεί ανακούφιση σε υπουργείο Υγείας και επιδημιολόγους, οι οποίοι εκτιμούν πως το αυστηρό πλαίσιο περιοριστικών μέτρων και ελέγχων αποδίδει καρπούς. Η τελευταία απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου να παρατείνει το συνολικό πακέτο των υγειονομικών διαταγμάτων μέχρι τις 8 Οκτωβρίου είναι ενδεικτική του κλίματος που επικρατεί και εν πολλοίς φωτογραφίζει προθέσεις και μελλοντικές κινήσεις πρωτίστως σε πολιτικό επίπεδο. Με το ποσοστό θετικότητας να κινείται κοντά στα ιστορικά χαμηλά του περασμένου Μαΐου (0,18%), αλλά και τα νέα κρούσματα να παραμένουν στα ίδια επίπεδα, το μέγα ερώτημα που τίθεται εκ των πραγμάτων είναι ο χρόνος αποκλιμάκωσης των μέτρων. Κυβέρνηση και επιδημιολόγοι δεν φαίνεται να βιάζονται να κάνουν την επόμενη κίνηση, όπως είχε συμβεί μετά το προπέρσινο καλοκαίρι, αλλά και μετά το Πάσχα. Και ο λόγος είναι προφανής. Το εύθραυστο περιβάλλον, που εάν δεν επιδειχθεί η δέουσα προσοχή, όπως έχει δείξει η εμπειρία, θα οδηγήσει σε νέες περιπέτειες. Ωστόσο, την παρούσα περίοδο υπάρχει και ένας επιπρόσθετος σημαντικός λόγος που έχει να κάνει με τη γιορτινή περίοδο τέλος του χρόνου. Ο λόγος αυτός καθιστά ισχνή έως αδύνατη κάθε σκέψη για χαλαρώσεις πριν από τις επικείμενες γιορτές.

Οι γιορτές

Υπό τις παρούσες συνθήκες και λαμβάνοντας υπόψη τις απόψεις των ειδικών πως δεν μπορούν να γίνουν ασφαλείς εκτιμήσεις για τα επόμενα μέτρα πέραν του ενός μηνός, το μόνο σίγουρο είναι πως μέχρι το τέλος Οκτωβρίου δεν τίθεται καν ως απλή σκέψη το ενδεχόμενο σταδιακής αποκλιμάκωσης των μέτρων. Πηγές με γνώση των διεργασιών στο παρασκήνιο απέκλειαν κατηγορηματικά στην «Κ» κάθε πιθανότητα για χαλαρώσεις, παρά τις θετικές επιδόσεις, με μια κοφτή άποψη. «Το επιδημιολογικό θα παραμείνει ως έχει». Ακόμα και στο καλύτερο σενάριο που είναι η διατήρηση της υφιστάμενης εικόνας, στην κυβέρνηση δε φαίνεται να προβληματίζονται ιδιαίτερα για το ενδεχόμενο να προχωρήσουν σε χαλαρώσεις. Τουναντίον, στο κυβερνητικό σχήμα φαίνεται να έχει εδραιωθεί η αντίληψη του «σπεύδε βραδέως», που για την ώρα δεν δημιουργεί κοινωνικές πιέσεις και το κυριότερο έχει βγάλει από τον αναπνευστήρα την οικονομία. Επί του προκειμένου, οι επιδόσεις της τουριστικής βιομηχανίας υπό τις ιδιάζουσες συνθήκες φαίνεται να έχουν διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στις προσεχείς κινήσεις. Για τον λόγο αυτό κυβερνητικές πηγές είπαν χαρακτηριστικά στην «Κ»: «Δύσκολο να έχουμε χαλαρώσεις τον Οκτώβριο. Μετά είναι Νοέμβριος και Δεκέμβριος. Δεν θα τα αλλάξουμε (τα μέτρα) για να ρισκάρουμε τα Χριστούγεννα, που χάσαμε για δύο χρόνια».

Σε πολιτικό επίπεδο αυτό που επιδιώκεται να αποφευχθεί είναι επανάληψη του περσινού φθινοπώρου, όταν οι πρόωρες χαλαρώσεις οδήγησαν σε λήψη περιοριστικών μέτρων μέσα στην εορταστική περίοδο.

Κυβερνητικές πηγές υποστηρίζουν πως σε καμία περίπτωση δεν θα τεθεί σε ρίσκο η εορταστική περίοδος τέλος του χρόνου με τις χαλαρώσεις να μετακινούνται μετά τα Χριστούγεννα.

Ο εφιάλτης

Στο κυβερνητικό στρατόπεδο αυτό που προκαλεί από τώρα έντονες ανησυχίες είναι η πιθανότητα επανάληψης του περσινού φθινοπώρου. Τότε, λόγω υπερβολικής χαλαρότητας, η κυβέρνηση αναγκάσθηκε να λάβει μέτρα μέσα στην εορταστική περίοδο και να πραγματοποιηθεί το πρώτο Lockdown αρχές του περασμένου Ιανουαρίου. Οι αποφάσεις αυτές άφησαν πίσω τους κοινωνικό κόστος και βαθύ αποτύπωμα στην οικονομία. Βεβαίως, όπως υποστηρίζουν οι ειδικοί, η φετινή περίοδος έχει διαφορετικά χαρακτηριστικά ένεκα του υψηλού ποσοστού εμβολιασμών. Ωστόσο, όπως έχουν δείξει οι αξιολογήσεις των επιδημιολογικών δεδομένων, η μετάλλαξη Δέλτα ένεκα των επιθετικών χαρακτηριστικών της μπορεί να κάνει ανά πάσα στιγμή τη ζημιά. Η όποια σκέψη για γενικευμένες χαλαρώσεις, εκτός συγκλονιστικού απροόπτου, μετατίθεται για μετά την εορταστική περίοδο και οι αποφάσεις θα εξαρτηθούν από μια σειρά παραγόντων.

Οι προϋποθέσεις

Η διατήρηση των χαμηλών επιδημιολογικών δεικτών είναι η βασική προϋπόθεση που θα ανοίξει τη συζήτηση για χαλαρώσεις. Σε αντίθετη περίπτωση, πιθανή νέα έξαρση της πανδημίας είναι σίγουρο ότι θα οδηγήσει σε νέα μέτρα. Δεύτερος σημαντικός λόγος, καθοριστικός για τις μελλοντικές αποφάσεις, είναι η πορεία του εμβολιαστικού προγράμματος, το οποίο την παρούσα περίοδο κινείται σε υψηλά ποσοστά. Η επιφυλακτική στάση των ειδικών συντηρείται επίσης και από τις εκτιμήσεις για έξαρση της πανδημίας στα σχολεία μέχρι τον ερχόμενο Δεκέμβριο. Μέχρι να ξεκαθαρίσει πλήρως το αποτύπωμα της εκπαίδευσης στη διασπορά του ιού, δεν αναμένεται να σημάνει χαλάρωση του συναγερμού.

Η εξαίρεση

Στο κλίμα αυτό μοναδική εξαίρεση αποτελούν οι αγώνες ποδοσφαίρου. Στο πεδίο αυτό υπάρχουν σκέψεις για κάποιες ελάχιστες και στοχευμένες παρεμβάσεις στα ισχύοντα υγειονομικά πρωτόκολλα. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», στη συνεδρία της ερχόμενης εβδομάδας το Υπουργικό Συμβούλιο θα εξετάσει το ενδεχόμενο να επιτρέψει την είσοδο στα γήπεδα και σε όσους δεν έχουν εμβολιαστεί αλλά έχουν αρνητικό μοριακό τεστ (PCR). Το πρώτο δυνατό τεστ αξιολόγησης της πανδημίας θα γίνει προς τα τέλη Οκτωβρίου. Τότε θα ξεκαθαρίσει περισσότερο ο χρόνος αποκλιμάκωσης των μέτρων.

Εμβόλια σε Αίγυπτο και Ιορδανία

Απομένει η υπογραφή από πλευράς Κυπριακής Δημοκρατίας, προκειμένου να αποσταλεί στην Αίγυπτο μια παρτίδα 50.000 εμβολίων AstraZeneca από τις αδιάθετες ποσότητες που βρίσκονται στις αποθήκες φαρμάκων. Όπως είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε, το Κάιρο έστειλε την προηγούμενη εβδομάδα τη συμφωνία στη Λευκωσία. Η ποσότητα που θα διοχετευθεί στην Αίγυπτο είναι αυτή που θα επιστραφεί από την τ/κ κοινότητα. Εκτός από την Αίγυπτο άλλη μια αδιάθετη ποσότητα, επίσης AstraZeneca, αναμένεται να διατεθεί στην Ιορδανία, η οποία επίσης έχει ζητήσει να της παραχωρηθούν εμβόλια. Σύμφωνα με τις ίδιες πληροφορίες οι τελικές αποφάσεις θα ληφθούν στο επόμενο Υπουργικό Συμβούλιο. Κυβερνητικές πηγές έλεγαν στην «Κ» πως δεν αποκλείεται στις επαφές του προέδρου της Δημοκρατίας και του υπουργού Εξωτερικών στη Νέα Υόρκη, να δείξουν ενδιαφέρον για αδιάθετα εμβόλια της Κυπριακής Δημοκρατίας και άλλες χώρες.

Προβληματίζουν οι εμβολιασμοί και οι αρνητές στα Κατεχόμενα

Την προηγούμενη εβδομάδα η τουρκοκυπριακή πλευρά ανακοίνωσε την επιστροφή 40.000 δόσεων του εμβολίου «Astrazeneca

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Ο ρυθμός των εμβολιασμών στα Κατεχόμενα προβληματίζει τους επιστήμονες και ειδικούς. Οι Τουρκοκύπριοι γιατροί παρατηρούν στασιμότητα στους μαζικούς εμβολιασμούς, γεγονός που εντείνει την ανησυχία για την πορεία της πανδημίας. Η τρικομματική «κυβέρνηση» συνεχίζει την εκστρατεία των μαζικών εμβολιασμών με εμβόλια που έχει εξασφαλίσει από την Τουρκία και την Ευρωπαϊκή Ένωση, μέσω των ελεύθερων περιοχών με τις τελευταίες πληροφορίες να θέλουν μερίδα της τ/κ κοινότητας να μην εμπιστεύεται δύο δυτικά εμβόλια, αυτά των εταιριών «Astrazeneca» και «Johnson&Johnson». Σύμφωνα με τους επίσημους αριθμούς, μέχρι τα μέσα της προηγούμενης εβδομάδας στα Κατεχόμενα ο αριθμός των ατόμων που έλαβαν και τις δύο δόσεις του εμβολίου του κορωνοϊού ξεπερνούσε μόλις τις 212.000. Οι ειδικοί εκφράζουν έντονο προβληματισμό γι' αυτό τον αριθμό εστιάζοντας την προσοχή τους σε τρία σημεία.

Πρώτον, οι επιστήμονες επισημαίνουν ότι σήμερα ο συνολικός πληθυσμός των Κατεχομένων, μαζί με τους «πολίτες» και τους πολίτες ξένων χωρών που διαμένουν στο βόρειο κομμάτι του νησιού ξεπερνά το μισό εκατομμύριο. Ο προαναφερόμενος αριθμός δείχνει ότι τους τελευταίους μήνες του 2021, μεγάλο χρονικό διάστημα μετά από τους πρώτους εμβολιασμούς, στα Κατεχόμενα το ποσοστό που έλαβε και τις δυο δόσεις του εμβολίου παραμένει χαμηλό. «Με αρκετή καθυστέρηση ξεπερνάμε το 50%, αν υπολογίσουμε και τα άτομα που αυτές τις ημέρες λαμβάνουν τη δεύτερη δόση και αυτά στα οποία χορηγήθηκε το μονοδοσικό εμβόλιο», σημείωνε με πικρία μια πηγή της «Κ» την προηγούμενη εβδομάδα.

Δεύτερο, ένα μεγάλο ποσοστό της τ/κ κοινότητας έλαβε το κινέζικης προέλευσης εμβόλιο, το οποίο παρείχε η τουρκική κυβέρνηση στα Κατεχόμενα. Γι' αυτό το εμβόλιο οι τ/κ επιστήμονες εξακολουθούν να προβληματίζονται. «Από την Τουρκία μας φτάνουν πληροφορίες που δείχνουν ότι σε μεγάλες νοσοκομειακές μονάδες, ένα αξιοσημείωτο ποσοστό των νέων ασθενών του Covid 19 είναι πολίτες, στους οποίους χορηγήθηκαν προηγουμένως και οι δύο δόσεις του κινέζικου εμβολίου. Αν σκεφτούμε ότι την παρούσα στιγμή η γενική εικόνα της πανδημίας στην Τουρκία δεν είναι καλή, σε ημερήσια βάση η χώρα έχει περίπου 30.000 κρούσματα και παραπάνω από 200 νεκρούς, οι υποψίες για την αποτελεσματικότητα του κινέζικου εμβολίου δεν αφήνουν πολλά περιθώρια εφησυχασμού», προσθέτει η πηγή της εφημερίδας μας.

Η επιστροφή χιλιάδων εμβολίων στις ελεύθερες περιοχές είναι μια εξέλιξη που υποχρεώνει την τ/κ κοινότητα να εστιάσει με μεγάλη προσοχή στο όλο ζήτημα.

Σύμφωνα με τους επίσημους αριθμούς, μέχρι τα μέσα της προηγούμενης εβδομάδας στα Κατεχόμενα ο αριθμός των ατόμων που έλαβαν και τις δύο δόσεις του εμβολίου του κορωνοϊού ξεπερνούσε μόλις τις 212.000.

Τέλος, οι ειδικοί προβληματίζονται και για την ανάπτυξη της δυναμικής των αρνητών του εμβολίου σε ολόκληρα τα Κατεχόμενα. Το τελευταίο διάστημα, κυρίως στο διαδίκτυο, στους χώρους κοινωνικής δικτύωσης, αυξάνεται ο αριθμός των Τ/κ που δηλώνουν δημοσίως ότι δεν πρόκειται να εμβολιαστούν, βάζοντας στη δημόσια σφαίρα συζήτησης συνωμοσιολογικού χαρακτήρα θεωρίες και απόψεις. Σύμφωνα με τους ειδικούς το γεγονός ότι το τελευταίο διάστημα οι ημερήσιοι εμβολιασμοί έχουν «κολλήσει» σε τετραψήφιους αριθμούς σχετίζεται άμεσα με αυτήν την εξέλιξη.

Η επιστροφή των εμβολίων

Η τρικομματική «κυβέρνηση» συνεργασίας επιλέγει να παραγνωρίσει τον προαναφερόμενο προβληματισμό των τ/κ επιστημόνων, εκπέμποντας το μήνυμα ότι οι μαζικοί εμβολιασμοί στα Κατεχόμενα συνεχίζουν κανονικά την πορεία τους. Κύκλοι της «κυβέρνησης» επιμένουν ότι στους 212.000 πολίτες που έλαβαν και τις δύο δόσεις του εμβολίου θα πρέπει να προστεθούν σε σύντομο χρονικό διάστημα χιλιάδες άτομα, στους οποίους θα χορηγηθεί η δεύτερη δόση του εμβολίου του κορωνοϊού. Επίσης, υπενθυμίζουν ότι η «κυβέρνηση» έχει ήδη δρομολογήσει τη χορήγηση της τρίτης δόσης σε ευάλωτες κατηγορίες πληθυσμού, πολύ πιο πριν από ορισμένες δυτικές και ευρωπαϊκές χώρες.

Παρά τις διαβεβαιώσεις της «κυβέρνησης» την παρούσα περίοδο το σίγουρο είναι ότι η τ/κ κοινή γνώμη αποδέχεται το γεγονός ότι το εγχείρημα των μαζικών εμβολιασμών έχει μετατραπεί σε μια πρόκληση που δοκιμάζει σε πολλά επίπεδα τις αντοχές της τ/κ κοινότητας. Οι ίδιοι οι εκπρόσωποι του «Υπουργείου Υγείας» αποδέχονται ότι η επιστροφή χιλιάδων εμβολίων στις ελεύθερες περιοχές είναι μια εξέλιξη που υποχρεώνει την τ/κ κοινότητα να εστιάσει με μεγάλη προσοχή στο όλο ζήτημα.

Ως γνωστόν την προηγούμενη εβδομάδα η τ/κ πλευρά ανακοίνωσε την επιστροφή 40.000 δόσεων του εμβολίου «Astrazeneca». Πρόκειται για εμβόλια που η ημερομηνία λήξης τους είναι στις 30 Οκτωβρίου. Από τον Αύγουστο, η τ/κ πλευρά παρέλαβε από τις ελεύθερες περιοχές συνολικά 80.000 δόσεις του εμβολίου «Astrazeneca». Από αυτές τις 80.000 μέχρι τις προηγούμενες ημέρες στα κατεχόμενα χρησιμοποιήθηκαν μόλις οι 13-14.000. Η τ/κ ηγεσία λοιπόν, επέλεξε να κρατήσει 25.000 δόσεις εμβολίου «Astrazeneca» για χρήση στις δεύτερες, τρίτες δόσεις και έκτακτες περιπτώσεις. Οι υπόλοιπες 40.000 επιστρέφονται στις ελεύθερες περιοχές. Σημειώνεται ότι σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ» από την ε/κ πλευρά, μέχρι σήμερα η τ/κ κοινότητα παρέλαβε από τις ελεύθερες περιοχές περίπου 175.000 δόσεις εμβολίων.

Η τ/κ επιστήμονας και «βουλευτίνα» του Κόμματος του Λαού (ΚΛ), Ζαλέ Ρεφίκ Ρότζερς χαρακτηρίζει ως «απαράδεκτη» την επιστροφή χιλιάδων δόσεων εμβολίου του κορωνοϊού στις ελεύθερες περιοχές. Σύμφωνα με την άποψή της, αυτή η εξέλιξη δείχνει ότι η τ/κ πλευρά βρίσκεται αντιμέτωπη με μεγάλα προβλήματα στο μέτωπο της πανδημίας. Για την κα Ρεφίκ Ρότζερς η τ/κ ηγεσία αδυνατεί να αναχαιτίσει το ρεύμα της παραπληροφόρησης στην τ/κ κοινότητα και αυτή η εξέλιξη θέτει σε κίνδυνο τη συνολική προσπάθεια της αντιμετώπισης της πανδημίας στην τ/κ κοινότητα.

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ Β΄ ΣΤΗΝ «Κ»

Τελευταία προειδοποίηση στον Αγιο Μόρφου

Αυστηρό μήνυμα του Αρχιεπισκόπου Κύπρου στους αρνητές Μητροπολίτες και κληρικούς που σιγοντάρουν τους αντιεμβολιαστές

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΤΟΜΑΡΑ

Αποφασισμένος να λάβει δραστικά μέτρα για τους «αντάρτες» μητροπολίτες και κληρικούς, εμφανίζεται στη συνέντευξή του στην «Κ» ο Αρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος Β΄. Ο προκαθήμενος της Εκκλησίας της Κύπρου απερίφραστα ξεκαθαρίζει πως η περίοδος χάριτος στους αντιφρονούντες της πανδημίας τελείωσε και πως από τούδε και στο εξής όποιος παραβαίνει την εντολή της Συνόδου θα τιμωρείται. Η αυστηρή προειδοποιήσει του μακαριότατου έχει ως αποδέκτες τον μητροπολίτη Μόρφου, αλλά και απλούς κληρικούς από τους οποίους ζήτησε εγγράφως να δηλώσουν πίστη στις αποφάσεις της Ιεράς Συνόδου. Ο Αρχιεπίσκοπος αποκαλύπτει τι είπε στον Μόρφου Νεόφυτο στην τελευταία Ιερά Σύνοδο και τι του απάντησε ο ιεράρχης. Ο ίδιος δεν απορρίπτει πίσω από το αντιεμβολιαστές κληρικούς να κρύβονται παρασκηνιακές διεργασίες που σχετίζονται με τη διαδοχή του, όταν θα ανοίξει ζήτημα.

–Μακαριότατε, τι αναμένετε από την παρουσία και τις επαφές του προέδρου της Δημοκρατίας στη Νέα Υόρκη;

–Το καλό που θα συμβεί, πιστεύω, θα δει και τους ηγέτες άλλων κρατών. Είχε μια καλή ομιλία στα Ηνωμένα Έθνη που πάντοτε λαμβάνεται υπόψη και με τις συναντήσεις που θα έχει πιστεύω ότι θα βγουν θετικά στοιχεία. Αλλά ως επί το πλείστον αυτές είναι ευχές που δεν εξαργυρώνονται. Είναι κάτι το να έχεις αρκετά κράτη υπέρ σου, δεν είναι εναντίον μας. Εκείνος που διαδραματίζει σπουδαίο ρόλο είναι ο πρόεδρος της Αμερικής.

–Ο νέος πρόεδρος των ΗΠΑ είναι περισσότερο φιλικός μαζί μας απ' ό,τι ο προηγούμενος;

–Πιστεύω ναι. Πρώτα – πρώτα μας έχει επισκεφθεί και μάλιστα όταν ο πρόεδρος της Δημοκρατίας, παλαιότερα, ήταν στις ΗΠΑ για λόγους υγείας τον είχε επισκεφθεί. Αυτό λέει πολλά και είχαν και τηλεφωνικές επικοινωνίες. Μια συνάντηση μαζί του, πιστεύω ότι θα φέρει μια θετική κατάσταση για το εθνικό μας θέμα. Είναι υπερδύναμη.

–Όπως βλέπετε τον νέο Τ/κ ηγέτη και τις θέσεις που εκφράζει μπορείτε να κάνετε μια σύγκριση με τον Μουσταφά Ακιντζί;

–Θα έλεγα πως ο Ακιντζί ήταν πιο κύπριος από τον Τατάρ. Αλλά τα πάντα εκπορεύονται από την Άγκυρα. Ούτε ο ένας ούτε ο άλλος μπορεί να κάνει οτιδήποτε χωρίς την άδεια και την εντολή του τούρκου προέδρου. Κακά τα ψέματα, το ξέρουμε. Ένας Ντενκτάς και όταν διαφώνησε έφυγε χωρίς να το καταλάβει ούτε ο ίδιος που ήταν μια προσωπικότητα. Και όμως έφυγε αμέσως και πήγε στο σπίτι του. Άρα δεν συζητούμε με τον Τ/κ, συζητούμε με την Άγκυρα που στόχος της είναι να κάνει νόμιμο τ/κ κράτος στην Κύπρο. Δυστυχώς, ο Ερσίν Τατάρ θέτει σαν προϋπόθεση για συνομιλίες να δεχθούμε πως θα δώσουμε ίσα δικαιώματα στην τ/κ κοινότητα που έχει η πλειοψηφία που είναι η ε/κ κοινότητα. Αυτό δεν μπορεί να γίνει. Δεν μπορεί το 18%, δυστυχώς έφθασε το 21% τώρα με τους έποικους που τους έκαναν Τ/κ, να έχει τα ίδια δικαιώματα. Αυτή τη στιγμή ούτε 10% Τ/κ δεν υπάρχουν στην Κύπρο. Οι καλοί Τ/κ έφυγαν. Τώρα πού βρήκαν το 21%, ότι υπάρχουν Τ/κ, μόνο αυτοί το ξέρουν. Για αυτό τα πράγματα είναι δύσκολα, αλλά δεν είναι μόνο δύσκολα για μας. Είναι και για εκείνους. Το ό,τι είναι ψευδοκράτος το φέρουν βαρέως. Για αυτό που πολλοί ισχυρίζονται ότι ο χρόνος δουλεύει εναντίον μας, έχουν δίκιο αλλά δουλεύει και εναντίον των Τ/κ. Μια λύση λειτουργική θα είναι καλό και για τις δυο κοινότητες.

> *Θα έλεγα πως ο Ακιντζί ήταν πιο Κύπριος από τον Τατάρ. Αλλά τα πάντα εκπορεύονται από την Αγκυρα. Ούτε ο ένας ούτε ο άλλος μπορεί να κάνει οτιδήποτε χωρίς την άδεια και την εντολή του Τούρκου προέδρου. Κακά τα ψέματα, το ξέρουμε.*

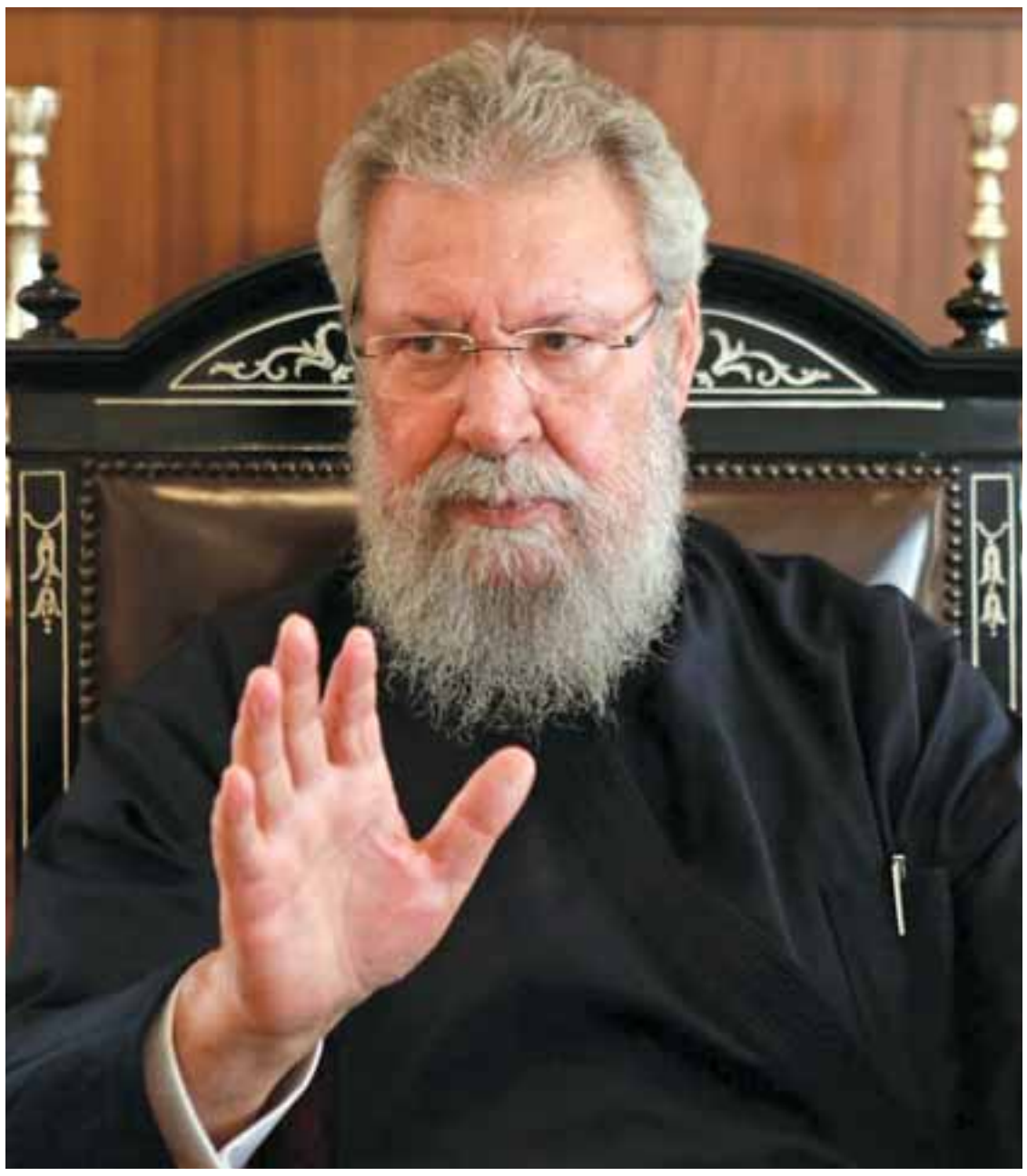

Ο Αρχιεπίσκοπος Κύπρου δεν αποκλείει πίσω από τους αντιεμβολιαστές κληρικούς να κρύβονται παρασκηνιακές διεργασίες που σχετίζονται με τη διαδοχή του. «Αν υπάρχουν αυτά είναι εις βάρος τους. Σημαίνει πως δεν αγαπούν την Εκκλησία και όταν δεν την αγαπούν δεν τους αξίζει ούτε προαγωγή ούτε τίποτα. Οφείλουμε όλοι μας, λαϊκοί και κληρικοί, να αγαπούμε την Εκκλησία», λέει στη συνέντευξή του στην «Κ».

Λεηλασία κειμηλίων από κατεχόμενο μοναστήρι

–Η Εκκλησία έχει καλές σχέσεις με τη θρησκευτική ηγεσία των Τ/κ;

–Με τους ανθρώπους που αισθάνονται πραγματικά Κύπριοι έχουμε καλές σχέσεις. Αλλά με εκείνους που είναι πρώτα Τούρκοι και έπειτα Κύπριοι δεν έχουμε. Διότι θέλουν τουρκικό κράτος στην Κύπρο. Δεν θέλουν μεικτό, όπως είμαστε προηγουμένως.

–Τελευταία υπήρχαν πληροφορίες για κλοπή θρησκευτικών θησαυρών από το μοναστήρι του Απόστολου Βαρνάβα στη κατεχόμενη Σαλαμίνα. Γνωρίζετε κάτι;

–Από τον Απόστολο Βαρνάβα έφυγαν οι μοναχοί και δεν άφησαν πίσω τους κειμήλια. Οι θησαυροί που κλάπηκαν είναι από το μοναστήρι του Αγίου Σπυρίδωνος που ήταν το κέντρο συντήρησης που είχε κάνει ο μακαρίτης ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος. Ήταν διαλυμένο. Το επισκεύασε και το έκανε εργαστήρι συντήρησης χειρόγραφων, εικόνων. Και είχαμε πολλές αρχαίες εικόνες, είχαμε κώδικες. Μάλιστα κλάπηκε και ένας κώδικας του 12ου αιώνος της Μητρόπολης Πάφου που ήταν πάνω στο πιεστήριο. Κόπηκε το ρεύμα και έμεινε εκεί. Όλα τα έπιασαν οι Τούρκοι. Εκεί ήταν η μεγαλύτερη λεηλασία που έγινε ποτέ. Εκατοντάδες εικόνες από τον 12ο έως το 16ο αιώνα. Ήταν αρχαία κειμήλια. Ο Απόστολος Βαρνάβας λειτούργησε και πάλι επί Μακαρίου, είχε μια αδελφότητα που έμεινε εγκλωβισμένη αρκετά χρόνια, αλλά μετά, κάτω από την πίεση των Τούρκων, έφυγαν.

Να μάθουν να σέβονται τη Σύνοδο και τον προκαθήμενο της Εκκλησίας

–Να πάμε στα του οίκου σας. Τι θα γίνει με την περίπτωση του μητροπολίτη Κύκκου και το ουκρανικό ζήτημα;

–Αυτός ο άνθρωπος, παρόλο που είναι μορφωμένος, το περιβάλλον του τον παραπλανεί και τον εκθέτει. Εγώ θα ζητήσω μια συνάντηση, αν θέλει τις καλές σχέσεις θα τις έχουμε εάν θέλει να μην έχουμε σχέσεις από τον ίδιο εξαρτάται. Εγώ θέλω να υπηρετήσω την Εκκλησία δεν θέλω κανένα, ούτε να μου χτυπά παλαμάκια, ούτε να μου κάνει υποκλίσεις, ούτε να μου λέει ότι είμαι ωραίος. Θέλω να εργαστώ για την Εκκλησία και όλοι οι αδελφοί θέλω να εργάζονται υπέρ της Εκκλησίας, υπέρ της Ορθοδοξίας και να σέβονται και να αγαπούν τη Σύνοδο. Πολλές φορές με κατηγόρησαν ότι δεν σέβομαι τη Σύνοδο. Εγώ σεβάστηκα τη Σύνοδο και η απαίτησή μου είναι να τη σεβαστούν και αυτοί. Αλλά δεν θέλω να πω οτιδήποτε παρά τούτο : να μάθουν να σέβονται τη Σύνοδο και τον προκαθήμενο της Εκκλησίας και πέραν τούτου τίποτε άλλο.

–Με τον μητροπολίτη Μόρφου το ζήτημα που είχε δημιουργηθεί έχει κλείσει;

–Νομίζω πως ναι. Διότι και σε αυτόν του είπαμε: Έχεις προσωπικές απόψεις αδελφέ; Να τις έχεις αλλά να τις φυλάξεις για τον εαυτό σου. Δεν είναι σωστό να βγαίνεις και να λες για τον κόσμο, να παραπλανείς τον κόσμο. Έστω και αν είναι λάθος που κάνει η κυβέρνηση φέρει ευθύνη η ίδια. Εμείς ως Σύνοδος αποφασίσαμε πως ορθώς εργάζεται η κυβέρνηση και ορθά άκουσα τους ιατρούς της Ευρώπης και της Αμερικής. Τους ανθρώπους που διαδραματίζουν έναν διεθνή ρόλο πάνω στην πανδημία και δεν θα ακούσουμε του κάθε γιατρού εδώ στην Κύπρο. Αλλά και αν λανθασμένα είναι όλα αυτά, αφού η Σύνοδος αποφάσισε να υιοθετήσει αυτή τη στάση, οφείλουμε υπακοή εις τη Σύνοδο. Τις απόψεις σου δικαιούσαι να τις έχεις. Για αυτό θα παρακαλέσω να μην ξαναπείς οτιδήποτε δημοσίως, εναντίον αυτών που δέχθηκε η κυβέρνηση, αυτό που δέχθηκε η συντριπτική πλειοψηφία του λαού μας να εμβολιαστεί. Αν θέλεις να μην εμβολιαστείς δουλειά δική σου, αλλά δεν θα βγαίνεις να καλείς τον κόσμο να μην εμβολιαστεί. Δεν είναι δουλειά δική σου.

Το γάντι στον μητροπολίτη Κύκκου Νικηφόρο για το Ουκρανικό ζήτημα ρίχνει ο Αρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος Β΄. Στη συνέντευξή του στην «Κ» ο προκαθήμενος της Εκκλησίας της Κύπρου αποδίδει το ζήτημα που έχει δημιουργηθεί με τον Κύκκου στο περιβάλλον του, που κατά τον ίδιο τον παραπλανεί.

–Επειδή και στο παρελθόν είπε πως θα σταματήσει τις συγκεκριμένες δημόσιες αναφορές και δεν το έπραξε είναι η τελευταία προειδοποίηση;

–Βεβαίως. Ο μητροπολίτης Μόρφου συμφώνησε μαζί μας. Μέχρι σήμερα πειθαρχεί με όσα μας είπε.

–Υπάρχει ένα ζήτημα με μερίδα κληρικών που, όχι μόνο δεν πειθαρχεί με τις αποφάσεις για τα υγειονομικά μέτρα, αλλά προτρέπουν και πιστούς να πράξουν το ίδιο.

–Υπήρχε ζήτημα. Όσοι μιλούσαν εναντίον ειδοποιήθηκαν και διέψευσαν. Τους είπα ότι θέλω να κάνουν δημόσιες διαψεύσεις και να στείλετε και επιστολή προς τη Σύνοδο ότι συμμορφώνεστε με τις αποφάσεις της. Σε διαφορετική περίπτωση θα σας αφαιρεθεί ο μισθός, διότι παραβαίνετε την εντολή της Συνόδου. Η Εκκλησία θέλει υπακοή, δεν μπορεί ο καθένας να κάνει ό,τι θέλει και αυτό ισχύει για όλους μας και για τον Αρχιεπίσκοπο και για τους μητροπολίτες και για τους παπάδες. Όποιος παραβαίνει την εντολή της Συνόδου θα τιμωρηθεί.

–Διαισθάνεστε πως πίσω από τον θόρυβο με τον κορωνοϊό στην Εκκλησία ίσως να κρύβονται υφέρπουσες φιλοδοξίες κάποιων, για την ηγεσία της Εκκλησίας;

–Δεν αποκλείω τίποτα. Αλλά, αν υπάρχουν αυτά, είναι εις βάρος τους. Σημαίνει πως δεν αγαπούν την Εκκλησία και όταν δεν την αγαπούν, δεν τους αξίζει ούτε προαγωγή ούτε τίποτα. Οφείλουμε όλοι μας, λαϊκοί και κληρικοί, να αγαπούμε την Εκκλησία γι' αυτό δεν νομίζω ότι πρέπει να έχουμε αυτή τη στάση απέναντί της. Εάν δεν την αγαπούμε, κακώς γίναμε κληρικοί.

"ONE OF THE BIGGEST TECH GATHERINGS IN EAST MED"

digitalagenda
CYPRUS SUMMIT

OCTOBER 19-20, 2021
NICOSIA MUNICIPAL THEATRE

EARLY BIRD TICKET
BOOK NOW
digitalagendacy.com

POWERED BY
Bank of Cyprus | cyta

SUPPORTERS
Deloitte. | Logicom

PARTNERS
UNIVERSITY of NICOSIA | Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου | THE CYPRUS INSTITUTE OF NEUROLOGY & GENETICS

A PROJECT ENDORSED BY
Δήμος Λευκωσίας Nicosia Municipality

Οι ανοικτές πληγές για το κυπριακό περιβάλλον

Κίνδυνος απερήμωσης, ποιότητα αέρα, λίμνες λυμάτων και δασικές πυρκαγιές

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Στο προσκήνιο βρίσκεται το τελευταίο διάστημα το κεφάλαιο περιβάλλον και οι δράσεις για την πράσινη μετάβαση. Η κλιματική ουδετερότητα, η ενεργειακή απόδοση και οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας απορροφούν ποσό 269,3 εκατ. ευρώ και συνολικά μαζί με τις βιώσιμες μεταφορές και την διαχείριση των υδάτινων πόρων αποτελούν το 36,3% του συνολικού ποσού για την Κύπρο. Οι δράσεις πολλές και με ορίζοντα το 2026. Δηλαδή, μέχρι το 2026 θα πρέπει να περιμένουμε ότι θα αρχίσει να καταγράφεται μια σημαντική αναβάθμιση στα περιβαλλοντικά προβλήματα της Κύπρου. Ποιο είναι λοιπόν το περιβαλλοντικό διακύβευμα και γιατί τρέχουμε να προλάβουμε; Τα περιβαλλοντικά ζητήματα στην Κύπρο δυστυχώς δεν είναι λίγα. Αναφύονται στην καθημερινότητα όλων, από το πρωινό κυκλοφοριακό χάος στους δρόμους, στις βιομηχανίες που γειτνιάζουν με σπίτια και σχολεία, σε χοιροστάσια πλησίον κατοικημένων περιοχών, σε ζωικά απόβλητα, στους αυθαίρετους σκυβαλότοπους ακόμα και μέσα σε περιοχές περιβαλλοντικά πολύτιμες. Σοβαρότερο όλων των προβλημάτων, η κλιματική αλλαγή και ο κίνδυνος ερημοποίησης του νησιού.

Περίπου 120 λίμνες χοιρολυμάτων υπάρχουν στην περιοχή Κάτω Μονής, Μενοίκου και Μιτσερού. Το πρόβλημα είναι στη διαχείριση των λυμάτων και ως αποτέλεσμα με βράσιμο του νερού αναδίνεται υδρόθειο και βιοαέριο που καταλήγουν στις κοινότητες περιφερειακά.

Ορατός ο κίνδυνος της ερημοποίησης

Όταν λίγο πριν από την εκπνοή του Σεπτέμβρη οι θερμοκρασίες ακουμπούν τους 37-38 βαθμούς κελσίου, την ίδια ώρα καταγράφονται καταστροφικές πυρκαγιές και λίγο αργότερα ξεσπούν έντονες και απότομες βροχοπτώσεις οι οποίες δίνουν ξανά τη θέση τους σε ψηλές θερμοκρασίες, τότε ένα είναι το συμπέρασμα. Η κλιματική αλλαγή δεν αποτελεί πλέον πρόβλημα για τις επόμενες γενιές, αλλά είναι ήδη εδώ. Η Κύπρος δε είναι από τις χώρες που θα επηρεαστούν περισσότερο από την κλιματική αλλαγή και παράλληλα βρίσκεται αντιμέτωπη και με κίνδυνο ερημοποίησης. Μιλώντας στην «Κ» ο δρ Χρίστος Ζουμίδης, ερευνητής στο Κέντρο Ενέργειας, Περιβάλλοντος και Υδάτινων Πόρων του Ινστιτούτου Κύπρου, εξήγησε ότι η ερημοποίηση ορίζεται ως η υποβάθμιση της γης σε ξηρές και ημίξηρες περιοχές, η οποία προκαλείται από διάφορους παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων των κλιματολογικών διαφοροποιήσεων και των ανθρώπινων δραστηριοτήτων.

Μέχρι το τέλος του 21ου αιώνα οι πολύ ζεστές μέρες και νύχτες του καλοκαιριού θα παραταθούν και θα διαρκούν μέχρι και δύο μήνες περισσότερο από τα ήδη πολύ ζεστά καλοκαίρια που έχουμε σήμερα.

Πρόκειται για μια διογκούμενη απειλή σε ευρωπαϊκό επίπεδο, και ιδιαίτερα στις χώρες του Νότου, συμπεριλαμβανομένης και της Κύπρου. Με απλά λόγια, το φαινόμενο αυτό καθιστά λιγότερο παραγωγική τη γη και προκαλεί μια σειρά προβλημάτων, όπως μείωση της παραγωγής τροφίμων, έλλειψη γονιμότητας του εδάφους, μείωση της φυσικής ανθεκτικότητας της γης και υποβάθμιση της ποιότητας των υδάτων. Πέρα από την παραγωγικότητα, είπε ο δρ Ζουμίδης, υπάρχουν και άλλοι παράγοντες που χρησιμοποιούνται για να αξιολογηθεί η υποβάθμιση της γης, όπως το είδος και το ποσοστό εδαφοκάλυψης, η διάβρωση, η περιεκτικότητα σε οργανικό άνθρακα στο εδάφους ή η βιοποικιλότητα του εδάφους. Η ξηρασία, δηλαδή η περίοδος, οπότε και η βροχόπτωση είναι σημαντικά κατώτερη των φυσιολογικών καταγεγραμμένων επιπέδων, προκαλεί σοβαρές υδρολογικές ανισορροπίες και επηρεάζει δυσμενώς τα παραγωγικά οικοσυστήματα της γης, όπως οι καλλιέργειες, οι βοσκότοποι και τα δάση. Η ξηρασία και η ερημοποίηση συνδέονται στενά μεταξύ τους, με την ξηρασία να αποτελεί βραχυχρόνιο συμβάν, ενώ η ερημοποίηση αποτελεί μακροχρόνιο φαινόμενο.

Με βάση τα καταγραμμένα μετεωρολογικά δεδομένα, η ξηρασία είναι ένα συχνό φαινόμενο για την Κύπρο. Με την πάροδο του χρόνου παρατηρείται αλλαγή στη συχνότητα, στην ένταση, και κατ' επέκταση στον αντίκτυπό της ξηρασίας, η οποία εντείνεται από την κλιματική αλλαγή, αναφέρει στην «Κ» ο δρ Ζουμίδης. Όπως εξηγεί περαιτέρω, καθώς η μέση θερμοκρασία σημειώνει άνοδο λόγω της κλιματικής αλλαγής, η συχνότητα και η ένταση της ξηρασίας και άλλων έντονων καιρικών φαινομένων τείνει να αυξάνεται, με αποτέλεσμα ο κίνδυνος της ερημοποίησης να είναι ορατός. Μέχρι το τέλος του 21ου αιώνα οι πολύ ζεστές μέρες και νύχτες του καλοκαιριού θα παραταθούν και θα διαρκούν μέχρι και δύο μήνες περισσότερο από τα ήδη πολύ ζεστά καλοκαίρια που έχουμε σήμερα. Επιπρόσθετα, υπολογίζεται ότι η μέση ετήσια βροχόπτωση θα μειωθεί αισθητά με αποτέλεσμα να μην καλύπτονται οι ανάγκες για πόσιμο νερό και νερό άρδευσης. Οι προβλέψεις αυτές γίνονται με τη χρήση προηγμένων κλιματικών μοντέλων προσομοίωσης από επιστήμονες του Ινστιτούτου Κύπρου στο Περιφερειακό Ερευνητικό Κέντρο Αριστείας για το κλίμα και την ατμόσφαιρα στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου και της Μέσης Ανατολής, προκειμένου να γίνουν κατανοητές με μεγαλύτερη ακρίβεια οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στη χώρα μας και στην ευρύτερη περιοχή. Σύμφωνα με πληροφόρηση από το Τμήμα Περιβάλλοντος, αυτή την περίοδο ετοιμάζεται το επικαιροποιημένο κείμενο του Εθνικού Σχεδίου Δράσης κατά της απερήμωσης, το οποίο θα κατατεθεί στο Υπουργικό Συμβούλιο, πιθανώς μέχρι τέλος του 2021.

Μακροπρόθεσμες επιπτώσεις από τις πυρκαγιές

Όσο γρήγορα ξεσπούν και εξαπλώνονται οι πυρκαγιές τόσο διαφορετικούς ρυθμούς έχει η διαδικασία αποθεραπείας για το περιβάλλον. Ειδικά στην ένταση και διάρκεια που σημειώθηκαν στις κοινότητες Αρακαπά, Ορά, Οδού, Επταγώνια, Αγίους Βαβατσινιάς, Ακαπνού και Διερώνα, το περασμένο καλοκαίρι. Στα αίτια της πυρκαγιάς, πέραν φυσικά των περιπτώσεων κακόβουλης ενέργειας, περιλαμβάνονται οι αυξανόμενες συνθήκες ξηρασίας. Ο δρ Ζουμίδης εξηγεί ότι οι πυρκαγιές, όπως και η εγκατάλειψη γης, αφήνουν τη γη επιρρεπή σε διάβρωση, μεταξύ άλλων κατά τη διάρκεια έντονων βροχοπτώσεων και πλημμυρικών φαινομένων, όπου το έδαφος, το οποίο ως πόρος χρειάζεται χιλιάδες χρόνια για να δημιουργηθεί, παρασύρεται γρήγορα υποβαθμίζοντας περαιτέρω την επιφάνεια της γης.

Δορυφορική εικόνα της έκτασης της καταστροφικής πυρκαγιάς στον Αρακαπά από το Κέντρο Αριστείας Ερατοσθένης. Η πυρκαγιά άφησε πίσω της καμένη έκταση περίπου 40 χιλιομέτρων και πολλά περιβαλλοντικά προβλήματα.

Για το θέμα μιλήσαμε με την ομάδα του Κέντρου Αριστείας Ερατοσθένης, οι οποίοι μας εξήγησαν ότι οι δασικές πυρκαγιές είναι συχνό φαινόμενο στην Ανατολική Μεσόγειο, ενώ το μεσογειακό σύστημα της Κύπρου επηρεάζεται σημαντικά από τις δασικές πυρκαγιές. Στους παράγοντες που συμβάλλουν στον αυξημένο κίνδυνο δασικών πυρκαγιών είναι η παρατεταμένη ξηρασία, τα ζεστά καλοκαίρια, οι ισχυροί άνεμοι, οι μεγάλες κλίσεις στις πλαγιές των δασών και η συσσώρευση εύφλεκτης ξηρής βλάστησης. Σύμφωνα με την Παγκόσμια Αξιολόγηση Δασικών Πόρων του Διεθνούς Οργανισμού Τροφίμων και Γεωργίας (FAO, 2020) τα δάση της Κύπρου καλύπτουν το 18% (173kha) της συνολικής έκτασης του νησιού. Το ποσοστό αυτό είναι πολύ μικρό. Ως εκ τούτου, υπάρχει έντονη ανάγκη προστασίας των δασικών εκτάσεων (στην πυρκαγιά στον Αρακαπά κάπκε έκταση περίπου 40 τετραγωνικών χιλιομέτρων και άλλα οκτώ τετραγωνικά χιλιόμετρα στην τελευταία πυρκαγιά στην επαρχία Πάφου). Και οι επιπτώσεις είναι μακροπρόθεσμες όχι μόνο σε περιβαλλοντικό αλλά και κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο. Για παράδειγμα, οι εκπομπές του διοξειδίου του άνθρακα και η ατμοσφαιρική ρύπανση, η οποία μπορεί να επιφέρει επιπτώσεις στη δημόσια υγεία, οι ζημιές στο έδαφος, στις λεκάνες απορροής και τα υδατικά αποθέματα που κατ' επέκταση μπορεί να οδηγήσουν στην ερημοποίηση και οι αλλαγές στη βιοποικιλότητα. Στην περίπτωση της τελευταίας φονικής πυρκαγιάς στην Κύπρο, η ομάδα του Κέντρου Αριστείας Ερατοσθένης θα συνεχίσει τη συλλογή και επεξεργασία μελλοντικών δορυφορικών λήψεων με στόχο την παρακολούθηση των μακροπρόθεσμων επιπτώσεων και της πορείας ανάκαμψης των καμένων εκτάσεων.

Αναπνέουν αμφιβόλου ποιότητας αέρα

Δύο εβδομάδες μετά το άνοιγμα των σχολείων και τις διαμαρτυρίες των κατοίκων Ιδαλίου για την απομάκρυνση των ασφαλτικών εργοστασίων στην περιοχή, και έξι μήνες μετά το τέλος του χρονοδιαγράμματος για την απομάκρυνσή τους, τα εργοστάσια συνεχίζουν να λειτουργούν κανονικά και οι κάτοικοι να αναπνέουν αμφιβόλου ποιότητας αέρα. Ωστόσο, αυτό δεν καταγράφεται στις μετρήσεις. Μιλώντας με τον ανώτερο λειτουργό για την ποιότητα του αέρα Χρύσανθο Σαββίδη, έγιναν μετρήσεις των ατμοσφαιρικών ρύπων στην περιοχή και δεν βρέθηκαν υπερβάσεις, ούτε στο Δάλι ούτε σε άλλες περιοχές που διαμαρτύρονται για οχληρία όπως στη Σκουριώτισσα και το Καλό Χωριό Λάρνακας. Άρα η οχληρία προκαλείται από άλλες ουσίες, οι οποίες ωστόσο μέχρι στιγμής δεν καταγράφονται σε μετρήσεις. Φυσικά, το πρόβλημα δεν είναι σημερινό. Τα τελευταία χρόνια η καθημερινότητα των κατοίκων της περιοχής είναι συνυφασμένη με την οχληρία των ασφαλτικών μονάδων. Ωστόσο, μετρήσεις που να αποδεικνύουν την οχληρία και την επίπτωση των εκπομπών των εργοστασίων στην ποιότητα του αέρα, μέχρι στιγμής δεν υπάρχουν. Στο μεταξύ τον τελευταίο χρόνο γίνονται προσπάθειες μετακίνησης των μονάδων, σε άλλες περιοχές οι οποίες είναι γνωστό ότι έχουν να αντιμετωπίσουν τα δικά τους προβλήματα. Για παράδειγμα, οι λίμνες χοιρολυμάτων σε Μένοικο και Κάτω Μονή (πλησίον Μιτσερού), είναι ένα θέμα που χρήζει ιδιαίτερης σημασίας και διαχείρισης ένεκα της σοβαρότητας της περιβαλλοντικής του επίπτωσης. Περίπου 120 λίμνες χοιρολυμάτων εκτείνονται σήμερα εντός και μεταξύ των κοινοτήτων Κάτω Μονής, Μενοίκου και Μιτσερού. Μαζί με την σκόνη από τα λατομεία, το πεδίο βολής και τις οσμές από τις κτηνοτροφικές μονάδες, δημιουργούν ένα «κοκτέιλ» οχληρίας που μεταφέρεται σε όλες τις κοινότητες. Γενικά οτιδήποτε προκαλεί αλλοίωση της χημικής σύστασης του ατμοσφαιρικού αέρα θεωρείται ατμοσφαιρική ρύπανση, σημειώνει ο κ. Σαββίδης. Με τη δημιουργία λιμνών χοιρολυμάτων εκπέμπονται ρύποι και προκαλείται οχληρία και αλλοίωση της ποιότητας του αέρα, ωστόσο πρόκειται για ρύπους που δεν εμπίπτουν στις κατηγορίες μετρήσεων των ρύπων, έτσι δεν καταγράφονται.

Τα τελευταία χρόνια η καθημερινότητα των κατοίκων είναι συνυφασμένη με την οχληρία των ασφαλτικών μονάδων. Ωστόσο, μετρήσεις που να αποδεικνύουν την οχληρία και την επίπτωση των εκπομπών των εργοστασίων στην ποιότητα του αέρα, μέχρι στιγμής δεν υπάρχουν.

Βεβαρημένη με οχληρές εγκαταστάσεις είναι και η περιοχή του Βασιλικού, η οποία επίσης έχει επιλεγεί για να φιλοξενήσει ασφαλτικές μονάδες. Συγκεκριμένα στην περιοχή ήδη λειτουργεί το ενεργειακό Κέντρο Βασιλικού, εντός του οποίου δραστηριοποιούνται ο Ηλεκτροπαραγωγός σταθμός ΑΗΚ, οι εταιρείες πετρελαιοειδών και υγραερίου και η Τσιμεντοποιία Βασιλικού. Ο δρ Κωνσταντίνος Μακρής, αναπληρωτής καθηγητής στο διεθνές Ινστιτούτο Κύπρου για την περιβαλλοντική και δημόσια υγεία του ΤΕΠΑΚ, δήλωσε στην «Κ» ότι αυτό το διάστημα προωθείται η δημιουργία παρατηρητηρίου ποιότητας του αέρα και εκπομπών υδρογονανθράκων από τις βιομηχανικές δραστηριότητες και θα είναι υπό την εποπτεία του Υπουργείου Ενέργειας. Αυτό θα εφαρμοστεί στην περίπτωση του Βασιλικού ώστε να μην μετατραπεί η περιοχή σε νέο Δάλι.

Μονόδρομος της μεταρρύθμισης η Λευκωσία

Υλοποίηση της πρότασης για τον νέο δήμο της πρωτεύουσας ζητούν οι δήμαρχοι Κ. Γιωρκάτζης και Α. Παπαχαραλάμπους

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΤΟΜΑΡΑ

Η προοπτική ενοποίησης της Λευκωσίας, μέσω της επιχειρούμενης μεταρρύθμισης της τοπικής αυτοδιοίκησης, είναι το ισχυρό σενάριο που προκρίνουν δύο δήμαρχοι της πρωτεύουσας, οι δήμοι των οποίων φιγουράρουν να ενώσουν δυνάμεις. Ο δήμαρχος Λευκωσίας Κωνσταντίνος Γιωρκάτζης και ο δήμαρχος Στροβόλου Ανδρέας Χαραλάμπους εξηγούν στην «Κ» γιατί δεν υπάρχει άλλη προοπτική εκτός από τη συνένωση της Λευκωσίας και του Στροβόλου. Αμφότεροι επικαλούνται πρακτικά ζητήματα σχεδιασμού και λειτουργίας στην περίπτωση που ο κάθε δήμος τραβήξει ξεχωριστό δρόμο. Ο δήμαρχος Λευκωσίας ξεκάθαρα αφήνει να εννοηθεί πως θα αντιδράσει στην περίπτωση που η ψήφιση της μεταρρύθμισης δεν ολοκληρωθεί μέχρι τις 30 Νοεμβρίου ή αν υπάρξουν παρεκκλίσεις από την προτεινόμενη μεταρρύθμιση. Ο δε δήμαρχος Στροβόλου δεν αφήνει περιθώρια συζήτησης διαχωρισμού του δήμου και ενσωμάτωσης του ενός στη Λευκωσία και του άλλου στη Λακατάμεια. Παράλληλα και οι δύο στέλνουν μήνυμα στα κόμματα να επιδείξουν το ίδιο πνεύμα συναίνεσης που επέδειξαν και με την αναβολή των εκλογών.

Κωνσταντίνος Γιωρκάτζης

Εκλογές εάν σκαλώσει το νομοσχέδιο

–Η αναβολή των εκλογών του ερχόμενου Δεκεμβρίου ανοίγει τον δρόμο για ολοκλήρωση της μεταρρύθμισης;

–Έχω δηλώσει επανειλημμένα την ξεκάθαρη στήριξή μου στη μεταρρύθμιση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Αντιλαμβάνομαι την παράταση ως ένα κάλεσμα στους νυν δημάρχους, κοινοτάρχες, δημοτικά και κοινοτικά συμβούλια, να βοηθήσουν και να εργαστούν για να υλοποιηθεί η μεταρρύθμιση. Όχι όμως μιας μεταρρύθμισης χάριν της μεταρρύθμισης και μόνο. Αλλά μιας ουσιαστικής μεταρρύθμισης που θα καθιστά τους δήμους πιο λειτουργικούς, πιο αποδοτικούς, ανεξάρτητους οικονομικά και διοικητικά. Θέλουμε Δήμους που θα είναι σε θέση να παρέχουν ποιοτικές υπηρεσίες στους πολίτες, με χαμηλότερο κόστος σε βάθος χρόνου.

–Η συνένωση των δήμων Λευκωσίας και Στροβόλου είναι μονόδρομος;

–Θεωρώ εξαιρετικά σημαντικό η Λευκωσία να μετατραπεί σε μια ενιαία πόλη που να περιλαμβάνει τους Δήμους Λευκωσίας, Στροβόλου, Έγκωμης, Αγίου Δομετίου και Αγλαντζιάς. Αυτό είναι απαραίτητο για έναν ολοκληρωμένο σχεδιασμό, είτε πολεοδομικό, είτε κυκλοφοριακό. Επιπρόσθετα ένας ενιαίος δήμος θα επιβάλλει με ενιαίο και ομοιόμορφο τρόπο τη νομοθεσία, είτε αυτή αφορά πολεοδομικές παρανομίες ή παρανομίες στη στάθμευση. Υπενθυμίζω τη δημόσια τοποθέτηση παλαιότερα πέντε δημάρχων της Λευκωσίας για δημιουργία ενός Δήμου. Κανένας δήμαρχος δεν θέλησε να προστατέψει την καρέκλα ή το βασίλειό του, όπως δυστυχώς διατείνονταν κάποιοι, επιχειρώντας προφανώς να δικαιολογήσουν την καθυστέρηση που σημείωνε η μεταρρύθμιση.

–Το γεγονός ότι οι δύο δήμοι επιθυμούν συνένωση πρέπει να υπερισχύσει των όποιων διαφορετικών κομματικών θέσεων;

–Η Τοπική Αυτοδιοίκηση δεν μπορεί και δεν πρέπει να χρωματίζεται πολιτικά. Οι όποιες αποφάσεις λαμβάνονται θα πρέπει να θέτουν ως προτεραιότητα την τοπική κοινωνία και όχι κομματικά ή πολιτικά συμφέροντα. Ο στόχος της μεταρρύθμισης δεν μπορεί να είναι άλλος από την καλύτερη και αποδοτικότερη λειτουργία των τοπικών αρχών, ώστε να είναι σε θέση να ανταποκρίνονται στις αυξημένες προσδοκίες και ανάγκες των πολιτών. Για να καταστεί η Λευκωσία ανταγωνιστική σε σχέση με άλλες πόλεις θα πρέπει να σχεδιάζει και να λειτουργεί ενιαία. Στην περίπτωση δημιουργίας δύο ισοδύναμων δήμων χωρίς ξεκάθαρους ρόλους, θα υφίσταται ένας συνεχής ανταγωνισμός –με διαμοιρασμό πόρων και χρήσεων– που θα θέτει τη Λευκωσία σε μειονεκτική θέση έναντι άλλων πόλεων, οι οποίες θα αναπτύσσονται ενιαία.

«Εάν διαπιστώσω ότι υπάρχει δυστοκία ή κωλυσιεργία γύρω από την προώθηση της μεταρρύθμισης ή εάν αλλοιωθούν οι πρόνοιές της σε τέτοιο βαθμό που δεν θα εξυπηρετούνται οι στόχοι που έχουν τεθεί, θα επαναξιολογήσω τις αποφάσεις μου», λέει ο δήμαρχος Λευκωσίας.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση δεν μπορεί να χρωματίζεται πολιτικά. Οι όποιες αποφάσεις λαμβάνονται θα πρέπει να θέτουν ως προτεραιότητα την τοπική κοινωνία και όχι κομματικά ή πολιτικά συμφέροντα.

–Στην περίπτωση που δεν υλοποιηθεί η κυβερνητική πρόταση, τι προτίθεστε να πράξετε; Το σενάριο να παραιτηθείτε πριν ολοκληρωθεί η θητεία σας το 2024 είναι μέσα στις σκέψεις σας;

–Πρώτα απ' όλα, θεωρώ δεδομένο ότι σε περίπτωση που δεν θα υλοποιηθεί η μεταρρύθμιση, η Πολιτεία οφείλει να προχωρήσει σε εκλογές. Απ' εκεί και πέρα, σε προσωπικό επίπεδο, εάν διαπιστώσω ότι υπάρχει δυστοκία ή κωλυσιεργία γύρω από την προώθηση της μεταρρύθμισης ή εάν –μέσα από τις διαβουλεύσεις που θα γίνουν– αλλοιωθούν οι πρόνοιές της σε τέτοιο βαθμό που δεν θα εξυπηρετούνται οι στόχοι που έχουν τεθεί, θα επαναξιολογήσω τις αποφάσεις μου.

–Είναι εφικτός ο στόχος ψήφισης της μεταρρύθμισης από τη Βουλή μέχρι τις 30 Νοεμβρίου;

–Τα νομοσχέδια συζητούνται στη Βουλή για πολλά χρόνια. Οι δε στόχοι της μεταρρύθμισης είναι γνωστοί και θεωρώ πως όλοι συμφωνούμε σε αυτούς. Οι ατέρμονες συζητήσεις δεν εξυπηρετούν τον στόχο της μεταρρύθμισης. Θα πρέπει τάχιστα να συζητηθούν τα νομοσχέδια για να μη χαθεί και αυτό το χρονοδιάγραμμα. Με την ευκαιρία που μου δίνετε θα ήθελα να αναφέρω τέσσερις παραμέτρους, οι οποίες είναι εξαιρετικής σημασίας για την επιτυχία της μεταρρύθμισης και οι οποίες θα πρέπει να ενσωματωθούν σαφώς στα νομοσχέδια. 1) Οι δήμοι να έχουν ξεκάθαρους ρόλους και αρμοδιότητες που θα τους επιτρέπουν να λαμβάνουν αποφάσεις έγκαιρα. Η δε Πολιτεία μέσω της μεταρρύθμισης θα πρέπει να παραχωρήσει στις τοπικές αρχές τους απαραίτητους πόρους που θα τους επιτρέπουν να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους. 2) Η θέση του δημάρχου να ενισχυθεί με κοινό συνδυασμό υποψηφίων Δημοτικών Συμβούλων και μείωση των μελών των Συμβούλων για να υπάρξει μεγαλύτερη ευελιξία και παραγωγικότητα. 3) Να εισαχθεί ορθό και δίκαιο σύστημα αξιολόγησης του προσωπικού. Είναι εξαιρετικά σημαντικό να αποσυνδεθεί η επιρροή που πιθανόν να υπάρχει μεταξύ μελών του Δημοτικού Συμβουλίου και εργαζομένων στους Δήμους. 4) Η εξέταση των πολεοδομικών αιτήσεων να γίνεται μόνο από τεχνοκράτες. Ο ρόλος των αιρετών αξιωματούχων θα πρέπει να περιοριστεί στην έγκριση στρατηγικής και στον έλεγχο των διαδικασιών.

Ανδρέας Παπαχαραλάμπους

Οχι στη διχοτόμηση του Στροβόλου

–Είναι εφικτός ο στόχος μέχρι της 30 Νοεμβρίου να έχει ολοκληρωθεί η ψήφιση της μεταρρύθμισης για την τοπική αυτοδιοίκηση;

–Θεωρώ ότι είναι εφικτός. Το μεγάλο βήμα έγινε την προπερασμένη εβδομάδα με την αναβολή των εκλογών του Δεκεμβρίου. Είμαι αισιόδοξος ότι θα προχωρήσει η μεταρρύθμιση, τα κόμματα να δείξουν την ίδια υπεύθυνη στάση.

–Ενδεχόμενα προβλήματα θα προέρχονται από κόμματα ή τοπικές κοινωνίες;

–Πολλές φορές τα κόμματα ακούνε τις τοπικές κοινωνίες. Στη μεταρρύθμιση δεν έχουμε μόνο κομματικά, αλλά και τοπικά συμφέροντα. Τα κόμματα πρέπει να φανούν υπεύθυνα και να δουν το συνολικό καλό της χώρας και όχι τα όποια τοπικά συμφέροντα δήμων ή προσώπων. Κάποιοι θα δυσαρεστηθούν.

–Στη Λευκωσία φαίνεται ότι το μοναδικό αγκάθι είναι ο νέος δήμος Λευκωσίας. Είναι μονόδρομος η συμμετοχή του δήμου Στροβόλου;

–Θα είναι η καλύτερη λύση για το σύνολο της πόλης. Η Λευκωσία είναι ενιαία και με το νέο σχήμα θα πρέπει να έχει γεωγραφική συνοχή, πολεοδομική συνοχή και ομοιόμορφες πυκνότητες. Άρα πρέπει να είναι ένα σχήμα ο Στρόβολος, όπως έχει εξελιχθεί λόγω της κατοχής είναι η καρδιά της πόλης. Άρα δεν μπορεί να μείνει εκτός. Στα κρίσιμα ζητήματα πολεοδομικά, κυκλοφοριακά, ανάπτυξη, Πεδιαίος ποταμός είναι ενιαία τα ζητήματα. Επιπλέον δεν επιθυμώ οι δημότες του Στροβόλου να υποβιβαστούν σε ζώνη δύο. Ξέρουμε ότι σε όλες τις χώρες η πρωτεύουσα τυγχάνει, και είναι λογικό, μιας μεταχείρισης. Το είδαμε και στα χρόνια που πέρασαν με διαρθρωτικά ταμεία όπου ο δήμος Λευκωσίας και μπράβο του πήρε δεκάδες εκατομμύρια. Οι υπόλοιποι δήμοι δεν έτυχαν της ανάλογης στοργής από το κράτος και με τις δικές μας αδυναμίες. Και οι μελέτες δείχνουν πως οι εξοικονομήσεις επιτυγχάνονται με αυτό το σχήμα.

–Η δημιουργία ενός μητροπολιτικού δήμου δεν είναι λόγος που να προκαλεί δικαιολογημένες ανησυχίες;

–Σε όλο τον κόσμο οι πρωτεύουσες δεν είναι μεγάλες; Όταν λένε για υπερδήμο για ποιο δήμο μιλάμε των 170.000 κατοίκων; Άρα 170.000 είναι υπερδήμος;

–Σε σχέση με τα υπόλοιπα νέα σχήματα είναι μεγάλος.

–Σε σχέση με τη Λεμεσό. Η Λεμεσός είναι 120-130 χιλιάδες πληθυσμός και έχει τουρισμό. Άρα τα μεγέθη είναι τα ίδια. Εάν η Λεμεσός είναι 130.000 η Λευκωσία γιατί να μην είναι 170.000; Και τι θα κάνουμε; Θα κάνουμε δύο ανταγωνιστικούς δήμους. Αυτό είναι για το καλό της πόλης. Ο Στρόβολος θα έχει άλλο πολεοδομικό σχεδιασμό και άλλο η Λευκωσία; Πολύ μεγάλο δήμο εγώ δεν τον βλέπω. Ναι, για τα δεδομένα της Κύπρου θα είναι ο μητροπολιτικός δήμος.

«Το μόνο σενάριο που δεν συζητούμε είναι το σπάσιμο του δήμου στα δυο. Επιπλέον η θέση του υπουργείου Εσωτερικών επί Κωνσταντίνου Πετρίδη ήταν πως όλοι οι δήμοι που επηρεάζονται κανένας δεν θα μείνει μόνος του», λέει ο δήμαρχος Στροβόλου.

Το να σπάσει ο Στρόβολος στα δύο ούτε ως αστείο δεν το συζητούμε. Δεν πρέπει να ξεχνάμε πως οι νέοι δήμοι θα αποτελούν συνέχεια των υφιστάμενων. Ο Στρόβολος στο σχήμα με τη Λευκωσία θα είναι το μεγαλύτερο δημοτικό διαμέρισμα.

–Το σενάριο ο δήμος Στροβόλου να παραμείνει μόνος του είναι μια επιλογή;

–Για το καλό των δημοτών, η μεταρρύθμιση γίνεται για τους δημότες, πρέπει να πάμε ενιαία. Τώρα εάν εν τη σοφία της η Βουλή αποφασίσει πως ο Στρόβολος θα μείνει μόνος του βεβαίως θα επιβιώσει θα δημιουργηθούν προβλήματα και η αναπτυξιακή πορεία δεν θα είναι η πρέπουσα.

–Το σενάριο ένα κομμάτι του Δήμου να πάει στον Δήμο Λευκωσίας και το άλλο στο σχήμα με τη Λακατάμεια;

–Αυτό θα είναι καταστροφικό και δεν νομίζω πως κάποιος θα διανοηθεί να το κάνει. Αυτό δεν είναι καν προς συζήτηση. Το να σπάσει ο Στρόβολος στα δύο τέθηκε παλιά αλλά ούτε ως αστείο δεν το συζητούμε. Δεν πρέπει να ξεχνάμε πως οι νέοι δήμοι θα αποτελούν συνέχεια των υφιστάμενων. Ο δήμος Στρόβολος στο σχήμα με τη Λευκωσία θα είναι το μεγαλύτερο δημοτικό διαμέρισμα. Η λογική, οι αριθμοί, οι μελέτες λένε πως θα υπάρχουν εξοικονομήσεις δέκα εκατ. τον χρόνο με τον δήμο Στροβόλου στον νέο δήμο Λευκωσίας.

–Θα εξαντλήσετε την παράταση που δόθηκε μέχρι το 2024;

–Η πρόθεσή μου αυτή είναι για να προετοιμάσουμε αυτή τη μεταβατική περίοδο.

–Θα διαφοροποιηθεί η πρόθεσή σας εάν η τελική επιλογή για τον δήμο Στροβόλου δεν είναι η συνένωση με τον δήμο Λευκωσίας;

–Ό,τι και να αποφασισθεί τώρα τα υφιστάμενα σχήματα θα πάνε μέχρι το 2024. Άρα πρόθεσή μου είναι να παραμείνω μέχρι τότε. Το μόνο σενάριο που δεν συζητούμε είναι το σπάσιμο του δήμου στα δυο. Επιπλέον η θέση του υπουργείο Εσωτερικών επί Κωνσταντίνου Πετρίδη ήταν πως όλοι οι δήμοι που επηρεάζονται κανένας δεν θα μείνει μόνος του.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΑΝΔΡΕΑ ΒΥΡΑ**

Το στοίχημα της μεταρρύθμισης που πρέπει να το κερδίσουμε

Πολλά έχουν λεχθεί για το θέμα της Μεταρρύθμισης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Κύπρο τα τελευταία χρόνια, εκφράζοντας διαφορετικές απόψεις και προσεγγίσεις στα πώς και τα γιατί. Μια διαπίστωση όμως φαίνεται να παραμένει σταθερή και αυτή δεν είναι άλλη από την αναγκαιότητα της Μεταρρύθμισης. Το εγχείρημα της Μεταρρύθμισης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, όπως αυτό δρομολογήθηκε πριν από περίπου δύο χρόνια από το υπουργείο Εσωτερικών, την Ένωση Δήμων, την Ένωση Κοινοτήτων και σε κατοπινό στάδιο την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών, αποτελεί ίσως τη μεγαλύτερη προσπάθεια εκσυγχρονισμού του συστήματος διακυβέρνησης στην Κύπρο από την ίδρυση της Δημοκρατίας, η διαβούλευση της οποίας βασίστηκε στις αρχές του Χάρτη Τοπικής Αυτοδιοίκησης και συστάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης, καθώς επίσης και σε εκτενείς οικονομοτεχνικές μελέτες. Τα νομοσχέδια που κατατέθηκαν στη Βουλή τον Ιούνιο του 2020 ήταν προϊόν ενδελεχούς μελέτης, σκληρής δουλειάς και εποικοδομητικού διαλόγου μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων με βασικό άξονα την επίτευξη ενός σύγχρονου και εξευρωπαϊσμένου συστήματος τοπικής διακυβέρνησης στον τόπο μας. Απώτερος στόχος της προσπάθειας αυτής είναι ο πολίτης να αποκτήσει πρόσβαση στην καλύτερη δυνατή ποιότητα υπηρεσιών, με το χαμηλότερο δυνατό κόστος. Για την επίτευξη του στόχου αυτού, το σχέδιο της Μεταρρύθμισης στηρίχτηκε σε πέντε συγκεκριμένους πυλώνες. Επιγραμματικά, οι πυλώνες αυτοί διασφαλίζουν ότι:

1) Οι νέοι Δήμοι θα έχουν αυξημένες αποκλειστικές αρμοδιότητες και εξουσίες σε ένα ευρύ φάσμα θεμάτων, όπως οι Σχολικές Εφορείες, η δημοτική αστυνομία, τα υγειονομικά ζητήματα, μεταξύ άλλων, γεγονός που αποτελεί ουσιαστικά και τον βασικότερο πυλώνα της μεταρρύθμισης. Επιπλέον, θεσμοθετείται η διαβούλευση με διάφορες κρατικές υπηρεσίες, εκεί όπου εμπλέκονται και οι τοπικές αρχές, ώστε να μη λαμβάνονται αποφάσεις γι' αυτές, χωρίς αυτές. Επί της ουσίας, σημαντικές αρμοδιότητες, όπως για παράδειγμα η έκδοση πολεοδομικών και οικοδομικών αδειών, και ενώ η εκχώρησή τους είχε συμφωνηθεί σε πρώτο στάδιο με την κυβέρνηση, έχουν, στην παρούσα φάση, αφαιρεθεί από το νομοσχέδιο. Ωστόσο, συνεχίζουμε να διεκδικούμε σταθερά τις θέσεις μας, οι οποίες καθρεφτίζονται ρητά και στις συστάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης. Οι νέοι Δήμοι θα είναι οικονομικά ανεξάρτητοι από το κεντρικό κράτος. Η κρατική χορηγία, η οποία θα προέρχεται από τα τέλη κυκλοφορίας των ιδιωτικής και δημόσιας χρήσης οχημάτων, ενισχύεται σημαντικά. Συνεχίζουμε να διεκδικούμε την εισαγωγή μηχανισμού, ο οποίος θα διασφαλίζει το ύψος της χορηγίας και ρητής πρόνοιας, με την οποία οι νέες αρμοδιότητες θα κοστολογηθούν και οι αντίστοιχοι πόροι θα μεταφερθούν στους Δήμους. Άξια αναφοράς είναι και η εισαγωγή πολλαπλών δικλείδων ασφαλείας για τη διασφάλιση της διαφάνειας στα οικονομικά των Δήμων. Οι νέοι Δήμοι θα είναι διοικητικά αυτοτελείς από το κεντρικό κράτος, ώστε να μπορούν να ασκούν πραγματική πολιτική στην τοπική κοινωνία. Δεν θα ασκείται πλέον έλεγχος σκοπιμότητας αλλά έλεγχος νομιμότητας. Οι νέοι Δήμοι, ως μεγαλύτερες οντότητες με ενισχυμένες εξουσίες, θα έχουν την απαραίτητη λειτουργική δομή, ώστε να είναι σε θέση να παρέχουν ποιοτικές υπηρεσίες στον πολίτη. Έγινε προσπάθεια ώστε τα καθήκοντα τόσο των αιρετών, όσο και ο τρόπος λειτουργίας των Επιτροπών να μη συγκρούονται και να διασφαλίζουν τη λιγότερη δυνατή γραφειοκρατία. Η Ένωση Δήμων, ως το συντονιστικό όργανο των Δήμων, θεσμοθετείται ως νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου. Η μεταρρύθμιση δηλαδή θα ρυθμίζει ένα νέο σύστημα, στο οποίο οι Δήμοι θα έχουν αυξημένες αρμοδιότητες και θα μπορούν να ασκούν ουσιαστική πολιτική, μέσω της διοικητικής και της οικονομικής τους αυτοτέλειας από το κεντρικό κράτος. Με άλλα λόγια, θα καταστούν πραγματικές τοπικές αυτο-κυβερνήσεις, όπως ορίζει και ο Χάρτης Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Συμβουλίου της Ευρώπης. Συχνά σε τοποθετήσεις μου έχω αναφέρει ότι η Ένωση Δήμων εξ αρχής αποφάσισε να μη συμμετέχει στη συζήτηση για τις συνενώσεις / συγχωνεύσεις Τοπικών Αρχών, αφού η μείωση του αριθμού των τοπικών αρχών δεν αποτελεί στόχο της μεταρρύθμισης, αλλά ένα απαραίτητο εργαλείο, ώστε οι νέες οντότητες που θα δημιουργηθούν να καταστούν βιώσιμες και λειτουργικές. Ομολογουμένως, στο στάδιο της διαβούλευσης των νομοσχεδίων στη Βουλή, έχουν επέλθει ορισμένες αλλαγές που μας έχουν προβληματίσει, αφού υπάρχει η αίσθηση ότι συγκεκριμένες πρόνοιες εκτροχιάζουν τη μεταρρύθμιση από τους στόχους και τη φιλοσοφία της. Γι' αυτό, έχουμε εκφράσει επανειλημμένα την επιθυμία και την ετοιμότητα της Ένωσης Δήμων για διαβούλευση επί των συγκεκριμένων σημείων. Η πρόσφατη απόφαση της Βουλής για παράταση της υφιστάμενης θητείας δείχνει, πιστεύω, την προσήλωση όλων των εμπλεκόμενων φορέων στην επίτευξη της Μεταρρύθμισης. Ωστόσο, για να έχει νόημα, οφείλουμε να κερδίσουμε το στοίχημα αυτό. Για την Κύπρο, τη δημοκρατία και τον πολίτη.

Ο κ. Ανδρέας Βύρας είναι πρόεδρος της Ένωσης Δήμων.

Η λογοκρισία στην Κύπρο είχε προηγούμενο

Μερικές περιπτώσεις που η «αισχρή Τέχνη» πρόσβαλλε την ελληνοκυπριακή κοινή γνώμη και έφερε θεσμικές αντιδράσεις

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Η ιστορία με τη δίωξη του εκπαιδευτικού και εικαστικού Γιώργου Γαβριήλ ήλθε να υπενθυμίσει ότι στην Κύπρο η λογοκρισία και η δίωξη εικαστικών για το έργο τους δεν είναι καινούργια υπόθεση. Υπενθύμισε μάλιστα πως –ανεξαρτήτως της αισθητικής ή άλλης αξίας του έργου του εκάστοτε εικαστικού– η κυπριακή κοινωνία παραμένει βαθιά συντηρητική και αντιδρά έντονα, και παρεμβατικά ως προς την ελεύθερη έκφραση, σε έργα τέχνης, τα οποία για μερίδα του κόσμου –εκεί έξω– είναι προσβλητικά. Από τον αφορισμό του Τεύκρου Ανθία μέχρι την πρόσφατη δίωξη Γαβριήλ, η κυπριακή λογοκρισία καλά κρατεί.

Η γνωστότερη ίσως ιστορία «κλασικής λογοκρισίας» στην Κύπρο αφορά τον αφορισμό του Τεύκρου Ανθία (λογοτεχνικό ψευδώνυμο του Ανδρέα Παύλου) από την Εκκλησία της Κύπρου, το 1931. Ο ποιητής Ανθίας αφορίστηκε για το έργο του «Δευτέρα Παρουσία», ένα ποιητικό «ιλαροτραγικό έπος», όπως το χαρακτηρίζει ο ίδιος, το οποίο ασκούσε δριμεία κριτική εναντίον της θρησκείας, σατιρίζοντας ουσιαστικά τον Χριστιανισμό. Την 1η Μαΐου 1931 η Εκκλησία της Κύπρου εξέδωσε «πράξη αφορισμού» εναντίον του Ανθία, αλλά και του εκδότη του έργου του, του εκπαιδευτικού, Πατάπιου Χριστοδούλου καθώς και του δασκάλου Προκόπη Παπαλοΐζου που τον υπερασπίστηκε μέσω αρθρογραφίας στον Τύπο. Η αποικιακή διοίκηση απαγόρευσε τη «Δευτέρα Παρουσία», ενώ ο ίδιος ο Ανθίας ζήτησε συγγνώμη από την Εκκλησία, η οποία και απέσυρε, τέσσερα χρόνια αργότερα, τον αφορισμό του. Η περίπτωση Ανθία αποτελεί μια κλασική περιπτωσιολογία λογοκρισίας ενός δημιουργού που είχε αναμιχθεί στο αριστερό/εργατικό κίνημα της Κύπρου, μετά το 1930, ο οποίος κατηγορήθηκε για εξύβριση των θείων/βλασφημία σε μια εποχή μάλιστα που η Εκκλησία της Κύπρου συνδέθηκε άρρηκτα με την πολιτική της αποστολή/εθναρχικό της ρόλο και την ανάμιξή της στο ενωτικό κίνημα. Σχεδόν έναν αιώνα μετά (83 χρόνια) τον Ανθία, τον Νοέμβριο του 2014, στο πλαίσιο της Οργάνωσης για την Παγκόσμια Ημέρα Μνήμης Τραυς Ατόμων, η Αστυνομία της Κύπρου ξήλωσε φωτογραφίες από τη Δημοτική Αγορά Λευκωσίας από τη φωτογραφική έκθεση «Διόρθωση», της γνωστής για την ακτιβιστική της δράση υπέρ των ΛΟΑΤ ατόμων, τραυς Πάολας Ρεβενιώτη από την Ελλάδα. Οι φωτογραφίες κατασχέθηκαν ως «πορνογραφικό υλικό» και ο πρόεδρος της οργάνωσης ACCEPT Κύπρου είχε τότε ανακριθεί. Παρά τη σωρεία αντιδράσεων για μια επίθεση λογοκρισίας –εναντίον μάλιστα συγκεκριμένης ομάδας ατόμων– από οργανώσεις και την κοινωνία των πολιτών, το ενδιαφέρον σε αυτή την ιστορία είναι πως οι αστυνομικοί που έλεγξαν την καταγγελία πολίτη για την εν λόγω έκθεση ουσιαστικά κατάσχεσαν τις φωτογραφίες εκτός λειτουργίας της έκθεσης, κατά τη διάρκεια της οποίας ο επιμελητής της έκθεσης τις κάλυπτε προκειμένου να μην προκαλούν κατά τη διάρκεια λειτουργίας της δημοτικής αγοράς. Λίγα χρόνια νωρίτερα, η έκθεση Sex & Breakfast – ticket here – Nicosia Municipality (2011) του εικαστικού Χρίστου Αβραάμ είχε προκαλέσει την αντίδραση του Δήμου Λευκωσίας, που ξήλωσε τη σχετική εγκατάσταση, με τον τότε δημοτικό γραμματέα Μαρίνο Μουσιούττα να δηλώνει δημοσίως πως πρόκειται για «έργα αισχρού περιεχομένου». Ο εικαστικός έθιγε με το έργο του την κατάσταση που επικρατούσε στη Λαϊκή Γειτονιά τότε με πολλούς ηλικιωμένους Κύπριους να αγοράζουν τις σεξουαλικές υπηρεσίες γυναικών ασιατικής καταγωγής. Μια ακόμη χαρακτηριστική περίπτωση απόπειρας φίμωσης της τέχνης αποτελεί η λογοκρισία του θεατρικού έργου «Cock», σε σκηνοθεσία Κώστα Σιλβέστρου, από τον Δήμο Σωτήρας, το 2017. Μια επίμαχη σκηνή στο εν λόγω θεατρικό όπου δύο άντρες φιλιόντουσαν στο στόμα προκάλεσε την αντίδραση των δημοτικών αρχών, δημιουργώντας εκ νέου μια έντονη δημόσια συζήτηση.

> *Η συζήτηση για το τι καθίσταται λογοκρισία στην Κύπρο ή καταπίεση της ελεύθερης έκφρασης συχνά λαμβάνει τον χαρακτήρα μιας ιδεολογικής αντιπαράθεσης ή καταλήγει μια νομικίστικη συζήτηση.*

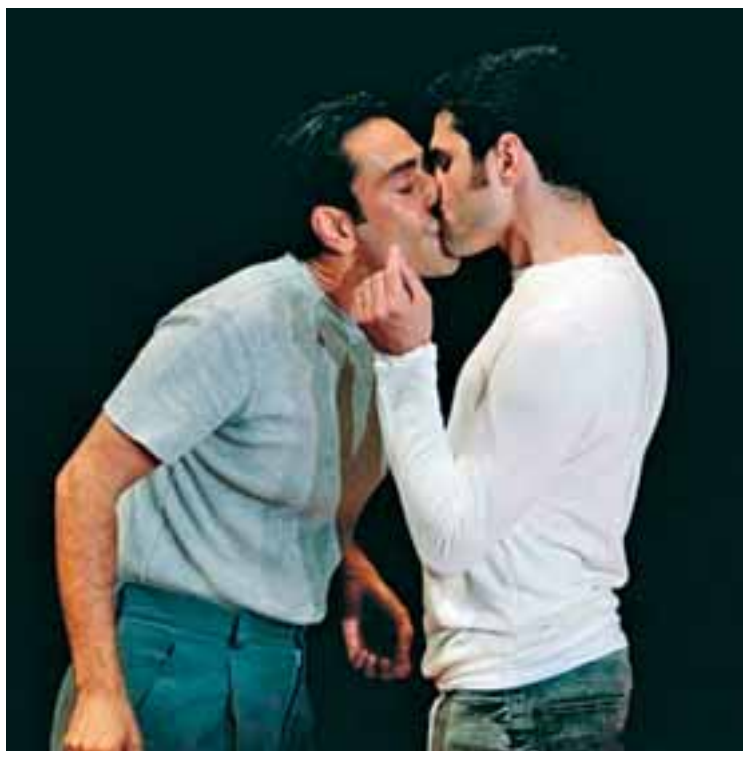

Η επίμαχη σκηνή με το φιλί, στο στόμα, μεταξύ δύο ηθοποιών για τις ανάγκες της παράστασης «Cock» του ΘΟΚ έκανε τον Δήμο Σωτήρας να ζητήσει την ακύρωση της παράστασης.

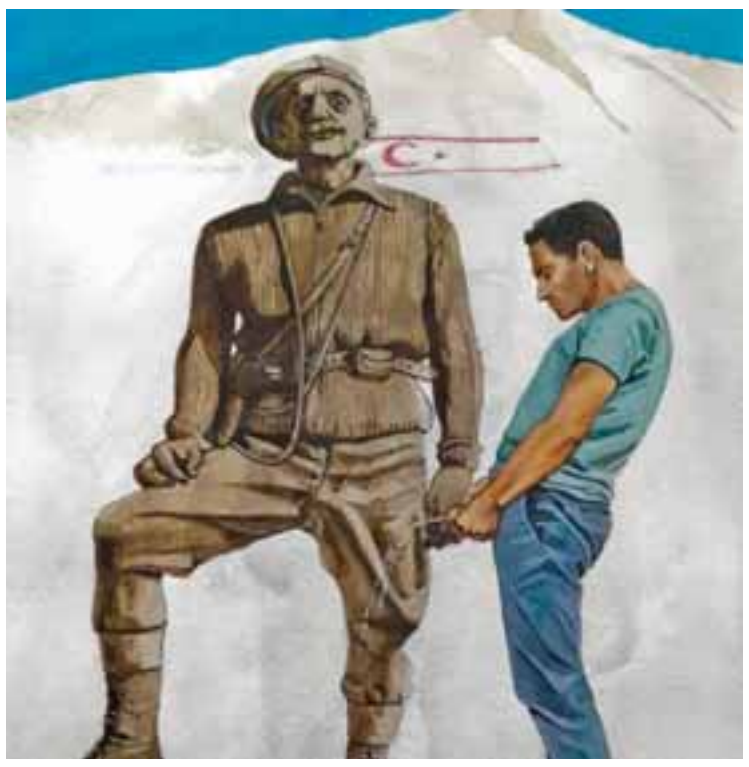

Μεγάλο μέρος των αντιδράσεων για τα έργα του εικαστικού Γιώργου Γαβριήλ αφορούσε τον πίνακα με ένα σκύλο να ουρεί στα πόδια του αγάλματος του Γεωργίου Γρίβα.

Συντήρηση ή νομικά κενά;

Δεδομένου του ευρωπαϊκού νομοθετικού πλαισίου για την προστασία της ελεύθερης έκφρασης και των ορίων της τέχνης, όπως αυτά ορίστηκαν στον 20ό αιώνα, η συζήτηση για το τι καθίσταται λογοκρισία στην Κύπρο ή καταπίεση της ελεύθερης έκφρασης συχνά λαμβάνει τον χαρακτήρα μιας ιδεολογικής αντιπαράθεσης ή στο τέλος καταλήγει μια νομικίστικη συζήτηση για την ερμηνεία του άρθρου 2 του Νόμου 35/1963 (τροποποιημένος του 99) που ορίζει τη δημόσια αιδώ και το τι καθίσταται κάτι ως «αισχρό». Σε αυτό το επίπεδο προκύπτουν τρία ενδιαφέροντα ποιοτικά στοιχεία στην Κύπρο:

- Η ύπαρξη σχετικής ευαισθησίας σε ζητήματα που άπτονται ζητημάτων που θα μπορούσαν να θίξουν τα συντηρητικά, εμφορούμενα από θρησκευτικά αισθήματα, στοιχεία της κοινωνίας. Σε αυτό επιδρά και η μεγάλη επιρροή της Εκκλησίας της Κύπρου, αλλά και κοινωνικές προεκτάσεις από την ιστορική εμπειρία στην Κύπρο τον 20ό αιώνα (π.χ. η τουρκική εισβολή).
- Η ιδεολογική περιχαράκωση κάθε πλευράς, η οποία συντηρεί τα επιμέρους αφηγήματα της κομματικής ή ιδεολογικής ταυτότητάς της (σ.σ. ο κ. Γαβριήλ σατίρισε με πίνακά του τον Γεώργιο Γρίβα, θα είχε ενδιαφέρον να εξεταστεί το ενδεχόμενο δίωξής του ή αντίδρασης σε αυτό το ενδεχόμενο αν για παράδειγμα σατίριζε τον εκλιπόντα πρόεδρο Χριστόφια ή μια μορφή της Αριστεράς).
- Η ίδια η κουλτούρα πέριξ της Τέχνης που σε συνδυασμό με ένα νομοθετικό πλαίσιο του 1963, που τροποποιήθηκε το 1999 –πριν από 22 χρόνια δηλαδή, γεννούν αναπόφευκτα το ερώτημα για τα όρια πρόσληψης της κοινωνίας ως προς τα μηνύματα της Τέχνης αλλά και για ένα φαινόμενο όπως η μη επαύξηση/εκμοντερνισμός των νομοθετικών κανόνων στην Κύπρο – που τέμνει οριζόντια όλες τις εκφράσεις του συστήματος απονομής Δικαιοσύνης στην Κύπρο.

Φυσικά, μελετώντας κανείς τις πιο πρόσφατες περιπτωσιολογίες όπου στην Κύπρο «ξηλώθηκε» έργο τέχνης ή διώχθηκε καλλιτέχνης, αντιλαμβάνεται κανείς πως η αντίθετη άποψη, αν τοποθετηθεί σε μια κανονική κατανομή, έχει μάλλον συντηρητικά, προς τα δεξιά, αντανακλαστικά αντιδρώντας σε ζητήματα που θίγουν το περί θρησκείας αίσθημα ή προβάλλουν τα δικαιώματα ομάδων όπως οι ΛΟΑΤΚΙ. Μια τάση που δεν είναι αμιγώς κυπριακή, αλλά παρατηρείται σε διεθνές επίπεδο και δη σε ευρωπαϊκό με αντίστοιχες περιπτωσιολογίες να συμβαίνουν σε κοινωνίες όπου η οργανωμένη Εκκλησία διαδραματίζει ενεργό πολιτικό ρόλο στη δημόσια πολιτική (π.χ. η κυβέρνηση του PiS στην Πολωνία). Η περίπτωση του Γαβριήλ πάντως αποκτά ξεχωριστό ενδιαφέρον, γιατί η δίωξή του κινήθηκε και σε ποινικό επίπεδο κινούμενη, λίγο πριν από τις αντιδράσεις, μέχρι το σημείο απόλυσής του από τη δημόσια υπηρεσία.

Από τον Ρουβά στον Παντελίδη

Μεταξύ διαφόρων περιπτώσεων όπου στην Κύπρο, με αφορμή την καλλιτεχνική δραστηριότητα, ξέσπασαν διάφορες μορφές πολιτιστικών πολέμων αποτελούν και οι pop/λαϊκοί καλλιτέχνες από την Ελλάδα. Ποιος δεν θα ξεχάσει εξάλλου το ζήτημα που προέκυψε τη δεκαετία του '90 με την κοινή συναυλία του Σάκη Ρουβά με τον Τούρκο, αντίστοιχης ποπ αισθητικής, Μπουράτ Κουτ στη Νεκρή Ζώνη. Το εν λόγω δικοινοτικό live είχε προκαλέσει αισθητικές αντιπαραθέσεις σε βαθμό που πλέον καθίσταται cult μεταξύ διαφόρων κύκλων –που μάλιστα προ τριών ετών κυκλοφόρησαν σε πολλά σημεία της παλιάς πόλης αφίσες/παρεμβάσεις με τους δύο καλλιτέχνες. Σε μια άλλη περίπτωση ο Παντελής Παντελίδης –που τόσο λατρεύτηκε στην Ελλάδα πριν από τον θάνατό του– με τους στίχους του τραγουδιού του «Σκάρτη Γκόμενα» (σ.σ. που τριγυρνά στα Κατεχόμενα, όπως λέει ο στίχος), απασχόλησε τα «μεσημεριανά» τηλεοπτικά προγράμματα σε Κύπρο και Ελλάδα. Και στις δύο περιπτώσεις παρά το εμφανές cult συγκείμενο που προκύπτει, οι «πολιτιστικοί πόλεμοι» καλά κράτησαν, αποδεικνύοντας περίτρανα τα επιμέρους ζητήματα που προκύπτουν, για την κυπριακή κοινή γνώμη, από τις προεκτάσεις του Κυπριακού σε πολιτικό, ατομικό και συναισθηματικό επίπεδο.

*Για τη συγγραφή του εν λόγω άρθρου χρησιμοποιήθηκαν ως πηγές το άρθρο της Έφης Κυπριανίδου «Πολιτιστικοί Πόλεμοι: Λογοκρισία και τέχνη στην Κύπρο» και το βιβλίο «Όψεις λογοκρισίας στην Ελλάδα» (2008, εκδόσεις Νεφέλη).

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΧΡΙΣΤΟΥ ΡΟΤΣΑ**

Μας τυφλώνει ό,τι έχουμε μέσα μας

Αφορμή για το άρθρο μου τούτο έδωσε το άρθρο της περασμένης Κυριακής της διευθύντριας της «Καθημερινής» Μαρίνας Οικονομίδου κατά των θέσεων του νυν κυβερνητικού εκπροσώπου Μάριου Πελεκάνου για το μεταναστευτικό. Ο κ. Πελεκάνος ζήτησε, όντως, ως πρόεδρος των νέων επιστημόνων του ΔΗΣΥ, να γίνουν κλειστά κέντρα υποδοχής μεταναστών και απέλασης όσων το αίτημά τους για άσυλο απορρίπτεται.

Τι πιο λογικό; Πού είναι το ξενοφοβικό και ρατσιστικό που επικαλείται, αγαπητή Μαρίνα; Έτσι δεν κάνει και η Ελλάδα με χρηματοδότηση μάλιστα από την Ευρώπη; Τον ρατσισμό πού τον βλέπει στην κοινωνία μας που έχουμε όλους τους αιτητές ασύλου, ψεύτικους και μη, εκτός δομών, ελεύθερους να κυκλοφορούν, να δουλεύουν, να έχουν αυτοκίνητα, να παίρνουν επιδόματα στέγασης κ.ά. και να βιαιοπραγούν όποτε κάτι δεν τους αρέσει. Μιλάει ότι παίρνουμε σημαντική οικονομική βοήθεια από την Ευρώπη, η οποία όμως μόλις και καλύπτει το 1/3 των συνολικών δαπανών. Τα υπόλοιπα 2/3 είναι από την πλάτη του Κύπριου φορολογούμενου, ήτοι €25 εκατ. τον χρόνο.

Αποκαλεί συντηρητισμό ότι ο Μάριος Πελεκάνος και η κοινωνία βλέπουν τον κίνδυνο αλλοίωσης της κοινωνίας μας από αλλόθρησκους, αλλότροπους, αλλόγλωσσους, ξένους προς τα ήθη, έθιμα και τον τρόπο ζωής μας μεταναστών. Που και την ίδια τη ζωή διαφορετικά τη ζυγίζουν, όπως πρόσφατα είπε μια δικαστικός στην Αθήνα.

Μα ο ίδιος ο Δαλάι Λάμα είπε: «Η Ευρώπη ανήκει στους Ευρωπαίους», «Καθημερινή» Αθηνών 15/9/18. Αυτό τον κάνει ρατσιστή; Στην Κύπρο αναφέρει στο πρωτοσέλιδό της η εφημερίδα «Αλήθεια» 15/9/18, δηλώσεις του υπουργού Εσωτερικών Νίκου Νουρή ότι είχαμε 43.000 αιτητές ασύλου και άλλους τόσους παράνομους αλλοδαπούς. Τόσο μεγάλο είναι το πρόβλημα. Όπως είπε πριν από μερικά χρόνια ο Francis Fukuyama («The End of History») για τις αμερικανικές πόλεις, που ξύπνησαν μια μέρα οι κάτοικοί τους και αντιλήφθηκαν ότι οι γειτονιές τους γέμισαν από μετανάστες, χωρίς να τους ρωτήσει κανείς αν δεχόντουσαν. Είναι δε καθολικά γνωστό πλέον ότι η πλειοψηφία των αιτητών ασύλου είναι οικονομικοί μετανάστες, οι οποίοι ψευδώς αιτούνται ασύλου. Γράφει η Le Figaro και αναδημοσιεύει η «Καθημερινή» Αθηνών στις 1/9/18 : «Όπως μαρτυρούν τα στοιχεία, η πλειονότητα των εισερχόμενων στην πραγματικότητα δεν είναι πρόσφυγες, καταδιωκόμενοι από πολέμους και τυράννους, αλλά οικονομικοί μετανάστες που αναζητούν ένα καλύτερο μέλλον».

Είναι κρίμα να μην αφήνουμε την πραγματικότητα δηλαδή την αλήθεια, να επηρεάζει τις απόψεις που κουβαλούμε μέσα μας. Αυτές οι θέσεις που εκφράζει η κα Οικονομίδου ήταν σχετικές πριν από 20-30 χρόνια –τα χρόνια της αθωότητας. Ό,τι οι μετανάστες θα ενσωματωθούν και στην Ευρώπη όπως έκαναν τόσα χρόνια στην Αμερική. Δυστυχώς όμως δεν εξελίχθηκαν έτσι τα πράγματα. Πουθενά στην Ευρώπη δεν έγινε με επιτυχία η ενσωμάτωση των μεταναστών. Όπως εμείς θέλουμε να διατηρήσουμε τον τρόπο ζωής μας, έτσι και αυτοί. Ο Πακιστανός ή ο Σομαλός θέλει να ζει στην Ευρώπη όπως θα ζούσε στη χώρα του. Με αποτέλεσμα να έχουμε μια χώρα με πολλές κοινωνίες. Μια μαρμελάδα που δεν κάνει κανένα ευτυχισμένο. Γι' αυτό είναι καλά μεν τα συνθήματα περί φυλετισμού, ξενοφοβίας, κ.λπ. κ.λπ., δεν αποτελούν όμως απάντηση στο πρόβλημα.

GOODYEAR
MADE TO FEEL GOOD.

NEO Eagle F1 Asymmetric 3
Ελαστικό υπερ υψηλών επιδόσεων
Με τη μικρότερη απόσταση φρεναρίσματος
σύμφωνα με δοκιμές του TÜV
KAPODISTRIAS AUTOMOTIVE PARTS
ΧΡ. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ & ΥΙΟΙ ΛΤΔ
Καντάρας 54, Καϊμακλί,
1037 Λευκωσία - Κύπρος

«Ιερές» συμμαχίες για κάλπες και για θρόνους

Τα ιερά σενάρια

Το τελευταίο διάστημα έχουν φουντώσει και πάλι τα σενάρια για παρασκηνιακές ετοιμασίες κάποιων Αγίων της Ιεράς Συνόδου, των οποίων έχει ανοίξει η όρεξη για τον αρχιεπισκοπικό θρόνο. Ο μητροπολίτης Λεμεσού είναι ένας από αυτούς. Ο Άγιος Λεμεσού και τέκνο του Βατοπεδίου δεν φαίνεται να πτοήθηκε από την ήττα του στις αρχιεπισκοπικές εκλογές του 2006. Οι πληροφορίες τον θέλουν να προετοιμάζεται αθόρυβα για τις επόμενες όποτε και αν προκύψουν. Στο παιχνίδι φαίνεται να έχει μπει και ο Μόρφου Νεόφυτος, ο οποίος πριν από μερικά χρόνια είχε αποφασίσει να αποσυρθεί και να μονάσει. Οι πληροφορίες θέλουν τον Άγιο Μόρφου να προσπαθεί να δημιουργήσει σκληρό πυρήνα πιστών, οι οποίοι θα αποτελέσουν τη βάση σε μια πιθανή εκλογική μάχη. Βεβαίως και οι δύο ιεράρχες λογαριάζουν χωρίς τον Αρχιεπίσκοπο. Τώρα τελευταία πληθαίνουν οι φωνές που λένε πως ο Πάφιος Αρχιεπίσκοπος δεν θα αφήσει τη διαδοχή του στον χρόνο. Θα τη δρομολογήσει ο ίδιος προκειμένου να μην υπάρξει κάποιο ατύχημα. Ο εκλεκτός του είναι ο Πάφου Γεώργιος. Πάντως, υπάρχει και ο αχαρτογράφητος παράγοντας που λέγεται μητροπολίτης Κερύνειας.

Ο Αρχιεπίσκοπος Αμερικής Ελπιδοφόρος μάλλον χρειάζεται μαθήματα παραδοσιακής μικρο-πολιτικής ρητορικής, σκέφτονται κάποιοι. Πάντως, έχουμε να στείλουμε καμπόσους, ε! τι, μόνο Επιτρόπους θα δίνουμε;

Αντάρτες δήμαρχοι

Ο δήμαρχος Λευκωσίας Κωνσταντίνος Γιωρκάτζης, στη συνέντευξή του στην «Κ», το είπε κομψά για το τι θα κάνει αν η μεταρρύθμιση χάσει τον δρόμο της. Η επαναξιολόγηση των θέσεων του σε απλά ελληνικά λέγεται ότι θα τα βροντήξει κάτω και θα φύγει προτού έλθει το 2024. Το ίδιο και ο δήμαρχος Στροβόλου αν οι παλιότερες σκέψεις για διχοτόμηση του δήμου αναστηθούν. Πάντως, το σκεπτικό και των δύο δημάρχων για συνένωση των δήμων τους έχει μια λογική. Το παιχνίδι θα παιχθεί στη Βουλή και στα κομματικά γραφεία. Το ΑΚΕΛ πήρε πολλά από τη μεταρρύθμιση, το παραδέχονται κάποιοι στην Εζεκία Παπαϊωάννου. Υπάρχουν και κάποιοι άλλοι που τα θέλουν όλα δικά τους. Το ΑΚΕΛ ποτέ δεν είχε τους δύο δήμους και ούτε υπάρχει περίπτωση να αλλάξει τους συσχετισμούς στον νέο δήμο Λευκωσίας. Στη Λακατάμεια όμως μπορούν να διαφοροποιηθούν τα δεδομένα εάν π.χ. ένα κομμάτι του Στροβόλου τραβήξει προς τα εκεί. Πώς το λένε στα χωριά; Όποιος τα θέλει όλα χάνει και αυτά που έχει.

Όλα για το χάι-χούι

Τον Αρχιεπίσκοπο Αμερικής Ελπιδοφόρο τον γνωρίζω από την εποχή που ήταν αρχιγραμματέας της Ιεράς Συνόδου του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Ένας πολλά υποσχόμενος, από τότε, κληρικός και εκ των βασικών διεκδικητών του πατριαρχικού θρόνου, όταν έλθει το πλήρωμα του χρόνου. Όλοι φωνάζουν γιατί ο ποιμενάρχης κυπρίων και ελλαδιτών ομογενών της Αμερικής δεν χρησιμοποιεί τη φρασεολογία τη δική μας όταν αναφερόμαστε στην Τουρκία και το κατοχικό καθεστώς. Ξεχνούν όλοι αυτοί πως το Οικουμενικό Πατριαρχείο από το 1974 και μετά ήταν πάντοτε ιδιαίτερα προσεχτικό στον λόγο του που αφορούσε την Κύπρο. Το ότι δεν κατακεραυνώνει την Τουρκία και τους εκπροσώπους της δεν σημαίνει πως έχει τουρκέψει. Όλοι αυτοί οι όψιμοι πατριώτες φαίνεται πως ξεχνούν τα Σεπτεμβριανά του 1955 και πού βρίσκεται το Οικουμενικό Πατριαρχείο. Μήπως και ο Οικουμενικός Πατριάρχης έχει τουρκέψει που δεν είπε κουβέντα; Επιχειρήματα τύπου πως είναι τούρκος υπήκοος ή έχει υπηρετήσει στον τουρκικό στρατό επιεικώς είναι για γέλια. Κάτι τέτοιες απόψεις άφησαν χώρο στην Άγκυρα να το παίζει πατερούλης της μουσουλμανικής μειονότητας της Θράκης που είναι Έλληνες πολίτες.

Εκ παραδρομής

Εκ παραδρομής καταγράφηκε σε δημοσίευμα της περασμένης Κυριακής στην «Κ» πως ο γενικός επιθεωρητής μέσης εκπαίδευσης Νικόλας Γιασουμή είναι παράλληλα μέλος του Πολιτικού Γραφείου του ΔΗΣΥ. Η αλήθεια είναι πως ο κ. Γιασουμή ήταν μέλος του Πολιτικού Γραφείου του ΔΗΣΥ, αλλά παραιτήθηκε, όταν προήχθη στη θέση του γενικού επιθεωρητή μέσης εκπαίδευσης.

Ο ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΝΙΚΟΣ ΝΟΥΡΗΣ

Ο υπουργός Εσωτερικών μιλάει για υπεύθυνη στάση της Πολιτείας στην περίπτωση της Σύριας που παρ' ολίγον να γεννήσει σε ένα παγκάκι, μιας χώρας της Ε.Ε. Υπευθυνότητα να σου πετύχει.

Γράφει ο **ΙΑΝΟΣ**

Η μύγα στον τοίχο

Οσονούπω, στις 12 Οκτωβρίου, συμπληρώνεται ένας χρόνος από τη μετάδοση του πρώτου διερευνητικού ρεπορτάζ του Al Jazeera, το οποίο προκάλεσε το μεγαλύτερο ντόμινο στην ιστορία της κυπριακής πολιτικής: τις παραιτήσεις Συλλούρη και Τζιοβάνη, την κατάρρευση του προγράμματος πώλησης διαβατηρίων και την έρευνα της Επιτροπής Νικολάτου. Τότε, συγκλονισμένος ο γενικός εισαγγελέας Γιώργος Σαββίδης δήλωνε ότι «ως πολίτης αυτής της χώρας, τα όσα είδαμε, ανεξαρτήτως της όποιας νομικής τους υπόστασης, έχουν ταράξει συθέμελα θεσμούς και αξίες και αποτελούν ντροπή για τη χώρα μας. Αυτή δεν είναι η Κύπρος που αξίζουμε. Ούτε αυτή που θέλουμε να δώσουμε στα παιδιά μας». Στα σοκάκια της κυνικής εξουσίας που σπαταλώ τον χρόνο μου, θυμάμαι διάφορους σκεπτικιστές να προσπερνούν ανεντυπωσίαστοι την ηχηρή «ντροπή» που αισθάνθηκε ο κ. Σαββίδης και να στέκονται σιβυλλικό, «ανεξαρτήτως της όποιας νομικής τους υπόστασης». Τι να ήθελε να πει άραγε; Μήπως μας προετοίμαζε ότι όσο «συθέμελα» κι αν ταρακουνήθηκαν οι θεσμοί, νομικά δεν υπήρχε έδαφος για διώξεις; Ακριβώς επειδή στην Κύπρο που δεν μας αξίζει να ζούμε, ομολογώ ότι κι εμένα μου γεννήθηκε η απορία. Όσο ο χρόνος κυλούσε χωρίς να ανακοινώνεται κάτι από τη Νομική Υπηρεσία, η εντύπωση ότι και πάλι θα μέναμε στα μεγάλα, πλην κενά λόγια, άρχισε να εδραιώνεται. Μέχρι τις 23 περασμένου Αυγούστου. Τότε, ο Γιώργος Σαββίδης εκτόξευσε ένα tweet, μνήμα του Αγίου Νεοφύτου. Έγραψε ότι ο ίδιος και ο βοηθός του Σάββας Αγγελίδης, έδωσαν στην Αστυνομία «κατεύθυνση για την πορεία ποινικών υποθέσεων και χρονικό πλαίσιο ολοκλήρωσης ή και συνέχισής τους». Κάποιες μάλιστα υποθέσεις βρίσκονταν, έλεγε, «στο στάδιο ολοκλήρωσης». «Λες να αφορά την υπόθεση Al Jazeera;» αναθάρρησα. Έχει παρέλθει όμως ένας μήνας από τότε που ανακοινώθηκε ότι δόθηκε η κατεύθυνση για τις ακατανόμαστες υποθέσεις και τίποτα ακόμα. Προς τι εκείνη η αινιγματική ανακοίνωση; Ποιες υποθέσεις αφορούσε; Και φυσικά ακόμα αναμένω με αγωνία να μάθω εάν θα κλείσει ένας χρόνος από το ρεπορτάζ του Al Jazeera και η Νομική Υπηρεσία ακόμη θα αναζητεί την ηθική υπόσταση των όσων είδαμε. Ο κ. Σαββίδης πιστεύει ότι «οι καθυστερήσεις στην εκδίκαση των υποθέσεων πλήττουν τον πυρήνα απονομής δικαιοσύνης». Οι καθυστερήσεις όμως πρώτα καταγράφονται στη Νομική Υπηρεσία και μετά στα δικαστήρια.

Κλωθώ

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / *Γράφει ο* **ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ**

Τα «machopolitics» του Νουρή και ο Ελπιδοφόρος

Αφάγωτο θα μείνει το γεύμα της Τριμερούς

Χωρίς βάσιμη ελπίδα θα πραγματοποιηθεί τη Δευτέρα η άτυπη τριμερής. Δεν θεωρείται επίσης σίγουρο ότι τελικά ο κ. Γκουτέρες θα εξαγγείλει τον διορισμό ειδικού απεσταλμένου ή ειδικού αντιπροσώπου, εάν δεν υπάρξει η συμφωνία του Τατάρ. Οι νέες δηλώσεις του «σκληρού» Ερσίν για «διορισμό απεσταλμένου του γ.γ. που να μη δεσμεύεται από τα ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών», προφανώς για να μη δεσμεύεται στη λύση ΔΔΟ, φαίνεται να κλείνουν την πόρτα για απεσταλμένο. Είναι φανερό πως οι εξελίξεις δεν κινούνται καν με βήμα σημειωτόν αλλά προς τα πίσω με τη δική μας πλευρά να παρακαλάει σχεδόν για να ξεκινήσουν διαπραγματεύσεις. Πάει η πολιτική της πρόταξης. Ο πορτογάλος βέβαια θα έχει άλλη μια ευκαιρία να δείξει τη διπλωματικότητά του και τι πραγματικά εννοούσε όταν δήλωνε πως δεν τα παρατάει στο Κυπριακό. Το πλέον σημαντικό βέβαια είναι αν τα βρήκε με τον Νίκαρο και πώς μιλάει για τον δικό μας σε τρίτους.

Μην ανησυχείς, Νίκο, για τον απεσταλμένο, ή θα τον διορίσω ή δεν θα διορίσω.

Η μισή συγγνώμη του Ελπιδοφόρου

Απέδωσαν οι έντονες αντιδράσεις του Αναστασιάδη, του Μητσοτάκη αλλά και των οργανωμένων ομογενών κατά του wannabe Οικουμενικού, Ελπιδοφόρου. Ο Αρχιεπίσκοπος Αμερικής Ελπιδοφόρος φέρεται να ξυπνά και να κοιμάται με τη σκέψη στο πότε θα γίνει ο νέος οικουμενικός πατριάρχης και σπεύδει σε κάθε περίπτωση να φανεί αρεστός στον Ερντογάν, τον οποίο θέλει ως σύμμαχό του για να κατακτήσει τον στόχο του. Αυτά τουλάχιστον κυκλοφορούν στο τρίγωνο Νέας Υόρκης-Αθήνας-Λευκωσίας. Η παρουσία του στα εγκαίνια του «Σπιτιού της Τουρκίας», το οποίο στεγάζει τη μεγαλομανία του νεοσουλτάνου να προβληθεί ως παγκόσμιος ηγέτης, έγινε στο πλαίσιο της (θεμιτής;) στρατηγικής του, ως τούρκου πολίτη να είναι αρεστός στην Άγκυρα.Κάτι άκουσα και για μεσολάβησή του για επαφές της τουρκικής πρεσβείας με το Κογκρέσο. Χμ.
Ο Ελπιδοφόρος συμμετείχε στη φιέστα παραβλέποντας τρία πολύ σημαντικά δεδομένα που φανερώνουν ότι ίσως γι' αυτόν μετράει ο στόχος του θρόνου και μόνον: Δεν φάνηκε να ενοχλείται καθόλου που στην πρώτη σειρά των εγκαινίων ήταν μαζί με τον ίδιο και ο κατοχικός ηγέτης Τατάρ, ούτε ότι ένας από τους ορόφους του «Σπιτιού» θα δοθεί στο παράνομο ψευδοκράτος, ούτε ότι την ώρα των εγκαινίων οι προκλήσεις του Ερντογάν στην Κρήτη αλλά και στην Αμμόχωστο βρίσκονταν σε πλήρη εξέλιξη.

Μετά την ακύρωση της συνάντησης από τον Αναστασιάδη ήρθε και η ακύρωση της συνάντησης με τον Μητσοτάκη, αλλά και η «απαγόρευση» του πρωθυπουργού στον Ελπιδοφόρο να τον προσφωνήσει στο δείπνο που παρέθεσε προς τιμήν του η ομογένεια. Το αποτέλεσμα ήταν ο Ελπιδοφόρος να μην παρευρεθεί καν στο δείπνο, όχι με δική του πρωτοβουλία αλλά ύστερααπό ενστάσεις παραγόντων της ομογένειας. Αντιθέτως ο ίδιος ήθελε να παρευρεθεί στο δείπνο για να «λύσει την παρεξήγηση». Είχε προηγηθεί και η επίσημη τοποθέτηση του Γιάννη Οικονόμου ότι η κυβέρνηση ενοχλήθηκε από τη συμπεριφορά του Ελπιδοφόρου γι' αυτό και εξέφρασε τη δυσαρέσκειά της. Όλα αυτά εξανάγκασαν τον Ελπιδοφόρο σε μια δημόσια, έστω και μισή, συγγνώμη. Πηγή μου που παρακολουθεί τα θέματα της ομογένειας στις ΗΠΑ με προκάλεσε να διαβάσω ξανά την συγγνώμη του και να ψάξω να βρω σε αυτήν μια έστω μικρούλα ονομαστική αναφορά στην Τουρκία. Δεν βρήκα. Ούτε σε αυτήν, ούτε σε προηγούμενες δηλώσεις του Ελπιδοφόρου. Λες και η Τουρκία δεν υπάρχει ως οντότητα, παρά μόνο στις φιέστες.
Πάντως, η έστω και μισή συγγνώμη του Ελπιδοφόρου ήταν το διαβατήριο για να καταφέρει τελικά να γίνει δεκτός από τον Μητσοτάκη. Ο Αναστασιάδης, μέχρι τη στιγμή που γραφόταν η στήλη, το σκεφτόταν.

Η ακαμψία του Νουρή

Δυσαρέσκεια υπάρχει στο κυβερνητικό στρατόπεδο για τον χειρισμό από τον Νουρή της υπόθεσης με την πρόσφυγα εγκυμονούσα Σύρια που τελικά γέννησε στην Κύπρο, αλλά αποξενώθηκε από την οικογένειά της, ενώ παρέμεινε και μια ολόκληρη νύχτα, ετοιμόγεννη στην αποβάθρα της Αγίας Νάπας. Η γυναίκα βρισκόταν σε βάρκα με άλλους πρόσφυγες, μαζί με τον σύζυγο και τα δύο παιδιά τους, που έφτασε στο Κάβο Γκρέκο στις 22 Αυγούστου. Η αστυνομία οδήγησε τη βάρκα πίσω στον Λίβανο κρατώντας όμως στην Κύπρο τη γυναίκα που ήταν ετοιμόγεννη. Στο Νοσοκομείο Παραλιμνίου όπου μεταφέρθηκε γιατρός αποφάνθηκε ότι δεν χρειαζόταν νοσηλεία. Έτσι οδηγήθηκε στην αποβάθρα του λιμανιού της Αγίας Νάπας όπου και παρέμεινε για ένα ολόκληρο βράδυ, ενώ το πρωί οδηγήθηκε ξανά στο Νοσοκομείο, της Λάρνακας αυτή τη φορά, όπου και γέννησε. Τώρα φιλοξενείται μαζί με το νεογέννητο της στο κέντρο προσφύγων της Κοφίνου, μακριά από την οικογένειά της, η οποία κανείς δεν ξέρει πού βρίσκεται. Ίσως να βρίσκονται στον Λίβανο, ίσως αλλού. Γιατί από τον Λίβανο οι Σύριοι επαναπροωθούνται στη Συρία. Δικαιολογημένα διαμαρτύρονται όσοι φωνάζουν για αναλγησία στη συγκεκριμένη περίπτωση. Κάποιοι στο κυβερνητικό στρατόπεδο ρίχνουν πλέον ξεκάθαρα τα πυρά τους στον Νουρή, ο οποίος παραμένει άτεγκτος και δεν θέλει ούτε και έναν πρόσφυγα. Όπως έμαθα από κυβερνητική πηγή, σε αυτή την ακαμψία του οφείλεται και το ρεζίλεμα της κυβέρνησης που προσφέρθηκε να φιλοξενήσει μέχρι τρία άτομα, μέλη της ίδιας οικογένειας προσφύγων από το Αφγανιστάν.

Ο Νουρής είναι δημιούργημα των Αβέρωφ και Αναστασιάδη και της προσπάθειας της κυβερνητικής παράταξης να ελέγξει το χάος που δημιούργησε στο μεταναστευτικό η απραξία του μακαρίτη Χάσικου, χάος που έθρεψε το ΕΛΑΜ. Η αλήθεια είναι πως ο «σκληρός» στρατιώτης Νουρής κατάφερε να περιορίσει τις ροές αυξάνοντας και τους επαναπατρισμούς, ενώ ξεσκέπασε και το φαγοπότι των ΜΚΟ γύρω από τους δύστυχους μετανάστες. Το πρόβλημα του Νουρή, όπως μου είπε παλαίμαχος της παράταξης του, είναι η έλλειψη «συναισθηματικής ευφυΐας» για να μπορεί να αντιληφθεί τις διαφορές της κάθε περίπτωσης αλλά και να μπορεί να ελιχθεί πολιτικά, ενώ αρέσκεται στα «machopolitics». Δυστυχώς για αυτόν οι πετυχημένοι εκφραστές των «machopolitics» της δεκαετίας του 1990, Κόσιης και Αγγελίδης, είχαν την συναισθηματική ευφυΐα να είναι πολιτικά ευέλικτοι, άρα και δημοφιλείς.Ο κυρ Νίκος που παλεύει αυτές τις μέρες με τον Κορωνιό είμαστε σίγουροι πως θα νικήσει.

ΚΟΥΙΖ: Αληθεύει ότι ο Φούλης μαζί με τις δημοσκοπήσεις επεξεργάζεται και μια μικρή λίστα ονομάτων, πιθανών υποψηφίων του ΔΗΣΥ για τις προεδρικές; Με το δικό του βεβαίως να βρίσκεται στην αρχή, χωρίς να είναι και το μοναδικό;

Η απάνθρωπη υπευθυνότητα του κ. Νουρή

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

«Ο τρόπος που διαχειριστήκαμε το περιστατικό με τη Σύρια έγκυο αποδεικνύει την υπευθυνότητα του κράτους στη διαχείριση του μεταναστευτικού». Τάδε έφη ο κ. Νουρής και το βαθύτερο πρόβλημα είναι ότι πραγματικά το πιστεύει. Τα δε επιχειρήματα τα οποία παρέθεσε, αν τα αναγνώσει κανείς μέσα από τη σημειολογία του λεκτικού τους, αποδεικνύουν για ακόμη μία φορά πως ο υπουργός Εσωτερικών εκείνο που προσπαθεί πρωτίστως είναι να καμουφλάρει την ξενοφοβική του ιδιοσυγκρασία κάτω από τον μανδύα της δήθεν αποτελεσματικής πολιτικής αντιμετώπισης του μεταναστευτικού. Αναμφισβήτητα το μεταναστευτικό είναι πρόβλημα παγκοσμίως, όπως αναμφισβήτητο είναι και το γεγονός πως χρειάζεται ένας πολιτικός χειρισμός δεδομένου ότι πράγματι η Κύπρος δεν έχει τη δυνατότητα να φιλοξενήσει τον αριθμό των προσφύγων που επιχειρούν να εισέλθουν στη χώρα.

Έχει σημασία ωστόσο για την πολιτική αντιμετώπισή του η οπτική γωνία μέσα από την οποία το προσεγγίζει κανείς. Διότι αν η θεώρησή σου εκπορεύεται από ενδόμυχες ξενοφοβικές, συντηρητικές και υποβόσκουσες ρατσιστικές πεποιθήσεις τότε το εν λόγω πρόβλημα αποκτά και άλλες διαστάσεις, οι οποίες είναι σαφώς πιο επικίνδυνες, αφού στοχεύουν στην αφύπνιση του φόβου της κοινής γνώμης και όχι στη διατήρηση της ανθρωπιάς μας. Και δεν σημαίνει (ούτε και πρέπει να σημαίνει) ότι μια σοβαρή μεταναστευτική πολιτική αναιρεί τις ανθρωπιστικές αξίες ούτε και ότι τις υπονομεύει καλλιεργώντας ξενοφοβικά σύνδρομα. Όλα αυτά είναι ωστόσο αυτονόητα για κάποιον ο οποίος καταφέρνει να διατηρεί τον πολιτισμό μας, μέρος του οποίου είναι, χρειάζεται υποθέτω να το θυμίσω, η στοιχειώδης ανθρωπιά. Στην προκειμένη περίπτωση το θέμα με τη Σύρια έγκυο αφορά ακριβώς στην έλλειψη ανθρωπιάς, η οποία επιχειρήθηκε –θρασύτατα– από τον υπουργό Εσωτερικών να καμουφλαριστεί κάτω από τη δήθεν υπεύθυνη κρατική διαχείριση του προβλήματος. Ας δοκιμάσουμε καταρχάς να διανοηθούμε τι πέρασε αυτή η γυναίκα για να κινδυνέψει ετοιμόγεννη να μπει σε μια βάρκα και να οδηγηθεί στο άγνωστο. Αντιλαμβανόμαστε την τραγικότητα αυτής της διαπίστωσης;

Η συγκεκριμένη Σύρια έγκυος πρόσφυγας, μεταφέρθηκε στο νοσοκομείο Παραλιμνίου, εξετάστηκε από ένα γιατρό που έκρινε ότι δεν υπήρχε θέμα νοσηλείας και αφέθηκε να επιστρέψει... πού; Όχι σε ένα προσωρινό έστω κατάλυμα, ούτε σε κάποιο από αυτά τα ξενοδοχεία που παραμένουν άδεια περιμένοντας τους Ρώσους αλλά πίσω στην ξύλινη αποβάθρα στο λιμανάκι της Αγίας Νάπας όπου και παρέμεινε όλη τη νύχτα. Διανοείται άραγε ο κ. Νουρής τι ακριβώς σημαίνει αυτή η εικόνα που μόλις σας περιέγραψα; Μια ετοιμόγεννη γυναίκα να πρέπει να μείνει όλο το βράδυ σε μια ξύλινη αποβάθρα; Και σημειώστε ότι την επομένη μέρα μεταφέρθηκε στο νοσοκομείο Λάρνακας όπου και γέννησε, πράγμα που επιβεβαιώνει το απαράδεκτο της προηγούμενης νύχτας. Είναι ποτέ δυνατόν να αφήνουμε ένα άνθρωπο σ'αυτή την κατάσταση, αφού έχει ήδη περάσει τα πάνδεινα μέχρι να φτάσει εδώ; Και κανένας δεν βρέθηκε να πει πως ό,τι κι αν λένε οι κανονισμοί, ό,τι κι αν λένε οι πολιτικές ντιρεκτίβες η ανθρωπιά ένα και μόνο πράγμα υπαγορεύει: Να βρούμε σε αυτή την γυναίκα ένα κρεβάτι για να κοιμηθεί και να τη φροντίσουμε προκειμένου να γεννήσει το παιδί της σε συνθήκες πολιτισμού; Σε ποιο ακριβώς σημείο ο κ. Νουρής βλέπει ότι η διαχείριση αυτής της υπόθεσης αποδεικνύει την υπευθυνότητα του κράτους; Και τι ακριβώς σημαίνει υπευθυνότητα, όταν η ανθρωπιά πάει περίπατο; Και πώς είναι δυνατόν να μην αντιλαμβανόμαστε την επικινδυνότητα που ενέχει το χάσιμο του προσανατολισμού μας, δηλαδή το να παραμείνουμε άνθρωποι;

Ο κ. Νουρής όφειλε να πει δημοσίως συγγνώμη στην Σύρια πρόσφυγα και να δείξει έστω και την ελάχιστη ενσυναίσθηση απέναντι στο γεγονός ότι την αφήσαμε ετοιμόγεννη πάνω σε μια ξύλινη αποβάθρα. Αντ' αυτού θεωρεί ότι όλα έγιναν όπως έπρεπε να γίνουν. Αδυνατώντας να κατανοήσει ότι με αυτή του τη δήλωση το μόνο που αποδεικνύει είναι πως γίνεται τραγικά λιγότερος ως άνθρωπος από ό,τι ο πολιτισμός μας υπαγορεύει και υποδεικνύει.

elenixenou11@gmail.com

CLEMENS BILAN

Ακτιβιστές για το κλίμα διαδηλώνουν στο πλαίσιο της δράσης «For Future global climate action day» που διοργανώνονται κάθε Παρασκευή. Παρούσες στο Βερολίνο η GretaThunberg και η Luisa Neubauer.

Τοπική Αυτοδιοίκηση: η χαμένη σοβαρότητα ολόκληρου του πολιτικού συστήματος

Του **ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ**

Όταν τον Σεπτέμβριο του 2013, εν μέσω μνημονίου, η Βουλή των Αντιπροσώπων κλήθηκε να ψηφίσει 14 νομοσχέδια τα οποία ήταν προαπαιτούμενα για την εκταμίευση της δεύτερης δόσης του δανείου προς την Κύπρο, κανείς δεν φανταζόταν την παρωδία που θα εξελισσόταν λίγες ώρες μετά. Ο λαϊκισμός κτύπησε κόκκινο και η ολομέλεια της Βουλής καταψήφισε δύο από τα νομοσχέδια που αφορούσαν τον τότε Συνεργατισμό με αποτέλεσμα να ακολουθήσουν σκηνές απείρου κάλλους. Βουλευτές να τρέχουν νυχτιάτικα να υπερψηφίζουν προτάσεις νόμου αντί των δύο νομοσχεδίων που είχαν πριν από λίγη ώρα καταψηφίσει, καθώς χωρίς αυτά δεύτερη δόση δεν επρόκειτο να εκταμιευθεί. Τον υπουργό Οικονομικών να καταφθάνει επειγόντως στη Βουλή, τους ευρωπαϊκούς θεσμούς στις Βρυξέλλες να τραβούν τα μαλλιά τους και να απειλούν θεούς και δαίμονες. Η ήδη ρημαγμένη κυπριακή οικονομία είχε φθάσει ένα βήμα πριν από τον γκρεμό.

Χαρακτηριστική παραμένει η εικόνα με την εκκωφαντική σιγή ολίγων δευτερολέπτων που επικράτησε στην αίθουσα, μετά την καταψήφιση των νομοσχεδίων, και όλους τους βουλευτές να κοιτάζουν αποσβολωμένοι ο ένας τον άλλον, με την αμηχανία σχηματισμένη στο πρόσωπό τους. Έξι μήνες μετά τον Μάρτιο του 2013 και το κούρεμα, το πολιτικό σύστημα απέδειξε για ακόμη μία φορά με πόση μεγάλη αφέλεια διαχειριζόταν σημαντικά ζητήματα που αφορούν το τόπο.

Μετά από οχτώ χρόνια, δύο βουλευτικές αναμετρήσεις και με τη σύνθεση της Βουλής να έχει τροποποιηθεί σε σημαντικό βαθμό, όσον αφορά τα πρόσωπα που την απαρτίζουν, τίποτα απολύτως δεν έχει αλλάξει. Ακόμη μία μεγάλη μεταρρύθμιση αυτή για την τοπική αυτοδιοίκηση έχει καταλήξει να είναι όπως το γεφύρι της Άρτας ή όπως λέει μια κυπριακή παροιμία «Απόν 'θέλει να πάει στον μύλον, πέντε μέρες κοσσινίζει».

Εδώ και χρόνια συζητιέται η περιβόητη πλέον μεταρρύθμιση για την τοπική αυτοδιοίκηση χωρίς κανένα ουσιαστικό αποτέλεσμα. Μια αναμόρφωση που είναι αναγκαία από πολλές απόψεις. Από το γεγονός πως αρκετοί δήμοι και κοινότητες είναι στα όρια της χρεοκοπίας μέχρι το φαιδρό φαινόμενο μια μπουκιά τόπος να έχει τόσους πολλούς μουχτάρηδες, δημάρχους, συμβούλους και αζάδες. Όλοι, μηδενός εξαιρουμένου, δηλώνουν πως αποτελεί υψηλή προτεραιότητα όμως κανείς δεν είχε το πολιτικό θάρρος να την υλοποιήσει.

Στην προσπάθεια τα πολιτικά κόμματα να μη δυσαρεστήσουν τους τοπικούς κομματάρχες προέβαλαν προσκόμματα και αυτό ισχύει για όλα ανεξαιρέτως τα κόμματα. Αρκετοί τοπικοί παράγοντες μπαινόβγαιναν σε κομματικά γραφεία με σκοπό να ικανοποιηθούν οι δικές τους απαιτήσεις. Ταυτόχρονα αυτό δείχνει ακόμη μία παθογένεια της κυπριακής κοινωνίας που είναι πως τα μικροτοπικά συμφέροντα υπερβαίνουν το γενικό καλό. Η ανεπάρκεια του πολιτικού συστήματος φάνηκε από το γεγονός πως ενώ πριν από τις βουλευτικές συζητούσαμε το αν θα πρέπει να γίνουν τοπικά δημοψηφίσματα, κάτι που φάνηκε πως ήταν προεκλογικό πυροτέχνημα, τέσσερις μήνες μετά αποφασίστηκε η σολομώντειος λύση να αναβληθούν οι δημοτικές εκλογές. Αφού και πάλι βρεθήκαμε να πρέπει να τρέξει μια μεταρρύθμιση όσο πιο γρήγορα γίνεται καθώς αυτή αποτελεί μέρος των απαιτήσεων για το ταμείο ανάκαμψης.

Διερωτάται κανείς γιατί δεν πάρθηκε η απόφαση πριν από τις εκλογές του Μαΐου; Η απάντηση είναι προφανής κανείς δεν ήθελε να πάρει μια απόφαση που θα είχε πολιτικό κόστος πριν από τις εκλογές. Το όραμα των πολιτικών για τον τόπο περιορίζεται πάντα στο στενό κομματικό συμφέρον. Η απόφαση να αναβληθούν οι εκλογές και οι αιτιολογήσεις τους δεν πείθουν κανένα. Από την άλλη ούτε όσοι εναντιώθηκαν δεν πείθουν, καθώς αυτοί ήθελαν εκλογές όχι γιατί τους έπιασε ξαφνικά η έγνοια για τις δημοκρατικές διαδικασίες, αλλά για να μη χάσουν το μομέντουμ που κέρδισαν από τα αποτελέσματα των βουλευτικών.

Το πολιτικό σύστημα δεν πείθει με τις αποφάσεις του πως είναι ικανό να υλοποιήσει τις υπόλοιπες μεταρρυθμίσεις που απαιτούνται για το ταμείο ανάκαμψης. Για ακόμη μία φορά φάνηκαν κατώτεροι των περιστάσεων και απέδειξαν πως δεν υπάρχει ούτε η απαιτούμενη σοβαρότητα ούτε η απαραίτητη βούληση για να γίνουν σημαντικές μεταρρυθμίσεις που θα οδηγήσουν τον τόπο σε καλύτερες μέρες.

Ο κ. Χρίστος Κυπριανού κατέχει Βα Κοινωνιολογίας και Μα New Media And Society.

Μια τόσο κοντινή απουσία

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Το καλοκαίρι επισκέφθηκα την Τιφλίδα κι ανάμεσα στα πολλά ενδιαφέροντα που είδα ήταν και η προσπάθεια των Γεωργιανών να διαγράψουν κάθε ίχνος του σοβιετικού τους παρελθόντος. Όσο και να προσπαθήσει κανείς, δύσκολα θα εντοπίσει κάποια πινακίδα στα ρωσικά ή πολύ περισσότερο κάποιο σύμβολο της πάλαι ποτέ σοσιαλιστικής παντοκρατορίας. Ελάτε όμως που η μνήμη δεν ξεριζώνεται τελικά τόσο εύκολα. Όλο και κάπου εμφιλοχωρούν τα ξέφτια του παρελθόντος.

Μου έλεγαν για παράδειγμα μια πολύ ενδιαφέρουσα ιστορία, με πρωταγωνιστή τον διαβόητο Λαβρέντι Μπέρια, Γεωργιανό πολιτικό που ηγήθηκε των μυστικών υπηρεσιών επί Στάλιν. Στην προσπάθειά του να σβήσει το μπουρζουά παρελθόν της πόλης, επίταξε ένα νεκροταφείο όπου ήταν θαμμένοι πολλοί επιφανείς Γεωργιανοί της προ σοβιετικής περιόδου για να το μετατρέψει σε πάρκο. Έδωσε μια προθεσμία ώστε να ξεθάψουν οι συγγενείς τους νεκρούς τους κι ύστερα διέταξε να χρησιμοποιηθούν οι μαρμάρινες πλάκες σε έργα που ανεγείρονταν τότε στην Τιφλίδα. Ακόμα και τώρα, μπορεί να διακρίνει κανείς τα ονόματα των νεκρών στα πιο απίστευτα σημεία, σαν να πρόκειται για υποσημειώσεις της Ιστορίας. Δεν είναι εύκολο λοιπόν να διαγράψει κανείς τη μνήμη, αν και ο χρόνος αποδεικνύεται συνήθως αμείλικτος.

Τα σκεφτόμουνα όλα αυτά την περασμένη Κυριακή καθώς περπατούσαμε με ένα φίλο στην περίκλειστη πόλη της Αμμοχώστου. Είμαι θιασώτης της οικονομίας του λόγου, όμως σε αυτή την περίπτωση δεν μπορώ να σκεφτώ άλλη λέξη για να περιγράψει την εμπειρία από το «συγκλονιστική». Ό,τι και να διάβασα, όσες φωτογραφίες και να είδα, το αίσθημα δύσκολα περιγράφεται. Είναι σαν να μεταφέρεσαι σε άλλη διάσταση, ανάμεσα στα ερείπια ενός παρελθόντος που λεπλατήθηκε από τους ανέμους της Ιστορίας. Δεν είμαι Βαρωσιώτης γι' αυτό ίσως το συναίσθημα που κυριάρχησε μέσα μου ήταν περισσότερο το σοκ παρά η λύπη. Τα κτίρια μοιάζουν με κουφάρια. Ξεκοιλιασμένα και ερειπωμένα στο έλεος του αδηφάγου χρόνου. Έφυγαν οι καραβιές μετά τον πόλεμο για τα παράλια της Τουρκίας, αφήνοντας πίσω τους έναν ερειπιώνα. Αλλά, ακόμα κι έτσι, σχεδόν μισό αιώνα μετά από εκείνο το καλοκαίρι, δεν σβήστηκαν εντελώς οι πατημασιές των ανθρώπων. Η ψυχή της πόλης κρεμιέται από ξεχαρβαλωμένα παράθυρα, φθαρμένα αγκωνάρια και σπασμένες ταμπέλες που αναγράφουν ελληνικά ονόματα.

Ονόματα αναγνωρίσιμα. Ονόματα που αντιστοιχούν σε επιχειρήσεις που φύτρωσαν ξανά μέσα από τις στάχτες του 1974. Συνηθίσαμε να γκρινιάζουμε πια με κάθε ευκαιρία γι' αυτό σπάνια θυμόμαστε τη θαυμαστή ιστορία των επιχειρηματιών που παρέμειναν στη χώρα παρά την τρομακτική καταστροφή. Έμειναν και επένδυσαν και δούλεψαν και πρόκοψαν. Αυτοί πέτυχαν το κυπριακό οικονομικό θαύμα της δεκαετίας του '80. Κοιτώντας τα ονόματά τους να ισορροπούν πάνω από τον γκρεμό της λήθης, σκεφτόμουν πως αξίζει κάθε σεβασμός σ' όλους αυτούς που ξεριζώθηκαν από τον τόπο τους. Ήταν μαχητές και κατάφεραν να επιβιώσουν, παρά το άχθος αυτής της τόσο κοντινής απουσίας. Το κατεστραμμένο κέλυφος μιας πόλης δηλαδή, που μαραζώνει επί 47 συναπτά έτη.

Πού στράβωσε το πράγμα αλήθεια; Πώς κατεβήκαμε τα σκαλιά, από το βάθρο του πατριωτισμού στα υπόγεια με τα ξεπουλήματα σε τιμές ευκαιρίας; Το σκάνδαλο του χρηματιστηρίου ήταν νομίζω το σημείο στροφής κι έπειτα πιάσαμε την κατηφόρα. Δεν φτάνει ένας λαός τόσο εύκολα στον πάτο του εμπορίου των χρυσών διαβατηρίων. Για να συμβεί αυτό πρέπει να προηγηθεί η κάμψη των ηθικών αντιστάσεων.

Αλλά να που φτάσαμε πολύ κοντά στο τέλος της κατηφόρας η οποία, διόλου τυχαία, γειτνιάζει με το οριστικό αδιέξοδο του Κυπριακού. Με έναν ηθικά απαξιωμένο πρόεδρο, ο οποίος αύριο συναντιέται με τον πιο σκληρό Τουρκοκύπριο ηγέτη που είχαμε ποτέ απέναντί μας. Δεν γνωρίζω τι θα βγει από την αυριανή συνάντηση στη Νέα Υόρκη αλλά βάσιμα υποθέτω πως το αποτέλεσμα θα είναι ένα εκκωφαντικό τίποτα. Και τι να κάνουμε αφού οι Τούρκοι είναι αδιάλλακτοι; εύλογα ερωτούν κάποιοι. Να επιμένουμε. Και να μην εκχωρούμε την ελπίδα για λύση σε πείσμα των δυσοίωνων καιρών. Το χρωστάμε σ' όλους αυτούς που περιδιαβαίνουν την περίκλειστη πόλη των Βαρωσίων περιτριγυρισμένοι από αναμνήσεις και φαντάσματα. Όμως για πόσο καιρό ακόμα άραγε;

stavros.christodoulou@gmail.com

Λυπηθείτε μας, κ. Πρόεδρε... δεν είναι σχήμα λόγου!

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Σύσσωμη η πολιτειακή ηγεσία της Κυπριακής Δημοκρατίας επικεντρώνεται εδώ και μήνες στην αναχαίτιση των τουρκικών προτάσεων, όπως υποβλήθηκαν στην άτυπη διάσκεψη της Γενεύης, για λύση δύο χωριστών κρατών. Ως αποτέλεσμα, η Ε.Ε. θεσμικά, συλλογικά και μέσω γραπτών δηλώσεων, καθώς επίσης και η πρόσφατη διακήρυξη των 9 χωρών του ευρωπαϊκού νότου, απορρίπτουν οριζοντίως και καθέτως τις τουρκικές θέσεις για λύση δύο χωριστών κρατών στην Κύπρο. Αυτό που περιέργως δεν αγγίζει η Ε.Ε. και συνεπώς μένει στο «απυρόβλητο», είναι η εισήγηση περί κυριαρχικής ισότητας δύο κρατιδίων στην Κύπρο, που προωθεί η Βρετανία και η οποία παραπέμπει σε συνομοσπονδία.

Και αυτό είναι το πλέον περίεργο, δεδομένου ότι η Λευκωσία επικεντρώνει την εξωτερική της πολιτική στην αναχαίτιση των τουρκικών προτάσεων, που δεν έχουν καμιά απήχηση διεθνώς, ενώ αφήνει άθικτες τις βρετανικές «άτυπες ιδέες» που εργολαβικά καλλιεργούν το έδαφος για λύση συνομοσπονδίας. Μήπως ο πρόεδρος Αναστασιάδης δεν είναι σε θέση να πείσει τους εταίρους της Κύπρου στην Ε.Ε. να τοποθετηθούν κατά των βρετανικών ιδεών για δύο κυρίαρχα κοινοτικά κρατίδια στην Κύπρο; Ή μήπως τελικά ο κ. Αναστασιάδης δεν διαφωνεί και τόσο με τις βρετανικές προτάσεις;

Αντιλαμβάνομαι ότι το πρώτο ενδεχόμενο δεν ισχύει, καθώς πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν ότι ουδέποτε επιχειρήθηκε από τη Λευκωσία το άδειασμα των βρετανικών συνομοσπονδιακών προτάσεων σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Δηλαδή, η κυβέρνηση Αναστασιάδη δεν επεδίωξε σε καμιά περίπτωση να εξασφαλίσει στήριξη από την Ε.Ε., ώστε να υπάρξουν γραπτές ευθείες αναφορές, σε Συμπεράσματα Συνόδων Κορυφής, ότι η Ένωση απορρίπτει λύση δύο κυρίαρχων κρατιδίων στην Κύπρο, όπως ακριβώς απορρίπτει και μια διευθέτηση δύο χωριστών κρατών.

Εάν λοιπόν ο πρόεδρος Αναστασιάδης έχει πεισθεί ότι οι βρετανικές ιδέες αποτελούν το πλαίσιο μέσα από το οποίο θα λυθεί το Κυπριακό και γι' αυτό δεν διεκδικεί το «άδειασμά» τους από την Ε.Ε., τότε ας το πει δημόσια για να ξέρει ο κόσμος πού στέκεται η πολιτειακή ηγεσία του τόπου και τι επιδιώκει. Έτσι θα βρει και τη «χρυσή τομή», ο γενικός γραμματέας του ΟΗΕ Αντόνιο Γκουτέρες που μας έχει πει ότι θα τετραγωνίσει τον κύκλο στο Κυπριακό, προαναγγέλλοντας ουσιαστικά εκπτώσεις από τους όρους εντολής του για λύση διζωνικής, δικοινοτικής ομοσπονδίας. Εκπτώσεις από τις οποίες μπορεί να «ψωνίσει» μόνο η τουρκική πλευρά, καθώς εκ των πραγμάτων θα προσεγγίσουν τις δικές της θέσεις, υιοθετώντας λογικές συνομοσπονδίας, όπως ακριβώς προωθούν και οι βρετανικές «άτυπες ιδέες».

Σε κάθε περίπτωση, εάν κάποιος επιχειρήσει να αποκωδικοποιήσει τις κινήσεις και «τα θέλω» της ελληνοκυπριακής πλευράς σε σχέση με τη λύση του Κυπριακού, κυρίως το τελευταίο διάστημα, έχω την εντύπωση ότι θα δυσκολευθεί να καταλάβει τι πραγματικά επιδιώκουμε. Και αυτό καθιστά την ε/κ πλευρά ασόβαρη, χωρίς στόχους, πλάνο και στρατηγική και επιρρεπή σε κάθε «άτυπη ιδέα». Εκτός κι αν αυτός είναι ο στόχος...

Άλλωστε, εάν επιχειρήσουμε μια απλή καταγραφή όσων εμφανίζεται να επιδιώκει η Λευκωσία, το επίθετο «αλλοπρόσαλλη» ταιριάζει πιθανότατα γάντι την πολιτική που ακολουθούμε για διευθέτηση του εθνικού μας προβλήματος, Ας τα πάρουμε από την αρχή: Ο πρόεδρος Αναστασιάδης έχει υποβάλει συγκεκριμένη γραπτή πρόταση για αποκεντρωμένη ομοσπονδία. Ο ίδιος πρόεδρος της Δημοκρατίας ζητεί παράλληλα να εφαρμοστεί το σύνταγμα του 1960 (έστω και μεταβατικά), κάτι που όπως μας εξήγησε, δεν είναι «σχήμα λόγου», αλλά προσλαμβάνει πλέον επίσημο χαρακτήρα και αναμένεται να τεθεί αύριο στο γεύμα που θα έχει με τον γ.γ. του ΟΗΕ και τον Τ/κ ηγέτη Ερσίν Τατάρ. Επίσης, ο ίδιος πρόεδρος της Δημοκρατίας, αν και εμφανίζεται να δυσφορεί με τις βρετανικές ιδέες για δύο κυρίαρχα κοινοτικά κρατίδια στην Κύπρο, όχι μόνο δεν κάνει τίποτα για να τις περιθωριοποιήσει διεκδικώντας στήριξη από την Ε.Ε., αλλά τις συζητά με τον ύπατο αρμοστή της Βρετανίας, σημειώνοντας απλώς ότι «θα πρέπει να μην εκφεύγουν του πλαισίου των ψηφισμάτων του Συμβουλίου Ασφαλείας των Η.Ε.». Με άλλα λόγια, ο πρόεδρος Αναστασιάδης προτείνει λύση αποκεντρωμένης ομοσπονδίας, με επιστροφή στο σύνταγμα του 1960, ενώ παράλληλα συζητάει με τους Βρετανούς τις «άτυπες ιδέες» τους για δύο κυρίαρχα κρατίδια. Λυπηθείτε μας, κ. Πρόεδρε! Και δεν είναι σχήμα λόγου!

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Το διπλό παιχνίδι γεωπολιτικού πόκερ

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Το γεωπολιτικό παιχνίδι μοιάζει συχνά με πόκερ. Πράγμα που σημαίνει ότι πρέπει να κρατάς κλειστά τα χαρτιά σου και, το κυριότερο, να είσαι ενίοτε απρόβλεπτος. Δεν είναι καλό να σε θεωρεί κανείς δεδομένο, «βρέξει, χιονίσει». Οι βασικές σταθερές προφανώς δεν αλλάζουν. Οποιος φεύγει ξαφνικά από τις «ράγες» μπορεί εύκολα να εκτροχιαστεί.

Η Ελλάδα βρίσκεται σε μια περίοδο όπου αναζητεί έναν ιδανικό συνδυασμό: την κάλυψη του εξοπλιστικού χάσματος με την Τουρκία μέσα σε λογικά πλαίσια και την ταυτόχρονη εξασφάλιση κάποιου είδους στρατηγικής δέσμευσης από τους συμμάχους της που θα αποτρέψουν μία ανεξέλεγκτη κρίση στο Αιγαίο και στην Ανατολική Μεσόγειο. Η εξίσωση είναι δύσκολη.

Ισως όμως την ευνοούν οι εξελίξεις. Πάρτε, για παράδειγμα, την ένταση και το ρήγμα στις σχέσεις Γαλλίας - ΗΠΑ. Ο πρόεδρος Μακρόν είναι στριμωγμένος, θέλει να αποδείξει ότι θα είναι ο ηγέτης μιας στρατηγικά αυτόνομης Ευρώπης. Και θα ήθελε πολύ να πετύχει μία νίκη. Η Αθήνα θα μπορούσε να εκμεταλλευθεί αυτήν τη συγκυρία για να διαπραγματευθεί μία γαλλική δέσμευση συνεργασίας σε περίπτωση που μία από τις δύο χώρες δεχόταν επίθεση. Οι δεσμεύσεις και τα προοίμια έχουν ασφαλώς λογοτεχνική αξία αν δεν συνοδεύονται από πρακτικά μέτρα, όπως π.χ. μια εγκατάσταση ή παρουσία στρατιωτικών σε κάποιο ευαίσθητο σημείο της χώρας μας.

Την ίδια παρτίδα, σε άλλο «τραπέζι», θα παίξει η Αθήνα και με τις ΗΠΑ βέβαια. Θα δει τι θα πετύχει και κατόπιν θα πάρει τις αποφάσεις της.

Το εν λόγω παιχνίδι δεν είναι καινούργιο. Ο Κωνσταντίνος Καραμανλής καλούσε τον Ντε Γκωλ στην Ελλάδα για να δώσει το μήνυμα πως ναι μεν ήταν προσηλωμένος στη Δύση και στη Βορειοατλαντική Συμμαχία αλλά... Ακόμη και οι δικτάτορες έπαιξαν το παιχνίδι, απειλώντας τους Αμερικανούς με την παραγγελία των Μιράζ, η οποία ολοκληρώθηκε μετά την κατάρρευσή τους. Το παιχνίδι συνεχίστηκε με τη Γαλλία να παίζει δυνατά από την ώρα της επιστροφής του βετεράνου πολιτικού με το γαλλικό προεδρικό αεροσκάφος τα ξημερώματα της 24ης Ιουλίου 1974, γεγονός που ανησύχησε τον Κισινγκερ. Το έπαιξε όμως και ο Ανδρέας Παπανδρέου με την περίφημη αγορά του αιώνα, την οποία μοίρασε ανάμεσα στις ΗΠΑ και τη Γαλλία.

Στην ακόμη μεγαλύτερη εικόνα, την Ελλάδα συμφέρει απολύτως η στενότερη αμυντική συνεργασία εντός της Ε.Ε., ενώ μεγάλος εθνικός στόχος πρέπει να είναι η προστασία των ελληνικών συνόρων ως συνόρων της Ευρώπης. Συμβαίνει τώρα με το προσφυγικό, αλλά απέχουμε ακόμη πολύ από την εγγύηση των συνόρων της χώρας από κάθε απειλή.

Επειδή λοιπόν ορισμένοι Βορειοευρωπαίοι αναρωτιούνται γιατί η Ελλάδα χρειάζεται τόσους εξοπλισμούς, η απάντηση είναι ότι ευχαρίστως θα τους μειώναμε αν γνωρίζαμε ότι το Φαρμακονήσι και το Αγαθονήσι θα τα προστατεύσουν εγγυημένα ευρωπαϊκές δυνάμεις. Κανείς δεν τους ζητάει να στραφούν εναντίον της Τουρκίας. Δεν συμφέρει κανέναν αυτό. Εμείς θέλουμε μια ειρηνική και προβλέψιμη Τουρκία κοντά στην Ευρώπη. Και θα συνεχίζουμε να φροντίζουμε τη δική μας αποτρεπτική ισχύ και να παίζουμε το γεωπολιτικό πόκερ μέχρι να το πετύχουμε...

Ευρωαμερικανικά

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΟΡΔΑΝΙΔΗ**

Η υπεραντίδραση της Γαλλίας στην ανακοίνωση δημιουργίας αμυντικής συμφωνίας Αυστραλίας, Ηνωμένου Βασιλείου και ΗΠΑ (AUKUS), που πρακτικώς οδήγησε στην ακύρωση συμβολαίου δισεκατομμυρίων μεταξύ Γαλλίας και Αυστραλίας για την κατασκευή υποβρυχίων, αμβλύνθηκε έπειτα από μία ημίωρη τηλεφωνική συνομιλία των προέδρων Τζο Μπάιντεν και Εμανουέλ Μακρόν. Δεν ήταν δυνατόν να γίνει αλλιώς. Το κοινό ανακοινωθέν που εξεδόθη μετά την τηλεφωνική επικοινωνία των δύο προέδρων αναφέρει ότι «η κατάσταση θα είχε αποφευχθεί με ανοικτές διαβουλεύσεις μεταξύ εταίρων για ζητήματα στρατηγικού ενδιαφέροντος».

Αλλά είναι προφανές ότι επί της ουσίας πρόκειται απλώς για μία εκ των υστέρων ευγενική χειρονομία κατευνασμού της γαλλικής οργής. Προηγουμένη διαβούλευση περί του θέματος αυτού δεν ήταν δυνατόν να υπάρξει. Διότι για την Ευρώπη –πρωτίστως για τη Γερμανία και λιγότερο για τη Γαλλία– η Κίνα είναι ένας σημαντικότατος εμπορικός εταίρος, ενώ για τις ΗΠΑ ο πλέον επικίνδυνος ανταγωνιστής – οικονομικός και στρατηγικός. Στο επίπεδο της τακτικής, η AUKUS είχε ως στόχο να αιφνιδιάσει το Πεκίνο, ώστε να μη δοθεί η δυνατότητα υπονομεύσεως του όλου εγχειρήματος. Προς τούτο η Τριανδρία κατέφυγε στη «μυστική διπλωματία» και ενώ οι εμπλεκόμενοι ηγέτες συζήτησαν το θέμα στη διευρυμένη σύνοδο του G7 στις ακτές της Κορνουάλης τον περασμένο Ιούνιο, ουδέν ανέφερε ο πρόεδρος Μπάιντεν στην εγκάρδια κατ' ιδίαν συνάντησή του με τον Γάλλο ομόλογό του.

Οπως κατά συνθήκη συμβαίνει σε αυτές τις περιπτώσεις, ετέθη εκ νέου θέμα στρατηγικής αυτοδυναμίας της Ε.Ε. ή συγκροτήσεως «ευρωστρατού», κατά το λαϊκώς λεγόμενον. Μία ατέρμων συζήτηση εδώ και πολλές δεκαετίες, αλλά άγονη όχι απλώς λόγω πρακτικών αλλά και στρατηγικών δυσχερειών. Διότι εάν υπάρχει κοινή αντίληψη περί των απειλών που αντιμετωπίζουν οι ΗΠΑ και η Ε.Ε. σε επίπεδο παγκόσμιο, τότε το ΝΑΤΟ ως στρατιωτικός μηχανισμός είναι επαρκέστατος. Εάν η αντίληψη των απειλών είναι διαφορετική, τότε η αμυντική αποσύνδεση Ευρώπης και Βορείου Αμερικής είναι αναπότρεπτη. Και επειδή ο ζωτικός χώρος διεισδύσεως και αναπτύξεως της Ε.Ε. εκτείνεται προς Ανατολάς, ο κίνδυνος απορροφήσεως της Δυτικής Ευρώπης στη χοάνη της Ευρασίας (Ρωσία και Κίνα) είναι εφιαλτικός.

Οι Γερμανοί έχουν αντιληφθεί ότι οι Αμερικανοί εκόντες άκοντες στη διάρκεια πολλών ετών επέτρεψαν την οικονομική υπεραν̀άπτυξη της Ε.Ε., αλλά σε ό,τι αφορά τα θέματα ασφαλείας δεν πρόκειται ποτέ να την ελευθερώσουν από τον χαλινό. Και όσοι θεωρούν την υφιστάμενη κατάσταση πραγμάτων μειωτική, στην πραγματικότητα είναι προς όφελος των ευρωπαϊκών κρατών. Αντίθετα οι Γάλλοι παραδοσιακώς, αλλά ιδιαίτερα μετά την έξοδο της Βρετανίας, κινούνται ανήσυχοι διεκδικώντας ρόλο πρωταγωνιστικό στα θέματα αμύνης. Κανείς δεν θα τους το επιτρέψει. Εξ ου και οργίζονται και υπεραντιδρούν ενίοτε για να επανέλθουν στην πεπατημένη με ένα φιλικό χτύπημα στην πλάτη. Συνέβη στο παρελθόν, επαναλαμβάνεται στο παρόν και θα ξανασυμβεί στο μέλλον.

Μπορούμε να είμαστε αισιόδοξοι αν...

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΜΠΟΥΡΑΝΤΑ***

Η αισιοδοξία είναι ο τρόπος με τον οποίο βλέπουμε τη ζωή στο σύνολό της ή κάποιες πτυχές της. Ο Ουίνστον Τσώρτσιλ είχε πει: «Ενας αισιόδοξος βλέπει μια ευκαιρία σε κάθε καταστροφή. Ενας απαισιόδοξος βλέπει μια καταστροφή σε κάθε ευκαιρία».

Αισιοδοξία είναι να πιστεύουμε πως υπάρχουν περισσότερες πιθανότητες και ευκαιρίες ώστε τα στοιχεία του εαυτού ή του περιβάλλοντός μας να γίνουν καλύτερα. Η αισιοδοξία είναι μια κατάσταση του μυαλού μας που μας κάνει να βλέπουμε τα προβλήματα ως προσωρινά και επιδεχόμενα λύσεων, να πιστεύουμε πως η κατάσταση μπορεί σύντομα να αλλάξει προς το καλύτερο. Αντίθετα, η απαισιοδοξία μας κάνει να αισθανόμαστε ότι τα πράγματα θα πάνε άσχημα και να θεωρούμε ότι τα προβλήματα θα έχουν μεγάλη διάρκεια ή ότι δεν είναι δυνατόν να λυθούν ή να διορθωθούν. Αυτό μας οδηγεί σε αρνητικά συναισθήματα, σε λάθος επιλογές και έλλειψη θέλησης να κάνουμε προσπάθεια για βελτίωση, που με τη σειρά τους μας κάνουν ακόμα πιο απαισιόδοξους. Αυτό ακριβώς εννοεί η ρήση του Νίτσε: «Αν κοιτάξεις πολλή ώρα την άβυσσο, στο τέλος θα κοιτάξει και η άβυσσος εσένα». Η αισιοδοξία και η απαισιοδοξία επηρεάζουν ό,τι νιώθουμε και ό,τι σκεφτόμαστε για τα πράγματα που συμβαίνουν σε εμάς και στους γύρω μας. Η αισιοδοξία μας δίνει δύναμη και ενέργεια. Τα αισιόδοξα άτομα είναι σε γενικές γραμμές πιο χαρούμενα, πιο ευχαριστημένα από τη ζωή τους, πιο δημιουργικά και πιο προσαρμοστικά στις περιστάσεις και απέναντι στους ανθρώπους, αναζητούν ευκαιρίες, αντιμετωπίζουν πιο αποτελεσματικά τα εμπόδια, τις δυσκολίες ή τις απογοητεύσεις, και προσδοκούν το καλύτερο από τους ανθρώπους και από την πορεία των καταστάσεων. Γι' αυτό και είναι σοφή η ρήση του Καρλ Πόπερ, που υποστηρίζει πως η πρόοδος του ανθρώπου οφείλεται στους αισιόδοξους. Προφανώς, η αισιοδοξία πρέπει να είναι ρεαλιστική και να στηρίζεται σε δεδομένα. Πράγματι, η πανδημία είχε και έχει ιδιαίτερα αρνητικές οικονομικές, κοινωνικές και ψυχικές συνέπειες για όλους, αφού μας ήρθε σαν καταιγίδα αμέσως μετά την τόσο δύσκολη δεκαετία της οικονομικής κρίσης και σχεδόν έκλεισε τον πιο σημαντικό κλάδο της οικονομίας μας, που είναι ο τουρισμός. Ταυτόχρονα βιώσαμε κρίσιμα και επικίνδυνα εθνικά ζητήματα, όπως το μεταναστευτικό και η επιθετικότητα της Τουρκίας. Παρ' όλα αυτά σταθήκαμε όρθιοι. Κάναμε πράξη τη ρήση του Νίτσε «ό,τι δεν με σκοτώνει με κάνει πιο δυνατό». Πέραν αυτού όμως μπορούμε και πρέπει να είμαστε αισιόδοξοι για το μέλλον για τους παρακάτω λόγους:

Ο πρώτος λόγος για τον οποίο μπορούμε να είμαστε αισιόδοξοι είναι ότι η επιστήμη δημιούργησε το εμβόλιο, ένα σημαντικό εργαλείο για την αντιμετώπιση του ιού και σύντομα θα έχουμε και τα πιο αποτελεσματικά φάρμακα.

Δεύτερον, το σχέδιο ανάκαμψης της Ε.Ε. αποτελεί τεράστια ευκαιρία για τη δυναμική, βιώσιμη ανάπτυξη της χώρας.

Τρίτον, η εικόνα της χώρας και η εμπιστοσύνη που χρειαζόμαστε από τους άλλους έχουν βελτιωθεί σημαντικά. Αυτό τεκμηριώνεται από τις αξιολογήσεις της Ε.Ε. και των εξειδικευμένων παγκοσμίως οργανισμών, το ενδιαφέρον των επενδυτών, ακόμα και από τα θετικά δημοσιεύματα στα διεθνή ΜΜΕ.

Τέταρτον, στα εθνικά μας θέματα, η στάση της Ε.Ε., των ΗΠΑ αλλά και κάποιων αραβικών χωρών έγινε αρκετά πιο υποστηρικτική από ό,τι στο παρελθόν.

Πέμπτον. Το κράτος εκσυγχρονίζεται και γίνεται πιο αποτελεσματικό αν λάβουμε υπόψη μας για παράδειγμα την ταχεία ψηφιοποίηση και την εντυπωσιακά αποτελεσματική οργάνωση των εμβολιασμών.

Εκτον, μεγάλο μέρος των πολιτών έμαθε, πιστεύω, και βελτίωσε σημαντικά στοιχεία για την ατομική και κοινωνική ευημερία και την πρόοδο, όπως η προνοητικότητα, η πρόδραση, ο σεβασμός και η πειθαρχία στους κανόνες, η προσαρμοστικότητα, η ανθεκτικότητα, η ευαισθησία για τη φύση και το οικοσύστημα, η αλληλεγγύη, η ατομική και κοινωνική ευθύνη.

Βεβαίως, όλα τα προηγούμενα δεν θα οδηγήσουν σε ένα καλύτερο μέλλον αν εφησυχάσουμε, αν δεν τα ενισχύσουμε, αν δεν τα αξιοποιήσουμε αποτελεσματικά όλοι μας, πολιτικοί, πολίτες, επιχειρηματίες, εργαζόμενοι και άνθρωποι του πνεύματος. Η αισιοδοξία από μόνη της δεν οδηγεί σε ένα καλύτερο μέλλον αν όλοι εμείς δεν την αξιοποιήσουμε κάνοντας και υλοποιώντας αποτελεσματικά σωστές και επιτυχημένες επιλογές σε ατομικό, ομαδικό και κοινωνικό επίπεδο.

* Ο καθηγητής Δημήτρης Μπουραντάς είναι πρόεδρος του New York College.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ, imakris@kathimerini.gr

Χωρίς κοινωνικές στοχεύσεις

Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Η επιφυλλίδα επιμένει στην κριτική αποστολή και λειτουργία της. Πιστοποιεί περίεργες αντιπαραθέσεις στην ελλαδική κοινωνία και θεωρεί χρέος τη διασάφηση ή «φωτισμό» τους. Μπορούμε να χαρακτηρίσουμε «μηδενιστικό εκσυγχρονισμό» τον φανατισμό που μάχεται να αποδεσμεύσει την πολιτική από κάθε «νόημα» ή στόχο κοινωνίας σχέσεων, να την εγκλωβίσει στη στυγνή χρησιμοθηρία. Και από την άλλη μεριά, η θεσμοποιημένη μεταφυσική («επικρατούσα θρησκεία») πασχίζει με πείσμα να αποδείξει ότι το απολακτιζόμενο από τους «εκσυγχρονιστές» νόημα της ανθρώπινης ύπαρξης και συνύπαρξης δεν είναι παρά απλό «συναίσθημα», θρησκευτικό, ιδεολογικοποιημένο ψυχολόγημα.

Η κάθε πλευρά μάχεται να ευτελίσει αυτό που έχει, και να προσλάβει αυτό που την ακυρώνει. Η πολιτική αγωνίζεται να απεκδυθεί τον κοινωνικό της χαρακτήρα: την προτεραιότητα κοινωνίας των αναγκών, τους στόχους του «κατ' αλήθειαν βίου», την αποτροπή αλλοτρίωσης του ανθρώπου. Θεωρείται «προοδευτική» η πολιτική, όταν ταυτίζεται με «πρακτικές» της συλλογικότητας, λογιστικές διευθετήσεις της οικονομίας, τεχνοκρατικές ρυθμίσεις για τη γενικευμένη καταναλωτική αποχαύνωση.

Από τη δική της πλευρά, η θεσμοποιημένη (ιδρυματική) μεταφυσική προσπαθεί με κάθε τρόπο να αποποιηθεί τον προβληματισμό και τη γλώσσα φωτισμού του αινίγματος της ζωής και του θανάτου. Προτιμάει συναισθηματικές παρηγόριες, πληθωρικές ηθικολογίες, ψυχολογικές «πεποιθήσεις» που λανσάρονται σαν «πίστη». Δεκατρία ολόκληρα χρόνια από την εκδημία του αρχιεπισκόπου Αθηνών Χριστόδουλου Παρασκευαΐδη, ο μητροπολιτικός ναός της πρωτεύουσας υφίσταται «ιεροκήρυκες» ανατριχιαστικής ολιγοφρενικής κοινοτοπίας, παιδαριώδους ωφελιμολογίας.

Πολιτική και θρησκεία εμφανίζουν αναλογίες αμοιβαίων εξομοιώσεων: Οι κομματικοί διαχειριστές του μηδενιστικού «εκσυγχρονισμού» παλεύουν να υποκαταστήσουν τη δημιουργική «πράξη» με σκηνοθεσίες εντυπώσεων, το άθλημα της ποιότητας με την εξωραϊσμένη ευτέλεια. Ο πήχυς των επιδιώξεών τους δεν μπορεί να ανέβει ψηλότερα από την ψηφοθηρία, την επανεκλογή τους, την ηδονή της εξουσίας. Είναι το μέγιστο που μπορούν να φιλοδοξήσουν, το βλέπει κανείς στην ιταμότητα των φυσιογνωμιών και του λόγου τους. Μαίνονται στα τηλεοπτικά «παράθυρα», εξευτελίζονται, προκειμένου να εξαλείψουν κάθε μνεία «ιερότητας» από το «πολιτικόν άθλημα», να ισοπεδώσουν την κοινωνία των σχέσεων στο επίπεδο των «ατομικών δικαιωμάτων».

Γιατί; Ισως επειδή ο «πολιτισμός» των «δικαιωμάτων» είναι πολιτισμός θωράκισης του εγώ, προτεραιότητα των συμφερόντων. Από νήπιο κιόλας, στέλνουμε το παιδί στο σχολείο για «να πάρει εφόδια», να υπερτερήσει σε επιδόσεις – όχι για να γνωρίσει τη χαρά της φιλίας, της σύμπραξης, της άμιλλας. Γι' αυτό, από το γυμνάσιο κιόλας, το «φροντιστήριο» έρχεται να υποκαταστήσει το σχολείο, να παγιώσει έγκαιρα την «πακεταρισμένη» γνώση, τη γνώση όχι ως αυταξία και διάνοιξη οριζόντων, αλλά ως εργαλείο βιοπορισμού, μέσο κερδοφορίας.

Από την αντίπαλη πλευρά, του εκκλησιαστικού κοινοτικού βίου, μοιάζει οριστικά χαμένη η συνείδηση, τουλάχιστον, της εκπληκτικής, ζωτικής δυναμικής των όσων η Εκκλησία επαγγέλλεται. «Οι δοκούντες άρχειν» των θρησκευτικών θεσμών μάς αφήνουν κατάπληκτους με την ανάγκη που έχουν να μεταφράζουν την οντολογία (μεταφυσική) σε φτηνό ψυχολόγημα, το νόημα της ύπαρξης σε γλώσσα κοσμικής εξουσίας, σε χρυσοστόλιστες στολές, μακρυμάνικους τσουμπέδες αγάδων, καλυμμάχια αναγεννησιακών «νοταρίων», εκζήτηση φαινομενικής «ιερότητας» στη γενειάδα, στα μαλλιά, σε λιμουζίνες με θυρεούς και εμβλήματα αυτοκρατορικά. Δίχως αυτή τη βιτρίνα δεν μπορούν να πουν τι επαγγέλλονται, χρειάζονται την εξουσιαστική σκηνοθεσία, για να εκπροσωπήσουν την ελπίδα νίκης της ζωής καταπάνω στον θάνατο.

Τρεισήμισι χιλιάδες χρόνια πολιτισμού των Ελλήνων συνοψίζονται, απτό θησαύρισμα, στην ορθόδοξη εκκλησιαστική λατρεία. Εκεί η συνέχεια της αρχαιοελληνικής πολιτικής ως αθλήματος «αληθείας». Εκεί η συνέχεια της τραγωδίας ως δραματουργίας, αποκαλυπτική νοήματος της ύπαρξης. Εκεί αποτυπωμένη η διαχρονική συνέχεια της γλώσσας από τον Ομηρο ώς τους ανώνυμους υμνωδούς Αθωνίτες. Εκεί η συνέχεια αδιάπτωτη της μουσικής, της ζωγραφικής από τα Φαγιούμ ώς τον Θεόφιλο.

Η κάθε πλευρά (κοσμική εξουσία - εκκλησιαστική πατρότητα) παλεύει να απωθήσει αυτό που έχει, να προσλάβει αυτό που την ακυρώνει. Οι πολιτικοί αγνοούν ή προσπερνάνε αδιάφοροι κάθε ενδεχόμενο να νοηματοδοτήσουν το έργο τους με τη γόνιμη ιδιαιτερότητα της «παράδοσης» (πολιτισμού) των Ελλήνων. Μάχονται τον πολιτισμό (τον λένε «θρησκεία») πιθηκίζοντας «ετεροχρονισμένο» τον αντικληρικαλισμό του 19ου αιώνα. Και από την άλλη μεριά οι «θρησκευτικοί άρχοντες» ούτε που υποψιάζονται τον πανικό που θα κυρίευε τους «εκσυγχρονιστές», αν, νηφάλια και σεμνά, τολμούσαν δύο μόνο εκκλησιαστικές πρωτοβουλίες: Την αναδιοργάνωση επισκοπών και ενοριών ως λαϊκών κοινοτήτων (και όχι ως γεωγραφικών διαμερισμάτων), μαζί με πανελλήνια εκστρατεία αποκατάστασης ορθόδοξου λατρευτικού χώρου.

Το Κυπριακό του Φρανκ Σινάτρα

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Κάπου στο βάθος ακούγεται... [...] These small town blues / They are melting away / I'll make a brand new start of it / In old New York». Ο Φρανκ Σινάτρα στο «New York, New York» τραγούδησε για τα μικρά μπλουζ εκείνα, η ακρόαση των οποίων καθώς ξεθωριάζει σε κάνει να θέλεις να ξεκινήσεις από την αρχή. Ήταν εξάλλου αυτό το πνεύμα της Νέας Υόρκης, στην περίπτωσή του, αλλά όχι και στο ζήτημα της επανέναρξης των συνομιλιών στο Κυπριακό.

Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας πήγε στη Νέα Υόρκη αλλά οι προοπτικές επανόδου στον διάλογο για το Κυπριακό, με προοπτικές λύσης, δείχνουν να μην επαληθεύονται, με τα αντίστοιχα μπλουζ, α λα Σινάτρα, να ξεθωριάζουν καθώς ξεθωριάζει και η θητεία Αναστασιάδη καθ' οδόν για το 2023. Ο πρόεδρος, εκτός απροόπτου, θα ολοκληρώσει τη θητεία του σε 16 μήνες και το Κυπριακό ή ό,τι τέλος πάντων θα έχει απομείνει από αυτό θα μετακυλήσουν στη διαχείριση του επομένου. Εδώ ακριβώς εδράζεται και ο τρόπος με τον οποίο οι ελληνοκυπριακές πολιτικές ελίτ είδαν διαχρονικά το ζήτημα των συνομιλιών του Κυπριακού σε σχέση με την εσωτερική διακυβέρνηση: Το Κυπριακό κορυφώνονταν ή περνούσε σε κατάσταση αδιεξόδων με έναν τρόπο σχεδόν αρμονικό σε σχέση με την εναλλαγή της εξουσίας, το εκάστοτε πρόσωπο στο τιμόνι της τουρκοκυπριακής ηγεσίας και την ανάγνωση, σε κυπριακό επίπεδο, των εξελίξεων στην Τουρκία. Φτάσαμε κοντά σε λύση το 2004, πέρασε ένας σημαντικός χρόνος χωρίς εξελίξεις και ξανά μανά: Φτάσαμε κοντά σε λύση το 2017, πέρασε ένας σημαντικός χρόνος χωρίς εξελίξεις και σήμερα βρισκόμαστε εδώ που βρισκόμαστε: Εγγύτερα σε μια κατάσταση που το worstcasescenario παραμονεύει είτε με τη μορφή της παγίωσης της διχοτόμησης, είτε με μια συμφωνημένη φόρμουλα διευθέτησης που θα θυμίζει διχοτόμηση είτε, ακόμη, και με το εφιαλτικό σενάριο μιας προσάρτησης του γεωγραφικού χώρου των Κατεχομένων από την Τουρκία μετά το 2023.

> *Φτάσαμε κοντά σε λύση το 2004, πέρασε ένας σημαντικός χρόνος χωρίς εξελίξεις και ξανά μανά: Φτάσαμε κοντά σε λύση το 2017, πέρασε ένας σημαντικός χρόνος χωρίς εξελίξεις και σήμερα βρισκόμαστε εδώ που βρισκόμαστε*

Τα small town blues δείχνουν να πλανώνται πάνω από τις παρηκμασμένες πολιτικές ελίτ που εποφθαλμιούν τη διαδοχή Αναστασιάδη μετά το 2023. Σαν ένα ρεφραίν που υπενθυμίζει πως στην απουσία διευθέτησης του Κυπριακού οι συνέπειες δεν θα είναι υπαρξιακές ή κρίσιμες αλλά θα μπορούσαν να κρυφτούν κάτω από το χαλί στην είσοδο του μαγαζιού, πίσω από τα ποτά του μπάρμαν, στην ορχήστρα ή στις τουαλέτες του μπλουζάδικου. Ή ακόμη χειρότερα, έξω στο σκοτάδι και στο κρύο, που υπάρχουν οι βρωμεροί κάδοι του μπαρ. Η διαβεβαίωση της φρέσκιας νέας αρχής δεν σηματοδοτεί εξάλλου και την επανεκκίνηση. Αρκεί κανείς να κοιτάξει, στο 2023, κάποιους υποψήφιους που ενώ ευαγγελίζονται το «brand new» παραμένουν βαθιά συντηρητικοί και μία από τα ίδια, υποκρινόμενοι πως αν συναλλαγούν με την εξουσία δεν θα υιοθετήσουν τα ίδια, χιλιοπαιγμένα, μπλουζ –για εκμοντερνισμό, για πάταξη της διαφθοράς, για γώνιασμα της Τουρκίας (συμπληρώστε ό,τι θέλετε).

Στη Νέα Υόρκη κάθε Σεπτέμβρη το Κυπριακό επανέρχεται ως ένα μικρό θέμα εντός της Ολομέλειας της Γ.Σ. του ΟΗΕ, που όλοι περιμένουν την ομιλία του Αμερικανού προέδρου, τις εξελίξεις με το Ιράν, την Κίνα, το rimland της Ευρασίας και άλλα ζητήματα παγκοσμίου ενδιαφέροντος και προεκτάσεων. Κανείς δεν ασχολείται πραγματικά πέραν των κυπριακών ΜΜΕ. Ο εκάστοτε Τ/κ ηγέτης συναντιέται με κάτι junior διπλωμάτες από κάτι μικρά αφρικανικά κράτη, ο Ε/κ ηγέτης και ο ΥΠΕΞ έχουν συναντήσεις με κάτιοργανώσεις της διασποράς, που δεν έχουν ιδέα για το τι συμβαίνει στην Ανατολική Μεσόγειο, άντε να δεις και τη Ζάμπια και την Ινδία και όλοι μαζί επισκέπτονται τα ωραιότατα malls στο Μανχάταν και τα ελληνικά ή τουρκικά εστιατόρια των κοινοτήτων στην Αστόρια ή στο Φλάσινγκ. Η Νέα Υόρκη, κάθε Σεπτέμβρη, για το Κυπριακό είναι... «the old NewYork». Μια επανάληψη των ίδιων πάγιων διαδικασιών που σχεδόν ποτέ δεν επιφέρουν κάτι συνταρακτικό στις συνομιλίες και που εμμονικά, εμείς στον Τύπο, ασχολούμαστε δημοσιογραφικά για δύο με τρεις ημέρες.

Ο Φρανκ Σινάτρα δεν πολυτραγούδησε μόνο την πόλη του, τη Νέα Υόρκη, αλλά σε μια άλλη διαχρονική του επιτυχία μίλησε για το πώς πέτυχε τα πάντα στη ζωή του, με τον δικό του, μοναδικό, τρόπο. Στο Κυπριακό, μεταξύ των Ελληνοκύπριων ηγετών, κανείς δεν επέδειξε ηγεσία, με το μοναδικό εκείνο στυλ που απορρέει από μια χαρισματική πολιτική προσωπικότητα. Στην παρούσα φάση μάλιστα η κατεύθυνση που παίρνουν οι πολιτικές ελίτ απέχει παρασάγγας από το «I did it my way» του Σινάτρα. Από εδώ και στο εξής όλοι θα θέλουν να το κάνουν όπως ο Σπύρος Κυπριανού το '80.

ioannoug@kathimerini.com.cy
Twitter: @JohnPikpas

EPA/STRINGER

Αφγανοί στην Καμπούλ ζητούν την «απελευθέρωση» περιουσιακών στοιχείων και χρημάτων που κατασχέθηκαν από τις ΗΠΑ, μετά την κατάληψη του Αφγανιστάν από τους Ταλιμπάν.

Το εκκρεμές της «λαμπρής» απομόνωσης

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Ξεχωριστά θέματα, που όμως το ένα κτυπά πάνω στο άλλο και δείχνουν πως Λευκωσία και Αθήνα αντιγράφουν η μία την άλλη στον δρόμο της «λαμπρής» απομόνωσης. Έτσι, ο Ν. Αναστασιάδης ακύρωσε συνάντησή του με τον αρχιεπίσκοπο Αμερικής Ελπιδοφόρο στις 22/9, ο ίδιος που συνάντησε τον Μ. Τσαβούσογλου στον Κραν Μοντάνα και του πρότεινε λύση από «δύο κράτη»! Η ακύρωση βασίστηκε στο γεγονός ότι ο Ελπιδοφόρος έλαβε μέρος στα εγκαίνια του «Σπιτιού της Τουρκίας» στη Νέα Υόρκη, τα οποία τέλεσε ο γ.γ. του ΟΗΕ. Για την ακύρωση επικαλέστηκε ένα ψέμα, το «βεβαρημένο πρόγραμμα»! Διέρρευσε τη φράση: «Δεν μπορώ να τον συναντήσω, όταν μια μέρα πριν ήταν σε φιέστα με τον επικεφαλής των κατοχικών δυνάμεων». Ενώ, όταν απέρριπτε την πρόταση Ακιντζί για να γίνει το Πλαίσιο Γκουτέρες «στρατηγική συμφωνία για την επίλυση», προφανώς αυτό ήταν στο πλαίσιο του αντικατοχικού αγώνα!

Οι αποφάσεις συνδέονται με τις περιστάσεις, τις συνθήκες, τις «αποχρώσεις» που τις συνοδεύουν. Αν δεν μιλάς με αυτούς που έχεις τα προβλήματα με ποιους θα μιλάς; Αν δεν αξιοποιείς κάθε βήμα για να θέσεις ένα ζήτημα, να πετύχεις ένα στόχο, γιατί είσαι στη δημόσια σφαίρα; Όλοι γνωρίζουν τις ιδιαιτερότητες μέσα στις οποίες λειτουργεί το Πατριαρχείο στην Κωνσταντινούπολη. Αρνήθηκαν τη συνάντηση αυτοί που δεν θέλουν να αλλάξει κάτι στο Κυπριακό, αυτοί που προσποιούνται ότι διαφωνούν με τον Τατάρ! Ασκούν πίεση μέσα από τους χαρακτηρισμούς. Είναι ηλίου φαεινότερον ότι ντύνουν την κρυφή ατζέντα τους με κορόνες για να πάρουν πόντους μέσα από την πολιτική της περιχαράκωσης: μόνοι, στο καβούκι μας, με εξαγωγή μιζέριας, καταγγελίας και υποκρισίας!

Ο Ελπιδοφόρος έγραψε στο Twitter κάτι που θα έπρεπε να ήταν ειδικός κωδικός ευαισθησίας για κάθε ε/κ ηγεσία: «Όπως πάντα, επιμένω στη σημασία του Οικουμενικού Πατριαρχείου, την επαναλειτουργία της Θεολογικής Σχολής της Χάλκης και την υποστήριξη των δικαιωμάτων των θρησκευτικών μειονοτήτων της Τουρκίας».

Μια ημέρα πριν, στις 21/9, ο Έλληνας ΥΠΕΞ, Ν. Δένδιας δήλωσε πως «ερευνητικό σκάφος με σημαία Μάλτας βρισκόταν μόλις 10 ν.μ. ανατολικά της Κρήτης σε μια θαλάσσια περιοχή που είναι οριοθετημένη από την ελληνοαιγυπτιακή συμφωνία της 6ης Αυγούστου 2020. Το τουρκικό πολεμικό πλοίο παρενόχλησε σκάφος που διεξήγαγε επιστημονικές έρευνες εντός της οριοθετημένης ελληνικής υφαλοκρηπίδας». Η διμερής, ωστόσο, ελληνοαιγυπτιακή συμφωνία δεν παράγει διεθνώς αποδεκτό αποτέλεσμα, επειδή έχει αποσταλεί στον ΟΗΕ. Υπάρχουν διαφορετικές και επικαλυπτόμενες διεκδικήσεις.

Το τουρκικό υπουργείο Άμυνας, από την άλλη, ανακοίνωσε πως «η αντι-NAVTEX που εκδόθηκε δηλώνει ότι μέρος των δραστηριοτήτων αυτών είναι στην τουρκική υφαλοκρηπίδα και ότι θα πρέπει να υπάρχει συντονισμός με τις τουρκικές αρχές». Η τουρκική υφαλοκρηπίδα, ωστόσο, δεν προκύπτει από μονομερείς δηλώσεις ή διμερείς συμφωνίες, καθώς υπάρχουν διαφορετικές και επικαλυπτόμενες διεκδικήσεις.

Συνολικά το αδιέξοδο στο Αιγαίο είναι πασιφανές. Οι διερευνητικού χαρακτήρα συνομιλίες έχουν ναυαγήσει πριν βγουν στην ακτή. Οι μονομερείς δηλώσεις ή η επίκληση της ελληνοαιγυπτιακής συμφωνίας ή του τουρκολιβυκού συμφώνου δεν επιλύουν τα ζητήματα. Χρειάζεται να προηγηθεί συμφωνία ανάμεσα στα παράκτια κράτη ή σχετική απόφαση του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης μετά από κοινού προσφυγή των ενδιαφερομένων χωρών. Ούτε η Ελλάδα διαθέτει οριοθετημένη ΑΟΖ, ούτε η Τουρκία δικαιούται να προβαίνει σε έρευνες σε μη οριοθετημένες ζώνες.

Η πιο κάτω είδηση έρχεται από το μακρινό 2019 και μάς πάει πίσω στο 2002. Άκρως επίκαιρη, για όσους θεωρούν ότι η λύση στο ΔΔ της Χάγης είναι προτιμότερη από τη διαρκή καταγγελία: «Η Ελλάδα τασσόταν υπέρ μιας κλιμακωτής επέκτασης (6, 8, 9 και 12), ώστε να μην εμποδίζεται η διεθνής ναυσιπλοΐα, ενώ η τουρκική πλευρά είχε μια διαφορετική ερμηνεία, καθώς εξέφραζε ενστάσεις για την κλιμακωτή επέκταση, τασσόμενη αλλού υπέρ των 6 και αλλού υπέρ των 12 ν.μ. Σε περίπτωση συμφωνίας, αναλόγως θα προσαρμοζόταν και ο εναέριος χώρος (ως γνωστόν η Ελλάδα έχει παντού εναέριο χώρο 10 ν.μ.). Παρά τις διαφορές που υπήρχαν, το 2003 είχε διαμορφωθεί μια εικόνα πιθανής συμφωνίας, ώστε να κλείσει για τα χωρικά ύδατα, αλλά και να γίνει από κοινού προσφυγή στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης. Όπως υπολογίζουν πηγές με γνώση των συζητήσεων, η Ελλάδα από περίπου 40% του Αιγαίου το οποίο υπάγεται στην εθνική επικράτεια (χωρικά ύδατα), θα πήγαινε περίπου στο 60%, με την Τουρκία να κινείται, αντιστοίχως, από το περίπου 6% στο 8%-9%. Προφανώς, η υπόλοιπη έκταση θα αποτελούσε τα διεθνή ύδατα» (Πηγή: Εφ/δα «Καθημερινή», ρεπορτάζ Β. Νέδος, 16 Ιουνίου 2019).

Δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία ότι η Αθήνα «κυπροποιεί» την εξωτερική της πολιτική, αντιγράφοντας με τον πιο χοντροκομμένο τρόπο πρακτικές του Ν. Αναστασιάδη. Ο Κ. Μητσοτάκης δεν έχει κανένα πλάνο για την ελληνική εξωτερική πολιτική, καθότι δεν συνιστά εξωτερική πολιτική το να καταγγέλλει την «τουρκική παραβατικότητα» από πρωίας μέχρι νυκτός.Ο Κ. Μητσοτάκης γνωρίζει ποιος εγκατέλειψε τις συνομιλίες στο Κραν Μοντάνα. Γνωρίζει επίσης ποιος αξιοποίησε τις «τριμερείς» ως εργαλείο διαχείρισης της κοινής γνώμης για να μπορεί να συντονίζει την υπόθεση «χρυσά διαβατήρια»-με τζίρο στα 9 δισ. ευρώ. Το ερώτημα είναι με ποια κίνητρα συμμετέχει ο Κ. Μητσοτάκης στην όλη υπόθεση. Κάθε επιλογή, ωστόσο, κρίνεται εκ του αποτελέσματός της: η κυπριακή ΑΟΖ άλλαξε επόπτη και το Κυπριακό διολισθαίνει στην κλίμακα του τραγικού: χερσαία σύνορα με την Τουρκία, στο τέρμα της οδού Λήδρας, στην καρδιά της Λευκωσίας.

www.larkoslarkou.org.cy

Άρωμα γυναίκας στη Βουλή

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ**

«Εν μιτσιά αλλά εν ροτσού» η Αννίτα Δημητρίου, έλεγε πριν από μερικές ημέρες στον καφενέ, άνθρωπος με μεγάλη πείρα, σε διευθυντικές θέσεις στη δημόσια υπηρεσία. Η νέα πρόεδρος της Βουλής, είναι μόλις 36 ετών, είναι ίσως η μικρότερη σε ηλικία στην Ευρώπη, αλλά σίγουρα από τις μικρότερες. Ωστόσο, η Αννίτα Δημητρίου δεν είναι μόνο «speaker»δεν συντονίζει μόνο τη Βουλή, όπως στις άλλες χώρες, αλλά ελέω συντάγματος του 1960, έχει συχνά πυκνά και εκτελεστικές εξουσίες, δηλαδή αναπληρώνει τον πρόεδρο της Δημοκρατίας κατά την απουσία του.

Η κουβέντα του καφενέ συνεχίστηκε με σχόλια του τύπου, «άρωμα γυναίκας» στη Βουλή και με την κοινή διαπίστωση ότι τα καταφέρνει περίφημα. Η εκλογή - έκπληξη στην Προεδρία της Βουλής, κάτι το οποίο κανείς δεν μπορούσε να φανταστεί πριν από μερικούς μήνες, με πρωταγωνιστή την «αλεπού εξ Αργάκας» τον Αβέρωφ Νεοφύτου, έφερε ένα νέο αέρα, εντός και εκτός κοινοβουλίου. Με τη νεανική της ορμή, είναι αεικίνητη και τιμά με το αξίωμα και την παρουσία της, ένα σωρό εκδηλώσεις, αφού είναι ιδιαιτέρως δημοφιλής.Ιδιαίτερη αναφορά στην κουβέντα έγινε και στο «πόθεν έσχες» της προέδρου της Βουλής, το οποίο είναι μια πολύ φυσιολογική καταγραφή των περιουσιακών στοιχείων ενός νέου ζευγαριού, σε αντίθεση με το «πόθεν έσχες» πολλών άλλων αξιωματούχων, τα οποία δημιουργούσαν πολλά ερωτηματικά.

Στην παρέα και γυναίκα με ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τα κοινά. Άρχισε και αυτή να «χουμίζει» την Αννίτα Δημητρίου, πρακτική ιδιαιτέρως δύσκολη ανάμεσα σε γυναίκες. Έδειξε ότι έχει τσαγανό, αφού ήδη αντιμετώπισε με επιτυχία πολλές προκλήσεις και παγίδες, με τελευταία την σύγκρουση μεταξύ Αντρέα Θεμιστοκλέους και Έφης Ξάνθου. Θέτει τους νόμους και τους κανονισμούς της Βουλής, πάνω από προσωπικές συμπάθειες και φαίνεται ότι άρχισε ήδη να «στεγνώνει» την ψυχή της, κατά τη ρήση του αείμνηστου Κωνσταντίνου Καραμανλή, για να πετύχει στο υψηλό της έργο. Με σκωπτικό σχόλιο παρενέβη άντρας της παρέας, ο οποίος έλεγε ότι μάλλον τη φοβούνται, αφού οι γυναίκες είναι πολύ πιο σκληρές σε σχέση με τους άντρες, κατά την άσκηση εξουσίας.

Στην παρέα και τεχνοκράτης, με συχνή παρουσία στη Βουλή, ο οποίος έκανε ιδιαίτερη μνεία στο γεγονός ότι επέλεξε ικανότητες γυναίκες, για να στελεχώσουν τη διευθυντική ομάδα της Βουλής. Γυναίκες με πείρα και με γνώσεις, στον δύσκολο τρόπο λειτουργίας του κοινοβουλίου και μάλιστα με πολιτικό κριτήριο. Είναι τυχερή η Αννίτα, έλεγε, γιατί έχει δίπλα της, άτομα τα οποία αποτελούν ισχυρότατη ασπίδα προστασίας, στα «παιχνίδια» της εκτελεστικής εξουσίας, αλλά και τα «καμώματα» των δημοσίων υπαλλήλων, ακόμη και των σκληρά εργαζομένων στη Βουλή των Αντιπροσώπων. Απομένει η επιλογή του εκπροσώπου Τύπου, για να συμπληρωθεί η ομάδα.

Η αυτονομημένη πλέον Βουλή των Αντιπροσώπων αποτελεί από μόνη της μια μικρή ξεχωριστή δημόσια υπηρεσία, με τις παθογένειες αλλά και τις προκλήσεις του Δημοσίου. Η νέα πρόεδρος της Βουλής θα κριθεί και από πολλές άλλες αλλαγές, οι οποίες πρέπει να γίνουν. Το μεγαλύτερο στοίχημα, σίγουρα θα είναι η αντιμετώπιση του «ραχάτι» και του «κρύψε να περάσουμε», μια νοοτροπία η οποία ξεκινά από την ίδρυση της Κυπριακής Δημοκρατίας, με τα ρουσφέτια και τους κουμπάρους και η οποία συνεχίζεται «εξασθενημένη» μεν, μέχρι και σήμερα.

Η Αννίτα Δημητρίου θα πρέπει να ανεβάσει τον πήχη της αξιοπιστίας του Κοινοβουλίου και αυτό μπορεί να γίνει μόνο με την αυστηρή τήρηση του κανονισμού του σώματος. Καθοριστικό σημείο αποτελεί η μείωση του χρόνου ομιλιών των βουλευτών, καθώς και του χρόνου τον οποίο συνεδριάζουν οι κοινοβουλευτικές επιτροπές. Η πολυλογία και οι ατέλειωτες συζητήσεις, κατά κανόνα εκθέτουν τους βουλευτές και σίγουρα λειτουργούν ανασταλτικά στην λειτουργία του κράτους. Ο διάλογος και ο προβληματισμός είναι επιβεβλημένος, αλλά δεν πρέπει η Βουλή να αναλαμβάνει ρόλο διαμεσολαβητή, ανάμεσα στα διάφορα μικροσυμφέροντα.

Καλό θα είναι η νέα πρόεδρος της Βουλής να ανοίξει νέους δρόμους για παρεμβάσεις του κοινοβουλίου στην κοινωνία, αλλά σε επίπεδο αριστείας. Για παράδειγμα, μπορεί να εγκαθιδρύσει ένα σοβαρό ίδρυμα πολιτισμού και κοινοβουλευτισμού, όπως υπάρχει στην Βουλή των Ελλήνων και σχεδόν σε όλα τα κοινοβούλια του κόσμου. Οι πνευματικοί ταγοί του τόπου, οι άριστοι των αρίστων, τα πανεπιστήμια της Κύπρου, να μπορούν να διενεργούνμελέτες στηριζόμενες στα αρχεία και τα έγγραφα της Βουλής. Με άλλα λόγια, οι αλήθειες της ιστορίας, να αποτελούν οδοδείκτες για τις αποφάσεις των σημερινών ταγών.Καλό είναι να αξιολογηθεί και ο θεσμός των παράλληλων Βουλών, ο οποίος μάλλον δεν φαίνεται να αποτελεί αναγκαιότητα για τον τόπο.Η Αννίτα Δημητρίου και όλοι οι άριστοι νέοι, έχουν σήμερα «πεδίον δόξης λαμπρόν» για να ενεργήσουν.

kaparispan@yahoo.gr

Η Γερμανία χωρίς τη Μέρκελ

Του **ΑΝΤΡΟΥ Γ. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ**

Ασφαλώς μια όσο πιο ομαλή αποχώρηση από την 16χρονη καγκελαρία θα φανταζόταν η Άγκελα Μέρκελ, αφού μέχρι την 26η Σεπτεμβρίου, μέρα των εθνικών εκλογών στη Γερμανία αλλά και την περίοδο που θα ακολουθήσει μέχρι τον σχηματισμό κυβέρνησης συνασπισμού, πολλά μπορούν να συμβούν.

Ήδη οι πλημμύρες σε αρκετά κρατίδια της Γερμανίας και η ανησυχία για άφιξη προσφύγων από το Αφγανιστάν δεν επιτρέπουν στη Μέρκελ να εφησυχάσει. Η γερμανίδα Καγκελάριος δεν έχει την πολυτέλεια να τοποθετηθεί υπέρ των προσφύγων/μεταναστών, όπως έκανε παλαιότερα, αφού αυτή τη συγκεκριμένη στιγμή, θα προκαλούσε πλήγμα στον υποψήφιο του κόμματος της Άρμιν Λάσετ.

Οι πλημμύρες, όμως, που γίνονται όλο και πιο έντονες στη Γερμανία τα τελευταία 30 χρόνια λόγω της κλιματικής αλλαγής, αποτελούν το δυνατό χαρτί των Πρασίνων (Die Gruenen) και της υποψήφιας τους Αναλένα Μπέρμποκ. Οι Πράσινοι κατηγορούν τη γερμανική συντηρητική Κυβέρνηση για απραξία στο κλίμα καλώντας μάλιστα τους υποψήφιους καγκελάριους των Χριστιανοδημοκρατών/Χριστιανοκοινωνιστών (CDU/CSU) Α. Λάσετ και των Σοσιαλδημοκρατών (SPD) Όλαφ Σολτς να επενδύσουν στην προστασία του περιβάλλοντος, την ίδια στιγμή που ο παρολίγον υποψήφιος καγκελάριος της συντηρητικής παράταξης, Μάρκους Ζέντερ και Βαυαρός Πρωθυπουργός του CSU υπόσχεται μηδενικό ενεργειακό αποτύπωμα μέχρι το 2040.

Αυτές οι εκλογές στη Γερμανία θα είναι σίγουρα διαφορετικές από τις προηγούμενες, λόγω των τεταμένων διεθνών εξελίξεων, της πανδημίας, της περιβαλλοντικής καταστροφής και του προσφυγικού ζητήματος. Η γερμανική καγκελαρία αποτελεί αυτή τη στιγμή μια καυτή πατάτα για τους τρεις υποψήφιους και τα κόμματα που τους στηρίζουν. Η Μέρκελ φεύγει χωρίς να καταφέρει να ασκήσει περισσότερη επιρροή σε παγκόσμιο επίπεδο για σοβαρά θέματα που ταλανίζουν την ανθρωπότητα, νιώθοντας τις αδυναμίες της εξωτερικής πολιτικής της Ε.Ε. αλλά και την επιρροή αυταρχικών ηγετών σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο.

Μετά από 16 χρόνια κυριαρχίας, όπως και ο πνευματικός της πατέρας Χέλμουτ Κολ, η Μέρκελ φεύγει, παρόλο που το κόμμα της, αναγνωρίζοντας τις αδυναμίες του υποψηφίου του θαπροτιμούσε να παραμείνει, τουλάχιστον ακόμα για μια θητεία μέχρι να κατακαθίσει ο κουρνιαχτός σε αυταρχικά κράτη και στις δοκιμαζόμενες από τους πολέμους, τις συγκρούσεις και τις περιβαλλοντικές καταστροφές περιοχές.

Οι Πράσινοι σήμερα στη Γερμανία, θα μπορούσαν να αξιοποιήσουν τις θέσεις τους στο περιβάλλον, οι οποίες διαφέρουν από αυτές που εκπροσωπούσαν τις δεκαετίες1980 και 1990, όπου πρωταγωνιστούσαν στις διαδηλώσεις κατά της εγκατάστασης και μεταφοράς πυρηνικών πυραύλων. Μελανό σημείο στην πορεία των Πρασίνων αποτελεί η στάση τους το 1999, όταν πρωτοστάτησαν στον πόλεμο του ΝΑΤΟ κατά της Γιουγκοσλαβίας υπό την καθοδήγηση του τότε αντικαγκελαρίου και υπουργού Εξωτερικών στην κυβέρνηση Σρέντερ, Γιόσκα Φίσερ. Σύμφωνα με πληροφορίες της γερμανικής εφημερίδας Die Welt, παραδόξως ο πρώην καγκελάριος Σρέντερ, φαίνεται να στηρίζει σήμερα τον υποψήφιο των συντηρητικών, λόγω οικονομικών συμφερόντων, στο μεγαλύτερο ομόσπονδο κρατίδιο της Γερμανίας Pnvania -Βεστφαλία, όπου ο Α. Λάσετ είναι πρωθυπουργός.

Εξάλλου το κόμμα των Πρασίνων, σύμφωνα με στοιχεία της Εφημερίδας των Συντακτών, είναι διχασμένο μεταξύ των ρεαλιστών και των ριζοσπαστών, με την υποψηφία Α. Μπέρμποκ να ανήκει στους πρώτους, προκρίνοντας ανοίγματα και συνεργασίες, χωρίς να αποκλείει τη συνεργασία με τους Χριστιανοδημοκράτες της Μέρκελ ή με τους Σοσιαλδημοκράτες.

Αυτές οι εκλογές στη Γερμανία είναι ανεπιφύλακτα οι σημαντικότερες και δυσκολότερες, αφού δύσκολα θα μπορούσε ο/η νέος/α Καγκελάριος να ξεπεράσει εύκολα το έργο της Μέρκελ, της «Μητέρας» όλων των Γερμανών. Το σίγουρο είναι ότι οι Πράσινοι, λόγω της δράσης τους για την κλιματική αλλαγή, κερδίζουν ψηφοφόρους και θα βρίσκονται στη νέα κυβέρνηση συνασπισμού, είτε με τους Χριστιανοδημοκράτες, είτε με τους Σοσιαλδημοκράτες. Προς το παρόν, φαίνεται ότι δεν είναι ακόμα έτοιμοι να αναλάβουν την Καγκελαρία και γι' αυτό τον λόγο θα βολευτούν ως εταίροι στη νέα κυβέρνηση και θα προετοιμάζουν το έδαφος για πιθανή διεκδίκηση της Καγκελαρίας σε τέσσερα χρόνια, αν μέχρι τότε οι κλιματικές, κοινωνικές και πολιτικές συνθήκες το επιτρέψουν.

Ο κ. Άντρος Γ. Καραγιάννης είναι δήμαρχος Δερύνειας.

Πλησιάζει η μετά Ερντογάν εποχή

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΖΑΡΟΥΝΑ**

Ο τουρκικός εγεμονισμός, με ή χωρίς το ισλαμικό του ένδυμα, είναι προϊόν της νέας γεωπολιτικής συγκυρίας και της πολυεπίπεδης ενδυνάμωσης της Τουρκίας τα τελευταία 35 χρόνια. Η πρώτη φάση αυτής της ενδυνάμωσης συνδέεται με τη δεκαετία Οζάλ. Ακολούθησε η οικονομική κρίση που αποτέλεσμά της ήταν η άνοδος του Ερντογάν στην εξουσία το 2002. Στα επόμενα χρόνια η τουρκική οικονομία εκτοξεύτηκε με τριπλασιασμό του ΑΕΠ.

Η οικονομική αυτή μεγέθυνση βοήθησε στην επέκταση της τουρκικής πολιτικής και πολιτιστικής επιρροής στην ευρύτερη Μέση Ανατολή. Παράλληλα, η Τουρκία για πρώτη φορά απόκτησε μία συγκροτημένη αφρικανική πολιτική. Πέραν όμως από τη μαλακή της ισχύ η Τουρκία ενίσχυσε και τη σκληρή της ισχύ ιδιαίτερα με την οικοδόμηση ενός ισχυρού πολεμικού ναυτικού. Αξιοσημείωτη ήταν η δημιουργία στρατιωτικών βάσεων σε μία σειρά από χώρες όπως η Κύπρος, η Συρία, το Ιράκ, το Κατάρ, η Σομαλία και η Λιβύη. Ο Ερντογάν κατάφερε, αξιοποιώντας την ενταξιακή προοπτική της Τουρκίας και τη λαϊκή υποστήριξη, να βάλει στη γωνιά τον στρατό και το κεμαλικό κατεστημένο. Στις μέρες του η Τουρκία έχει διαμορφώσει ένα συνολικό στρατηγικό όραμα για να καταστεί ένας εκ των πόλων του αναδυόμενου παγκόσμιου πολυπολικού συστήματος ισχύος. Κινούμενος στα χνάρια του Πούτιν ο Ερντογάν δεν αρκέστηκε στη δημιουργία ισχυρών ένοπλων δυνάμεων, αλλά επανειλημμένα τις χρησιμοποιεί εκτός της Τουρκίας για επίτευξη των επιμέρους στρατηγικών του στόχων.

> *Τους τελευταίους μήνες αυξάνονται οι πληροφορίες για την επιδεινούμενη κατάσταση της υγείας του Ερντογάν. Επίσης παρατηρούνται προβλήματα στη δημόσια παρουσία του Τούρκου ηγέτη.*

Τους τελευταίους μήνες αυξάνονται οι πληροφορίες για την επιδεινούμενη κατάσταση της υγείας του Ερντογάν. Επίσης παρατηρούνται προβλήματα στη δημόσια παρουσία του Τούρκου ηγέτη. Αυτά σε συνδυασμό με την πτωτική πορεία των δημοσκοπικών ποσοστών τόσο του ιδίου όσο και του κόμματός του έχουν δώσει αφορμή για συζητήσεις το τι θα συμβεί στη μετά Ερντογάν εποχή και σε πρώτη φάση στο ενδεχόμενο εσωτερικής αντικατάστασης του από άλλο στέλεχος της κυβέρνησης ή του ΑΚΡ. Ήδη για τη θέση του Ερντογάν προαλείφονται οι δύο ισχυροί άνδρες του τομέα της ασφάλειας, ο ΥΠΑΜ Χουλουσί Ακάρ και ο αρχηγός της ΜΙΤ Χακάν Φιντάν. Ισχυρός διεκδικητής αποδεκτός και από τον κυβερνητικό συνεταίρο Ντεβλέτ Μπαχτσελί είναι και ο νυν υπουργός Εσωτερικών και αντιπρόεδρος της Κυβέρνησης Σουλεϊμάν Σοϊλού.

Μία τέτοια αλλαγή στην ηγεσία της Τουρκίας με τον Ερντογάν να παραμένει στην Προεδρία δεν αναμένεται να οδηγήσει σε σημαντική διαφοροποίηση της ακολουθούμενης εξωτερικής πολιτικής της χώρας γενικότερα και έναντι της Ελλάδας και της Κύπρου ειδικότερα. Αλλαγές αναμένεται να υπάρχουν αν η ευρύτερη αντιπολίτευση καταφέρει να πάρει την εξουσία στις επόμενες εκλογές όποτε και αν αυτές διενεργηθούν. Εκτιμώ πως σε μία τέτοια περίπτωση θα δούμε την Τουρκία να αποστασιοποιείται από τη Μουσουλμανική Αδελφότητα και να πραγματοποιεί με σχετική επιτυχία σημαντικά ανοίγματα προς αραβικές χώρες, όπως η Αίγυπτος και τα ΗΑΕ. Σημαντική διαφοροποίηση θα υπάρξει και στις σχέσεις της Τουρκίας με τη Συρία και το καθεστώς Άσαντ. Αντίστοιχα οι κεμαλιστές αναμένεται να επιδιώξουν τη βελτίωση των σχέσεων με Ε.Ε. και ΗΠΑ, χωρίς όμως να εγκαταλείπουν τον στόχο της στρατηγικής αυτονομίας που έθεσε ο Ερντογάν. Σε κάθε περίπτωση η αναθεωρητική πολιτική της Τουρκίας στο Αιγαίο, την Ανατολική Μεσόγειο και την Κύπρο αναμένεται να συνεχιστεί και ενδεχομένως θα γίνει και πιο σκληρή. Σε ό,τι αφορά την Κύπρο από την επιστροφή των κεμαλικών στην εξουσία αναμένεται να κερδίσουν οι Τ/κ, αφού η πίεση για ισλαμοποίησή τους που ασκεί ο Ερντογάν και το ΑΚΡ θα εκλείψει. Καταλήγοντας θα ήθελα να επισημάνω ότι με ή χωρίς τον Ερντογάν η τουρκική εξωτερική πολιτική θα παραμείνει αναθεωρητική και η συνύπαρξη με μία τέτοια Τουρκία θα είναι για μας από δύσκολη μέχρι προβληματική.

Ο κ. Πέτρος Ζαρούνας είναι διεθνολόγος.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ**

Το ατλαντικό χάσμα

Πόσο ευφυής αλλά και πόσο απροσδόκητη ήταν τελικά η δημιουργία της νέας αγγλοσαξονικής «αυτοκρατορίας», απόρροια της στρατηγικής συμμαχίας ανάμεσα σε ΗΠΑ, Ηνωμένο Βασίλειο και Αυστραλία; Σε ένα σημείωμά του προς τον Σαρλς ντε Γκολ, τον Αύγουστο του 1945, ο Alexandre Kojève ανέλυε τη νέα γεωπολιτική κατάσταση με τη λήξη του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου ως το τέλος των εθνών κρατών. Η πολιτική αυτή μορφή, που κυριάρχησε στον Ευρωπαϊκό χώρο και επιβλήθηκε στον υπόλοιπο κόσμο, υπήρξε φορέας τεράστιων πολιτισμικών, οικονομικών και πολιτικών αλλαγών. Έφερε τη ριζική βελτίωση των συνθηκών ζωής, μαζί με την εδραίωση των πολιτικών και ατομικών δικαιωμάτων μέσω της επικράτησης του αστικού φιλελεύθερου κοινοβουλευτισμού. Αυτή όμως η μορφή η γεννημένη στην Ευρώπη δεν ανταποκρινόταν πλέον το 1945 στις νέες γεωστρατηγικές και πολιτικές προκλήσεις. Το πέρασμα από τη μια πολιτική μορφή σε μια άλλη είναι μια μακρόχρονη ιστορική διαδικασία, η οποία αντικατοπτρίζει την ανάγκη προσαρμογής των παλαιών δυνάμεων σε νέες συνθήκες με σκοπό να ανακτήσουν τη χαμένη ισχύ τους ή να αποτρέψουν την περαιτέρω εξασθένησή τους.

Με δεδομένη την καταστροφή της Ευρώπης και την ανάδυση δυο νέων υπερδυνάμεων με αυτοκρατορική δομή, την πάλαι ποτέ ΕΣΣΔ και τις ΗΠΑ, τον Αύγουστο του 1945 ο οξυδερκέστατος Kojève δεν προτείνει στον ντε Γκολ ένα σχέδιο ευρωπαϊκής ενοποίησης, με στόχο τη συγκρότηση μιας ευρωπαϊκής αυτοκρατορίας, αλλά τη δημιουργία μιας λατινικής αυτοκρατορίας, με τη Γαλλία επικεφαλής. Η λατινική αυτοκρατορία του Kojève θα περιλάμβανε όλες τις λατινικές μεσογειακές χώρες, Ιταλία, Γαλλία, Ισπανία, και τις βορειοαφρικανικές αποικίες τους, δημιουργώντας στην ουσία ένα νέο marenostrum, μια νέα Ρώμη. Ο Kojève θεωρούσε τότε δεδομένο ότι το Ηνωμένο Βασίλειο δεν θα προτιμούσε ποτέ την Ευρώπη, αλλά θα ενωνόταν τελικά σε μια αγγλοσαξονική συμμαχία με τις ΗΠΑ. Σε αυτή τη συμμαχία, ο Kojève εκτιμούσε τότε ότι θα προσχωρούσε και η Γερμανία, όταν θα είχε ανακτήσει τις δυνάμεις της, επίσης ως χώρα και έθνος με αγγλοσαξονική καταγωγή και χαρακτήρα. Η αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ε.Ε. και η σύσταση της νέας συμμαχίας AUKUS επιβεβαιώνει περίτρανα τις προβλέψεις του Kojève. Ωστόσο, το σημείο στο οποίο ο νεοεγελιανός φιλόσοφος έσφαλε είναι οι εκτιμήσεις του για τη θέση που θα κατείχε η Γερμανία στη σκακιέρα των αναδυόμενων αυτοκρατοριών. Αυτό συνέβη κυρίως γιατί ενδεχομένως δεν κατανόησε τον «ρωμαϊκό χαρακτήρα» του Γερμανικού έθνους, κάτι το οποίο επικαλούνταν ήδη ο επιφανής νομικός και ειδικός του ρωμαϊκού δικαίου Carlvon Savigny και η γερμανική ιστορική σχολή τον 19ο αιώνα. Ο Savigny θεωρούσε ότι το ρωμαϊκό δίκαιο είναι το γερμανικό εθνικό δίκαιο και αυτό διότι εκ της συστάσεώς του το γερμανικό έθνος έχει διπλές ρίζες, γερμανικές και ρωμαϊκές. Ας μην ξεχνάμε άλλωστε ότι η Αγία Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία του γερμανικού έθνους υπήρξε διάδοχος της Ρώμης και ένωνε σε μια ενιαία πολιτική οντότητα τα γερμανικά κρατίδια, την Ισπανία και τη Σικελία.

Η απόφαση των τριών αγγλοσαξονικών κρατών για ανασύσταση του imperium britannicum δεν αποτελεί κάποια νέα και απρόσμενη κατάσταση. Απλά εδραιώνει την ήδη διαφαινόμενη ιστορική διεργασία επικράτησης της νέας «αυτοκρατορικής» πολιτικής μορφής. Η συμφωνία AUKUS έχει βέβαια πολύ σημαντικές επιπτώσεις, η σπουδαιότερη εκ των οποίων είναι η εδραίωση πλέον του ατλαντικού χάσματος. Ενώ το ΝΑΤΟ υπήρξε ο εκφραστής της ατλαντικής συμμαχίας, η AUKUS αποτελεί τη συνθήκη διάλυσής της. Η εξέλιξη αυτή καθιστά πλέον την ευρωπαϊκή πολιτική ενοποίηση αναγκαία για την επιβίωση των ευρωπαϊκών κρατών και τη διατήρηση της όποιας επιρροής τους στον παγκόσμιο χάρτη. Αυτό το οποίο είναι αναμενόμενο είναι η ισχυροποίηση του άξονα Παρισιού-Βερολίνου και η περαιτέρω ενίσχυση μιας ενιαίας ευρωπαϊκής εξωτερικής πολιτικής και άμυνας. Αναμενόμενη είναι επίσης και η επαναδιαπραγμάτευση της θέσης της Ευρώπης σε σχέση με την Κίνα, αλλά και δευτερευόντως με τη Ρωσία. Η Ευρώπη μόνο όφελος έχει από τον νέο ψυχρό πόλεμο που προδιαγράφεται ανάμεσα στην αγγλοσαξονική και την κινεζική αυτοκρατορία. Το βέβαιο είναι ότι οι Κινέζοι δεν εκτιμούν καθόλου τη μετά από έναν σχεδόν αιώνα επιστροφή της βρετανικής αυτοκρατορίας στις θάλασσές τους. Η αναβίωση του αγώνα κατά της αποικιοκρατίας μπορεί να οδηγήσει σε απρόβλεπτες εξελίξεις.

Πώς όμως μπορεί η Ευρώπη με το φτωχό της οπλοστάσιο να σταθεί σε μια μάχη γιγάντων όπως οι ΗΠΑ και η Κίνα; Δεν είναι καταδικασμένη να ακολουθεί τον μεγάλο δυτικό σύμμαχο που ελέγχει τις θάλασσες και κατ'επέκταση και τις στεριές, όπως μας δίδαξε ο Θουκυδίδης; Ακόμη και εάν προτιμήσει την πλήρη αποδέσμευσή της από το ΝΑΤΟ και τους μηχανισμούς ελέγχου του, θα είναι έρμαιο περιστάσεων που δεν θα είναι σε θέση ουσιαστικά να ελέγξει.

Μια τέτοια ανάλυση όμως αποδίδει μεγαλύτερη απ'ό,τι θα έπρεπε σημασία στη στρατιωτική ισχύ, παραβλέποντας ότι πίσω από την τελευταία βρίσκεται η οικονομική ισχύς και, κυρίως, η πολιτική και πολιτισμική συγκρότηση των νέων αυτοκρατοριών. Από αυτή την άποψη, οι αντιδράσεις των μη αγγλοσαξονικών συνιστωσών της «αναγεννημένης» βρετανικής αυτοκρατορίας ενδέχεται να είναι τόσο απρόβλεπτες όσο και της Κίνας. Το ναυτικό μπλόκο της Κίνας από τους αγγλοσάξονες, που αναγγέλλεται με την AUKUS, μόνο ως επιθετική αποικιοκρατική ενέργεια και ανασύσταση της αγγλικής αποικιοκρατίας μπορεί να θεωρηθεί. Και αυτό τόσο εκτός όσο και εντός των συνόρων της «αναγεννημένης» αυτοκρατορίας.

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής του Πανεπιστημίου Κύπρου και εταίρος του ερευνητικού κέντρου «Ευρωπαϊκές Δυναμικές» του Πανεπιστημίου του Στρασβούργου.

Χωρίς άμεσες λύσεις το φυσικό αέριο

Οι τιμές του καίνε την Ευρώπη με την Κύπρο να μην επηρεάζεται καθόλου, αφού καίει... μόνο πετρέλαιο

Του ανταποκριτή μας στις Βρυξέλλες
ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ

Λύσεις για την κρίση που προκαλεί σε διάφορες χώρες της Ευρώπης η άνοδος των τιμών του φυσικού αερίου αναζητούν οι ευρωπαϊκοί θεσμοί, στέλνοντας όμως το μήνυμα πως δεν υπάρχουν πολλά που μπορούν να γίνουν βραχυπρόθεσμα σε ευρωπαϊκό επίπεδο.Οι λύσεις, όπως συμφώνησαν οι αρμόδιοι υπουργοί σε άτυπη σύνοδο στη Σλοβενία, περνούν από τις πρωτεύουσες και μέσα από μακροπρόθεσμες δομικές προσεγγίσεις. Την περασμένη Τετάρτη στη Σλοβενία, οι υπουργοί Ενέργειας της Ε.Ε. αναφέρθηκαν στους λόγους για τους οποίους οι τιμές του ηλεκτρισμού στην Ευρώπη αυξάνονται. Ο Σλοβένος υπουργός Υποδομών Jernej Vrtovec, που προήδρευσε της συζήτησης, επεσήμανε μετά τη συνάντηση πως πέρα από τις εξελίξεις στην παγκόσμια αγορά ενέργειας, οι τιμές επηρεάζονται και από τις καιρικές συνθήκες αλλά και την ανάκαμψη των οικονομιών μετά τον κορωνοϊό.

Ο Σλοβένος υπουργός Υποδομών Jernej Vrtovec, που προήδρευσε της συζήτησης, επεσήμανε μετά τη συνάντηση πως πέρα από τις εξελίξεις στην παγκόσμια αγορά ενέργειας, οι τιμές επηρεάζονται και από τις καιρικές συνθήκες αλλά και την ανάκαμψη των οικονομιών μετά τον κορωνοϊό.

Αγορά και εξαρτήσεις

Η τοποθέτηση του κ. Vrtovec ήταν ενδεικτική του πώς βλέπει η Ε.Ε., ως κράτη μέλη στο σύνολό της και θεσμικά ως οργανισμός με τη λογική της ελεύθερης αγοράς στο DNA της: «Καθώς ο ηλεκτρισμός και το φυσικό αέριο είναι εμπορεύσιμα αγαθά, τα κράτη μέλη της Ε.Ε. δεν έχουν, και δεν μπορούν να έχουν συγκεκριμένους μοχλούς για να ρυθμίσουν το κομμάτι της τιμής που αφορά την αγορά». Όπως όμως, πρόσθεσε, αυτό που μπορεί να κάνει κάθε χώρα, είναι με διαφορετικές προσεγγίσεις να περιορίσει τις επιπτώσεις της αύξησης των τιμών, με πολιτικούς που αγγίζουν όσα μπορεί η κάθε κυβέρνηση να ρυθμίσει. Αυτό που τόνισε πάντως είναι πως ένα από τα κύρια «κλειδιά» σε αυτή την προσπάθεια πρέπει να είναι ο περιορισμός των εξαρτήσεων από την εισαγωγή ορυκτών καυσίμων (είτε πρόκειται για στερεά καύσιμα, πετρέλαιο ή φυσικό αέριο) και την μεγαλύτερη χρήση εγχώριων πηγών ενέργειας. Η άλλη πιθανή λύση που συζητήθηκε κατά τις πρόσφατες συναντήσεις αρμόδιων υπουργών είναι η προώθηση της πρωτοβουλίας Ενεργειακής συνδεσιμότητας Κεντρικής Νοτιοανατολικής Ευρώπης (CESEC) στην οποία συμμετέχει και η Ελλάδα, χώρες της κεντρικής Ευρώπης και χώρες στα υπόλοιπα Βαλκάνια εντός και εκτός Ε.Ε. Σε αυτή τη συζήτηση, στην οποία συμμετείχε και η Ευρωπαία Επίτροπος Ενέργειας Κάντρι Σίμσον, οι υπουργοί συμφώνησαν πως η συνδεσιμότητα θα επιφέρει εξοικονομήσεις κατά την ενεργειακή μετάβαση.

> *Η Κύπρος βρίσκεται αρκετά πίσω από τον μέσο όρο της Ε.Ε. όσον αφορά την παραγωγή ενέργειας από φυσικό αέριο ή από όποια άλλη πηγή πέραν του πετρελαίου.*

Προσπαθώντας να απαντήσουν στις επικρίσεις του Τύπου και στο ερώτημα τι μπορεί να κάνει η Ευρωπαϊκή Ένωση, οι εκπρόσωποι της Κομισιόν έσπευσαν την Τρίτη να εξηγήσουν πως το ζήτημα δεν είναι τόσο απλό και πως δεν υπάρχουν αποτελεσματικές και κυρίως μαγικές λύσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Αυτό που θέλησε να ξεκαθαρίσει ο εκπρόσωπος της Κομισιόν Έρικ Μαμέρ είναι πως οι αυξήσεις των τιμών δεν μπορούν να συνδεθούν με εύκολο τρόπο με πολιτικές αποφάσεις, πόσο μάλλον με πολιτικές προθέσεις και διακηρύξεις, θέλοντας να απαντήσει στην παγκόσμια συζήτηση που φέρει τις περιβαλλοντικές πολιτικές και τη φορολόγηση του άνθρακα ως τον μόνο λόγο που οδηγεί σε αύξηση τιμών. Όπως είπε, υπάρχουν πολλοί πολύπλοκοι παράγοντες, από το κόστος παραγωγής μέχρι τους φόρους σε κάθε επίπεδο και τον τρόπο λειτουργίας των ενεργειακών δικτύων, παράγοντες που διαφέρουν δραματικά από κράτος μέλος σε κράτος μέλος. Με άλλα λόγια, η Κομισιόν παραπέμπει στις πρωτεύουσες για γρήγορες λύσεις που να αμβλύνουν τις σημερινές δυσκολίες, και αναμένεται να προχωρήσει σε προτάσεις μόνο μετά από λεπτομερείς αναλύσεις που δεν γίνονται από τη μια μέρα στην άλλη.Προς το παρόν οι εκπρόσωποι της Κομισιόν παραπέμπουν στις πρωτεύουσες και, μετά από κάποιο χρόνο, στις όποιες δικές τους προτάσεις.

Αέριο και ανανεώσιμες

Σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat, οι χώρες της ΕΕ κατά μέσο όρο εξαρτώνται κατά 22,4% από το φυσικό αέριο για την παραγωγή της ενέργειας που καταναλώνουν, καθώς η μετάβαση από το πετρέλαιο (36,4%) και τα στερεά ορυκτά καύσιμα (12,6%) συνεχίζεται. Αν και παραμένει ανοιχτό το ερώτημα για την ασφάλεια της πυρηνικής ενέργειας (13,1%), οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειες αναδεικνύονται σε κεντρικό εργαλείο για μια μελλοντική αλλαγή παραδείγματος. Σήμερα στον μέσο όρο της Ε.Ε. η χρήση τους βρίσκεται στο 15,3%, όμως ήδη 12 από τις 27 χώρες η χρήση βρίσκεται πάνω από τον μέσο όρο.

Για τώρα δεν μας χτυπά

Η Κύπρος δεν φαίνεται να επηρεάζεται προς το παρόν, όχι λόγω συγκεκριμένων προληπτικών πολιτικών και μέτρων, ούτε λόγω της απάντησής της στην κρίση των τιμών του φυσικού αερίου, αλλά λόγω του ότι η χώρα βρίσκεται αρκετά πίσω από τον μέσο όρο της Ε.Ε. όσον αφορά την παραγωγή ενέργειας από φυσικό αέριο ή από όποια άλλη πηγή πέραν του πετρελαίου. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τα σχετικά στοιχεία της Eurostat για το 2019, το 89,9% της ενέργειας που χρησιμοποιείτο στην Κύπρο προερχόταν από προϊόντα πετρελαίου (σε σύγκριση με το 36,4% στον μέσο όρο της Ε.Ε.). Τόσο κοντά στην κορυφή βρισκόταν μόνο η Μάλτα, με τις δικές της ενεργειακές ιδιαιτερότητες με 87%, ενώ αρκετά μετά ακολουθούσε το Λουξεμβούργο (65%), η Ελλάδα (54,9%) και η Ιρλανδία (50,2%).
Προς το παρόν η Κύπρος δεν παράγει ενέργεια από φυσικό αέριο (στην Ε.Ε. ο μέσος όρος ήταν το 22,4%), αν και οι σχεδιασμοί προχωρούν με στόχο την εισαγωγή του μέχρι το τέλος του 2022. Μέχρι τώρα, η Κύπρος προχωρά κυρίως στον τομέα της ανανεώσιμης ενέργειας, φτάνοντας μέχρι το 8,5% και πλησιάζοντας, αν και υπάρχει δρόμος να διανυθεί, τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (15,3%).Ο στόχος της Κύπρου, βάσει του Κυπριακού Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα, είναι μέχρι το 2030 το μερίδιο ανανεώσιμων στην ενέργεια που παράγεται στην Κύπρο να φτάσει το 23%, και να μειώσει τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου μέσω της χρήσης φυσικού αερίου.Το στοίχημα για την Κύπρο με άλλα λόγια είναι μεν να αναπτύξει τη χρήση του φυσικού αερίου, χωρίς όμως να οδηγεί στη μερική εξάρτηση που επηρεάζει τις τιμές στην υπόλοιπη Ευρώπη, διατηρώντας το αέριο ως «γέφυρα» καθ΄οδόν προς ένα πιο βιώσιμο μέλλον.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΗ ΣΚΟΥΡΗ***

Καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής με προσφυγή στη Δικαιοσύνη;

Στη συζήτηση που διεξάγεται για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής αρχίζει να προβάλλει διαρκώς εντονότερα μία πτυχή του ζητήματος που σχετίζεται με τη βοήθεια, την οποία μπορεί να προσφέρει η Δικαιοσύνη. Οσοι είναι εξοικειωμένοι αφενός με τη φιλική προς την προστασία του περιβάλλοντος νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας που αξιοποίησε σε μεγάλο βαθμό τις ρήτρες του άρθρου 24 του Συντάγματος και αφετέρου με την προωθημένη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ενωσης για το περιβάλλον, όπως αυτή έχει ερμηνευθεί και εφαρμοσθεί από το Δικαστήριο της Ενωσης, δεν θα παραξενευτούν με την ανάμειξη της Δικαιοσύνης. Ωστόσο το ερώτημα που ανακύπτει είναι ποια δικαστήρια (εθνικά, ευρωπαϊκά ή διεθνή) θα κινητοποιηθούν, ποιες διαδικασίες θα εφαρμόσουν και ποια αποτελέσματα μπορούν να επιφέρουν, ώστε να ανακόψουν την επιδείνωση του κλίματος.

Παρατηρώντας τι έχει συμβεί μέχρι σήμερα, πρέπει να σταθούμε πρώτα σε μια τολμηρή απόφαση του γερμανικού Συνταγματικού Δικαστηρίου του Μαρτίου 2021, που έκρινε αντισυνταγματικό τον ομοσπονδιακό νόμο περί προστασίας του κλίματος, κυρίως επειδή ο νομοθέτης έθεσε στόχους μείωσης της εκπομπής ρύπων μόνο μέχρι το 2030 και δεν προέβλεψε καθόλου τι θα συμβεί αργότερα, μεταθέτοντας έτσι τους κινδύνους της κλιματικής αλλαγής σε μεταγενέστερο χρόνο και εις βάρος των νεότερων γενεών. Με τον τρόπο αυτό το Δικαστήριο δικαίωσε τους (νέους σε ηλικία) προσφεύγοντες και ανάγκασε την κυβέρνηση να επισπεύσει την επέλευση της λεγόμενης «κλιματικής ουδετερότητας» κατά πέντε έτη.

Στο ίδιο μήκος κύματος κινήθηκαν ολλανδικά τακτικά δικαστήρια ήδη το 2018, όταν κατόπιν αγωγής μιας οργάνωσης για την προστασία του περιβάλλοντος υποχρέωσαν το ολλανδικό κράτος να ελαττώσει τις εκπομπές των ρύπων CO2 σε σχέση με το έτος 1990 και μέχρι το 2020 όχι (μόνο) κατά 20%, όπως προβλεπόταν από τις αντίστοιχες ρυθμίσεις, αλλά κατά 25%. Το Ανώτατο Δικαστήριο της Ολλανδίας στήριξε την απόφασή του στα άρθρα 2 (δικαίωμα στη ζωή) και 8 (προστασία της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής) της ΕΣΔΑ, ενώ απέρριψε ρητά το επιχείρημα πως η θέσπιση μέτρων κατά της κλιματικής αλλαγής είναι ευθύνη της πολιτικής εξουσίας και όχι των δικαστηρίων.

Πέρα από τις προσφυγές που στρέφονται κατά του κράτους και απαιτούν τη συντονισμένη και δραστική βελτίωση των κλιματικών συνθηκών, μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι αγωγές ιδιωτών εναντίον συγκεκριμένων επιχειρήσεων, οι οποίες θεωρούνται υπεύθυνες για την επιδείνωση του κλίματος και την υπερθέρμανση του πλανήτη, και καλούνται να λάβουν μέτρα, θέτοντας στόχους που θα συμβάλουν αποφασιστικά στην προστασία του κλίματος. Τα παραδείγματα είναι εντυπωσιακά. Ολλανδικό δικαστήριο στηρίχθηκε στις διατάξεις περί αδικοπρακτικής ευθύνης και δικαίωσε ΜΚΟ που στράφηκε κατά της εταιρείας Shell και αξίωσε τη μείωση των οφειλόμενων στην εταιρεία, αλλά και στους πελάτες της (!) αερίων ρύπων κατά 45% έως το 2030. Αντίστοιχα οι ΜΚΟ Greenpeace Γερμανίας και Deutsche Umwelthilfe ανακοίνωσαν ότι, αφού πρώτα απευθυνθούν στις αυτοκινητοβιομηχανίες BMW, Daimler και Volkswagen με έναν κατάλογο μέτρων βελτίωσης της κατάστασης, θα κινηθούν δικαστικά εναντίον τους με σκοπό τη μείωση των αερίων ρύπων, αξιώνοντας (μεταξύ άλλων) από τις συγκεκριμένες αυτοκινητοβιομηχανίες να παύσουν από το 2030 να παράγουν αυτοκίνητα που χρησιμοποιούν συμβατικά καύσιμα (βλ. «Καθημερινή», 4/9/2021 σελ. 28). Ακόμη μεγαλύτερη εντύπωση προκαλεί η περίπτωση κατοίκου του Περού, ο οποίος ενήγαγε τη μεγάλη ηλεκτροπαραγωγό (γερμανική) εταιρεία RWE ενώπιον γερμανικών δικαστηρίων, θεωρώντας την (συν)υπεύθυνη για την ανησυχητική τήξη των παγετώνων στις Ανδεις, η οποία ελευθερώνει τεράστιους όγκους υδάτων και απειλεί να πλημμυρίσει την ιδιοκτησία του. Αξίζει εδώ να σημειωθεί ότι η υπόθεση εκκρεμεί ενώπιον γερμανικού εφετείου, που διέταξε τη διεξαγωγή αποδείξεων, δείχνοντας ότι δεν αποκλείει την πιθανότητα ευδοκίμησης της αγωγής.

> *Το θέμα απασχολεί πλέον τα δικαστήρια, αντιμετωπίζεται συχνά με νεωτερικά νομικά εργαλεία και οδηγεί σε τολμηρές λύσεις.*

Τα ανωτέρω παραδείγματα φαίνονται ίσως ελκυστικά, δεν μπορούν όμως να αποκρύψουν τα σοβαρά νομικά προβλήματα που θέτει η ενεργοποίηση των δικαστηρίων στην προσπάθεια ελάττωσης των επιπτώσεων από την κλιματική αλλαγή. Ζήτημα γεννάται ήδη από τη δυσκολία ακριβούς ποσοτικοποίησης των επιπτώσεων μιας δικαστικής απόφασης. Τι σημαίνει, π.χ., η μείωση κατά 45% αντί του 30% ή και 40% των εναέριων ρύπων CO2; Αυτό εξαρτάται ασφαλώς από το εκτόπισμα που έχει η συγκεκριμένη δίκη. Αλλη είναι η εμβέλεια μιας απόφασης που υποχρεώνει ένα κράτος να μειώσει τους ρύπους και άλλη (συνήθως μικρότερη) της απόφασης που αφορά συγκεκριμένη επιχείρηση. Αλλά ακόμη και η επιβολή της υποχρέωσης σε ένα μεγάλο κράτος (π.χ. στη Γερμανία από το Συνταγματικό της Δικαστήριο) ελάχιστα συνεισφέρει στη βελτίωση του κλίματος σε παγκόσμιο επίπεδο, εάν παραμείνει μεμονωμένη. Μετά: Ποιο είναι το όφελος για το κλίμα, αν ο Περουβιανός ιδιοκτήτης γης κερδίσει την αγωγή του, εφόσον μάλιστα ληφθεί υπόψη ότι θα αρκεσθεί πιθανότατα στη χρηματική αποκατάσταση της ζημίας του; Η δε αγωγή κατά των αυτοκινητοβιομηχανιών θα είχε νόημα εάν επηρέαζε την παραγωγή των αυτοκινήτων παγκοσμίως και όχι μόνο στη Γερμανία, αφού είναι γνωστό ότι τα εν λόγω αυτοκίνητα παράγονται και αλλού. Ποιο δικαστήριο θα είχε εδώ δικαιοδοσία να λάβει απόφαση για το σύνολο της παραγωγής των BMW, Daimler και Volkswagen; Τέλος, ποιο είναι το κριτήριο επιλογής των επιχειρήσεων που ενάγονται στις επιμέρους δίκες; Προφανώς η έδρα τους, δηλαδή η Ολλανδία για τη Shell και η Γερμανία για τις αυτοκινητοβιομηχανίες. Τι θα συμβεί όμως με τις ανταγωνίστριές τους; Θα πρέπει να ακολουθήσουν παρόμοιες δίκες σε όλες τις έδρες όλων των αυτοκινητοβιομηχανιών; Σε ποια νομική βάση θα στηρίζονται οι σχετικές αγωγές και θα είναι αυτή η ίδια σε όλες τις περιπτώσεις; Και αν αυτό συμβεί, τι εγγυάται ότι όλα τα εμπλεκόμενα δικαστήρια του πλανήτη θα ακολουθήσουν την ίδια γραμμή;

Τα ενδεικτικά αυτά ερωτήματα είναι προφανώς περισσότερα από τις απαντήσεις. Ετσι, κάθε άλλο παρά εκπλήσσει ότι έγινε προσπάθεια εμπλοκής των δύο ευρωπαϊκών δικαστηρίων, του Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ενωσης. Το πρώτο αντιμετώπισε την προσφυγή παιδιών και εφήβων από την Πορτογαλία εναντίον 33 κρατών-μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης με αφορμή τις καταστροφικές δασικές πυρκαγιές του 2017 στην Πορτογαλία που στοίχησαν τη ζωή εκατό και πλέον ανθρώπων. Οι προσφεύγοντες ισχυρίσθηκαν ότι τα εναγόμενα κράτη δεν έλαβαν τα απαραίτητα μέτρα για την προστασία του κλίματος και παραβίασαν έτσι τα δικαιώματά τους στη ζωή και στην προστασία της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής (άρθρα 2 και 8 ΕΣΔΑ). Αξιοσημείωτο είναι ότι το Δικαστήριο έκρινε την προσφυγή παραδεκτή, οπότε αναμένουμε απόφαση επί της ουσίας. Σε διαφορετική γραμμή κινήθηκε το Δικαστήριο της Ε.Ε., όταν απέρριψε ως απαράδεκτη την προσφυγή που είχαν ασκήσει ιδιώτες κατά του Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ενωσης, καταλογίζοντας στα νομοθετικά όργανα ότι δεν είχαν ορίσει επαρκείς στόχους για την αποτροπή της κλιματικής αλλαγής.

Με τα δεδομένα που εκθέσαμε είναι ασφαλώς νωρίς για να βγάλουμε συμπεράσματα. Οι εξελίξεις επιτρέπουν, πάντως, να πούμε ότι η κλιματική αλλαγή απασχολεί πλέον τα δικαστήρια και, όπως συνέβη παλαιότερα με την προστασία του περιβάλλοντος, αντιμετωπίζεται συχνά με νεωτερικά νομικά εργαλεία και οδηγεί σε τολμηρές λύσεις. Είναι, βέβαια, δύσκολο να φαντασθούμε ότι η κλιματική αλλαγή θα αποτραπεί με δικαστικές αποφάσεις. Ωστόσο, αν πολλαπλασιασθούν δίκες παρόμοιες με αυτές που αναφέραμε και έχουν θετική έκβαση, είναι πιθανό τα κράτη να (αναγκασθούν να) ανταποκριθούν στην αποστολή τους, θέτοντας μακροπρόθεσμους, φιλόδοξους και δεσμευτικούς στόχους για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής.

* Ο κ. Βασίλης Σκουρής είναι ομότιμος καθηγητής του ΑΠΘ, πρόεδρος του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ενωσης (2003-2015).

Η τεχνητή νοημοσύνη κατά της φοροδιαφυγής

Τι προβλέπει η νέα Εθνική Στρατηγική που θα παρουσιαστεί το επόμενο διάστημα

Του **Κ. Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ**

Μετά τα σημαντικά βήματα που έγιναν την τελευταία διετία στο μέτωπο της ψηφιοποίησης, το κράτος είναι έτοιμο να «ανακαλύψει» και την τεχνητή νοημοσύνη (Τ.Ν.), υιοθετώντας μια ολοκληρωμένη Εθνική Στρατηγική, η οποία δεν θα οδηγεί μόνο τη χώρα στην καρδιά του 21ου αιώνα, αλλά θα μπορεί να δώσει απαντήσεις σε χρόνια προβλήματα που ακόμη δεν έχουν απαντηθεί επαρκώς.

Σύμφωνα με πληροφορίες, στην Εθνική Στρατηγική που έχει εκπονηθεί περιλαμβάνονται περιπτώσεις αξιοποίησης της Τ.Ν. στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, μεταξύ των οποίων:

• Ανίχνευση «ανωμαλιών» σε επιχειρησιακά περιβάλλοντα, όπως για παράδειγμα εφαρμογές Τ.Ν. κατά της φοροδιαφυγής, για την ταχύτερη και πιο αποτελεσματική είσπραξη φόρων, για τον εντοπισμό περιστατικών λαθρεμπορίας καυσίμων ή την αυτοματοποιημένη αναγνώριση παράνομων πράξεων σε δασικές εκτάσεις.

• Ενίσχυση των δυνατοτήτων αναζήτησης πληροφοριών στη «Διαύγεια», μέσα από έξυπνες και παραμετροποιήσιμες εφαρμογές για αυτόματη ευρετηρίαση, επεξεργασία και εύρεση πληροφοριών.

• Βελτίωση της εμπειρίας χρήστη στις υπηρεσίες που παρέχονται μέσω του gov.gr, όπως προσδιορισμός διαδρομών πλοήγησης, παροχή προτάσεων για αναζητήσεις και εισαγωγή chatbots (εφαρμογές οι οποίες «συνομιλούν» online με χρήστες μέσω αποστολής αυτοματοποιημένων μηνυμάτων, είτε γραπτώς είτε προφορικά).

A.P./ILIANA MIER

Την Εθνική Στρατηγική για την Τεχνητή Νοημοσύνη έχουν επιμεληθεί ο υπουργός Επικρατείας και Ψηφιακής Διακυβέρνησης Κυριάκος Πιερρακάκης (φωτ.) και ο γενικός γραμματέας Ψηφιακής Διακυβέρνησης Λεωνίδας Χριστόπουλος.

Οι τρεις άξονες

Η Εθνική Στρατηγική για την Τεχνητή Νοημοσύνη αναμένεται να παρουσιαστεί το αμέσως επόμενο διάστημα και την έχουν επιμεληθεί ο υπουργός Επικρατείας και Ψηφιακής Διακυβέρνησης Κυριάκος Πιερρακάκης και ο γενικός γραμματέας Ψηφιακής Διακυβέρνησης Λεωνίδας Χριστόπουλος. Κινείται, δε, σε τρεις άξονες.

Στόχος, η τεχνητή νοημοσύνη να συμβάλει στην περαιτέρω ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης, αλλά και να λειτουργήσει ως «ψηφιακός πολλαπλασιαστής» στο Δημόσιο.

Πρώτον, στην ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης με όχημα την αξιοποίηση της Τ.Ν. Ειδικότερα, η στρατηγική περιλαμβάνει δραστηριότητες για την υιοθέτηση της Τ.Ν. από ιδιωτικές εταιρίες, καθώς και τις βάσεις για προσέλκυση επενδύσεων του ιδιωτικού τομέα. Παράλληλα, θα προβλέπονται «κίνητρα» για τη συνεργασία της ερευνητικής κοινότητας με τον ιδιωτικό τομέα. Τέλος, θα δημιουργούνται οι προϋποθέσεις ώστε να υπάρχει πρόσβαση των επιχειρήσεων σε πόρους Τ.Ν., αλλά και για την υλοποίηση από αυτές έργων Τ.Ν. στη δημόσια διοίκηση.

Δεύτερον, στην επιτάχυνση του μετασχηματισμού του δημόσιου τομέα, με την αξιοποίηση της Τ.Ν. ως «ψηφιακού πολλαπλασιαστή» στην κατεύθυνση της βελτίωσης της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας των υπηρεσιών προς τους πολίτες. Στο πλαίσιο αυτό η Εθνική Στρατηγική προβλέπει δράσεις για την ανάπτυξη εθνικής υποδομής Τ.Ν. (βάσεις δεδομένων, υπερυπολογιστές και υποδομές).

Τρίτον, στη δημιουργία των απαιτούμενων ασφαλιστικών δικλίδων ώστε η Τ.Ν. να είναι «ανθρωποκεντρική». Ειδικότερα, γίνεται λόγος για «δημιουργία ενός κοινωνικοτεχνικού και νομικού περιβάλλοντος για την ανάπτυξη ηθικών, αξιόπιστων, ανθρωποκεντρικών και υπεύθυνων συστημάτων Τ.Ν., προσβάσιμων και ωφέλιμων για όλους, με ταυτόχρονη διασφάλιση του σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων, σύμφωνα με τις αξίες της Ε.Ε.».

Η εφαρμογή

Με στόχο την αποτελεσματική εφαρμογή της, στη στρατηγική προτείνεται δημιουργία ενός πλέγματος δομών και θεσμικών πρωτοβουλιών που σχετίζονται με τη διακυβέρνηση της Τ.Ν. Ειδικότερα, με βάση την Εθνική Στρατηγική προβλέπονται, μεταξύ άλλων:

• Διυπουργική επιτροπή η οποία θα λαμβάνει και θα εφαρμόζει πολιτικές αποφάσεις που σχετίζονται με την εφαρμογή και τη συνεχή βελτίωση της στρατηγικής.

• Επιτροπή εποπτείας στο υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης, η οποία θα είναι υπεύθυνη για την εποπτεία και τον συντονισμό της εφαρμογής της στρατηγικής, σε επικοινωνία με τους κύριους φορείς.

• Η Πολιτεία Τεχνητής Νοημοσύνης, ένας ανεξάρτητος φορέας που θα περιλαμβάνει εμπειρογνώμονες από πολλούς τομείς, ο οποίος θα παρέχει καθοδήγηση και συστάσεις σχετικά με την εφαρμογή της στρατηγικής.

• Η Εθνική Επιτροπή Τεχνοηθικής και Βιοηθικής, που θα συμβάλει στην εξειδίκευση του εθνικού νομικού και κανονιστικού πλαισίου για την Τ.Ν., σύμφωνα με τις ευρωπαϊκές αρχές και κατευθύνσεις.

Η τελευταία αυτή παράμετρος θεωρείται κρίσιμη, ώστε να μην «δαιμονοποιηθεί» το όλο εγχείρημα. Είναι ενδεικτική η αναφορά, σε ανύποπτο χρόνο, του διαμορφωτή της Εθνικής Στρατηγικής, Κυριάκου Πιερρακάκη, πως «χτίζεται πολύ αργά η εμπιστοσύνη στα ψηφιακά συστήματα, αλλά με ένα λάθος μπορεί να γκρεμιστεί πολύ εύκολα».

Οσα δεν είπε ο Αλέξης Τσίπρας στη Θεσσαλονίκη

Τα σενάρια για προοδευτική κυβέρνηση

Του **ΑΝΤΩΝΗ ΑΝΤΖΟΛΕΤΟΥ**

Μετά τις εσωτερικές αναταράξεις από την υπόθεση Κούλογλου, ακόμα και το κομμάτι των προεδρικών που είχε δεύτερες σκέψεις για τη διεξαγωγή του συνεδρίου φαίνεται να αλλάζει στάση. «Ας περάσουμε ένα δίμηνο εσωστρέφειας, προκειμένου να αναδείξουμε τη νέα ηγετική ομάδα και το μοντέλο του κόμματος που θα μας πάει στις εκλογές», τόνιζε χαρακτηριστικά μέλος της πλειοψηφούσας τάσης του ΣΥΡΙΖΑ στην «Κ». Το σημερινό Πολιτικό Συμβούλιο δεν είναι εκλεγμένο όργανο και στην αξιωματική αντιπολίτευση είναι απαραίτητο να καταλήξουν αν συμφωνούν με τη στρατηγική της αμφίπλευρης διεύρυνσης χωρίς αστερίσκους και να προχωρήσουν στην επαναδιατύπωση των συλλογικών τους δεσμεύσεων.

Οσα είπε ο Αλέξης Τσίπρας στη ΔΕΘ το περασμένο Σαββατοκύριακο τόνωσαν την αυτοπεποίθηση των στελεχών του κόμματος, που μετά δύο χρόνια αισθάνονται πως το παιχνίδι δεν είναι χαμένο. Η προοδευτική διακυβέρνηση αποτελεί το ζητούμενο, η αναζήτηση συμμάχων και η πίεση προς τις όμορες δυνάμεις είναι μια από τις στοχεύσεις του ΣΥΡΙΖΑ και η συγκρότηση ενός αντιδεξιού μετώπου θα είναι ο κορμός πάνω στον οποίο θα χτιστεί η επάνοδος στην εξουσία. Εκτιμούν πως το αφήγημα Μητσοτάκη για δεύτερες εκλογές δίνει ένα μήνυμα χαλαρής ψήφου στο κεντροδεξιό κοινό, και αυτό θέλουν να εκμεταλλευθούν.

Την ίδια στιγμή πιστεύουν ότι, εκτός από το ΚΚΕ, οι άλλες προοδευτικές δυνάμεις που θα κληθούν την «ώρα της κρίσης» να αποφασίσουν αν θα συμπορευτούν με τον ΣΥΡΙΖΑ, στη χειρότερη περίπτωση δεν θα έχουν ενιαία γραμμή. Συνεπώς όλα θα είναι ανοιχτά. Το πολιτικό κόνσεπτ της αποκομματικοποίησης του κράτους και τα μέτρα στήριξης της μικρής και μεσαίας τάξης, που έβαλε στο τραπέζι ο κ. Τσίπρας, είναι τα υλικά με τα οποία θα πορευτεί η αξιωματική αντιπολίτευση το επόμενο διάστημα προκειμένου να «στριμώξει» την κυβέρνηση.

Κλίμα ευφορίας

Οσα δεν είπε ο τέως πρωθυπουργός στη Θεσσαλονίκη και έχουν εξεταστεί στις κλειστές συσκέψεις που πραγματοποιούνται στην Κουμουνδούρου, έχουν επίσης προκαλέσει ένα κλίμα ευφορίας. Η νίκη στην επόμενη εκλογική αναμέτρηση αποτελεί το βασικό σενάριο για τη συγκρότηση ενός μπλοκ προοδευτικών δυνάμεων που θα βρεθεί στην εξουσία, ωστόσο η απλή αναλογική δίνει και άλλη διέξοδο. Αν η πρωτιά χαθεί, αλλά η διαφορά με τη Ν.Δ. είναι μικρή, το επόμενο εκλογικό σύστημα που θα εφαρμοστεί άπαξ δίνει τη δυνατότητα θεωρητικά στο δεύτερο κόμμα να ελπίζει πως με τις σωστές αριθμητικά συνεργασίες μπορεί να κυβερνήσει.

Το δίλημμα επίσης που έθεσε ο Αλέξης Τσίπρας από τη Θεσσαλονίκη, για «νίκη του ΣΥΡΙΖΑ και προοδευτική κυβέρνηση την επόμενη μέρα ή νέες εκλογικές περιπέτειες», υπάρχουν στελέχη που το πηγαίνουν κάποια βήματα πιο μπροστά. Υποστηρίζουν, δηλαδή, πως ούτε ο Κυριάκος Μητσοτάκης μπορεί να είναι σίγουρος πως στη μεθεπόμενη εκλογική αναμέτρηση με το κλιμακωτό μπόνους θα μπορέσει να σχηματίσει κυβέρνηση. Ολα αυτά οδηγούν σε ένα συμπέρασμα: Το «ψαλίδισμα» της διαφοράς με τη Ν.Δ. είναι η συνθήκη που μπορεί να αλλάξει τα δεδομένα και για αυτό η τακτική της πόλωσης θεωρείται επιβεβλημένη. Από τη δημοσκόπηση της Pulse (+11,5% η Ν.Δ.)

Στελέχη εκτιμούν ότι το «ψαλίδισμα» της διαφοράς με τη Ν.Δ. είναι η συνθήκη που μπορεί να αλλάξει τα δεδομένα και γι' αυτό η τακτική της πόλωσης θεωρείται επιβεβλημένη.

και της MRB (+11,9% η Ν.Δ.), στον ΣΥΡΙΖΑ κρατούν πως παντού οι διαφορές μειώνονται, ειδικά στα ποιοτικά στοιχεία των μετρήσεων που έχουν να κάνουν με την απόδοση της κυβέρνησης. Κορυφαίο στέλεχος της αξιωματικής αντιπολίτευσης τόνιζε στην «Κ» ότι η εικόνα που έχουν σχετικά με την πρόθεση ψήφου είναι πως «η ψαλίδα κλείνει και έχει πέσει κάτω από τις 10 μονάδες ή βρίσκεται πιο χαμηλά και από το τελευταίο εκλογικό αποτέλεσμα».

Ο Αλέξης Τσίπρας επανέρχεται στη Βουλή τη Δευτέρα και εκτός απροόπτου αναμένεται να λάβει τον λόγο σε επερώτηση που έχει καταθέσει το κόμμα για την ακρίβεια. Είναι βέβαιο πως θα εξαπολύσει νέα επίθεση στον Κυριάκο Μητσοτάκη με βασικό αφήγημα την αδράνεια της κυβέρνησης στο κύμα των ανατιμήσεων. Το οικονομικό επιτελείο με τους αρμόδιους τομεάρχες συνεδρίασε την Παρασκευή και κατέληξε πως τα ζητήματα της καθημερινότητας και η αντικοινωνική στροφή της κυβέρνησης θα πρέπει να αναδειχθούν. Εκτιμούν πως εξελίξεις όπως η ψηφιακή πλατφόρμα efood, γενικότερα τα εργασιακά, καθώς και η αιφνιδιαστική αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της ΔΕΗ αποτελούν προνομιακά πεδία του ΣΥΡΙΖΑ για σκληρή αντιπολίτευση που θα αποδώσει καρπούς.

INTIME NEWS

Ο Αλέξης Τσίπρας επανέρχεται τη Δευτέρα στη Βουλή, απ' όπου αναμένεται να εξαπολύσει νέα επίθεση στον Κυριάκο Μητσοτάκη με βασικό αφήγημα την αδράνεια της κυβέρνησης στο κύμα των ανατιμήσεων.

ΑΠΟΨΗ

Αναζητώντας εναγωνίως τον ρατσισμό

Του **ΑΓΓΕΛΟΥ ΣΥΡΙΓΟΥ***

Το 1991 η Ελλάδα, χώρα που οι αλλοδαποί μετριούνταν στα δάχτυλα, αντιμετώπισε το πρώτο κύμα μεταναστών από την Αλβανία. Τον Σεπτέμβριο του ιδίου έτους το μεταναστευτικό χτύπησε την πόρτα των ελληνικών σχολείων. Τα παιδιά αυτών των μεταναστών ζήτησαν να εγγραφούν για να συνεχίσουν τις σπουδές τους. Δεν διέθεταν όμως τα απαραίτητα έγγραφα. Οι γονείς τους ζούσαν παράνομα στη χώρα και δεν μπορούσαν να αποκτήσουν αρκετά από αυτά τα έγγραφα, όπως αποδεικτικό για τη διεύθυνση της κατοικίας τους. Τότε αποφασίστηκε πως οι μαθητές μπορούσαν να εγγραφούν στο σχολείο και να προσκομίσουν τα απαραίτητα έγγραφα μέχρι να αποφοιτήσουν από την τελευταία τάξη του. Οπως είπε ένας ανώτατος υπάλληλος του υπουργείου Παιδείας κατά τη δεκαετία του 1990: «Εάν δεν τα γράφαμε στο σχολείο, θα τα κέρδιζαν οι δρόμοι». Η φαινομενικά απλή απόφαση καθιέρωσε το ελληνικό σχολείο ως το πλέον επιτυχημένο παράδειγμα κοινωνικής εντάξεως στην Ελλάδα.

Στα σχολεία της χώρας μας είναι εγγεγραμμένοι και αλλοδαποί μαθητές. Σε μερικούς δεν αρέσουν οι όροι «αλλοδαποί» ή «αλλόγλωσσοι», ούτε ο επιστημονικώς ορθότερος «μαθητές που δεν έχουν ως μητρική γλώσσα την ελληνική». Οπως και να τους πούμε –και όσο και εάν ενοχλούμε την πολιτική ορθότητα– πρέπει να γνωρίζουμε ποιοι μαθητές είναι αλλόγλωσσοι. Γιατί; Διότι είναι στοιχεία που πρέπει να γνωρίζουμε για να διευκολύνουμε την ενσωμάτωση αυτών των παιδιών μέσω της διαπολιτισμικής εκπαιδεύσεως. Εδώ και περίπου 20 χρόνια η Ελλάδα έχει επιλέξει το συγκεκριμένο μοντέλο εκπαιδεύσεως. Βασίζεται στο ότι όλοι οι μαθητές, ασχέτως μητρικής γλώσσας (ή καταγωγής...), πρέπει να μιλούν άριστα τη γλώσσα του κράτους στο οποίο βρίσκονται.

Πρέπει να γνωρίζουμε ποιοι μαθητές είναι αλλόγλωσσοι για να διευκολύνουμε την ενσωμάτωση αυτών των παιδιών μέσω της διαπολιτισμικής εκπαιδεύσεως.

Για να λειτουργήσει σωστά η διαπολιτισμική εκπαίδευση, οι μη έχοντες ως μητρική γλώσσα την ελληνική δεν πρέπει να ξεπερνούν ένα συγκεκριμένο ποσοστό ανά τάξη, που κινείται γύρω στο 20%. Σε άλλη περίπτωση, χρειάζεται να ληφθούν επιπλέον μέτρα για να συνεχίσει να λειτουργεί το σχολείο ως εργαλείο ενσωμάτωσεως. Στο σχολείο που έχει πολλούς αλλόγλωσσους μαθητές το κράτος δίνει επιπλέον εκπαιδευτικούς για υποστηρικτικά μαθήματα γλώσσας σε αυτούς τους μαθητές. Αυτό ισχύει ιδίως εάν η συγκέντρωση αλλοδαπών μαθητών ξεπερνά το 50%, οπότε οδηγούμαστε σε δημιουργία γκέτο, με ακόμη σοβαρότερα προβλήματα κοινωνικής συνοχής.

Χρήσιμα για τον σχεδιασμό είναι και άλλα στοιχεία που αφορούν στην εθνοτική ταυτότητα των μαθητών. Επί παραδείγματι, το ότι γνωρίζουμε ότι το 70% των αλλοδαπών μαθητών είναι αλβανικής καταγωγής έχει τη σημασία του. Οι Αλβανοί παρουσιάζουν συγκεκριμένα κοινωνικά χαρακτηριστικά: οι γονείς μιλούν αρκετά καλά ελληνικά και προσλαμβάνουν θετικά τον παράγοντα «παιδεία» ως μέσο κοινωνικής ανελίξεως. Αυτό σημαίνει ότι είναι πιο εύκολη η ενσωμάτωσή τους.

Αυτά τα αυτονόητα είναι ψιλά γράμματα για κάποιους. Στο άκουσμα στοιχείων για τη μητρική γλώσσα των μαθητών ή για την καταγωγή των γονέων τους, αναζητούν άλλα κίνητρα. Για μεν τους εκπροσώπους του ΣΥΡΙΖΑ, κάτι τέτοιο συνάδει με τη γενικότερη φιλοσοφία του κόμματός τους. Εμμένοντας στο ανύπαρκτο ηθικό πλεονέκτημα της Αριστεράς, επιμένουν να βάζουν ταμπέλες όπου μπορούν. Οσοι αναφέρουν τέτοια στοιχεία είναι ξενοφοβικοί, ρατσιστές και ακροδεξιοί. Προφανώς οι Συριζαίοι ξέχασαν ότι τα ίδια στοιχεία συλλέγονταν και τα 4,5 χρόνια που ασκούσαν εξουσία, διότι πολύ απλά είναι απαραίτητα για κάθε σοβαρή πολιτεία.

Οι υπόλοιποι που εξανίστανται είναι διαπρύσιοι κήρυκες της πολιτικής ορθότητας. Δεν μπορούν να ανεχθούν την αναφορά στοιχείων περί καταγωγής ή μητρικής γλώσσας. «Είναι ρατσισμός!» κραυγάζουν κι αυτοί. Αντιστοίχως θεωρούν ρατσισμό εάν αναφερθεί ότι στο αθηναϊκό κέντρο είναι συγκεντρωμένο το 20% των αλλοδαπών μαθητών όλης της χώρας, που προέρχονται από 72 διαφορετικές χώρες. Προφανώς θεωρούν ότι ζουν σε ένα κράτος όπου τα παιδιά που μιλούν άλλη γλώσσα στο σπίτι, έμαθαν ελληνικά με κάποιο μαγικό τρόπο. Ετσι, στην τάξη έχουν περίπου τις ίδιες γλωσσικές παραστάσεις που έχουν και οι μαθητές με μητρική γλώσσα την ελληνική. Κι όμως! Σε σχολεία που οι αλλόγλωσσοι μαθητές είναι πλειονότητα, οι γονείς των ελληνόφωνων μαθητών διαμαρτύρονται διότι τα παιδιά τους δεν μπορούν να προχωρήσουν στην ύλη. Δάσκαλοι και καθηγητές παλεύουν να μάθουν τα στοιχειώδη στην πλειονότητα των μαθητών που δεν έχουν πολλές γλωσσικές παραστάσεις στα ελληνικά.

Προφανώς είναι παράνομο (και δυστυχώς κι επικίνδυνο) να εμπλέκονται στον δημόσιο διάλογο για ένα τόσο σοβαρό ζήτημα λίστες με ονόματα νηπίων. Καταδικάστηκε απερίφραστα από την πρώτη στιγμή. Από εκεί και πέρα, όμως, να αναζητείς ρατσισμό και ξενοφοβία λόγω αναφοράς στοιχείων που χρειαζόμαστε για να λειτουργήσει το σχολείο ως παράγοντας ενσωματώσεως, η απόσταση είναι τεράστια. Μπορεί όλα τα μικρά να τσιρίζουν στο σχολείο με τον ίδιο τρόπο ασχέτως μητρικής γλώσσας. Δεν σημαίνει όμως ότι μιλούν κι ελληνικά. Αν δεν τους τα μάθεις, δεν θα τα ενσωματώσεις ποτέ.

* Ο κ. Αγγελος Συρίγος είναι αναπληρωτής καθηγητής Διεθνούς Δικαίου και Εξωτερικής Πολιτικής στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, βουλευτής Α΄ Αθηνών, υφυπουργός Παιδείας.

Το παρασκήνιο μιας κρίσης που απετράπη στο παρά πέντε

Συνάντηση Ελπιδοφόρου - Μητσοτάκη

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Το ενδεχόμενο να ακυρωθεί τελικά η συνάντηση του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη με τον Αρχιεπίσκοπο Αμερικής κ. Ελπιδοφόρο κατά την επίσκεψή του στη Νέα Υόρκη υπήρξε την εβδομάδα που πέρασε ένα σενάριο ορατό, με τη σχέση των δύο πλευρών να ισορροπεί σε τεντωμένο σκοινί, αλλά εντέλει να γίνονται τα απαραίτητα βήματα ώστε να αποφευχθεί ένα διπλωματικό επεισόδιο που θα έστελνε μήνυμα ρήξης μεταξύ Αθήνας και Αρχιεπισκοπής Αμερικής, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για την εικόνα της χώρας στο εξωτερικό και τα εθνικά μας συμφέροντα.

Αιτία της παρ' ολίγον ρήξης ήταν η παρουσία του κ. Ελπιδοφόρου στην εκδήλωση της Αγκυρας, την περασμένη Δευτέρα, για τα εγκαίνια του «Τουρκικού σπιτιού». Ο Αρχιεπίσκοπος, ενεργώντας κατά την πάγια εντολή του κ.κ. Βαρθολομαίου που ζητάει εξωστρέφεια και προώθηση των συμφερόντων του Οικουμενικού Πατριαρχείου σε όλα τα διεθνή φόρα και τις εκδηλώσεις, αποδέχθηκε την πρόσκληση, χωρίς ωστόσο να γνωρίζει πως στην εκδήλωση θα ήταν παρών ο Ερσίν Τατάρ, «πρόεδρος» του ψευδοκράτους στην Κύπρο. Παρά το γεγονός ότι ο κ. Ελπιδοφόρος εξέφρασε ενθέρμως τις πάγιες θέσεις του Πατριαρχείου αναφερόμενος ακόμα και στη Θεολογική Σχολή της Χάλκης, η παρουσία στην εκδήλωση άναψε φωτιές στο τρίγωνο Αθήνας, Λευκωσίας και Νέας Υόρκης, και τις επόμενες τέσσερις ημέρες, δηλαδή έως και την Παρασκευή, ήταν σε εξέλιξη ένα διπλωματικό θρίλερ με φόντο τη συνάντηση του Έλληνα πρωθυπουργού και του Αρχιεπισκόπου.

Η αντίδραση της Κύπρου

Η πρώτη και άμεση αντίδραση ήταν από τον Κύπριο πρόεδρο, ο οποίος επίσης βρισκόταν στις ΗΠΑ για τη Συνέλευση του ΟΗΕ. Ο κ. Νίκος Αναστασιάδης ακύρωσε με συνοπτικές διαδικασίες τη συνάντησή του με τον κ. Ελπιδοφόρο μέσω email που εστάλη στην Αρχιεπισκοπή και το οποίο

> *Η δημόσια δήλωση του Αρχιεπισκόπου Αμερικής λειτούργησε εκτονωτικά, ώστε η επικοινωνία να αποκατασταθεί πλήρως και να κανονιστεί το νέο ραντεβού.*

έκανε λόγο για «φορτωμένο πρόγραμμα» του προέδρου, που δεν αφήνει περιθώριο για συνάντηση με τον προκαθήμενο της Ελληνορθόδοξης Εκκλησίας στις ΗΠΑ. Η κίνηση Αναστασιάδη, όπως ήταν λογικό, προβληματίσε την Αθήνα, που δεν ήθελε να φανεί «λιγότερο ευαίσθητη στο ατόπημα του κ. Ελπιδοφόρου», με αποτέλεσμα να ανοίξει ένας δίαυλος επικοινωνίας μεταξύ των δύο πλευρών για το τι μέλλει γενέσθαι με τη συνάντηση Μητσοτάκη - Ελπιδοφόρου.

ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ / ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΑΠΑΜΗΤΣΟΣ

Από την αρχή της εβδομάδας, όταν ο Αρχιεπίσκοπος Ελπιδοφόρος παρέστη στα εγκαίνια του «Τουρκικού σπιτιού», εκτυλίχθηκε ένα θρίλερ. Τελικά, η συνάντηση με τον Κυριάκο Μητσοτάκη έγινε την Παρασκευή στα γραφεία της Μόνιμης Αντιπροσωπείας της Ελλάδας στον ΟΗΕ (φωτ.).

Η χρυσή τομή φαινόταν να βρίσκεται με την ακύρωση της «επίσημης» επίσκεψης του κ. Μητσοτάκη στην Αρχιεπισκοπή και τη συνάντηση των δύο στο Ground Zero, στον ναό του Αγίου Νικολάου, όπου με αυτό τον τρόπο θα διασκεδάζονταν οι εντυπώσεις, καθώς η συνάντηση θα είχε λιγότερο θεσμικό χαρακτήρα, αλλά ταυτόχρονα δεν θα ακυρωνόταν. Με αυτό το πρόγραμμα στις αποσκευές του μπήκε ο πρωθυπουργός στο αεροπλάνο για να ταξιδέψει στις ΗΠΑ.

Πίεση στη Νέα Υόρκη

Το κυβερνητικό επιτελείο με επικεφαλής τον πρωθυπουργό, έχοντας πλέον προσγειωθεί στη Νέα Υόρκη, αρχίζει και δέχεται πιέσεις και «πιάνει» κλίμα από κύκλους της ομογένειας. Οι εσωτερικοί διχασμοί της ελληνοαμερικανικής κοινότητας ήρθαν εμφατικά στην επιφάνεια με αφορμή την παρουσία του κ. Ελπιδοφόρου στην εκδήλωση της τουρκικού προξενείου, παρά το γεγονός ότι κυοφορούνται εδώ και καιρό.

Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», αρκετά μηνύματα που έφταναν στο στενό πρωθυπουργικό περιβάλλον πίεζαν προς μια συγκεκριμένη κατεύθυνση, που ήταν να ακυρωθεί η συνάντηση με τον κ. Ελπιδοφόρο. Το ελληνικό επιτελείο άρχισε να ζυγίζει εκ νέου τα δεδομένα, ώστε όλα να γίνουν με τον σωστό τρόπο και η πληγή να κλείσει αντί να ανοίξει περισσότερο. Σε εκείνο το χρονικό σημείο αποφασίστηκε να βγει την Πέμπτη το πρωί ο κυβερνητικός εκπρόσωπος Γιάννης Οικονόμου και να κατακρίνει τη στάση του Αρχιεπισκόπου. Στόχος της Αθήνας, να πάρει καθαρά και δημοσίως αποστάσεις από την παρουσία του κ. Ελπιδοφόρου στο «Τουρκικό σπίτι», ώστε να συγκρατήσει αντιδράσεις και δυσαρέσκειες τόσο εντός Ελλάδος όσο και στην ομογένεια.

Ακολουθεί η απόφαση να ακυρωθεί η επίσκεψη Μητσοτάκη στο Ground Zero, όπου θα τον ξεναγούσε ο κ. Ελπιδοφόρος, με την ελληνική πλευρά να προχωρεί ουσιαστικά σε μια κλιμάκωση, χωρίς να έχει όμως το βλέμμα στην τελική αποσυμπίεση της κατάστασης. Κατά πληροφορίες, η ελληνική πλευρά ήθελε διακαώς μια εκτονωτική δήλωση του κ. Ελπιδοφόρου, ώστε να «πατήσει» πάνω σε αυτή και να ξεκινήσει νέα προσπάθεια για συνάντηση των δύο πλευρών. Οι δυσκολίες ωστόσο είχαν αυξηθεί, καθώς και η πλευρά του κ. Ελπιδοφόρου είχε ενοχληθεί εξαιτίας της δημόσιας αποδοκιμασίας από τον κ. Γιάννη Οικονόμου.

Η δήλωση

Ολα αυτά έλαβαν χώρα την Πέμπτη το απόγευμα, οπότε φάνηκε οι δίαυλοι επικοινωνίας μεταξύ των δύο πλευρών να έχουν χαθεί, μετά την ακύρωση της επίσκεψης Μητσοτάκη στο Ground Zero. Στην πραγματικότητα, όμως, εξελισσόταν ένα παρασκηνιακό μπρα ντε φερ μεταξύ των δύο πλευρών και η επικοινωνία, όπως είναι σε θέση να γνωρίζει η Κ», δεν είχε διακοπεί ποτέ, καθώς συνεργάτες τόσο του πρωθυπουργού όσο και του Αρχιεπισκόπου, αλλά και πρόσωπα που συνδέονται και με τις δύο πλευρές, αναζητούσαν τρόπο να πέσουν οι τόνοι.

Εξι ώρες μετά, τα μεσάνυχτα της Πέμπτης, ήρθε η δημόσια δήλωση του κ. Ελπιδοφόρου, που λειτούργησε εκτονωτικά προκειμένου η επικοινωνία να αποκατασταθεί πλήρως και να κανονιστεί το νέο ραντεβού, το οποίο έγινε την Παρασκευή στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ. Πρόκειται για μια κατάληξη που αναμφίβολα ικανοποίησε και τις δύο πλευρές, αλλά κυρίως προστάτευσε την ίδια τη χώρα, καθώς η οριστική ακύρωση της συνάντησης θα εξέπεμπε ένα πολύ αρνητικό μήνυμα στον απόδημο ελληνισμό, με αντίκτυπο στη διεθνή εικόνα της Ελλάδας.

Τα «τύμπανα του πολέμου» ηχούν στη Χαρ. Τρικούπη

Η επιθετική στρατηγική της Γεννηματά, οι χαμηλοί τόνοι Ανδρουλάκη, η δυναμική αντίδραση Λοβέρδου, οι αιχμές Καστανίδη

Του **ΜΑΡΙΟΥ ΔΑΝΗΛΟΠΟΥΛΟΥ**

Επειτα από μήνες, με τις εκλογές για την ηγεσία του ΚΙΝΑΛ να σιγοκαίνε στο παρασκήνιο, τα «τύμπανα του πολέμου» άρχισαν να ηχούν στη Χαρ. Τρικούπη, μια εβδομάδα πριν από την επίσημη εκκίνηση της κούρσας στην Κεντρική Επιτροπή. Τόσο το μεσοβδόμαδο άτυπο ντιμπέιτ των κ. Ανδρουλάκη, Λοβέρδου και Καστανίδη όσο και οι κινήσεις της πλευράς Γεννηματά σηματοδότησαν την έναρξη ενός προεκλογικού κύκλου, που φαίνεται πως θα κινηθεί σε ιδιαίτερα υψηλούς τόνους.

Η ομιλία της προέδρου του ΚΙΝΑΛ στην πρώτη της –άτυπη– προεκλογική συγκέντρωση με βουλευτές, στελέχη και μέλη του κόμματος το βράδυ της Πέμπτης ήταν ενδεικτική της πρόθεσής της να περάσει στην επίθεση. Τόσο «φωτογραφίζοντας» τον Νίκο Ανδρουλάκη ως «κρυπτόμενο» όσο και με σκληρές αιχμές κατά του Ανδρέα Λοβέρδου, στον οποίο –επίσης χωρίς να τον κατονομάσει– καταλόγισε κατευθύνσεις μακριά από τις αξίες του ΠΑΣΟΚ και μάλιστα «κοντά σε ακροδεξιές αντιλήψεις». Είχε προηγηθεί, άλλωστε, και η δήλωση του εκπροσώπου της παράταξης Παύλου Χρηστίδη κατά του πρώην υπουργού, που αποτέλεσε την πρώτη ευθεία αντιπαράθεση μεταξύ των δύο στρατοπέδων, έπειτα από μήνες εκατέρωθεν αιχμών και διαρροών.

Εν ολίγοις, το εσωκομματικό μπρα ντε φερ αρχίζει πλέον να σχηματοποιείται, εκτός από πολιτικά, και στρατηγικά. Οι «προεδρικοί» μπαίνουν δυναμικά σε μια διαδικασία... επιθετικής άμυνας, υπερασπιζόμενοι την τετραετή πορεία της ηγεσίας και αφήνοντας πίσω τη «θεσμική» αποχή από απαντήσεις στα φίλια πυρά, που θα δοκίμαζαν τη συνοχή της παράταξης. Είναι άλλωστε δεδομένο πια ότι θα δοκιμαστεί σκληρά, όπως σε κάθε προεκλογική περίοδο.

Ο Νίκος Ανδρουλάκης, από την πλευρά του, επιλέγει σταθερά να μην υψώνει τους τόνους. «Δεν θα

> *Οι διαδικασίες εκκινούν επισήμως την ερχόμενη Κυριακή στην Κεντρική Επιτροπή, ενώ η επικρατούσα αίσθηση είναι ότι το σενάριο για κάλπες τον Δεκέμβριο παραμένει ισχυρό.*

μπούμε σε μια στείρα αντιπαράθεση, η επόμενη ημέρα πρέπει να βρει το κόμμα ενωμένο», τόνιζαν στην «Κ» από το περιβάλλον του ευρωβουλευτή, σχολιάζοντας τις αιχμές Γεννηματά.

Ανάλογη ήταν η αντίδραση και από το στρατόπεδο Λοβέρδου, το οποίο, ωστόσο, εξακολουθεί να κινείται πιο δυναμικά. Ο ίδιος, άλλωστε, επέκρινε πρόσφατα εμμέσως την παραμονή της κ. Γεννηματά στην ηγεσία εν μέσω δημοσκοπικής στασιμότητας, δηλώνοντας πως εάν δεν πετύχει ένα ποσοστό 18%-19% ως πρόεδρος, «δεν θα καθίσει να πιέζει την παράταξη».

Από την πλευρά του ο κ. Καστανίδης στην εκδήλωση της Τετάρτης εξέπεμψε ένα σαφές, διπλό στίγμα της υποψηφιότητάς του. Αφενός μιλώντας με ιδιαίτερα σκληρή γλώσσα κατά της κυβέρνησης, τονίζοντας μάλιστα πως «αιφνιδιάζει αν ένα σοσιαλδημοκρατικό κόμμα, με καθήκον αληθείας, δεν βρίσκει κριτική προς τα δεξιά». Αφετέρου, ζητώντας μεγαλύτερη συλλογικότητα στη λήψη αποφάσεων και αφήνοντας αιχμές κατά της ηγεσίας για δυσανεξία απέναντι στις διαφορετικές απόψεις. Με λίγες λέξεις, ανέδειξε την ανάγκη για μια πιο ανοιχτή, περισσότερο συλλογική και σαφώς πιο «αντιδεξιά» κατεύθυνση.

INTIME NEWS

Η κ. Φώφη Γεννηματά θα δώσει τη μάχη με τη συνέχιση της πορείας του ΚΙΝΑΛ στην κορυφή της ατζέντας της.

Το ζήτημα ΠΑΣΟΚ

Οσον αφορά το ΠΑΣΟΚ, απολύτως αναμενόμενα έχει τεθεί –και θα παραμείνει– στον πυρήνα της αντιπαράθεσης. «Εγώ δεν έφυγα για να κάνω κόμμα. Το ΠΑΣΟΚ υπάρχει και είναι η ψυχή του ΚΙΝΑΛ», ήταν το μήνυμα της κ. Γεννηματά, με σαφή αποδέκτη τον κ. Λοβέρδο στην εκδήλωση της Πέμπτης. Ο πρώην υπουργός έχει προτάξει την επιστροφή του ονόματος εάν εκλεγεί, αλλά όχι μόνο αυτό. Αναλαμβάνει την ευθύνη για να ξεπεραστούν και τα οικονομικά ζητήματα, τα οποία, κατά την ηγεσία, κατέστησαν μονόδρομο τη μετατόπιση σε έναν νέο φορέα. Πέρα από τις αντιδράσεις των «προεδρικών», όμως, οι κινήσεις Λοβέρδου σχολιάζονται αιχμηρά και από το περιβάλλον Ανδρουλάκη, όπου μιλούν για «σιγή» του πρώην υπουργού απέναντι στην ηγεσία όταν ενσωμάτωσε το ΠΑΣΟΚ στο ΚΙΝΑΛ, στο συνέδριο του 2019.

Εν ολίγοις, ενώ «έχουν βγει τα πασοκόμετρα», όπως συχνά σχολιάζεται γλαφυρά, η κ. Γεννηματά θα δώσει τη μάχη με τη συνέχιση της πορείας του ΚΙΝΑΛ στην κορυφή της ατζέντας της. Από την άλλη πλευρά, Λοβέρδος και Ανδρουλάκης είναι δεδομένο ότι θα προβούν σε ριζικές αλλαγές εάν εκλεγούν. Ο πρώτος, έχοντας παρουσιάσει ήδη το σχέδιό του για ένα «νέο ΠΑΣΟΚ», ο δεύτερος αναζητώντας, κατά κάποιες εκτιμήσεις, μια πιο σύνθετη οδό. Από το περιβάλλον του ευρωβουλευτή, άλλωστε, τηρούν πιο μετριοπαθή στάση, σημειώνοντας ότι δεν έχουν στα χέρια τους τα απαιτούμενα δεδομένα για τα αμιγώς τεχνικά και οικονομικά ζητήματα.

Υπό τη σκιά των παραπάνω τα διαδικαστικά των εκλογών έχουν περάσει σε δεύτερο πλάνο, ωστόσο ο οδικός χάρτης έως τις κάλπες διαμορφώνεται ως εξής: οι διαδικασίες εκκινούν επισήμως την ερχόμενη Κυριακή στην Κ.Ε., με την κατάθεση των υποψηφιοτήτων, για τις οποίες απαιτούνται υπογραφές είτε 5.000 μελών είτε του 15% του οργάνου. Οσον αφορά την ημερομηνία των εκλογών, είναι αρκετά πιθανό να γνωστοποιηθεί και εντός της εβδομάδας. Σε κάθε περίπτωση, η 14η Νοεμβρίου έχει τεθεί μεν ως σημείο αφετηρίας, ωστόσο δεν συγκεντρώνει ιδιαίτερες πιθανότητες. Επιπλέον, οι εκλογές των δικηγόρων στις 28 του μήνα δεν αποκλείεται να «κάψουν» και τα δύο επόμενα Σαββατοκύριακα, καθώς θα συνέπιπταν είτε με τον πρώτο είτε με τον δεύτερο γύρο. Με αυτά τα δεδομένα, η επικρατούσα αίσθηση (και εσωκομματικά), είναι ότι το σενάριο για κάλπες τον Δεκέμβριο παραμένει ζωντανό. Από την πλευρά της πάντως η ΟΤΣ, η εταιρεία που είχε «τρέξει» τη διαδικασία το 2017 και βρίσκεται κοντά σε συμφωνία για την ανάληψή της και φέτος, έχει δηλώσει ότι χρειάζεται έξι εβδομάδες από την κατάθεση των υποψηφιοτήτων, δηλαδή θα είναι έτοιμη από τις 14 Νοεμβρίου. Η συμφωνία μεταξύ των δύο πλευρών βρίσκεται σε τελικό στάδιο και εφόσον δεν αλλάξει κάτι το κόστος της διαδικασίας υπολογίζεται, σύμφωνα με πληροφορίες, κοντά στις 500.000 ευρώ, ενώ τα εκλογικά τμήματα εκτιμάται ότι θα είναι λιγότερα από το 2017 (κοντά στα 1.000). Τέλος, θα υπάρξει τουλάχιστον ένα ντιμπέιτ μεταξύ των υποψηφίων προέδρων, που πιθανότατα δεν θα είναι το μοναδικό.

«Πυρετός» για βάσεις και φρεγάτες

Μετ' εμποδίων οι διαπραγματεύσεις για την πενταετή ανανέωση της Συμφωνίας Αμυντικής Συνεργασίας Ελλάδας - ΗΠΑ

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Εβδομάδες σημαντικών εξελίξεων στον τομέα της άμυνας αναμένεται να είναι οι επόμενες, με βασικά σημεία ενδιαφέροντος τις συζητήσεις ανάμεσα σε Αθήνα και Ουάσιγκτον για την τροποποίηση του πρωτοκόλλου της Συμφωνίας Αμοιβαίας Αμυντικής Συνεργασίας (MDCA) και τις διαδικασίες για την απόκτηση νέων φρεγατών από το Πολεμικό Ναυτικό.

Κατ' αρχάς, σε ό,τι αφορά την MDCA φαίνεται ότι υπάρχει κάποια εμπλοκή στις διαπραγματεύσεις, λόγω της διαφωνίας ανάμεσα στις δύο πλευρές αφενός για τις τοποθεσίες στάθμευσης των αμερικανικών ενόπλων δυνάμεων, αφετέρου για τη μορφή που θα έχουν (ή όχι) οι γραπτές εγγυήσεις που ζητεί η Αθήνα. Το περιεχόμενο είναι, σε κάθε περίπτωση, υπό διαπραγμάτευση, και θα παραμείνει έτσι έως την τελευταία στιγμή, δηλαδή τη μετάβαση (14 Οκτωβρίου) του υπουργού Εξωτερικών Νίκου Δένδια στις ΗΠΑ, όπου πέρα από τον Τρίτο Στρατηγικό Διάλογο ανάμεσα στις δύο χώρες παρόντος του ομολόγου του Αντονι Μπλίνκεν, αναμένεται και η υπογραφή της ανανεωμένης MDCA.

Αν οι δύο πλευρές δεν κατορθώσουν να συμφωνήσουν, τότε απλά θα ανανεωθεί η υφιστάμενη μορφή της MDCA, με μονοετή διάρκεια και χωρίς καμία αλλαγή στο περιεχόμενό της. Αυτό θα δώσει τη δυνατότητα για συνέχιση των διαπραγματεύσεων, πλέον με ορίζοντα το 2022.

Τυπικά, η ισχύς της τρέχουσας μονοετούς συμφωνίας δεν απαιτεί τις διαδικασίες τροποποίησης που θα είχε μια πενταετής, ως εκ τούτου ο χρόνος μέχρι τις 6 Νοεμβρίου 2021, όταν και λήγει η τρέχουσα ισχύς της MDCA, είναι αρκετός. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι παραμένουν στο τραπέζι και τα δύο σενάρια, της ανανέωσης της υφιστάμενης MDCA αλλά και της πενταετούς, εφόσον υπάρξει συμφωνία.

Επί της ουσίας, η δυνατότητα διαπραγμάτευσης σε επίπεδο ελληνικής κυβέρνησης (υπουργείο Εξωτερικών και δευτερεύοντως υπουργείο Εθνικής Αμυνας) και αμερικανικής πρεσβείας στην Αθήνα, έχει φθάσει κάποια όρια τα οποία δεν μπορεί να υπερβεί. Ως εκ τούτου είναι απολύτως σαφές ότι αλλαγή στην αμερικανική στάση

Τις τελευταίες ημέρες κατατέθηκε ανανεωμένη γαλλική πρόταση, με σημαντικές μειώσεις στο κόστος πρόσκτησης ανά μονάδα, αλλά και εμπροσθοβαρή παράδοση των δύο πρώτων πλοίων.

μπορεί να επέλθει μόνο εφόσον υπάρξει κάποια συνεννόηση σε πολιτικό επίπεδο.

Ενδιαφέρουσα ήταν η συνάντηση που έγινε στη Νέα Υόρκη ανάμεσα στον κ. Δένδια και τη Βικτόρια Νούλαντ, υφυπουργό Εξωτερικών, με βαθιές ρίζες στο Στέιτ Ντιπάρτμεντ και πολύ καλές προσωπικές σχέσεις με τον νυν πρέσβη των ΗΠΑ στην Αθήνα Τζέφρεϊ Πάιατ. Είναι ενδιαφέρον ότι η συνάντηση πραγματοποιήθηκε κατόπιν αιτήματος της κ. Νούλαντ στον κ. Δένδια. Επισήμως συζήτησαν για τον στρατηγικό διάλογο, ενώ ο κ. Δένδιας αναφέρθηκε στη τουρκική επιθετικότητα στην Ανατολική Μεσόγειο.

Μέχρι την επίσκεψη του κ. Δένδια στην Ουάσιγκτον ο χρόνος είναι αρκετός και από την Αθήνα γίνονται προσπάθειες κατά κύριο λόγο σε δύο επίπεδα. Σε διπλωματικό (υπουργείο Εξωτερικών), να επισυναφθεί ή να ακολουθήσει την MDCA μια επιστολή ανάλογη με εκείνη που είχε γράψει ο Μάικ Πομπέο το 2019. Σε στρατιωτικό επίπεδο, να ενταχθεί στη λίστα με τις τοποθεσίες η Σκύρος και, ει δυνατόν, κάποια σημεία στη Θράκη (Χρυσούπολη ή –και– Ξάνθη).

KELLY M. AGEE / INTIME NEWS

Το αεροπλανοφόρο «Αϊζενχάουερ» στη Σούδα, τον περασμένο Μάρτιο. Η Αθήνα προχωράει στην αναβάθμιση των υποδομών του ναυστάθμου Κρήτης, προκειμένου να φιλοξενεί μέρος του στόλου.

Η περίπτωση της Σκύρου

Από την Αθήνα η περίπτωση της Σκύρου προβάλλεται ως ένας αεροναυτικός κόμβος, ο οποίος υπό προϋποθέσεις, διά του εκσυγχρονισμού των υφιστάμενων εγκαταστάσεων, μπορεί να προσφέρει στις ΗΠΑ και στο ΝΑΤΟ δυνατότητες στενής παρακολούθησης της θαλάσσιας, υποθαλάσσιας και εναέριας κίνησης από τα Δαρδανέλλια μέχρι την Ανατολική Μεσόγειο.

Τις δυσκολίες των συζητήσεων για την ανανέωση της MDCA υποδηλώνει και η απόφαση της Αθήνας να προχωρήσει στην αναβάθμιση των υποδομών του Ναυστάθμου Κρήτης (Ν.Κ.) στη Σούδα, ανεξάρτητα από την τελική πορεία των συζητήσεων για τη συμφωνία. Στον Ν.Κ. γίνονται κάποια έργα ενίσχυσης των υποδομών για τη δημιουργία ενός δεύτερου ναυστάθμου, ο οποίος θα φιλοξενήσει μέρος του στόλου. Στη Σούδα, όπως και στο Στεφανοβίκειο, στον Βόλο και στην Αλεξανδρούπολη έχει εκσυγχρονιστεί τμήμα των υποδομών και με αμερικανική βοήθεια στο παρελθόν.

Επί του πρακτέου υπάρχει ήδη διπλωματική επεξεργασία, ώστε η έγκριση της υφιστάμενης MDCA να προχωρήσει άμεσα, αν χρειαστεί. Ωστόσο, πηγές με εμπειρία παλαιότερων διαπραγματεύσεων για το συγκεκριμένο θέμα, θυμούνται ότι για την πρώτη MDCA νέου τύπου (αυτή που τέθηκε σε ισχύ το 1991), οι διαπραγματεύσεις διήρκεσαν από το 1988 έως και τον Ιούλιο του 1990, λίγες ημέρες πριν να εκπνεύσει η προθεσμία που είχε δοθεί τότε.

Εξίσου σημαντικές διεργασίες αναμένονται τις επόμενες ημέρες και στο ζήτημα απόκτησης νέων φρεγατών, πρόγραμμα το οποίο διεκδικούν ακόμα Γαλλία, ΗΠΑ, Ολλανδία, Ηνωμένο Βασίλειο, Γερμανία και Ιταλία.

Τις τελευταίες ημέρες κατατέθηκε ανανεωμένη γαλλική πρόταση, με σημαντικές μειώσεις στο κόστος πρόσκτησης ανά μονάδα, αλλά και εμπροσθοβαρή παράδοση των δύο πρώτων μονάδων, ούτως ώστε να μην υπάρχει ανάγκη για ενδιάμεση λύση. Την ίδια στιγμή έτοιμο είναι το νέο ελληνικό αίτημα για αποδέσμευση Ticonderoga ή LCS ως ενδιάμεση λύση, ενώ παραμένουν σε διαρκή εξέλιξη οι επαφές μεταξύ Πολεμικού Ναυτικού και Ολλανδών. Αύριο, ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης θα βρεθεί στο Παρίσι, όπου θα συναντηθεί με τον πρόεδρο της Γαλλίας Εμανουέλ Μακρόν, με το θέμα των φρεγατών να βρίσκεται ψηλά στην ατζέντα.

Τα ελληνοτουρκικά

Οι παραπάνω συζητήσεις συνδέονται δομικά με την αναταραχή που εξακολουθεί να προκαλεί η Αγκυρα στην Ανατολική Μεσόγειο, ιδιαίτερα μετά την «ψυχρολουσία» που φαίνεται ότι έχει υποστεί ο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν όχι μόνο στην Ουάσιγκτον αλλά και στα διάφορα μέτωπα στα οποία βρίσκεται εκτεθειμένος.

Οι εξελίξεις του προηγούμενου δεκαημέρου στην Ανατολική Κρήτη, όπου το γαλλικών συμφερόντων «Nautical Geo» πραγματοποιεί έρευνες για την πιθανή μελλοντική χάραξη του East Med, υποδηλώνουν ότι οι κίνδυνοι κλιμάκωσης δεν έχουν παρέλθει.

Ωστόσο, παρά τις δυσκολίες, μεταξύ Αθηνών και Αγκυρας παραμένει ανοιχτός ο διαυλος επικοινωνίας, προκειμένου να δρομολογηθούν νέες συναντήσεις σε τεχνικό επίπεδο, με κύριες, βέβαια, τις διερευνητικές επαφές. Με βάση τα έως τώρα δεδομένα δεν αποκλείεται η επανάληψη των διερευνητικών επαφών το πρώτο δεκαπενθήμερο του Οκτωβρίου, υπό την προϋπόθεση, βεβαίως, ότι η κατάσταση στην Ανατολική Μεσόγειο δεν θα εκτραχυνθεί.

Στο σταυροδρόμι μεταξύ ΗΠΑ - Ρωσίας βρίσκεται ο Ερντογάν

Του ανταποκριτή μας στην ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ
ΜΑΝΩΛΗ ΚΩΣΤΙΔΗ

Τη θεωρία της «τουρκικής υφαλοκρηπίδας», που εκτείνεται σε απόσταση μέχρι και 6 μίλια από τις ακτές της Κρήτης, της Κάσου, της Καρπάθου, αλλά και του Καστελλόριζου προσπαθεί να υποστηρίξει η Τουρκία, τόσο με τις αντι-NAVTEX που εξέδωσε ως απάντηση στις ελληνικές ναυτικές οδηγίες για το «Nautical Geo» όσο και με την παρενόχληση του συγκεκριμένου ερευνητικού πλοίου από τα σκάφη του τουρκικού πολεμικού ναυτικού.

Τούρκοι πολιτικοί αναλυτές εκτιμούν πως η Αγκυρα, παρά τη μετατόπιση των θέσεών της σε πολλά ζητήματα της εξωτερικής της πολιτικής, όπως με την Αίγυπτο και τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, θέλει να δείξει πως δεν υποχωρεί από τη θεωρία της «Γαλάζιας πατρίδας», όπως και από τον χάρτη της «τουρκικής υφαλοκρηπίδας», τον οποίο έχει κοινοποιήσει στον ΟΗΕ.

Την περασμένη εβδομάδα με δυο NAVTEX ο σταθμός του Ηρακλείου εξέδωσε οδηγίες για τις έρευνες του «Nautical Geo» σε περιοχή της ελληνικής υφαλοκρηπίδας ανατολικά της Κρήτης, που θα ολοκληρωθούν σήμερα. Ενδέχεται ωστόσο να παραταθούν οι έρευνες με νέα NAVTEX. Η Αγκυρα, με δικές της NAVTEX επανέλαβε τη θέση πως «μέρος της περιοχής που δεσμεύθηκε ανήκει στην τουρκική υφαλοκρηπίδα και όλες οι ερευνητικές δραστηριότητες εντός της περιοχής τουρκικής αρμοδιότητας πρέπει να συντονίζονται από τις αρμόδιες τουρκικές αρχές».

Αναλυτές τονίζουν πως με τις κινήσεις αυτές η Τουρκία αμφισβητεί τη συμφωνία οριοθέτησης θαλάσσιων περιοχών ευθύνης μεταξύ της Ελλάδας και της Αιγύπτου, υπενθυμίζοντας την ύπαρξη του τουρκολιβυκού μνημονίου. Παράλληλα, ένας άλλος στόχος της Αγκυρας είναι να αμφισβητήσει το δικαίωμα της Ελλάδας για την επέκταση των χωρικών υδάτων στα 12 ναυτικά μίλια. Η Τουρκία, την περιοχή που εξέδωσε αντι-NAVTEX μεταξύ Κρήτης και Κάσου τη θεωρεί σημείο που μπορεί να εμποδιστεί η διέλευση των πλοίων από και προς το Αιγαίο, σε περίπτωση επέκτασης των χωρικών υδάτων από την πλευρά της Ελλάδας.

Τούρκοι αξιωματούχοι θεωρούν πως η ελληνική απόφαση για έρευνες στη συγκεκριμένη περιοχή είναι μια κίνηση που δεν αρμόζει στην περίοδο της ηρεμίας που επικρατεί, καθώς, όπως τονίζουν, τα τουρκικά ερευνητικά και τα γεωτρύπανα αυτή την περίοδο δεν βρίσκονται στην Ανατολική Μεσόγειο.

Πάντως στην Αγκυρα έχουν έτοιμα τα σενάρια κλιμακωτών αντιδράσεων, σε περίπτωση που το «Nautical Geo» επιχειρήσει να πραγματοποιήσει έρευνες σε ανατολικότερα σημεία από τις ακτές της Κρήτης, σε περιοχές που η Αγκυρα υποστηρίζει πως φτάνουν τα όρια της υφαλοκρηπίδας της. Στην τουρκική πρωτεύουσα υπενθυμίζουν πως και η Λευκωσία έχει ανακοινώσει πως θα ξεκινήσει το πρόγραμμα των γεωτρήσεων στα τέλη Νοεμβρίου του 2021 και θεωρούν πως η Ελλάδα και η Κύπρος προσπαθούν να δημιουργήσουν τετελεσμένα στην Ανατολική Μεσόγειο.

Ωστόσο, διπλωμάτες αναφέρουν πως για τις επόμενες κινήσεις της Αγκυρας στο Αιγαίο και την Ανατολική Μεσόγειο και για τον τρόπο αντίδρασής της θα πρέπει να ξεκαθαρίσει η εξέλιξη των σχέσεων με τις ΗΠΑ και την Ευρωπαϊκή Ενωση – και μέχρι στιγμής τα δεδομένα δεν είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικά. Στις πρώτες του δηλώσεις στην Τουρκία, ήταν ξεκάθαρη η δυσαρέσκεια του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν σχετικά με την αντιμετώπισή του από το επιτελείο της κυβέρνησης του Τζο Μπάιντεν.

«Τουρκική υφαλοκρηπίδα» 6 μίλια από τις ακτές της Κρήτης, της Κάσου και της Καρπάθου βλέπει η Αγκυρα, που προσπάθησε να παρεμποδίσει έρευνες ανοιχτά της Μεγαλονήσου.

«Ως δύο χώρες-μέλη του ΝΑΤΟ θα έπρεπε να βρισκόμαστε σε διαφορετική κατάσταση. Εγώ μέχρι σήμερα, με κανέναν ηγέτη των ΗΠΑ δεν έχω βιώσει τέτοια κατάσταση. Δυστυχώς, είμαστε τώρα σε μια τέτοια κατάσταση», δήλωσε χαρακτηριστικά ο κ. Ερντογάν. Λίγες ώρες νωρίτερα, κατά τη διάρκεια του ταξιδιού επιστροφής από τη Νέα Υόρκη, ο πρόεδρος της Τουρκίας είχε δηλώσει στους δημοσιογράφους: «Κυβερνώ 19 χρόνια και τώρα ως πρόεδρος μπορώ να πω πως το σημείο των σχέσεών μας με τις ΗΠΑ δυστυχώς δεν είναι καλό. Εγώ συνεργάστηκα με τον γιο Μπους, με τον κύριο Ομπάμα, με τον κύριο Τραμπ, αλλά δεν μπορώ να πω πως ξεκινήσαμε καλά με τον κύριο Μπάιντεν».

Ο Ταγίπ Ερντογάν ισχυρίστηκε πως οι ΗΠΑ υποστηρίζουν τρομοκρατικές οργανώσεις, εννοώντας τους Κούρδους της βόρειας Συρίας.

Οι S-400

Ο Τούρκος πρόεδρος πάντως δείχνει πως, παρά τις διαβουλεύσεις με την Ουάσιγκτον, δεν έχει βρεθεί τρόπος σύγκλισης σε βασικά θέματα, όπως στο ζήτημα των ρωσικών αντιαεροπορικών συστημάτων S-400 και τις αμερικανικές κυρώσεις CAATSA. «Δεν μπορώ να πω ειλικρινά ότι υπάρχει μια υγιής διαδικασία στις τουρκοαμερικανικές σχέσεις. Αγοράσαμε τα F-35, πληρώσαμε 1,4 δισ. δολ. και τα F-35 δεν μας παραδόθηκαν. Δεν είναι δυνατόν να δεχόμαστε συνεχώς τις πιέσεις τους για τους S-400. Για εμάς το θέμα των S-400 έχει τελειώσει. Δεν υπάρχει περίπτωση να υποχωρήσουμε», ανέφερε, ενώ δήλωσε ξεκάθαρα πως σε περίπτωση που τα αμερικανικά μαχητικά F-35 δεν παραδοθούν στην Τουρκία, τότε η χώρα του θα προμηθευτεί μαχητικά από άλλη χώρα.

Ο ίδιος, σε μια προσπάθεια να δείξει στην Ουάσιγκτον πως δεν φοβάται τη ρήξη, υπενθύμισε τις στενές σχέσεις που έχει με τη Μόσχα και σχεδιάζει να τις προχωρήσει περισσότερο. «Εχει μεγάλη σημασία η συνάντηση που θα έχουμε με τον κ. Πούτιν στο Σότσι, στις 29 Σεπτεμβρίου. Θα συναντηθούμε μόνοι μας, και χωρίς τρίτους θα πάρουμε και μια σημαντική απόφαση για τις σχέσεις Ρωσίας - Τουρκίας και θα μπούμε σε μια διαφορετική και πιο ισχυρή εποχή στις σχέσεις Ρωσίας - Τουρκίας», δήλωσε ο κ. Ερντογάν.

Το γαλλικών συμφερόντων ερευνητικό πλοίο «Nautical Geo», που πραγματοποιεί έρευνες στην ανατολική Κρήτη για την πιθανή μελλοντική χάραξη του αγωγού East Med.

Αναταράξεις στην οικονομία

Στο μέτωπο της οικονομίας επικρατούν και πάλι αναταράξεις, με την υποτίμηση της λίρας να ξεπερνά το 2,5% μέσα σε δύο ημέρες, έναντι του ευρώ και του δολαρίου. Αφορμή στάθηκε η απόφαση της κεντρικής τράπεζας της Τουρκίας να μειώσει τα επιτόκια δανεισμού στο 18%, από το 19%, ενώ ο πληθωρισμός έχει ξεπεράσει το 19,25% κι έχει ανοδικές τάσεις. Οι οικονομικοί αναλυτές αλλά και οι τράπεζες περίμεναν την αύξηση των επιτοκίων. Η αντιπολίτευση υποστηρίζει πως η απόφαση ελήφθη μετά την απαίτηση του προέδρου της Τουρκίας, ο οποίος έχει δηλώσει πως είναι εναντίον των υψηλών επιτοκίων. Παρόμοια πολιτική μείωσης επιτοκίων, δίχως μεταρρυθμίσεις, είχε επιχειρηθεί πριν από δύο χρόνια με υπουργό Οικονομικών τον γαμπρό του Ταγίπ Ερντογάν, Μπεράτ Αλμπαϊράκ, και η υποτίμηση της λίρας είχε ξεπεράσει το 35% με συνέπεια τη ραγδαία μείωση των συναλλαγματικών αποθεμάτων της κεντρικής τράπεζας της Τουρκίας. Ο κ. Αλμπαϊράκ απομακρύνθηκε από τα καθήκοντά του, άλλαξαν τρεις διοικητές της κεντρικής τράπεζας και ο έλεγχος των επιτοκίων σύμφωνα με την αντιπολίτευση συνεχίζει να βρίσκεται στα χέρια του κ. Ερντογάν. Πολιτικοί αναλυτές παρατηρούν πως η Τουρκία στέλνει μηνύματα ρήξης με τις ΗΠΑ, προσέγγισης με τη Ρωσία και εσωτερικά αντιμετωπίζει ιδιαίτερα σοβαρά οικονομικά προβλήματα.

Τα σενάρια για νέες μεταλλάξεις και τα αντίδοτα

Ερχονται πιο ισχυρά εμβόλια και φάρμακα

Της **ΠΕΝΝΥΣ ΜΠΟΥΛΟΥΤΖΑ**

Μία δύσκολη παρτίδα μεταξύ του SARS-CoV-2 και των εμβολίων εξελίσσεται τους τελευταίους μήνες παγκοσμίως, με τον ιό να επιστρατεύει την ικανότητά του να μεταλλάσσεται απειλώντας τη γραμμή άμυνας που χτίζουν τα εμβόλια. Ο χρόνος είναι αμείλικτος, και όσο αργεί ο πληθυσμός να εμβολιαστεί τόσο δίνει «βιολογικό» χώρο στον ιό να μεταλλαχθεί. Το κακό σενάριο θα είναι να δημιουργηθούν νέες μεταλλάξεις επί του στελέχους «Δέλτα» που θα συνδυάζουν αυξημένη μεταδοτικότητα με μια μικρότερη ευαισθησία στα εμβόλια που έχουμε τώρα στη διάθεσή μας. Το καλό σενάριο θα είναι να επιταχυνθούν οι εμβολιασμοί, να κρατηθεί σε χαμηλά επίπεδα το ιικό φορτίο στην κοινότητα και με την πάροδο του χρόνου ο ιός είτε να εξαφανιστεί είτε να γίνει ενδημικός. Πάντως, ακόμα και στο κακό σενάριο, οι ειδικοί τονίζουν ότι η τεχνολογία των εμβολίων εξελίσσεται και οι επόμενες εκδόσεις τους θα είναι καλύτερες και θα προστατεύουν από μεγαλύτερο εύρος μεταλλάξεων. Εκτιμούν δε ότι το διαφαινόμενο επόμενο πανδημικό κύμα του ιού μπορεί να είναι και το τελευταίο, αφού όσοι δεν έχουν εμβολιαστεί θα αποκτήσουν ανοσία. Αλλά με κόστος.

Την άμεση ανάγκη επιτάχυνσης των εμβολιασμών έναντι της COVID-19 και εμβολιαστικής κάλυψης του συνόλου σχεδόν του πληθυσμού, ώστε να αποφευχθεί το «κακό σενάριο», τονίζει στην «Κ» ο ακαδημαϊκός και πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου και διευθυντής του Κέντρου Βασικής Ερευνας του Ιδρύματος Ιατροβιολογικών Ερευνών της Ακαδημίας Αθηνών (ΙΙΒΕΑΑ) Δημήτρης Θάνος. Οπως αναφέρει, πλέον το στέλεχος «Δέλτα» έχει επικρατήσει ολοκληρωτικά στη χώρα μας, εκτοπίζοντας όλα τα στελέχη που κυκλοφορούσαν στα προηγούμενα πανδημικά κύματα. «Τις τελευταίες τρεις εβδομάδες το 99,4% των νέων κρουσμάτων που αναλύονται στο ΙΙΒΕΑΑ από το Εθνικό Δίκτυο Γονιδιωματικής Επιτήρησης για τις μεταλλάξεις του SARS-CoV-2 αφορά το στέλεχος Δέλτα», τονίζει ο κ. Θάνος. Η επικράτηση του στελέχους αυτού δεν παρατηρείται μόνο στην Ελλάδα αλλά και σε άλλες χώρες όπου η γονιδιωματική επιτήρηση του ιού γίνεται συστηματικά και εις βάθος, όπως στις ΗΠΑ, στο Ηνωμένο Βασίλειο κ.ά. Σημειώνεται ότι στην Ελλάδα το Δίκτυο λειτουργεί πάρα πολύ ικανοποιητικά, και από τον Ιανουάριο που συστάθηκε έως σήμερα έχει προσδιοριστεί στο ΙΙΒΕΑΑ η αλληλουχία του γονιδιώματος περισσότερων από 35.000 γονιδιωμάτων κορωνοϊού από κρούσματα ανά την επικράτεια.

Ο κ. Θάνος συνεχίζει ότι «έως τα μέσα Ιουνίου περίπου το 70% των δειγμάτων που αναλύονταν από το Δίκτυο αφορούσε το στέλεχος Α (βρετανικό) και το υπόλοιπο 30% το στέλεχος Β.1.1.318. Σήμερα και τα δύο αυτά στελέχη έχουν "εξαφανιστεί". Η έλευση της "Δέλτα", η οποία έχει πολύ μεγαλύτερη μεταδοτικότητα από τα προϋπάρχοντα στελέχη, εκτόπισε εντός 4 εβδομάδων όλα τα άλλα στελέχη. Είναι σαν να αντιμετωπίζουμε μία καινούργια πανδημία».

«Κατ' ουσίαν ο πόλεμος έχει κερδηθεί, αλλά κάποιοι επιμένουν να ανατινάζουν γέφυρες. Μαζί με αυτούς θα χαθούν και αθώοι».

Οπως επισημαίνει ο κ. Θάνος, για να επιζήσει ένα στέλεχος παρουσία του «Δέλτα» θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να μεταδίδεται ακόμα πιο αποτελεσματικά. Κάτι που δεν φαίνεται να ισχύει για τα έως σήμερα γνωστά στελέχη. Ο ίδιος επισημαίνει ότι «όσο θα δίνεται χώρος στον ιό να συνεχίζει να μολύνει πολλά άτομα και να πολλαπλασιάζεται, τόσο θα δίνεται "βιολογικός" χώρος για τη δημιουργία νέων μεταλλάξεων. Οι ανεμβολίαστοι συμπολίτες μας είναι το καλύτερο υπόστρωμα γι' αυτό, αφού οι εμβολιασμένοι ακόμα και εάν μολυνθούν δεν αναπτύσσουν τόσο μεγάλο ιικό φορτίο και όταν μολύνουν άλλους το κάνουν λιγότερο αποτελεσματικά και για μικρότερο χρονικό διάστημα σε σχέση με τους ανεμβολίαστους.

Το κακό σενάριο που απευχόμαστε είναι να δημιουργηθούν νέες μεταλλάξεις επί του στελέχους "Δέλτα" και να το κάνουν λιγότερο ευαίσθητο στο εμβόλιο. Αυτό θα είναι πραγματικά εφιάλτης, διότι θα διατηρεί την αυξημένη μεταδοτικότητα του "Δέλτα" αλλά με μεγάλη αντοχή στην ανοσία. Το καλό σενάριο είναι να επιταχυνθούν οι εμβολιασμοί και να συνεχίσουν να ισχύουν τα μέτρα ατομικής προστασίας. Οταν εμβολιαστεί πολύ μεγάλο μέρος του πληθυσμού – σχεδόν το σύνολο– θα κρατηθεί σε χαμηλά επίπεδα το ιικό φορτίο στην κοινότητα, ο ιός θα κυκλοφορεί μετ' εμποδίων και μόνο μεταξύ εμβολιασμένων και συνεπώς δεν θα μπορεί να πολλαπλασιάζεται και να μεταδίδεται από άτομο σε άτομο αποτελεσματικά. Εάν συμβεί αυτό, τότε με την πάροδο του χρόνου είτε θα εξαφανιστεί είτε θα γίνει ενδημικός».

Και καταλήγει: «Θα πρέπει όμως και οι πλούσιες χώρες να φροντίσουν, και για το δικό τους συμφέρον, να βοηθήσουν τις ασθενέστερες οικονομικά χώρες του πλανήτη ώστε να εμβολιασθεί ο πληθυσμός τους. Και τούτο, διότι σήμερα πλέον μέσα σε λίγες ώρες ο οποιοσδήποτε μπορεί να βρεθεί από τη μία στην άλλη άκρη του πλανήτη μεταφέροντας τον ιό. Οσοι περισσότεροι εμβολιαστούν σε παγκόσμιο επίπεδο τόσο πιο γρήγορα θα αντιμετωπίσουμε τον ιό. Δεν είναι υπερβολικό να πούμε ότι ο εμβολιασμός του πληθυσμού π.χ. στην Αφρική θα μπορεί να προστατέψει πολίτες σε κράτη της Βόρειας Ευρώπης».

«Η τεχνολογία εξελίσσεται»

Ευχή να μην υπάρξουν νέες «εκπλήξεις» από τον SARS-CoV-2 εκφράζει, μιλώντας στην «Κ», ο καθηγητής φαρμακολογίας, φαρμακογονιδιωματικής και Ιατρικής Ακριβείας στο Ιατρικό Τμήμα του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης και πρόεδρος της Ελληνικής Εταιρείας Φαρμακολογίας, Ευάγγελος Μανωλόπουλος. «Ακόμα όμως και να έχουμε εκπλήξεις και μία πιο επικίνδυνη παραλλαγή του ιού, η τεχνολογία των εμβολίων εξελίσσεται. Τα εμβόλια είναι δυναμικά. Δεν είναι στάσιμα. Οι επόμενες εκδόσεις τους θα είναι καλύτερες και θα μπορούν να αντιμετωπίζουν μεγαλύτερο εύρος μεταλλάξεων. Πιθανόν να κωδικοποιούν και μία δεύτερη πρωτεΐνη του κορωνοϊού», τονίζει.

Ο κ. Μανωλόπουλος επισημαίνει ότι το βασικό πρόβλημα που έχουμε πλέον και ο φόβος για ένα επερχόμενο κύμα της πανδημίας είναι ότι ακόμα υπάρχουν πολλοί ανεμβολίαστοι. «Κατ' ουσίαν ο πόλεμος έχει κερδηθεί, αλλά κάποιοι επιμένουν να ανατινάζουν γέφυρες. Μαζί με αυτούς θα χαθούν και αθώοι», τονίζει και εξηγεί, «εκτιμώ ότι όποιο κύμα προκύψει θα είναι το τελευταίο και θα οδηγήσει σε ανοσία της αγέλης, αφού η πλειονότητα όσων δεν έχουν εμβολιαστεί θα νοσήσει. Το δυσάρεστο είναι ότι ένα ποσοστό αυτών θα έχει κακή εξέλιξη. Τα λίγα παιδιά που δεν έχουν τη δυνατότητα να εμβολιαστούν και τα οποία θα κολλήσουν και θα νοσήσουν σοβαρά, είναι αυτά που δεν προστατεύουμε ως κοινωνία με το να μην εμβολιαζόμαστε. Αυτά είναι οι πραγματικοί χαμένοι».

Καταλήγοντας, ο κ. Μανωλόπουλος σημειώνει ότι «το τείχος ανοσίας θα χτιστεί αλλά θα διαρκέσει κάποιους μήνες. Ο ιός θα συνεχίσει να κυκλοφορεί σε χώρες που δεν θα έχουν φτιάξει τείχος ανοσίας, και με την κινητικότητα των πληθυσμών θα επιστρέφει ξανά. Εκτιμώ ότι τελικά θα ατονήσει και θα γίνει ενδημικός. Θα μπει σε μία "ρουτίνα", όπως η γρίπη. Πιθανόν μάλιστα να υπάρξει κοινό εμβόλιο γρίπης και κορωνοϊού. Και υπάρχει και το πολύ πιθανό ενδεχόμενο να υπάρξει βελτιωμένη εκδοχή των εμβολίων που να δημιουργεί μακρύτερης διάρκειας ανοσία».

Εμβολιαστική κάλυψη και επιδημιολογική εικόνα

Οι περιφερειακές ενότητες με τα **μεγαλύτερα** και τα **μικρότερα** ποσοστά εμβολιασμού έως τις 21 Σεπτεμβρίου 2021

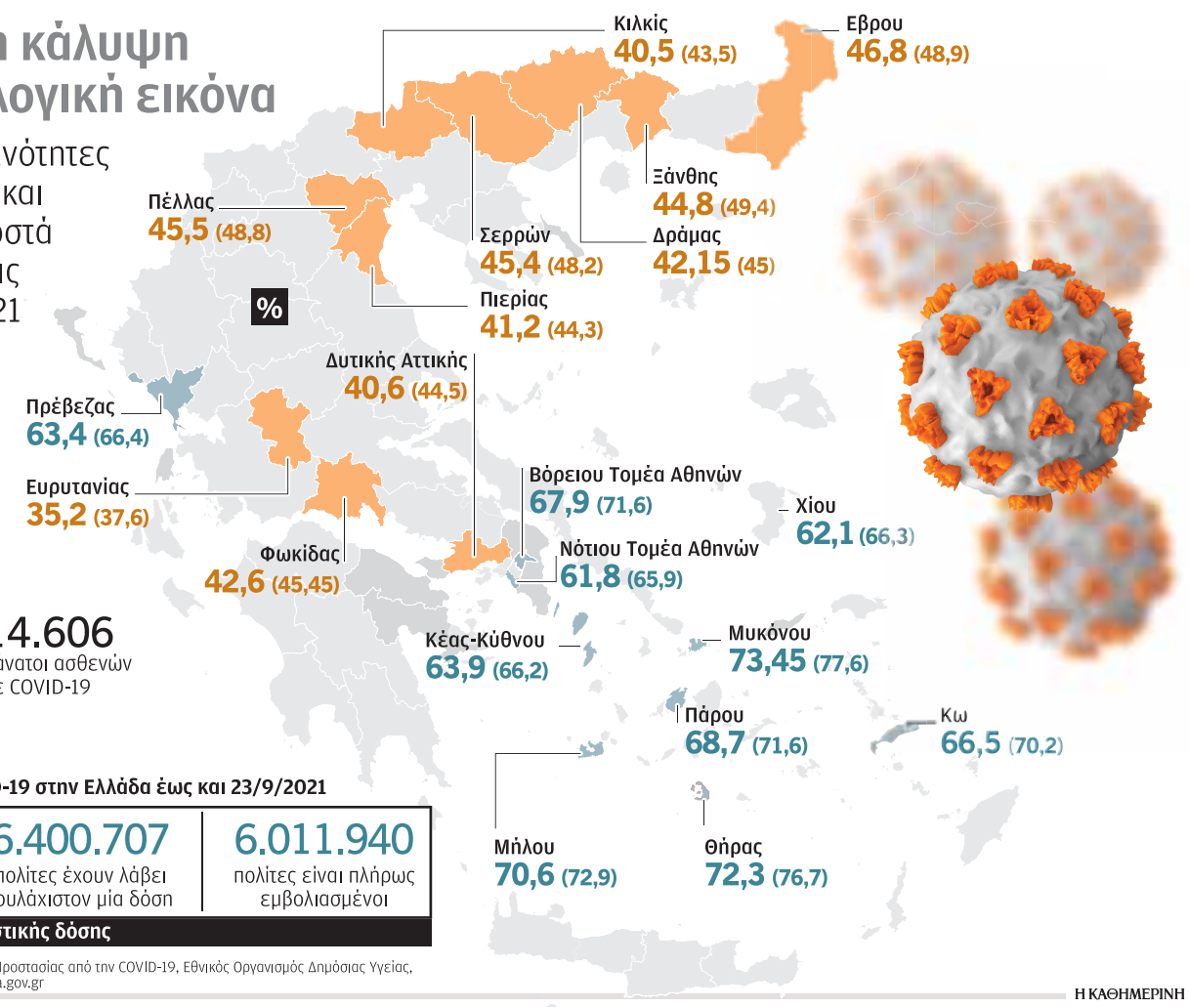

Μεγαλύτερα ποσοστά
Μικρότερα ποσοστά
(Σε παρένθεση η 1η δόση)

• Κάλυψη όπως προκύπτει από τη διαθέσιμη πληροφορία διαμενόντων εντός της Περιφερειακής Ενότητας.

ΕΠΙΔΗΜΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ

641.022 κρούσματα COVID-19 έχουν καταγραφεί από την αρχή της πανδημίας έως και τις 23/9/2021

14.606 θάνατοι ασθενών με COVID-19

Εμβολιασμοί έναντι της COVID-19 στην Ελλάδα έως και 23/9/2021

11.983.436	6.400.707	6.011.940
εμβολιασμοί	πολίτες έχουν λάβει τουλάχιστον μία δόση	πολίτες είναι πλήρως εμβολιασμένοι

19.765 εμβολιασμοί αναμνηστικής δόσης

ΠΗΓΕΣ: Χάρτης Υγειονομικής Ασφάλειας και Προστασίας από την COVID-19, Εθνικός Οργανισμός Δημόσιας Υγείας, Στατιστικά εμβολιασμού για την COVID-19 data.gov.gr

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Τα αισιόδοξα μηνύματα

Εξελίξεις από την έρευνα για τη θεραπεία της COVID-19 αλλά και την ανάπτυξη «εργαλείων» για τον εντοπισμό όσων έχουν αυξημένη πιθανότητα να νοσήσουν σοβαρά από τον κορωνοϊό αναμένουν οι ειδικοί επιστήμονες. Οπως αναφέρει στην «Κ» ο καθηγητής Φαρμακολογίας, Φαρμακογονιδιωματικής και Ιατρικής Ακριβείας στο Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης Ευάγγελος Μανωλόπουλος, «εκτιμώ ότι είναι θέμα χρόνου να βρούμε προδιαθεσικούς δείκτες, βιοχημικούς ή γενετικούς, για να μπορούμε να εντοπίζουμε ποιος έχει αυξημένη πιθανότητα να νοσήσει σοβαρά από την COVID-19 και έτσι να προστατεύεται ίσως με επιπλέον δόση εμβολίου ή με ειδική προληπτική αγωγή. Από την εμπειρία μας με τη νόσο έχουμε μαζέψει πολλά δεδομένα και αυτά θα πρέπει να αξιοποιηθούν. Επίσης διαφαίνεται ότι σχετικά σύντομα θα υπάρξουν ειδικά αντι-ιικά φάρμακα που θα μπορούν να χορηγούνται σε άτομα που έχουν μολυνθεί από τον ιό με την εμφάνιση των πρώτων συμπτωμάτων της λοίμωξης, ώστε να αποφευχθεί μια σοβαρή νόσηση. Γίνεται πολύ σοβαρή έρευνα σε αυτό το πεδίο, υπάρχει μεγάλος ανταγωνισμός των εταιρειών και τα πρώτα αποτελέσματα είναι ενθαρρυντικά».

Ανησυχία για την αύξηση κρουσμάτων στα παιδιά

Εντείνονται οι προσπάθειες των υγειονομικών αρχών να πείσουν όλο και περισσότερους πολίτες να εμβολιαστούν έναντι της COVID-19, ενόψει έλευσης του χειμώνα και ενός νέου πανδημικού κύματος. Στη φάση αυτή θα ζητηθεί με μεγαλύτερη ένταση η συμβολή της τοπικής αυτοδιοίκησης και της Εκκλησίας σε περιοχές με χαμηλή εμβολιαστική κάλυψη. Το στίγμα έδωσε η ηγεσία του υπουργείου Υγείας, που στα μέσα της περασμένης εβδομάδας μετέβη στη Θεσσαλονίκη, όπου είχε συναντήσεις με τους περιφερειάρχες και τους δημάρχους της Κεντρικής και Δυτικής Μακεδονίας, καθώς και τον μητροπολίτη Ανθιμο για την αύξηση των εμβολιασμών.

Αλλωστε, το βλέμμα όλων είναι στραμμένο στη Βόρεια Ελλάδα, όπου η πανδημία δείχνει αυξητική τάση και το ποσοστό εμβολιασμών σε κάποιες περιοχές παραμένει χαμηλό. Είναι ενδεικτικό ότι, σύμφωνα με την τελευταία επικαιροποίηση του επιδημιολογικού χάρτη της Ελλάδας την περασμένη Τρίτη, το ποσοστό εμβολιαστικής κάλυψης στο σύνολο του πληθυσμού με έστω μία δόση ήταν 60,67%. Ωστόσο, το αντίστοιχο ποσοστό στη Βόρεια Ελλάδα κυμαινόταν από 43,5% στο Κιλκίς έως 57% στην Κοζάνη. Στον αντίποδα, πάνω από τον μέσο όρο στο ποσοστό εμβολιαστικής κάλυψης είναι οι νησιωτικές περιοχές της χώρας, η Πρέβεζα, καθώς και ο βόρειος, ο κεντρικός και ο νότιος τομέας Αθηνών.

Την προηγούμενη εβδομάδα καταγράφηκαν 3.559 κρούσματα σε άτομα ηλικίας 4 έως 18 ετών, αριθμός που αντιστοιχεί στο 24% του συνόλου των νέων μολύνσεων.

Η άλλη ανησυχία των ειδικών είναι η εξέλιξη της πανδημίας στα παιδιά και τους εφήβους σε ένα περιβάλλον αυξημένης κινητικότητας, λόγω και του ανοίγματος των σχολείων. Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΕΟΔΥ, που παρουσίασε την περασμένη Πέμπτη η καθηγήτρια Παιδιατρικής Λοιμωξιολογίας του ΕΚΠΑ, Βάνα Παπαευαγγέλου, την προηγούμενη εβδομάδα καταγράφηκαν 3.559 κρούσματα σε άτομα ηλικίας 4 έως 18 ετών, αριθμός που αντιστοιχεί στο 24% του συνόλου των νέων μολύνσεων.

A.P./MARKUS SCHREIBER

Την περασμένη Τρίτη, το ποσοστό εμβολιαστικής κάλυψης στο σύνολο του πληθυσμού με έστω μία δόση ήταν 60,67%. Ωστόσο το αντίστοιχο ποσοστό στη Βόρεια Ελλάδα κυμαινόταν από 43,5% στο Κιλκίς έως 57% στην Κοζάνη.

Ο εμβολιασμός του πληθυσμού αποδεικνύεται καθημερινά ότι προστατεύει σε σημαντικό βαθμό από τη σοβαρή νόσηση. Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΕΟΔΥ, τουλάχιστον το 90%-91% των διασωληνωμένων ασθενών με COVID-19 είναι ανεμβολίαστο ή μερικώς εμβολιασμένο. Είναι ενδεικτικό ότι στις 24 Σεπτεμβρίου στα 14 νοσοκομεία ευθύνης της 4ης Υγειονομικής Περιφέρειας Μακεδονίας - Θράκης νοσηλεύονταν σε απλές κλίνες COVID 226 ασθενείς εκ των οποίων οι 178 (78,8%) ήταν ανεμβολίαστοι. Από τους 22 ασθενείς που νοσηλεύονταν σε απλές κλίνες με μάσκα υψηλής ροής οξυγόνου οι 20 (91%) ήταν ανεμβολίαστοι, και από τους 59 που νοσηλεύονταν σε ΜΕΘ-COVID οι 56 (94,9%) δεν είχαν κάλυψη από εμβόλιο.

Την περασμένη Πέμπτη ο αριθμός των πλήρως εμβολιασμένων έναντι της COVID-19 πολιτών στη χώρα ξεπέρασε τα 6 εκατομμύρια, ενώ 6.400.707 άτομα είχαν εμβολιαστεί με τουλάχιστον μία δόση. Ο ρυθμός των εμβολιασμών παραμένει χαμηλός, με λιγότερες από 30.000 δόσεις να χορηγούνται ημερησίως. Χαμηλή, τουλάχιστον έως τώρα, είναι και η ανταπόκριση από τα ανοσοκατεσταλμένα άτομα για την τρίτη δόση, γεγονός που ωστόσο χαρακτηρίζεται αναμενόμενο, αφού οι ασθενείς αυτοί θα πρέπει πρώτα να έρθουν σε συνεννόηση με τον γιατρό τους. Υπενθυμίζεται ότι την προσεχή Πέμπτη 30 Σεπτεμβρίου αναμένεται να ανοίξει και η πλατφόρμα για τον προγραμματισμό των ραντεβού της τρίτης δόσης για τα άτομα άνω των 60 ετών και τους υγειονομικούς που έχουν συμπληρώσει έξι μήνες μετά τον βασικό εμβολιασμό τους (δεύτερη δόση).

Αυτή την περίοδο η μεγάλη πλειονότητα των νέων ραντεβού της πρώτης δόσης είναι από άτομα ηλικίας κάτω των 35 ετών. Εως και τις αρχές της εβδομάδας, το ποσοστό των εμβολιασμένων στην ηλικιακή ομάδα 30 έως 34 ετών ήταν 58%, στους 25 έως 29 ετών 57% και στους 18 έως 24 ετών 48%. Ενας στους πέντε εφήβους 15 έως 17 ετών και το 13% των παιδιών 12 έως 14 ετών είχε ήδη εμβολιαστεί έναντι της COVID-19. Οπως ανέφερε η κ. Παπαευαγγέλου, «όπως στους ενήλικες, έτσι και στους εφήβους παρατηρείται σημαντική διακύμανση της εμβολιαστικής κάλυψης στις διάφορες γεωγραφικές περιοχές της Ελλάδας, με τη Νότια Ελλάδα να εμφανίζει υψηλότερα ποσοστά εμβολιασμού».

ΠΕΝΝΥ ΜΠΟΥΛΟΥΤΖΑ

Οι διακοινοτικές συνομιλίες της Βιέννης

Η τουρκοκυπριακή πλευρά αποφεύγει να υποβάλει συγκεκριμένες προτάσεις, ώστε να παγιωθούν τα τετελεσμένα στην Κύπρο

Του **ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ ΚΟΥΡΚΟΥΒΕΛΑ***

Το πραξικόπημα και η τουρκική εισβολή το καλοκαίρι του 1974 άλλαξαν άρδην την πορεία των ενδοκυπριακών συνομιλιών, οι οποίες είχαν ξεκινήσει το 1968. Οι διαπραγματεύσεις που ξεκίνησαν την περίοδο εκείνη και συνεχίζονται μέχρι και σήμερα πρέπει να ερμηνευτούν μέσα στο πλαίσιο της δεδομένης θέσης ισχύος της Τουρκίας, λόγω των τετελεσμένων που είχε θέσει η τουρκική στρατιωτική κατοχή στο περίπου 38% του εδάφους της Κύπρου. Παρά τις οδυνηρές παραχωρήσεις και τη σταδιακή «προσαρμογή» της ελληνοκυπριακής πλευράς στις τουρκικές - τουρκοκυπριακές αντιλήψεις για το μέλλον της Μεγαλονήσου, το Κυπριακό δεν έχει οδηγηθεί σε λύση.

Λίγο πριν από το πραξικόπημα είχε διαφανεί ουσιαστική σύγκλιση θέσεων, αφού με το προσχέδιο συμφωνίας των Μιχαήλ Δεκλερή και Ορχάν Αλτικαστή προνοούνταν ενιαίο κράτος με στοιχεία τοπικής και κοινοτικής αυτοδιοίκησης σε ζητήματα που άπτονταν της λεγόμενης «χαμηλής» πολιτικής. Στις 23 Ιουλίου 1974 ο Γλαύκος Κληρίδης, ο οποίος είχε αναλάβει καθήκοντα προέδρου της Δημοκρατίας μετά την παραίτηση του επικεφαλής του πραξικοπηματικού καθεστώτος Νίκου Σαμψών, πρότεινε στον Τουρκοκύπριο ηγέτη Ραούφ Ντενκτάς την επιστροφή στο Σύνταγμα Ζυρίχης - Λονδίνου. Στη Διάσκεψη της Γενεύης (11-13 Αυγούστου 1974) και αφού είχε προηγηθεί η απόρριψη της πρότασης Κληρίδη, η τουρκική πλευρά κατέθεσε δύο χάρτες, σύμφωνα με τους οποίους το 34% του κυπριακού εδάφους περιερχόταν υπό τουρκική διοίκηση. Τα εδάφη αυτά θα έπρεπε να εκκενωθούν από τον ελληνοκυπριακό πληθυσμό. Ο Κληρίδης ζήτησε προθεσμία 36 ωρών για να επιστρέψει στην Κύπρο για διαβουλεύσεις, αλλά οι τουρκικές αποφάσεις είχαν ληφθεί: ο δεύτερος Αττίλας ξεκίνησε στις 14 Αυγούστου 1974 και όταν ολοκληρώθηκε η Τουρκία είχε στην κατοχή της περίπου το 38% του κυπριακού εδάφους. Τα νέα δεδομένα καταδείκνυαν την αδήριτη πραγματικότητα για την ελληνική πλευρά: από το αίτημα για ένωση και, στη συνέχεια, το ανεξάρτητο κράτος, το νέο πλαίσιο θα ήταν η ομοσπονδία και ο γεωγραφικός διαχωρισμός.

46 *χρόνια πριν*

ΚΕΝΤΡΟ ΜΕΛΕΤΩΝ ΤΑΣΣΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Αριστερά: Ο ειδικός αντιπρόσωπος του γ.γ. του ΟΗΕ, Χαβιέ Περέζ ντε Κουεγιάρ, παραδίδει τις προτάσεις του στον Κύπριο διαπραγματευτή Τάσσο Παπαδόπουλο μετά τις συνομιλίες της Βιέννης. Δεξιά: Ο Γλαύκος Κληρίδης (αριστερά, με τον γ.γ. του ΟΗΕ Κουρτ Βαλντχάιμ, στη μέση, και τον Ραούφ Ντενκτάς, το 1975) ήταν εκπρόσωπος της ελληνοκυπριακής πλευράς μέχρι και τον τέταρτο γύρο των συνομιλιών της Βιέννης, τον Φεβρουάριο του 1976.

Τουρκική κωλυσιεργία με σκοπό την εδραίωση των τετελεσμένων

Στις δύο συσκέψεις κορυφής στο υπουργείο Εξωτερικών στην Αθήνα, μεταξύ της κυπριακής και της ελλαδικής πολιτικής ηγεσίας (30 Νοεμβρίου - 1 Δεκεμβρίου 1974) οι συζητήσεις επικεντρώθηκαν στις επιλογές της διπεριφερειακής και της πολυπεριφερειακής ομοσπονδίας. Το γεγονός πάντως που θα αποδεικνυόταν κομβικό για τη μελλοντική πορεία του Κυπριακού ήταν η μονομερής ανακήρυξη «ομόσπονδου κράτους» από το τουρκοκυπριακό «υπουργικό συμβούλιο» και τη «Βουλή» στα Κατεχόμενα τον Φεβρουάριο του 1975, πράξη που, υπό την καθοδήγηση της Τουρκίας, απολάμβανε την καθολική στήριξη των Τουρκοκυπρίων. «Πρόεδρος του ομόσπονδου κράτους» αναλάμβανε ο Ντενκτάς. Στις 28 Απριλίου 1975 στη Βιέννη ξεκίνησε νέος κύκλος ενδοκυπριακών διαπραγματεύσεων υπό την επίβλεψη του γενικού γραμματέα του ΟΗΕ Κουρτ Βαλντχάιμ, ο οποίος ολοκληρώθηκε στις 3 Μαΐου 1975 και κατέληξε στη σύσταση συνταγματικής επιτροπής εμπειρογνωμόνων για εξέταση του προβλήματος των εξουσιών και των τρόπων λειτουργίας της κεντρικής κυβέρνησης. Ακολούθησαν τρεις κύκλοι συνομιλιών το 1975, δύο στη Βιέννη, στις 5 Ιουνίου και τις 31 Ιουλίου, και μία στη Νέα Υόρκη, χωρίς ουσιαστικά αποτελέσματα. Πάγια αντίληψη που επικρατούσε την εποχή αυτή στους κύκλους των διαπραγματευτών της ελληνοκυπριακής πλευράς, ήταν πως στρατηγικός στόχος της Τουρκίας και των Τουρκοκυπρίων ήταν η κωλυσιεργία στις συνομιλίες, με απώτερο σκοπό την εδραίωση και νομιμοποίηση των τετελεσμένων γεγονότων στο νησί. Υπό την ίδια προοπτική θα έπρεπε να αποκλειστεί και οποιαδήποτε λύση του Κυπριακού μέσω παραχωρήσεων από την τουρκική πλευρά. Πιο συγκεκριμένα, θεωρείτο πως η τουρκική πλευρά αρνείτο να υποβάλει ολοκληρωμένες προτάσεις, όπως επιτακτικά ζητούσαν οι Ελληνοκύπριοι, με το πρόσχημα ότι πρώτα έπρεπε να λυθεί το πρόβλημα των εξουσιών της κεντρικής κυβέρνησης. Χρησιμοποιώντας το επιχείρημα αυτό, οι Τούρκοι μπορούσαν να μην προχωρούν σε συγκεκριμένες προτάσεις και, ταυτόχρονα, να αποφεύγουν τη διεθνή κριτική. Από τη μεριά της, η ελληνοκυπριακή πλευρά είχε προκρίνει τη στρατηγική της προώθησης προτάσεων αυστηρά μέσα στο πλαίσιο των ψηφισμάτων του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

ΚΕΝΤΡΟ ΜΕΛΕΤΩΝ ΤΑΣΣΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Ο Τάσσος Παπαδόπουλος με τον πρόεδρο Μακάριο, μετά τον διορισμό του από το Εθνικό Συμβούλιο ως εκπροσώπου της ελληνοκυπριακής πλευράς στις συνομιλίες της Βιέννης.

Τη διετία 1975-1976 πραγματοποιήθηκαν πέντε κύκλοι διαπραγματεύσεων μεταξύ των δύο πλευρών, τέσσερις στη Βιέννη και ένας στη Νέα Υόρκη.

Το πρώτο ήμισυ του 1976 σημαδεύτηκε από σημαντικές εσωτερικές εξελίξεις που επέδρασαν άμεσα στη διαχείριση του Κυπριακού από την ελληνοκυπριακή πλευρά. Ο τέταρτος κύκλος συνομιλιών στη Βιέννη (ο πέμπτος συνολικά μετά τη συνάντηση της Νέας Υόρκης) ξεκίνησε στις 17 Φεβρουαρίου και κατέληξε με τη συμφωνία των δύο πλευρών για μελλοντική γραπτή ανταλλαγή προτάσεων. Οπως όμως έγινε δημόσια γνωστό, ο Γλαύκος Κληρίδης, εκπρόσωπος της ελληνοκυπριακής πλευράς στις διακοινοτικές συνομιλίες, είχε μυστικά –χωρίς να ενημερώσει τον πρόεδρο Μακάριο και το Εθνικό Συμβούλιο– αναλάβει δέσμευση προς τον Ντενκτάς να του υποβάλει πρώτος τις ελληνοκυπριακές προτάσεις. Το σκάνδαλο έλαβε μεγάλες διαστάσεις, με αποτέλεσμα ο Κληρίδης να υποχρεωθεί να υποβάλει παραίτηση από τη θέση του εκπροσώπου στις συνομιλίες, αλλά και από την προεδρία της Βουλής. Στις 13 Απριλίου 1976 γνωστοποιήθηκε από το κυπριακό υπουργείο Εξωτερικών πως τη θέση του Ελληνοκύπριου εκπροσώπου στις διακοινοτικές συνομιλίες θα αναλάμβανε ο Τάσσος Παπαδόπουλος. Κύριοι σύμβουλοι του Παπαδόπουλου θα ήταν ο Μιχαλάκης Τριανταφυλλίδης και η Στέλλα Σουλιώτη.

Θεμελιωδώς αποκλίνουσες οι προτάσεις των δύο πλευρών

Με την ανάληψη των καθηκόντων του ο Παπαδόπουλος απέστειλε επιστολή στον Χαβιέ Περέζ ντε Κουεγιάρ, ειδικό εκπρόσωπο του γενικού γραμματέα του ΟΗΕ για το Κυπριακό, με την οποία ασκούσε δριμεία κριτική στην τακτική του Ντενκτάς για την πρότασή του περί της συγκρότησης «Μεταβατικής κοινής κυβέρνησης». Αυτή, κατά τον Παπαδόπουλο, στόχευε στην υπονόμευση της διεθνώς αναγνωρισμένης Κυπριακής Δημοκρατίας. Παράλληλα, ο αρχηγός της ελληνοκυπριακής διαπραγματευτικής ομάδας υπογράμμιζε ότι το «Τουρκικό ομόσπονδο κράτος της Κύπρου» δεν αναγνωριζόταν από τον ΟΗΕ και ήταν νομικά ανύπαρκτο. Ο Παπαδόπουλος έδινε έμφαση στην πάγια τακτική των Τουρκοκυπρίων να αποφεύγουν την κατάθεση συγκροτημένων και ολοκληρωμένων προτάσεων, ιδίως στο εδαφικό ζήτημα. Τόνιζε, μάλιστα, ότι η τακτική αυτή απέκλειε τη συνολική διευθέτηση του κυπριακού προβλήματος. Γι' αυτό, κύριο μέλημα της ελληνοκυπριακής πλευράς ήταν η προσέλκυση συμμάχων, μέσω συνεχούς ενημέρωσης για τα τεκταινόμενα στην Κύπρο, ώστε να πιεστεί η τουρκική πλευρά να προσέλθει στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων με ουσιαστικές προτάσεις.

Σημείο καμπής στο Κυπριακό αποτέλεσε, στις αρχές του 1977, η σύναψη συμφωνίας υψηλού επιπέδου Μακαρίου - Ντενκτάς, με την παρουσία του γενικού γραμματέα του ΟΗΕ Κουρτ Βαλντχάιμ, η οποία αποτελούσε καίρια μετατόπιση της στάσης της ελληνοκυπριακής πλευράς, αφού ο Μακάριος αποδεχόταν την ομοσπονδοποίηση της Κύπρου, που αποτελούσε σταθερό αίτημα της τουρκικής πλευράς. Ο Μακάριος φρόντισε να διευκρινίσει ότι με την έννοια της «ομοσπονδίας» εννοούσε την ύπαρξη ενιαίου κράτους και όχι δύο ξεχωριστών κρατών με χαλαρούς δεσμούς μεταξύ τους, όπως, ενδεχομένως, εννοούσαν την έννοια της «ομοσπονδίας» οι Τούρκοι. Ως απόρροια της συμφωνίας υψηλού επιπέδου επισκέφθηκε την Κύπρο στα τέλη Φεβρουαρίου 1977 ο Κλαρκ Κλίφορντ, απεσταλμένος του Αμερικανού προέδρου για το Κυπριακό, με στόχο να προβάλει τον ρόλο των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής στην προώθηση του ενδοκυπριακού διαλόγου πάνω στις αρχές Μακαρίου - Ντενκτάς. Με αφορμή την πρόταση του Αμερικανού απεσταλμένου για τον σχεδιασμό χαρτών και από τις δύο πλευρές, ώστε να υπάρχουν απόλυτα συγκεκριμένες προτάσεις κατά τη διάρκεια των επικείμενων συνομιλιών στη Βιέννη, η ελληνοκυπριακή πλευρά ανέδειξε την τεράστια σημασία της κοινής αντίληψης που έπρεπε να έχουν οι δύο πλευρές ως προς τον στόχο της ενοποίησης της Κύπρου, υπονοώντας ξεκάθαρα ότι η τουρκική πλευρά στόχευε στον διαχωρισμό της.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΕΦΕΣΗ ΜΠΛΕΤΤΑ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΣ ΠΟΥ ΑΠΑΛΛΑΣΣΕΙ ΑΝΤΙΚΟΥΝΤΙΚΟΥΣ ΔΙΚΑΣΤΑΣ

Σε οδεξόδο περιήλθαν οι συνομιλίες της Βιέννης

Η αποτύπωση των διακοινοτικών συνομιλιών της Βιέννης στην «Κ». Από το «αδιέξοδο» στις 2 Απριλίου στην «αποτυχία» τέσσερις ημέρες μετά.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΑΓΕΦΥΡΩΤΟ ΧΑΣΜΑ ΣΤΙΣ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΔΥΟ ΠΛΕΥΡΩΝ ΣΤΗ ΒΙΕΝΝΗ

Στις 31 Μαρτίου 1977 πραγματοποιήθηκαν στη Βιέννη, για άλλη μια φορά, συναντήσεις εκπροσώπων των δύο κοινοτήτων, υπό την προεδρία του Βαλντχάιμ. Ο Παπαδόπουλος κατέθεσε χάρτη, βάσει του οποίου η ελληνοκυπριακή πλευρά αποδεχόταν τη διζωνικότητα της Κύπρου. Η απόφαση για την πρόταση αυτή είχε ληφθεί σε συνεδρίαση του Εθνικού Συμβουλίου της 17ης Φεβρουαρίου 1977. Την αντίθεσή του στην πρόταση για διζωνική δικοινοτική ομοσπονδία εξέφρασε στα πλαίσια του Εθνικού Συμβουλίου ο Βάσος Λυσσαρίδης. Και αυτές οι συνομιλίες κατέρρευσαν γρήγορα. Σύμφωνα με την ελληνοκυπριακή πλευρά, το σύνολο των τουρκοκυπριακών προτάσεων βασιζόταν στο εσφαλμένο αξίωμα ότι υπήρχαν δύο ξεχωριστά κράτη στην Κύπρο και αυτά θα παρέδιδαν μέρος των εξουσιών τους στην Ομοσπονδία. Αντίθετα, αυτό που υπήρχε, κατά τους Ελληνοκύπριους, ήταν μία ενοποιημένη Δημοκρατία της Κύπρου, η οποία θα μετατρεπόταν σε Ομοσπονδία. Οι συνομιλίες της Βιέννης αποτέλεσαν κομβικό σημείο των ατέρμονων κύκλων διακοινοτικών συνομιλιών υπό την αιγίδα του ΟΗΕ μετά το 1974 και άφηναν όλα τα μείζονα προβλήματα του Κυπριακού εκκρεμή: το εδαφικό, το προσφυγικό, η δομή του κράτους, το περιουσιακό, η δομή της διακυβέρνησης και τα ζητήματα της πολιτικής ισότητας και των εγγυήσεων θα παρέμεναν ανεπίλυτα, περνώντας από ποικίλες φάσεις και διαφοροποιήσεις, αφήνοντας ανοιχτή έως σήμερα τη μεγαλύτερη «πληγή» του σύγχρονου ελληνισμού.

* Ο κ. Λυκούργος Κουρκουβέλας είναι επίκουρος καθηγητής στο Τμήμα Διαχείρισης Λιμένων και Ναυτιλίας του Πανεπιστημίου Αθηνών.

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: **ΕΥΑΝΘΗΣ ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ**

Η Γερμανία μεταξύ «Τζαμάικας» και «Φαναριού»

Ολα ανοιχτά στις σημερινές εκλογές

Της απεσταλμένης της «Κ» στη ΓΕΡΜΑΝΙΑ,
ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ

ΒΕΡΟΛΙΝΟ. Μπορεί η υφήλιος και η Γερμανία να αποχαιρέτησαν την Αγκελα Μέρκελ με ειδικά αφιερώματα, αναδρομές στο έργο της και καταγραφή της κληρονομιάς της, η απερχόμενη καγκελάριος όμως αναμένεται να παραμείνει στον θώκο της αρκετούς μήνες ακόμη. Μετά την ανακοίνωση των πρώτων exit polls απόψε στις 7 μ.μ. ώρα Ελλάδας για τις εκτιμήσεις του εκλογικού αποτελέσματος στη Γερμανία, ξεκινάει ένας μαραθώνιος διερευνητικών επαφών από τις οποίες θα αναδειχθεί το επόμενο κυβερνητικό σχήμα.

Η αυξημένη επιστολική ψήφος λόγω πανδημίας, η ενδεχόμενη αύξηση του αριθμού των εδρών στην επικείμενη Βουλή ακόμη και κατά 200(!) σε συνολικά 900 λόγω της εξομάλυνσης που προβλέπει το σύνθετο εκλογικό σύστημα της χώρας και το οριακό προβάδισμα του ενός από τα δύο μεγάλα κόμματα, σύμφωνα με τις δημοσκοπήσεις καθιστούσαν παρακινδυνευμένη κάθε πρόβλεψη τόσο για την πρωτιά όσο και για τους κυβερνητικούς συνασπισμούς στο Βερολίνο.

Χωρίς να μπορεί να αποκλειστεί εντελώς το σενάριο ενός νέου μεγάλου συνασπισμού, ούτε αυτό της σύμπραξης Σοσιαλδημοκρατών, Κόμματος της Αριστεράς και των Πράσινων, της συνεργασίας στα χρώματα της Γερμανίας ή της Κένυας, πολιτικοί αναλυτές συμφωνούν στην παρακάτω εξίσωση: αν πρώτο κόμμα είναι απόψε οι Σοσιαλδημοκράτες (SPD) θα δημιουργηθεί πιθανότατα το λεγόμενο «Φανάρι» και αν επικρατήσουν οι Χριστιανοδημοκράτες (CDU) τότε η πλάστιγγα γέρνει προς την «Τζαμάικα».

SPD και Πράσινοι

Στην περίπτωση του «Φαναριού» το κοινό μέτωπο SPD και Πράσινων έχει σχεδόν επισφραγιστεί. Στα τριμερή ντιμπέιτ ο Σοσιαλδημοκράτης Ολαφ Σολτς και η Πράσινη Αναλένα Μπέρμποκ επετίθεντο μαζί στον αντίπαλό τους, τον υποψήφιο καγκελάριο του CDU Αρμιν Λάσετ. Οι θέσεις τους ήταν εξαιρετικά συγγενείς σε οικονομικά και κοινωνικά θέματα, ενώ περιθώριο συγκλίσεων αναμένεται να υπάρξει τελικά και στο ζήτημα της κλιματικής αλλαγής.

Επίσης, τόσο η πρόσθετη φορολογία που προτείνουν τα δύο κόμματα στα μεγάλα εισοδήματα και η αύξηση του κατώτατου μισθού, όσο και οι κρατικές ενισχύσεις βρίσκουν αντίθετους τους Ελεύθερους Δημοκράτες (FDP), που παραδοσιακά τάσσονται κατά των κεντρικών παρεμβάσεων στην οικονομία, ενώ θεωρούν ότι οι φόροι υπονομεύουν την ανάπτυξη. Ο ηγέτης του FDP, Κρίστιαν Λίντνερ, υπέρμαχος του φρένου χρέους και των φοροαπαλλαγών, επιμένει ότι θέλει να είναι ο υπουργός Οικονομικών, κάτι που φαντάζει δύσκολο σε μια κεντροαριστερή κυβέρνηση.

Η «κόκκινη απειλή»

Μπορεί λοιπόν σε πολλούς τομείς (όπως στις ελευθερίες και στα ατομικά δικαιώματα) τα τρία κόμματα να συμφωνούν, στην οικονομία όμως θα υπάρξουν σφοδρές αναταράξεις στις διαπραγματεύσεις για τη σύναψη προεκλογικής συμφωνίας. Ισως η εργαλειοποίηση της «κόκκινης απειλής», του κινδύνου δηλαδή τα δύο κόμματα, SPD και Πράσινοι, να στραφούν τελικά προς τους πρώην κομμουνιστές, θα μπορούσε να βοηθήσει το FDP να εξηγήσει στην εκλογική του βάση τυχόν υποχωρήσεις. «Θέλει τόσο πολύ να γίνει υπουργός, που θα τα δεχθεί όλα», εκτιμούν κάποιοι πολιτικοί του αντίπαλοι στην κεντρική πολιτική σκηνή.

Στην άλλη περίπτωση, της «Τζαμάικα», CDU/CSU και FDP συμφωνούν σε πολλά θέματα, έχουν συγκυβερνήσει αρκετές φορές στο παρελθόν, είναι φυσικοί σύμμαχοι. Ερωτηθείς προχθές με ποιον θα ήθελε να περάσει μια περίοδο καραντίνας, ο Λάσετ είπε αυθόρμητα «με τον Λίντνερ, που είναι φίλος μου». Ο Λίντνερ ξέρει άλλωστε καλά ότι αν τινάξει στον αέρα για δεύτερη φορά την «Τζαμάικα», όπως έκανε πριν από τέσσερα χρόνια, μπορεί να γράψει τον πολιτικό του επικήδειο. Οι Πράσινοι όμως θα προβάλουν τις κόκκινες γραμμές τους για την κλιματική αλλαγή και την οικονομική πολιτική και θα διεκδικήσουν καίρια στοιχεία της

> *«Η Μέρκελ απέτυχε να προετοιμάσει το έδαφος για την αναχώρησή της», είναι το παράπονο πολλών στελεχών του συντηρητικού στρατοπέδου.*

δικής τους ατζέντας για να συναινέσουν σε μια σύμπραξη με την Κεντροδεξιά.

Η πλειοψηφία των οπαδών τους προτιμάει, σύμφωνα με δημοσκοπήσεις, το «Φανάρι», αν και υπάρχει μια πραγματιστική, αστική μειοψηφία που εμπνέεται από τη στροφή του οικολογικού κόμματος προς το κέντρο, όπως αυτή πραγματώνεται στην κυβέρνηση του κρατιδίου της Βάδης-Βυρτεμβέργης.

Το βέβαιο είναι ότι όλα τα κόμματα θα κληθούν να κάνουν την επομένη των εκλογών αποτίμηση της εκστρατείας που διεξήγαγαν και για τα περισσότερα το ισοζύγιο δεν είναι θετικό. Η ένωση Χριστιανοδημοκρατών/Χριστιανοκοινωνιστών (CDU/CSU) γνώριζε ότι η μετά Μέρκελ εποχή δεν θα είναι εύκολη. Μια πρόγευση αποτέλεσε η αποτυχημένη επιλογή της Ανεγκρετ Κραμπ-Καρενμπάουερ για την ηγεσία των Χριστιανοδημοκρατών. Η εκλεκτή της καγκελαρίου για τη διαδοχή της δεν αξιοποίησε το δαχτυλίδι που της έδωσε η Μέρκελ και η πορεία της υπήρξε καθοδική. Ενώ ο Ολαφ Σολτς χρίστηκε παρά τις εσωκομματικές επιφυλάξεις της αριστερής πτέρυγας του SPD υποψήφιος καγκελάριος πολύ νωρίς και είχε περίπου ένα χρόνο στη διάθεσή του να δώσει περιεχόμενο στην καμπάνια του, η Ενωση CDU/CSU ήταν μέχρι την τελευταία στιγμή ακέφαλη.

«Η Μέρκελ απέτυχε να προετοιμάσει το έδαφος για την αναχώρησή της», είναι το παράπονο πολλών στελεχών του συντηρητικού στρατοπέδου, συμπεριλαμβανομένου του πρώην υπουργού Οικονομικών της, Βόλφγκανγκ Σόιμπλε, ο οποίος σημειωτέον κινδυνεύει να χάσει την προεδρία της Βουλής αν η Ενωση CDU/CSU δεν αναδειχθεί πρώτη. Στη Βαυαρία στελέχη των Χριστιανοκοινωνιστών έκαναν ανόρεχτη καμπάνια, με έκδηλα στοιχεία ηττοπάθειας.

Τα γέλια του Λάσετ

Η συντηρητική εφημερίδα FAZ σε σχόλιό της τρεις ημέρες πριν από την αναμέτρηση μιλούσε για ανοιχτό μποϊκοτάζ του υποψηφίου της Ενωσης από το αδελφό βαυαρικό κόμμα. «Δεν φταίμε εμείς αν ο κύριος Λάσετ αποφάσισε να γελάσει στην πιο ακατάλληλη στιγμή της προεκλογικής μάχης», λένε στο CSU, σε μια αναφορά στην πλέον επονείδιστη στιγμή της καριέρας του, όταν απαθανατίστηκε να ξεκαρδίζεται σε μια εκδήλωση μνήμης για τα θύματα των καλοκαιρινών πλημμυρών, παρουσία του ομοσπονδιακού προέδρου. Πολλοί αποκαλούν τον συντηρητικό πολιτικό «άνθρωπο χωρίς ιδιότητες», σε ένα δάνειο από το ομώνυμο βιβλίο του Ρόμπερτ Μούζιλ. Ξεκίνησε ως «ο Αρμιν των Τούρκων», ευρισκόμενος στο πλευρό των μεταναστών και κατέληξε το 2021 να διακηρύσσει ότι «η Γερμανία δεν αντέχει άλλο ένα 2015».

Στα προεκλογικά του σποτ επιχείρησε να φανεί ευαίσθητος σε θέματα οικολογίας και δικαιωμάτων, αλλά μετά τις πλημμύρες έσπευσε να πει ότι η θεομηνία δεν συνεπάγεται αλλαγή πολιτικής για το περιβάλλον. Παράλληλα, ένας από τους στενότερους συνεργάτες του είναι σκληροπυρηνικός καθολικός και έχει κάνει στο παρελθόν ομοφοβικές δηλώσεις.

Στον αντίποδα, ο Ολαφ Σολτς τα πήγε καλά στην καμπάνια του επειδή δεν έκανε λάθη. Εμπειρος και συνεπής πολιτικός, απέφευγε τις απαντήσεις σε δύσκολες ερωτήσεις που θα μπορούσαν να του στοιχίσουν ψήφους. Τα σκάνδαλα στα οποία έχει εμπλακεί είναι υπερβολικά σύνθετα για να μπορούν να περιγραφούν με μια πρόταση, άρα θεωρήθηκαν μη γενόμενα από την πλειοψηφία της κοινής γνώμης. Κυριάρχησε σε όλα τα ντιμπέιτ με το ύφος του που εμπνέει σταθερότητα και αυτοπεποίθηση. «Σολτσομάτικ», τον αποκαλούν επιδοκιμαστικά οι συμπατριώτες του. Ενα πολιτικό ρομπότ, χωρίς ρωγμές.

Δεν μπορεί να πει κανείς το ίδιο για την Αναλένα Μπέρμποκ, η οποία θα βρεθεί από αύριο το πρωί υπόλογη για τη μεγάλη χαμένη ευκαιρία να δώσει στο κόμμα της την καγκελαρία. Τα σφάλματά της ήταν πολλά: ο εξωραϊσμός του βιογραφικού της, η λογοκλοπή στο βιβλίο της, τα έσοδα από εξωκοινοβουλευτικές δραστηριότητες που ξέχασε να δηλώσει, της στοίχισαν σε αξιοπιστία. Η ίδια αποφάσισε εξάλλου να μην επενδύσει στο φύλο της στη διάρκεια της καμπάνιας της, παρόλο που αυτό ήταν που της χάρισε το εσωκομματικό χρίσμα.

Τα κυβερνητικά σενάρια

Σύμφωνα με τις δημοσκοπήσεις, τέσσερα κόμματα διεκδικούν ρόλους στην επόμενη κυβέρνηση, με την ακροδεξιά AfD να έχει αποκλειστεί από τους υπόλοιπους

Ολαφ Σολτς
Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα (SDP)

Αναλένα Μπέρμποκ
Πράσινοι

Αρμιν Λάσετ
CDU/CSU*

Κρίστιαν Λίντνερ
Ελεύθεροι Δημοκράτες (FDP)

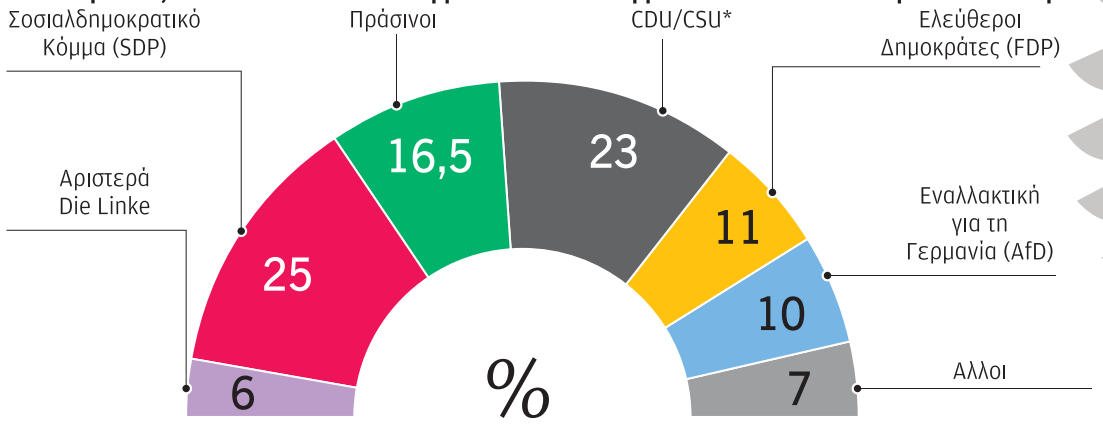

ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ
«ΦΩΤΕΙΝΟΥ ΣΗΜΑΤΟΔΟΤΗ»
SPD - Πράσινοι - FDP

Το SPD και οι Πράσινοι υποστηρίζουν πιο χαλαρή δημοσιονομική πολιτική, αλλά το φιλικό προς τους επιχειρηματίες FDP είναι πιθανό να αντισταθεί σε περισσότερες δαπάνες και μεγαλύτερο δανεισμό, πιέζοντας για στροφή στη δημοσιονομική αυστηρότητα.

ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ
«ΚΕΝΥΑΣ»
CDU/CSU - SPD - Πράσινοι

Μπορεί να οδηγήσει σε εσωτερικές διαμάχες, αφού τα τρία κόμματα πιθανόν να έχουν παραπλήσιους αριθμούς βουλευτών. Χωρίς καθαρό ηγέτη του συνασπισμού, θα είναι δύσκολο να ληφθούν πολιτικές αποφάσεις.

ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ
«ΤΖΑΜΑΪΚΑ»
CDU/CSU - Πράσινοι - FDP

Το CDU/CSU και το FDP θα επιδιώξουν να ισοσκελίσουν τον προϋπολογισμό και να επανέλθουν στα πιο σφιχτά όρια δανεισμού που ίσχυαν προ πανδημίας, αλλά οι Πράσινοι υποστηρίζουν ένα φιλόδοξο πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων και χαλάρωση στον δανεισμό.

ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ
«ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ»
CDU/CSU - SPD - FDP

Η δημοσιονομική αυστηρότητα των CDU/CSU - FDP συγκρούεται με τις θέσεις του SPD για φόρο μεγάλης περιουσίας, φορολόγηση των χρηματιστηριακών συναλλαγών και αυξήσεις στον κατώτατο μισθό και στις συντάξεις.

SPD - Πράσινοι - Αριστερά
Η αριστερή συμμαχία θεωρείται απίθανη, αλλά δεν μπορεί να αποκλειστεί.

*Χριστιανική Δημοκρατική Ενωση/Χριστιανική Κοινωνική Ενωση.

ΠΗΓΕΣ: Stratfor, Bloomberg, Graphic News / ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: Getty Images

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η παλινόρθωση του διπόλου Αριστεράς - Δεξιάς

Καθημερινά οι αναλυτές, οι δημοσιογράφοι και οι πολιτικοί διαμαρτύρονταν για το πόσο κακός ήταν αυτός ο προεκλογικός αγώνας. Ελεγαν πως δεν επικεντρώθηκε στα σοβαρά ζητήματα αλλά στα πρόσωπα, στη λογοκλοπή της Μπέρμποκ, στο γέλιο του Λάσετ και στο πόσο ο Σολτς μιμείται τη Μέρκελ, ξεπατικώνοντας ακόμη και τη χειρονομία του διαμαντιού με τα δάχτυλά του. Ηταν ένας θρίαμβος των επουσιωδών λεπτομερειών, ανέφερε η Zeit. Στον αντίποδα, ο Βρετανός ιστορικός Ανταμ Τουζ διαφώνησε σε ανάλυση του στο Foreign Policy και έκανε μια ενδιαφέρουσα πρόβλεψη. Οτι επίκειται η παλινόρθωση των αδρών ιδεολογικών γραμμών μετά το τέλος της μερκελικής συναίνεσης και της διακομματικής σύγκλισης στο κέντρο που ξεκίνησε με τη μεταρρυθμιστική πολιτική Σρέντερ. Πράγματι, το δίπολο Αριστερά - Δεξιά ήταν σε αυτήν την προεκλογική σύγκρουση πιο ορατό από ποτέ. Το ζήτημα των ανισοτήτων, της ακριβής στέγης, του κατώτατου μισθού και της κάλυψης των αυξημένων δημοσίων δαπανών από τη φορολογία στα υψηλά εισοδήματα προβλήθηκαν από το SPD, τους Πράσινους και τη Linke. Σχεδόν 15,3 εκατ. Γερμανοί ζουν σήμερα κοντά στο όριο της φτώχειας.

Ο Λάσετ επέσειε συστηματικά τον κίνδυνο της συμμετοχής της Αριστεράς στην κυβέρνηση, ενώ διακήρυξε ότι η γερμανική Σοσιαλδημοκρατία υπήρξε πάντα στη λάθος πλευρά της Ιστορίας, κάτι που προκάλεσε θύελλα αντιδρά-

> *Τι θα γίνει αν η Ε.Ε. χρειαστεί ένα νέο πακέτο πέραν των 750 δισ. ευρώ; Θα συνεχίσει το Βερολίνο να αποδέχεται μια αυξημένη συνδρομή στον κοινοτικό προϋπολογισμό;*

σεων στην Κεντροαριστερά. Η μετανάστευση, η εγκληματικότητα, η μείωση της φορολογίας συσπείρωσαν το συντηρητικό στρατόπεδο, η επίκληση της κατάλυσης των ελευθεριών από το κράτος στο όνομα της πανδημίας ήταν η σημαία της «Εναλλακτικής για τη Γερμανία», ενώ το αίτημα για ψηφιακό εκσυγχρονισμό μοιράστηκαν Ελεύθεροι Δημοκράτες και Πράσινοι που απευθύνονται σε ένα νεότερο ακροατήριο. Ταυτόχρονα, το οικολογικό κόμμα φιλοδοξεί να εκφράσει κομματικά τον κινηματικό χαρακτήρα των καθιερωμένων διαδηλώσεων της Παρασκευής για την κλιματική αλλαγή. Η ευτυχής σύμπτωση(;) της άφιξης της Γκρέτα Τούνμπεργκ στο Βερολίνο δύο 24ωρα πριν από τις εκλογές αναμενόταν να δώσει μια μικρή ώθηση στα ποσοστά των Πράσινων. Το βέβαιο είναι ότι συνεχίζεται η διαδικασία αποσύνθεσης των δύο μεγάλων κομμάτων εξουσίας, ενώ ένα σημαντικό κομμάτι του εκλογικού σώματος αναζητεί πλέον στέγη σε μικρότερους νεοπαγείς σχηματισμούς.

A.P. PHOTO / MARTIN MEISSNER

Ο προεκλογικός αγώνας δεν επικεντρώθηκε στα σοβαρά ζητήματα αλλά στα πρόσωπα. Ολα τα κόμματα θα κληθούν να κάνουν αποτίμηση της εκστρατείας που διεξήγαγαν και για τα περισσότερα το ισοζύγιο δεν είναι θετικό.

Ευρώπη και Ελλάδα

Τις ραγδαίες εξελίξεις στην πολιτική σκηνή της Γερμανίας και τις μετεκλογικές ζυμώσεις που έχουν ήδη ξεκινήσει παρακολουθούν με έκδηλη αγωνία η Ε.Ε. και η Ελλάδα. Ο Γερμανός οικονομολόγος Βόλφγκανγκ Στρέεκ αμφιβάλλει αν η Γερμανία θα συνεχίσει να πληροί τις υποχρεώσεις της ως «κρυφός ηγεμόνας» της Ε.Ε., αν δηλαδή θα εξακολουθήσει να πληρώνει, όπως το διατυπώνει κυνικά, κατά παράβαση των συνθηκών και με τον κίνδυνο να προσφέρει στην AfD ένα νέο πεδίο αντιευρωπαϊσμού. Οι διαφορές στην οικονομική πολιτική μεταξύ Σολτς και Λάσετ σε ευρωπαϊκό επίπεδο δεν είναι μεγάλες, αν και ο σοσιαλδημοκράτης υποψήφιος υπήρξε εξαρχής υποστηρικτής του ευρωομολόγου και της αμοιβαιοποίησης του χρέους, κάτι που υλοποιήθηκε με τη δική του σφραγίδα στο όνομα της ανάκαμψης της Ενωσης από την πανδημία. Τι θα γίνει όμως αν χρειαστεί ένα νέο πακέτο πέραν των 750 δισ. ευρώ; Θα συνεχίσει το Βερολίνο να αποδέχεται μια αυξημένη συνδρομή στον κοινοτικό προϋπολογισμό; Η ευρωπαϊκή περιφέρεια, συμπεριλαμβανομένης της Ελλάδας, ελπίζει ότι αν επικρατήσει το SPD θα υπάρξουν περιθώρια δημοσιονομικής χαλάρωσης κατά την περίοδο της ανάκαμψης από τον κορωνοϊό. Ενδεχόμενη συμμετοχή των Πράσινων στην κυβέρνηση θα μπορούσε να προκαλέσει ανανεωμένο ενδιαφέρον για το κλίμα στην Ε.Ε. Το οικολογικό κόμμα είναι άλλωστε από τα πλέον φίλα προσκείμενα στην Αθήνα. Εχει προτείνει να υπάρξει μια γενναιόδωρη χειρονομία προς τη χώρα μας στο θέμα των αποζημιώσεων ως ένδειξη αναγνώρισης του ηθικού χρέους της Γερμανίας προς την Ελλάδα. Τέλος ζητεί να «παγώσουν» οι πωλήσεις γερμανικών υποβρυχίων προς την Τουρκία λόγω των επιδόσεων της Αγκυρας στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των παραβιάσεων του διεθνούς δικαίου.

Η συμφωνία του αιώνα έγινε «πισώπλατη μαχαιριά»

Τα γαλλικά υποβρύχια και η Αμερική

Της **ΕΥΡΥΔΙΚΗΣ ΜΠΕΡΣΗ**

Η «συμφωνία του αιώνα», η προμήθεια 12 γαλλικών υποβρυχίων από την Αυστραλία αντί 56 δισεκατομμυρίων δολαρίων μετατράπηκε σε «προδοσία του αιώνα» με την αιφνιδιαστική ανακοίνωση της 15ης Σεπτεμβρίου για το αμυντικό σύμφωνο ΗΠΑ - Βρετανίας - Αυστραλίας, (AUKUS), που συνεπάγεται αθέτηση του συμβολαίου με τη Γαλλία και στροφή της Αυστραλίας στην αμερικανική τεχνολογία πυρηνικών υποβρυχίων.

Η έκρηξη της γαλλικής οργής, με τον πρόεδρο Εμανουέλ Μακρόν να αποσύρει για πρώτη φορά στα χρονικά τους πρέσβεις της χώρας από την Ουάσιγκτον και την Καμπέρα και να αρνείται επί τέσσερις ημέρες να δεχθεί το τηλεφώνημα του Αμερικανού προέδρου Τζο Μπάιντεν ήταν αναμενόμενη. Ο Γάλλος υπουργός Εξωτερικών, Ζαν-Ιβ Λεντριάν, έκανε λόγο για «πισώπλατη μαχαιριά», «διπροσωπία» και «αναξιοπιστία», ενώ στρεφόμενος προς τους Βρετανούς τούς χαρακτήρισε υποτιμητικά «τελευταίο τροχό της αμάξης».

Θα μπορούσε κανείς να μιλήσει για δραματική εξέλιξη, ακόμη και αν η υπόθεση σταματούσε εδώ. Ομως οι προεκτάσεις του νέου συμφώνου είναι πολύ ευρύτερες και αφορούν ολόκληρο τον πλανήτη, όχι μόνο τις άμεσα εμπλεκόμενες χώρες. Απευθυνόμενος στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ, την Τρίτη, ο Αμερικανός πρόεδρος διαβεβαίωσε ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες δεν επιδιώκουν («το τονίζω, δεν επιδιώκουν») έναν νέο Ψυχρό Πόλεμο.

Αλλά τα τύμπανα αυτού του πολέμου ακούγονται όλο και πιο καθαρά, ενώ η μερική γεφύρωση του γαλλοαμερικανικού ρήγματος, με το ημίωρο τηλεφώνημα ανάμεσα στους Τζο Μπάιντεν και Εμανουέλ Μακρόν, την Τετάρτη, δεν αλλάζει κάτι ως προς την κεντρική αυτή εξέλιξη.

Είναι πλέον απολύτως σαφές ότι οι ΗΠΑ αντιμετωπίζουν τη διεθνή κοινότητα μέσα από το πρίσμα της αντιπαράθεσης με την Κίνα. Δεν πρόκειται απλώς για «μετατόπιση του κέντρου βάρους από την Ευρώπη στην Ασία», όπως λεγόταν τα προηγούμενα χρόνια, αλλά για μια ξεκάθαρη μετάβαση σε περίοδο αμερικανοκινεζικού ανταγωνισμού, με όλο και πιο ευδιάκριτες στρατιωτικές διαστάσεις.

Το αμυντικό σύμφωνο ΗΠΑ - Βρετανίας - Αυστραλίας, το ψυχροπολεμικό σκηνικό με την Κίνα σε Ασία - Ειρηνικό, η ομιλία Μπάιντεν στη Γ.Σ. του ΟΗΕ και ο ρόλος της Ευρώπης.

Οι Ηνωμένες Πολιτείες επιδιώκουν να διατηρήσουν με κάθε μέσο τον έλεγχο της περιοχής της Ασίας - Ειρηνικού και η δημιουργία του AUKUS είναι μια κομβική στιγμή που θυμίζει το «είστε είτε μαζί μας, είτε εναντίον μας», που είχε διατυπώσει ο πρώην πρόεδρος Τζορτζ Μπους όταν εξαπέλυσε τον εικοσαετή «πόλεμο κατά της τρομοκρατίας». Σίγουρα, όπως αναφέρει το κοινό ανακοινωθέν των Μπάιντεν - Μακρόν, οι γαλλοαμερικανικές εντάσεις θα μπορούσαν να είχαν αποφευχθεί αν υπήρχε έγκαιρη ενημέρωση, αλλά στην παρούσα φάση οι καλοί τρόποι συμπεριφοράς μεταξύ συμμάχων αποδεικνύονται δευτερεύουσας σημασίας. Ετσι, ενώ το σύμφωνο εξυφαίνεται εδώ και ενάμιση χρόνο, ο Αυστραλός πρωθυπουργός Σκοτ Μόρισον δεν ανέφερε τίποτα στον Εμανουέλ Μακρόν όταν τον επισκέφθηκε στη Γαλλία τον Ιούνιο, ούτε οι Αυστραλοί υπουργοί Εξωτερικών και Αμυνας είπαν κουβέντα όταν συνάντησαν τους Γάλλους ομολόγους τους στις 30 Αυγούστου, ενώ ακόμη και λίγες ώρες πριν ανακοινωθεί η αθέτηση του συμβολαίου η γαλλική Naval Group λάμβανε από το αυστραλιανό υπουργείο άμυνας έγγραφο που ανέφερε ότι όλα προχωρούν κανονικά. Είναι προφανές ότι η Ουάσιγκτον επιδιώκει να μην υπάρχουν χώρες που ισορροπούν ανάμεσα στις ΗΠΑ και την Κίνα, όπως έκανε τα τελευταία χρόνια η Αυστραλία, αναπτύσσοντας εξαιρετικά στενούς εμπορικούς δεσμούς με τον βόρειο γείτονά της. Στις 300 αμερικανικές βάσεις γύρω από την Κίνα, εκ των οποίων οι επτά βρίσκονται στην Αυστραλία, θα προστεθούν τώρα η ενίσχυση της αμερικανικής ναυτικής παρουσίας στην Αυστραλία, η στενότερη ανταλλαγή πληροφοριών για στρατιωτικούς σκοπούς και η κατασκευή νέων υποδομών. Σε βάθος χρόνου, αν η Αυστραλία πράγματι αποκτήσει οκτώ πυρηνικά υποβρύχια, όπως ανακοινώθηκε, θα βελτιωθεί κατά τι και η ισορροπία δυνάμεων στον Ειρηνικό προς όφελος των ΗΠΑ.

Με τις Ηνωμένες Πολιτείες και την Αυστραλία αθροίζουν τις δυνάμεις τους και η Ιαπωνία με την Ινδία, η λεγόμενη τετράδα (quad), οι ηγέτες της οποίας συναντήθηκαν την Παρασκευή στην Ουάσιγκτον.

A.P.PHOTO / SHERWIN CRASTO

Η αιφνιδιαστική απόφαση της Αυστραλίας να αθετήσει το συμβόλαιο για την προμήθεια 12 γαλλικών υποβρυχίων προκάλεσε οργή στο Παρίσι.

Τα επόμενα βήματα

Επί δεκαετίες, η αμερικανική πολιτική στην περιοχή της Ασίας - Ειρηνικού βασίζεται στη λεγόμενη «στρατηγική ασάφεια», τη συμμαχία με την Ταϊβάν χωρίς ρητή δέσμευση υπεράσπισής της σε περίπτωση κινεζικής επίθεσης. Τον Ιούνιο, ο απεσταλμένος του Αμερικανού προέδρου Μπάιντεν για την περιοχή Ασίας - Ειρηνικού, Ελι Ράτνερ, κατέθεσε στη Γερουσία ότι οι ΗΠΑ πρέπει να αναπτύξουν επί μονίμου βάσεως αεροπλανοφόρο και συνοδό στόλο στα ύδατα γύρω από την Ταϊβάν, φέροντας έτσι τις ΗΠΑ πιο κοντά στην εγκατάλειψη της «στρατηγικής ασάφειας». Αυτό τη στιγμή που τα κινεζικά πλοία και αεροσκάφη παραβιάζουν διαρκώς τον εναέριο χώρο και τα χωρικά ύδατα της Ταϊβάν, η οποία επισήμως ανήκει στην κινεζική επικράτεια. Αν ο Λευκός Οίκος προχωρήσει στο βήμα της επίσημης συμμαχίας με την Ταϊβάν, απευθύνοντας casus belli προς το Πεκίνο, τότε η συμμαχία AUKUS θα μοιάζει με ασήμαντη λεπτομέρεια στην πορεία της κλιμάκωσης.

Κομμάτι στη σκακιέρα

Ανεξαρτήτως προέδρου, οι ΗΠΑ αντιμετωπίζουν την Ευρώπη ως ακόμη ένα κομμάτι σε αυτήν τη σκακιέρα, ενώ δεν διαφωνούν με την ενίσχυση της στρατιωτικής διάστασης της Ευρωπαϊκής Ενωσης, αρκεί να εντάσσεται σε αυτούς τους σχεδιασμούς. Η στήριξη του Τζο Μπάιντεν προς την ευρωπαϊκή στρατιωτική αυτονομία και η συνεργασία των αμερικανικών δυνάμεων με τις γαλλικές στις συνεχιζόμενες στρατιωτικές αντιτρομοκρατικές επιχειρήσεις στη ζώνη νοτίως της Σαχάρας ήταν δύο από τα ανταλλάγματα που απέσπασε ο Εμανουέλ Μακρόν στη συνομιλία του με τον Αμερικανό πρόεδρο.

«Εχουμε την επιλογή, είτε η Ευρώπη θα αντιμετωπίσει τις προκλήσεις είτε θα σβήσει», είπε με δραματικό τόνο στην εφημερίδα «Λε Μοντ» η Γαλλίδα υπουργός Αμυνας Φλοράνς Παρλί, προωθώντας τη «λευκή βίβλο» για την ευρωπαϊκή άμυνα που θα ανακοινώσει η γαλλική προεδρία της Ε.Ε. το πρώτο εξάμηνο του 2022. «Η Ευρώπη έχει για πρώτη φορά τη δυνατότητα να αποκτήσει στρατηγικό ρόλο», τόνισε η Παρλί. Με τις αμερικανικές πιέσεις να δείχνουν προς μια πολύ συγκεκριμένη κατεύθυνση, ο στρατηγικός αυτός ρόλος, αν υπάρξει, είναι πολύ δύσκολο να μην εγγραφεί στον σινοαμερικανικό ανταγωνισμό.

Επίσης είναι δύσκολο να δει κανείς πώς θα μείνει αλώβητο το καθεστώς ελέγχου της διάδοσης των πυρηνικών όπλων, εφόσον για να αποκτήσει η Αυστραλία πυρηνοκίνητα υποβρύχια χρειάζεται να της δοθεί η τεχνολογία διαχείρισης εμπλουτισμένου ουρανίου, που μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε πυρηνικές βόμβες. Ειδικοί στο ζήτημα της μη διάδοσης των πυρηνικών σημειώνουν ότι για τα οκτώ υποβρύχια της Αυστραλίας θα χρειαστεί εκατονταπλάσια ποσότητα εμπλουτισμένου ουρανίου από αυτήν που απαγορεύεται να αποκτήσει το Ιράν (25 κιλά) προκειμένου να μην έχει τη δυνατότητα να κατασκευάσει πυρηνική βόμβα.

Η ξαφνική αριστερή στροφή του Σι Τζινπίνγκ

Λιγότερος Ντενγκ Σιαοπίνγκ, περισσότερος Μάο Τσετούνγκ και εκστρατεία εναντίον ολιγαρχών και ανισοτήτων

«Στην Κίνα, η ανησυχητική μαοϊκή στροφή του Σι Τζινπίνγκ» ήταν ο πηχυαίος πρωτοσέλιδος τίτλος της γαλλικής Le Figaro, πριν από λίγες ημέρες. «Μαοϊκοί αντίλαλοι στο παιχνίδι εξουσίας του Σι» τιτλοφορούνταν ολοσέλιδη ανάλυση των βρετανικών Financial Times. «Μπορεί η εκστρατεία καταστολής στην Κίνα να οδηγήσει σε μια δεύτερη Πολιτιστική Επανάσταση;», ήταν το ερώτημα πρόσφατου ρεπορτάζ του πρακτορείου Bloomberg. Σε Ευρώπη και Αμερική, τα πιο επιδραστικά μέσα ενημέρωσης ανησυχούν εδώ και ένα μήνα για την αριστερή στροφή του Κινέζου ηγέτη, με τις συχνές αναφορές του στον ιδρυτή της Λαϊκής Κίνας.

Οταν ο Μεγάλος Τιμονιέρης κήρυττε τη Μεγάλη Πολιτιστική Επανάσταση, το 1966, ο 13χρονος Σι έβλεπε τον πατέρα του, βετεράνο και ηγετικό στέλεχος του ΚΚ Κίνας, να καθαιρείται και να διαπομπεύεται ως εχθρός του λαού από τους νεαρούς ερυθροφρουρούς, ενώ ο ίδιος οδηγούνταν σε επταετή εξορία, σε χωριό της ενδοχώρας. Προσαρμόστηκε και κατάφερε να αναρριχηθεί στην κλίμακα της κομματικής ιεραρχίας μετά τον θάνατο του Μάο, όταν ο νέος ισχυρός άνδρας της Κίνας, Ντενγκ Σιαοπίνγκ, άνοιγε τη χώρα στις δυνάμεις της αγοράς, διακηρύσσοντας ότι «μπορούμε να επιτρέψουμε σε ορισμένους να πλουτίσουν πριν από τους υπόλοιπους». Η Πολιτιστική Επανάσταση, τα δεινά της οποίας ο Ντενγκ δεν δίστασε να χρεώσει προσωπικά στον Μάο, ήταν πλέον κακόφημη. Ο ίδιος ο Σι, μιλώντας το 2018 σε κομματική εκδήλωση για τα 40 χρόνια από την έναρξη των μεταρρυθμίσεων Ντενγκ, είχε δηλώσει ότι η Πολιτιστική Επανάσταση «έφερε τη χώρα στο χείλος της οικονομικής κατάρρευσης». Να όμως που ο ίδιος άνθρωπος ήρθε να κηρύξει το τέλος της εποχής Ντενγκ στις 17 Αυγούστου, όταν, στη διάρκεια μιας κρίσιμης συνεδρίασης της Κεντρικής Επιτροπής, εγκαινίασε αυτό που πολιτογραφήθηκε στα κινεζικά μίντια ως «βαθιά επανάσταση», μια εκστρατεία εναντίον των ολιγαρχών, του μεγάλου πλούτου και των προκλητικών κοινωνικών ανισοτήτων. Στη θέση του δόγματος Ντενγκ ανέσυρε από τη ναφθαλίνη και επανέφερε στο προσκήνιο το παλιό σύνθημα του Μάο περί «ευημερίας για όλους». Ο ίδιος εξήγησε τα βαθύτερα κίνητρα της στροφής: «Η επίτευξη της ευημερίας για όλους δεν είναι μόνο οικονομικό ζήτημα. Είναι μείζον πολιτικό ζήτημα, αφορά τα θεμέλια του κόμματος στην εξουσία. Δεν μας επιτρέπεται να αφήσουμε αγεφύρωτο το χάσμα ανάμεσα σε πλούσιους και φτωχούς».

Πολλοί Δυτικοί αναλυτές κατακεραυνώνουν τον Σι για «κυνήγι εναντίον των πλουσίων» – Στην Κίνα το 1% του πληθυσμού συγκεντρώνει το 31% του εθνικού πλούτου.

Πολλοί Δυτικοί αναλυτές βιάστηκαν να κατακεραυνώσουν τον Σι για «κυνήγι εναντίον των πλουσίων», εκτιμώντας ότι θα κλονίσει την εμπιστοσύνη των επενδυτών και θα προκαλέσει μεγάλες οικονομικές αναταράξεις. Ωστόσο οι προειδοποιήσεις του έχουν ισχυρή βάση. Σύμφωνα με το Ινστιτούτο Ερευνών της Credit Suisse, η Κίνα είναι μία από τις πιο άνισες χώρες του κόσμου, όπου το 1% του πληθυσμού συγκεντρώνει στα χέρια του το 31% του εθνικού πλούτου (στις ΗΠΑ το αντίστοιχο ποσοστό υπολογίζεται σε 35%). Με την πρόσβαση στην ανώτατη εκπαίδευση, σε αξιοπρεπή υγειονομική περίθαλψη και στέγη να είναι δύσκολη για την πλειονότητα του πληθυσμού, η κατάσταση διαγράφεται ευεπίφορη σε κοινωνικές αναστατώσεις. Κάτι τέτοιο θα απειλούσε να αποσταθεροποιήσει τον πολιτικό έλεγχο του ΚΚ Κίνας, το οποίο έχει αρχίσει να ετοιμάζεται για το τρίτο συνέδριό του, το φθινόπωρο του 2022, όπου ο Σι θα επιχειρήσει να εξασφαλίσει και τρίτη θητεία, γεγονός χωρίς προηγούμενο στη μετά τον Μάο Τσετούνγκ εποχή. Αλλά και στο καθεαυτό οικονομικό πεδίο, η στροφή Σι έχει τη λογική της. Η χώρα του έχει ήδη εισέλθει στη δύσκολη μετάβαση από την πυρετώδη ανάπτυξη που βασίζεται στο φτηνό εργατικό δυναμικό και στην ξένη τεχνολογία, σε ένα νέο, περισσότερο ισορροπημένο μοντέλο που δίνει προτεραιότητα στις τεχνολογίες αιχμής, από την τεχνητή νοημοσύνη και τη ρομποτική μέχρι τη βιοτεχνολογία και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Υπό αυτό το πρίσμα, είναι απολύτως αναγκαίο να ξεπεραστεί το παρωχημένο κοινωνικό μοντέλο του «996», όπως έχει πολιτογραφηθεί – δουλειά από τις 9 π.μ. μέχρι τις 9 μ.μ., έξι μέρες την εβδομάδα.

EPA / XINHUA / XIE HUANCHI

Το φθινόπωρο του 2022 ο Σι Τζινπίνγκ θα επιχειρήσει να εξασφαλίσει και τρίτη θητεία, προσπάθεια χωρίς προηγούμενο στη μετά Μάο εποχή.

Ατολμία

Αν ο Σι μπορεί να δεχθεί κριτική για τη «βαθιά επανάσταση» που υποσχέθηκε, είναι όχι για τη ριζοσπαστικότητα, αλλά, αντίθετα, για την ατολμία της. Περιορίζεται μέχρι τώρα σε αυστηρότερους κρατικούς ελέγχους πάνω στους ολιγάρχες, που αποκτούσαν υπερβολικά μεγάλη ισχύ, ιδιαίτερα στα πεδία των τεχνολογιών αιχμής, και στον εξαναγκασμό τους να μοιραστούν μέρος των αστρονομικών κερδών τους. Ο πολύς Τζακ Μα της Alibaba ανακοίνωσε ότι θα συνεισφέρει στην «ευημερία για όλους» ποσό 15,5 δισ. δολαρίων, για να ακολουθήσει, με το ίδιο ακριβώς ποσό, η ιδιοκτησία του διαδικτυακού κολοσσού Tencent. Ωστόσο ο Σι αποφεύγει να αποτολμήσει μεταρρυθμίσεις, όπως η επιβολή φόρου κληρονομιάς και φόρου μεγάλης ιδιοκτησίας – πράγματα που ισχύουν στις μεγάλες καπιταλιστικές χώρες, αλλά όχι στην «κομμουνιστική» Κίνα.

Περισσότερο εύλογες είναι οι ενστάσεις που διατυπώνονται για τις πολιτικές ελέγχου των μαζών και της καθημερινότητας των πολιτών. Στη διδακτέα ύλη των δημοτικών και γυμνασίων εισάγεται η «Σκέψη Σι Τζινπίνγκ για σοσιαλισμό με κινεζικά χαρακτηριστικά», ενώ απαγορεύεται στα κινεζόπουλα να παίζουν video games, με εξαίρεση Παρασκευή, Σάββατο, Κυριακή και αργίες, αυστηρά από 8 μέχρι 9 το βράδυ. Κινήσεις που επιβεβαιώνουν ότι, αν ο Μάο Τσετούνγκ εξαπέλυσε την Πολιτιστική Επανάσταση για να κάμψει, με τη δύναμη των επαναστατημένων νέων, την αδράνεια της κομματικής γραφειοκρατίας, ο Σι δεν έχει καμία πρόθεση να βγάλει το τζίνι από το μπουκάλι: η αγωνία του είναι πώς θα το κρατήσει καλά κλεισμένο μέσα.

REUTERS, A.P.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ
ΚΥΡΙΑΚΗ 26 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2021

Η Ευρωλίγκα επιστρέφει

Τζάμπολ την Πέμπτη – Αίνιγμα το φετινό πρόσωπο των δύο ελληνικών ομάδων

Του **ΑΚΗ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ**

Υστερα από μια χρονιά που το μπασκετικό θέαμα επισκιάστηκε από τις αρνητικές επιπτώσεις της COVID-19, η Ευρωλίγκα φαίνεται να βρήκε το... γιατρικό, τουλάχιστον στο παρκέ. Την ερχόμενη Πέμπτη, η πορτοκαλόμαυρη μπάλα θα υψωθεί στον αέρα για το πρώτο τζάμπολ, με τους 18 συμμετέχοντες να έχουν ενισχυθεί σημαντικά.

Αναβολές ενδεχομένως και πάλι θα υπάρξουν λόγω της πανδημίας. Ωστόσο, το υγειονομικό πρωτόκολλο πλέον είναι δεδομένο και αποδεκτό από όλους και αυτό που απομένει είναι να δούμε καλό μπάσκετ στο Νο 2 διασυλλογικό τουρνουά του πλανήτη, μετά το NBA.

Τρία είναι τα φαβορί που δείχνουν να βρίσκονται ένα βήμα πιο μπροστά για την κατάκτηση του τίτλου στο φάιναλ φορ που θα διεξαχθεί το διάστημα 27-29 Μαΐου 2022 στη «Mercedes-Benz Arena» του Βερολίνου: Η Αναντολού Εφές που θέλει να κρατήσει τα σκήπτρα και οι βασικοί ανταγωνιστές της, Μπαρτσελόνα και ΤΣΣΚΑ Μόσχας, που ενισχυμένες θα επιδιώξουν να την αμφισβητήσουν.

Ρεάλ - Εφές και Μιλάνο - ΤΣΣΚΑ, τα ματς που ξεχωρίζουν την 1η αγωνιστική.

Η... 2η ταχύτητα

Δεν είναι όμως μόνο αυτές οι τρεις που έχουν την ποιότητα για να πρωταγωνιστήσουν. Ρεάλ Μαδρίτης, Αρμάνι Μιλάνο και Φενέρμπαχτσε, σε θεωρητικό επίπεδο, παρουσιάζονται καλύτερες και πιο πλήρεις από πέρυσι. Οι Μαδριλένοι του Πάμπλο Λάσο –που συμπλήρωσε δεκαετία στον πάγκο τους– και των τεσσάρων Γάλλων στο ρόστερ τους ενισχύθηκαν, ενώ Ιταλοί και Τούρκοι αναβάθμισαν εντυπωσιακά το έμψυχο δυναμικό τους σε όλες τις θέσεις.

Πέντε ομάδες μοιάζουν να έχουν ιδιαίτερες πιθανότητες για την είσοδό τους στην 8άδα: Ζενίτ, Μπάγερν, Μακάμπι, Μπασκόνια, αλλά και η Μονακό στην παρθενική συμμετοχή της στη διοργάνωση, που έδειξε τις διαθέσεις της με την απόκτηση του Μάικ Τζέιμς.

Από τις υπόλοιπες πέντε (Αλμπα, Βιλερμπάν, Ερυθρός Αστέρας, Ζαλγκίρις, Ούνικς Καζάν), τη διαφορά ίσως κάνουν κάποιοι παίκτες. Οπως, για παράδειγμα, ο 25χρονος Αμερικανός γκάρντ Εμάνουελ Μούντιε, που ερχόμενος από τον «μαγικό» κόσμο του NBA, ύστερα από έξι χρόνια όπου αγωνίστηκε σε Ντένβερ, Νιου Γιορκ Νικς και Γιούτα Τζαζ, συνεχίζει την καριέρα του στη Ζαλγκίρις.

Το μέγα ερώτημα, όμως, είναι ένα: πώς θα παρουσιαστούν οι δύο ελληνικές ομάδες. Ολυμπιακός και Παναθηναϊκός, μακριά από τα μεγαλεία του παρελθόντος και έπειτα από μια κακή σεζόν, θα προσπαθήσουν με στοχευμένες αγωνιστικά κινήσεις και πάντα σε οριοθετημένα οικονομικά πλαίσια να εμφανιστούν βελτιωμένοι, έχοντας ως βασικό στόχο την πρόκριση στην 8άδα. Οι «ερυθρόλευκοι», στη μετά Σπανούλη εποχή, με την απόκτηση του Τάιλερ Ντόρσεϊ έκαναν πιο ποιοτική την περιφέρειά τους, ενώ με τον ύψους 2,18 μ. Μουσταφά Φολ «γέμισαν» τα καλάθια τους. Οι «πράσινοι», που διατήρησαν μόλις δύο από τους ξένους της προηγούμενης σεζόν (Νέντοβιτς, Σαντ-Ρος), ποντάρουν στο σκοράρισμα του Ντάριλ Μέικον, στον Κέντρικ Πέρι στον «άσο», στο αστείρευτο ταλέντο του Νεμάνια Νέντοβιτς και φυσικά στον ηγέτη τους, Γιάννη Παπαπέτρου.

Η Ελλάδα, πάντως, ανεξάρτητα από την πορεία των δύο «αιωνίων», θα έχει μια πρωτιά, και αυτή θα είναι στους πάγκους, καθώς έχει τους περισσότερους προπονητές της διοργάνωσης (Ιτούδης, Σφαιρόπουλος, Μπαρτζώκας, Πρίφτης) έναντι τριών των Ισπανών (Λάσο, Πασκουάλ, Γκονζάλες). Αξίζει να σημειωθεί, επίσης, πως μόλις τέσσερις σύλλογοι (Παναθηναϊκός, Ούνικς, Φενέρ, Αλμπα) προχώρησαν σε αλλαγή προπονητή.

Η κανονική περίοδος των 34 αγωνιστικών ολοκληρώνεται στις 8 Απριλίου. Θα προκριθούν οι οκτώ πρώτες ομάδες στα πλέιοφ και από εκεί θα προκριθεί στο φάιναλ φορ όποια ομάδα φτάσει πρώτη τις τρεις νίκες.

• Η 1η αγωνιστική: 30/9: Μονακό - Παναθηναϊκός, Μακάμπι - Μπάγερν, Μιλάνο - ΤΣΣΚΑ Μόσχας, Ρεάλ Μ. - Εφές. 1/10: Ούνικς - Ζενίτ, Φενέρ - Ερ. Αστέρας, Βιλερμπάν - Ζαλγκίρις, Ολυμπιακός - Μπασκόνια, Μπαρτσελόνα - Αλμπα Β.

Οι 18 «μονομάχοι»

1 **Αλμπα** *(Ισρ. Γκονζάλες)* Νέα σελίδα στον πάγκο μετά το «διαζύγιο» με τον Ρενέσες.

2 **Εφές** *(Εργ. Αταμάν)* Ιδιος «κορμός» για 4η σεζόν, κορυφαία στην περιφέρεια.

3 **Αρμάνι** *(Ετ. Μεσίνα)* Ποιοτικές μεταγραφές, απαιτείται η γρήγορη «χημεία».

4 **Βιλερμπάν** *(Τι Τζέι Πάρκερ)* Παραμένει στα ίδια στάνταρ.

5 **Ερυθρός Αστέρας** *(Ντ. Ράντονιτς)* Ενισχύθηκε σημαντικά, άφησε καλά δείγματα στα φιλικά.

6 **Ζαλγκίρις** *(Μ. Σίλερ)* Πυροδότησε τη «βόμβα» του 25χρονου NBAερ Μούντιε.

7 **Ζενίτ** *(Τσ. Πασκουάλ)* Διαθέτει καλούς σουτέρ και την εγγύηση του Πασκουάλ.

8 **Μακάμπι** *(Γ. Σφαιρόπουλος)* Μεταγραφές έμπειρων παικτών, χωρίς ιδιαίτερο βάθος στον πάγκο.

9 **Μονακό** *(Ζ. Μίτροβιτς)* Πρωτάρα αλλά με παίκτες από το πάνω «ράφι», όπως ο Τζέιμς.

10 **Μπάγερν** *(Α. Τρινκιέρι)* Σκληροτράχηλη ομάδα, βελτιωμένο ρόστερ, βάθος στον πάγκο.

11 **Μπαρτσελόνα** *(Σ. Γιασικεβίτσιους)* Ισορροπία σε όλες τις γραμμές, ενισχύθηκε με τον Λαπροβίτολα.

12 **Μπασκόνια** *(Ντ. Ιβάνοβιτς)* Νεανικό ρόστερ, ταλαντούχοι παίκτες που ψάχνουν διάκριση.

13 **Ολυμπιακός** *(Γ. Μπαρτζώκας)* Κράτησε τον περυσινό κορμό, κάλυψε τα κενά.

14 **Ούνικς** *(Β. Περάσοβιτς)* Επιστροφή στην Ευρωλίγκα ύστερα από τέσσερα χρόνια, με Περάσοβιτς.

15 **Παναθηναϊκός** *(Δ. Πρίφτης)* Βελτίωσε το ρόστερ του, ψάχνει ικανό πλέι μέικερ.

16 **Ρεάλ** *(Π. Λάσο)* Λύσεις παντού, εμπειρία, ποιότητα και «βαριά» φανέλα.

17 **ΤΣΣΚΑ** *(Δ. Ιτούδης)* Εμπειρο ρόστερ, κίνητρο η επιστροφή στην κορυφή.

18 **Φενέρμπαχτσε** *(Αλ. Τζόρτζεβιτς)* Επιθετικό ταλέντο, physical παιχνίδι και νέα πρόσωπα.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΕΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

ΣΔΚ vs Μάζιτς

Σε μια περίοδο που ο χώρος της διαιτησίας βάλλεται και όχι άδικα, σε μια περίοδο όπου αν και στο ξεκίνημα ενός πρωταθλήματος κρίνεται σκόπιμο να έρθουν ξένοι διαιτητές, η κόντρα Συνδέσμου Διαιτητών και Επιτροπής Διαιτησίας αποτελεί ό,τι χειρότερο. Και με αφορμή τη διοργάνωση συνάντησης διαιτητών και παραγόντων των ομάδων, με πρωτοβουλία του Συνδέσμου Διαιτητών, ανέδειξε πως οι σχέσεις μεταξύ των δύο πλευρών κάθε άλλο παρά βρίσκονται στο επίπεδο που θα έπρεπε, ειδικά για την αντιμετώπιση της κατάστασης που έχει δημιουργηθεί, ειδικά για την προσπάθεια για σωστή αντίδραση και καλύτερη συνέχεια στην παρουσία των διαιτητών απ' εδώ και πέρα...

* * * * *

ΑΕΛ - Απόλλων

Δεν κρίνεται κάτι από το όποιο αποτέλεσμα του αποψινού λεμεσιανού ντέρμπι, υπάρχουν, ωστόσο, στοιχεία που προσδίδουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον, πέρα από τη σημασία του σε καθαρά αγωνιστικό επίπεδο και σε γόητρο. Όπως για παράδειγμα η απάντηση σε όσους αμφισβητούν το θετικό ξεκίνημα του Απόλλωνα, σε σχέση με τη δυναμικότητα των ομάδων που αντιμετώπισε. Με ενδιαφέρον επίσης αναμένεται η πρώτη αντίδραση της ΑΕΛ σε ντέρμπι της φετινής περιόδου αλλά και μετά το ισόπαλο αποτέλεσμα της προηγούμενης αγωνιστικής και ειδικά με τον τρόπο που η απώλεια των δύο βαθμών είχε προκύψει.

* * * * *

Το επίπεδο...

Χειραγωγημένο το ματς Ομόνοια-Δόξα. Αυτό είπε ο πρόεδρος της Δόξας Κώστας Χριστοδούλου. Προσέξτε, όχι ο θαμώνας του καφενείου της γειτονιάς, αλλά πρόεδρος σωματείου. Βέβαια ο παραλληλισμός είναι λάθος γιατί το επίπεδο των λεγομένων στα καφενεία πολλάκις είναι το ίδιο με το επίπεδο παραγόντων.

* * * * *

Ξένοι ρεφ

Υπάρχει πρόβλημα διαιτησίας στο φετινό πρωτάθλημα Και διαχρονικά φυσικά. Το παραδέχτηκε και ο Μάζιτς στην διάλεξη που πραγματοποιήθηκε τα περασμένη Δευτέρα και συνδιοργανώθηκε από ΕΑΚ και ΚΟΠ. Δύσκολο μέχρι αδύνατο να λυθεί το πρόβλημα χωρίς ξένους ρεφ. Αργά η γρήγορα αυτό βλέπουν όλοι. Ξένοι χειριστές του VAR ήδη ήλθαν.

* * * * *

Γιάννης Κούσουλος

Ο Γιάννης Κούσουλος παραμένει αδρανής από τις 20 Ιουλίου πού αγωνίστηκε στο ματς στο Ζάγκρεμπ. Ο ίδιος ο παίκτης σε πρόσφατη του ανάρτηση σε ΜΚΔ σύστησε στον κόσμο ...υπομονή. Το θέμα είναι ότι κανείς δεν - φαίνεται να - ξέρει πότε θα επιστρέψει.

* * * * *

Καταγέλαστοι

Είναι δριμύτατο το «κατηγορώ» των παραγόντων κατά των διαιτητών. Ως συνήθως για όλα φταίει η διαιτησία. Οι παράγοντες που νοιάζονται μόνο για το καλό του ποδοσφαίρου ουδεμία ευθύνη φέρουν. Ποτέ δεν κάνουν το άσπρο μαύρο και ποτέ δεν καταφεύγουν σε διάφορες μεθόδους πίεσης για να επηρεάσουν το έργο των διαιτητών. Και ποτέ δεν τηλεφωνούν για διάφορους λόγους σε τηλεοπτικούς σταθμούς που ασχολούνται με τις επίμαχες φάσεις. Είτε πριν την προβολή του προγράμματος, είτε μετά. Έχουν ως αρχή να αφήνουν τους διαιτητές απερίσπαστους στο έργο τους. Η μεγάλη πλειοψηφία των παραγόντων είναι όντως καταγέλαστοι.

ΑΠΟΨΕΙΣ

Δεν ευθύνονται (μόνο) οι διαιτητές

Του **ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ**

Η έλλειψη εκείνων των κριτηρίων που καθιστούν ένα διαιτητή, άρτιο και επαγγελματία, είναι στις πλείστες περιπτώσεις πέρα για πέρα εμφανής εντός του νησιού. Και μάλιστα διαχρονικά αφού ποτέ στην ιστορία δεν έχει αναδειχθεί μια αξιόλογη διαιτητική περσόνα που ν΄ άφησε το στίγμα της στο κυπριακό ποδοσφαιρικό γίγνεσθαι για τους σωστούς λόγους. Αναλογιζόμενος κανείς, θα μπορούσε να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι ως λαός ή άτομα δεν διαθέτουμε εκείνα τα στοιχεία που καθιστούν ένα πρόσωπο επαγγελματία, ακριβοδίκαιο, ανεξάρτητο, πειθαρχημένο και πλήρως αδιάφθορο.

Επειδή όμως τέτοιου είδους αναλύσεις που καταλήγουν διά της γενίκευσης στο τάχατες απόλυτο συμπέρασμα, συνιστούν τον προθάλαμο για ρατσιστικές ιδέες που δεν συνάδουν με τον δικό μας τρόπο σκέψης και θεώρησης, θα πρέπει ν' ανατρέξουμε σε άλλες κατευθύνσεις μήπως και δοθεί απάντηση στο ερώτημα, γιατί δεν μπορούμε ως κύπριοι να βελτιώσουμε το επίπεδο διαιτησίας. Εννοείται ότι η επιβεβαιωμένη πια αδυναμία μας σχετίζεται όχι με τις ικανότητες που έχουμε ως άτομα αλλά με την ποδοσφαιρική κοινωνία που έχουμε δημιουργήσει. Μια κοινωνία η οποία, μεταξύ πολλών δεινών, δεν αναγνωρίζει, ούτε και σέβεται την ανεξαρτησία ή καλύτερα το «αυτοδιοίκητο» των διαιτητών.

Ως χώρος, μέσα από τον οποίο οι αποφάσεις των μελών του καθορίζουν αποτελέσματα ποδοσφαιρικών γεγονότων, ο «πόλεμος» εξασφάλισης του ελέγχου είναι διαχρονικός και προέρχεται από όλες σχεδόν τις μορφές εξουσίας. Παλαιότερα κυρίως των πολιτικών κομμάτων αλλά πλέον και του υπόκοσμου. Ανέκαθεν ο έλεγχος του διαιτητικού χώρου αποτελούσε το μήλον της έριδος για τις εν λόγω εξουσίες, που μια εκ των τακτικών τους κινήσεων ήταν να τοποθετούν αχυράνθρωπους μέσω των οποίων ασκούσαν την ισχύ τους προσπαθώντας να εξασφαλίσουν τα νυία.

Με τον υπόκοσμο του νησιού να εισέρχεται στο ποδόσφαιρο τα τελευταία 15 χρόνια, οι μέθοδοι ελέγχου στον χώρο της διαιτησίας, μεταβλήθηκαν κατά κάποιο τρόπο αφού στόχος κατέστη το άτομο- διαιτητής και όχι απαραίτητα ο χώρος γενικότερα. Επ' αυτού φτάσαμε πια στο σημείο να γνωρίζουμε ότι ο εν λόγω διαιτητής ανήκει στον Χ και ο άλλος στον Ψ. Με τους διαιτητές να δελεάζονται, οικονομικά, αναβαθμίζοντας το κοινωνικό τους στάτους ή σε αντίθετη περίπτωση να απειλείται η ίδια τους η ζωή σε περίπτωση που δεν υποτάσσονται στα θέλω των ισχυρών, θα ήταν λανθασμένο, υποκριτικό και μάταιο να ζητάμε από τα άτομα- διαιτητές να επιφέρουν την κάθαρση σ' ένα χώρο που πνίγεται μες στην διαφθορά. Η ευθύνη όμως της κατάντιας και της διαχρονικής στασιμότητας εκ μέρους τους, βαραίνει και τους ίδιους αφού για χρόνια αποδεικνύονται ανίκανοι να υπερασπιστούν την ακεραιότητα του κλάδου τους, παρέχοντας εμπιστοσύνη σε άτομα που αποδείχθηκαν επανειλημμένα ανεπαρκή να διαφυλάξουν την εντιμότητα της ιδιότητάς τους.

Φωνές, αντιδράσεις πολλές! Λύσεις;

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΔΗ**

Ξένοι VARίστες λοιπόν απ' εδώ και πέρα στο πρωτάθλημα και βλέπουμε για το ενδεχόμενο η παρουσία ξένων διαιτητών να επεκταθεί και στον αγωνιστικό χώρο... Σωστή η απόφαση υπό τις περιστάσεις, με τα όσα προηγήθηκαν τις τελευταίες μέρες και έκπληξη καμία. Θα ακούσουμε και πάλι, με την πρώτη ευκαιρία, πως η κάθοδος ξένων διαιτητών είναι μια προσωρινή λύση. Ότι ακούσαμε και πριν από πολλά χρόνια, όταν και πάλι ξένοι διαιτητές κλήθηκαν να... βγάλουν τα κάστανα από τη φωτιά, ότι ακούμε και τα τελευταία δύο χρόνια. Δεν ακούμε, ωστόσο και κυρίως δεν βλέπουμε οτιδήποτε που να μπορεί να διαφοροποιήσει την κατάσταση και να επιβεβαιώσει την εκτίμηση περί προσωρινής λύσης.

Για πολλοστή φορά στο κυπριακό ποδόσφαιρο προκύπτουν φωνές, αντιδράσεις, διαμαρτυρίες. Όπως και απαιτήσεις για απομάκρυνση κάποιων διαιτητών. Οι λίστες των ανεπιθύμητων διαιτητών για κάποιες ομάδες μεγαλώνουν, ενώ στη ζωή μας μπήκαν πλέον οι διάλογοι μεταξύ διαιτητών σε γήπεδο και VAR. Η υπερβολή ποτέ δεν έλειψε από τα θέματα της διαιτησίας, όπως και η ρεαλιστική - σωστή διαπίστωση πως οι χτυπητές αδυναμίες παραμένουν εδώ και χρόνια, προκαλώντας σοβαρά προβλήματα. Σημαντική όμως και η διαπίστωση πως προτεινόμενες λύσεις από τους άμεσα υπεύθυνους ή ενδιαφερόμενους δεν προκύπτουν.

Αν κάποιοι πρέπει να παυθούν ή να διαγραφούν, να γίνει, αν αποδεδειγμένα δεν μπορούν να ανταποκριθούν. Ποιοι θα ακολουθήσουν είναι το θέμα και αν υπάρχουν έτοιμοι και ικανοί διαιτητές να τους αντικαταστήσουν. Τη θέση των αρμοδίων της ΚΟΠ και της διαιτησίας, για την έλλειψη ικανού αριθμού διαιτητών την ακούμε ως μόνιμο... τροπάρι τα τελευταία χρόνια, το γιατί και ο τρόπος αντιμετώπισης του προβλήματος αγνοούνται. Η παραδοχή τόσο από πλευράς της ΚΟΠ, όσο και από πλευράς Συνδέσμου Διαιτητών, για σοβαρά λάθη, αποτελεί συχνό φαινόμενο τα τελευταία χρόνια. Την εξήγηση, γιατί οι ίδιοι διαιτητές, από τους οποίους προέρχονται τα λάθη αυτά, εξακολουθούν να ορίζονται, κανείς δεν μας την έχει δώσει.

Την κάθαρση και την ανάγκη λήψης σημαντικών αποφάσεων – τομών στην κυπριακή διαιτησία, με στόχο τη βελτίωση της, όλοι την έχουν επικαλεστεί τα τελευταία χρόνια, ποτέ όμως με ονόματα, στοιχεία και ξεκάθαρες προτάσεις. Ειδικά τώρα, που ο... μύθος περί βελτίωσης της κατάστασης με την εφαρμογή του VAR, κατέρρευσε. Πολύ περισσότερο τώρα, που το VAR ανέδειξε ακόμη πιο έντονα την αδυναμία των περισσοτέρων διαιτητών μας, να αξιολογήσουν σωστά μια φάση και να αποφύγουν το σοβαρό λάθος κατά τη διάρκεια ενός αγώνα.

Eurobank Cyprus

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

ΚΥΡΙΑΚΗ 26 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2021

Eurobank Cyprus

Μεταβολές εβδομάδας

Χ.Α.Κ.	Χ.Α.	Dow Jones	Nasdaq	Nikkei	Dax	FTSE 100	Πετρέλαιο	€/$
-1,98%	-4,3%	0,49%	-0,08%	-0,82%	0,27%	1,26%	3,06%	-0,15%

ΤΟΥΡΚΙΑ

Μειώνονται τα επιτόκια, και καλπάζει ο πληθωρισμός

Σελ. 10

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΕΛΛΕΙΨΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΤΩΝ

Χωλαίνει η ανάκαμψη σε Γερμανία και Γαλλία

Η επιδεινούμενη έλλειψη επεξεργαστών, που πλήττει την παραγωγή των ευρωπαϊκών βιομηχανιών, αφήνει το αποτύπωμά της στις δύο μεγαλύτερες οικονομίες της Ευρωζώνης, τη Γερμανία και τη Γαλλία. Τα στοιχεία για τον Σεπτέμβριο προδίδουν ότι επιβραδύνεται η ανάκαμψή τους. **Σελ. 11**

ΚΟΜΙΣΙΟΝ

Εύσημα στην Ελλάδα για τις μεταρρυθμίσεις

Θετική είναι για την Ελλάδα η 11η έκθεση ενισχυμένης εποπτείας της Κομισιόν, που διαπιστώνει πρόοδο στις μεταρρυθμίσεις, ενώ υπογραμμίζει την ταχύτερη από την προβλεπόμενη ανάκαμψη της οικονομίας, αλλά και κινδύνους που έχουν σχέση με την πανδημία και τον πληθωρισμό. **Σελ. 7**

ΑΥΞΗΣΕΙΣ ΕΩΣ 11,6%

«Φωτιά» τα ενοίκια σε Αθήνα - Θεσσαλονίκη

Συνεχίζεται ακάθεκτη η άνοδος των ενοικίων στην Ελλάδα. «Πρωταθλήτριες» της ανόδου είναι η Αθήνα και η Θεσσαλονίκη. Στο κέντρο της Αθήνας καταγράφεται ετήσια αύξηση των ενοικίων κατά 11,6% και στη Θεσσαλονίκη αύξηση 9,4%. Πανελλαδικά η αύξηση των ενοικίων άγγιξε το 5%. **Σελ. 12**

Μάχη των funds για τα ΜΕΔ Ελληνικής

Τρεις συν δύο οι μνηστήρες για το πακέτο των 700 εκατ. Σε εξέλιξη η διαδικασία της αγοράς

Τρεις είναι οι επικρατέστεροι αγοραστές για το πακέτο μη εξυπηρετούμενων δανείων της Ελληνικής Τράπεζας, γνωστό πλέον και ως «project starlight», ύψους 700 εκατομμυρίων ευρώ. Το πακέτο περιλαμβάνει και τον Servicer της Ελληνικής, την APSCyprus. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», πρόκειται για τα επενδυτικά ταμεία Cerberus Capital Management, Bain Capital και Pimco. Επί της ουσίας, η διαδικασία «επανήρχισε» από εκεί που «πάγωσε», αφού το 2020 διεκόπη η προσπάθεια για πώληση πακέτου μη εξυπηρετούμενων δανείων, ύψους 1,5 δισεκατομμυρίων ευρώ. Τότε, μάλιστα, ο επικρατέστερος για την αγορά του τότε χαρτοφυλακίου, ύψους 1,5 δισ. ευρώ, ήταν η Bain Capital. Το μόνο από τα τρία funds που δεν έχει αγοράσει κάτι από Κύπρο και ενδεχομένως να είναι περισσότερο «διψασμένο» από άλλα, είναι η Cerberus. Την ίδια ώρα, όμως, δεν θα πρέπει να αποκλειστούν και άλλα δύο ονόματα που ακούγονται ότι ενδιαφέρθηκαν για το χαρτοφυλάκιο του «project starlight». Ο λόγος για τον όμιλο doValue και την Apollo Global Management. **Σελ. 5**

Το παλάτι της Google και το μήνυμα κατά της τηλεργασίας

Το κτίριο που θα αποκτήσει η Google στη Νέα Υόρκη δίνει αφορμή να συζητηθεί εκ νέου το καθεστώς τηλεργασίας. Αποκτώντας ένα τέτοιο συγκρότημα, η εταιρεία αποστέλλει σαφές μήνυμα πως προτιμά τη φυσική παρουσία στο γραφείο, ενώ έχει ήδη ενημερώσει το προσωπικό της ότι η τηλεργασία θα συνδυάζεται με περικοπές μισθού έως και 25%. **Σελ. 9**

Σε νέα τροχιά ο τουρισμός της υπαίθρου

Με τη διαδρομή εμπειριών

Νέα δυναμική για τον τουρισμό της υπαίθρου δημιουργεί η αυθεντική διαδρομή εμπειριών Heart land of legends. Μια διαδρομή η οποία περνά από την ενδοχώρα -τα ορεινά, την ύπαιθρο και τις ακριτικές περιοχές- και καλεί τους επισκέπτες να ανακαλύψουν τους θρύλους και τις ιστορίες 11 χιλιάδων χρόνων, καθώς και να ζήσουν αυθεντικές εμπειρίες που προσφέρει η Κύπρος. **Σελ.6**

Τα μέτρα που φέρνουν χρήμα για το κλίμα

Από το Ταμείο Ανάκαμψης

Οκτώ μεταρρυθμίσεις και 22 επενδύσεις για το κλίμα και την πράσινη ανάπτυξη θα πρέπει να κάνει η Κύπρος προκειμένου να λάβει τα 447,6 εκατ. ευρώ από το Ταμείο Ανάκαμψης. Πρόκειται για μέτρα που σχετίζονται με την πράσινη φορολογία, το άνοιγμα της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. **Σελ. 4**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων

	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	**0,25%**	**0,06%**
Γερμανία	-0,22%	0,08%
Γαλλία	0,08%	0,06%
Ιταλία	0,78%	0,09%
Ισπανία	0,40%	0,06%
Ιρλανδία	0,01%	-0,06%
Ελλάδα	0,80%	0,03%
Ην. Βασίλειο	0,83%	0,01%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης

Οίκος Αξιολόγησης	Μακροπρόθεσμο Χρέος	Βραχυπρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Bal	NP
S&P	BBB-	A-3

ΑΝΑΛΥΣΗ / *Των* **ΑΝΔΡΕΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ** *και* **ΟΜΗΡΟΥ ΠΙΣΣΑΡΙΔΗ**

Αντιπαλότητα ΗΠΑ και Κίνας και οικονομικές προεκτάσεις

Η πρόσφατη συμφωνία μεταξύ των ΗΠΑ, ΗΒ και Αυστραλίας, γνωστή ως AUKUS, επιτρέπει στην τελευταία να αποκτήσει πυρηνοκίνητα υποβρύχια ακυρώνοντας παράλληλα συμβόλαια με τη Γαλλία. Από γεωπολιτικής απόψεως, η AUKUS φανερώνει τρεις τάσεις: τη μετακίνηση του διεθνούς ενδιαφέροντος από τον Ατλαντικό στον Ειρηνικό ωκεανό, την ανησυχία που δημιουργεί στις ΗΠΑ η αυξανόμενη επιρροή της Κίνας και την αδυναμία των Ευρωπαϊκών χωρών να αντιδράσουν στα σχέδια των υπερδυνάμεων.

Μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, υπήρξαν διαστήματα κατά τα οποία η υπεροχή των ΗΠΑ αμφισβητήθηκε. Η πραγματικότητα,όμως, είναι ότι οι ΗΠΑ παραμένουν η μεγαλύτερη οικονομίατου πλανήτη με υψηλή παραγωγικότητα και ισχυρό εθνικό νόμισμα.

Στον αντίποδα, η Κίνα βρίσκεται σε πορεία δυναμικής ανάπτυξης στα πλαίσια μιας αυστηρά ελεγχόμενης οικονομίας. Από την αρχή της διακυβέρνησής του, ο σημερινός Πρόεδρος Xi Jinping ακολούθησε μια πορεία ενδεικτική των προθέσεών του: συγκέντρωση εξουσιών στο πρόσωπό του, μεγαλύτερο ρόλο και αυξημένη εποπτεία στην οικονομία και κοινωνία από το κομμουνιστικό κόμμα και εξωτερική πολιτική που να στοχεύει σε αύξηση της Κινέζικης γεωπολιτικής επιρροής. Η πορεία αυτή έχει αποφέρει εντυπωσιακά αποτελέσματα. Η Κίνα παράγει πέραν του 15% του παγκόσμιου ΑΕΠ, διατηρεί τα υψηλότερα αποθέματα ξένου συναλλάγματος, ενώ εκατοντάδες εκατομμύρια Κινέζοι έχουν περάσει στη μεσαία τάξη. Παρά τις προκλήσεις σε θέματα ατομικής ελευθερίας, ανθρωπίνων δικαιωμάτων και περιβάλλοντος, η Κίνα έχει κάνει μεγάλα άλματα από το τέλος του ψυχρού πολέμου, όταν η οικονομία της αντιπροσώπευε μόλις το 2% του παγκόσμιου ΑΕΠ.

Στο άμεσο και απώτερο μέλλον, ο ανταγωνισμός ανάμεσα στις δύο υπερδυνάμεις αναμένεται να καταστεί εντονότερος. Στο πλαίσιο αυτό μπορούν να γίνουν οι ακόλουθες επισημάνσεις:

Πρώτο, όσο η επιρροή της Κίνας μεγαλώνει, οι ΗΠΑ και άλλα κράτη θα αντιδρούν εντονότερα. Προστατευτικές πολιτικές και εμπορικοί περιορισμοί θα επιδράσουν αρνητικά στο παγκόσμιο εμπόριο και θα περιορίσουν την ανάπτυξη, ιδιαίτερα στους τομείς υψηλής τεχνολογίας.

Δεύτερο, η παγκοσμιοποίηση δημιουργεί σημαντικό βαθμό αλληλοεξάρτησης, που δημιουργεί το υπόβαθρο για ύπαρξη κάποιας μορφής περιορισμένης συνεργασίας σε συνθήκες αντιπαλότητας.

Τρίτο, καθώς το οικονομικό και γεωπολιτικό αποτύπωμα της Κίνας αυξάνεται, αυτή που φαίνεται να χάνει έδαφος δεν είναι οι ΗΠΑ αλλά η Ευρώπη. Συγκεκριμένα, από το 1990 μέχρι σήμερα, το μερίδιο του παγκόσμιου ΑΕΠ των χωρών που απαρτίζουν την ΕΕ έχει μειωθεί από 30% σε 20%. Παράλληλα, η ΕΕ δεν φαίνεται ικανή να δραστηριοποιηθεί αποτελεσματικά σε γεωπολιτικήσφύσεως θέματα.

Καταληκτικά, η αντιπαλότητα ΗΠΑ-Κίνας δεν αναμένεται να οδηγηθεί στα άκρα. Όσον αφορά την Ευρώπη, θα πρέπει να υιοθετήσει ενιαία και σταθερή πολιτική υπέρ του ελεύθερου εμπορίου. Απώτερος στόχος θα πρέπει να είναι η στρατηγική αυτονομία, η οποία συνεπάγεται στενότερες οικονομικές σχέσεις, πέραν των ΗΠΑ, με Κίνα, Ρωσία και άλλες χώρες.

Ο Ανδρέας Χαραλάμπους είναι οικονομολόγος και πρώην διευθυντής στο Υπουργείο Οικονομικών.
Ο Όμηρος Πισσαρίδης είναι διευθύνων σύμβουλος της PricewaterhouseCoopers Investment Services.

pwc

PwC Κύπρου

Annual Review

Σεπτέμβρης 2021

Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα μας.

ΑΝΑΛΥΣΗ Των **FRANCESCO CANEPA ΚΑΙ BALAZS KORANYI / REUTERS**

Η αύξηση του πληθωρισμού πιέζει ολοένα και περισσότερο την ΕΚΤ

Οι αξιωματούχοι της ΕΚΤ έχουν προετοιμαστεί ο πληθωρισμός να υπερσκελίσει τις ήδη προς τα πάνω αναθεωρημένες εκτιμήσεις της. Κι αυτό ανοίγει τον δρόμο για να ολοκληρωθεί το πρόγραμμα αγοράς ομολόγων τον Μάρτιο του 2022, όπως ανέφεραν καλά πληροφορημένες πηγές που συμμετέχουν στη σχετική συζήτηση. Η ΕΚΤ, η οποία σχεδιάζει να λάβει απόφαση για το μέλλον τού (λόγω πανδημίας) κατεπείγοντος προγράμματος αγοράς τίτλων τον

Πλέον έχει ξεκινήσει η αντίστροφη μέτρησηγια το έκτακτο πρόγραμμα αγοράς ομολόγων.

Δεκέμβριο, αναμένει ο πληθωρισμός να αποκλιμακωθεί το 2022-2023, αφότου φέτος κάνει αυτή την ανώμαλη αναπήδηση υπό συνθήκες επαναφοράς της ευρωπαϊκής οικονομίας σε συνθήκες κανονικότητας.

Αλλά οι συζητήσεις με οκτώ μέλη του διοικητικού συμβουλίου της ΕΚΤ, τα οποία θέλησαν να διατηρήσουν την ανωνυμία τους, φανερώνει ότι πολλοί ή ίσως και οι περισσότεροι στη συνεδρίαση της 9ης-10ης Σεπτεμβρίου ήδη αντιλαμβάνονταν πως οι νέες προβλέψεις του πληθωρισμού για 2,2% το τρέχον έτος, 1,7% το επόμενο και 1,5% το 2023 ήταν πολύ χαμηλές. Εκτοτε τα δεδομένα έχουν έλθει προς επίρρωσιν των ανησυχιών τους ότι ο πληθωρισμός θα μπορούσε να προσεγγίσει ή και να υπερβεί τον στόχο του 2% της ΕΚΤ το 2022.

Κάτι τέτοιο δυνητικά θα δημιουργούσε πονοκέφαλο στην Τράπεζα, εφόσον η πολιτική την οποία είχε χαράξει λάμβανε ως υπόθεση ότι ο δείκτης του πληθωρισμού για πολλά χρόνια ακόμα θα απείχε του στόχου.

Οι καλά πληροφορημένες πηγές αναφέρθηκαν στη συμφόρηση που παρατηρείται στο διεθνές σύστημα εφοδιαστικής αλυσίδας και η οποία διαρκεί πιο πολύ από όσο αναμενόταν, στις ελλείψεις προσωπικού, που επεκτείνονται πέραν του κλάδου της φιλοξενίας, καθώς και στη σταθερή ροή ρευστού που διοχετεύεται στην οικονομία από τις αποταμιεύσεις ιδιωτών και στα επίσημα προγράμματα στήριξης, συμπεριλαμβανομένου αυτού της ΕΚΤ.

Οι περισσότερες πηγές συγκατένευσαν στο ότι η αναθέρμανση του πληθωρισμού προσφέρει ακόμα ένα ισχυρό επιχείρημα για τη λήξη του κατεπείγοντος προγράμματος αγοράς περιουσιακών στοιχείων ύψους 1,85 τρισ. ευρώ του χρόνου τον Μάρτιο, όπως και έχει σχεδιαστεί. Βέβαια, η συζήτηση σχεδόν δεν έχει εκκινήσει. Πολλοί φέρονται να είναι πρόθυμοι ακόμα και να αποδεχθούν μια προσωρινή αύξηση στον όγκο του «κλασικού» προγράμματος αγοράς ομολόγων της ΕΚΤ (APP - Asset Purchase Programme), ώστε να αποτραπούν παρενέργειες μετά τη λήξη του προγράμματος της πανδημίας. Αλλοι διατείνονται ότι θα μπορούσαν να αποδεχθούν ακόμα και τον διπλασιασμό του APP στα 40 δισ. ευρώ, από τα 20 δισ. ευρώ σήμερα, υπό τον όρο να τεθεί σαφής καταληκτική ημερομηνία. Τέλος, υπογράμμισαν πως απαιτούνται περισσότερα στοιχεία, ειδικά οι μισθολογικές αυξήσεις είναι υποτονικές και η άνοδος του πληθωρισμού θα οδηγήσει σε μακράς διαρκείας αύξηση των τιμών.

ΔΗΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy

Νέα πανδημία

Μια νέα πανδημία, ακριβής ενέργειας αυτήν τη φορά, μαστίζει την Ευρώπη. Η κατάσταση σε ορισμένες χώρες έχει ξεφύγει από τον έλεγχο όσον αφορά στο κόστος ηλεκτρισμού, όπως είναι η περίπτωση της Αγγλίας, της Ισπανίας και της Πορτογαλίας. Ως απάντηση της κρίσης που πάει να εξαπλωθεί σε ολόκληρη την Ευρώπη, οι κυβερνήσεις των χωρών επεξεργάζονται σχέδια προστασίας των ευάλωτων πολιτών και ανακούφισης των οικογενειακών προϋπολογισμών. Μια πρώτη ανάγνωση της κατάστασης οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η αύξηση των τιμών φυσικού αερίου διεθνώς και η εξάρτηση της Ευρώπης από το συγκεκριμένο καύσιμο για θέρμανση αποτελούν τις κύριες αιτίες του προβλήματος. Η προσοχή εδώ και μέρες έχει στραφεί στη ρωσική κρατική επιχείρηση Gazprom, ως τη σημαντικότερη προμηθεύτρια εταιρία φυσικού αερίου στην Ευρώπη, η οποία προσφέρει περιορισμένες ποσότητες και, ως εκ τούτου, κατηγορείται για χειραγώγηση της αγοράς με στόχο την άνοδο των τιμών.Η εταιρία, βεβαίως, αρνείται την κατηγορία και απέδωσε την έλλειψη σε προβλήματα στην παραγωγή.

Αποτυχία

Με αφορμή τις κρίσιμες εκλογές που διεξάγονται σήμερα στη Γερμανία, το θέμα της κλιματικής αλλαγής υπήρξε κυρίαρχο θέμα στην προεκλογική περίοδο καθώς, όλοι οι υποψήφιοι το είχαν συμπεριλάβει στον πολιτικό τους λόγο. Αυτό, όμως, που προκάλεσε μεγάλη ανησυχία είναι η εκτίμηση του οικονομικού ινστιτούτου έρευνας της χώρας, που έκανε λόγο για αποτυχία επίτευξης των στόχων της συμφωνίας του Παρισιού για το κλίμα, όποια κυβέρνηση και αν αναδείξει η σημερινή κάλπη. Αφορμή για τη συγκεκριμένη αναφορά αποτέλεσε το γεγονός ότι σε κανένα πρόγραμμα υποψήφιου/υποψήφιας δεν έχει διαπιστωθεί συγκεκριμένη δέσμη μέτρων που να οδηγεί με τρόπο χειροπιαστό στο επιθυμητό αποτέλεσμα,που είναι η μείωση των εκπομπών του θερμοκηπίου μέχρι το 2030 κατά 40% σε σχέση με το 1990. Όσον αφορά δε στον στόχο της κλιματικής ουδετερότητας που προσδιορίζεται για το 2045, η Γερμανία αναμένεται πως θα χρειαστεί μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις ύψους αρκετών τρισεκατομμυρίων ευρώ που αν, ωστόσο, δεν επενδυθούν θα κοστίσουν στη χώρα πολλά περισσότερα.

Αναμνηστική δόση

Εντυπωσιακά χαρακτηρίζουν οι αρμόδιοι φορείς στο Ισραήλ τα αποτελέσματα που καταγράφονται στον πληθυσμό μετά τη χορήγηση της τρίτης δόσης, γνωστής και ως αναμνηστικής, με το σκεύασμα της Pfizer. Συγκεκριμένα αναφέρεται ότι, για όσους/όσες έλαβαν την τρίτη δόση παρατηρήθηκε πως η πιθανότητα σοβαρής νόσησης σε σχέση με πριν, υπο-δεκαπλασιάζεται. Υπενθυμίζουμε ότι το Ισραήλ έχει ξεκινήσει από τον Ιούλιο τις αναμνηστικές δόσεις στον άνω των 60 ετών πληθυσμό, με αποτέλεσμα να διαθέτει ικανοποιητικό αριθμό δεδομένων που επιτρέπουν σήμερα την εξαγωγή συμπερασμάτων. Η αποτελεσματικότητα της τρίτης δόσης σύμφωνα με τα στοιχεία φαίνεται να κορυφώνεται την 12η μέρα από την χορήγηση. Όσον αφορά στη δημιουργία αντισωμάτων, η εταιρεία ανακοίνωσε πως με την αναμνηστική δόση αναμένει τριπλασιασμό σε σχέση με πριν την χορήγηση.

Η επιστροφή στην ανάκαμψη βρίσκει την οικονομία με σημαντικές ελλείψεις, γεγονός που οδηγεί σε άνοδο των τιμών.

Προβλέψεις

Τα προβλήματα στις εφοδιαστικές αλυσίδες παγκοσμίως επικαλείται η τράπεζα της Αγγλίας για να μειώσει τις εκτιμήσεις της για την ανάπτυξη του τρίτου τρίμηνου 2021 στο 2% από περίπου 3% προηγουμένως. ‘‘Οσον αφορά στον πληθωρισμό, η εκτίμηση για φέτος ανέρχεται στο 4% λόγω των αυξημένων τιμών στην ενέργεια. Για τις επόμενες κινήσεις στα επιτόκια της στερλίνας, οι οικονομολόγοι εκτιμούν πως δεν πρέπει να θεωρείται απομακρυσμένο το σενάριο αναθεώρησης των τιμών προς τα πάνω εντός Φεβρουαρίου, εφόσον συνεχιστεί η πίεση στις τιμές το 2022.

Φρενάρισμα

Φρενάρισμα στον ρυθμό αγοράς ομολόγων ετοιμάζεται να ανακοινώσει και η ομοσπονδιακή τράπεζα των ΗΠΑ, όπως διαφάνηκε κατά την τελευταία συνάντηση των κεντρικών τραπεζιτών. Σε μια περίοδο μεγάλης αβεβαιότητας κατά την έναρξη της πανδημίας, η FED στήριξε τις αγορές ομολόγων με παρεμβάσεις και απόκτηση τίτλων ύψους 125 δισ. δολαρίων μηνιαίως. Σωρευτικά, ο ισολογισμός της κεντρικής τράπεζας των ΗΠΑ έχει μεγεθυνθεί με ομόλογα αξίας 4 τρισεκατομμυρίων δολαρίων.

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Εξυγίανση πιστωτικών ιδρυμάτων

Η συντεταγμένη λειτουργία εκκαθάρισης τραπεζών μέσω της εξυγίανσης τραπεζών, είναι μια σειρά μέτρων που χρησιμοποιούνται εναλλακτικά της ισχύουσας πτωχευτικής διαδικασίας από τις αρμόδιες αρχές, προκειμένου να αποφευχθεί η μετεξέλιξη μιας μεμονωμένης τραπεζικής κρίσης σε συστημική και να περιοριστεί η επιβάρυνση των φορολογουμένων για τη στήριξη τραπεζών. Με τα μέτρα της εξυγίανσης, επιχειρείται παρέμβαση στο πιστωτικό ίδρυμα που αντιμετωπίζει οικονομικές δυσκολίες.

ΜΑΡΙΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΔΗΣ
Καθηγητής Διοίκησης και Οικονομικών
Cyprus Institute of Marketing / The Cyprus Business School

Οι νέοι ανησυχούν για το κλίμα

Μια νέα, παγκόσμια έρευνα αποκαλύπτει το άγχος που διακατέχει τους νέους για την κλιματική αλλαγή. Η έρευνα διεξήχθη σε δέκα χώρες από το Πανεπιστήμιο του Μπαθ σε συνεργασία με ακόμη πέντε πανεπιστήμια και ισχυρίζεται ότι είναι η μεγαλύτερη του είδους της, με απαντήσεις από 10.000 άτομα ηλικίας μεταξύ 16 και 25 ετών. Σύμφωνα με αυτήν, σχεδόν το 60% των νέων ανέφεραν ότι νιώθουν πολύ ή εξαιρετικά ανήσυχοι σχετικά με το κλίμα. Το 45% των ερωτηθέντων είπαν ότι τα συναισθήματα για το κλίμα επηρεάζουν την καθημερινότητά τους, τα τρία τέταρτα των ερωτηθέντων θεωρούν το μέλλον τρομακτικό και πάνω από το 56% πιστεύουν ότι η ανθρωπότητα είναι καταδικασμένη να καταστραφεί.

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε από την εταιρεία ανάλυσης δεδομένων Kantar στο Ηνωμένο Βασίλειο, στη Φινλανδία, τη Γαλλία, τις ΗΠΑ, την Αυστραλία, την Πορτογαλία, τη Βραζιλία, την Ινδία, τις Φιλιππίνες και τη Νιγηρία. Σύμφωνα με αυτήν, πολλοί νέοι θεωρούν πως δεν έχουν κανένα μέλλον μπροστά τους και πως οι κυβερνήσεις αδυνατούν να ανταποκριθούν επαρκώς και να αντιμετωπίσουν την κλιματική κρίση. Πολλοί νιώθουν προδομένοι, αγνοημένοι και παρατημένοι από τους ενήλικες - πολιτικούς και μη. Οι συγγραφείς της μελέτης, που θα δημοσιευθεί στο περιοδικό Lancet Planetary Health, αναφέρουν πως οι νέοι έχουν μπερδευτεί από την αποτυχία των κυβερνήσεων και ότι οι περιβαλλοντικοί φόβοι «επηρεάζουν βαθιά έναν τεράστιο αριθμό ανθρώπων». Οι νέοι επηρεάζονται ιδιαίτερα από τους φόβους για το κλίμα επειδή αναπτύσσονται ψυχολογικά, κοινωνικά και σωματικά. Το χρόνιο άγχος για την κλιματική αλλαγή αυξάνει τον κίνδυνο ψυχικών και σωματικών προβλημάτων και αν επιδεινωθούν τα έντονα καιρικά φαινόμενα, θα ακολουθήσουν επιπτώσεις στην ψυχική υγεία των ανθρώπων. «Αυτό δείχνει ότι το οικολογικό άγχος δεν αφορά μόνο την καταστροφή του περιβάλλοντος, αλλά συνδέεται άρρηκτα με την αδράνεια της κυβέρνησης για την κλιματική αλλαγή. Οι νέοι αισθάνονται εγκαταλελειμμένοι και προδομένοι από τις κυβερνήσεις», δήλωσε στο BBC η συγγραφέας της μελέτης Καρολάιν Χίκμαν από το Πανεπιστήμιο του Μπαθ. «Δεν μετράμε μόνο το πώς αισθάνονται, αλλά τι σκέφτονται. Τέσσερις στους δέκα διστάζουν να κάνουν παιδιά».

Οι πλημμύρες, οι καύσωνες, οι πυρκαγιές, το λιώσιμο των πάγων και γενικότερα η κλιματική αλλαγή αυξάνουν τα επίπεδα άγχους στους νέους ανθρώπους, σύμφωνα με νέα έρευνα.

Το 45% των ερωτηθέντων στην έρευνα είπε ότι τα συναισθήματα για το κλίμα επηρεάζουν την καθημερινότητά του.

Κατά τη μελέτη, τα επίπεδα άγχους φαίνεται να είναι μεγαλύτερα σε χώρες όπου οι κυβερνητικές πολιτικές για το κλίμα θεωρούνται οι πιο αδύναμες – συγκεκριμένα αναφέρεται σε περιοχές του Νότου. Το πιο «ανήσυχο» έθνος ήταν η Πορτογαλία, η οποία έχει δει επανειλημμένως πυρκαγιές. «Είναι λογικό για τους νέους να είναι ανήσυχοι. Δεν διαβάζουν μόνο για την κλιματική αλλαγή στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, την παρακολουθούν να ξεδιπλώνεται μπροστά στα μάτια τους», δήλωσε ο Τομ Μπερκ από το ανεξάρτητο ευρωπαϊκό επιστημονικό επιτελείο για το κλίμα e3g. Οι συγγραφείς πιστεύουν πως η αποτυχία των κυβερνήσεων σχετικά με την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής μπορεί να οριστεί ως βάναυση με βάση τη νομοθεσία για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Εξι νέοι ήδη προσέφυγαν στην κυβέρνηση της Πορτογαλίας για να υποστηρίξουν αυτή την υπόθεση. «Οι κυβερνήσεις πρέπει να ακούσουν την επιστήμη και να μην αντιμετωπίζουν τους νέους που νιώθουν άγχος ως παθολογικά περιστατικά», δήλωσε η Χίκμαν.

BBC

Διπλασιάζονται οι ημέρες με καύσωνες

Ο αριθμός των εξαιρετικά ζεστών ημερών κάθε χρόνο, όταν η θερμοκρασία φθάνει τους 50 βαθμούς Κελσίου, έχει διπλασιαστεί από τη δεκαετία του 1980, σύμφωνα με παγκόσμια ανάλυση του BBC. Οι φονικοί καύσωνες συμβαίνουν σε περισσότερες περιοχές του κόσμου σε σχέση με το παρελθόν, δημιουργώντας πρωτοφανείς προκλήσεις στην ανθρώπινη υγεία και τον τρόπο ζωής μας. Ο συνολικός αριθμός ημερών με θερμοκρασίες άνω των 50° C αυξήθηκε σε κάθε δεκαετία από το 1980. Κατά μέσο όρο, μεταξύ 1980 και 2009, οι θερμοκρασίες πέρασαν τους 50° C περίπου 14 ημέρες τον χρόνο και ο αριθμός αυτός ανέβηκε στις 26 μέρες για την περίοδο 2010-2019, όπου οι θερμοκρασίες των 45° C και άνω εμφανίστηκαν κατά μέσον όρο δύο επιπλέον εβδομάδες τον χρόνο. «Η αύξηση αυτή μπορεί να αποδοθεί 100% στην καύση ορυκτών καυσίμων», δήλωσε η αναπληρώτρια διευθύντρια του Ινστιτούτου Περιβαλλοντικής Αλλαγής στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης, δρ Φριντερίκε Οτο.

Φονικοί καύσωνες συμβαίνουν σε περισσότερες περιοχές του κόσμου σε σύγκριση με το παρελθόν, δημιουργώντας πρωτοφανείς προκλήσεις για την ανθρώπινη υγεία και τον τρόπο ζωής μας.

Καθώς ο πλανήτης μας θερμαίνεται, οι ακραίες θερμοκρασίες γίνονται όλο και πιο συχνές. Οι θερμοκρασίες των 50° C συμβαίνουν κυρίως στις περιοχές της Μέσης Ανατολής και του Κόλπου. Μετά όμως τα ρεκόρ θερμοκρασιών 48,8° C στην Ιταλία και 49,6° C στον Καναδά αυτό το καλοκαίρι, οι επιστήμονες προειδοποιούν ότι οι μέρες με θερμοκρασία πάνω από τους 50° C θα συμβούν και αλλού εάν δεν μειώσουμε τις εκπομπές από την καύση ορυκτών καυσίμων. «Πρέπει να δράσουμε άμεσα. Οσο πιο γρήγορα μειώσουμε τις εκπομπές μας, τόσο καλύτερα θα είμαστε όλοι», λέει ο ερευνητής κλίματος στη Σχολή Γεωγραφίας και Περιβάλλοντος στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης, δρ Σιχάν Λι. «Με τις συνεχείς εκπομπές και την έλλειψη δράσης, όχι μόνο αυτά τα ακραία φαινόμενα θερμότητας θα γίνουν πιο σοβαρά και πιο συχνά, αλλά η άμεση αντιμετώπισή τους θα γίνει ακόμα δυσκολότερη».

Καθώς ο πλανήτης μας θερμαίνεται, ακραίες θερμοκρασίες παρατηρούνται όλο και συχνότερα.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΟΜΙΛΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΟΜΙΛΟΥ ΚΑΙ ΕΠΕΞΗΓΗΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΑΜΗΝΙΑ ΠΟΥ ΕΛΗΞΕ ΣΤΙΣ 30 ΙΟΥΝΙΟΥ 2021

- Κέρδος μετά τη φορολογία για την 1η εξαμηνία 2021 στα €21,0 εκατ.
- Σταθερή Κεφαλαιακή θέση: Δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1 (CET1) 19,68%[1] και Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας 22,00%[1], που υπερβαίνουν σημαντικά τις ελάχιστες κανονιστικές απαιτήσεις
- Χαμηλός υπολειπόμενος κίνδυνος στον ισολογισμό

Βασικά στοιχεία Λογαριασμού Αποτελεσμάτων (€εκατ.)	1η Εξαμηνία 2021	1η Εξαμηνία 2020	Ετήσια Δ	2η Τριμηνία 2021	1η Τριμηνία 2021	Τριμηνιαία Δ
Κέρδος από συνήθεις εργασίες πριν τις ζημιές απομείωσης χρηματοοικονομικών μέσων και μη χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων	52,3	64,1	-18%	29,4	22,9	+28%
Ζημιές απομείωσης χρηματοοικονομικών μέσων και μη χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων	(29,3)	(42,4)	+116%	(21,9)	(7,4)	+380%
Κέρδος πριν το μερίδιο αποτελεσμάτων συνδεδεμένης εταιρείας	23,0	21,7	+6%	7,5	15,5	-52%
Μερίδιο αποτελεσμάτων συνδεδεμένης εταιρείας μετά τη φορολογία	0,0	0,6	-100%	0,0	0,0	-
Φορολογία	(2,0)	(4,6)	-58%	0,7	(2,6)	-125%
Κέρδος για την περίοδο	21,0	17,7	+19%	8,2	12,9	-37%
Κέρδος που αναλογεί στους κατόχους μετοχών της μητρικής εταιρείας	21,0	17,7	+19%	8,2	12,9	-37%

Ζημιές απομείωσης χρηματοοικονομικών μέσων

Η χρέωση για ζημιές απομείωσης χρηματοοικονομικών μέσων, ανήλθε στα €27,9 εκατ. για την 1η εξαμηνία 2021 σημειώνοντας μείωση της τάξης του 33% σε σύγκριση με €41,8 εκατ. την 1η εξαμηνία 2020.

Οι ζημιές απομείωσης χρηματοοικονομικών μέσων για την 1η εξαμηνία του 2021, περιλαμβάναν ζημιές απομείωσης στο δανειακό χαρτοφυλάκιο και χρηματοοικονομικές εγγυήσεις και δανειακές υποχρεώσεις ύψους €41,4 εκατ. (1η εξαμηνία 2020: €52,3 εκατ.). Αυτή η αύξηση κατά 21% σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του 2020 προέκυψε κυρίως από τη στρατηγική απομόχλευσης της Τράπεζας, η οποία οδήγησε σε επιπρόσθετη αύξηση των ζημιών απομείωσης του δανειακού χαρτοφυλακίου που θα διατεθεί (Project Starlight), λαμβάνοντας υπόψη την πιθανότητα ανάκτησης μέσω πώλησης στις 30 Ιουνίου 2021. Επιπλέον, οι ζημιές απομείωσης περιλαμβάνουν καθαρή επιδείνωση του χαρτοφυλακίου από νέες αθετήσεις και κάποια καθαρή επιδείνωση του εξυπηρετούμενου χαρτοφυλακίου στα βιβλία της Τράπεζας. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι αυξημένες αθετήσεις που παρουσιάστηκαν κατά την 1η εξαμηνία του 2021 οφείλονται εν μέρει στην εισαγωγή του νέου ορισμού αθέτησης της ΕΑΤ που τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2021. Οι ζημιές απομείωσης που παρουσιάζονται κατά την 1η εξαμηνία του 2021 αντισταθμίστηκαν εν μέρει από την χρεόλυση του περιουσιακού στοιχείου αποζημείωσης που σχετίζεται με το Πρόγραμμα Προστασίας Περιουσιακών Στοιχείων (ΠΠΣ) ύψους €12,9 εκατ. (1η εξαμηνία 2020: €10,7 εκατ.).

Οι ζημιές απομείωσης χρηματοοικονομικών μέσων για την 1η εξαμηνία του 2020, περιλάμβαναν αυξημένες ζημιές απομείωσης στο δανειακό χαρτοφυλάκιο που αναγνωρίστηκαν, κυρίως ως αποτέλεσμα του αντίκτυπου της πανδημίας του κορωνοϊού (COVID-19) οι οποίες αντισταθμίστηκαν εν μέρει από την αύξηση στο περιουσιακό στοιχείο αποζημίωσης του ΠΠΣ με αντίστοιχη πίστωση στις ζημιές απομείωσης στα άλλα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, λόγω της επαναμέτρησης των εκτιμώμενων μελλοντικών ταμειακών ροών που προκύπτουν από τις απαιτήσεις που θα γίνουν από την Τράπεζα σε περίπτωση ζημιών από το ΠΠΣ ως αποτέλεσμα της επίδρασης της πανδημίας του κορωνοϊού (COVID-19).

Οι ζημιές απομείωσης χρηματοοικονομικών μέσων για την 2η τριμηνία του 2021, ανήλθαν σε €20,8 εκατ. σημειώνοντας σημαντική αύξηση σε σύγκριση με €7,1 εκατ. την 1η τριμηνία του 2021. Για την 2η τριμηνία 2021 οι ζημιές απομείωσης στο δανειακό χαρτοφυλάκιο και χρηματοοικονομικές εγγυήσεις και δανειακές υποχρεώσεις που εκδόθηκαν ανήλθαν σε €28,1 εκατ. και αυξήθηκαν σε σχέση με €13,2 εκατ. την 1η τριμηνία του 2021 όπως αναφέρεται πιο πάνω. Οι παράμετροι προβλέψεων για την 2η τριμηνία του 2021 και την 1η τριμηνία του 2021 παρέμειναν οι ίδιες σε σύγκριση με την 4η τριμηνία του 2020. Η χρέωση που παρουσιάστηκε την 2η τριμηνία του 2021 αντισταθμίστηκε εν μέρει από την χρεόλυση των περιουσιακών στοιχείων αποζημίωσης σχετικά με το ΠΠΣ ύψους €6,6 εκατ. (1η τριμηνία 2021: €6,3 εκατ.).

Ο δείκτης κόστους ζημιών απομείωσης έναντι των χορηγήσεων (ετησιοποιημένη βάση) για την 1η εξαμηνία 2021 και την 2η τριμηνία 2021 ανήλθε στο 1,4% και 1,9% αντίστοιχα (1η εξαμηνία 2020: 1,7%, 1η τριμηνία 2021: 0,9%). Αναπροσαρμόζοντας για τη χρεόλυση του περιουσιακού στοιχείου αποζημίωσης ΠΠΣ, την 1η εξαμηνία 2021 και την 2η τριμηνία 2021 ο δείκτης κόστους ζημιών απομείωσης έναντι των χορηγήσεων (ετησιοποιημένη βάση) μειώθηκε στο 1,0% και 1,5% αντίστοιχα (1η εξαμηνία 2020: 1,4%, 1η τριμηνία 2021: 0,5%).

Ζημιές απομείωσης μη χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων

Οι ζημιές απομείωσης μη χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων για την 1η εξαμηνία του 2021 ανήλθαν σε €1,5 εκατ. σε σύγκριση με €0,6 εκατ. την 1η εξαμηνία του 2020 και περιλάμβαναν χρέωση απομείωσης ακινήτων, εγκαταστάσεων και εξοπλισμού ύψους €0,5 εκατ. και ζημιές απομείωσης αποθεμάτων ακινήτων ύψους €0,9 εκατ.

Οι ζημιές απομείωσης μη χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων για την 2η τριμηνία του 2021 ανήλθαν σε €1,1 εκατ. σε σύγκριση με €0,4 εκατ. την 1η τριμηνία του 2021 και περιλάμβαναν χρέωση απομείωσης ακινήτων, εγκαταστάσεων και εξοπλισμού ύψους €0,5 εκατ. και ζημιές απομείωσης αποθεμάτων ακινήτων ύψους €0,6 εκατ.

Το κέρδος πριν το μερίδιο αποτελεσμάτων συνδεδεμένης εταιρείας για την 1η εξαμηνία του 2021 ανήλθε σε €23,0 εκατ. και σημείωσε αύξηση 6% σε σύγκριση με €21,7 εκατ. για την 1η εξαμηνία του 2020. Οι κύριοι παράγοντες που συνέβαλαν στην αύξηση ήταν οι αυξημένες ζημιές απομείωσης του χαρτοφυλακίου χορηγήσεων που αναγνωρίστηκαν την 1η εξαμηνία του 2020, κυρίως ως αποτέλεσμα της επίδρασης της πανδημίας του κορωνοϊού (COVID-19), που αντισταθμίστηκαν μερικώς από τα μειωμένα καθαρά έσοδα από τόκους την 1η εξαμηνία του 2021.

Το μερίδιο αποτελεσμάτων συνδεδεμένης εταιρείας μετά τη φορολογία, για την 1η εξαμηνία του 2021 ήταν μηδενικό σε σύγκριση με κέρδος €0,6 εκατ. για την 1η εξαμηνία του 2020, λόγω του ότι τα οικονομικά αποτελέσματα της APS Cyprus από την 1η Δεκεμβρίου 2020 ενοποιούνται πλήρως.

Το κέρδος πριν τη φορολογία για την 1η εξαμηνία του 2021 ανήλθε σε €23,0 εκατ. (1η εξαμηνία του 2020: €22,3 εκατ., 1η τριμηνία του 2021: €15,5 εκατ.).

Η φορολογία για την 1η εξαμηνία του 2021 ανήλθε σε χρέωση ύψους €2,0 εκατ. (1η εξαμηνία του 2020: €4,6 εκατ. χρέωση) και περιλάμβανε πίστωση αναβαλλόμενης φορολογίας ύψους €11,4 εκατ. (1η εξαμηνία του 2020: €3,7 εκατ. χρέωση) και τη χρέωση φόρου εισοδήματος ύψους €13,4 εκατ. στα φορολογητέα κέρδη (1η εξαμηνία του 2020: €0,9 εκατ.). Η πίστωση αναβαλλόμενης φορολογίας καθώς και η χρέωση φόρου εισοδήματος για την 1η εξαμηνία του 2021 προέκυψε κυρίως από την πραγματοποίηση αρνητικής υπεραξίας που αναλογεί στο χαρτοφυλάκιο ομολόγων που αποκτήθηκε και δεν φορολογήθηκε έκτοτε. Η χρέωση αναβαλλόμενης φορολογίας για την 1η εξαμηνία του 2020 οφειλόταν κυρίως στη χρήση των φορολογητέων ζημιών που μεταφέρθηκαν έναντι των φορολογητέων κερδών.

Το κέρδος που αναλογεί στους κατόχους μετοχών της μητρικής εταιρείας για την 1η εξαμηνία 2021 ανήλθε σε €21,0 εκατ. σε σύγκριση με κέρδος ύψους €17,7 εκατ. για την 1η εξαμηνία 2020 (1η τριμηνία του 2021: €12,9 εκατ. κέρδος).

Κατάσταση Οικονομικής Θέσης

Βασικά στοιχεία Κατάστασης Οικονομικής Θέσης (€εκατ.)	30.06.2021	31.12.2020	Δ
Μεικτές Χορηγήσεις σε πελάτες	6.688	6.802	-2%
Μεικτές Μη Εξυπηρετούμενες Χορηγήσεις (ΜΕΧ)	1.473	1.503	-2%
Μεικτές Εξυπηρετούμενες Χορηγήσεις	5.215	5.298	-2%
Καθαρές Χορηγήσεις σε πελάτες	6.002	6.097	-2%
Επενδύσεις σε στοιχεία ενεργητικού	11.875	9.143	+30%
Εκ των οποίων: Μετρητά και καταθέσεις σε Κεντρικές Τράπεζες και καταθέσεις σε άλλες τράπεζες.	*7.043*	*4.052*	*+74%*
Εκ των οποίων: Επενδύσεις σε χρεόγραφα	*4.752*	*5.024*	*-5%*
Σύνολο Περιουσιακών στοιχείων	18.479	15.857	+17%
Καταθέσεις	14.477	14.180	+2%
Ίδια κεφάλαια που αναλογούν στους κατόχους μετοχών της μητρικής εταιρείας	1.149	1.128	+2%
Σταθμισμένα περιουσιακά στοιχεία (ΣΠΣ - με μεταβατικές διατάξεις)	5.582	5.556	+0%

Στις 30 Ιουνίου 2021, το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων του Ομίλου ανήλθε σε €18,5 δισ., και αυξήθηκε κατά 17% σε σύγκριση με €15,9 δισ. στις 31 Δεκεμβρίου 2020, κυρίως λόγω της αύξησης στα μετρητά και καταθέσεις με Κεντρικές Τράπεζες κυρίως ως αποτέλεσμα του νέου δανεισμού σε Στοχευμένες πράξεις μακροπρόθεσμης αναχρηματοδότησης (ΣΠΜΑ/TLTROs).

Στις 30 Ιουνίου 2021, οι καταθέσεις πελατών ανήλθαν σε €14,5 δισ. (31 Δεκεμβρίου 2020: €14,2 δισ.). Αποτελούνταν από καταθέσεις σε Ευρώ ύψους €13,5 δισ. (31 Δεκεμβρίου 2020: €13,3 δισ.) και καταθέσεις σε ξένα νομίσματα, κυρίως Αμερικάνικα Δολάρια, ύψους €1,0 δισ. (31 Δεκεμβρίου 2020: €0,9 δισ.).

Το μερίδιο αγοράς καταθέσεων[2] της Τράπεζας στις 30 Ιουνίου 2021 διαμορφώθηκε σε 29,4% (31 Δεκεμβρίου 2020: 29,6%).

Οι Οφειλές σε Κεντρικές τράπεζες ανήλθαν σε €2,3 δισ. στις 30 Ιουνίου 2021 (31 Δεκεμβρίου 2020: €0). Τον Ιούνιο του 2021, λόγω των ευνοϊκών όρων δανεισμού και παρά την άνετη θέση ρευστότητας, η Τράπεζα συμμετείχε στην 8η σειρά δανεισμού σε Στοχευμένες πράξεις μακροπρόθεσμης αναχρηματοδότησης (ΣΠΜΑ III) ύψους €2,3 δισ. Ο δανεισμός έχει διάρκεια 3 έτη (26 Ιουνίου 2024) και η Τράπεζα έχει τη δυνατότητα να εξοφλήσει (μερικώς ή πλήρως) σε τριμηνιαία βάση αρχίζοντας από τον Ιούνιο του 2022 και μετά.

Οι μεικτές χορηγήσεις σε πελάτες στις 30 Ιουνίου 2021 ανήλθαν σε €6.688 εκατ.[3], σημειώνοντας μείωση 2% σε σύγκριση με €6.802 εκατ. στις 31 Δεκεμβρίου 2020. Το χαρτοφυλάκιο των εξυπηρετούμενων χορηγήσεων και το χαρτοφυλάκιο των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων[3] μειώθηκαν κατά 2% αντίστοιχα, σε σύγκριση με τις 31 Δεκεμβρίου 2020.

Το σύνολο των νέων χορηγήσεων που πραγματοποιήθηκαν κατά την 1η εξαμηνία 2021 ανήλθε σε €388 εκατ. (1η τριμηνία 2021: €166 εκατ., 1η εξαμηνία 2020: €439 εκατ., 2020: €1.041 εκατ.). Η Τράπεζα συνέχισε την παροχή χορηγήσεων προς φερέγγυες επιχειρήσεις και νοικοκυριά, ενώ ταυτόχρονα επικεντρώνεται στη διαχείριση των προώρων καθυστερήσεων και αποφυγή νέων μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων.

Η μείωση στις ΜΕΧ οφείλεται εν μέρει από μη συμβατικές διαγραφές της τάξης περίπου του €0,1 δισ. που εκτελέστηκαν κατά τη διάρκεια της 2ης τριμηνίας του 2021 (2020: περίπου €0,6 δισ., 1η εξαμηνία 2020: περίπου €0,5 δισ.). Αυτό αντισταθμίστηκε εν μέρει από τις αυξήσεις στις ΜΕΧ κυρίως λόγω της εφαρμογής του νέου ορισμού αθέτησης της ΕΑΤ[4], των νέων αθετήσεων και των δεδουλευμένων τόκων. Κατά τη διάρκεια της 1ης εξαμηνίας του 2021, οι καθαρές διαγραφές ζημιών απομείωσης[5] χορηγήσεων ανήλθαν σε €92,3 εκατ.[6] (2020: €686,1 εκατ.). Οι εισπράξεις και εξυγιάνσεις ανήλθαν περίπου σε €85 εκατ. κατά την 1η εξαμηνία του 2021 (2020: περίπου €200 εκατ.) αντιπροσωπεύοντας οργανική απομόχλευση που επιταχύνθηκε με τη λήξη των περιοριστικών μέτρων κατά του κορωνοϊού (COVID-19).

Το μερίδιο αγοράς χορηγήσεων[2] της Τράπεζας στις 30 Ιουνίου 2021 ήταν 22,6% (31 Δεκεμβρίου 2020: 21,5%).

Ο δείκτης καθαρών χορηγήσεων προς καταθέσεις διαμορφώθηκε σε 41,5% στις 30 Ιουνίου 2021 (31 Δεκεμβρίου 2020: 43,0%).

Αναστολή πληρωμής δόσεων κεφαλαίου και τόκων

Στο πλαίσιο της κρίσης του κορωνοϊού (COVID-19), η Βουλή των Αντιπροσώπων της Κύπρου ψήφισε το πρώτο σχέδιο για την αναστολή πληρωμής δόσεων κεφαλαίου και τόκων (μορατόριουμ δανείων), για όλους τους ιδιώτες και τις νομικές οντότητες σε διάφορους τομείς, που υπέβαλαν αίτηση και ήταν επιλέξιμοι με βάση το σχέδιο (για περίοδο εννιά μηνών) μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2020. Το ποσό των μεικτών χορηγήσεων σε πελάτες που υπόκεινται στο πρώτο μορατόριουμ, που έληξε, για την αποπληρωμή δανείων ανήλθε στις 30 Ιουνίου 2021 σε €2,6 δισ. (31 Δεκεμβρίου 2020: €2,8 δισ.), αποτελούμενο από μεικτές χορηγήσεις σε νοικοκυριά ύψους €1,4 δισ. (31 Δεκεμβρίου 2020: €1,5 δισ.) και μεικτές χορηγήσεις σε μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις ύψους €1,2 δισ. (31 Δεκεμβρίου 2020: €1,3 δισ.).

Μετά τη λήξη του πρώτου σχεδίου στις 31 Δεκεμβρίου 2020, ένα δεύτερο σχέδιο αναστολής δόσεων κεφαλαίου και τόκων (μορατόριουμ δανείων)εισάχθηκε τον Ιανουάριο του 2021 με ισχύ μέχρι τις 30 Ιουνίου 2021 και ανακοινώθηκε από την Κυπριακή Κυβέρνηση στις 15 Ιανουαρίου 2021, για πελάτες που επηρεάστηκαν από τη δεύτερη φάση των περιοριστικών μέτρων και υπόκεινται σε ορισμένα κριτήρια. Στο πλαίσιο του δεύτερου μορατόριουμ, οι αναστολές πληρωμών μπορούν να γίνουν μέχρι τις 30 Ιουνίου 2021, ωστόσο, οι συνολικοί μήνες που υπόκεινται σε μορατόριουμ δανείου, δεν πρέπει να υπερβαίνουν το σύνολο των εννέα μηνών όταν συμπεριλαμβάνεται το μορατόριουμ δανείου που προσφέρθηκε το 2020. Η περίοδος αίτησης για το δεύτερο πρόγραμμα μορατόριουμ έληξε στις 31 Ιανουαρίου 2021 και η αξιολόγηση ολοκληρώθηκε στις 28 Φεβρουαρίου 2021. Το ποσό των μεικτών χορηγήσεων σε πελάτες που υπόκεινται στο δεύτερο μορατόριουμ ανήλθε σε €23,5 εκατ. στις 30 Ιουνίου 2021, και αποτελείται από μεικτές χορηγήσεις σε νοικοκυριά ύψους €10,7 εκατ. και μεικτές χορηγήσεις σε μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις ύψους €12,7 εκατ.

Μετά τη λήξη της πρώτης αναστολής δόσεων, η συμπεριφορά στις πληρωμές συνεχίζει να είναι ενθαρρυντική, με τις αποπληρωμές να καλύπτουν το 97% αυτών των δανειολητών (εξαιρουμένων των χορηγήσεων που καλύπτονται από το ΠΠΣ) που συμμετείχαν στην πρώτη αναστολή δόσεων και είχαν μία πληρωμή δόσης μέχρι το τέλος Ιουνίου 2021. Ωστόσο, η Τράπεζα συνεχίζει να υιοθετεί μια κατάλληλα συνετή προσέγγιση και είναι σε ετοιμότητα όσον αφορά τις διαδικασίες παρακολούθησης και την καθημερινή διαχείριση των λογαριασμών για την έγκαιρη αντιμετώπιση των καθυστερήσεων. Το συνολικό εξυπηρετούμενο χαρτοφυλάκιο χορηγήσεων της Τράπεζας που είναι σε καθυστέρηση παραμένει σε χαμηλότερα επίπεδα σε σύγκριση με τα επίπεδα πριν από την πανδημία του κορωνοϊού (COVID-19) (48% των εξυπηρετούμενων καθυστερήσεων του Φεβρουαρίου 2020), στα τέλη Ιουνίου 2021.

Ποιότητα Χαρτοφυλακίου Χορηγήσεων

Στο πλαίσιο της στρατηγικής απομόχλευσης των ΜΕΧ, η Τράπεζα δεσμεύεται και συνεχίζει τις προσπάθειες διερεύνησης όλων των επιλογών απομόχλευσης, συμπεριλαμβανομένων των πωλήσεων χαρτοφυλακίων ΜΕΧ. Η προσπάθεια της Τράπεζας αναπτύσσεται σταδιακά και σταθερά, παρά τις διαταραχές από την πανδημία του κορωνοϊού (COVID-19).

Χορηγήσεις συνολικής μεικτής λογιστικής αξίας €51,3 εκατ. και λογιστικής αξίας €7,5 εκατ. στις 30 Ιουνίου 2021 (31 Δεκεμβρίου 2020: μεικτή λογιστική αξία ύψους €50,5 εκατ. και λογιστική αξία ύψους €8,7 εκατ.) ταξινομήθηκαν ως κατεχόμενες προς πώληση βάσει των ΔΠΧΑ και σχετίζονται με συναλλαγές χαρτοφυλακίου για το οποίο η Τράπεζα συνήψε δεσμευτικές συμφωνίες για διάθεση σε τρίτους. Τα στοιχεία και οι Εναλλακτικοί Δείκτες Απόδοσης που παρουσιάζονται σε ολόκληρη την επεξηγηματική Κατάσταση, εξαιρούν τα ανοίγματαπου ταξινομούνται ως κατεχόμενα προς πώληση. Όπου τα στοιχεία και οι εναλλακτικοί δείκτες απόδοσης που παρέχονται παρουσιάζονται σε διαφορετική βάση, αυτό αναφέρεται. Η ολοκλήρωση αυτών των συναλλαγών υπόκεινται σε συνήθεις, κανονιστικές και άλλες εγκρίσεις και αναμένεται να πραγματοποιηθεί το 2021. Κατά τη 2η τριμηνία του 2021, χορηγήσεις που ταξινομήθηκαν προηγουμένως ως κατεχόμενα προς πώληση με λογιστική αξία ύψους €1,1 εκατ. (ακαθάριστη λογιστική αξία ύψους €2,6 εκατ.) έχουν πωληθεί.

Σύμφωνα με την προηγούμενη γνωστοποίηση, η Τράπεζα συνεργάζεται στενά με τους συμβούλους της για την πώληση ενός σημαντικού χαρτοφυλακίου ΜΕΧ ("Project Starlight"), το οποίο θα επιταχύνει τη μείωση των παλαιών ΜΕΧ και θα επιταχύνει τον καθαρισμό του ισολογισμού της Τράπεζας. Η συναλλαγή προχωρά σύμφωνα με ένα προγραμματισμένο χρονοδιάγραμμα όπου η υπογραφή της συναλλαγής αναμένεται έως το τέλος του 2021 και αναμένεται να ολοκληρωθεί το 2022. Η εκτέλεση της συναλλαγής "Project Starlight" παραμένει εξαρτώμενη από τις επικρατούσες συνθήκες της αγοράς και τα συμφέροντα τρίτων. Η περίμετρος περιλαμβάνει παλαιές ΜΕΧ συνολικής μεικτής λογιστικής αξίας περίπου €0,7 δισ. στις 30 Ιουνίου 2021. Μετά την ολοκλήρωση της συναλλαγής, η Τράπεζα αναμένεται να επιτύχει τον μεσοπρόθεσμο στόχο της σε μεσο-μονοψήφιο δείκτη των ΜΕΧ (εξαιρουμένου των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων που καλύπτονται από το ΠΠΣ).

Παράλληλα με την εκτέλεση της διάθεσης χαρτοφυλακίου ΜΕΧ, στο πλαίσιο του "Project Starlight", η Τράπεζα αξιολογεί επίσης στρατηγικές επιλογές σχετικά με το μέλλον της θυγατρικής της, APS Cyprus, σε μια προσπάθεια περαιτέρω βελτίωσης της ικανότητας ανάκτησης και των ποσοστών ανάκτησης της Τράπεζας. Τέτοιες επιλογές περιλαμβάνουν τη δυνατότητα εισαγωγής έμπειρου στρατηγικού εταίρου για περαιτέρω βελτίωση των εργασιών ανάκτησης.

Οι ΜΕΧ ανήλθαν στα €1.473 εκατ. στις 30 Ιουνίου 2021 σε σύγκριση με €1.503 εκατ. στις 31 Δεκεμβρίου 2020, σημειώνοντας μείωση ύψους 2% (οι ΜΕΧ εξαιρουμένου των ΜΕΧ που καλύπτονται από το ΠΠΣ, ανήλθαν σε €1,0 δισ. στις 30 Ιουνίου 2021 και σε €1,1 δισ. στις 31 Δεκεμβρίου 2020).

Από την 1η Ιανουαρίου 2021, η Τράπεζα έχει εφαρμόσει τον νέο ορισμό αθέτησης[4], ο οποίος επηρεάζει τις μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις και τον υπολογισμό των ημερών που οφείλονται. Την 1η Ιανουαρίου 2021, ο αντίκτυπος αυτής της αλλαγής στον Όμιλο δεν ήταν σημαντικός.

Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, η μείωση των ΜΕΧ οφείλεται στις μη συμβατικές διαγραφές που πραγματοποιήθηκαν καθώς και στις εισπράξεις και εξυγιάνσεις κατά τη 1η εξαμηνία του 2021, αντισταθμίζοντας τις αυξήσεις των ΜΕΧ κυρίως από νέες αθετήσεις και δεδουλευμένους τόκους. Οι μη συμβατικές διαγραφές εκτελέστηκαν στη μεικτή λογιστική αξία ενός χαρτοφυλακίου ΜΕΧ και μείωσαν το αντίστοιχο σωρευμένο ποσό απομείωσης που σχετίζεται με αυτό το χαρτοφυλάκιο. Το χαρτοφυλάκιο που επηρεάστηκε αποτελείται από ΜΕΧ που παρουσίασαν υψηλές καθυστερήσεις και οι οποίες ήταν σε αθέτηση για περισσότερα από 4 χρόνια. Μετά την εφαρμογή των μη συμβατικών διαγραφών, η ακαθάριστη λογιστική αξία αντικατοπτρίζει το εκτιμώμενο ανακτήσιμο υπόλοιπο για κάθε άνοιγμα. Η Τράπεζα διενεργεί μη συμβατικές διαγραφές της ακαθάριστης λογιστικής αξίας των ΜΕΧ όπου υπάρχει πολύ χαμηλή πιθανότητα ανάκτησης με βάση τη διαθέσιμη στρατηγική ασφάλειας και ανάκτησης που ακολουθείται.

Οι τερματισμένοι λογαριασμοί οι οποίοι περιλαμβάνονταν στις ΜΕΧ ανήλθαν σε €813 εκατ. στις 30 Ιουνίου 2021 (31 Δεκεμβρίου 2020: €789 εκατ.). Οι μεικτές χορηγήσεις με ρυθμιστικά μέτρα στις 30 Ιουνίου 2021 ανήλθαν σε €1.006 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2020: €953 εκατ.).

Τα αποθέματα ακινήτων, τα οποία ως επί το πλείστων προέκυψαν από διακανονισμό χρεών των πελατών, ανήλθαν σε €191,9 εκατ. στις 30 Ιουνίου 2021 (31 Δεκεμβρίου 2020: €208,4 εκατ.). Η μεταβολή στο υπόλοιπο των αποθεμάτων ακινήτων από διακανονισμό χρεών των πελατών την 1η εξαμηνία 2021 περιλάμβανε προσθήκες ύψους €10,8 εκατ.[7] και πωλήσεις ύψους €27,2 εκατ.[7]

Ο δείκτης των ΜΕΧ στο σύνολο των μεικτών χορηγήσεων στις 30 Ιουνίου 2021 ήταν 22,0% σε σύγκριση με 22,1% στις 31 Δεκεμβρίου 2020. Ο δείκτης των ΜΕΧ εξαιρουμένων των ΜΕΧ που καλύπτονται από το ΠΠΣ στο σύνολο των μεικτών χορηγήσεων, στις 30 Ιουνίου 2021 ήταν 15,1% (31 Δεκεμβρίου 2020: 15,7%). Ο δείκτης των ΜΕΧ στο σύνολο των μεικτών χορηγήσεων, συμπεριλαμβανομένων των ανοιγμάτων που κατέχονται προς πώληση ανέρχεται στο 22,6% (31 Δεκεμβρίου 2020: 22,7%).

Ο δείκτης των καθαρών ΜΕΧ στο σύνολο των περιουσιακών στοιχείων στις 30 Ιουνίου 2021 διαμορφώθηκε στο 4,3% (2,2% εξαιρουμένων των ΜΕΧ που καλύπτονται από το ΠΠΣ), σε σύγκριση με 5,0% στις 31 Δεκεμβρίου 2020 (31 Δεκεμβρίου 2020: 2,8% εξαιρουμένων των ΜΕΧ που καλύπτονται από το ΠΠΣ).

Οι συνολικές συσσωρευμένες ζημιές απομείωσης στην αξία των χορηγήσεων, ανήλθαν σε €685 εκατ. στις 30 Ιουνίου 2021 (31 Δεκεμβρίου 2020: €705 εκατ.) και αντιπροσώπευαν το 10,2% των συνολικών μεικτών χορηγήσεων (31 Δεκεμβρίου 2020: 10,4%). Οι συνολικές συσσωρευμένες ζημιές απομείωσης στην αξία των μεικτών χορηγήσεων εξαιρουμένων των χορηγήσεων που καλύπτονται από το ΠΠΣ ήταν 11,9% στις 30 Ιουνίου 2021 (31 Δεκεμβρίου 2020: 12,4%).

Ο δείκτης κάλυψης των προβλέψεων των ΜΕΧ ανήλθε σε 46,5% στις 30 Ιουνίου 2021 (31 Δεκεμβρίου 2020: 46,9%), ενώ εξαιρουμένων των ΜΕΧ που καλύπτονται από το ΠΠΣ, ο δείκτης αναπροσαρμόζεται στο 59,4% (31 Δεκεμβρίου 2020: 58,9%). Λαμβάνοντας υπόψη την αξία των εμπράγματων εξασφαλίσεων[8] ο δείκτης κάλυψης των καθαρών ΜΕΧ με εμπράγματες εξασφαλίσεις ανήλθε σε 137,5% στις 30 Ιουνίου 2021 (31 Δεκεμβρίου 2020: 134,5%), ενώ εξαιρουμένων των ΜΕΧ που καλύπτονται από το ΠΠΣ και των αντίστοιχων εμπράγματων εξασφαλίσεων και προβλέψεων των ΜΕΧ που καλύπτονται από το ΠΠΣ, ο δείκτης αναπροσαρμόζεται στο 163,9% (31 Δεκεμβρίου 2020: 155,5%).

Κεφαλαιακή Βάση και Επάρκεια

Οι ενδεικτικοί Δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας[9] του Ομίλου με βάση τον Πυλώνα Ι, που υπερβαίνουν τις ελάχιστες κανονιστικές απαιτήσεις, διαμορφώθηκαν ως ακολούθως:

Δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας	Όμιλος (με μεταβατικές διατάξεις ΔΠΧΑ 9) [10,11]			Όμιλος (χωρίς τις μεταβατικές διατάξεις ΔΠΧΑ 9) [10,11]		Ελάχιστες κανονιστικές απαιτήσεις (σε σταδιακή εφαρμογή) 2021[12]
	30.06.2021[9]	31.12.2020	Δ	30.06.2021[9]	31.12.2020	
Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας (%)	22,00%	22,34%	-34 μβ	21,44%	21,55%	14,45%
Δείκτης Κεφαλαίου της Κατηγορίας 1 (%)	22,00%	22,34%	-34 μβ	21,44%	21,55%	11,65%
Δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1 (CET 1) (%)	19,68%	20,01%	-33 μβ	19,09%	19,18%	9,55%
Κεφάλαια Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1 (€εκατ)	1.098	1.112	-1%	1.053	1.052	δ/υ
Σταθμισμένα περιουσιακά στοιχεία (ΣΠΣ) (€εκατ)	5.582	5.556	+0%	5.517	5.485	δ/υ

Η μείωση κατά 33 μονάδες βάσης του Δείκτη Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1 (CET 1)[9] (με μεταβατικές διατάξεις) σε σύγκριση με τις 31 Δεκεμβρίου 2020, ήταν ως αποτέλεσμα των πιο κάτω:

i) της μείωσης του Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1, λόγω:
- των κερδών της τρέχουσας περιόδου (αύξηση 40 μονάδες βάσης),
- της αλλαγής του ποσοστού των μεταβατικών διατάξεων για το ΔΠΧΑ 9 που προστίθενται πίσω στο Κεφαλαίο Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1, που μειώνεται από 85% για το 2019 σε 50% για το 2021 και τα ελαφρυντικά μέτρα προς αντιμετώπιση της πανδημίας του κορωνοϊού COVID-19) σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2020/873, με βάση τα οποία οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές σε χορηγήσεις κατηγοριοποιημένες στο Στάδιο 1 και 2 που υπολογίζονται μετά την 1 Ιανουαρίου 2020, προστίθενται πίσω στο Κεφαλαίο Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1 σταδιακά για μεταβατική περίοδο πέντε ετών (100% για το 2020 και 2021), (καθαρή μείωση 25 μονάδες βάσης),
- της μείωσης των λοιπών συνολικών εσόδων (μείωση 3 μονάδες βάσης), κυρίως λόγω της μείωσης στο αποθεματικό επανεκτίμησης από τα ομόλογα και της μείωσης των άυλων περιουσιακών στοιχείων (αύξηση 1 μονάδα βάσης),
- η οικονομική επίδραση από την αναγνώριση των προληπτικών προβλέψεων που εμπίπτουν κάτω από τον Κανονισμό (ΕΕ) 2019/630[13] διαφαίνεται για πρώτη φορά κατά το πρώτο εξάμηνο του 2021 (δύο χρόνια μετά την κατηγοριοποίηση του ανοίγματος ως μη εξυπηρετούμενο δεδομένου ότι εκδόθηκε μετά τον Απρίλιο 2019), και αφαιρέθηκε από το Κεφάλαιο Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1 (μείωση 35 μονάδες βάσης),

ii) της συνολικής αύξησης των ΣΠΣ, κυρίως λόγω της αύξησης των επενδύσε

Μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις για το κλίμα

Σχεδόν όλες με μοντέλο χορηγίας από το Ταμείο, πλην του «EuroAsia Interconnector» που χρειάζεται δανεισμό

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Το κλίμα και η πράσινη μετάβαση καταλαμβάνει την μερίδα του λέοντος σε σχέση με τον προϋπολογισμό του Ταμείου Ανάκαμψης, ύψους 1,2 δισεκατομμυρίων ευρώ, με 8 μεταρρυθμίσεις και 22 επενδύσεις. Το κονδύλι για το κλίμα και την πράσινη μετάβαση φτάνει, αν η Κύπρος λάβει τα μέγιστα- τα 447,6 εκατ. ευρώ - ποσό που αναλογεί στο 36,3% επί του συνόλου του Ταμείου Ανάκαμψης. Το κομμάτι αυτό σε σχέση με το κυπριακό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας

Η πρώτη κατηγορία έχει προϋπολογισμό 269 εκατ. από τα συνολικά 447,6 εκατ., η δεύτερη 91,3 εκατ. ευρώ και η τρίτη 87,3 εκατ. ευρώ.

Το κονδύλι για το κλίμα και την πράσινη μετάβαση φτάνει, αν η Κύπρος λάβει τα μέγιστα, τα 447,6 εκατ. ευρώ.

αποσκοπεί στην αντιμετώπιση της πρόκλησης του μετριασμού των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, συμβάλλοντας στη μετάβαση της χώρας στην κλιματική ουδετερότητα. Χωρίζεται σε τρεις κατηγορίες, με την πρώτη να είναι η κλιματική ουδετερότητα, η ενεργειακή απόδοση και διείσδυση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ΑΠΕ). Η δεύτερη αφορά στις βιώσιμες μεταφορές και η τρίτη κατηγορία αφορά στην έξυπνη και βιώσιμη διαχείριση των υδάτινων πόρων. Η πρώτη κατηγορία έχει προϋπολογισμό 269 εκατ. από τα συνολικά 447,6 εκατ., η δεύτερη 91,3 εκατ. ευρώ και η τρίτη 87,3 εκατ. ευρώ. Όπως αναφέρει στο επίσημο έγγραφο της Κομισιόν και παρουσιάζει η «Κ» σχετικά με το πλάνο του Ταμείου, οι στόχοι είναι η βελτίωση της περιβαλλοντικής πολιτικής μέσω μέτρων που σχετίζονται με την πράσινη φορολογία, το άνοιγμα της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και τη διευκόλυνση της αδειοδότησης των έργων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και έργων ανακαίνισης. Συν τοις άλλοις, ο άξονας «κλίμα» αποσκοπεί στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης του κτιριακού δυναμικού και άλλων υποδομών, καθώς και στη στήριξη πράσινων επενδύσεων για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ), τα νοικοκυριά, τον ευρύτερο δημόσιο τομέα και τις ΜΚΟ. Τέλος, στοχεύει επίσης στην άμβλυνση της ενεργειακής φτώχειας και αποσκοπεί στην αντιμετώπιση της ενεργειακής απομόνωσης της Κύπρου.

Μεταρρυθμίσεις και ΑΠΕ

Η πρώτη μεταρρύθμιση για την κλιματική ουδετερότητα αφορά την πράσινη φορολογία. Η μεταρρύθμιση θα αφορά νομοθετικές αλλαγές για τη θέσπιση φόρου άνθρακα για τα καύσιμα που χρησιμοποιούνται στους κλάδους της οικονομίας, που δεν εμπίπτουν στο σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων του θερμοκηπίου. Η μεταρρύθμιση θα περιλαμβάνει επίσης τη σταδιακή εισαγωγή εισφοράς για το νερό ύδρευσης, καθώς και τη θέσπιση τέλους οικιακών αποβλήτων / ταφής αποβλήτων, έως τον Ιούνιο 2026.

Η δεύτερη μεταρρύθμιση σε σχέση με την κλιματική ουδετερότητα είναι η ανεξαρτητοποίηση του Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου (ΔΣΜΚ) από την αρμόδια Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου. Η μεταρρύθμιση αφορά τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας του Διαχειριστή από την ΑΗΚ όσον αφορά τη διακυβέρνηση, την οικονομική διαχείριση και τη διαχείριση του προσωπικού.

Η τρίτη μεταρρύθμιση αφορά τις ψηφιακές υπηρεσίες μίας στάσης για τον εξορθολογισμό της αδειοδότησης έργων ΑΠΕ και τη διευκόλυνση της ενεργειακής ανακαίνισης σε κτίρια. Στόχος, η προώθηση της υλοποίησης έργων ΑΠΕ με τον εξορθολογισμό της διαδικασίας αδειοδότησης των έργων ΑΠΕ. Θα αποσκοπεί επίσης στην επιτάχυνση της ενεργειακής ανακαίνισης των κτιρίων και θα ολοκληρωθεί μέχρι τέλος Δεκεμβρίου 2022.

Η τέταρτη μεταρρύθμιση αφορά στο κανονιστικό πλαίσιο για την αποθήκευση ενέργειας. Η μεταρρύθμιση αφορά την τροποποίηση των κανόνων μεταφοράς και διανομής και των κανόνων διαπραγμάτευσης και διακανονισμού, ώστε να μπορούν οι εγκαταστάσεις αποθήκευσης να συμμετέχουν στη χονδρική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας. Έτσι, θα προωθήσει την παραγωγή ηλεκτρισμού από συστήματα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Επενδύσεις για ενέργεια

Περνώντας στο κεφάλαιο των επενδύσεων που σχετίζονται με την κατηγορία «κλιματική ουδετερότητα» και που θα χορηγηθούν, η πρώτη αφορά την προώθηση επενδύσεων ενεργειακής απόδοσης σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις, δήμους, κοινότητες και στον ευρύτερο δημόσιο τομέα. Θα αφορά την παροχή στήριξης σε τουλάχιστον 275 οντότητες για την ανακαίνιση κτιρίων και τη βελτίωση της αποδοτικότητας των διαδικασιών παραγωγής. Η υλοποίηση θα ολοκληρωθεί έως τέλος Δεκεμβρίου 2025.

Η δεύτερη επένδυση αφορά την προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και μεμονωμένων μέτρων ενεργειακής απόδοσης σε κατοικίες, καθώς και αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας σε νοικοκυριά με άτομα με αναπηρίες. Αποτελείται από δύο επιμέρους μέτρα: i) καθεστώς στήριξης για την προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και μεμονωμένων μέτρων ενεργειακής απόδοσης σε κατοικίες και ii) καθεστώς στήριξης για την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας σε νοικοκυριά με άτομα με αναπηρίες.Η υλοποίησή της μέχρι Ιούνη 2026.

Τρίτη επένδυση αφορά την ενθάρρυνση της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της εξοικονόμησης ενέργειας από τις τοπικές αρχές / τον ευρύτερο δημόσιο τομέα, καθώς και από τις ΜΚΟ και διευκόλυνση της μετάβασης των τοπικών κοινοτήτων προς τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή σε αυτήν. Η επένδυση αποτελείται από δύο μέτρα: i) ενθάρρυνση της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της εξοικονόμησης ενέργειας από τις τοπικές αρχές / τον ευρύτερο δημόσιο τομέα, καθώς και από τις ΜΚΟ· και ii) διευκόλυνση της μετάβασης των τοπικών κοινοτήτων προς τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή σε αυτήν.

Τέταρτη επιχορηγημένη επένδυση αφορά στη μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα (CO2) σε βιομηχανίες, επιχειρήσεις και οργανισμούς. Η επένδυση αφορά τη δημιουργία καθεστώτος στήριξης που θα παρέχει χρηματοδότηση, ισοδύναμη με το κόστος της αγοράς δικαιωμάτων εκπομπής αερίων του θερμοκηπίου, που πρέπει να αποφευχθεί λόγω της μείωσης των εκπομπών που προκύπτει από τις δράσεις των δικαιούχων.

Η πέμπτη επένδυση αφορά στην αναβάθμιση της ενεργειακής απόδοσης των δημόσιων κτιρίων. Η επένδυση αποτελείται από τρία μέτρα: i) Εγκαταστάσεις Πυροσβεστικής Υπηρεσίας και σχολεία· ii) Γενικό Νοσοκομείο Λευκωσίας· και iii) Εγκατάσταση συστημάτων φωτοβολταϊκής ενέργειας συνδεδεμένων με το δίκτυο σε μονάδες επεξεργασίας νερού και σταθμούς άντλησης νερού, έως Δεκέμβριο 2025.

Έκτη επένδυση αφορά την αναβάθμιση υποδομής ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και δοκιμής έξυπνων δικτύων στο Πανεπιστήμιο Κύπρου. Θα αφορά την παράδοση, εγκατάσταση, δοκιμή, βαθμονόμηση, θέση σε λειτουργία και παραλαβή εξοπλισμού έξυπνων δικτύων, ακολουθούμενη από την τελική ενσωμάτωση της υποδομής. Το μέτρο θα περιλαμβάνει επίσης τον προσανατολισμό και την κατάρτιση του προσωπικού, έως τον Ιούνη 2024.

Έβδομη επένδυση αφορά στην μαζική εγκατάσταση και λειτουργία έξυπνης υποδομής μέτρησης (υποδομής μέτρησης προηγμένης τεχνολογίας) από τον διαχειριστή συστήματος διανομής (ΔΣΔ). Η επένδυση θα αφορά την παράδοση και εγκατάσταση 400.000 έξυπνων μετρητών σε τελικούς πελάτες ηλεκτρικής ενέργειας, συμπεριλαμβανομένων φυσικών και νομικών προσώπων και θα υλοποιηθεί έως τον Ιούνιο του 2026.

Όγδοη επένδυση αφορά στην παρακολούθηση και μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στον γεωργικό τομέα. Θα αφορά τη θέσπιση συστήματος παρακολούθησης των αερίων του θερμοκηπίου για τη γεωργία, το οποίο θα παρέχει δεδομένα για την εφαρμογή αποτελεσματικότερων πρακτικών μετριασμού και θα συμβάλει στην επίτευξη μείωσης κατά 10 % των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου από τη γεωργία έως το τέλος του 2025.

Ένατη επένδυση αφορά στην προστασία δασών από πυρκαγιές. Στόχος είναι η αναβάθμιση των ικανοτήτων των αρμόδιων αρχών της Κύπρου για την αντιμετώπιση των κινδύνων πυρκαγιάς και η ενίσχυση της προστασίας από τους κινδύνους που αντιμετωπίζουν οι πολίτες, οι υποδομές και τα δάση με αγορές μηχανημάτων και εξοπλισμού έως και το 2025.

Η δέκατη επένδυση αφορά στο σύστημα διαχείρισης αγοράς για τη διευκόλυνση του ανοίγματος της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας στον ανταγωνισμό. Θα αφορά την εγκατάσταση και ανάπτυξη του συστήματος διαχείρισης αγοράς για την αγορά ηλεκτρικής ενέργειας της Κύπρου και στη σχετική κατάρτιση του 100 % του προσωπικού του Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς μέχρι το Μάρτη του 2023.

Με δανεισμό

Με δανεισμό αναμένεται να γίνει η προσπάθεια για τερματισμό της ενεργειακής απομόνωσης, το έργο κοινού ενδιαφέροντος «EuroAsia Interconnector». Η επένδυση θα αφορά την ολοκλήρωση και θέση σε λειτουργία του έργου κοινού ενδιαφέροντος PCI 3.10.2 για τη διασύνδεση μεταξύ Κύπρου και Ελλάδας, που θα περιλαμβάνει σταθμό μετατροπής συνεχούς ρεύματος 1 000 MW στην Κύπρο και σχετικές υποδομές στην Κύπρο και στην Κρήτη, που θα συνδέονται με υποβρύχια καλώδια συνεχούς ρεύματος υψηλής τάσης (HVDC) μήκους 898 km και ισχύος 1000 MW. Το έργο αυτό αναμένεται να αποτελέσει μέρος ευρύτερης επένδυσης για την κατασκευή διασυνοριακού αγωγού διασύνδεσης συνολικού μήκους 1208 km μεταξύ Κρήτης, Κύπρου και Ισραήλ και θα ολοκληρωθεί μέχρι το 2025.

Βιώσιμες μεταφορές

Ανοίγοντας το κεφάλαιο βιώσιμες μεταφορές που θα γίνουν μέσω χορηγιών, βρίσκουμε την μεταρρύθμιση για τη δημιουργία ευφυούς συστήματος μεταφορών με τη χρήση τεχνολογιών ψηφιακού διδύμου. Αφορά την ανάπτυξη και υλοποίηση ευφυούς συστήματος μεταφορών προκειμένου να βελτιωθεί η διαχείριση της κινητικότητας στις αστικές περιοχές και στο δίκτυο ΔΕΔΜ της Κύπρου, μεταξύ άλλων με τη βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των διαφόρων ενδιαφερόμενων μερών. Θα περιλαμβάνει την παράδοση, εγκατάσταση και σύνδεση 300 αισθητήρων με το εθνικό σημείο πρόσβασης μέχρι και το 2025.

Η δεύτερη μεταρρύθμιση αφορά στην παροχή του κανονιστικού πλαισίου για την ανάπτυξη διαλειτουργικής και αποτελεσματικής υποδομής επαναφόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων και αποδοτικής αγοράς επαναφόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων. Αφορά την έναρξη ισχύος της νομοθεσίας για την υποδομή επαναφόρτισης για ηλεκτρικά οχήματα και θα γίνει μέχρι τέλος 2024.

Η τρίτη κατά σειρά μεταρρύθμιση αφορά στην σταδιακή κατάργηση των πλέον ρυπογόνων οχημάτων σε αστικές περιοχές με υψηλά επίπεδα ρύπανσης. Θα δημιουργήσει το νομικό πλαίσιο που θα επιτρέψει την εφαρμογή μέτρων με στόχο τον αποκλεισμό των ρυπογόνων οχημάτων από βασικές περιοχές, όπως οι ζώνες μηδενικών εκπομπών, τα τέλη για την κυκλοφορία οχημάτων σε ορισμένες περιοχές και την υποχρεωτική χρήση ηλεκτρικών οχημάτων σε ορισμένες συγκοινωνιακές επιχειρήσεις μέχρι τέλος 2025.

Με επενδύσεις για ηλεκτροκίνηση

Η πρώτη επένδυση αφορά στην υλοποίηση μέτρων των Σχεδίων Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας (ΣΒΑΚ) και μέτρων ενίσχυσης της προσβασιμότητας. Η επένδυση αφορά την καθιέρωση ποδηλατοδρόμων, λεωφορειολωρίδων και του σχετικού εξοπλισμού ITS, καθώς και τη δημιουργία εγκαταστάσεων στάθμευσης ποδηλάτων, στάσεων λεωφορείων με στέγαστρο και τη βελτίωση των συνθηκών οδικής ασφάλειας σε επιλεγμένους κόμβους, έως το Μάρτη 2026.

Δεύτερη επένδυση προνοεί τη δημιουργία υποδομής για ηλεκτροκίνηση. Αποτελείται από τρία μέτρα: i) την εγκατάσταση δημοσίως προσβάσιμων σταθμών ταχείας φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων· ii) σύστημα επιχορηγήσεων για την εγκατάσταση δημοσίως προσβάσιμων σταθμών φόρτισης στις εγκαταστάσεις επιχειρήσεων και τοπικών αρχών· και iii) σύστημα επιχορηγήσεων για τη φόρτιση ηλεκτρικών οχημάτων από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΑΠΕ), έως το 2025.

Τρίτη επένδυση αφορά στην προώθηση της ευρείας χρήσης των ηλεκτρικών οχημάτων. Αποτελείται από τρία μέτρα: i) έναρξη της μετάβασης στην ηλεκτροκίνηση στον τομέα της κυβέρνησης· ii) καθεστώς στήριξης για αγορά ηλεκτρικών οχημάτων· και iii) πρόγραμμα απόσυρσης για τα πλέον ρυπογόνα οχήματα σε συνδυασμό με κίνητρα για επιλογές κινητικότητας μηδενικών/χαμηλών εκπομπών, έως το 2025.

Υδάτινοι πόροι και αντιπλημμυρικά έργα

Η μεταρρύθμιση της διαχείρισης των υδάτινων πόρων είναι ψηλά στην ατζέντα από ότι φαίνεται για τους δημιουργούς του Ταμείου Ανάκαμψης. Η μεταρρύθμιση που θα γίνει με χορηγία, αφορά τη σύσταση ομάδας εργασίας υψηλού επιπέδου υπό την αιγίδα διαφόρων Υπουργείων και Συμβουλίων Υδατοπρομήθειας όπου θα λειτουργεί ως φορέας συνεργασίας μεταξύ των διαφόρων αρχών διαχείρισης των υδάτων και ως φορέας συντονισμού και παρακολούθησης για την υλοποίηση των επενδύσεων και των δράσεων που θα προταθούν. Θα προτείνει σχέδιο δράσης με τα αναγκαία κανονιστικά μέτρα και μέτρα προσαρμογής που πρέπει να εφαρμοστούν εντός των επόμενων 10 έως 15 ετών. Έως τον Ιούνιο 2025.

Περνώντας πλέον στις επενδύσεις που θα γίνουν με χορηγίες αφορά στην αντικατάσταση αγωγού μεταφοράς Χοιροκοιτίας–Αμμοχώστου. Το μέτρο αφορά την κατασκευή αντικατάστασης του υφιστάμενου αγωγού μεταφοράς νερού. Το έργο θα περιλαμβάνει τη διενέργεια τοπογραφικών μελετών και εκτιμήσεων των περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Έως το 2026.

Δεύτερη επένδυση αφορά τις μονάδες επεξεργασίας νερού: αναβάθμιση με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας των υδάτων. Το μέτρο αφορά την ανακαίνιση των μονάδων επεξεργασίας νερού της Λεμεσού, του Ασπρόκρεμμου, της Τερσεφάνου, του Κόρνου και της Κανναβιού. Έως τέλος 2025.

Τρίτη επένδυση χορηγημένη αφορά ένα ολοκληρωμένο σύστημα παρακολούθησης και ελέγχου της διαχείρισης των υποδομών του Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων. Το μέτρο αφορά τη δημιουργία ολοκληρωμένης πλατφόρμας η οποία θα αποτελείται από διάφορα υποσυστήματα, καθένα από τα οποία θα αντιμετωπίζει βασικές προκλήσεις, όπως η ποιότητα των υδάτων, η διαχείριση των πλημμυρών, η διαχείριση της ζήτησης νερού και η κατανομή νερού για σκοπούς άρδευσης, η ενεργειακή απόδοση, καθώς και η κυβερνοασφάλεια και η φυσική ασφάλεια. Έως το 2026.

Τέταρτη επένδυση αφορά την έξυπνη διαχείριση δικτύων ύδρευσης και αποχέτευσης και περιλαμβάνει μια σειρά ψηφιακών αναβαθμίσεων σε Συμβούλια αποχετεύσεων και Υδατοπρομήθειας σε Λάρνακα και Λεμεσό έως και τον Ιούνη του 2026.

Πέμπτη επένδυση αφορά αντιπλημμυρικά έργα και μέτρα συλλογής υδάτων και οι εργασίες θα συγκεντρωθούν σε τρεις περιοχές, και συγκεκριμένα στα Λιβάδια, στην Κλαδερή και στο κέντρο της Λευκωσίας. Έως τέλος 2025.

Έκτη επένδυση αφορά στην ενίσχυση της ασφάλειας στην παροχή νερού για τις περιοχές Λευκωσίας και Λάρνακας. Το μέτρο προβλέπει την κατασκευή τριών υδατοδεξαμενών χωρητικότητας 26000κ.μ. συνολικά, στην περιοχή της Λευκωσίας και την κατασκευή υδατοδεξαμενής χωρητικότητας 10 000κ.μ. στα Κλαυδιά της Λάρνακας. Έως Ιούνιο 2025.

Έβδομη επένδυση αφορά στις υποδομές της ανατολικής Λευκωσίας για την επαναχρησιμοποίηση επεξεργασμένων λυμάτων. Τα έργα θα υλοποιηθούν από το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων και θα περιλαμβάνουν επίσης την άντληση, μεταφορά, διανομή και αποθήκευση επεξεργασμένων λυμάτων από τον σταθμό επεξεργασίας λυμάτων της Βαθιάς Γωνιάς που βρίσκεται στην ανατολική Λευκωσία. Το επεξεργασμένο νερό θα χρησιμοποιείται τελικά για σκοπούς άρδευσης σε συγκεκριμένες γεωργικές περιοχές που βρίσκονται στην ευρύτερη περιοχή της ανατολικής Λευκωσίας υπό τον έλεγχο της Κυπριακής Δημοκρατίας, και με τον τρόπο αυτόν θα αποφεύγεται οποιαδήποτε απόρριψη. Έως το 2026.

Όγδοη χορηγημένη επένδυση αφορά στην προστασία του θαλάσσιου οικοσυστήματος από κινδύνους λόγω πετρελαιοκηλίδων. Το μέτρο περιλαμβάνει την αγορά τριών απορρυπαντικών σκαφών με τη δυνατότητα αυτόνομων επιχειρήσεων ανάκτησης πετρελαίου, δύο εκ των οποίων θα επιχειρούν κοντά στην ακτογραμμή και το μεγαλύτερο στην ανοικτή θάλασσα, καθώς και την αγορά δύο αυτόνομων μονάδων αεροψεκασμού για τη διάλυση πετρελαιοκηλίδων. Έως το 2025.

Τρεις συν δύο μνηστήρες για τα 700 εκατ. της Ελληνικής

Συνεχίζεται πρακτικά η διαδικασία πώλησης που πάγωσε το 2020

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Τρεις συν δύο οι μνηστήρες για το πακέτο μη εξυπηρετούμενων δανείων της Ελληνικής Τράπεζας, γνωστό πλέον και ως «project starlight», ύψους 700 εκατομμυρίων ευρώ. Οι τρεις επικρατέστεροι αγοραστές του χαρτοφυλακίου- που στην παρούσα φάση έχει και μια σημαντική διαφορά : περιλαμβάνει

Cerberus Capital Management, Bain Capital και Pimco κονταροχτυπιούνται για τα δάνεια, ενώ φλερτάρουν οι doValue και Apollo.

«πακέτο» τον Servicer της Ελληνικής, την APSCyprus- είναι τα επενδυτικά ταμεία Cerberus Capital Management, Bain Capital και Pimco, όπως πληροφορείται η «Κ» από κύκλους των μετόχων της Ελληνικής. Επί της ουσίας, η διαδικασία «επανήρχισε» από εκεί που «πάγωσε», αφού το 2020 διεκόπη η προσπάθεια για πώληση πακέτου μη εξυπηρετούμενων δανείων, ύψους 1,5 δισεκατομμυρίων ευρώ. Τότε, μάλιστα, ο επικρατέστερος για την αγορά του τότε χαρτοφυλακίου, ύψους 1,5 δισ. ευρώ ήταν η Bain Capital. Πλέον, δεν είναι σίγουρο για το ποιος είναι «μπροστά», διότι είδαμε και στην περίπτωση της Τράπεζας Κύπρου που πριν αρχίσει η πανδημία για την αγορά του Helix 2 ήταν η Cerberus, ενώ περίπου ένα εξάμηνο μετά «μπήκε σφήνα» η Pimco. Σχετικό ρεπορτάζ είχε γίνει με αυτό τον τίτλο από την «Κ». Η μόνη εκ των τριών εταιρεία – επενδυτικό ταμείο που δεν έχει αγοράσει κάτι από Κύπρο και ενδεχομένως να είναι περισσότερο «διψασμένο» από άλλα, είναι η Cerberus. Με την ευκαιρία όμως που της δίνεται να αγοράσει μαζί με το πακέτο και μία έτοιμη «στημένη» εταιρεία διαχείρισης δανείων φαντάζει καλή επενδυτική ευκαιρία από το να έρθει στην Κύπρο και να «στήσει» νέα. Η Pimco αγόρασε πρόσφατα τα δάνεια της Τράπεζας Κύπρου από το Helix 2 και Helix 2 tail ύψους 1,4 δισ. ευρώ, ενώ η Bain αγόρασε τα δάνεια της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος (Κύπρου) ύψους 600 εκατ. ευρώ μικτής λογιστικής αξίας. Η Pimco δε, είναι και μεγαλομέτοχος της ίδιας της Ελληνικής, κατέχοντας το 17,3%, ενώ το 2019 είχε προσπαθήσει να αγοράσει χαρτοφυλάκιο 1 – 1,5 δισ. ευρώ ΜΕΔ με απευθείας ανάθεση και όχι με διαγωνισμό. Αυτή η προσπάθεια τερματίστηκε.

Μοντέλο πώλησης προβληματικών δανείων μαζί με την εταιρεία διαχείρισής τους, γίνεται για πρώτη φορά επί κυπριακού εδάφους.

Ίσως και με εκπλήξεις

Εκτός του ότι οι παραπάνω «μνηστήρες» συνεχίζουν πρακτικά τη διαδικασία απόκτησης ΜΕΔ από εκεί που σταμάτησε, είναι και οι «συνήθεις ύποπτοι» που ασχολούνται με την περιοχή της Μεσογείου. Την ίδια ώρα, όμως, δεν θα πρέπει να αποκλειστούν και άλλα δύο ονόματα που ακούγονται ότι ενδιαφέρθηκαν για το χαρτοφυλάκιο του «project starlight» και είναι άγνωστο μέχρι στιγμής αν είναι «κοντά ή μακρυά» όπως πληροφορείται η «Κ» από το περιβάλλον των μετόχων. Ο λόγος για τον όμιλο doValue, την θυγατρική της Altamira, που έχει ήδη δύο οντότητες στο νησί, την Altamira Asset Management Cyprus Limited και την doValue Cyprus Limited. Η doValue έχει συμφωνήσει με AlphaBank και Bain για τη διαχείριση των κυπριακών μη εξυπηρετούμενων δανείων που έχουν στη διάθεσή τους. Ο πέμπτος ενδιαφερόμενος, αν και είναι «μακρύτερα» από όλους τους άλλους, είναι η Apollo Global Management. Η Apollo ήταν ένας εκ των δύο ενδιαφερομένων αγοραστών του υγιούς κομματιού της Συνεργατικής Κυπριακής Τράπεζας, άρα και ανταγωνιστής της Ελληνικής Τράπεζας σε εκείνη τη χρονική στιγμή. Η Συνεργατική πέρασε στα χέρια της Ελληνικής και όλα τα άλλα είναι ιστορία. Εντούτοις, η Apollo προσέγγισε την Τράπεζα Κύπρου και ήταν ο αγοραστής του πρώτου μεγάλου πακέτου μη εξυπηρετούμενων δανείων που πωλήθηκε, με την ονομασία Helix 1. Δημιούργησε έπειτα την Gordian και από εκεί και πέρα έχει δυνατή παρουσία στο νησί μέσω αυτής της επένδυσης.

Οι λεπτομέρειες της συνδιαλλαγής

Σύμφωνα με επίσημες ανακοινώσεις, στο πλαίσιο παρουσίασης των οικονομικών αποτελεσμάτων της Τράπεζας για το πρώτο εξάμηνο του 2021, η συναλλαγή προχωρά σύμφωνα με ένα προγραμματισμένο χρονοδιάγραμμα όπου η υπογραφή της αναμένεται έως το τέλος του 2021. Αναμένεται δε, να ολοκληρωθεί το 2022. Η περίμετρος περιλαμβάνει παλαιά ΜΕΔ συνολικής μεικτής λογιστικής αξίας 0,7 δισ. ευρώ και μετά την ολοκλήρωση της συναλλαγής, η Τράπεζα αναμένεται να επιτύχει τον μεσοπρόθεσμο στόχο της σε μεσο-μονοψήφιο δείκτη των ΜΕΔ. Τα ΜΕΔ ανήλθαν στα 1,47 δισ. στο πρώτο εξάμηνο του 2021 σε σύγκριση με 1,50 δισ. ευρώ στο τέλος Δεκεμβρίου 2020, σημειώνοντας μείωση ύψους 2%. Ο δείκτης των ΜΕΔ στο σύνολο των μεικτών χορηγήσεων της Ελληνικής στο τέλος Ιουνίου 2021 ήταν 22% σε σύγκριση με 22,1% στα τέλη Δεκεμβρίου 2020. Η Ελληνική ωστόσο μετρά τα ΜΕΔ της βάσει του δείκτη των ΜΕΔ που καλύπτονται από το Asset Protection Scheme, δηλαδή του Σχεδίου που εγγυάται το κράτος την υγεία μέρους των δανείων που αποκτήθηκαν τότε που έγινε η πράξη με τον Συνεργατισμό. Έτσι, το σύνολο των ΜΕΔ που έχει η Ελληνική επί του συνόλου των μεικτών χορηγήσεων, φτάνει το 15,1%. Έκπληξη δε η ανακοίνωση πως η Ελληνική αξιολογεί στρατηγικές επιλογές σχετικά με το μέλλον της θυγατρικής της, APS Cyprus, σε μια προσπάθεια περαιτέρω βελτίωσης της ικανότητας ανάκτησης και των ποσοστών ανάκτησης της Τράπεζας. «Τέτοιες επιλογές περιλαμβάνουν τη δυνατότητα εισαγωγής έμπειρου στρατηγικού εταίρου για περαιτέρω βελτίωση των εργασιών ανάκτησης», σημείωσε χαρακτηριστικά, ενώ τέτοιο μοντέλο πώλησης ΜΕΔ, μαζί με την εταιρεία διαχείρισής τους, είναι μοντέλο που δεν έχουμε δει στο νησί ξανά.

Μπορεί η Κύπρος να γίνει τεχνολογικός κόμβος παγκόσμιας κλάσης; Η Ιστορία δεν θα χαριστεί σε κανέναν

Γιάγκος Ζήνωνος
Head of Special Projects in Cyprus.

Ο ήλιος, η θάλασσα και ο καλός καιρός της Κύπρου δεν αρκούν για να προσελκύσουμε εξειδικευμένο και ταλαντούχο ανθρώπινο δυναμικό. Χρειάζεται να προσφέρουμε σημαντικά κίνητρα.

Ο τίτλος θα μπορούσε να προκαλέσει θυμηδία από τη στιγμή που τα τελευταία 20 τουλάχιστον χρόνια, η εκάστοτε κυβέρνηση της χώρας έχει προχωρήσει σε παρομοίου τύπου διθυραμβικές εξαγγελίες. Είναι όμως κάτι τέτοιο δυνατό ή απλά αποτελεί ακόμη μια εξαγγελία; Είναι δυνατόν η μικρή Κύπρος να καταφέρει να γίνει τεχνολογικός κόμβος παγκόσμιας κλάσης, μια Silicon Valley στην περιοχή της μεσογείου;

Πριν από μερικές μέρες, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, κ. Νίκος Αναστασιάδης, σε ομιλία του κατα την τελετή βράβευσης διεθνών εταιρειών που έχουν επενδύσει στην Κύπρο και έχουν συμβάλλει σημαντικά στην οικονομική και επιχειρηματική ανάπτυξη του τόπου μας, ανέφερε ότι η Κύπρος έχει «σημαντικές δυνατότητες να καταστεί κόμβος παγκόσμιας κλάσης» ενώ πρόσθεσε πως κατά τους επόμενους μήνες «η Κυβέρνηση θα ανακοινώσει ένα νέο καθεστώς κινήτρων για την προσέλκυση εταιρειών υψηλής τεχνολογίας, το οποίο θα διευκολύνει την εγκατάσταση και την πρόσληψη εργαζομένων, καθώς και θα προσφέρει φορολογικά κίνητρα και ταχείες διαδικασίες αδειοδότησης».

Πέραν της εξαγγελίας του Προέδρου, αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι για πρώτη φορά στην ιστορία των βραβεύσεων, η συντριπτική πλειοψηφία των εταιρειών που βραβεύτηκαν, προέρχεται από τον τομέα της τεχνολογίας πληροφοριών και επικοινωνιών. Συγκεκριμένα, 5 από τις 6 εταιρείες που έλαβαν βραβείο προέρχονται από τον τομέα, γεγονός που αναδεικνύει το μέγεθος της σημερινής συνεισφοράς του στην κυπριακή οικονομία αλλά και τις προοπτικές ανάπτυξης του.

Η προοπτική λοιπόν για την εξέλιξη της Κύπρου σε τεχνολογικό κόμβο παγκόσμιας κλάσης, σε μια Silicon Valley στην περιοχή της μεσογείου, είναι πέρα για πέρα εφικτή νοουμένου βέβαια ότι η πολιτεία θα κινηθεί με γοργούς ρυθμούς και με σοβαρότητα προς αυτή την κατεύθυνση. Η τεχνολογία είναι το κλειδί για τη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη του μέλλοντος του τόπου και ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας σωστά έχει θέσει το πλαίσιο των αλλαγών που πρέπει να γίνουν, ειδικότερα όσον αφορά τα κίνητρα για την πρόσληψη και μετεγκατάσταση ταλέντων.

Η μετουσίωση του σχεδιασμού βεβαίως, πρέπει να λάβει σοβαρά υπόψη τις απόψεις των διεθνών επιχειρήσεων που ήδη βρίσκονται στο νησί. Αφενός, γιατί η ανάπτυξη των δραστηριοτήτων τους είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την προσέλκυση ταλέντων, οι ίδιες γνωρίζουν γνωρίζουν τα κίνητρα που χρειάζονται σε ότι αφορά στην προσέλκυση ταλέντων, ως επίσης γνωρίζουν τα προβλήματα και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν καθημερινά σε επίπεδο διαδικασιών. Αφετέρου, γιατί αποτελούν τους μεγαλύτερους πρεσβευτές της Κύπρου στο εξωτερικό και κατ' επέκταση την καλύτερη διαφήμιση της χώρας μας στις προσπάθειες προσέλκυσης νέων εταιρειών.

Φυσικά, πρέπει να γνωρίζουμε ότι το ζήτημα της προσέλκυσης ταλέντων δεν απασχολεί μόνο την Κύπρο αλλά την πλειοψηφία των κρατών μελών της ΕΕ. Ήδη σε επίπεδο ΕΕ, τον περασμένο Μάρτιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο κατέληξαν σε συμφωνία για την αναθεωρημένη οδηγία που αφορά την μπλε κάρτα ώστε να βελτιωθούν και να απλοποιηθούν οι διαδικασίες εισόδου, διαμονής και οικογενειακής επανένωσης του εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού που προέρχεται από τρίτες χώρες.

Μάλιστα, χώρες όπως η Ολλανδία, η Φινλανδία και η Γερμανία έχουν κάνει ένα βήμα πάρα πέρα και εφαρμόζουν ολοκληρωμένες στρατηγικές ως προς την παροχή φορολογικών κινήτρων, τη βελτίωση των διαδικασιών μετεγκατάστασης και τη δημιουργία προοπτικής για ένα σταθερό μέλλον στον τόπο επιλογής για εργασία. Στην ουσία οι χώρες αυτές έχουν αναγνωρίσει εδώ και καιρό τη συμβολή των ταλέντων και του εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού στην ενίσχυση της οικονομίας μέσα από την ιδιωτική κατανάλωση καθώς επίσης και την συμβολή που θα έχουν στην αναβάθμιση των ικανοτήτων, της παραγωγικότητας και της αποτελεσματικότητας του εγχώριου ανθρώπινου δυναμικού.

Επομένως, η βασική αρχή για τη διαμόρφωση του πλαισίου κινήτρων που ανακοίνωσε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, πρέπει να είναι η ανταγωνιστικότητα του. Ο ήλιος, η θάλασσα και ο καλός καιρός της Κύπρου δεν αρκούν για να προσελκύσουμε εξειδικευμένο και ταλαντούχο ανθρώπινο δυναμικό. Χρειάζεται να προσφέρουμε σημαντικά κίνητρα εάν θέλουμε να διεκδικήσουμε ισάξια τα «καλύτερα μυαλά» του κόσμου. Ας δούμε λοιπόν τα παραδείγματα άλλων κρατών μελών της ΕΕ και σε τι αυτά αφορούν.

Το πρώτο, αφορά στην Ολλανδία και στα άμεσα και έμμεσα φορολογικά κίνητρα που προσφέρει τα οποία έχουν ως αποτέλεσμα τη μείωση του φορολογικού συντελεστή σχεδόν κατά 50%. Συγκεκριμένα προσφέρει 30% φορολογική απαλλαγή για το εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό αλλοδαπούς που μετακομίζει στη χώρα. Επιπλέον, έξοδα όπως μετακίνησης, τηλεφώνου, μετακινήσεις, επαγγελματικών ταξιδιών, σχολεία και δίδακτρα τα οποία καλύπτονται από τον εργοδότη απαλλάσσονται από φορολογία ενώ οι εργαζόμενοι δικαιούνται πίστωση φόρου ή επιστροφή φόρου από εκπιπτόμενα στοιχεία όπως υποθήκες, έξοδα σπουδών, ιατρικά έξοδα, έξοδα ειδικής φροντίδας των παιδιών.

Το δεύτερο αφορά στην Γερμανία και στη χρονική διάρκεια έκδοσης μόνιμης άδειας διαμονής. Συγκεκριμένα, η Γερμανία προσφέρει στο εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό μόνιμη άδεια διαμονής εφόσον συμπληρώσουν 33 μήνες νόμιμης διαμονής και εργασίας στη χώρα ενώ η περίοδος μειώνεται στους 21 μήνες νοουμένου ότι ο αιτητής πετύχει σε εξέταση της γερμανικής γλώσσας.

Το τρίτο αφορά στην Φινλανδία και στο πρόγραμμα πολιτογράφησης που προσφέρει το οποίο βασίζεται στα χρόνια διαμονής. Συγκεκριμένα, η Φινλανδία προσφέρει τη δυνατότητα πολιτογράφησης όταν ο ξένος υπήκοος συμπληρώσει 5 χρόνια στην χώρα ενώ σε περίπτωση που ο αιτητής επιτύχει σε εξέταση της φινλανδικής γλώσσας, η περίοδος μειώνεται στα 4 χρόνια. Αξίζει βέβαια να αναφέρουμε ότι χώρες όπως το Βέλγιο, η Ολλανδία, το Λουξεμβούργο, η Σουηδία, η Ιρλανδία και η Λετονία προσφέρουν τη δυνατότητα πολιτογράφησης με μοναδικό κριτήριο τη διαμονή για 5 χρόνια στη χώρα. Και προς αποφυγή παρεξηγήσεων αλλά και όπως γίνεται αντιληπτό, η συγκεκριμένη εισήγηση πόρρω απέχει από τις πρακτικές που ακολουθήθηκαν κατά την εφαρμογή του Κυπριακού Επενδυτικού Προγράμματος.

Οι προοπτικές για την οικονομία της Κύπρου είναι τεράστιες, νοουμένου ότι θα καταφέρουμε να δημιουργήσουμε ένα οικοσύστημα που θα καλωσορίζει στον τόπο μας τους πιο ταλαντούχους επαγγελματίες του κλάδου παγκοσμίως. Η μετεγκατάσταση εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού θα οδηγήσει στην αύξηση της ιδιωτικής κατανάλωσης, λόγω της κατανάλωσης των μισθών από τους εργαζόμενους, στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, στην ανάπτυξη των υφιστάμενων εταιρειών και στην προσέλκυση νέων, με τον κύκλο να επαναλαμβάνεται. Πιο απλά, όσος περισσότερος κόσμος, τόσα περισσότερα χρήματα και όσα περισσότερα χρήματα, τόσες περισσότερες ευκαιρίες για τη νέα γενιά του τόπου.

Και αυτή τη φορά δεν χρειάζεται ούτε να «εφευρέσουμε» ούτε να «πρωτοτυπήσουμε». Τα παραδείγματα των άλλων κρατών μελών της ΕΕ είναι εκεί για να μας καθοδηγήσουν, και μαζί με τα υπόλοιπα πλεονεκτήματα που έχει ο τόπος μας, όπως η γεωγραφική της θέση και η ασφάλεια που προσφέρει σε συνάρτηση με την αστάθεια που επικρατεί στη γύρω περιοχή, είναι ικανά να δημιουργήσουν τις συνθήκες που θα επιτρέψουν στην Κύπρο να εξελιχθεί σε τεχνολογικό κόμβο και που θα οδηγήσουν στη βιώσιμη ανάπτυξη της οικονομίας. Αυτό που χρειάζεται, είναι η πολιτεία να αδράξει αυτή την τεράστια ευκαιρία που βρίσκεται μπροστά μας, αφού ο ανταγωνισμός από άλλες Ευρωπαϊκές χώρες είναι τεράστιος.

Έτσι λοιπόν, το ερώτημα δεν πρέπει να είναι εάν θέλουμε ή εάν η Κύπρος μπορεί να εξελιχθεί σε ένα Silicon Valley στην περιοχή της Μεσογείου, αλλά τι θα γίνει εάν δεν τα καταφέρει; Τι θα εμπορευόμαστε σε ένα τεχνολογικό κόσμο που συνεχώς εξελίσσεται; Τι θα αντιτάξουμε μπροστά στον τομέα της τεχνολογίας ο οποίος διαμορφώνει το παρόν και χαράζει τον δρόμο για το εγγύς και το απώτερο μέλλον; Ο Γιουβάλ Νόα Χαράρι, ένας από τους σημαντικότερους στοχαστές της εποχής μας, ήταν ξεκάθαρος στην ανάλυσή του, μιλώντας πέρσι στην Αθήνα: «Η Ιστορία δεν θα χαριστεί σε κανέναν. Όποιος μείνει πίσω δεν θα μπορέσει να παραπονεθεί. Δεν μπορείς να πεις, περίμενε, πάτα φρένο, πάμε πολύ γρήγορα για μένα».

ΠΡΟΩΘΗΤΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Μπαίνει ανταγωνιστικά ο τουρισμός υπαίθρου

Αρχισε και επίσημα η αυθεντική διαδρομή εμπειριών Heart land of legends, επιχορήγηση 5 εκατ. από το 2022

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Διαχρονικά, οι τουριστικές αφίξεις στην Κύπρο διοχετεύονταν στα τουριστικά παραλιακά καταλύματα, ενώ ο ήλιος και η θάλασσα του νησιού ήταν το βασικό πλεονέκτημα που προωθείτο στις τουριστικές αγορές. Αυτή η πεπατημένη για την προσέλκυση τουριστών άρχισε φέτος να αλλάζει και επίσημα. Αυτό ήταν τουλάχιστον το σκεπτικό πίσω από την δημιουργία του νέου τουριστικού λογοτύπου της χώρας, με το οποίο το Υφυπουργείο θέλησε να σηματοδοτήσει μια νέα σελίδα στο κεφάλαιο τουρισμός και να απεγκλωβιστεί από λάθη του παρελθόντος που οδήγησαν στην εξάρτηση μας από δύο αγορές. Η προσπάθεια συμπληρώθηκε αυτή την εβδομάδα από το επίσημο λανσάρισμα της αυθεντικής διαδρομής εμπειριών – Heart land of Legends. Μια διαδρομή η οποία περνά από την ενδοχώρα -τα ορεινά, την ύπαιθρο και τις ακριτικές περιοχές- και καλεί τους επισκέπτες να ανακαλύψουν τους θρύλους και τις ιστορίες 11 χιλιάδων χρόνων, καθώς και να ζήσουν αυθεντικές εμπειρίες που προσφέρει η Κύπρος. Πρόκειται στην ουσία για μια ομπρέλα, η οποία περιλαμβάνει 500 μέχρι στιγμής επιχειρήσεις που προσφέρουν τέτοιες εμπειρίες, οι οποίες μέχρι στιγμής προωθούσαν το προϊόν τους αποσπασματικά. Πλέον μπαίνοντας κάτω από αυτή την ομπρέλα και ξεχωρίζοντας συγκεκριμένες θεματικές δημιουργείται άλλη δυναμική, δηλώνει στην «Κ» ο Υφυπουργός Τουρισμού Σάββας Περδίος. «Είναι μια από τις πιο σημαντικές δράσεις που είχε να υλοποιήσει το Υφυπουργείο μέσα από την Εθνική Στρατηγική Τουρισμού. Ευθύς εξαρχής ήταν ο στόχος του τρίτου έτους λειτουργίας του Υφυπουργείου να λανσάρουμε αυτή την διαδρομή. Είναι σημαντικό το ότι το πετύχαμε και θα μπορέσουν οι επιχειρήσεις της ενδοχώρας με πιο συγκεντρωμένο τρόπο να προβάλλουν το τι κάνουν και τις εμπειρίες που προσφέρουν».

Σημαντικές πληρότητες καταγράφουν τα ορεινά καταλύματα τον Σεπτέμβριο και μέχρι τέλος Οκτωβρίου.

Το έργο δημιουργεί μια ομπρέλα με όλες τις βιωματικές και αυθεντικές εμπειρίες που έχει να προσφέρει η Κύπρος και που θα προσφέρει στο μέλλον και ενισχύει τουριστικά την ενδοχώρα, τονίζει ο Σάββας Περδίος.

Το πρόγραμμα αναμένεται να τονώσει την επιχειρηματικότητα στην ύπαιθρο και περισσότερο νεανική και γυναικεία επιχειρηματικότητα. Η κάθε ενασχόληση στην ύπαιθρο μπορεί να αποκτήσει τουριστική χροιά μέσω του προγράμματος και να καταστεί επισκέψιμο σημείο. Αυτό τουλάχιστον είναι το όραμα του Υφυπουργείου. Σημειώνεται ότι τρέχουν ήδη σχέδια για ενίσχυση έργων τοπικού χαρακτήρα με τουριστική πτυχή και επιχορήγηση επισκέψιμων εργαστηρίων χειροτεχνίας, βιοτεχνίας και οινογαστρονομίας σε ορεινές, ακριτικές και περιοχές της υπαίθρου, ενώ δυνητικά εξυπηρετεί και στόχους αειφόρου ανάπτυξης του τουρισμού.

Με νέα ιστοσελίδα

Το πρόγραμμα απευθύνεται σε εσωτερικό και εξωτερικό τουρισμό αν και όχι τόσο μαζικό όσο μεμονωμένους επισκέπτες. Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να αναζητήσουν τις επιλογές τους στην ιστοσελίδα η οποία δημιουργήθηκε γι΄ αυτό τον σκοπό (www.heartlandoflegends.com). Εκεί είναι καταγραμμένες όλες οι θεματικές, οι διάφορες εμπειρίες ανά περιοχή, τα προσφερόμενα καταλύματα. Καταλήγοντας στην επιχείρηση της επιλογής τους, μπορούν να επικοινωνήσουν απευθείας με την επιχείρηση για τις υπηρεσίες και τις διαθέσιμες ημερομηνίες και ώρες και να προχωρήσουν σε κράτηση. Μέχρι στιγμής στην σελίδα περιλαμβάνονται 500 αυθεντικές- βιωματικές εμπειρίες ενώ περισσότερες επιχειρήσεις αναμένεται να πιστοποιηθούν το επόμενο διάστημα. Όπως περιγράφει ο Υφυπουργός, «θέλουμε να είναι η αρχή μιας πορείας δεκαετιών ώστε να φτάσει μια μέρα που θα έχουμε δεκάδες χιλιάδες εμπειρίες να προσφέρουμε ως νησί.»

Και σε application

Σημειώνεται ότι από το 2022 ξεκινά η επιχορήγηση για δημιουργία περισσότερων εμπειριών μέσω του Ταμείου Ανθεκτικότητας ύψους 5 εκατ. ευρώ. Από τον επόμενο χρόνο αναμένεται να ετοιμαστεί και ειδική εφαρμογή για smartphones. Όπως εξηγεί η Σάββας Περδίος, μέσα από το application θα μπορεί ο επισκέπτης ανάλογα με το πόσες αυθεντικές εμπειρίες προσθέτει στην διαδρομή του, να κερδίζει βαθμούς τους οποίους στη συνέχεια θα τους εξαργυρώνει σε κάποια άλλη εμπειρία ή κατάλυμα. Επίσης, σε διάφορα σημεία της διαδρομής τα οποία είναι σημεία ιστορικής σημασίας και παράδοσης, όπως για παράδειγμα σε παραδοσιακές βρύσες, θα υπάρχουν κρυμμένοι δράκοι και έργα τέχνης από την παράδοση της και μέσω QR code θα μπορεί ο επισκέπτης να διαβάζει την ιστορία. «Με αυτό τον τρόπο κρατούμε ζωντανές όλες τις ιστορίες της Κύπρου οι οποίες ως τώρα ήταν μέσα στα βιβλία», επισημαίνει ο Υφυπουργός. Επίσης, θα εφαρμόζεται το εξής: όσα περισσότερα έργα τέχνης και σημεία ιστορίας ανακαλύπτει ο επισκέπτης, τόσους περισσότερους πόντους θα παίρνει και να τους εξαργυρώνει στην συνέχεια.

Ξεκινά η προώθηση

Ήδη τις προηγούμενες ημέρες ξεκίνησε η προβολή του επίσημου brand video του προγράμματος στο διαδίκτυο και θα προωθηθεί σε όλες τις αγορές στόχευσης της Κύπρου και μέσω digital marketing αλλά και κατά τις επαφές του Σάββα Περδίου το επόμενο εξάμηνο. Πρόκειται για animated κείμενο το οποίο καλεί τους επισκέπτες να ανακαλύψουν την πραγματική Κύπρο μέσα από τις εμπειρίες, τους θρύλους και τις παραδόσεις της. Τις επόμενες εβδομάδες θα σταλεί news letter σε τουριστικούς φορείς- αεροπορικές εταιρείες, ταξιδιωτικούς πράκτορες- οι οποίοι δεν ασχολούνται με τον μαζικό τουρισμό. Όπως τονίζει ο Υφυπουργός, η αυθεντική διαδρομή θα προωθηθεί ιδιαιτέρως στο εξωτερικό αφού αυτό είναι το νέο πρόσωπο της Κύπρου που πρέπει να αναδειχθεί.

Ψηλές πληρότητες στα ορεινά

Το τελευταίο διάστημα υπήρχε σημαντική κινητικότητα προς την ενδοχώρα και τα ορεινά λόγω και του σχεδίου. Κάποιοι πήγαν ανέλπιστα καλά, καλύτερα και από το 2019.

Μιλώντας στην «Κ» ο Ανδρέας Μαντάλας, πρόεδρος της επαρχιακής επιτροπής ορεινών περιοχών ΠΑΣΥΞΕ, ανέφερε ότι αυτή την περίοδο καταγράφονται πληρότητες 90-100% στα ορεινά καταλύματα, τουλάχιστον τα Σαββατοκύριακα. Τις καθημερινές οι πληρότητες μειώνονται κατακόρυφα, ωστόσο οι ανάσες που δίνουν τα Σαββατοκύριακα θεωρούνται ιδιαίτερα ικανοποιητικές και είναι στα επίπεδα του 2019. Η ίδια εικόνα θα συνεχίζει να καταγράφεται κατά τις εκτιμήσεις του μέχρι τέλος Οκτωβρίου. Όπως επισημαίνει, οι κρατήσεις γίνονται κυρίως από Κύπριους, μέσα από το πρόγραμμα επιδοτημένων διακοπών.

Εκτιμά επίσης ότι και το πρόγραμμα των αυθεντικών διαδρομών θα επιδράσει θετικά στις πληρότητες, με την εφαρμογή του.

Νέος βιώσιμος ορίζοντας στις σύγχρονες κοινωνίες

Γιάννης Θωμάτος: Το Ταμείο Ανάκαμψης τεράστια ευκαιρία για την χώρα να κάνει άλματα μπροστά

Συνέντευξη στον **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Για δεύτερη χρονιά το Cyprus Forum διοργανώνεται στις 2 Οκτωβρίου 2021 στο Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας. Σκοπός του, να καταστεί μοχλός πίεσης και καταλύτης για βελτίωση της ποιότητας του τρόπου λήψης αποφάσεων (policy making) μέσω του διαλόγου και των θεμάτων που θα αναδειχθούν. Το Cyprus Forum διοργανώνεται από τον μη κυβερνητικό μη κερδοσκοπικό οργανισμό Oxygono, που έχει σκοπό την βελτίωση της ποιότητας του δημοσίου διαλόγου στην Κύπρο, σε συνεργασία με το Οικονομικό Φόρουμ Δελφών (Delphi Economic Forum).

Μιλώντας στην «Κ» ο Αντιπρόεδρος του Οικονομικού Φόρουμ Δελφών, Γιάννης Θωμάτος, τονίζει ότι δεν αλλάζει μόνο η Κύπρος, αλλά αλλάζει όλος ο πλανήτης σχετικά με την ψηφιακή μετάβαση και το Ταμείο Ανάκαμψης αποτελεί μια τεράστια ευκαιρία για την χώρα να κάνει άλματα μπροστά προς αυτή την κατεύθυνση. Την ίδια ώρα, ο κ. Θωμάτος επισημαίνει πως, όπως και με την ψηφιακή μετάβαση, η πράσινη ανάπτυξη δεν είναι επιλογή, είναι αναγκαιότητα ποιότητας ζωής και προόδου.

Όπως αναφέρει ο ίδιος, το Cyprus Forum δημιουργεί την ευκαιρία να έρθουν κοντά Ακαδημαϊκοί, Πολιτικοί, δημόσιος και ιδιωτικός τομέα, μέσα ενημέρωσης, ενεργοί πολίτες και να συνεχίσουν τη συζήτηση που έχει ξεκινήσει προς ένα βιώσιμο μέλλον.

- Δανειζόμενος τον τίτλο του 2ου συνεδρίου Cyprus Forum, με ποιους τρόπους εκτιμάτε ότι θα μπει ένας νέος βιώσιμος ορίζοντας για την Κύπρο το 2040;

- Η Κλιματική αλλαγή και η ψηφιακή μετάβαση οδηγούν την πορεία προς ένα μη προβλέψιμο μέλλον, συνεχών αναταράξεων και προκλήσεων. Κυβερνήσεις και πολίτες έρχονται αντιμέτωποι καθημερινά με υπαρξιακές κρίσεις σε ένα κόσμο γεωπολιτικών αλλαγών, μετατόπισης δυνάμεων, ισχύος και συμμαχιών. Ο κόσμος περνάει δύσκολα με προκλήσεις να αναδύονται καθημερινά χωρίς συγκεκριμένη λογική ροή και δυνατότητα προβλεψιμότητας. Νομίζω πως πρέπει να εφαρμοστούν πολιτικές χωρίς αποκλεισμούς και διασφάλισης κοινωνικής συνοχής και στην κατεύθυνση αυτή να τεθεί ένας νέος βιώσιμος ορίζοντας στις σύγχρονες κοινωνίες.

- Το Ταμείο Ανάκαμψης είναι μια τεράστια ευκαιρία για μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις στη χώρα μας. Πόσο σημαντική είναι η ψηφιακή μετάβαση για την Κύπρο και σε ποιο επίπεδο βρίσκεται τη δεδομένη στιγμή;

Κυβερνήσεις και πολίτες έρχονται αντιμέτωποι καθημερινά με υπαρξιακές κρίσεις σε έναν κόσμο γεωπολιτικών αλλαγών, μετατόπισης δυνάμεων, ισχύος και συμμαχιών.

Προσδοκία του Cyprus Forum είναι να συνθέσει ένα πλαίσιο ανάπτυξης υπεύθυνων πολιτικών σε ένα συνεχώς εξελισσόμενο πλανήτη, που δεν θα σταματήσει να αλλάζει, αναφέρει ο Αντιπρόεδρος του Οικονομικού Φόρουμ Δελφών.

- Η διεκπεραίωση της καθημερινότητας συμβαίνει μέσα από κινητά τηλέφωνα σε χρόνους ασύλληπτους: συναλλαγές με τράπεζες, συναλλαγές με το δημόσιο, βίντεο κλήσεις, τήλε συνεργασίες. Η ζωή μας είναι ήδη ψηφιακή κατά το μεγαλύτερο μέρος, δεν τίθεται οπότε ερώτημα αν η ψηφιακή μετάβαση είναι σημαντική, συμβαίνει. Καλούμαστε πλέον να βρούμε το πλαίσιο ώστε να γίνει όλο αυτό όσο πιο αποτελεσματικά, για ένα μέλλον γεμάτο από πιθανότητες που η τεχνολογία κάνει δυνατές για εμάς. Δεν αλλάζει μόνο η Κύπρος αλλάζει όλος ο πλανήτης και το Ταμείο Ανάκαμψης φυσικά και αποτελεί μια τεράστια ευκαιρία για την χώρα να κάνει άλματα μπροστά προς αυτή την κατεύθυνση.

- Εν συνεχεία, θα ήθελα να προχωρήσουμε σε αναφορά και για την πράσινη μετάβαση, το άλλο μεγάλο κεφάλαιο του Ταμείου.

- Η πράσινη και η ψηφιακή μετάβαση είναι οι κεντρικοί άξονες του Ταμείου ανάκαμψης. Στοχεύουν και οι δύο αυτές κατευθύνσεις σε ένα σύγχρονο κόσμο διάδρασης και αλληλεξάρτησης που σε επίπεδο κρατών δεν αποτελούν ξεχωριστή επιλογή αλλά αναγκαιότητα κρίσιμη. Πολιτικές, δομές και υποδομές προβάλλουν την αυριανή βιώσιμη κοινωνία χτισμένη με πράσινες πολιτικές προς ένα ασφαλές μέλλον για όλους. Όπως και με την ψηφιακή μετάβαση, η πράσινη ανάπτυξη δεν είναι επιλογή, είναι αναγκαιότητα ποιότητας ζωής και προόδου.

Κοινός κώδικας δράσης

- Έρευνα της HSBC αναφέρει ότι το 97% των ευρωπαϊκών εταιρειών σχεδιάζουν να αρχίσουν μέσα στην επόμενη πενταετία τη μετάβαση σε επιχειρηματικά μοντέλα με κριτήρια ESG (Περιβαλλοντικά, Κοινωνικά και Εταιρικής Διακυβέρνησης). Ποια τα οφέλη για την Κύπρο αν πράγματι εφαρμοστεί αυτό το μοντέλο και για τις κυπριακές εταιρίες;

- Αντιλαμβάνομαι ότι στα χρόνια της μετα-κρίσης, της μετα-πανδημίας που αναστάτωσαν δομικά συνήθειες και την καθημερινότητα όλων, πολιτικές και στρατηγικές με κριτήρια ESG, ίσως δείχνουν ως πολυτέλεια για πολλούς. Αλλά είναι ακριβώς αυτή η παγκόσμια απροβλεψιμότητα, που οδηγεί τις εταιρείες ανά τον κόσμο να υιοθετήσουν έναν κοινό κώδικα δράσης και σκέψης, ώστε να διασφαλίσουν μία όσο το δυνατόν περισσότερο ομαλή και ασφαλή πορεία ανάπτυξης και δημιουργίας.

Τα ESG κριτήρια, δίνουν οδηγίες κατεύθυνσης, θέτουν το ηθικά αποδεκτό πλαίσιο δράσης σε ένα σύγχρονο κόσμο. Μακροπρόθεσμα, είναι προς το κοινό καλό, το επιχειρηματικό και πολιτικό περιβάλλον στην Κύπρο να ευθυγραμμιστεί με παγκόσμια πρότυπα και δεδομένα ώστε να διασφαλιστεί η ποιότητα ζωής όλων.

Σκέψεις και φιλοδοξίες

- «Αφήνοντας στην άκρη» τα του Ταμείου και των μεταρρυθμίσεων που η Κύπρος έχει σίγουρα μακρύ δρόμο να διανύσει, τι προσβλέπει το Delphi Economic Forum από τη συνεργασία – διοργάνωση του Cyprus Forum με τον μη κερδοσκοπικό οργανισμό Oxygono;

- Το Delphi Economic Forum δημιουργήθηκε από την ανάγκη ανάπτυξης συνεργιών, εμβάθυνσης φιλίας κρατών, φορέων, ανθρώπων, ανάγκης παρουσίασης προτάσεων και εξέτασης λύσεων. Για αυτό και το Delphi Forum έχει αναπτύξει σχέσεις με διεθνή think tank και διοργανώνει συνέδρια σε διαφορετικές χώρες όπως Αλβανία, Βόρεια Μακεδονία, Βουλγαρία, Σερβία, Ουάσινγκτον και Κύπρο.

Το Οξυγόνο έχει τους ίδιους προβληματισμούς, την ίδια αντίληψη αναγκαιότητας συνδιαμόρφωσης του μέλλοντος και για αυτό ενώνουμε δυνάμεις σκέψεων και φιλοδοξιών δημιουργώντας μια πλατφόρμα ανταλλαγής σκέψεων και ιδεών.

- Καταληκτικά, ποιο θα είναι το «added value» για τα κυπριακά δρώμενα από το φετινό Cyprus Forum που θα διοργανωθεί στις 2 Οκτωβρίου;

- Το Cyprus Forum δημιουργεί την ευκαιρία να έρθουν κοντά Ακαδημαϊκοί, Πολιτικοί, δημόσιος και ιδιωτικός τομέα, μέσα ενημέρωσης, ενεργοί πολίτες και να συνεχίσουν τη συζήτηση που έχει ξεκινήσει προς ένα βιώσιμο μέλλον. Προσδοκία να συνθέσει ένα πλαίσιο ανάπτυξης υπεύθυνων πολιτικών σε ένα συνεχώς εξελισσόμενο πλανήτη που δεν θα σταματήσει να αλλάζει.

Εύσημα για μεταρρυθμίσεις, «αγκάθι» η αποπληρωμή των ληξιπροθέσμων

Ποιους κινδύνους «βλέπει» η 11η έκθεση ενισχυμένης εποπτείας της Κομισιόν

Της **ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ**

Πρόοδο στις μεταρρυθμίσεις, αλλά και κάποιες καθυστερήσεις –ιδίως στην εκκαθάριση των ληξιπρόθεσμων οφειλών του Δημοσίου– διαπιστώνει η 11η έκθεση ενισχυμένης εποπτείας της Κομισιόν, που δόθηκε στη δημοσιότητα.

Η έκθεση είναι γενικώς θετική, επισημαίνοντας ότι η Ελλάδα πήρε τις απαραίτητες πρωτοβουλίες για να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της, παρά τις προκλήσεις λόγω κορωνοϊού. Αναφέρει ότι η Ελλάδα μπήκε στον τελευταίο χρόνο της ενισχυμένης εποπτείας, αφού οι δεσμεύσεις που ανέλαβε βγαίνοντας από το μνημόνιο το 2018 πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί έως τα μέσα του 2022. Σε πολλές από αυτές υπήρξε πρόοδος και ολοκληρώθηκαν. Κάποιες παραμένουν σε εκκρεμότητα και πρέπει να επιταχυνθούν οι προσπάθειες.

Η έκθεση διαπιστώνει, επίσης, ταχύτερη από την προβλεπόμενη ανάκαμψη της οικονομίας, μετά τον κορωνοϊό, αλλά και κάποιους κινδύνους και αβεβαιότητες που έχουν σχέση με την πανδημία, τον πληθωρισμό, αλλά και τις δικαστικές αποφάσεις για τα αναδρομικά των συνταξιούχων.

Σημαντική και ουσιαστική πρόοδος σημειώθηκε στις ιδιωτικοποιήσεις, τονίζει η έκθεση, κάνοντας ειδική αναφορά στο Ελληνικό, στην Εγνατία και τη ΔΕΠΑ. Επίσης δίνει σημασία στο νέο μισθολόγιο της ΑΑΔΕ, το σύστημα πληροφορικής για τις αδειοδοτήσεις και την εθνική πύλη για την κωδικοποίηση και αναμόρφωση της νομοθεσίας. Η έκθεση επισημαίνει μάλιστα ότι η κυβέρνηση πήρε πρωτοβουλίες και για άλλες, ευρύτερες, μεταρρυθμίσεις που είχαν ξεκινήσει στο πλαίσιο της ενισχυμένης εποπτείας, όπως το νομοσχέδιο για την παιδεία, το σχέδιο δράσης για τις προσλήψεις των δημοσίων υπαλλήλων κ.λπ., ενώ τονίζει την πρόοδο που σημειώθηκε στην ηλεκτρονική διακυβέρνηση.

Η έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής εφιστά την προσοχή σε μια προσεκτική απόσυρση των μέτρων για τις επιχειρήσεις και την αγορά εργασίας.

Το ύψος των οφειλών του Δημοσίου ήταν 900 εκατ. στα τέλη Ιουλίου, έναντι στόχου 500 εκατ. ευρώ.

Υπήρξαν βεβαίως και τομείς με καθυστερήσεις, με μεγαλύτερο «αγκάθι» να παραμένει η ρύθμιση των ληξιπρόθεσμων οφειλών του Δημοσίου. Η Κομισιόν διαπιστώνει ότι το ύψος των οφειλών ήταν περίπου 900 εκατ. στα τέλη Ιουλίου, έναντι στόχου περίπου 500 εκατ., μια υπέρβαση 80% που εγείρει ανησυχίες – όπως τονίζεται. Με αυτά τα δεδομένα, η έκθεση επισημαίνει ότι ούτε έως το τέλος Σεπτεμβρίου φαίνεται εφικτό να εκκαθαριστεί το στοκ των ληξιπρόθεσμων οφειλών, πλην συντάξεων, ενώ η σχετική προθεσμία έληγε τον Ιούνιο.

Αργή χαρακτηρίζεται η πρόοδος και στις υποχρεώσεις που έχουν σχέση με τον χρηματοπιστωτικό τομέα, όπως η μείωση των εκκρεμών πτωχευτικών υποθέσεων, η επιτάχυνση των ηλεκτρονικών πλειστηριασμών, η εκκαθάριση των κρατικών εγγυήσεων. Για τον χρηματοπιστωτικό τομέα, πάντως, επισημαίνει ότι ο αντίκτυπος της πανδημίας ήταν μέτριος, χάρη στα μέτρα που έλαβε η κυβέρνηση. Σχετικά με την ανάπτυξη η έκθεση επικαλείται τις τελευταίες προβλέψεις της Κομισιόν για 4,3% φέτος και 6% για το 2022, αν και είναι βέβαιο ότι αυτές θα αλλάξουν σύντομα. Οι πληροφορίες μιλούν για πρόβλεψη ανάπτυξης πάνω από 6% για φέτος.

Οι αβεβαιότητες

Σημειώνεται ότι η αβεβαιότητα παραμένει υψηλή, ειδικότερα όσον αφορά τον τουρισμό, λόγω της πανδημίας, αλλά και σε ό,τι αφορά την ταχύτητα ανάκαμψης του ιδιωτικού τομέα, μετά την απόσυρση των μέτρων στήριξης. Για τον λόγο αυτό η έκθεση εφιστά την προσοχή σε μια προσεκτική απόσυρση των μέτρων για τις επιχειρήσεις και την αγορά εργασίας. Επίσης, επισημαίνει ως κίνδυνο τον πληθωρισμό, ενώ ως πηγές αβεβαιότητας καταγράφει και πάλι τους εξωτερικούς γεωπολιτικούς παράγοντες και το μεταναστευτικό. Στο δημοσιονομικό πεδίο κίνδυνος αναδύεται από την ενδεχόμενη παράταση των μέτρων στήριξης, αν η πανδημία συνεχιστεί, αλλά και από την ενδεχόμενη κατάπτωση των εγγυήσεων που εκδόθηκαν στο πλαίσιο των μέτρων στήριξης. Επίσης, επισημαίνει ότι το κράτος πλήρωσε 1,4 δισ. σε αναδρομικά συντάξεων, λόγω της απόφασης του Ιουλίου 2020, ενώ εκκρεμεί η απόφαση για τα δώρα Χριστουγέννων και Πάσχα.

Σε ό,τι αφορά τους κινδύνους για τη βιωσιμότητα του χρέους, παραμένουν σχεδόν αμετάβλητοι από την προηγούμενη έκθεση.

Ηπιες οι συνέπειες της πανδημίας για τις τράπεζες

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Μέτρια χαρακτηρίζει την έως τώρα επίπτωση της πανδημίας στον ελληνικό τραπεζικό κλάδο η Κομισιόν, χάρη στα μέτρα στήριξης που έλαβαν οι ελληνικές και οι ευρωπαϊκές αρχές, ωστόσο επισημαίνει πως ο πλήρης αντίκτυπος στις εισροές μη εξυπηρετούμενων δανείων μπορεί να γίνει εμφανής, με καθυστέρηση, το 2022.

Οπως αναφέρει στην έκθεση για την 11η αξιολόγηση της ελληνικής οικονομίας, αν και έχει επανεκκινήσει η εφαρμογή των συμφωνημένων δράσεων πολιτικής, ωστόσο η πρόοδος είναι συνολικά πιο αργή από την αναμενόμενη. Συγκεκριμένα, όπως σημειώνεται, τα πρώτα σημάδια από την εφαρμογή του νέου πτωχευτικού πλαισίου είναι ενθαρρυντικά, αλλά είναι πολύ νωρίς για να εκτιμηθεί η αποτελεσματικότητά του. Σε ό,τι αφορά τη διαδικασία σύστασης του Φορέα απόκτησης και επαναμίσθωσης ακινήτων, επισημαίνεται πως καθυστερεί και δεν αναμένεται πριν από τα μέσα του 2022, χωρίς ωστόσο να επηρεάζονται άλλες πτυχές του πτωχευτικού πλαισίου.

Σε ό,τι αφορά τον νόμο Κατσέλη, αναφέρεται πως η επεξεργασία των εκκρεμών υποθέσεων αφερεγγυότητας νοικοκυριών, για την οποία υπάρχει δέσμευση για το τέλος του 2021, έχει επανεκκινήσει επίσης, αλλά είναι πιθανό να διαρκέσει περισσότερο από ό,τι αναμενόταν λόγω της πολύμηνης αναστολής λειτουργίας των δικαστηρίων που προκάλεσε η πανδημία.

Η Κομισιόν χαιρετίζει τα σημαντικά βήματα που έχουν γίνει στην αναθεώρηση του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, όσον αφορά τη διεξαγωγή ηλεκτρονικών πλειστηριασμών και άλλων εκτελεστικών διαδικασιών, ωστόσο τονίζει πως και σε αυτή την περίπτωση υπάρχουν καθυστερήσεις, καθώς οι αλλαγές θα τεθούν σε ισχύ αργότερα από το αναμενόμενο, την 1η Ιανουαρίου 2022, κάτι που το χαρακτηρίζει «ατυχές». Υπογραμμίζει παράλληλα και τις καθυστερήσεις στην εκκαθάριση των κρατικών εγγυήσεων (για δάνεια που δόθηκαν στο παρελθόν σε ευάλωτα νοικοκυριά), κάτι που οδηγεί σε καθοδική αναθεώρηση του στόχου του 2021. Για το ζήτημα του αναβαλλόμενου φόρου σημειώνει πως η τροποποίηση του σχετικού νόμου, που αναμένεται σύντομα, θα διευκολύνει περαιτέρω τις τιτλοποιήσεις και τις πωλήσεις NPEs.

Αν και έχει επανεκκινήσει η εφαρμογή των συμφωνημένων δράσεων, ωστόσο η πρόοδος είναι πιο αργή από την αναμενόμενη, σημειώνει η Κομισιόν.

Αναφερόμενη στην πορεία της εκκαθάρισης των ισολογισμών των τραπεζών, η Κομισιόν επισημαίνει πως αναμένεται συνεχής βελτίωση τα επόμενα τρίμηνα λόγω των περαιτέρω τιτλοποιήσεων, τονίζοντας πως στόχος των τραπεζών είναι η επίτευξη μονοψήφιου δείκτη NPE έως το 2022.

Μόνο 550 επιχειρήσεις έχουν πάνω από 250 εργαζομένους

Το 95% απασχολεί έως 9 άτομα και δραστηριοποιείται κυρίως στο εμπόριο

Της **ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ**

Πολύ μικρές, με αντικείμενο κυρίως το εμπόριο και τις υπηρεσίες, εξακολουθούν να είναι οι επιχειρήσεις στην Ελλάδα, χαρακτηριστικά που εκ των πραγμάτων τις καθιστούν πολύ πιο ευάλωτες σε έκτακτα γεγονότα αλλά και εμποδίζουν την περαιτέρω ανάπτυξή τους. Σύμφωνα με τα στοιχεία που ανακοίνωσε η Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ), σχεδόν το 95% των επιχειρήσεων στην Ελλάδα, 678.206 από τις 718.624 το 2019, απασχολεί έως 9 άτομα. Στη χώρα υπάρχουν μόλις 550 μεγάλες επιχειρήσεις που απασχολούν πάνω από 250 εργαζομένους, οι οποίες όμως πραγματοποιούν το 32% του συνολικού τζίρου των επιχειρήσεων της χώρας. Οι 142 από αυτές ανήκουν στον κλάδο της μεταποίησης, κλάδος που και στην περίοδο της πανδημίας επέδειξε πολύ ισχυρές αντοχές και σημειώνει πολύ θετικές επιδόσεις.

Τα παραπάνω στοιχεία έρχονται αν μη τι άλλο να επιβεβαιώσουν για μια ακόμη φορά την ανάγκη αλλαγής του παραγωγικού μοντέλου –αλλαγή που δεν έχει επιτευχθεί ούτε μετά την πρόσφατη χρηματοοικονομική κρίση–, που θα στηρίζεται κατά κύριο λόγο σε λιγότερο ευάλωτους κλάδους, όπως αυτός της μεταποίησης και της τεχνολογίας, και σε μεγαλύτερες επιχειρήσεις. Το τελευταίο ειδικά επιχειρείται μέσα από τα κίνητρα τα οποία προβλέπονται από το Ταμείο Ανάκαμψης για εξαγορές και συγχωνεύσεις, ενώ τις επόμενες ημέρες αναμένεται και νομοσχέδιο με κίνητρα ειδικά για τις συγχωνεύσεις μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, οι κλάδοι με τον μεγαλύτερο αριθμό επιχειρήσεων ήταν το χονδρικό και λιανικό εμπόριο με 227.183 επιχειρήσεις, οι οποίες αποτελούν το 31,6% του συνόλου των επιχειρήσεων, ο κλάδος των επαγγελματικών, επιστημονικών και τεχνικών υπηρεσιών με 137.925 επιχειρήσεις, οι οποίες αποτελούν το 19,2%, και ακολουθούν οι υπηρεσίες παροχής καταλύματος και εστίασης με 109.215 επιχειρήσεις, που αντιστοιχούν σε ποσοστό 15,2%. Ο κλάδος της μεταποίησης αριθμεί 57.117 επιχειρήσεις, οι οποίες αποτελούν το 7,9% του συνόλου.

Διάρθρωση των επιχειρήσεων ανά μέγεθος με βάση το απασχολούμενο προσωπικό

	Αριθμός επιχειρήσεων	Κύκλος εργασιών (σε δισ. ευρώ)	Συμμετοχή στον συνολικό τζίρο
0-9 άτομα	678.206	70,61	26%
10-19 άτομα	24.004	23	9%
20-49 άτομα	11.898	30,76	12%
50-249 άτομα	3.966	55,95	21%
250+ άτομα	550	85,11	32%
ΣΥΝΟΛΟ	718.624	265,43	100%

ΚΛΑΔΟΙ ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΗ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗ ΑΞΙΑ

	Αριθμός επιχειρήσεων	Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία (σε δισ. ευρώ)
Χονδρικό - λιανικό εμπόριο	227.183	13,39
Μεταποίηση	7.973	11,69
Μεταφορές - αποθήκευση	60.077	6,15

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Τα στοιχεία επιβεβαιώνουν για μία ακόμη φορά την ανάγκη αλλαγής του παραγωγικού μοντέλου.

Από τα στοιχεία για τη συμβολή του κάθε κλάδου στον συνολικό κύκλο εργασιών και κυρίως από τη συνεισφορά του στην ακαθάριστη προστιθέμενη αξία στην ελληνική οικονομία προκύπτουν χρήσιμα συμπεράσματα: Στον κλάδο του εμπορίου πραγματοποιείται το 44,8% του συνολικού κύκλου εργασιών που συνεισφέρει το 26,2% της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας. Ο κλάδος των επαγγελματικών, επιστημονικών και τεχνικών υπηρεσιών κάνει μόλις το 3,7% του τζίρου και συνεισφέρει το 8,1% της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας. Ο κλάδος των καταλυμάτων και εστίασης πραγματοποιεί το 5,3% του τζίρου και συνεισφέρει το 9,3% στην ακαθάριστη προστιθέμενη αξία. Ο κλάδος της μεταποίησης πραγματοποιεί το 22,6% του συνολικού κύκλου εργασιών των επιχειρήσεων στην Ελλάδα και συνεισφέρει το 22,9% της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας στην ελληνική οικονομία. Σημαντική στην ακαθάριστη προστιθέμενη αξία της ελληνικής οικονομίας είναι επίσης η συμβολή του κλάδου μεταφοράς και αποθήκευσης (logistics), κλάδος που βρίσκεται σε διαρκή ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια. Αριθμεί 60.077 επιχειρήσεις (8,4%) του συνόλου και συνεισφέρει το 12% της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας.

Με βάση τις τάξεις μεγέθους των επιχειρήσεων προκύπτει ότι το 2019 οι κλάδοι με τις περισσότερες μικρές επιχειρήσεις (από 0 έως 9 απασχολούμενα άτομα) ήταν το χονδρικό και λιανικό εμπόριο με 217.937 επιχειρήσεις και κύκλο εργασιών 42,3 δισ. ευρώ, οι επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες με 136.073 επιχειρήσεις και κύκλο εργασιών 5,1 δισ. και οι υπηρεσίες παροχής καταλύματος και εστίασης με 92.819 επιχειρήσεις και κύκλο εργασιών 3,6 δισ. ευρώ.

Στον αντίποδα, δηλαδή στην τάξη των μεγάλων επιχειρήσεων (με 250 ή περισσότερα απασχολούμενα άτομα), το μεγαλύτερο πλήθος επιχειρήσεων παρουσιάζει ο κλάδος της μεταποίησης με 142 επιχειρήσεις και κύκλο εργασιών 33,4 δισ., ακολουθούμενος από τον κλάδο χονδρικού και λιανικού εμπορίου με 94 επιχειρήσεις και κύκλο εργασιών 23,2 δισ. και έπεται ο κλάδος των υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης με 91 επιχειρήσεις και κύκλο εργασιών 2,1 δισ.

Το πόσο πιο ευάλωτες είναι οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις σε έκτακτα γεγονότα, όπως ήταν η εκδήλωση της πανδημίας του κορωνοϊού, αποτυπώνεται και στα στοιχεία της ετήσιας έκθεσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις ΜμΕ. Η ακαθάριστη προστιθέμενη αξία των ΜμΕ στην Ελλάδα υποχώρησε το 2020 κατά 19,7%. Επιπλέον, οι ελληνικές ΜμΕ υστερούν σημαντικά και σε σύγκριση με τις ευρωπαϊκές ΜμΕ. Η παραγωγικότητά τους, η οποία ορίζεται ως η προστιθέμενη αξία ανά απασχολούμενο, ήταν το 2020 στην Ελλάδα 11.400 ευρώ έναντι 40.000 ευρώ που είναι ο αντίστοιχος μέσος όρος στην Ε.Ε.

Αυξάνεται το κονδύλι για την επιδότηση λογαριασμών ρεύματος

Της **ΧΡΥΣΑΣ ΛΙΑΓΓΟΥ**

Σε αναπροσαρμογή των κονδυλίων για την επιδότηση των τιμολογίων χαμηλής τάσης από τα 150 εκατ. ευρώ στα 200 εκατ. προχωράει η κυβέρνηση, λίγες μόλις ημέρες από την εξαγγελία του μέτρου. Τα αρμόδια κυβερνητικά επιτελεία διαπίστωσαν ότι ο λογαριασμός για την οριζόντια επιδότηση νοικοκυριών και επιχειρήσεων στη χαμηλή τάση με 30 ευρώ τη μεγαβατώρα μηνιαίως για το τελευταίο τετράμηνο του έτους δεν βγαίνει, ώστε να περιοριστεί η τελική επιβάρυνση –από τις συνεχιζόμενες αυξήσεις στη χονδρεμπορική τιμή μαζί με την επιδότηση του 30% της ΔΕΗ– στα δύο ευρώ τον μήνα.

Γι' αυτό και, σύμφωνα με πληροφορίες, η διάταξη στο νομοσχέδιο για τη σύσταση του ειδικού λογαριασμού με την ονομασία Ταμείο Ενεργειακής Μετάβασης θα προβλέπει ενίσχυση με κατ' αρχάς ποσό 200 εκατ. ευρώ, το οποίο, όπως έχει ανακοινωθεί, θα προέλθει από τα έσοδα δημοπράτησης των δωρεάν δικαιωμάτων ρύπων.

Εν αναμονή της διάταξης του νομοσχεδίου που είχε δρομολογηθεί να κατατεθεί στη Βουλή από την περασμένη Παρασκευή, αλλά τελικά φαίνεται να μετατίθεται για την ερχόμενη εβδομάδα, βρίσκονται οι εταιρείες προμήθειας, οι οποίες θα πρέπει να προετοιμάσουν τα πληροφοριακά τους συστήματα για την αποτύπωση της επιδότησης σε ευδιάκριτο σημείο του λογαριασμού ρεύματος.

Η εξειδίκευση του τρόπου εφαρμογής της επιδότησης θα παραπέμπεται, σύμφωνα με πληροφορίες, σε Κοινή Υπουργική Απόφαση, ωστόσο οι περισσότεροι προμηθευτές προκειμένου να προλάβουν τους χρόνους –αφού η επιδότηση θα αφορά και τις καταναλώσεις του Σεπτεμβρίου που τιμολογούνται τον Οκτώβριο– έχουν ήδη αναθέσει το έργο των αναγκαίων παρεμβάσεων σε συνεργαζόμενες εταιρείες. Αυτό βέβαια σημαίνει ότι δεν θα υπάρχει μια τυποποιημένη ένδειξη της επιδότησης για όλους τους προμηθευτές, κάτι που θα συνέβαλε στην ενίσχυση της διαφάνειας του λογαριασμού ρεύματος. Η επιδότηση θα καταβληθεί στους προμηθευτές βάσει του χαρτοφυλακίου πελατών τους και για το κομμάτι που αφορά τα κυμαινόμενα τιμολόγια, που για το ιδιωτικό τμήμα της αγοράς αντιπροσωπεύει σχεδόν το 90% του συνόλου.

Από 5 Αυγούστου, εξάλλου, με την εφαρμογή ρήτρας αναπροσαρμογής, σε κυμαινόμενα έχουν μεταβληθεί και τα βασικά τιμολόγια της ΔΕΗ. Η αγορά αναμένει να δει εάν η νομοθετική ρύθμιση ή η ΚΥΑ που θα ακολουθήσει θα προβλέπουν κάποιο εργαλείο ελέγχου των δηλώσεων περί των καταναλώσεων από κυμαινόμενα τιμολόγια που κατά βούληση θα δηλώσει ο κάθε προμηθευτής, αφού ο ΔΕΔΔΗΕ μετράει καταναλώσεις και όχι τον τρόπο που αυτές χρεώνονται. Το υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας έχει δεσμευθεί πάντως ότι θα καταβάλει κάθε προσπάθεια τα χρήματα να δοθούν προκαταβολικά και το αργότερο μέσα στον Νοέμβριο, έτσι ώστε το μέτρο να μην ασκήσει παραπάνω πίεση στη ρευστότητά τους από αυτή που δέχονται ήδη από τις υψηλές τιμές χονδρεμπορικής.

INTIME

Η κυβέρνηση αυξάνει το ποσό επιδότησης των τιμολογίων ρεύματος, καθώς συνεχίζεται η άνοδος των τιμών ενέργειας στη χονδρεμπορική αγορά.

Αν και η επιδότηση θα είναι ορατή στους καταναλωτές από τους λογαριασμούς του Οκτωβρίου, η τελική επιβάρυνση από τις ρήτρες αναπροσαρμογής θα φανεί στους εκκαθαριστικούς λογαριασμούς που θα λαμβάνουν μέχρι και τους πρώτους μήνες του νέου έτους.

Οι προσδοκίες πάντως που καλλιεργήθηκαν για αντιστάθμιση των αυξήσεων μέσω της επιδότησης και των εκπτώσεων από τους προμηθευτές δεν πρόκειται να επιβεβαιωθούν, καθώς συνεχίζεται το ράλι των τιμών φυσικού αερίου και των ρύπων (CO_2) και οι τιμές ρεύματος στην προθεσμιακή αγορά για το επόμενο τρίμηνο αποκλίνουν σημαντικά από την τιμή των 95 ευρώ η μεγαβατώρα που έλαβε υπόψη της η κυβέρνηση για την επιδότηση.

Η ΔΕΗ πούλησε στην προθεσμιακή αγορά ποσότητες από τη λιγνιτική παραγωγή που είναι υποχρεωμένη βάσει της απόφασης της Ε.Ε. να διαθέσει, στην τιμή των 160,44 ευρώ η μεγαβατώρα και την περασμένη Παρασκευή στο Χρηματιστήριο της Γερμανίας στα 153,5 ευρώ.

Το 30% των νοικοκυριών αποπληρώνει τουλάχιστον ένα καταναλωτικό δάνειο

Σχεδόν τρία στα δέκα νοικοκυριά έχουν την υποχρέωση εξόφλησης τουλάχιστον ενός δανείου, χωρίς μάλιστα σε αυτό το ποσοστό να περιλαμβάνονται τα νοικοκυριά που έχουν λάβει ενυπόθηκο δάνειο για αγορά πρώτης κατοικίας. Στην ουσία τα δάνεια αυτά είναι κυρίως καταναλωτικά, ενώ περιλαμβάνονται ακόμη και τα περίφημα «διακοποδάνεια», που την εποχή των «παχιών αγελάδων» έκαναν θραύση! Παρά τις όποιες υποχρεώσεις, πάντως, πάνω από 1 στα 3 νοικοκυριά διατηρεί τη συνήθεια της αποταμίευσης σε μηνιαία βάση, ενώ σχεδόν 1 στα 4 αναγκάζεται να ζει με τις αποταμιεύσεις, είτε αυτές βρίσκονται σε κάποιον τραπεζικό λογαριασμό ή κάτω από το… στρώμα στο σπίτι.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που ανακοίνωσε η Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ), το 71,6% των νοικοκυριών δεν έχει υποχρέωση να εξοφλήσει κανένα δάνειο, εξαιρώντας τυχόν ενυπόθηκο δάνειο για την αγορά της κύριας κατοικίας (σ.σ. το ποσοστό των νοικοκυριών που έχει λάβει ενυπόθηκο δάνειο για την αγορά κύριας κατοικίας καταγράφεται από την ΕΛΣΤΑΤ, αλλά δεν αποτυπώνεται στην εν λόγω έρευνα), ενώ το 28,4% έχει την υποχρέωση εξόφλησης ενός τουλάχιστον δανείου – το 20,1% ενός δανείου, το 6,4% δύο δανείων, το 1,6% τριών και το 0,3% τεσσάρων.

Κύριος λόγος για τη λήψη δανείου αποτελεί η αγορά περιουσιακών στοιχείων (συμπεριλαμβανομένων των οικιακών επίπλων και συσκευών και της διακόσμησης εσωτερικών χώρων, αλλά εξαιρουμένων στεγαστικών δανείων), εντός ή εκτός της χώρας διαμονής (55,1%), ακολουθούν η κάλυψη καθημερινών εξόδων διαβίωσης (45,8%), η εκπαίδευση (9%), η αγορά μεταφορικού μέσου (7,7%), οι διακοπές (6,9%), η ιατρική περίθαλψη (3,7%), το προσωπικό δάνειο για χρηματοδότηση ιδίας επιχείρησης (1,7%) και η αναχρηματοδότηση δανείων (1,4%).

Το μέσο ποσό, συμπεριλαμβανομένων τόκων και κεφαλαίου, των δανείων των νοικοκυριών για όλα τα μέλη του που πληρώθηκε τον περασμένο μήνα (με εξαίρεση τυχόν ενυπόθηκο δάνειο για την αγορά της κύριας κατοικίας) εκτιμάται σε 236,15 ευρώ.

SHUTTERSTOCK

Το 27% των νοικοκυριών αναγκάζεται να ξοδεύει από τις αποταμιεύσεις του.

Το 36,9% των νοικοκυριών εμφανίζεται να αποταμιεύει χρήματα στο τέλος του μήνα, σύμφωνα με την έρευνα της ΕΛΣΤΑΤ.

Στο τέλος του μήνα τα νοικοκυριά αποταμιεύουν χρήματα σε ποσοστό 36,9%, ενώ το 27% βρίσκεται σε ανάγκη να ξοδεύει από τις αποταμιεύσεις του (είτε πρόκειται για καταθέσεις στην τράπεζα είτε για χρήματα που φυλάσσονται σπίτι), το 16,9% βρίσκεται σε ανάγκη δανεισμού από τρίτους και το 19,1% ούτε αποταμιεύει ούτε βρίσκεται σε ανάγκη εκταμίευσης ή δανεισμού.

Στο ερώτημα για πόσο χρονικό διάστημα θα ήταν δυνατό να διατηρήσει το νοικοκυριό το τρέχον βιοτικό του επίπεδο με τη χρήση αποκλειστικά και μόνο των αποταμιεύσεών του, το 32,9% δήλωσε για λιγότερους από 3 μήνες, το 17% από 3 έως 6 μήνες, το 8,2% από 7 έως και 12 μήνες και το 5,9% για περισσότερους από 12 μήνες, ενώ το 36% δεν διαθέτει αποταμιεύσεις.

Οι ανατιμήσεις εντείνουν τον κίνδυνο φτώχειας, προειδοποιεί η ΓΣΕΕ

Η αύξηση των τιμών που σημειώνεται σε βασικά αγαθά θα υποβαθμίσει περαιτέρω το επίπεδο διαβίωσης των νοικοκυριών στη χώρα μας και την κοινωνική συνοχή, σύμφωνα με το δελτίο οικονομικών εξελίξεων του Ινστιτούτου της ΓΣΕΕ, με τους επιστημονικούς συνεργάτες της συνομοσπονδίας να θέτουν επιτακτικά την ανάγκη για αλλαγή του μείγματος και των στόχων της φορολογικής και κοινωνικής πολιτικής σε συνδυασμό με μέτρα για τον έλεγχο της αγοράς. Το ΙΝΕ επισημαίνει επίσης την αδυναμία της συντριπτικής πλειονότητας των νοικοκυριών να αποταμιεύσει, γεγονός που δημιουργεί ανησυχία αναφορικά με τη χρηματοοικονομική τους συνοχή, τη μεσοπρόθεσμη δυναμική της ιδιωτικής κατανάλωσης, αλλά και την αύξηση της οικονομικής ανισότητας μεταξύ των πολιτών.

Είναι ενδεικτικό ότι τα μισά νοικοκυριά στη χώρα μας δεν μπορούν να πάνε ούτε μία εβδομάδα διακοπές. Το 1/3 των νοικοκυριών αντιμετωπίζει σοβαρή δυσκολία να καλύψει τους τρέχοντες πάγιους λογαριασμούς του, όπως είναι μία δόση δανείου ή το μηνιαίο ενοίκιο.

Το 50,4% των νοικοκυριών δηλώνει ότι δεν μπορεί να καλύψει τις έκτακτες ανάγκες του, ενώ το 35,5% εξέφρασε μεγάλη δυσκολία να τα βγάλει πέρα οικονομικά. Επίσης, το 16,7% των νοικοκυριών αντιμετώπισε πρόβλημα να κρατήσει το σπίτι ζεστό και το 12,4% δεν κατάφερε κάθε δεύτερη μέρα να παρέχει διατροφή που να περιλαμβάνει κρέας, ψάρι, κοτόπουλο ή αντίστοιχης θρεπτικής αξίας λαχανικά.

Στην Ελλάδα, διαπιστώθηκε ότι το 2020 ένας στους δύο ανέργους (45,2%) και ένας στους τέσσερις οικονομικά μη ενεργούς (25,3%) κάτω των 65 ετών βρίσκονταν σε κίνδυνο φτώχειας. Πρόβλημα εντοπίζεται επίσης και στην κάλυψη ενυπόθηκων δανείων, με το 47% όσων έλαβαν κάποιας μορφής δάνειο να δηλώνει ότι το έπραξε για να καλύψει ανάγκες διαβίωσης και το 1/3 να αντιμετωπίζει δυσκολία στην κάλυψή του.

Αλλαγή μείγματος φορολογικής και κοινωνικής πολιτικής σε συνδυασμό με μέτρα για τον έλεγχο της αγοράς ζητεί η Συνομοσπονδία.

Στο δελτίο οικονομικών εξελίξεων που δημοσίευσε η ΓΣΕΕ, τονίζεται μεταξύ άλλων ότι σημαντικό ρόλο θα διαδραματίσουν ο διεθνής παράγοντας, οι πληθωριστικές πιέσεις και οι επιπτώσεις της ακρίβειας στην αγοραστική δύναμη και στο βιοτικό επίπεδο των πολιτών, καθώς και η ουσιαστική αύξηση της απασχόλησης και του διαθέσιμου εισοδήματος, σε συνδυασμό με τη διατηρησιμότητα του δημόσιου χρέους και της συνολικής ζήτησης.

Μήνυμα κατά της τηλεργασίας το νέο «παλάτι» της Google

Επενδύει 2,1 δισ. δολ. στη Νέα Υόρκη για να στεγάσει 12.000 υπαλλήλους της

Αφορμή να συζητηθεί εκ νέου το καθεστώς τηλεργασίας δίνει το νέο κτίριο που θα αποκτήσει η Google στη Νέα Υόρκη, το οποίο συνιστά και την ακριβότερη πώληση κτιρίου γραφείων στις Ηνωμένες Πολιτείες από την έναρξη της πανδημίας. Αποκτώντας ένα τέτοιο συγκρότημα, η εταιρεία αποστέλλει σαφές μήνυμα πως προτιμά τη φυσική παρουσία στο γραφείο, ενώ έχει ήδη ενημερώσει το προσωπικό της ότι η τηλεργασία θα συνδυάζεται με περικοπές μισθού έως και 25%. Στο ίδιο μήκος κύματος και άλλοι κολοσσοί, όπως οι Amazon και Facebook, επενδύουν δυναμικά σε νέους γραφειακούς χώρους στις ΗΠΑ, αποδοκιμάζοντας την εξ αποστάσεως απασχόληση.

Ειδικότερα, με την αγορά του νέου κτιρίου 1,3 εκατ. τετραγωνικών μέτρων στη Χάντσον Σκουέαρ η Google καθίσταται ένας από τους μεγαλύτερους ιδιοκτήτες ακινήτων εμπορικής χρήσης, όπως ανέφερε η Wall Street Journal. Το τίμημα είναι της τάξεως των 2,1 δισ. δολαρίων. Κατά τα όσα δηλώνει η ίδια η εταιρεία, η εξαγορά θα ολοκληρωθεί εντός του πρώτου τριμήνου του 2022 και η μετακόμιση τοποθετείται στο 2023. Το νέο της κτίριο, η έκταση του οποίου ισοδυναμεί με δύο οικοδομικά τετράγωνα, είναι μέχρι σήμερα γνωστό ως Σεντ Τζον Τέρμιναλ και αποτελούσε το τέρμα της οδογέφυρας Γουέστ Σάιντ του Κεντρικού Σιδηροδρόμου της Νέας Υόρκης.

Τον Μάρτιο η Google είχε ανακοινώσει ότι σχεδιάζει να επενδύσει 250 εκατ. δολάρια σε καινούργιους χώρους που θα στεγάσουν τα γραφεία της στη Νέα Υόρκη. Η εταιρεία, η οποία έχει παρουσία στην πόλη από το 2000, απασχολεί σήμερα 12.000 εργαζομένους στις εγκαταστάσεις της εκεί. Όπως διευκρίνισε η οικονομική διευθύντρια της Google, Ρουθ Πόρατ, «η αγορά των 2,1 δισ. δολαρίων για το συγκρότημα της Χάντσον Σκουέαρ έρχεται ως μια επιπλέον δαπάνη πέρα από τις προαναφερθείσες επενδύσεις, δηλώνοντας τη δέσμευση της Google με τη Νέα Υόρκη».

Το νέο κτίριο της Google, η έκταση του οποίου ισοδυναμεί με δύο οικοδομικά τετράγωνα, είναι μέχρι σήμερα γνωστό ως Σεντ Τζον Τέρμιναλ και αποτελούσε το τέρμα της οδογέφυρας Γουέστ Σάιντ του Κεντρικού Σιδηροδρόμου της Νέας Υόρκης.

Η εταιρεία έχει ήδη ενημερώσει το προσωπικό της ότι η τηλεργασία θα συνδυάζεται με περικοπές μισθού έως και 25%.

Περικοπές

Αναφορικά τώρα με τις μειώσεις στις αποδοχές, ήδη η εταιρεία είχε ανακοινώσει από τον Αύγουστο ότι υπάρχει πιθανότητα να μειωθούν έως και 25% εάν οι εργαζόμενοί της προτιμήσουν την επ' αόριστον τηλεργασία, όπως είχε μεταδώσει το Reuters. Αυτό δεν την εμπόδισε να εγκρίνει και 10.000 αιτήσεις υπαλλήλων για εξ αποστάσεως απασχόληση. «Η Google οδεύει προς μια πιο ευέλικτη υβριδική προσέγγιση της εργασίας, αλλά παρά ταύτα η φυσική παρουσία με σκοπό τη συνεργασία και τη δημιουργία μιας επαγγελματικής/συναδελφικής κοινότητας θα παραμείνει σημαντικό κομμάτι του μέλλοντός μας. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο συνεχίζουμε να επενδύουμε στα γραφεία μας σε όλο τον κόσμο», δήλωσε η οικονομική διευθύντρια της Google, Ρουθ Πόρατ. Και όπως αναφέρει το Forbes, η κ. Πόρατ προσέθεσε: «Για εμάς το νέο κτιριακό συγκρότημα εντάσσεται στον ευρύτερο σχεδιασμό μας για ισότιμη εκπροσώπηση κοινοτήτων με φυλετικό κριτήριο, εξ ου και θέλουμε να αυξηθούν οι εργαζόμενοί μας από διαφορετικές κοινότητες, όπως αυτή της Νέας Υόρκης». Εν τω μεταξύ, και άλλοι τεχνολογικοί κολοσσοί προβαίνουν σε μεγάλες επιχειρηματικές συμφωνίες για κτιριακούς χώρους, δηλώνοντας εμφατικά την απαξίωση της εξ αποστάσεως εργασίας. Σύμφωνα με το Forbes, η Amazon κατασκευάζει τεράστιο συγκρότημα μεικτής χρήσης γραφείων και καταστημάτων αξίας 2,5 δισ. δολαρίων στη Βόρεια Βιρτζίνια, όπου θα απασχολούνται σχεδόν 25.000 άτομα. Επιπλέον, σε έξι μεγάλες πόλεις των ΗΠΑ ενοικιάζει γραφειακούς χώρους όπου θα στεγάζονται πάνω από 33.000 εργαζόμενοι. Τέλος, και ο όμιλος του κοινωνικού δικτύου Facebook ενοικίασε περισσότερα από 2,2 εκατομμύρια τετραγωνικά πόδια (σχεδόν 670.000 τ.μ.) στην πόλη της Νέας Υόρκης ως χώρους γραφείων – έτσι αναδύεται ένας ενδιαφέρων κόμβος τεχνολογίας, με τις Apple, Google, Facebook και αρκετές νεοφυείς μονάδες να έχουν παρουσία εκεί.

Η πλατφόρμα της Ανζέρ «νίκησε» την Amazon

Η πανδημία μπορεί να έπληξε το λιανεμπόριο και ειδικά όσους διαθέτουν φυσικά, συμβατικά καταστήματα, αλλά παράλληλα τους έκανε να εξετάσουν με άλλο μάτι τις δυνατότητες των ψηφιακών πλατφορμών και να τις εκμεταλλευθούν κατά περίπτωση. Πριν από δύο χρόνια, η γαλλική πόλη Ανζέρ έλαβε δωρεά να συστήσει μια διαδικτυακή πλατφόρμα με στόχο να ανταγωνιστεί άλλες παρόμοιες με την Amazon. Σκόπευαν σε αρχική φάση να την εγκαινιάσουν τους πρώτους μήνες του 2021, αλλά όταν πέρυσι λόγω πανδημίας επιβλήθηκαν αυστηρότατοι περιορισμοί στη χώρα, έσπευσαν να τη θέσουν σε λειτουργία, προσφέροντας σανίδα σωτηρίας στην τοπική οικονομία. Επιπλέον, οι τοπικοί λιανέμποροι απέκτησαν προβάδισμα έναντι των λοιπών συναδέλφων τους στη Γαλλία. Όπως επισημαίνει ο αναπληρωτής δήμαρχος της Ανζέρ, Στεφάν Παμπρίτζ, «οι επιχειρηματίες αντιλήφθηκαν ότι χρειαζόταν να αποδεχθούν το ηλεκτρονικό εμπόριο και αυτό τελικά με τον κορωνοϊό συνέβη πολύ πιο γρήγορα από όσο θα είχε οποιοσδήποτε φανταστεί». Αφότου άνοιξε, λοιπόν, η πλατφόρμα της Ανζέρ με την επωνυμία Angers Shopping έχει εμφανίσει πωλήσεις 1 εκατ. ευρώ και εξακολουθεί να ακμάζει, ανεξαρτήτως του γεγονότος ότι οι περιορισμοί της πανδημίας έχουν υποχωρήσει. Μόλις άνοιξαν και πάλι τα καταστήματα, οι πωλήσεις είχαν ελαφρά κάμψη, ενώ οι έμποροι δήλωσαν ότι ο ιστότοπος τους βοήθησε να προσελκύσουν νέα πελατεία, συμπεριλαμβανομένων και ορισμένων που δεν είχαν ποτέ ξανά επισκεφθεί τα καταστήματά τους. Οπως παρατηρεί η Λοράν Κόλιν, η οποία διατηρεί την μπουτίκ ρούχων River Woods στο μεσαιωνικό κέντρο της Ανζέρ, «είναι μια καλή λύση για τους ανθρώπους που ψάχνουν ένα συγκεκριμένο πράγμα ή που δεν έχουν χρόνο να πάνε σε ένα κατάστημα». Προ κορωνοϊού οι διαδικτυακές πωλήσεις της ήταν μηδενικές και τώρα φθάνουν το 20% των συνολικών.

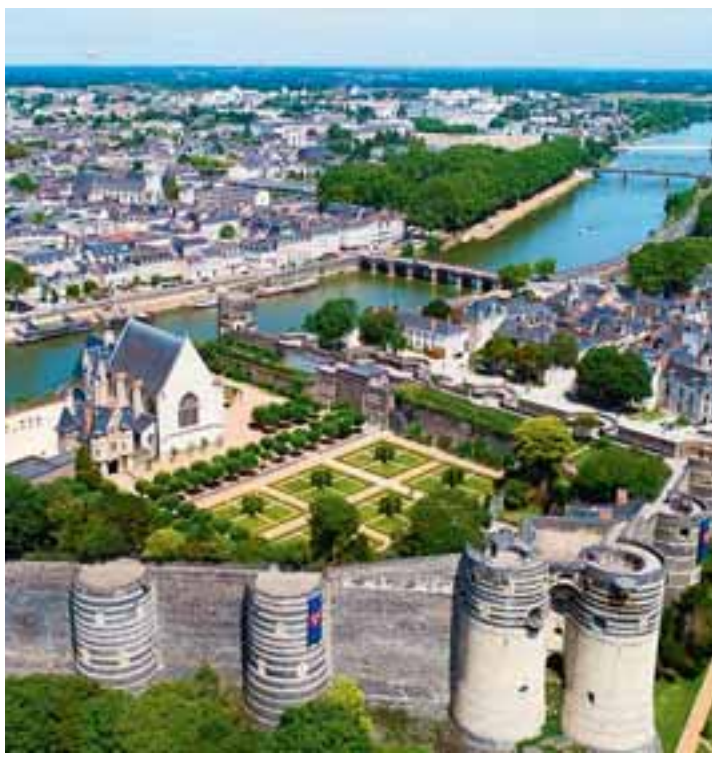

Η Angers Shopping έχει εμφανίσει πωλήσεις 1 εκατ. ευρώ και εξακολουθεί να ακμάζει.

Η πρότυπη λύση της γαλλικής πόλης στο ηλεκτρονικό εμπόριο.

Δεδομένου ότι ολοένα και περισσότεροι άνθρωποι κάνουν τις αγορές τους ψηφιακά, πολλοί ντόπιοι λιανέμποροι επιδιώκουν μέσω ηλεκτρονικού εμπορίου να επεκτείνουν την πελατειακή τους βάση πέραν όσων κυκλοφορούν στους δρόμους και εισέρχονται στο κατάστημά τους. Λίγοι, όμως, είχαν τον χρόνο ή τις δεξιότητες να δημιουργήσουν και να συντηρήσουν ένα κατάστημα ηλεκτρονικό, ακολουθώντας τους όρους της Amazon, δηλαδή την υψηλή προμήθεια, η οποία έφθανε και το ένα πέμπτο των πωλήσεων. Η πλατφόρμα Angers Shopping χρεώνει ένα 5%, ενώ, χάρις στις κρατικές επιδοτήσεις κατά τη διάρκεια του εγκλεισμού, η προμήθεια είχε μηδενιστεί. Το 2019 ξεκίνησε η όλη προσπάθεια με πρωτοβουλία τοπικής ένωσης εμπόρων, που προσέγγισαν τις δημοτικές αρχές και εξασφάλισαν κονδύλια 252.000 ευρώ για τέσσερα χρόνια. Η εταιρεία συμβούλων επιχειρήσεων Wishibam, η οποία είχε προσφέρει τις υπηρεσίες της σε εμπορικά κέντρα της Γαλλίας για να κατασκευάσουν ιστοσελίδες, προσελήφθη να διαχειριστεί την πλατφόρμα. Και είναι χαρακτηριστική η άγνοια των εμπόρων στην Ανζέρ για το αντικείμενο του ηλεκτρονικού εμπορίου. «Οι λιανέμποροι λειτουργούσαν σε μια ψηφιακή έρημο», λέει χαρακτηριστικά η Σαρλότ Ζουρνό-Μπαρ, διευθύνουσα σύμβουλος της Wishibam. «Για πολλούς εξ αυτών το πεδίο ήταν κάτι πολύ περίπλοκο». Η εταιρεία δημιούργησε υποδομή, ώστε οι καταστηματάρχες να εισέρχονται σε μια τεράστια βάση με επώνυμα αγαθά και να μπορούν γρήγορα να διαλέγουν φωτογραφίες και περιγραφή και να τις αναρτούν. Είχαν επίσης πρόσβαση σε εργαλεία παρακολούθησης πωλήσεων και αποθεμάτων, καθώς και σε εργαλεία σύγκρισης τιμών με άλλους. Τέλος, δεν ασχολήθηκαν καθόλου με το επαχθές έργο της διαχείρισης παραδόσεων και επιστροφών, το οποίο ανατέθηκε σε τρίτους.

BLOOMBERG

Το 2024 αναμένονται τα πρώτα ιπτάμενα αυτοκίνητα

Εάν υπάρχουν άνθρωποι οι οποίοι ήδη έχουν σκεφθεί την ιπτάμενη αυτοκίνηση, δεν θα χρειαστεί να περιμένουν πολύ. Οι προβλέψεις των ειδικών κάνουν λόγο για έτος έναρξης το 2024, οπότε και θα μπορούν οι ευφάνταστοι οδηγοί να αποκτούν... αυτοκίνητο με φτερά, αν και το αναγκαίο και άκρως απαραίτητο θεσμικό πλαίσιο αυτής της νέας μορφής κυκλοφορίας απαιτεί πολύ περισσότερο χρόνο. Και, σαφώς, δημιουργεί και πονοκέφαλο. Η εκτίμηση ανήκει στον Χιου Μάρτιν, διευθύνοντα σύμβουλο της Lacuna Technologies, μιας εταιρείας που βοηθά τις πόλεις να διαμορφώσουν τις πολιτικές τους στον τομέα των μεταφορών. Οπως τονίζει ο κ. Μάρτιν μιλώντας στο αμερικανικό ειδησεογραφικό δίκτυο CNBC, υπάρχει απόσταση ανάμεσα στο πότε θα μπορούν τα αυτοκίνητα να πετούν και στο πότε θα είναι ασφαλή και αξιόπιστα για να κυκλοφορούν στον ουρανό. «Ανάλογα με το ποιο είναι το ακροατήριό σου, νομίζω ότι το 2024 θα μπορούσε να είναι ένα χρονοδιάγραμμα», είπε στο CNBC για την εμπορική διάθεση των πρώτων ιπτάμενων αυτοκινήτων.

Μια σειρά από αυτοκινητοβιομηχανίες, όπως η κινεζική εταιρεία ηλεκτροκίνησης Xpeng και η ιταλοαμερικανική Fiat Chrysler, επεξεργάζονται σχέδια για τέτοιου είδους αμάξια. Βέβαια, όπως διευκρίνισε ο Χιου Μάρτιν, τα ιπτάμενα αυτοκίνητα θα απευθύνονται σε λίγους, καθώς ο περισσότερος κόσμος θα συνεχίσει να μετακινείται επί της γης, είτε χρησιμοποιώντας ηλεκτρικά οχήματα είτε εκείνα που πορεύονται χωρίς οδηγό. Αλλωστε, «τα αυτοκίνητα που δεν χρειάζεται να απογειωθούν είναι ασφαλέστερα και μπορούν να μεταφέρουν περισσότερα άτομα», εξήγησε. Επιπροσθέτως υπογράμμισε το πού υπερέχουν τα ιπτάμενα οχήματα. «Εκεί όπου πιστεύω ότι έχουν εφαρμογή είναι στη μεταφορά εμπορευμάτων και πακέτων. Νομίζω ότι αυτό θα είναι ένα πολύ μεγάλο πράγμα», πρόσθεσε ο Χιου Μάρτιν.

Και αποκάλυψε ότι ολοένα και περισσότερο οι πόλεις ασχολούνται με τη μελλοντική διαχείριση της εναέριας κυκλοφορίας, όταν στους ουρανούς θα προστεθούν και τα ιπτάμενα αυτοκίνητα πέραν των αεροπλάνων και ελικοπτέρων. Οι νόμοι που θα καταρτιστούν θα αφορούν το πού θα μπορούν να απογειωθούν, να προσγειωθούν και να ταξιδέψουν τα οχήματα αυτά, το εάν θα επιτρέπεται να πετούν όλες τις ώρες και ποιες αποστάσεις θα πρέπει να τηρούν μεταξύ τους, όπως αναφέρει το moneyreview.gr. «Θα χρειαστεί πολύς καιρός να τα σκεφθούμε αυτά», λέει ο διευθύνων σύμβουλος της Lacuna. Στις ΗΠΑ, η Ομοσπονδιακή Υπηρεσία Αεροπλοΐας και η NASA συνεργάζονται με εταιρείες αεροσκαφών χωρίς πλήρωμα και με εταιρείες αεροταξί για να καταλήξουν στο πώς θα μπορούσε να μοιάζει η εναέρια κυκλοφορία στο μέλλον. Και μια πρώτη προσέγγιση θα μπορούσε, τέλος, να είναι αυτή, όπως την περιγράφει ο Χιου Μάρτιν: «Αντί να έχεις ένα αεροδρόμιο σε κάθε μεγάλη πόλη, θα έχεις χιλιάδες αεροδρόμια διάσπαρτα στην πόλη».

Η ιταλοαμερικανική Fiat Chrysler επεξεργάζεται ήδη σχέδια για ιπτάμενα οχήματα. Οι ειδικοί υπογραμμίζουν ότι θα έχουν εφαρμογή κυρίως στη μεταφορά εμπορευμάτων και πακέτων.

Ψηφιακή κόπωση δηλώνει ότι βιώνει το 47% των καταναλωτών

Εκρηξη της χρήσης του Διαδικτύου κατά τη διάρκεια της πανδημίας του κορωνοϊού έφερε η αυξημένη ανάγκη για ψηφιακές υπηρεσίες από το σπίτι. Με ορισμένες γεωγραφικές διαφοροποιήσεις τα νοικοκυριά υιοθέτησαν μια σειρά υπηρεσιών για πρώτη φορά κατά τη διάρκεια των επιμέρους εγκλεισμών και της απαγόρευσης της κυκλοφορίας, όπως αποτυπώνεται σε έρευνα της Ernst & Young (EY) με τίτλο «Αποκωδικοποιώντας το ψηφιακό σπίτι». Οι βιντεοκλήσεις βρίσκονται στην κορυφή της κατάταξης και ο ρυθμός υιοθέτησής τους έχει αυξηθεί κατά 25%, κατά 20% οι ιντερνετικές υπηρεσίες υγείας και κατά 18% η τηλεκπαίδευση. Ταυτόχρονα, σε όλες τις αγορές το 44% των πολιτών δηλώνει ότι οι ανάγκες για σύνδεση στο Διαδίκτυο έχουν ενισχυθεί. Βέβαια, αυτή η εξέλιξη συνοδεύεται και από εντονότερες ανησυχίες για το πώς επηρεάζει την ποιότητα ζωής, ασκώντας πιέσεις στους παρόχους να ακολουθήσουν μια νέα προσέγγιση. Σύμφωνα με την EY, το 41% των πολιτών ανησυχεί περισσότερο σήμερα για τον αντίκτυπο του Διαδικτύου στην ποιότητα ζωής, σε σχέση με την περίοδο πριν από την πανδημία. Επιπλέον, το 39% είναι πολύ προσεκτικό στη δημοσιοποίηση προσωπικών δεδομένων στο Διαδίκτυο. Χαρακτηριστικά, η ηλικιακή ομάδα 18-34 ανησυχεί περισσότερο για τη δημοσιοποίηση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (43%) απ' ό,τι τα άτομα ηλικίας 45 ετών και άνω (36%). Επιπροσθέτως, πολλοί πολίτες βιώνουν σήμερα ψηφιακή κόπωση, σύμφωνα με την έρευνα. Το 47% των ερωτηθέντων δηλώνει ότι αναζητεί χρόνο αποσύνδεσης από τα έξυπνα κινητά τηλέφωνα και τις λοιπές ηλεκτρονικές συσκευές. Συν τοις άλλοις, ένα 25% τονίζει πως θέλει να περιορίσει τις ώρες που δαπανά στις πλατφόρμες με ροή περιεχομένου. Παράλληλα, μεταξύ των συμμετεχόντων στην έρευνα της EY, το 43% πιστεύει ότι υπάρχουν σήμερα υπερβολικά πολλά πακέτα συνδεσιμότητας και περιεχομένου. Περισσότερο από το ένα τρίτο (35%) ανησυχεί πολύ για το επιβλαβές ή ακατάλληλο περιεχόμενο στο Διαδίκτυο, ενώ σχεδόν τα μισά νοικοκυριά (49%) υποστηρίζουν ότι απαιτείται πιο αυστηρός έλεγχος και ρύθμιση του Διαδικτύου. Το 35% είναι, επίσης, επιφυλακτικό σχετικά με τη χρήση δικτύων κινητής τηλεφωνίας 5ης γενιάς, χωρίς να δίνει βάρος στις περί του αντιθέτου διαβεβαιώσεις των κυβερνήσεων. Τέλος, σε ορισμένες περιπτώσεις με αφορμή την πανδημία οι άνθρωποι θέλησαν να αυξήσουν τις συναφείς με τη σύνδεση στο Ιντερνετ δαπάνες. Το 25% θεωρεί πως η πανδημία κατέστησε τώρα πιο δελεαστική την αναβάθμιση σε δίκτυο 5ης γενιάς, ενώ το 20% δηλώνει πλέον πιο πρόθυμο να πληρώσει παραπάνω χρήματα για να έχει πρόσβαση σε περιεχόμενο ιδιαίτερα υψηλής ευκρίνειας.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Η μεγάλη κρίση ενέργειας στο Ηνωμένο Βασίλειο

Του **GEORGE HAY / REUTERS**

Η παγκόσμια άνοδος που παρατηρείται στις τιμές του φυσικού αερίου χτυπάει ιδιαίτερα σκληρά το Ηνωμένο Βασίλειο. Η κυβέρνηση του πρωθυπουργού Μπόρις Τζόνσον ίσως βρεθεί στη δύσκολη θέση να δαπανήσει εκατοντάδες εκατομμύρια στερλίνες για να συνδράμει στο να διασωθούν οι καταναλωτές από τις επιπτώσεις χρεοκοπίας εταιρειών παροχής ηλεκτρικού ρεύματος.

Εν μέρει το δράμα αυτό προκλήθηκε αφ' εαυτού και σημειώνεται τη χειρότερη δυνατή περίοδο. Υπάρχουν αιτίες, γιατί φέτος οι τιμές φυσικού αερίου στην Ευρώπη και στη Βρετανία έχουν τριπλασιαστεί: οι τιμές γαιάνθρακα είναι ενισχυμένες, οι εξαγωγές εμπορεύματος από τη Ρωσία χαμηλότερες και τεράστια η ζήτηση υγροποιημένου φυσικού αερίου από τις χώρες της νοτιοανατολικής Ασίας. Αλλά η συνεπαγόμενη εκτίναξη των τιμολογίων ηλεκτρικού ρεύματος ως επακόλουθο του φυσικού αερίου είναι πολύ οξεία στη Βρετανία. Κι ενώ στη Γαλλία και στη Γερμανία λειτουργούν πυρηνικά εργοστάσια και μονάδες γαιάνθρακα, το Η.Β. έχει θέσει ως προτεραιότητα την ανανεώσιμη ενέργεια, στηριζόμενο εκ παραλλήλου στο φυσικό αέριο για να αντισταθμίσει τα κενά.

Επί συνόλου 55 ομίλων παροχής ενέργειας, που λειτουργούν στη Βρετανία, οι 45 θα μπορούσαν να βρεθούν σε συνθήκη πτώχευσης.

Αυτή η ευπάθεια στις υψηλότερες τιμές της ηλεκτρικής ενέργειας συνυπάρχει με την απορρυθμισμένη εγχώρια αγορά, η οποία παρακινεί τους νέους παρόχους ρεύματος να ανταγωνιστούν τους ήδη εδραιωμένους. Οσοι δραστηριοποιούνται στη λιανική μπορούσαν μέχρι προσφάτως να εγγράφουν συνδρομητές για το φυσικό αέριο και το ηλεκτρικό ρεύμα με χαμηλότατες τιμές και ενώ οι ίδιοι λάμβαναν τα ελάχιστα μέτρα προστασίας έναντι της πορείας των τιμών στη χονδρική. Συν τοις άλλοις, η θωράκισή τους με κεφαλαιακά αποθέματα ήταν περιορισμένης εμβέλειας. Οι αδυναμίες της συγκεκριμένης εύθραυστης δομής έχουν σήμερα αποκαλυφθεί με μεγάλη βιαιότητα.

Επί συνόλου 55 ομίλων παροχής ενέργειας, που επί του παρόντος λειτουργούν στη Βρετανία, οι 45 θα μπορούσαν να βρεθούν σε συνθήκη πτώχευσης, τουλάχιστον, όπως επισημαίνει άτομο με καλή γνώση της κατάστασης. Η δυσχερής θέση τους είναι σοβαρότατη, διότι η κυβέρνηση της χώρας θέτει ανώτατο όριο στις χρεώσεις του μέσου νοικοκυριού τις 1.277 στερλίνες ανά έτος. Αυτό μεταφράζεται σε σχεδόν 300 λίρες λιγότερο από την υφιστάμενη τρέχουσα τιμή αγοράς. Εάν υπολογιστεί αυτό το ανώτατο όριο επί 5 εκατομμυρίων πελατών, τότε το παθητικό θα διαμορφωθεί στο 1,5 δισεκατομμύριο λίρες.

Οι μέτοχοι και οι πιστώτριες τράπεζες όσων από τις επιχειρήσεις δεχθούν το χτύπημα θα χάσουν ό,τι έχουν και δεν έχουν, όπως και θα έπρεπε. Το πιο ριψοκίνδυνο ερώτημα, που θα τεθεί, έχει να κάνει με το τι θα συμβεί στους πελάτες. Οι μεγαλύτεροι όμιλοι στον κλάδο της ενέργειας, όπως είναι οι Iberdrola και Centrica, δεν θα θελήσουν να αναλάβουν ζημιογόνα συμβόλαια χωρίς να τα ισοφαρίσουν με κάποιου είδους κρατική αρωγή. Μια εναλλακτική λύση θα μπορούσε να είναι το κράτος να επωμιστεί το κόστος διάλυσης των προβληματικών εταιρειών ρεύματος υπό το πρίσμα μιας «κακής» τράπεζας προσαρμοσμένης στα νέα δεδομένα.

Με δεδομένο πως οι τιμές φυσικού αερίου θα παραμείνουν πιθανώς υψηλές τουλάχιστον τον χειμώνα, οι φορολογούμενοι θα βρίσκονται παγιδευμένοι έναντι ζημιών έως και το 2022. Συν τοις άλλοις, το δράμα αυτό αποδυναμώνει τη θέση του Μπόρις Τζόνσον στις επικείμενες συνομιλίες για την κλιματική αλλαγή.

Προετοιμαζόμενος στη συνδιάσκεψη COP 26 του Νοεμβρίου να παρωθήσει τους διεθνείς ηγέτες να περιστείλουν την εξάρτηση των ενεργειακών τους κλάδων από τα ορυκτά καύσιμα ταχύτερα, η δική του χώρα δεν λειτουργεί ως παράδειγμα προς μίμηση, αλλά μάλλον προς αποφυγή.

Η Τουρκία μειώνει τα επιτόκια και ο πληθωρισμός καλπάζει

Οι Αρχές στρέφονται κατά οικονομολόγων που μιλούν για αυξήσεις γύρω στο 40%

Με το ακανθώδες θέμα της ακρίβειας να επανέρχεται διαρκώς στην επικαιρότητα της Τουρκίας και την κυβέρνηση Ερντογάν να αδυνατεί να ανακόψει την άνοδο του πληθωρισμού, οι Αρχές στρέφονται εναντίον όσων οικονομολόγων αμφισβητούν τα επίσημα στοιχεία και υποστηρίζουν πως οι αυξήσεις των τιμών είναι υπερδιπλάσιες. Στο στόχαστρο των τουρκικών αρχών βρίσκεται ομάδα ανεξάρτητων οικονομολόγων ερευνητών, η Inflation Research Group (ENAG), που στα τέλη του περασμένου έτους δημοσίευσε δικές της εκτιμήσεις και επιμένει πως οι πραγματικές αυξήσεις στις τιμές καταναλωτή κυμαίνονται γύρω στο 40%. Σημειωτέον ότι τα επίσημα στοιχεία της στατιστικής υπηρεσίας τον φέρουν στο έτσι κι αλλιώς ουδόλως ευκαταφρόνητο 19,5%. Και όμως, η Τράπεζα της Τουρκίας μείωσε τα επιτόκια κατά 100 μονάδες βάσης, από το 19% στο 18%, καθώς ο διοικητής της, Σαχάπ Καβτσιόγλου, που αντικατέστησε αιφνιδιαστικά τον προκάτοχό του τον Μάρτιο, επιβεβαιώνει τις φήμες που τον θέλουν υποτακτικό του Ταγίπ Ερντογάν.

Οι εκτιμήσεις των εν λόγω οικονομολόγων απηχούν το κοινό αίσθημα μεταξύ των Τούρκων καταναλωτών που τα τελευταία τέσσερα χρόνια βλέπουν την αγοραστική δύναμή τους να καταβαραθρώνεται αδιάκοπα και το βιοτικό τους επίπεδο να υποβαθμίζεται. Προκάλεσαν, όμως, την μήνιν της στατιστικής υπηρεσίας, που από τον Φεβρουάριο έχει υποβάλει μήνυση κατά των οικονομολόγων της ENAG καταγγέλλοντας τα μέλη της ότι παραβίασαν τους κανόνες. Καλεί μάλιστα τους οικονομολόγους της εν λόγω ομάδας, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται μαθηματικοί, λογιστές και φοιτητές που κάνουν το διδακτορικό τους, να δώσουν στη δημοσιότητα τη μεθοδολογία με την οποία κατέληξαν στα συμπεράσματά τους. Η υπόθεση έχει πάρει τον δρόμο της Δικαιοσύνης και τώρα η εισαγγελία της Κωνσταντινούπολης διεξάγει έρευνες και ανακρίσεις σχετικά με την καταγγελία της στατιστικής υπηρεσίας. Από πλευράς της ENAG, ο επικεφαλής των οικονομολόγων ερευνητών Βεϊσέλ Ουλουσόι τονίζει πως η μεθοδολογία της, η έρευνά της και τα πορίσματά της έχουν ήδη δημοσιευθεί σε οικονομική επιθεώρηση και χαρακτηρίζει αβάσιμες τις κατηγορίες περί παραβίασης κανόνων, αλλά και προειδοποιεί ότι τους επόμενους μήνες θα αντεπιτεθεί.

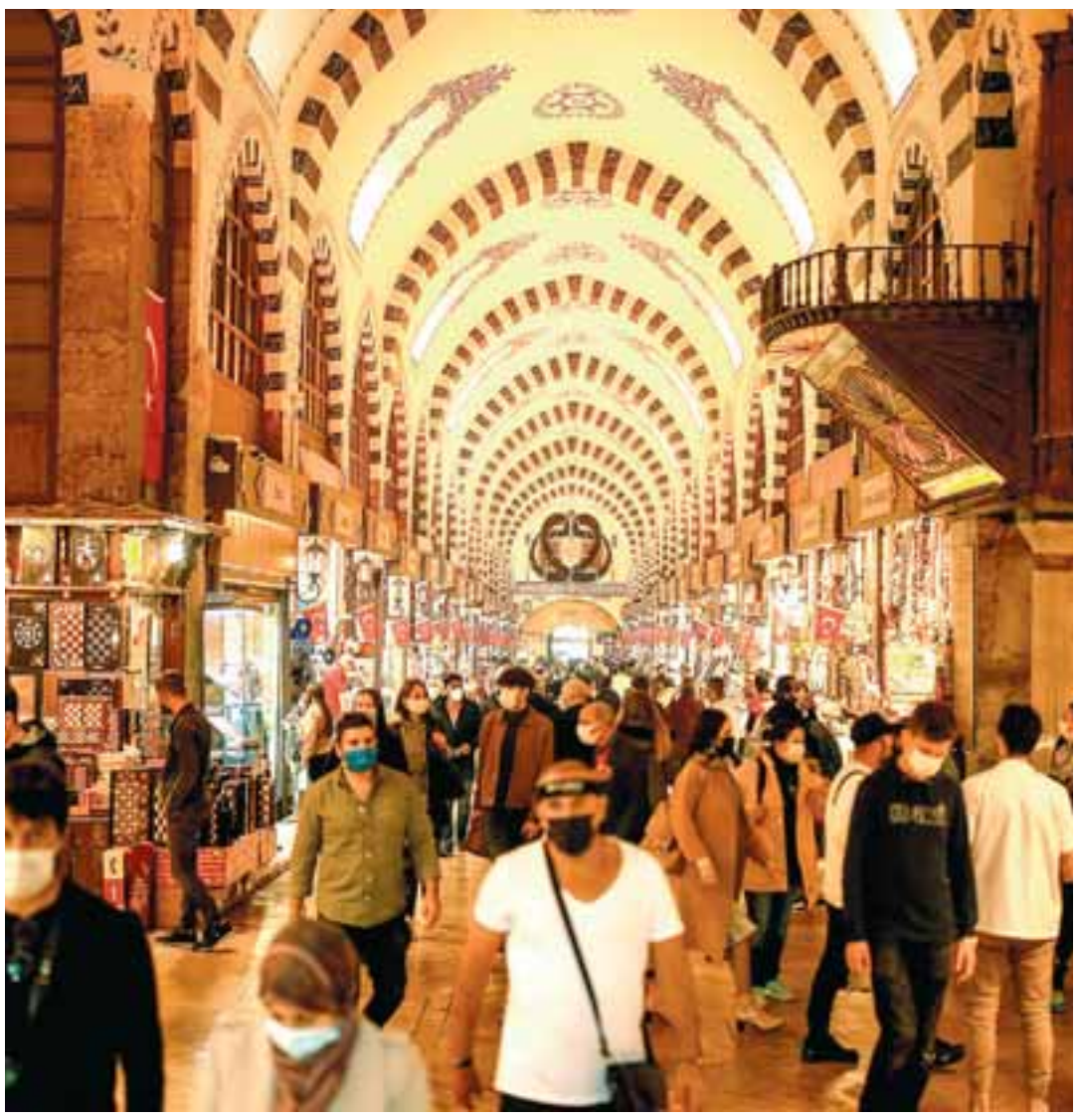

A.P.

Η τελευταία δημοσκόπηση της Turkiye Raporu, που διεξήχθη μέσα στον Σεπτέμβριο, φέρει τη δημοτικότητα του κυβερνώντος κόμματος μόλις στο 29,9%, αναφέροντας ως κύρια αιτία της πτώσης τη δυσφορία για την οικονομία. Τα επίσημα στοιχεία της στατιστικής υπηρεσίας υπολογίζουν τον πληθωρισμό στο 19,5%.

Το δεύτερο τρίμηνο του έτους το τουρκικό ΑΕΠ αυξήθηκε κατά 21,7% σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του περασμένου έτους.

Μιλώντας στους Financial Times επισημαίνει μάλιστα πως στόχος της ομάδας του «δεν ήταν να στραφούν κατά της στατιστικής υπηρεσίας, ούτε να θεσπίσουν έναν εναλλακτικό δείκτη για τον πληθωρισμό», αλλά υπογραμμίζει πως «η πόλωση είναι ορατή παντού στην Τουρκία, ακόμη και σε ζητήματα στατιστικής». Οπως αναφέρει σχετικό ρεπορτάζ της βρετανικής εφημερίδας, η ανταλλαγή πυρών προδίδει πόσο ακανθώδες είναι το θέμα της ακρίβειας στην Τουρκία, όπου μεγάλη μερίδα του πληθυσμού διαμαρτύρεται συχνά ότι δεν επωφελείται από τους υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης της οικονομίας και εκφράζει δυσπιστία στα επίσημα στοιχεία. Το δεύτερο τρίμηνο του έτους η οικονομία της Τουρκίας σημείωσε τον υψηλότερο ρυθμό ανάπτυξης που έχει καταγράψει εδώ και περισσότερο από δύο δεκαετίες. Πρόκειται για ένα θεαματικό άλμα του τουρκικού ΑΕΠ, που αυξήθηκε κατά 21,7% σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του περασμένου έτους, όταν δηλαδή η οικονομία της γειτονικής χώρας βυθιζόταν στην ύφεση της πανδημίας, με το ΑΕΠ της να μειώνεται κατά 10,4%. Ο υπουργός Οικονομικών έχει μάλιστα προβλέψει πως η ανάπτυξη της τουρκικής οικονομίας θα υπερβεί φέτος το 20% για το σύνολο του έτους.

Οι δημοσκοπήσεις προδίδουν, όμως, ότι μεγάλη μερίδα του τουρκικού λαού αισθάνεται πως δεν αντλεί κανένα όφελος από αυτούς τους διψήφιους ρυθμούς ανάπτυξης, καθώς διψήφια είναι επίσης τα ποσοστά όχι μόνο του πληθωρισμού αλλά και της ανεργίας, και η φτώχεια αυξάνεται διαρκώς. Πρόσφατες έρευνες φέρουν το κόστος ζωής, την ανεργία και την οικονομία να καταλαμβάνουν μονίμως την πρώτη θέση ανάμεσα στα προβλήματα που αναφέρουν οι Τούρκοι και τα οποία οδηγούν σε διαρκή υποχώρηση τη δημοτικότητα του κυβερνώντος κόμματος και προσωπικά του Τούρκου προέδρου. Ενδεικτική η τελευταία δημοσκόπηση της Turkiye Raporu που διεξήχθη μέσα στον Σεπτέμβριο και φέρει τη δημοτικότητα του κυβερνώντος κόμματος σε ιστορικό χαμηλό και συγκεκριμένα στο 29,9%, αναφέροντας ως κύρια αιτία της πτώσης τη δυσφορία για την οικονομία.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ (ΥΠΠΑΝ)

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΔΗΛΩΣΗΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΓΙΑ ΜΕΤΑΣΤΕΓΑΣΗ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ (ΥΕΨ), ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ (ΥΣΕΑ) ΚΑΙ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΤΙΤΛΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ (ΚΥ.Σ.Α.Τ.Σ.)

Ζητείται υποβολή δήλωσης ενδιαφέροντος από Φυσικά ή Νομικά Πρόσωπα που διαθέτουν προς ενοικίαση υποστατικό στην Επαρχία Λευκωσίας (προτιμώνται υποστατικά εντός των Δήμων Λευκωσίας, Στροβόλου) συνολικού εμβαδού τουλάχιστον 1820 τ.μ. για την κάλυψη αναγκών μεταστέγασης των Υπηρεσιών Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας (ΥΕΨ), Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής (ΥΣΕΑ) και Κυπριακού Συμβουλίου Αναγνώρισης Τίτλων Σπουδών (ΚΥ.Σ.Α.Τ.Σ.).

Η δήλωση ενδιαφέροντος πρέπει να απευθύνεται στον Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας και να κατατεθεί στο ειδικό κιβώτιο προσφορών του ΥΠΠΑΝ στη διεύθυνση Γωνία Κίμωνος και Θουκυδίδου, Ακρόπολη, 1434 Λευκωσία, το αργότερο μέχρι τις 09:00 π.μ., την Πέμπτη 30/9/2021.

Για περαιτέρω πληροφορίες παρακαλείστε όπως αποτείνεστε στην ιστοσελίδα του ΥΠΠΑΝ (www.moec.gov.cy) όπου μπορείτε να βρείτε την αναλυτική πρόσκληση δήλωσης ενδιαφέροντος και άλλα χρήσιμα έγγραφα καθώς και στο τηλέφωνο 22800931.

EUROPA EXPERIENCE ΣΤΗ ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αναζητά χώρους, προς αγορά ή μίσθωση, για τη στέγαση χώρου πολυμέσων ανοιχτού σε επισκέπτες.

Ιδανικά, ο εκθεσιακός χώρος πρέπει να βρίσκεται στο κέντρο της πόλης και σε ζώνη έντονης κυκλοφορίας πεζών. Το Γραφείο Συνδέσμου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην Κύπρο στεγάζεται στη Λεωφόρο Βύρωνος 30, 1096 Λευκωσία. Απαιτείται επιφάνεια 750 m² περίπου, εκ των οποίων τουλάχιστον 300 m² στο ισόγειο.

Οι ενδιαφερόμενοι ιδιοκτήτες ακινήτων ή/και οι αντιπρόσωποί τους ή εταιρείες αξιοποίησης ακινήτων, συμπεριλαμβανομένων των κτηματομεσιτών, καλούνται να αποστείλουν τα στοιχεία επικοινωνίας τους έως τις 31.10.2021 με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και με την ένδειξη «Prospection Nicosie» στην ακόλουθη διεύθυνση:

info.ueepi@europarl.europa.eu

Σημάδια επιβράδυνσης της ανάκαμψης σε Γαλλία, Γερμανία

Τα προβλήματα στην εφοδιαστική αλυσίδα πλήττουν τις βιομηχανίες

A.P.

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της συμβουλευτικής εταιρείας AlixPartners, η παραγωγή των αυτοκινητοβιομηχανιών θα είναι κατά 7,7 εκατ. οχήματα μικρότερη λόγω της έλλειψης επεξεργαστών. Οι εκτιμήσεις της εν λόγω εταιρείας είναι πολύ πιο δυσοίωνες από τις αμέσως προηγούμενες, όταν μιλούσε για μείωση της ετήσιας παραγωγής οχημάτων κατά 3,9 εκατ. οχήματα, πάντα σε παγκόσμιο επίπεδο.

Η παρατεταμένη και επιδεινούμενη έλλειψη επεξεργαστών, που επί μήνες πλήττει την παραγωγή των ευρωπαϊκών βιομηχανιών, αφήνει πλέον το αποτύπωμά της στις δύο μεγαλύτερες οικονομίες της Ευρωζώνης. Ο λόγος για τη Γερμανία και τη Γαλλία, καθώς τα στοιχεία για τον Σεπτέμβριο προδίδουν ότι επιβραδύνεται η ανάκαμψή τους.

Η έλλειψη επεξεργαστών δεν είναι, άλλωστε, η μοναδική δυσπραγία που αντιμετωπίζουν οι βιομηχανίες των ευρωπαϊκών οικονομιών. Την ίδια στιγμή, πλήττονται από πολλές ρωγμές στην εφοδιαστική αλυσίδα, από ελλείψεις σε εμπορευματοκιβώτια αλλά και σε πλοία μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων, ενώ παράλληλα αντιμετωπίζουν εντεινόμενες πληθωριστικές πιέσεις και το στέλεχος «Δέλτα» του κορωνοϊού, που έχει οδηγήσει σε επιβράδυνση τον ζωτικό τομέα των υπηρεσιών. Η συνισταμένη αυτών των επιβαρυντικών παραγόντων δεν είναι παρά η επιβράδυνση στους ρυθμούς με τους οποίους ανακάμπτουν οι μεγάλες οικονομίες από την ύφεση της πανδημίας.

Η εικόνα αποτυπώνεται σαφώς στα στοιχεία που έδωσε χθες στη δημοσιότητα η HIS Markit, καθώς φέρουν τον δείκτη υπεύθυνων προμηθειών (PMI) να υποχωρεί στις δύο μεγαλύτερες ευρωπαϊκές οικονομίες ως συνεπακόλουθο της αρνητικής συγκυρίας. Μιλώντας στο Bloomberg, ο Τζο Χέις, οικονομολόγος της HIS Markit, επισήμανε πως «οδεύουμε προς έναν ακόμη δύσκολο χειμώνα με τις συνθήκες κάθε άλλο παρά ιδανικές, καθώς επιβραδύνεται η αύξηση της ζήτησης, αυξάνονται οι τιμές και υπάρχουν σοβαρά προβλήματα στο επίπεδο της προσφοράς». Ειδικότερα, στη μεγαλύτερη ευρωπαϊκή οικονομία, τη Γερμανία, να υποχωρεί τον Σεπτέμβριο αισθητά περισσότερο από τις προβλέψεις. Υποχώρησε συγκεκριμένα στις 55,3 μονάδες, όταν οικονομολόγοι και παράγοντες της αγοράς προέβλεπαν μια διολίσθησή του στις 59,2 μονάδες. Σε ό,τι αφορά τη Γαλλία, όπου παρέμεινε πιο σταθερός ο τομέας των υπηρεσιών, ο PMI υποχώρησε επίσης στις 55,1 μονάδες ενώ οι προβλέψεις μιλούσαν για 55,7 μονάδες. Στη Γαλλία καθοριστικός παράγοντας υπήρξε η συνεχιζόμενη αύξηση των τιμών, ενώ στη Γερμανία υποχωρεί ελαφρώς ο πληθωρισμός από τα ιστορικά υψηλά επίπεδα των προηγούμενων μηνών.

Το ίδιο ισχύει, άλλωστε, για την οικονομία της Βρετανίας και, σύμφωνα με την HIS Markit, η επιβράδυνση είναι σαφώς μεγαλύτερη στον μεταποιητικό τομέα εξαιτίας ακριβώς της έλλειψης υλικών και προσωπικού αλλά και της επιβράδυνσης στη ζήτηση, τους δύο καίριους παράγοντες που έχουν βάλει φρένο στην παραγωγή. Ειδικότερα, ο PMI της Βρετανίας υποχώρησε στις 54,1 μονάδες τον Σεπτέμβριο, καταγράφοντας το χαμηλότερο επίπεδο οικονομικής δραστηριότητας των τελευταίων επτά μηνών, ενώ οι προβλέψεις μιλούσαν για υποχώρηση στις 54,6 μονάδες. Την ίδια στιγμή, ο πληθωρισμός επιδεινώνει την κατάσταση με τις εκτιμήσεις να συγκλίνουν στο ότι θα διαμορφωθεί φέτος στα υψηλότερα επίπεδα από το 1996. Οπως τονίζει η HIS Markit, βιομηχανίες και εταιρείες του τομέα των υπηρεσιών αντέδρασαν αυξάνοντας τις τιμές, μεταφέροντας στον καταναλωτή το αυξημένο κόστος των μισθών, των προμηθειών, των μεταφορών και των τελικών προϊόντων.

Τα έσοδα των αυτοκινητοβιομηχανιών παγκοσμίως θα μειωθούν φέτος κατά 210 δισ. δολάρια, λόγω έλλειψης επεξεργαστών.

Σε ό,τι αφορά το κόστος που συνεπάγεται για τις ευρωπαϊκές βιομηχανίες, η έλλειψη επεξεργαστών εκτιμάται πως θα εκτοξευθεί σε δυσθεώρητα επίπεδα για τον χειρότερα πληγέντα κλάδο των αυτοκινητοβιομηχανιών. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της συμβουλευτικής εταιρείας AlixPartners, τα έσοδα των αυτοκινητοβιομηχανιών παγκοσμίως θα μειωθούν φέτος κατά 210 δισ. δολάρια. Η παραγωγή τους, άλλωστε, θα είναι κατά 7,7 εκατ. οχήματα μικρότερη εξαιτίας της επίμαχης αυτής έλλειψης. Οι εκτιμήσεις της εν λόγω συμβουλευτικής είναι πολύ πιο δυσοίωνες από τις αμέσως προηγούμενες όταν μιλούσε για μείωση της ετήσιας παραγωγής οχημάτων κατά 3,9 εκατ. οχήματα πάντα σε παγκόσμιο επίπεδο. Παρά τις προσπάθειες για αναπλήρωση της εφοδιαστικής αλυσίδας, μειώνεται διαρκώς η διαθεσιμότητα επεξεργαστών καθώς οι βιομηχανίες αναγκάζονται να εξαντλήσουν τα αποθέματά τους. Και οι οιωνοί είναι κακοί. Μιλώντας στο Bloomberg, ο Νταν Χερς, γενικός διευθυντής της AlixPartners, προέβλεψε πως «όσο προχωράμε θα μειώνονται περισσότερο οι πωλήσεις που δεν είχαν επηρεαστεί πολύ έως τώρα, καθώς είχαμε αποθέματα που δεν έχουμε πλέον». Αναπόφευκτο συνεπακόλουθο, η περαιτέρω εκτίναξη των τιμών των οχημάτων που στις ΗΠΑ έφτασαν τον Αύγουστο σε έναν μέσον όρο περίπου 43.355 δολαρίων το όχημα, καταγράφοντας ιστορικό ρεκόρ.

Σε μια ύστατη προσπάθεια να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα οι ευρωπαϊκές βιομηχανίες απευθύνουν έκκληση στην Κίνα να εγκαταλείψει την εσωστρέφεια και τα σχέδιά της για πλήρη αυτάρκεια σε ζωτικούς τομείς της οικονομίας και της βιομηχανίας που μπορούν να υπονομεύσουν τη δική της ανάπτυξη, ενώ θέτουν τις ίδιες σε ιδιαίτερα δυσχερή θέση. Σύμφωνα με σχετικό ρεπορτάζ του Reuters, η έκκληση διατυπώνεται σε έγγραφο του Εμπορικού Επιμελητηρίου της Ε.Ε. στην Κίνα, που αναφέρεται «σε ανησυχητικές ενδείξεις εσωστρέφειας της Κίνας, αλλά η τάση της αυτή καλλιεργεί αμφιβολίες για τη μελλοντική ανάπτυξη της χώρας».

BLOOMBERG, REUTERS

Μετ' εμποδίων η έγκαιρη αναθεώρηση του Συμφώνου Σταθερότητας της Ε.Ε.

Του ανταποκριτή μας στις ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ
ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ

Οι οικονομικοί αξιωματούχοι που διαχειρίζονται τις τύχες της Ε.Ε. δεν χάνουν ευκαιρία να διαλαλήσουν ότι έχουν μάθει από τα λάθη του παρελθόντος και ότι δεν θα υποχρεώσουν τα κράτη-μέλη σε μια δραστική επάνοδο στη δημοσιονομική πειθαρχία, που θα εκτροχιάσει την ανάκαμψη της ευρωπαϊκής οικονομίας. Καθώς αναμένεται εντός ημερών να «ξεπαγώσει» η διαδικασία διαβούλευσης για την αναθεώρηση του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, ωστόσο εντείνεται η ανησυχία ότι, χωρίς μία γρήγορη συμφωνία για την αναμόρφωσή του, η δημοσιονομική καθοδήγηση της Κομισιόν για το 2023 θα είναι εξόχως περιοριστική. Ο λόγος είναι ότι τη χρονιά εκείνη θα τεθεί εκ νέου εν ισχύι το ΣΣΑ, που έχει ανασταλεί από τον Μάρτιο του 2020 με την ενεργοποίηση της γενικής ρήτρας διαφυγής. Οι διαβουλεύσεις για την αναμόρφωση του ΣΣΑ σε επίπεδο ακαδημαϊκών, δεξαμενών σκέψης και άλλων εμπλεκόμενων μερών θα ξεκινήσουν άμεσα, αλλά οι διαπραγματεύσεις επί της ουσίας μεταξύ των κρατών-μελών θα πρέπει να περιμένουν τη νέα κυβέρνηση στη Γερμανία, ο σχηματισμός της οποίας μπορεί να μην ολοκληρωθεί πριν από το νέο έτος. Την 1η Ιανουαρίου, εν τω μεταξύ, αναλαμβάνει την εξάμηνη προεδρία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου η Γαλλία. Υπό άλλες συνθήκες θα ήταν μια ιδανική συγκυρία για προώθηση των αναγκαίων αλλαγών, αν βρισκόταν κοινός τόπος μεταξύ Παρισιού και Βερολίνου.

Η αίσθηση όμως στις Βρυξέλλες είναι ότι η γαλλική προεδρία θα διαρκέσει στην πράξη περίπου δυόμισι μήνες, καθ' ότι μετά όλη η προσοχή του Εμανουέλ Μακρόν θα στραφεί στη μάχη των προεδρικών εκλογών (ο πρώτος γύρος είναι στις 10 Απριλίου).

Οπως εξηγεί (σε ανάλυσή του στο Politico) ο Μουτζτάμπα Ραχμάν, επικεφαλής Ευρώπης της εταιρείας πολιτικής συμβουλευτικής Eurasia, η Επιτροπή πρέπει να παράσχει σαφή κατεύθυνση στις εθνικές κυβερνήσεις για τη δημοσιονομική τους στάση το 2023 ώς τον προσεχή Απρίλιο. Τότε είναι η προθεσμία για την κατάθεση από τα κράτη-μέλη των προγραμμάτων σταθερότητας και σύγκλισης, όπου δίνουν το στίγμα των εθνικών προϋπολογισμών για το ερχόμενο έτος. Αν έως τότε οι κανόνες του ΣΣΑ δεν έχουν αλλάξει, σημειώνει ο Ραχμάν, ενδέχεται τα κράτη-μέλη να υποχρεωθούν σε «άνευ προηγουμένου δημοσιονομικό σφίξιμο.

Οκτώ κράτη-μέλη από τη Βόρεια και την Ανατολική Ευρώπη έχουν ήδη πάρει θέση κατά της χαλάρωσης των κανόνων αλλά και κατά της σπουδής να ολοκληρωθεί η διαδικασία αναμόρφωσής τους πριν τεθεί εκ νέου σε ισχύ το ΣΣΑ. Η στάση της Γερμανίας θα είναι καθοριστική και παραμένει η μεγάλη άγνωστη μεταβλητή, με τους βασικούς διεκδικητές της καγκελαρίας (Σολτς και Λάσετ) πάντως να έχουν τοποθετηθεί κατά της ουσιώδους χαλάρωσης του ΣΣΑ.

Αναμένεται εντός ημερών να «ξεπαγώσει» η διαδικασία διαβούλευσης για την αναθεώρηση του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, ωστόσο εντείνεται η ανησυχία ότι, χωρίς μία γρήγορη συμφωνία για την αναμόρφωσή του, η δημοσιονομική καθοδήγηση της Κομισιόν για το 2023 θα είναι εξόχως περιοριστική.

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΛΥΨΗ ΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΣΤΕΓΑΣΗΣ ΤΟΥ ΦΟΡΕΑ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (ΔΙΠΑΕ)

Ζητείται υποβολή εκδήλωσης ενδιαφέροντος από Φυσικά ή Νομικά Πρόσωπα που διαθέτουν προς ενοικίαση υποστατικό στην Επαρχία Λευκωσίας (προτιμώνται υποστατικά εντός των Δήμων Λευκωσίας, Στροβόλου) για την κάλυψη αναγκών μεταστέγασής του. Για την κάλυψη των στεγαστικών αναγκών του Φορέα απαιτείται συνολικό εμβαδόν 600 τ.μ.

Οι προσφορές θα πρέπει να κατατεθούν στο ειδικό κιβώτιο προσφορών του Υπουργείου Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας που βρίσκεται στην είσοδο του Κτιρίου Β΄ των Κεντρικών Γραφείων του Υπουργείου Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας στη διεύθυνση Γωνία Κίμωνος και Θουκυδίδου, Ακρόπολη, 1434 Λευκωσία, το αργότερο μέχρι τις 09:00 π.μ., την Παρασκευή 15/10/2021.

Περαιτέρω πληροφορίες:
www.dipae.ac.cy (στην περιοχή ανακοινώσεις)
www.moec.gov.cy (στην περιοχή ενημέρωση)

cyta

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Η Cyta δέχεται αιτήσεις για την πλήρωση των πιο κάτω θέσεων που αφορούν εργασία σε οποιοδήποτε γραφείο ή Υπηρεσία της ανά την Κύπρο:

ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ ΘΕΣΕΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
• Λειτουργοί Β' (Εμπορικό Προσωπικό) (Αρ. Προκήρυξης: 1/2021)

Οι ενδιαφερόμενοι παρακαλούνται όπως υποβάλουν ηλεκτρονικά την αίτηση τους από ηλεκτρονικό υπολογιστή, μέσω της ιστοσελίδας της Cyta: www.cyta.com.cy/careers. Αιτήσεις θα γίνονται αποδεκτές από τις 9:00 πμ τη Δευτέρα 27 Σεπτεμβρίου 2021, μέχρι και τις 12:00 (το μεσημέρι) τη Δευτέρα 11 Οκτωβρίου 2021. Οι υποψήφιοι θα πρέπει να καταβάλουν ηλεκτρονικά μαζί με την αίτηση και το τίμημα υποβολής αίτησης το οποίο ανέρχεται στα €30 (μέσω πιστωτικής/χρεωστικής κάρτας).

Λεπτομερείς πληροφορίες για τις πιο πάνω θέσεις καθώς και οδηγίες για συμπλήρωση της ηλεκτρονικής αίτησης είναι διαθέσιμες στην πιο πάνω ιστοσελίδα.

Δεκτές θα γίνονται μόνο οι αιτήσεις που υποβάλλονται ηλεκτρονικά, μέσω της πιο πάνω ιστοσελίδας και αφού καταβληθεί το απαιτούμενο τίμημα υποβολής αίτησης.

Για οποιεσδήποτε πληροφορίες οι ενδιαφερόμενοι παρακαλούνται να αποτείνονται στο τηλέφωνο:
22701888 (Δευτέρα - Παρασκευή: 08:00 - 13:30)

Cyta είναι η εμπορική επωνυμία της Αρχής Τηλεπικοινωνιών Κύπρου

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
Real Estate
ΚΥΡΙΑΚΗ 26 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2021

Ράλι των τιμών ενοικίασης κατοικιών

Μέσα σε ένα χρόνο αυξήθηκαν κατά 11,6% στο κέντρο της Αθήνας, 16,7% στα βόρεια προάστια και 13,9% στα νότια

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

«Πρωταθλητές» των αυξήσεων στις τιμές ενοικίασης κατοικιών αναδεικνύονται κατά το 2021 τα δύο μεγάλα αστικά κέντρα της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης, καθώς πολλές περιοχές κατέγραψαν διψήφια ποσοστά ετήσιων αυξήσεων. Σύμφωνα με τη φετινή ετήσια έρευνα του δικτύου μεσιτικών γραφείων RE/MAX Ελλάς για τις ενοικιάσεις κατοικιών, στο κέντρο της Αθήνας καταγράφεται ετήσια αύξηση κατά 11,6%, ενώ στα βόρεια προάστια η αύξηση διαμορφώνεται σε 16,7% και στα νότια σε 13,9%. Αντίστοιχα, στον Πειραιά παρατηρείται αύξηση κατά 12,7% και στη Δυτική Αττική τα ενοίκια σημειώνουν αύξηση κατά 4,2%.

Συνολικά, πάντως, στην Αττική η αύξηση διαμορφώθηκε σε 6,2% και στη Θεσσαλονίκη σε 9,4%, ενώ στην περιφέρεια τα ενοίκια δεν ενισχύθηκαν με ετήσιο ρυθμό υψηλότερο του 1,4%. Σύμφωνα με τη RE/MAX, σε πανελλαδικό επίπεδο η αύξηση των ενοικίων το τελευταίο 12μηνο άγγιξε το 5%.

Πρόκειται για μια εξέλιξη που αποδεικνύει το ράλι που σημειώθηκε τον περασμένο χρόνο στα ενοίκια των κατοικιών, παρά την πανδημία που μεσολάβησε και το «σοκ» που σημειώθηκε στην οικονομία. Επιπλέον, τα στοιχεία αυτά αποκτούν ακόμα μεγαλύτερη σημασία καθώς προέρχονται από πραγματικές πράξεις που πραγματοποιήθηκαν μέσα από ένα δίκτυο 73 μεσιτικών γραφείων σε όλη τη χώρα.

Συνολικά στο κέντρο της Αθήνας η μέση τιμή διαμορφώνεται σε 7 ευρώ/τ.μ. σε μηνιαία βάση, από 6,3 ευρώ/τ.μ. πριν από ένα χρόνο. Αντίστοιχα, στην περυσινή έρευνα της RE/MAX, η μέση τιμή στα βόρεια προάστια δεν είχε ξεπεράσει τα 7 ευρώ/τ.μ., ενώ φέτος ανέρχεται σε 8,2 ευρώ/τ.μ. Στα νότια προάστια το σημερινό κόστος ενοικίασης αγγίζει τα 7 ευρώ/τ.μ., από 6,6 ευρώ/τ.μ. το 2020.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της RE/MAX Ελλάς, τα μέτρα περιορισμού της κυκλοφορίας (lockdown) και η τηλεργασία ενίσχυσαν τη ζήτηση για ενοικιάσεις κατοικιών. «Η τάση αυτή, σε συνδυασμό με την περιορισμένη προσφορά ποιοτικών ακινήτων για μακροχρόνια μίσθωση, έδωσε μια επιπλέον ώθηση στις τιμές», σημειώνει η ανάλυση της εταιρείας. Συμπληρώνει, δε, ότι «παρά το γεγονός ότι η υγειονομική κρίση έχει αλλάξει σε μεγάλο βαθμό την καθημερινότητα των πολιτών, αναδεικνύοντας νέες ανάγκες που οδήγησαν με τη σειρά τους σε επιλογή ακινήτων με διαφορετικά χαρακτηριστικά σε σύγκριση με το παρελθόν, μέχρι στιγμής καταγράφονται θετικές επιπτώσεις στη ζήτηση και στις τιμές ενοικίασης». Η εταιρεία προσθέτει ότι το χαρακτηριστικό στοιχείο που συναντά κανείς στην αγορά ακινήτων σήμερα είναι σταθεροποίηση των τιμών, με ανοδικές τάσεις, δείγμα ότι ο κλάδος εμφανίζει σημαντική ανθεκτικότητα παρά την υγειονομική και οικονομική κρίση που έχουν μεσολαβήσει.

Στη Θεσσαλονίκη οι γκαρσονιέρες και τα διαμερίσματα 51-80 τ.μ. κοντά στα πανεπιστήμια ενοικιάζονται 450 ευρώ.

Στο κέντρο της Αθήνας, σε πρώτη ζήτηση βρίσκονται διαμερίσματα ηλικίας 20-25 ετών, εμβαδού 51-80 τ.μ., με το μέσο μίσθωμα να ανέρχεται σε 450 ευρώ. Στη Δυτική Αττική η ζήτηση στρέφεται σε διαμερίσματα ίδιου μεγέθους και παλαιότητας με το κέντρο της Αθήνας, με το ύψος του μέσου ενοικίου να κυμαίνεται αρκετά χαμηλότερα, στα 340 ευρώ. Στον Πειραιά και στις όμορες περιοχές του, το μέσο ενοίκιο ανέρχεται σε 410 ευρώ, με τη ζήτηση να επικεντρώνεται σε ακίνητα ηλικίας έως 20 ετών και εμβαδού από 51 έως 80 τετραγωνικά μέτρα. Στα βόρεια και στα νότια προάστια οι μέσες τιμές των ενοικίων είναι σχεδόν διπλάσιες από τις υπόλοιπες περιοχές της Αττικής, καθώς διαμορφώνονται στα 800 και 750 ευρώ, αντίστοιχα, ενώ ζητούνται ακίνητα μεγαλύτερης επιφάνειας, από 81 έως 120 τ.μ., με τις μεζονέτες να παραμένουν στην κορυφή των προτιμήσεων.

Οσον αφορά τα επιμέρους χαρακτηριστικά, στην κορυφή βρίσκεται η καλή κατάσταση του διαμερίσματος, δηλαδή αν έχει ανακαινιστεί (79% των προτιμήσεων), αν έχει σύγχρονα κουφώματα (62% των προτιμήσεων), το αν διαθέτει θέσεις στάθμευσης (65%) και αν βρίσκεται κοντά σε στάσεις των μέσων μαζικής μεταφοράς (50%).

Αντίστοιχα, στη Θεσσαλονίκη, στο κέντρο και σε περιοχές που βρίσκονται κοντά στα πανεπιστήμια, περιζήτητες είναι οι γκαρσονιέρες και τα διαμερίσματα επιφάνειας 51-80 τ.μ. ανεξαρτήτως έτους κατασκευής, με μέση τιμή ενοικίου 450 ευρώ. Με διαφορετικές ταχύτητες κινούνται οι τιμές των ενοικίων στα δυτικά και ανατολικά της Θεσσαλονίκης. Στη Δυτική Θεσσαλονίκη οι υποψήφιοι ενοικιαστές αναζητούν ακίνητα ηλικίας έως 15 ετών και εμβαδού από 51 έως 80 τετραγωνικά μέτρα, με το μέσο ενοίκιο να είναι 280 ευρώ. Από την άλλη, στην ανατολική πλευρά της πόλης ο μέσος όρος ενοικίων διαμορφώνεται στα 550 ευρώ, αλλά αυτό προκύπτει γιατί και τα διαμερίσματα που ζητούνται είναι μεγαλύτερου εμβαδού, 81 έως 120 τετραγωνικών μέτρων, ηλικίας 15-20 ετών.

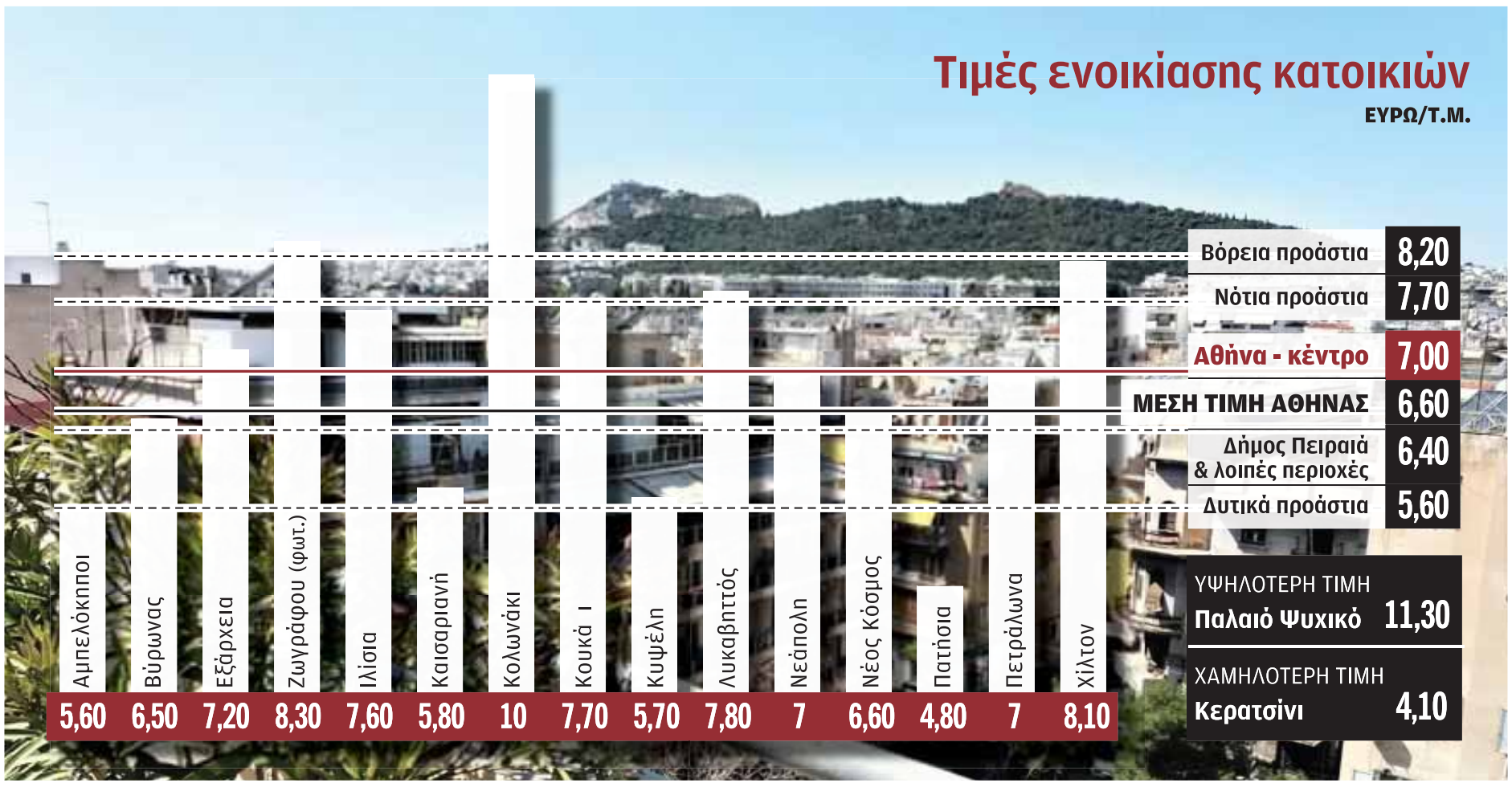

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ**

Αξία ασφάλισης κτηρίων

Φαίνεται να επικρατεί μια σχετική σύγχυση μεταξύ κάποιων ιδιοκτητών ακινήτων για το ποιο πρέπει να είναι το ασφαλιζόμενο ποσό του ακινήτου τους. Πηγαίνοντας πρώτα ένα βήμα πίσω, να αναφέρω πως όλοι ανεξαιρέτως θα πρέπει να διατηρούμε ασφάλεια για το ακίνητό μας επειδή ποτέ δεν ξέρεις τι επιφυλάσσει η ζωή στη γωνία πιο κάτω. Επιλογές ασφαλιστήριων συμβολαίων υπάρχουν πολλές και θα πρέπει να γίνει μια έρευνα από μέρους μας για τα είδη καλύψεων και των εξαιρέσεων έτσι ώστε να βρούμε αυτό που είναι πιο προσαρμοσμένο στα μέτρα μας.

Η απαίτηση της νομοθεσίας αφορά μόνο κοινόκτητες οικοδομές πέραν των πέντε μονάδων, όπου σε τέτοια περίπτωση η Διαχειριστική Επιτροπή τέτοιων οικοδομών οφείλει να έχει ασφάλεια έναντι φωτιάς, κεραυνού και σεισμού για το όλο οικοδόμημα. Στις υπόλοιπες περιπτώσεις επαφίεται στον ιδιοκτήτη που μπορεί να είναι είτε φυσικό πρόσωπο ή νομική οντότητα.

Η πρώτη αποσαφήνιση που πρέπει να κάνουμε είναι ότι άλλο είναι η ασφάλιση της οικοδομής και άλλη είναι αυτή των περιεχομένων. Υπάρχουν επιλογές αν θα είναι περιεκτικές ή ξεχωριστές και αυτό θα πρέπει να τύχει μελέτης, έρευνας και διαβούλευσης από μέρους σας και των ασφαλιστικών που βρίσκονται στη λίστα σας.

Η δεύτερη και βασική αποσαφήνιση που πρέπει να κάνουμε, και που αποτελεί το κύριο θέμα μας σήμερα, είναι το τι αξία θα πρέπει να βάλουμε σαν ασφαλιζόμενο ποσό στην περίπτωση που ασφαλίζουμε την οικοδομή (και όχι τα περιεχόμενα). Για να αρχίσουμε να αποκτούμε εικόνα θα πρέπει να υποβάλουμε στους εαυτούς μας το εξής απλό ερώτημα: «Τι είναι η μέγιστη ζημιά που θα μπορούσε να προκληθεί στο ακίνητό μας αν συμβεί κάτι;».

Και αυτό απαντάται ανεξαρτήτως αιτίας. Η αιτία μπορεί να είναι οτιδήποτε όπως, πυρκαγιά, σεισμός, κεραυνός, πρόσκρουση αεροπλάνου, κλπ. Η αιτία δεν μας ενδιαφέρει σε αυτή την φάση καθώς αυτή είναι μόνο σημαντική στον καθορισμό του εύρους καλύψεων που μας παρέχει το ασφαλιστήριο συμβόλαιο. Εμείς εδώ θέλουμε να ξέρουμε το ποσό που ασφαλίζουμε.

Άρα τι γίνεται στο χειρότερο σενάριο;

Στο χειρότερο σενάριο έχουμε μια πλήρη φυσική αχρηστία της οικοδομής μας όπου θα πρέπει να την κατεδαφίσουμε επειδή δεν μπορεί πλέον να χρησιμοποιηθεί με ασφάλεια και επομένως θα πρέπει να απομακρύνουμε τα μπάζα. Τι μας μένει Εκτός από την χασούρα, τον πόνο, την θλίψη, την ταλαιπωρία, την οικονομική επιβάρυνση κλπ, μας μένει η γη. Το οικόπεδο μας ή η γη πάνω στην οποίαν ήταν κτισμένη η οικοδομή δεν κατεδαφίζεται και δεν χάνεται ως αποτέλεσμα της αιτίας που το προκάλεσε. Άρα εδώ άρχισε ήδη να ξεκαθαρίζει το τοπίο. Το ασφαλιζόμενο ποσό δεν πρέπει να περιλαμβάνει την αξία της γης. Συνεπώς όσοι ανατρέχετε σε εκτιμήσεις του ακινήτου σας που κάνατε για να δείτε πόσα έπρεπε να ζητάτε για να το πουλήσετε ή πόσα έπρεπε να προσφέρετε για να το αγοράσετε ή για το μέχρι πόσα θα μπορούσατε να το υποθηκεύσετε, το νούμερο αυτό δεν σας βοηθά από μόνο του. Όσοι επίσης ψάχνετε να δείτε πόσα σας το εκτίμησε το Κτηματολόγιο, ούτε και αυτό σας βοηθά για τον ίδιο λόγο.

Η αξία που ζητούμε είναι η λεγόμενη Αξία Αντικατάστασης του κτηρίου. Αυτό ακούγεται ευκολότερο από ό,τι πραγματικά είναι.

Οι αξίες αυτές είναι αξίες που περιλαμβάνουν τουλάχιστον δύο συστατικά: την αξία της γης και την αξία των κτηρίων. Κανονικά περιλαμβάνουν και άλλα στοιχεία όπως το ποσοστό κέρδους κλπ, αλλά αυτά δεν τα λαμβάνουμε υπόψη εδώ και εστιάζουμε στα δύο. Εμείς είπαμε πως δεν θέλουμε να περιλάβουμε την αξία της γης.

Καλούμαστε δηλαδή να το παίξουμε «Άγιος Σπυρίδωνας» ο οποίος ήταν ο μόνος που κατάφερε να αντιστρέψει τη διαδικασία ξεκινώντας από το τούβλο και καταλήγοντας στα τρία του συστατικά: την φωτιά, το νερό και το χώμα.

Η αξία που ζητούμε είναι η λεγόμενη Αξία Αντικατάστασης του Κτηρίου. Αυτό ακούγεται ευκολότερο από ό,τι πραγματικά είναι. Με απλά λόγια πρόκειται για το κόστος ανοικοδόμησης του κτηρίου φέρνοντας το στην μορφή και φυσική κατάσταση που είχε αμέσως πριν την πρόκληση της υποτιθέμενης ζημιάς.

Όπως είναι αντιληπτό, δεν αρκεί να κάνουμε μιαν απλή μαθηματική πράξη που ισούται με το εμβαδόν της οικοδομής μας με το τρέχον κόστος κατασκευής της ανά τετραγωνικό μέτρο. Αυτό μας δίνει το κόστος αντικατάστασης της σαν καινούργια. Δηλαδή με τα υλικά που υπάρχουν σήμερα, με το εργατικό κόστος που ισχύει σήμερα, ενώ αυτή η προσέγγιση δεν λαμβάνει καθόλου υπόψη την ηλικία της, την φυσική φθορά που έχει υποστεί λόγω της ηλικίας της (τόσο λόγω καιρού όσο και λόγω χρήσης), την οικονομική παλαίωση που έχει υποστεί λόγω του γεγονότος ότι αρχιτεκτονικά θεωρείται παρωχημένη, τα υλικά που διαθέτει δεν χρησιμοποιούνται πλέον κλπ.

Όλα αυτά μας φέρνουν στο λεγόμενο «Αποσβεσμένο Κόστος Αντικατάστασης». Μην σας φοβίζει η λέξη «απόσβεση» καθώς αυτή η απόσβεση δεν έχει καμία σχέση με τον ομώνυμο ορισμό που χρησιμοποιείται στα λογιστικά πρότυπα. Αναπροσαρμόζουμε λοιπόν το κόστος της σαν καινούργια οικοδομή με τρόπο ώστε να λαμβάνει υπόψη την φυσική και οικονομική της παλαίωση.

Τι αποτελεί το «κτήριο»;

Με απλά λόγια «κτήριο» είναι η κατασκευή από τα θεμέλια μέχρι την οροφή και περιλαμβάνει όλες τις μόνιμες κατασκευές και εγκαταστάσεις που δεν μπορούν να αφαιρεθούν χωρίς να προκληθεί ζημιά στο κτήριο. Για παράδειγμα, περιλαμβάνεται ολόκληρη η ηλεκτρική και υδραυλική εγκατάσταση, αλλά δεν περιλαμβάνεται η τηλεόραση και το ψυγείο σας. Αν θέλετε να ασφαλίσετε και αυτές τις συσκευές είναι ξεχωριστός λογαριασμός.

Σε περιπτώσεις κοινόκτητων οικοδομών, από την πλευρά της Διαχειριστικής Επιτροπής περιλαμβάνεται όλο το οικοδόμημα περιλαμβανομένων όλων των κοινόχρηστων και κοινόκτητων χώρων, όπως διάδρομοι, σκάλες, ανελκυστήρες κλπ. Ο κάθε ιδιοκτήτης όμως πρέπει να ασφαλίζει το εσωτερικό της μονάδας του ξεχωριστά έναντι ζημιών που δεν καλύπτει η γενική ασφάλιση της πολυκατοικίας. Καλό είναι όλοι οι ιδιοκτήτες να ασφαλίζονται στην ίδια ασφαλιστική για να υπάρχει καλύτερη εικόνα. Τέλος, να ασφαλίζεστε όσο πιο κοντά στο Αποσβεσμένο Κόστος Αντικατάστασης. Αν ασφαλίζεστε πιο κάτω, τότε η αποζημίωση σας θα πηγαίνει αναλογικά πιο κάτω, ενώ αν ασφαλίζεστε πιο πάνω, δεν θα πάρετε ποτέ πιο πάνω από αυτό που κρίνεται ως πραγματικό Αποσβεσμένο Κόστος Αντικατάστασης.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

RCB
25 ΧΡΟΝΙΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ζωή
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ • ΕΠΙΣΤΗΜΗ • ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ
ΚΥΡΙΑΚΗ 26 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2021

RCB
25 ΧΡΟΝΙΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Το σμάλτο του Μάρκου Σι θαρρεί από τη Ζάκυνθο, Μουσείο Σολωμού και Επιφανών Ζακυνθίων.

Αδιάφορο το θέατρο ως «πείραμα»

Ο θεατρικός συγγραφέας Γιον Φόσε μιλάει στην «Κ» με αφορμή την ελληνική παρουσίαση του έργου του «Κάποιος θα έρθει»

Συνέντευξη στη **ΜΑΡΩ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ**

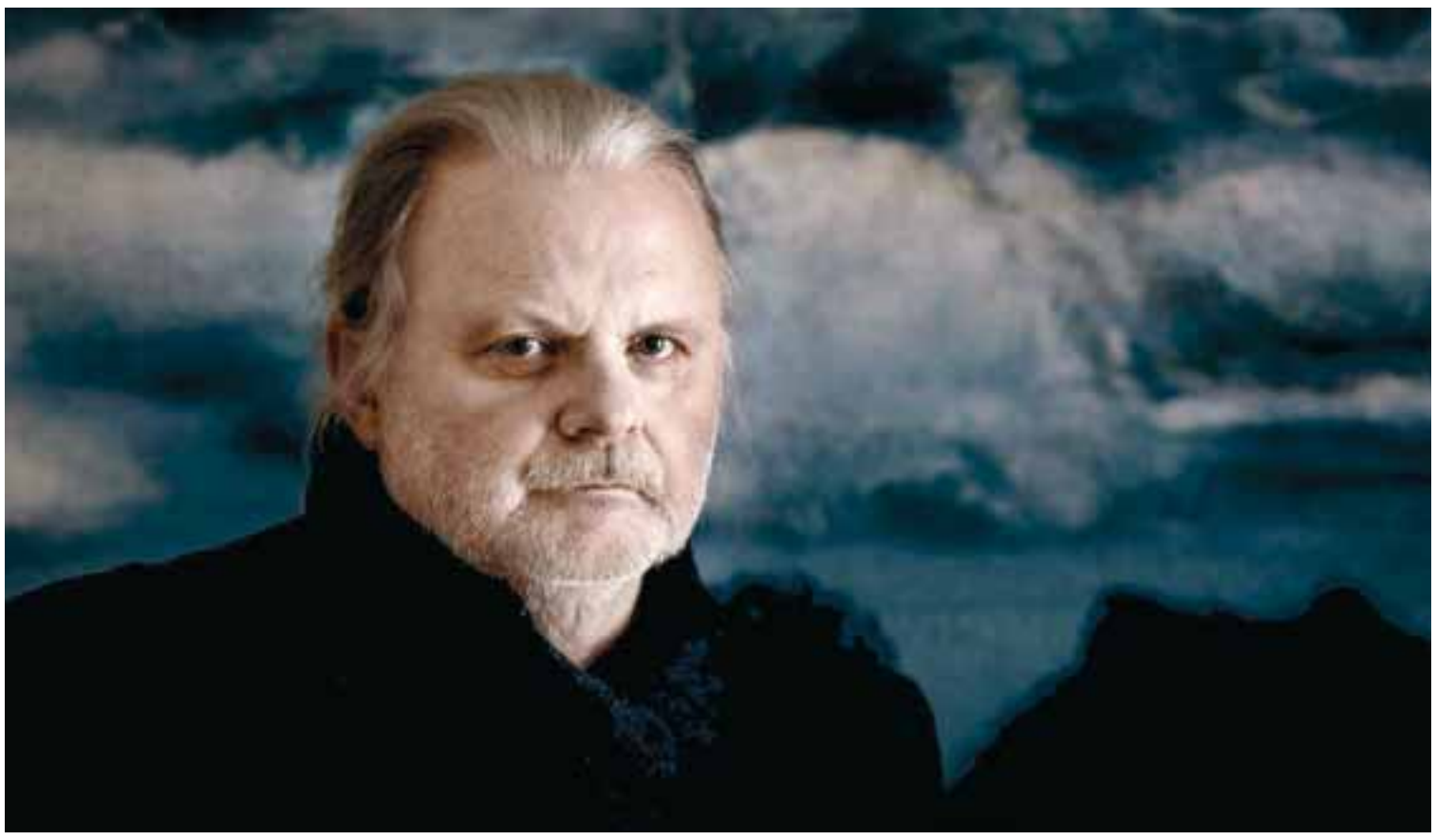

«Για να είμαι ειλικρινής, δεν καταλαβαίνω κι εγώ τη δική μου γραφή! Για να είναι καλό ένα έργο, πρέπει να λέει κάτι σημαντικό. Ξέρω ότι το δικό μου το κάνει, αλλά τι ακριβώς λέει, δεν μπορώ να πω».

Ο Γιον Φόσε γεννήθηκε στο Στράντεμπαρμ, μια επαρχία της Νορβηγίας περίπου 400 χιλιόμετρα ανατολικά του Οσλο. Το σπίτι της οικογένειάς του βρισκόταν κοντά στα φιορδ και οδηγώντας το ποδήλατό του προς το σχολείο, την εκκλησία ή τη λέσχη νέων της περιοχής, διέσχιζε αγροτικές εκτάσεις και συχνά άκουγε τα κύματα του Αρκτικού Ωκεανού. Τώρα πια είναι 62 χρόνων, και πριν από λίγο καιρό απέκτησε το έκτο του παιδί. Εδώ και τέσσερις δεκαετίες γράφει αδιαλείπτως θέατρο, μυθιστορήματα, ποίηση, δοκίμια, παιδικά βιβλία και δημοσιογραφικά κείμενα. Εχει κάνει διασκευές έργων και μεταφράσεις στα νορβηγικά. Το έργο του έχει μεταφραστεί σε περισσότερες από 50 γλώσσες. Το πρώτο του θεατρικό ανέβηκε στη Νορβηγία το 1994, και στο εξωτερικό το 1997. Λίγο πριν ξεκινήσει ο νέος αιώνας η καριέρα του απογειώθηκε, και έγινε διεθνής αστέρας. Είναι ο πιο πολυπαιγμένος εν ζωή θεατρικός συγγραφέας, και το όνομά του έχει ακουστεί ως σοβαρή υποψηφιότητα για το βραβείο Νομπέλ Λογοτεχνίας.

Η αποκλειστική συνέντευξη που παραχώρησε στην «Κ» με αφορμή τη θεατρική παραγωγή από το ΚΠΙΣΝ του έργου του «Κάποιος θα έρθει», σε σκηνοθεσία Γιάννη Χουβαρδά, έγινε δι' αλληλογραφίας. Παρ' όλα αυτά είναι ο πιο άμεσος συνομιλητής που είχα ποτέ, σοβαρός αλλά όχι βαρύς, ταχύς στη σκέψη του και απροσχημάτιστος.

– Πιστεύετε ότι υφίσταται στον πολιτισμό αυτό που ονομάζουμε «εθνική ταυτότητα»; Αναγνωρίζετε στο έργο σας την επίδραση του Ιψεν, της σκανδιναβικής λογοτεχνίας, του κινηματογράφου;

– Θεωρώ ότι για ορισμένες χώρες το θέατρο, και ειδικότερα η θεατρική γραφή, είναι σημαντικό στοιχείο εθνικής ταυτότητας. Για τη Νορβηγία ο Χένρικ Ιψεν ήταν, και είναι ο πιο διάσημος εκπρόσωπος της χώρας διεθνώς. Οι αθλητές και διάφοροι άλλοι έρχονται και φεύγουν – ο Ιψεν μένει. Προφανώς ο Σαίξπηρ είναι πολύ σημαντικός για τη Βρετανία, όπως και ο Τσέχωφ για τη Ρωσία. Δεν μπορώ να σκεφτώ την Ελλάδα, χωρίς να σκεφτώ τους αρχαίους τραγικούς ποιητές σας. Και παραμένουν σημαντικοί όταν αναλογίζομαι τον ελληνικό πολιτισμό, ακόμη και τον σύγχρονο. Δεν ξέρω ελληνικά ούτε αρχαία ελληνικά, αλλά έχω διαβάσει τον Αισχύλο, τον Σοφοκλή και τον Ευριπίδη από διάφορες μεταφράσεις. Στην πραγματικότητα η τελευταία μου δουλειά αφορούσε την Ορέστεια, μια παραγωγή στο Εθνικό Θέατρο του Οσλο. Προφανώς λοιπόν υπάρχουν εθνικές λογοτεχνίες, που εξελίσσονται παράλληλα με την παγκόσμια λογοτεχνία.

– Είστε ένας από τους πολυγραφότερους θεατρικούς συγγραφείς παγκοσμίως. Υπάρχουν κάποια θέματα και μοτίβα στα οποία επανέρχεστε;

– Οταν γράφω, ποτέ δεν σκέφτομαι ένα συγκεκριμένο θέμα ή μοτίβο. Και τα δύο εμπεριέχονται σε αυτό που ονομάζω «μορφή» ενός έργου. Αλλά αναμφίβολα υπάρχουν συγκεκριμένες καταστάσεις ή συνθήκες που επιστρέφουν, για παράδειγμα η εικόνα κάποιου που κοιτάζει έξω από το παράθυρο. Κάποιος έγραψε ότι η ζήλια είναι το καλύτερο «θέμα» για ένα έργο, και υποθέτω ότι έχει δίκιο – μπορείτε να τη βρείτε σε πολλά από τα έργα μου. Ενα άλλο στοιχείο που επανέρχεται είναι η διαπίστωση ότι ζούμε σε αμφίσημες εποχές, και πως είναι δύσκολο να διακρίνεις με βεβαιότητα αν είμαστε ζωντανοί, νεκροί, ή διαβιούμε μεταξύ ζωής και θανάτου.

– Γίνατε θεατρικός συγγραφέας σχεδόν παρά τη θέλησή σας, με την παρότρυνση άλλων, όπως έχετε πει. Τριάντα θεατρικά έργα αργότερα, είστε δραματουργός διεθνούς φήμης. Πώς αισθάνεστε τώρα για το θέατρο;

– Οταν μια παραγωγή είναι καλή, δεν υπάρχει καμία μορφή τέχνης τόσο εντυπωσιακή όσο το θέατρο. Αλλά είναι δύσκολο να φτιάξεις σπουδαίο θέατρο, και οι σημαντικές παραγωγές σπανίζουν. Ομως το κακό θέατρο είναι πραγματικός μπελάς. Ενα κακό μυθιστόρημα μπορείτε εύκολα να το αφήσετε στην άκρη, αλλά αν έχετε κολλήσει στο κοινό μιας κακής παράστασης, θέλει προσπάθεια να σηκωθείτε και να φύγετε.

> *Η απόσταση από την πραγματικότητα που ενέχει ένα σπουδαίο έργο προσφέρει την προοπτική που χρειαζόμαστε για να δούμε το παρόν με μεγαλύτερη σοφία.*

> *Το κακό θέατρο είναι πραγματικός μπελάς. Ενα κακό μυθιστόρημα μπορείτε εύκολα να το αφήσετε στην άκρη, αλλά αν έχετε κολλήσει στο κοινό μιας κακής παράστασης, θέλει προσπάθεια να σηκωθείτε και να φύγετε.*

Αντώνης Μυριαγκός και Αλκηστις Πουλοπούλου πρωταγωνιστούν στο «Κάποιος θα έρθει».

– Είχατε δηλώσει ότι θέλατε να σταματήσετε να γράφετε θέατρο. Γιατί;

– Γράφω για το θέατρο περίπου είκοσι χρόνια. Επίσης, ταξίδεψα πολύ για να δω παραγωγές έργων μου, και ένιωσα κατά κάποιο τρόπο εξαντλημένος από όλα αυτά. Αποφάσισα λοιπόν να επιστρέψω στη μυθοπλασία και την ποίηση. Ετσι κι έκανα. Εγραψα ένα μυθιστόρημα που ονομάζεται «Τριλογία», ενώ πρόσφατα δημοσιεύθηκε ο τελευταίος τόμος από ένα μακροσκελές μυθιστόρημα που ονομάζεται «Septology». Μετά από αυτά, κι ένα διάλειμμα δέκα χρόνων από το θέατρο, ένιωσα την ανάγκη να επιστρέψω. Εγραψα το έργο «Ισχυρός άνεμος» που έκανε πρόσφατα πρεμιέρα στο Οσλο, και έγινε μια εξαιρετική παραγωγή, μία από τις καλύτερες σε έργο μου. Επανέρχομαι λοιπόν ως θεατρικός συγγραφέας και έκτοτε έχω γράψει δύο έργα ακόμη.

– Στην αρχή η συγγραφή υπήρξε για εσάς ένα μέσο επιβίωσης, όπως έχετε δηλώσει. Τι είναι η γραφή τώρα;

– Ξεκίνησα να γράφω σε ηλικία 12 ετών, θα γίνω 62 σε λίγες μέρες. Είμαι συγγραφέας που εκδίδει το έργο του επί 40 χρόνια, και το γράψιμο γίνεται για μένα όλο και πιο σημαντικό. Η συγγραφή ίσως είναι πιο ενδιαφέρουσα όσο μεγαλώνω. Για το μέλλον δεν μπορώ να πω.

– Ενας γνωστός Βρετανός κριτικός του θεάτρου –παρά την εκτίμησή του για το έργο σας «Είμαι ο άνεμος» (παρουσιάστηκε για πρώτη φορά στη Βρετανία το 2014)– σχολίασε σε κριτική του: «Αναρωτιέμαι αν καταλαβαίνω το έργο του Γιον Φόσε». Θεωρείτε σημαντικό να καταλαβαίνει το κοινό τα έργα σας;

– Οχι. Για να είμαι ειλικρινής δεν καταλαβαίνω κι εγώ τη δική μου γραφή! Τι σημαίνει πραγματικά; Για να είναι καλό ένα έργο, πρέπει να λέει κάτι σημαντικό. Ξέρω ότι το δικό μου το κάνει, αλλά τι ακριβώς λέει, δεν μπορώ να πω. Ενα παράδειγμα: Είναι το «Κάποιος θα έρθει» ένα έργο για την ερωτική ζήλια; Από μια σκοπιά βεβαίως, αλλά από μια άλλη μήπως είναι ένα έργο για τον θάνατο; Μήπως ο άνθρωπος που έρχεται, είναι ο θάνατος; Οσο μεγαλώνω τόσο περισσότερο πιστεύω ότι η δεύτερη εκδοχή είναι πιο αληθινή.

– Υπάρχει μια διεθνής τάση στην τέχνη και αναγνωρισμένη νέα λέξη: το «woke». Δηλώνει την εγρήγορση απέναντι σε ευαίσθητα κοινωνικοπολιτικά ζητήματα, όπως οι ανισότητες, ο ρατσισμός, η ταυτότητα των φύλων. Πιστεύετε ότι το θέατρο οφείλει να συνδέεται περισσότερο με τα προβλήματα της σύγχρονης ζωής, και με ποιον τρόπο;

– Ολα τα μεγάλα θεατρικά έργα, το σπουδαίο θέατρο, πραγματεύονται ουσιώδη ζητήματα του ανθρώπινου βίου. Οι κλασικοί σας λένε κάτι σημαντικό για τη ζωή στις μέρες μας, όχι όμως για το τάδε ή το δείνα πολιτικό ή κοινωνικό ζήτημα που μας απασχολεί αυτή τη στιγμή. Η απόσταση από την πραγματικότητα που ενέχει ένα σπουδαίο έργο, προσφέρει την προοπτική που χρειαζόμαστε για να δούμε το παρόν με μεγαλύτερη σοφία. Παρεμπιπτόντως, πιστεύω ότι ένας θεατρικός συγγραφέας όπως ο Μπρεχτ, με τον κατηγορηματικό μαρξισμό του, είναι πολύ λιγότερο σχετικός με την εποχή μας από τα έργα του Μπέκετ.

– Ποιο είδος θεάτρου σας αρέσει;

– Το θέατρο μόνο για διασκέδαση δεν με ενδιαφέρει καθόλου. Εξίσου και το θέατρο ως «πείραμα». Δεν είμαι καθόλου κατά όλων των παραπάνω, αλλά προτιμώ το θέατρο που ανήκει στη μακρά δραματουργική παράδοση. Πρέπει όμως να παρουσιάζεται σε καλές παραγωγές τουλάχιστον, για να μην πω σε σπουδαίες. Κι αυτό, όπως είπα, είναι σπάνιο.

– Το 2011 σας αποδόθηκε η τιμητική κατοικία που βρίσκεται μέσα στο βασιλικό ανάκτορο του Οσλο ως αναγνώριση του έργου και της προσφοράς σας στη χώρα. Πιστεύετε ότι ένα κράτος οφείλει να τιμά εμπράκτως και γενναιόδωρα τους καλλιτέχνες που προωθούν τον εθνικό πολιτισμό διεθνώς;

– Θεωρώ υπέροχο που η Νορβηγία έχει αυτήν την παράδοση. Το σπίτι χτίστηκε από τον εθνικό μας ποιητή Χένρικ Βέργκελαντ. Βεβαίως είναι δύσκολο να ζήσω και να γράψω σε ένα τέτοιο «επίσημο» κτίριο, οπότε μένω συχνά σε άλλα μέρη. Τώρα βρίσκομαι σε ένα διαμέρισμα που έχω στα περίχωρα της Βιέννης.

Το έργο του Γιον Φόσε «Κάποιος θα έρθει», σε μετάφραση Ερις Κύργια, σκηνοθεσία Γιάννη Χουβαρδά και με πρωταγωνιστές τους Αντώνη Μυριαγκό, Αλκηστη Πουλοπούλου και Χάρη Φραγκούλη, παρουσιάζεται για περιορισμένο αριθμό παραστάσεων στον Θόλο του ΚΠΙΣΝ. Εως τις 12 Οκτωβρίου.

Ατζέντα

ΕΠΙΛΟΓΕΣ

26.9-2.10.2021

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
art@kathimerini.com.cy
louil@kathimerini.com.cy

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ

Η Αναπνοή δεν είναι δεδομένη

Το Βιβλιοτρόπιο φιλοξενεί τη συνθέτρια Λίνα Νικολακοπούλου για μια κουβέντα με την ποιήτρια Στέλλα Βοσκαρίδου Οικονόμου γύρω από τη σχέση της ποίησης, της στιχουργικής και της μουσικής. Τη συζήτηση συντονίζει η Μαρίνα Μαλένη. Μαζί τους ο συνθέτης Νεοκλής Νεοφυτίδης στο πιάνο και ο Γιώργος Περρής στο τραγούδι. Επιμέλεια φωτισμού Βασίλης Πετεινάρης. Τα καθαρά έσοδα θα διατεθούν για τον εμπλουτισμό της δανειστικής βιβλιοθήκης του Τμήματος Φυλακών. Θέατρο Ριάλτο, Ανδρέα Δρουσιώτη 19, πλατεία Ηρώων, Λεμεσός. Τετάρτη 29 Σεπτεμβρίου, ώρα 8:30 μ.μ. Πληροφορίες τηλέφωνο 77777745, www.rialto.com.cy, Rialto App.

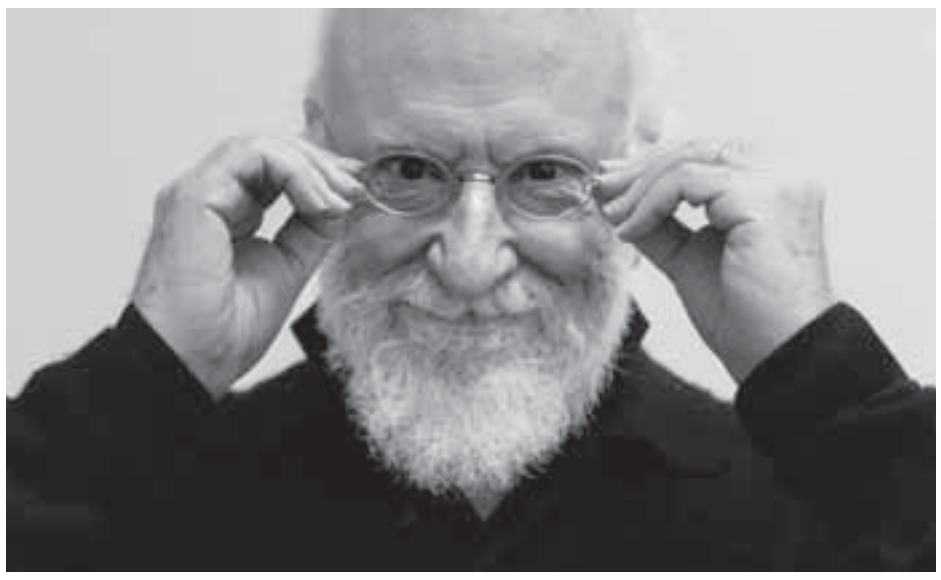

ΜΟΥΣΙΚΗ

Ο Διονύσης Σαββόπουλος στη Λεμεσό

Η Επιτροπή Εορτασμών Κύπρου 1821 -2021, σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας παρουσιάζουν τη συναυλία «Αχ, Ελλάδα σ' αγαπώ» με το Διονύση Σαββόπουλο. Θα γίνουν δύο συναυλίες , στη Λευκωσία στο Αμφιθέατρο Σχολής Τυφλών στις 10 Σεπτεμβρίου και στη Λεμεσό, στο Κηποθέατρο, στις 11 Σεπτεμβρίου. Θα ακουστούν τραγούδια του Διονύση Σαββόπουλου αλλά και άλλων συνθετών. Στις συναυλίες συμμετέχουν το Φωνητικό Σύνολο «Διάσταση» η Φιλαρμονική Ορχήστρα Μέσα Γειτονιάς και Λαϊκή Ορχήστρα. Μαζί με το Διονύση Σαββόπουλο και το Φωνητικό Σύνολο «Διάσταση» τραγουδούν ο Δημήτρης Φανής και η Αννίτα Κωνσταντίνου. Τις ενορχηστρώσεις έκαναν ο Γιώτης Κιουρτσόγλου, μόνιμος συνεργάτης του Διονύση Σαββόπουλου και ο Βάσος Αργυρίδης , οι οποίοι έχουν την μουσική διεύθυνση. Κηποθέατρο Λεμεσού, Λόρδου Βύρωνα, Λεμεσός. Σάββατο 2 Οκτωβρίου, ώρα 9:00 μ.μ. Είσοδος Ελεύθερη. Προκράτηση tickethour.com.

ΘΕΑΤΡΟ

Το κόκκινο φόρεμα της Σαβέλ

Βασισμένο στο ομώνυμο, βραβευμένο βιβλίο της Μαρίνας Μιχαηλίδου-Καδή. Μέσα σε μια μέρα η Σαβέλ άφησε το σπίτι της και ό,τι άλλο αγαπούσε και ταξίδεψε σε μια μακρινή χώρα, στην άλλη άκρη της γης. Το μόνο πράγμα που μπόρεσε να πάρει μαζί της είναι το κόκκινο φόρεμα που της είχε κάνει δώρο η γιαγιά της στα γενέθλιά της. Μια ιστορία για τα παιδιά πρόσφυγες που βίαια εγκαταλείπουν τα σπίτια και τους ανθρώπους που αγαπούν, για να βρεθούν σε τόπους ξένους. Η ιστορία επισημαίνει ότι το ταξίδι δεν τελειώνει με την ασφαλή άφιξη ενός παιδιού στον προορισμό του. Λεμεσός: Σάββατο 2 Οκτωβρίου 2021, Θέατρο Ριάλτο στις 4:00 μ.μ. Απαραίτητη η προκράτηση www.tickethour.com / 77777040.

ΕΚΘΕΣΗ

Εικαστική πρόταση της Μάρσιας Θρασυβούλου

Η Alpha C.K. Art Gallery παρουσιάζει την εικαστική έκθεση της Μάρσιας Θρασυβούλου με τίτλο «Η Αρπαγή της Ευρώπης». Τα έργα της, με μικτά υλικά, είναι εμπνευσμένα από τις ψηφιακές δημιουργίες του καταξιωμένου Κύπριου καλλιτέχνη Νίκου Κουρούσιη, από τον ομώνυμο μύθο. Στην έκθεση η Μάρσια παρουσιάζει δημιουργίες με τη δική της όψη του μύθου. Ένα από τα έργα της έκθεσης είναι διαδραστικό με τον θεατή να καλείται να επιλέξει και να «πάρει» ένα μέρος από το έργο. Alpha C.K. Art Gallery, λεωφ. Μακαρίου και Παπανικολή 3, Λευκωσία, διάρκεια έως 29 Σεπτεμβρίου 2021. Πληροφορίες τηλέφωνο 22751325.

ΜΟΥΣΙΚΗ

Η μαγεία της μουσικής του σινεμά

Η Ορχήστρα Σύγχρονης Μουσικής της ΕΡΤ παρουσιάζει μουσικές από τον παγκόσμιο κινηματογράφο. Θα ακουστούν μουσικά θέματα τα οποία έγιναν γνωστά από θρυλικές παλιές και νέες ταινίες, οι οποίες ζωντανεύουν μέσα από τις εμβληματικές δημιουργίες των Ένιο Μορικόνε, Χένρι Μαντσίνι, Νίνο Ρότα, Νικόλα Πιοβάνι και άλλων σπουδαίων συνθετών. Η Ορχήστρα Σύγχρονης Μουσικής της ΕΡΤ ιδρύθηκε το 1954 ως ορχήστρα ελαφράς μουσικής της Ελληνικής Εταιρείας Ραδιοφωνίας και Τηλεόρασης, από τον Κώστα Καρίδη (ψευδώνυμο του Γιάννη Κωνσταντινίδη) και τον Άκη Σμυρναίο. Σπουδαία στιγμή της ορχήστρας ήταν η περιοδεία που έγινε με τον Μίκη Θεοδωράκη σε πολλά από τα γνωστά θέατρα των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής παρουσιάζοντας το μεγάλο του έργο Άξιον εστί και πολλές άλλες συνθέσεις του. Το ενδιαφέρον της ορχήστρας στρέφεται και προς την παγκόσμια μουσική, ιδιαίτερα αυτή του εικοστού αιώνα (κινηματογράφος, θέατρο). Λευκωσία: Τρίτη 28 Σεπτεμβρίου 2021, Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας στις 8:30 μ.μ. Λεμεσός: Τετάρτη 29 Σεπτεμβρίου 2021, Παττίχειο Δημοτικό Θέατρο στις 8:30 μ.μ. Απαραίτητη η προκράτηση www.tickethour.com / 77777040.

ΘΕΑΤΡΟ

Αγκαλιά από χιόνι

Πόση δύναμη έχουμε να υπερασπιστούμε τη δική μας αλήθεια; Πόσο έτοιμοι είμαστε να δεχτούμε την αλήθεια του άλλου ; Έστω να την ακούσουμε ; Δύο άνθρωποι συναντιούνται όχι τυχαία αλλά για να οδηγήσουν ο ένας τον άλλο στην αλήθεια, σε ένα επίπονο και δύσκολο ταξίδι χωρίς επιστροφή μα σίγουρα αναγκαίο. Ένα έργο πέρα για πέρα αληθινό με ανθρώπους καθημερινούς που βιώνουν το δικό τους μαρτύριο και που όταν συναντηθούν θα υπερβούν τον εαυτό τους γιατί η ανθρώπινη ανάγκη για επαφή σπάει κάθε αντίσταση . Ένα έργο για τον έρωτα τις ανθρώπινες σχέσεις ,την αποδόμηση της οικογένειας ,την ομοφοβία που συχνά φτάνει να εκδηλώνεται μέσω λεκτικής βίας, επιθέσεων ξυλοδαρμών ,ακόμη και σε φόνο. Λεμεσός: 29, 30/09 και 1, 6, 7, 8/10, ώρα 8:30 μ.μ. Πολυχώρος Συνεργείο, Λεμεσός και Λευκωσία: 21,22/10 στο Flea theatre, ώρα 8:30 μ.μ. Πληροφορίες τηλέφωνο 96740757.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | *Του* **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Οι κλακέτες πήραν φωτιά

Ο κυπριακός κινηματογράφος το τελευταίο διάστημα είναι στα πολύ καλά του και αυτό το αποδεικνύουν οι πολλές και καλές συμμετοχές κυπριακών ταινιών σε διεθνή φεστιβάλ, οι διακρίσεις που παίρνουν και οι υποψηφιότητες που λαμβάνουν σε αυτά. Να, λοιπόν, ένας τομές όπου μπορούν να γίνουν πολλά από πλευράς της Πολιτείας, η οποία οφείλει να κάνει ό,τι μπορεί για να ενισχύσει την κινηματογραφική παραγωγή του τόπου και γιατί όχι να δώσει σοβαρά κίνητρα σε ξένες παραγωγές να έλθουν στη χώρα και να τη διαφημίσουν, αλλά και να κινηθεί και η οικονομία αυτής της βιομηχανίας και όχι μόνο. Αλλά με σχέδιο, με γνώμονα το συμφέρον του συνόλου και όχι μιας δράκας επιχειρηματιών.

Έχουμε ξαναπεί και από αυτή τη στήλη ότι όταν υπάρχει θέληση υπάρχει και τρόπος, ο οποίος όμως είναι αιματηρός για όσους και όσες αποφάσισαν να ασχοληθούν με το άθλημα του κινηματογράφου. Ενδεικτικά αναφέρω κινηματογραφικές περιπτώσεις που το τελευταίο διάστημα έκαναν τη χώρα υπερήφανη. Το «Patchwork» του Πέτρου Χαραλάμπους συμμετείχε στο διαγωνιστικό τμήμα του Καρλόβι Βάρι, ενός από τα σπουδαιότερα κινηματογραφικά φεστιβάλ. Το «Summer Place» της Αλεξάνδρας Ματθαίου θα πάει στο φεστιβάλ του Τάμπερε στη Φινλανδία. Στο Διεθνές φεστιβάλ Δράμας η Ματθαίου έλαβε τα Βραβεία Καλύτερου Γυναικείου Ρόλου και Best Queer Award για την παραπάνω ταινία. Στο ίδιο φεστιβάλ το Βραβείο Ντοκιμαντέρ απονεμήθηκε στην Καίτη Παπαδήμα για το «Every Sunday» και Βραβείο Σεναρίου έλαβε και η Βαγγελιώ Σουμελή, για το «Δε θέλω να ξεχάσω τίποτα». Την πορεία τους στα φεστιβάλ με πολλές βραβεύσεις συνεχίζουν οι ταινίες «Πολίτης 3ης Ηλικίας» του Μαρίνου Καρτίκκη, η οποία έχει λάβει ήδη πολλές διακρίσεις, και η «Κοιλάδα των Ρόδων» του Χριστόφορου Ροδίτη.

Αυτές οι επιτυχίες που εμείς σήμερα διατυμπανίζουμε δεν έγιναν αβρόχοις ποσί. Οι δημιουργοί τους δεν είναι τίποτε χομπίστες, που ελλείψει άλλων ενδιαφερόντων κάνουν κινηματογράφο, είναι επαγγελματίες του χώρου και δουλεύουν για να ζήσουν, κάνοντας ένα επάγγελμα που αγαπούν.

Σημαντική παράμετρος στα παραπάνω και θέλω να το αναφέρω είναι και τα σχετικά φεστιβάλ που διοργανώνονται στην Κύπρο, τα οποία σταδιακά καθίστανται ολοένα και πιο σημαντικά και αγκαλιάζονται από το κοινό. Έχουμε το Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους, το Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογραφικές Μέρες, το Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ, το Φεστιβάλ Εναλλακτικού Κινηματογράφου, το Animafest, τα οποία είναι πολλές φορές το εφαλτήριο για δικές μας δουλειές.

Πέραν όμως από τις θεωρίες και τα συγχαρητήρια, επαναλαμβάνω, θα πρέπει να καταλάβουμε όλοι ότι εγχειρήματα όπως ο κινηματογράφος σε χώρες του μεγέθους της χώρας μας δεν μπορούν να παραγάγουν σπουδαία αποτελέσματα – χωρίς να αποκλείεται βέβαια– αν δεν βοηθήσει η Πολιτεία, αν οι αρμόδιοι φορείς και υπηρεσίες δεν αντιληφθούν ότι είναι προς όφελός τους αυτή η ανάπτυξη. Το νέο υφυπουργείο που κτίζεται και προχωράει απ' ό,τι μαθαίνω θα πρέπει να είναι μια νέα υπέροχη διοικητική μηχανή, που θα έχει καλολαδωθεί, θα έχει αφήσει πίσω της οποιοδήποτε βαρίδι κουβαλούσε από τις Πολιτιστικές Υπηρεσίες, θα πρέπει κάθε Τμήμα της να εργάζεται με πρότυπα του 2021 και πρωτίστως, όποιος ή όποια αναλάβει τη διοίκησή του να είναι έτοιμος να σπάσει αβγά, να κινήσει γη και ουρανό να δημιουργήσει μια Κύπρο του πολιτισμού που δεν θα είναι δέσμια κανενός και καμιάς προϋπάρχουσας κατάστασης. Έχουμε και ανθρώπους και υλικό για να φτιάξουμε μια νέα, όμορφη και πολιτιστικά ενδιαφέρουσα Κύπρο. Τι μας κρατάει πίσω; Ας κάνουμε την αρχή με το υφυπουργείο Πολιτισμού και να το πω και πιο απλά; Ας καπαρτίζουν οι θεσμοί και οι φορείς τους, αλλά να κάνουν και τη δουλειά τους, γιατί για να βαφτούν τα αβγά θέλει δουλειά πολλή και όχι τίποτε αέρια!

Είναι επάναγκες λοιπόν η Πολιτεία να εγκύψει κι άλλο στα θέματα του σινεμά στην Κύπρο, ώστε με σχέδιο και συγκεκριμένη πολιτική να το βοηθήσει να καταστεί ένας άξιος πρεσβευτής του τόπου μας στο εξωτερικό. Φυσικά, και δεν εννοώ να γίνει ο κυπριακός κινηματογράφος τουριστικό διαφημιστικό γραφείο, για να εξηγούμαστε, αλλά να δείχνουμε στον υπόλοιπο κόσμο, τον δικό μας κόσμο, τη δική μας κοσμοθεώρηση, τα στραβά μας και τα άσχημά μας. Ο κινηματογράφος είναι ένα από μόνος του ένας κόσμος, ένας περιφερόμενος κόσμος, αν μπορούσα να τον χαρακτηρίσω, καλό θα είναι λοιπόν να επιβιβάσουμε στο κάρο που λέγεται κινηματογραφική Κύπρος, και άλλους, να δείξουμε τον κόσμο μας, την κοινωνία μας, τη χώρα μας, με τα όμορφα και τα άσχημά της. Μόνο κέρδος θα έχουμε.

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**

Ιχνευτές του καινούργιου

«**Πρόκειται** για ένα αρχαιολογικό θραύσμα», γράφει ο σκηνοθέτης Μιχαήλ Μαρμαρινός για τους «Ιχνευτές» του Σοφοκλή «αυτό το ημιτελές, ημιθανές, χειμαζόμενο για αιώνες σατυρικό δράμα», το οποίο παρουσίασε το φετινό καλοκαίρι στο Φεστιβάλ Αθηνών Επιδαύρου. Και ήταν, κατά γενική ομολογία, μία από τις καλύτερες στιγμές του Φεστιβάλ.

Είναι η πρώτη φορά που παρουσιάζεται το έργο αυτό σκηνικά, άρα ο θεατής προσέρχεται ανοιχτός, χωρίς να επιβαρύνεται από συγκρίσεις ή αναφορές σε άλλες παραστάσεις. Παραμένει αδέσμευτος από μνήμες, «ελεύθερος» να εκπλαγεί, να αδιαφορήσει, να απογοητευτεί. Μόνος ο καθένας και οι αποσκευές του απέναντι σε ένα «άγνωστο» κείμενο. Και, επιπλέον, ένα θεατρικό υβρίδιο, όπως επισημαίνει ο καθηγητής Σταύρος Τσιτσιρίδης στην εισαγωγή της έκδοσης των «Ιχνευτών» (σε έμμετρη μετάφραση του Εμμανουήλ Δαυίδ). «Το σατυρικό δράμα αποτελούσε ένα είδος ιλαρής, χιουμοριστικής τραγωδίας – ο όρος μοιάζει ίσως με νόστιμο παραδοξολόγημα, αλλά ήδη στην αρχαιότητα ο Δημήτριος («Περί ερμηνείας») έκανε λόγο για τραγωδίαν παίζουσαν». Η ελλειπτική αφήγηση περιγράφει την ιστορία του θεού Απόλλωνα ο οποίος έχει αναθέσει στους Ιχνευτές Σατύρους να βρουν τα χαμένα βόδια του, με τη βοήθεια του Σιληνού, και με αντάλλαγμα χρυσάφι και την ελευθερία τους. Ακολουθώντας τα ίχνη των ζώων, οι Ιχνευτές οδηγούνται σε μια σπηλιά υπό τον ήχο της λύρας που έχει μόλις εφεύρει ο Ερμής. Στη σπηλιά αυτή, η νύμφη Κυλλήνη ανατρέφει τον νεογέννητο θεό Ερμή. Εξι μόλις ημέρες από τη γέννησή του το θαυμαστό βρέφος, χρησιμοποιώντας ένα νεκρό ζώο (το καβούκι μιας χελώνας) ως ηχείο, κατασκεύασε ένα μουσικό όργανο για να παίζει. Κάπως έτσι έφτασε η Μουσική στα αυτιά των ανθρώπων... Μέσα από ένα άψυχο καβούκι που απέκτησε «φωνή». Ως το τέλος του έργου και μέχρι ο Ερμής να μιλήσει για «μουσική», τα υπόλοιπα πρόσωπα (για την ακρίβεια θεοί και πλάσματα δαιμονικά) δεν την κατονομάζουν. Αναφέρονται στο πράγμα ή στον ήχο. Η λέξη προκύπτει μαζί με την ανάγκη να περιγραφεί το καινούργιο αυτό άκουσμα.

Το ξένισμα και το ξάφνιασμα του θεατή ενισχύει η ίδια η παράσταση όπως τη συνέλαβε ο Μιχαήλ Μαρμαρινός και την εκτέλεσε ένας εξαιρετικός θίασος. Το καινούργιο έχει πολλές όψεις και εκδοχές. Εξοικειωθήκαμε με το «μεταμοντέρνο» και την «αποδόμηση», με σκηνοθετικές προτάσεις που άλλοτε προκαλούσαν θαυμασμό, ξεβόλευαν και ενεργοποιούσαν το βλέμμα και τη σκέψη, άλλοτε προκαλούσαν αμηχανία. Εναν μετεωρισμό ανάμεσα σε μια ριζοσπαστική, τολμηρή, ακραία ενδεχομένως, σκηνική λειτουργία και μια φλυαρία στα μέσα και στον λόγο, κάποτε και ξιπασμό χωρίς ειρμό, αρμούς και έρμα. Αυτή τη φορά, όμως, το καινούργιο συντίθεται από γνώριμα υλικά (την όπερα, στοιχεία στα οποία μπορεί να «δει» κανείς από φιγούρες αρχαίων αγγείων έως γιαπωνέζικο θέατρο), το ηχοτοπίο έπαιξε καθοριστικό ρόλο (μουσική Billy Bultheel), υπογραμμίζοντας το πρωτόγνωρο ανάμεσα στο διονυσιακό και στο λυρικό με την παρουσία ενός κόντρα τενόρου με πολύ ξεχωριστή φωνή. Ο Ερμής του νεαρού Steve Katona, με τα μακριά μαύρα μαλλιά και την εξαιρετικά λεπτή σιλουέτα, κάτι ανάμεσα σε ξωτικό και άγγελο, έδωσε στην παράσταση έναν τόνο απρόσμενο. Θα έπρεπε να κάνουμε αναφορά σε όλους τους συντελεστές, ο καθένας με τον τρόπο του συνέβαλε στο ξεχωριστό αποτέλεσμα, όμως δεν είναι αυτός ο ρόλος του σημειώματος.

Η επισήμανση των «Ιχνευτών», από τις θεατρικές δράσεις του φετινού καλοκαιριού, είναι για να καταδείξει ότι η διαφορετικότητα δεν προέρχεται αναγκαστικά από εντυπωσιακά ευρήματα. Ο σεβασμός στο κείμενο είναι περισσότερο ένας εσωτερικός, μουσικός κυματισμός, που δεν αντλεί μόνο από τη στέρεη γνώση. Χρειάζεται ένστικτο, αναζήτηση που μπορεί να συνθέτει χωρίς να προδίδει. Να διασταυρώνονται, δηλαδή, στην ίδια σκηνή άνθρωποι από διαφορετικές καταβολές και χώρες, και να «μιλούν» την ίδια γλώσσα. Να συμβάλλουν ο καθένας στα θεμελιώδη: στην ερμηνεία ενός παιγνιώδους μύθου που ερμηνεύει τις απαρχές της μουσικής. Ενα ερειπιώδες κείμενο ανασυστήθηκε μέσα μας, με χάρη, ελαφροπατώντας, χωρίς να λείπουν η υπονόμευση και ο σαρκασμός. Χαμογελάσαμε χειροκροτώντας ένα ειδύλλιο, το οποίο παρακολουθήσαμε εν τη γενέσει του. Ανάμεσα στη φύση, στον μύθο, στην ιστορία, ανάμεσα στις λέξεις και στα πράγματα. Και ως θεατές γιορτάσαμε αυτά τα γενέθλια.

Βόυτσεκ: Ο αενάως πάσχων άνθρωπος

Ο σκηνοθέτης Παναγιώτης Λάρκου μιλάει στην «Κ» για την παράσταση «Woyzeck» του Μπίχνερ, που ανεβαίνει στο Θέατρο Διόνυσος

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Στο Θέατρο Διόνυσος ανεβαίνει το έργο «Woyzeck» του Γκέοργκ Μπύχνερ, Woyzeck (Βόυτσεκ) σε σκηνοθεσία Παναγιώτη Λάρκου. Ένα έργο χωρίς γραμμένο τέλος... έχοντας την τύχη να παρακολουθήσω μερικές στιγμές από τις πρόβες, προσπαθούσα να καταλάβω τη χρονική σειρά των σκηνών, τις κινήσεις των ηθοποιών (Θανάσης Γεωργίου, Ανδρέας Κούτσουμπας, Βασιλική Κυπραίου, Δρόσος Σκώτης), το δράμα του ίδιου του Βόυτσεκ και ταυτόχρονα το δράμα του σύγχρονου ανθρώπου. Εν τέλει αφέθηκα στη μαγεία των σκηνών και της προσπάθειας ηθοποιών και σκηνοθέτη να προσεγγίσουν τους ήρωες. Στην «Κ» για το έργο μίλησε ο σκηνοθέτης Παναγιώτης Λάρκου, λέγοντας πως έπρεπε να καταβάλει μεγάλη προσπάθεια να μην τον ερωτευτώ παράφορα και να μη δακρύζει κάθε φορά που τον συναντούσε...

–Πρόκειται για ένα πολύ πυκνό κείμενο σε νοήματα ο «Woyzeck » του Γκέοργκ Μπίχνερ, ποια ήταν η μεγαλύτερη δυσκολία σου, αντιμετωπίζοντάς το;

–Να μην ξεχνάω πως μπροστά μου έχω έναν φονιά. Δεν υπάρχει ούτε μισό δευτερόλεπτο στο έργο που να μη λειτουργεί ως ελαφρυντικό στοιχείο στις πράξεις του. Δεν υπάρχει καμία στιγμή που να μη σε αναγκάζει να τον συμπονήσεις. Έπρεπε να καταβάλω μεγάλη προσπάθεια να μην τον ερωτευτώ παράφορα. Και να μη δακρύζω κάθε φορά.

«Αν ξοδεύαμε λιγότερο χρόνο να πέφτουμε από τα σύννεφα, ίσως να είχε άλλο τέλος αυτή η ιστορία. Ίσως όλες αυτές οι ιστορίες, να είχαν άλλο τέλος».

–Ο χρόνος του έργου στη δική μου ανάγνωση είναι απροσδιόριστος... είναι όπως η ζωή μας, υπάρχουμε, υπήρξαμε, πόσο δύσκολο είναι να πούμε ότι θα υπάρξουμε θετικά;

–Αν κανείς ποτέ υπήρξε, αυτό μπορεί να καταγραφεί μόνο στη μνήμη των ανθρώπων που έρχονται μετά. Μόνο η φύση είναι αυθύπαρκτη. Οι άνθρωποι υπάρχουμε μέσα από τα μάτια των άλλων. Δεν υπάρχει άλλος τρόπος. Δεν ήμαστε πεύκα.

–Στο έργο τίθενται πολλά κοινωνικά ζητήματα, αλλά κυριαρχεί το θέμα, νομίζω, της ίδιας μας της ύπαρξης, σκηνοθετικά αυτό πώς σε απασχόλησε;

–Στο έργο ανάλογα με την οπτική γωνία που θα επιλέξεις υπάρχει μια ανθρώπινη ύπαρξη που αναλαμβάνει τον ρόλο του θύματος. Είναι η Μαρία που δολοφονείται, ο Βόυτσεκ που χειραγωγείται, ο γιατρός που αποτυγχάνει, ο λοχαγός που υποφέρει. Αλλάζει δηλαδή ο αριθμός και η αντωνυμία στα θύματα. Αυτό που παραμένει συνεχώς σε άπειρο αριθμό είναι οι θύτες. Από όπου και να το πιάσει κανείς, για κάθε άνθρωπο που δολοφονείται οι θύτες είναι το σύνολο της κοινωνίας. Όλοι έχουμε τα χέρια μας λερωμένα με αίμα. Ο φόνος συμβαίνει, γιατί συμβαίνει στο σκοτάδι του υπογείου που εμείς χώσαμε τον δράστη και το θύμα. Εμείς που ζούμε ψηλά στο φως. Εμείς που κοιτάμε από την άλλη. Εμείς που πέφτουμε απ' τα σύννεφα. Αν ξοδεύαμε λιγότερο χρόνο να πέφτουμε από τα σύννεφα, ίσως να είχε άλλο τέλος αυτή η ιστορία. Ίσως όλες αυτές οι ιστορίες, να είχαν άλλο τέλος.

«Αυτό που θέλησα εγώ ήταν να δημιουργήσω την απαραίτητη ησυχία για να ακουστεί η φωνή μιας γυναίκας την ώρα που λέει «με πονάς». Να δώσω χώρο στη μοναξιά. Στην τελευταία ανάσα του ανθρώπου» λέει ο σκηνοθέτης Παναγιώτης Λάρκου για την παράσταση «Woyzeck».

–Το ότι το έργο δεν έχει τέλος, είναι από σπαράγματα, σε βοήθησε να δείξεις τη δική σου θεώρηση της ζωής ή σε δυσκόλεψε;

–Μικρός, η τελειότητα της φόρμας των «playmobil» με ξενέρωνε. Δεν μου άφηνε περιθώρια δημιουργίας. Ήταν όλα έτοιμα. Ήμουν παιδί των «lego». Ήθελα η πρώτη ύλη να μπορεί να μετασχηματιστεί σε αυτό που εγώ επιθυμούσα. Έτσι και τώρα. Το λατρεύω αυτό το κείμενο που είναι τόσο ανοιχτό. Είναι από τις λίγες φορές που αντικρίζω τόσο πολύ εαυτό μου πάνω στη σκηνή.

–Κατά τη γνώμη σου υπάρχουν ιδανικές ανθρώπινες σχέσεις;

–Όχι. Όπως δεν υπάρχουν ιδανικά σπίτια, ιδανικές διακοπές ή πρόσωπα. Το «ιδανικό» είναι απλώς ένα μέτρο σύγκρισης. Μια δικαιολογία για να τα παρατάμε. Το ιδανικό μπορεί να υπάρξει μόνο σε ενεστώτα και αν στα αλήθεια είναι ιδανικό, κανείς δεν ασχολείται με αυτό, τη στιγμή που συμβαίνει. Τη στιγμή που συμβαίνει το ιδανικό, είσαι κάτω από το νερό και χαζεύεις τα ψάρια, καταπίνεις μια γουλιά κρασί, έχεις τα χείλη σου ενωμένα με κάποιου άλλου. Δεν υπάρχει χρόνος για καταγραφή.

–Ποιος είναι ο κόσμος που θέλησες να μεταφέρεις στη σκηνή;

–Όταν ανέβηκε το έργο, το ονόμασαν «τραγωδία της εργατικής τάξης». Δεν ξέρω αν θέλησα να κάνω αυτό. Αν δημιουργήθηκε κάποιος κόσμος αυτό έγινε ερήμην μου. Αυτό που θέλησα εγώ ήταν να δημιουργήσω την απαραίτητη ησυχία για να ακουστεί η φωνή μιας γυναίκας την ώρα που λέει «με πονάς». Να δώσω χώρο στη μοναξιά. Στην τελευταία ανάσα του ανθρώπου.

–Οι κοινωνικές συμβάσεις μπορούν να οδηγήσουν σε αφύπνιση του «κακού», αλλά και σε καταστολή του, πώς σχολιάζεις;

–Η γονιδιακή προδιάθεση δεν είναι αμετάκλητη κατάρα. Κανένας άνθρωπος δεν γεννιέται οριστικά φονιάς και κανένας οριστικά θύμα. Απαιτεί χρόνια μπουκώματος με κοινωνικά στερεότυπα για να διδαχτεί ένας άντρας πως έχει το «δικαίωμα» να αφαιρέσει τη ζωή μιας γυναίκας. Και είναι η ίδια κοινωνική εκπαίδευση που επιβάλει στη γυναίκα να αποδεχτεί πως φταίει αυτή που είναι το θύμα. Ο Βόυτσεκ σκοτώνει, γιατί μόνο αυτό τον δρόμο του μάθαμε. Μόνο αυτό το μονοπάτι του αφήσαμε ανοικτό. Η Μαρία πεθαίνει γιατί την πείσαμε πως αυτή είναι η μοναδική μοίρα που της αξίζει. Το μαχαίρι θα κάνει ό,τι του πει το χέρι. Το μαχαίρι δεν γνωρίζει τίποτα.

–Πόσο κύριοι της βούλησής μας είμαστε σήμερα;

–Το ποσοστό ελευθερίας ορίζεται από την ποιότητα της πληροφορίας που κατέχουμε. Κι αν η ποσότητα της έχει αυξηθεί με τα χρόνια, εξακολουθούμε να είμαστε μέρος του ίδιου κοπαδιού. Έχουμε καταφέρει να ήμαστε αρκετά ελεύθεροι ίσα ίσα για να κάνουμε αυτό που θέλουν οι άλλοι. Δυστυχώς.

–Η πανδημία για κάποιους είναι ένα πείραμα... για άλλους μια ευκαιρία για επανεκκίνηση και για κάποιους απλώς ένα γεγονός... Είμαστε ό,τι μας τροφοδοτούν τελικά οι ειδήσεις και τα ΜΚΔ;

–Θα ήθελα να μπορώ να αρνηθώ αυτή την ερώτηση. Αλλά ναι. Αυτό συμβαίνει. Αν αφεθούμε στην οθόνη του κινητού να μας παρέχει την αποκλειστική τροφοδότηση αυτό ήμαστε. Η ανθρώπινη σκέψη, για να λειτουργήσει, χρειάζεται αυτό το μικρό αντικείμενο που υπάρχει μέσα σε όλα τα τρανζίστορ. Αντίσταση.

«Woyzeck» του Γκέοργκ Μπύχνερ, σε σκηνοθεσία Παναγιώτη Λάρκου, Θέατρο Διόνυσος. Παραστάσεις (Λευκωσία): Παρασκευή & Σάββατο 8.30 μ.μ. & Κυριακή 6.30 μ.μ., μέχρι τις 18 Οκτωβρίου. Πάφος: «Μαρκίδειο Θέατρο» 7 Οκτωβρίου, 8.30 μ.μ.

Ρέα Μπέιλι: Οι κύκλοι μιας συνειδητότητας

Η καλλιτέχνις μίλησε στην «Κ» για τη ζωή, τις δημιουργίες, και πώς οι προσωπικές της εμπειρίες εξελίχτηκαν σε συλλογικές

ΑΦΙΕΡΩΜΑ
ΚΥΠΡΙΟΙ *ζωγράφοι*

Συνέντευξη στη **ΛΟΥΙΖΑ ΛΟΥΗ**

Η «Κ» συνεχίζει να παρουσιάζει καλλιτέχνες της Κύπρου, οι οποίοι ξεκίνησαν να δραστηριοποιούνται πριν από την εισβολή. Τρίτη στη σειρά, αλλά η πρώτη γυναίκα που παρουσιάζουμε είναι η Ρέα Μπέιλι, η οποία άνοιξε το σπίτι της στην «Κ» για μια όμορφη συζήτηση γύρω από τη ζωή, την τέχνη, το συλλογικό και το ατομικό. Η Ρέα Μπέιλι είναι μια γυναίκα πολύ ξεχωριστή, ένας άνθρωπος «άλλως πως», που σε κοιτάζει μέσα στα μάτια και αγγίζει την ψυχή σου. Η Ρέα Μπέιλι, όπως μας είπε, ετοιμάζει να εκδώσει τώρα το αυτοβιογραφικό της βιβλίο τέχνης, μια αναδρομή των 56 χρονών μέσα στον χώρο της δημιουργίας. Η σχέση της με τη φύση είναι αδιάρρηκτη. «Η γη για εμένα είναι η ουσία της ύπαρξης. Εγώ διάλεξα να γεννηθώ σε τούτο τον τόπο, εδώ ήθελα να έρθω. Ήμουν συνεννοημένη εξ αρχής» (γέλια)!

–Θέλω να μου πείτε τη δική σας ιστορία...

–Γεννήθηκα στον Άγιο Κασσιανό, που ήταν το πατρικό της μητέρας μου, είχα τη φύση γύρω μου, είχε πεύκους εκεί, αλλά επειδή ήμουν πολύ μικρή δεν έφτανα να τους αγκαλιάσω. Όταν ήμουν έξι χρονών, φύγαμε με τη γιαγιά μαζί μας και χτίσαμε ένα σπιτάκι στη λεωφόρο Στροβόλου, στον ποταμό. Εκεί υπήρχαν διάφορα δέντρα και πολλοί ευκάλυπτοι, έβγαινα επάνω τους και έπαιζα μαζί τους.

–Έχετε σύνδεση με τη φύση...

–Ναι πολύ, έχω σύνδεση με τη γη. Η γη για εμένα είναι η ουσία της ύπαρξης. Εγώ διάλεξα να γεννηθώ σε τούτο τον τόπο, εδώ ήθελα να έρθω. Ήμουν συνεννοημένη εξ αρχής (γέλια). Είχα ζήσει όμως και στην Αγγλία έξι χρόνια, στο Λονδίνο ένα χρόνο και τα υπόλοιπα στο Λίβερπουλ. Το κλίμα με σκότωνε εμένα, είχα πάθει κατάθλιψη εκεί και κάπως έτσι συνηθίζεις να είσαι μέσα στη μελαγχολία. Δεν είναι φοβερό να μην μπορείς να δεις τον ήλιο; Είναι σαν να είσαι κάτω από τη γη!

–Δηλαδή δεν περνούσατε καλά στην Αγγλία;

–Το Λονδίνο ήταν πολύ ενδιαφέρον, τριγυρνούσα στις πινακοθήκες, στα μουσεία, στις γκαλερί. Για εμένα το 1964 που πήγα ήταν μια τεράστια διαφορά από την Κύπρο του '64. Ήταν ένας άλλος πλανήτης, άλλη συμπεριφορά, άλλο κλίμα αλλά και από πολιτιστικής σκοπιάς. Η Αγγλία με βοήθησε να δω διαφορετικά τα πράγματα. Οι γονείς μου δεν θέλανε να με αφήσουν να πάω μόνη στην Αγγλία, μια κόρη που την είχαν. Έτσι πήγαμε μαζί, ήθελαν να πάμε Λονδίνο που είχαμε συγγενείς εκεί, γι' αυτό τον λόγο δεν πήγα εξ αρχής στο Λίβερπουλ. Πήγα στο Λίβερπουλ όπου έκανα τα 4 χρόνια για να πάρω το Diploma in Art and Design. Στο Λονδίνο παρακολούθησα μαθήματα στο The Sir John Cass School of Art, Architecture and Design, που εκεί πήγε και ο Λευτέρης Οικονόμου.

> *Είναι αυτά τα συναισθήματα, όταν έχεις ένα μωρό, που ξυπνούν κάτι ένστικτα. Ηταν οι προσωπικές εμπειρίες πρώτα, που ενεργοποίησαν τις συλλογικές εμπειρίες.*

Στο Λίβερπουλ πήγα για να τελειώσω τις σπουδές μου, εκεί γνώρισα τον David Bailey, εξ ου και το επίθετό μου. Ήμασταν συμφοιτητές και στο τέλος παντρευτήκαμε και κάναμε την κόρη μας, τη Βερόνικα.

–Πώς ήταν οι σπουδές σε συνδυασμό με τη μητρότητα;

–Στην αρχή ζωγράφιζα still life και γυμνό, όμως όταν ήρθε το μωρό, άλλαξε και η ζωγραφική μου, θυμάσαι ένα πίνακα που ήρθε από τα Κατεχόμενα; Επειδή αναγκαζόμουν να αφήνω το μωρό στη μητέρα μου που ήταν ακόμη μαζί μου στην Αγγλία, ο νους μου ήταν στην κόρη μου και έτσι είχα την ανάγκη να τη ζωγραφίζω. Όταν όμως ήταν εννέα μηνών, οι γονείς μου φύγανε και επέστρεψαν πίσω στην Κύπρο. Έτσι έπρεπε να συνδυάσω τις σπουδές μου με το μεγάλωμα της κόρης μου. Όταν ξεκίνησα να πηγαίνω πίσω στο πανεπιστήμιο, την άφηνα στο State Nursery που ήταν για τις εργαζόμενες γυναίκες. Πέρασε όμως ο καιρός, τελείωσα το δίπλωμά μου και ήρθα πίσω Κύπρο. Ο David, ωστόσο, έπρεπε να μείνει για ακόμα ένα χρόνο στην Αγγλία για να τελειώσει το post-graduate του και μετά ήρθε.

«Το έργο είναι μια μικρογραφία της ζωής μου, μπορείς να το ελέγξεις και να το παρατηρήσεις, γι' αυτό λειτουργεί καθαρτικά. Πράξη κάθαρσης... όπως την αρχαία τραγωδία. Όταν δημιουργώ, κάνω διάλογο με το σύμπαν, μπαίνω στη ροή του» τονίζει στην «Κ» η καλλιτέχνις.

«Μου πήρε πέντε χρόνια για την ολοκλήρωση του βιβλίου. Εστίασα στα έργα, ήθελα να δείξω την πορεία μέσα από τα έργα του συγκεκριμένου κύκλου».

Πλάσματα μαυροφορεμένα

–Πίσω στην Κύπρο;

–Μόλις ήρθα πίσω Κύπρο, διορίστηκα στα γυμνάσια της Γιαλούσας και του Ριζοκαρπάσου και αργότερα σε άλλα γυμνάσια και διάφορα άλλα σχολεία. Ταξίδευα από τη Λευκωσία στο Βαρώσι, στο Λευκόνοικο, στη Λύση και στο Παραλίμνι. Πριν να ξημερώσει εγώ ήμουν στο αυτοκίνητο για να είμαι στα σχολεία μέχρι τις 7:30 το πρωί. Όλα αυτά ήταν πριν από την εισβολή. Επίσης, θυμούμαι ότι στη Λύση είχαμε κάνει με τους μαθητές μια έκθεση και είχαμε βάλει τα έργα στο σχολείο, λέγαμε να μην τα κατεβάσουμε και να τα αφήσουμε έτσι αφού θα πάμε του χρόνου να τα πιάσουμε. Όταν ήρθε όμως ο καιρός, ήταν πλέον αργά, τα είχαν πιάσει άλλοι, τι τραγικό...

–Μιλήστε μου για την εισβολή.

–Ζούσαμε σε ένα σπίτι πάλι στον Στρόβολο, ήμουν έξω με την κόρη μου, δεν ήμουν σπίτι ακόμη και ακούγαμε κάτι περίεργους χτύπους, διαφορετικούς απ' ό,τι είχαμε ακούσει. Πού να φανταστούμε όμως ότι θα ήταν το πραξικόπημα. Καθ' οδόν όμως για να πάω στο σπίτι, είδαμε τι πραγματικά συνέβαινε. Όταν έφτασα, μας φώναξαν οι γείτονες να πάμε σε εκείνους διότι το σπίτι μας ήταν εκτεθειμένο στον ποταμό και φοβήθηκαν. (Παύση... και μου λέει η κα Μπέιλι, συγκινημένη). Κανεί όμως, δεν θέλω άλλα να πω, ζαλίστηκα. Αυτό που θα σου πω και να κλείσουμε το κεφάλαιο «εισβολή», κάτι που έγραψα και στο βιβλίο που θα βγει, όταν κατέβηκα στην πόλη, στη Μακαρίου, ήταν ούλλα τα πλάσματα μαυροφορεμένα. Όταν είδα αυτή την εικόνα, δεν ξαναφόρεσα μαύρο από εκείνη τη μέρα. Δεν μπορώ...

> *Οταν κατέβηκα στην πόλη, στη Μακαρίου, ήταν ούλλα τα πλάσματα μαυροφορεμένα. Οταν είδα αυτή την εικόνα, δεν ξαναφόρεσα μαύρο από εκείνη τη μέρα. Δεν μπορώ...*

–Ας μιλήσουμε για την τέχνη τότε...

–Η τέχνη, όπως είπαμε με το μωρό, έγινε πιο προσωπική, κάμνοντας μια μαμά και ένα μωρό, ήταν η δική μου εμπειρία. Το έβλεπα όμως, ότι δεν ήταν μόνο δική μου εμπειρία, ήταν εμπειρία της ανθρωπότητας. Είναι αυτά τα συναισθήματα όταν έχεις ένα μωρό, που ξυπνούν κάτι ένστικτα. Ήταν οι προσωπικές εμπειρίες πρώτα, που ενεργοποίησαν τις συλλογικές εμπειρίες. Σιγάσιγά άρχισαν να φεύγουν οι μορφές από τα έργα, να απλοποιούνται και να γίνονται μια ενέργεια. Όλα αυτά είναι στο βιβλίο μου.

Τα έργα είναι πράξη κάθαρσης

–Μιλήστε μου για τα έργα σας.

–Πουλούσαμε τα έργα μας παλιά ευτυχώς, πλέον από εκθέσεις δύσκολα, έρχονται όμως στο σπίτι μου και αγοράζουν. Αλλά δεν μου αρέσει να πουλώ τα έργα μου. Παλιά ήταν ανάγκη να τα πουλώ, πλέον δεν χρειάζεται. Ντρέπομαι να πιάσω χρήματα, κανένας εν μπορεί να τα νιώσει όπως εκείνος που τα έκαμε. Τα έργα είναι θεραπευτικά και υποσυνείδητα κάτι κάνουν. Το έργο είναι μια μικρογραφία της ζωής μου, μπορείς να το ελέγξεις και να το παρατηρήσεις γι' αυτό λειτουργεί καθαρτικά. Πράξη κάθαρσης... όπως την αρχαία τραγωδία. Όταν δημιουργώ, κάνω διάλογο με το σύμπαν, μπαίνω στη ροή του.

–Τι είναι αυτό που παρατηρείτε για τα πολιτιστικά δρώμενα του τώρα;

–Θυμούμαι πόσα πολιτιστικά δρώμενα παρακολούθησα σε νεότερη ηλικία. Πόσα ωραία πράματα ερχόντουσαν από το εξωτερικό. Γινόντουσαν πολλά ωραία πράματα, και σιγά-σιγά, δεν ξέρω αν είμαι εγώ που φταίω, δεν έχω και την εμπιστοσύνη ότι πλέον θα πάω και θα παρακολουθήσω κάτι το αξιόλογο. Ίσως φταίει η ηλικία μου, δεν ξέρω... Επίσης, είχαμε και περισσότερη συνάφεια μεταξύ μας, που ήμασταν νέοι, ήταν άλλο το κλίμα.

> *Μέσα στην τέχνη εναρμονίζεις τα αντίθετα, βρίσκεις το κέντρο του κύκλου, και αυτό βοηθά το σύνολο. Οι καλλιτέχνες με την τέχνη τους σε παίρνουν εκεί που πρέπει να είσαι.*

Πηγαίναμε ο ένας στην έκθεση του άλλου, βρισκόμασταν σε διάφορα art festivals, είχαμε πολλές εκθέσεις ομαδικές, κάμναμε μαζί ένα σωρό πράματα. Ξέρεις τι γίνεται με τις τέχνες και τους καλλιτέχνες; Τους καταλαβαίνεις από τα μάτια, έχουν ένα βάθος, η συνείδησή τους όλη είναι μέσα στα μάτια, σαν να ξέρει πώς δουλεύει το σύμπαν. Γι' αυτό πρώτα-πρώτα ρίφκουν (επιτίθενται) τις τέχνες, άμαν εννά γίνει δικτατορία, την πνευματική ζωή, πέφτουν πάνω της.

–Σε τι πιστεύτε;

–Πιστεύω στη συνειδητότητα που έχω εκτός της ύλης, είμαι ένα ον ενσυνείδητο. Τούτο είμαστε. Εγώ την ώρα που δουλεύω σμίγω τη συνείδησή μου ως ον με την ύλη, γιατί τούτο είμαι. Είμαι ένα κράμα τούτων των δυο. Αλλά δεν σταματώ να υπάρχω. Οι καλλιτέχνες από τη μέρα που γεννιούνται είναι άλλως πως, είναι διαφορετική η ανάπτυξή τους. Μέσα στην τέχνη εναρμονίζεις τα αντίθετα, βρίσκεις το κέντρο του κύκλου, και αυτό βοηθά το σύνολο. Οι καλλιτέχνες με την τέχνη τους σε παίρνουν εκεί που πρέπει να είσαι. Εγώ είχα το συμφωνημένο να έρτω δαμαί και να κάμω κάτι, γι' αυτό εν φοούμαι.

–Νιώσατε ποτέ μόνη;

–Θυμούμαι μια κουβέντα που είχαμε με τον Πασιαρδή και μου λέει «Ρέα, μα εν βαρκέσαι μόνη σου;» και του λέω ότι εγώ έχω τον εαυτό μου, έχει τόσα να μου πει, είμαι σε μια κατάσταση πνευματικής έξαρσης, διότι όλα είναι εκεί, όλα είναι μέσα μας. Ο εαυτός μου λέει τα πάντα, αφού ξέρει τα ούλλα. Όταν είχα φύγει από τα σχολεία, επειδή είχα πάθει κατάθλιψη εκεί, είχα βιώσει πολλή μοναξιά. Ήθελα να κοιτάζω τον ουρανό και να βλέπω τα αστέρια, να δω κάτι εκεί πάνω, να πάω έσσω μου. Είπα μια φορά του Marc Perry «I want to go back to my planet, if it does not exist, I am going to create it» [Θέλω να επιστρέψω στον πλανήτη μου, αν δεν υπάρχει, θα τον δημιουργήσω εγώ] είχα περάσει συνθήκες που με τσίλλησαν και με ανθρώπους που δεν με καταλάβαιναν.

Lifecycle

–Τι θα υπάρχει στο βιβλίο σας;

–Από το 1964 μέχρι το 2000, 56 χρόνια τέχνη, είναι autobiographical art-book, είναι ένα lifecycle. Τώρα μπαίνω σε ένα άλλο κύκλο ζωής. Ο Αβραμίδης με ώθησε και μου έλεγε πάντα να κάνω ένα βιβλίο. Το μόνο ήταν ότι, δεν ήθελα να κοιτάξω πίσω και ήταν με το κούντημα που ξεκίνησα. Δεν ήθελα να κοιτάξω το παρελθόν, μόνο μπροστά θέλω να κοιτάζω. Μου πήρε όμως πέντε χρόνια για την ολοκλήρωση του βιβλίου. Εστίασα στα έργα, ήθελα να δείξω την πορεία μέσα από τα έργα του συγκεκριμένου κύκλου.

Ένα μικρό απόσπασμα από το βιβλίο:

Πιστεύω στην τέχνη
Που ανάγει και θεραπεύει
Που αγαπά και εναρμονίζει
Και μας κάνει να νιώθουμε
Άξιοι της Ύπαρξης
.....

Εργο από τη σειρά ΜΩΡΟ της Ρέας Μπέιλι.

Μία διαδρομή υπαρξιακής αναζήτησης

Το «Pissourin» είναι ο τέταρτος δίσκος των «Monsieur Doumani» και φέρνει στο μουσικό φως δρόμους σε Ανατολή και Δύση

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Οι Monsieur Doumani είναι ένα συγκρότημα που έχει αγαπηθεί τόσο από το κυπριακό κοινό, όσο και σε διεθνές επίπεδο, ο Δημήτρης Γιασεμίδης στα φωνητικά και το τρομπόνι, ο Αντης Σκορδής στην κιθάρα και ο Αντώνης Αντωνίου στον τζουρά και στα φωνητικά. Το «Pissourin», ο τέταρτος δίσκος τους (προηγήθηκαν Αγκάθιν 2018, Σήκωσες 2015, Grippy Grappy 2013), φέρνει νέες ατμόσφαιρες, είναι ίσως λιγότερο πολιτικός, κατ' αρχάς... πιο αόριστος και αφαιρετικός από τους τρεις προηγούμενους, χωρίς να πραγματεύεται άμεσα θέματα που αφορούν κοινωνικοπολιτικές διαστάσεις, ωστόσο, όπως λένε στην «Κ» στη συνέντευξή τους εμμέσως είναι βαθιά πολιτικός, αφού στην ουσία του αναφέρεται στην ανατροπή ιδεών, συμπεριφορών και πρακτικών που κλειδαμπαρώνουν το πνεύμα, το φως και την ελευθερία και που προσπαθούν να επιβάλουν μια πολύ συγκεκριμένη τάξη πραγμάτων.

–Μιλήστε μου για τον τίτλο... «Pissourin»... πώς ήρθε αυτή η ιδέα της νύχτας και των πλασμάτων της, που διατρέχει ολόκληρο τον δίσκο σε όλα τα επίπεδα; Στο εξώφυλλο έχετε κι έναν κουκκουφκιάο, καθώς και ομότιτλο τραγούδι...

–Όλα περιστρέφονται γύρω από τη νύχτα. Είναι μια διαδρομή υπαρξιακής αναζήτησης. Της αναζήτησης του φωτός μέσα από το σκοτάδι, το σύμπαν, το χάος. Της αναζήτησης της παιδικής αθωότητας και του εφηβικού σκιρτήματος. Δεν μπορεί απλώς να χάνονται, μάλλον κάπου θάβονται ζωντανά και λησμονιούνται. Κατά τη διάρκεια της νύχτας, λόγω κυρίως και της οπτικής σύνδεσής μας με τον έναστρο ουρανό είναι σίγουρα πολύ πιο δυναμική η σχέση που έχουμε με τον μέσα μας κόσμο αλλά και με αυτόν που βρισκόμαστε μέσα οι ίδιοι. Διάφορα πλάσματα μας επισκέπτονται είτε στα όνειρα είτε στο ξύπνιο, μας τσιμπάνε, μας «σουξουλούν» για να ξεκολλήσουμε από όλα αυτά που μας κρατάνε δέσμιους σε μια συμβατική «κανονικότητα», μακριά από τη σοφία (του κουκκουφκιάου), μακριά από την ουσία. Ποια είναι η ουσία; Ο καθένας θα έχει τσιμπηθεί πολλές φορές, του έχει δοθεί δηλαδή πολλές φορές η ευκαιρία να τη γνωρίσει και να τη θεμελιώσει στην ύπαρξή του.

> *Διάφορα πλάσματα μας επισκέπτονται είτε στα όνειρα είτε στο ξύπνιο, μας τσιμπάνε, μας «σουξουλούν» για να ξεκολλήσουμε από όλα αυτά που μας κρατάνε δέσμιους σε μια συμβατική «κανονικότητα».*

–Είναι ίσως ο λιγότερο πολιτικός σας δίσκος, αυτός...

–Από την άποψη ότι δεν πραγματεύεται άμεσα και συγκεκριμένα, θέματα που αφορούν κοινωνικοπολιτικές διαστάσεις. Είναι μεν πιο γενικός, πιο αόριστος και αφαιρετικός, μα εμμέσως είναι βαθιά πολιτικός, αφού στην ουσία του αναφέρεται στην ανατροπή ιδεών, συμπεριφορών και πρακτικών που κλειδαμπαρώνουν το πνεύμα, το φως και την ελευθερία και που προσπαθούν να επιβάλουν μια πολύ συγκεκριμένη τάξη πραγμάτων.

–Στο «Pissourin» διακρίνω έναν διαφορετικό ήχο από τους προηγούμενους, ίσως πιο ατμοσφαιρικό, πιο προς την Ανατολή, πού θέλετε να πάτε μουσικά;

–Ναι, είναι σίγουρα πιο ατμοσφαιρικός ο ήχος, πιο πυκνός, βαθύς και τρισδιάστατος. Είναι επίσης πιο συμπαγής υπό την έννοια ότι δεν επιτρέπεται η απότομη διακοπή του κατά την εξέλιξη των επεισοδίων παρά μόνο, τα επεισόδια αυτά εκπληρώνονται με διακριτικότητα και μια ευλάβεια προς τη συνοχή/ροή της ατμόσφαιρας. Ανέκαθεν βλέπαμε προς την Ανατολή τουλάχιστον όσον αφορά κυρίως το μελωδικό θεμέλιο αλλά και ενίοτε τη ρυθμική. Αν άλλαξε κάτι ίσως είναι η συχνότερη –σε αντίθεση με τους προηγούμενους δίσκους– χρησιμοποίηση του τρόπου «Ουσάκ». Μουσικά μας παίρνει από μόνο του το καράβι της δημιουργίας. Βρισκόμαστε σε πολύ παραγωγικό στάδιο και ακολουθούμε πάντοτε τη διαίσθησή μας.

–Σίγουρα δεν κάνετε «παραδοσιακό» τραγούδι... θα επιχειρήσω έναν μουσικό προσδιορισμό ακούγοντας το «Pissourin», «ψυχεδελικό»... είναι αυτή η μουσική σας;

–Αντλούμε τις μελωδικές φράσεις κυρίως από την παραδοσιακή μουσική. Είναι ακούσματα που έχουν εδραιωθεί στο αφτί μας και μορφοποιούνται χωρίς ιδιαίτερο κόπο στη διαδικασία της σύνθεσης. Έπειτα, και οι τρεις μεγαλώσαμε ακούγοντας μεταξύ άλλων, ροκ κυρίως από τα 60s-70s όπου άνθισε η ψυχεδέλεια τόσο στη μουσική όσο και στις υπόλοιπες τέχνες. Στοιχεία ψυχεδέλειας υπάρχουν διάσπαρτα και στους προηγούμενους δίσκους μας, απλά εδώ είναι σίγουρα πολύ πιο έντονα και τους έχει δοθεί και ρόλος. Η συγκεκριμένη διάθεση διαμορφώνεται επιτηδευμένα, χρησιμοποιώντας τεχνοτροπίες και αισθητικές της ψυχεδελικής μουσικής, κάτι που προσφέρει και σε εμάς μια ψυχική αλλά και πνευματική ανάταση κατά τη διάρκεια του περφόρμανς.

MICHALIS DEMETRIADES

Μουσικά οι Monsieur Doumani έχουν επιβιβαστεί στο καράβι της δημιουργίας, όπως μου λένε... «Βρισκόμαστε σε πολύ παραγωγικό στάδιο και ακολουθούμε πάντοτε τη διαίσθησή μας».

Είμαστε ειλικρινείς στις προθέσεις μας

–Top of the World στο Songlines το «Pissourin»... αναγνώριση και στην Ελλάδα, από σημαντικούς μουσικοκριτικούς... πώς αισθάνεστε;

–Πολύ ωραία. Είναι σίγουρα ενός είδους ανταμοιβή για τον κόπο που βάλαμε σε αυτό το πρότζεκτ. Και δεν είναι λίγος.

–Τι νομίζετε ότι είναι αυτό που κάνει τους Monsieur Doumani να είναι ένα επιτυχημένο συγκρότημα τόσο στην Κύπρο, όσο και στο εξωτερικό;

–Ίσως να είναι η συνέπεια. Δηλαδή υπάρχουμε εδώ και 10 χρόνια τώρα, κυκλοφορήσαμε τέσσερις δίσκους, είμαστε ενεργοί συμμετέχοντας σε φεστιβάλ και σε συναυλίες, και κρατάμε την ίδια ή παρόμοια στάση από τότε που ξεκινήσαμε. Έπειτα, προσπαθούμε να είμαστε ειλικρινείς τόσο μέσω της μουσικής μας όσο και σαν άτομα. Ειλικρινείς στις προθέσεις μας και ειλικρινείς προς τους εαυτούς μας.

MICHALIS DEMETRIADES

«Στοιχεία ψυχεδέλειας υπάρχουν και στους προηγούμενους δίσκους μας, απλά εδώ είναι σίγουρα πολύ πιο έντονα και τους έχει δοθεί και ρόλος».

> *Αυτός ο δίσκος δεν θα μπορούσε με τίποτα να γίνει με αυτό τον τρόπο αν δεν προηγούνταν οι άλλοι τρεις. Τίποτα δεν γίνεται τυχαία.*

–Παρά τις διαφορές που έχουν μεταξύ τους οι δίσκοι σας, ο ήχος των Monsieur Doumani είναι αναγνωρίσιμος, αυτό είναι καλό;

–Σίγουρα είναι καλό. Ο κάθε δίσκος είναι μια καταγραφή της εξέλιξης. Ένα στάδιο δηλαδή. Αυτός ο δίσκος δεν θα μπορούσε με τίποτα να γίνει με αυτό τον τρόπο αν δεν προηγούνταν οι άλλοι τρεις. Τίποτα δεν γίνεται τυχαία.

–Η νέα είσοδος του Άντη Σκορδή, τι έφερε στους Monsieur Doumani;

–Έφερε σίγουρα μεγάλες αλλαγές. Κυρίως στο ηχοτοπίο. Ο Άντης χρησιμοποιεί την κιθάρα με ένα τελείως διαφορετικό τρόπο από τον Άγγελο. Όχι απαραίτητα καλύτερο ή χειρότερο, απλώς διαφορετικό. Αυτό από μόνο του έχει αλλάξει δραστικά τον τρόπο που χειριστήκαμε τις ενορχηστρώσεις, προσπαθώντας να ισορροπήσουμε εκ νέου τα τρία όργανα σε ένα διαφορετικό επίπεδο. Έπειτα ο Άντης εκτός από συνθέτης είναι και κρουστός, χρησιμοποιώντας την κιθάρα του ως κρουστό όργανο δημιουργεί λούπες, που αυτό μας δίνει μια ρυθμική βάση την οποία δεν είχαμε προηγουμένως. Ακόμα, η χρήση παραμορφώσεων και εφέ, προσθέτει έξτρα στρώματα και υφές στο γενικότερο ηχόχρωμα και στον ηχητικό όγκο.

Ο δίσκος «Pissourin» κυκλοφορεί σε βινύλιο (Μαύρο και Limited Edition κόκκινο) σε CD και ψηφιακά.

–Είστε ένα συγκρότημα που δικαίως λέει κάποιος ότι κάνει διεθνή καριέρα, πόσο εύκολο είναι κάτι τέτοιο; Έχετε εικόνα του κοινού σας στο εξωτερικό;

–Με τη νέα δισκογραφική δουλειά παρατηρούμε όλο και περισσότερο ενδιαφέρον στην μπάντα μας από το εξωτερικό. Μας ευχαριστεί ιδιαίτερα αφού αυτό μπορεί να μεταφραστεί στο ότι η μουσική μας είναι «παγκόσμια» και απευθύνεται σε ένα ευρύτερο κοινό που δεν διαχωρίζεται από σύνορα, έθνη κ.λπ. Σίγουρα δεν ήταν/είναι εύκολο να στηθεί κάτι τέτοιο, αλλά ούτε και μπορούμε να πούμε ότι κάνουμε ακριβώς διεθνή καριέρα. Κινούμαστε σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο που είναι σίγουρα περιορισμένο, και γνωρίζουμε κιόλας πολύ καλά πως το είδος αυτό δεν θα μπορούσε ποτέ να γίνει εμπορικό. Πάντως, είναι πολύ θετικό το ότι το ενδιαφέρον φαίνεται να αυξάνεται συνεχώς.

Πληροφορίες για τον δίσκο
• YouTube: www.youtube.com/c/MonsieurDoumani/null
• Website: www.monsieurdoumani.com/
• Facebook: www.facebook.com/MonsieurDoumaniBand

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**

JELLE DRAPER

ΑΜΣΤΕΡΝΤΑΜ

Νέος Βαν Γκογκ

Εδώ και λίγες ημέρες εκτίθεται ένα έργο του Βαν Γκογκ, στο Μουσείο Βαν Γκογκ του Αμστερνταμ, το οποίο πρόσφατα αποδόθηκε στον δημιουργό του. Είναι ένα προσχέδιο του 1882 που δείχνει έναν κατάκοπο άνδρα να στηρίζει το κεφάλι του στα χέρια. Αυτό το προσχέδιο οδήγησε στη δημιουργία του ολοκληρωμένου σχεδίου το οποίο είναι ένα από τα πιο αντιπροσωπευτικά έργα του ζωγράφου από την περίοδο της Χάγης. Το έργο αναφέρεται στις επιστολές του Βαν Γκογκ.

MICHAEL ROSENFELD GALLERY

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

Μπόφορντ Ντελάνι

Ο Αφροαμερικανός ζωγράφος Μπόφορντ Ντελάνι (1901-1979) υπήρξε ένας από τους βασικούς εκπροσώπους του μεταπολεμικού αφηρημένου εξπρεσιονισμού. Είχε, όμως, σημαντική επίδοση και στην προσωπογραφία, στα όρια του εξπρεσιονισμού και της ποπ αρτ. Συνήθως ζωγράφιζε φίλους, όπως ο συγγραφέας Τζέιμς Μπόλντουιν (φωτ.). Μια έκθεση αφιερωμένη στα πορτρέτα του παρουσιάζεται αυτήν την περίοδο στη Νέα Υόρκη, στην αίθουσα τέχνης Michael Rosenfeld.

ΜΝΗΜΗ

Νίνο Καστελνουόβο

Αγαπημένος ηθοποιός του ευρωπαϊκού κινηματογράφου, ο Νίνο Καστελνουόβο, ο οποίος πέθανε στις αρχές του μήνα στα 85 του χρόνια, είχε συνδεθεί με την ακμή του ιταλικού και του γαλλικού σινεμά. Περισσότερο από κάθε άλλο ρόλο του, μένει στην ιστορία και στη συλλογική μνήμη ως ιδανικός παρτενέρ της Κατρίν Ντενέβ στις «Ομπρέλες του Χερβούργου», το μιούζικαλ του Ζακ Ντεμί (1964) με τη μουσική του Μισέλ Λεγκράν, που έμεινε στην ιστορία του κινηματογράφου.

THAMES & HUDSON

ΕΚΔΟΣΗ

Εΐμι Γουάινχαουζ

Μια νέα έκδοση για την Εΐμι Γουάινχαουζ κυκλοφορεί από τον ιστορικό εκδοτικό οίκο της Βρετανίας Thames & Hudson. Το βιβλίο με τίτλο «Amy Winehouse: Beyond Black» (σε επιμέλεια της στενής της φίλης Νάομι Πάρι) είναι βιογραφική αφήγηση με πλήθος φωτογραφιών, πολλών εξ αυτών ανέκδοτων, στίχους τραγουδιών, αναμνηστικά της σύντομης ζωής της, καθώς και πολλών κειμένων από φίλους και συνεργάτες, που όλοι μαζί συνθέτουν ένα πολύπλευρο πορτρέτο.

THE BRITISH MUSEUM

ΛΟΝΔΙΝΟ

Για το Περού

Η νέα έκθεση στο Βρετανικό Μουσείο είναι αφιερωμένη στον πολιτισμό του Περού, με αφορμή τα 200 χρόνια της ανεξαρτησίας του. Θα εγκαινιαστεί στις 11 Νοεμβρίου και θα διερευνήσει την κληρονομιά, την τέχνη και τις δοξασίες των πολιτισμών που άνθησαν σε ένα από τα πιο σύνθετα τοπία του κόσμου, από τους πρώτους αυτόχθονες μέχρι τους Ινκας. Υφάσματα, κεραμικά, μεταλλουργία και σκεύη και κατάλοιπα μιας τελετουργικής εθιμοτυπίας θα αφηγούνται πολλαπλές αναγνώσεις.

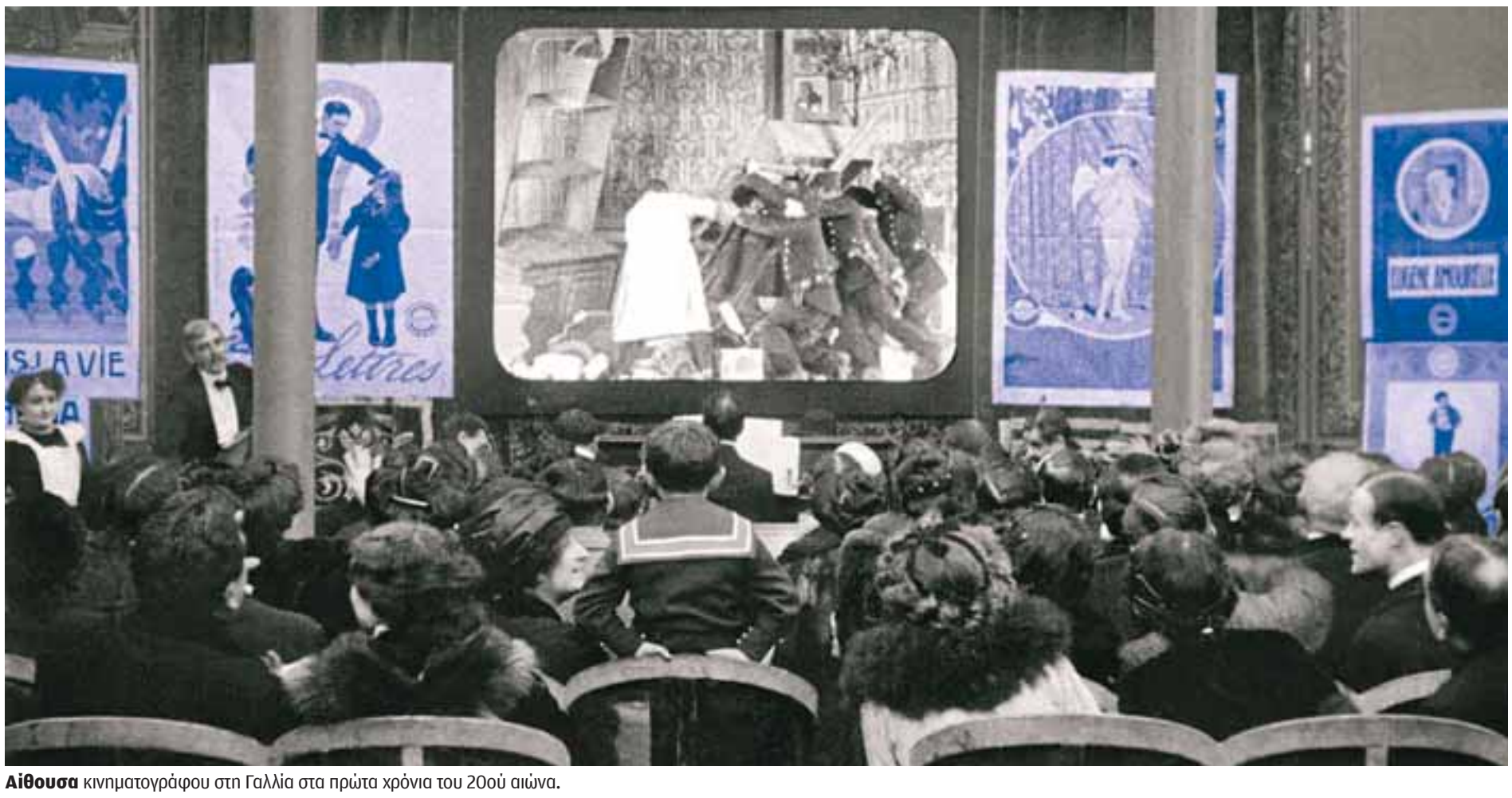

MUSEE D'ORSAY

Αίθουσα κινηματογράφου στη Γαλλία στα πρώτα χρόνια του 20ού αιώνα.

Σινεμά και θέατρο στο παλιό Παρίσι

Η νέα έκθεση στο Μουσείο Ορσέ στο Παρίσι δικαιώνει τον Ζαν-Λικ Γκοντάρ, ο οποίος υποστήριζε ότι ο κινηματογράφος μπορεί να έχει γενέθλιο έτος το 1908, αλλά επί της ουσίας είναι μια ανακάλυψη του 19ου αιώνα. Αν μη τι άλλο, οι ραγδαίες μεταβολές και εξελίξεις σταδιακά μετά το 1840, αφού έχει εφευρεθεί η φωτογραφία και μετά τη σταδιακή εξάπλωση των σιδηροδρομικών δικτύων, άλλαξαν τον κόσμο και κυρίως τον τρόπο που ο άνθρωπος έβλεπε τον εαυτό του και τις δυνατότητές του. Η έκθεση στο Ορσέ επικεντρώνεται στο Παρίσι και στις αρχές του εικοστού αιώνα, με τη βιομηχανία του θεάματος και την κουλτούρα της απόλαυσης να φθάνει το απόγειό της. Αλλά αυτή η φαντασμαγορία καλλιτεχνικών αστέρων, κινούμενης εικόνας, ανεξάντλητης λάμψης και διαρκών ερεθισμάτων γεννιέται πολύ πιο πίσω, στα μέσα του 19ου αιώνα, όταν τα δίκτυα της αστικής κοινωνίας πυκνώνουν. Οι διεθνείς εκθέσεις παγκοσμίως γίνονται θέατρα εξελίξεων που ερεθίζουν τη φαντασία και μικραίνουν τις αποστάσεις, με αποκορύφωση τη διεθνή έκθεση των Παρισίων του 1900, την κορωνίδα του μοντέρνου, τότε, κόσμου ακριβώς στην υποδοχή του νέου αιώνα, που θα γιάτρευε κάθε κακό. Στο Ορσέ, η νέα έκθεση με τίτλο «Επιτέλους, το σινεμά! Τέχνες, εικόνες και θεάματα στη Γαλλία, 1833-1907» εγκαινιάζεται στις 28 Σεπτεμβρίου (με διάρκεια έως τις 16 Ιανουαρίου) ξετυλίγει μια συναρπαστική ιστορία γύρω από τη μοντέρνα ζωή. Ο νεωτερισμός του πρώιμου κινηματογράφου συνδέθηκε όχι μόνο με τις δυνατότητες της νέας τεχνολογίας αλλά και με τις δυνατότητες προβολής επιθυμιών του μέσου ανθρώπου στην οθόνη. Το σινεμά, το μουσικό θέατρο, η λαϊκή ψυχαγωγία των θεαμάτων επιτάχυναν τη μεταβολή των αντιλήψεων για τις σχέσεις ανάμεσα στα φύλα, τη διάθεση του σώματος, τον ερωτισμό, την υγιεινή, τη μόδα, την κατανάλωση, τη γαστρονομία. Ένας καινούργιος κόσμος αντικαθιστούσε τον παλαιό σε μια διεργασία που κράτησε πολλές δεκαετίες. Και αυτή είναι η συναρπαστική πλευρά της έκθεσης, που θέλει να μας καταστήσει κοινωνούς της μακράς διάρκειας αλλά και της πρώιμης ανατολής του μοντέρνου κόσμου, πριν από το 1850. Ο αστικός κόσμος που σφράγισε το πρόσωπο της Δύσης άρχισε σταδιακά να συγκροτείται μετά τον Ναπολέοντα, για να πυκνώσει μετά το 1830-1840 και να απογειωθεί μετά το 1860. Τα νεωτερικά ρεύματα στην τέχνη, τα νέα ήθη, ιδίως στο Παρίσι την εποχή των ιμπρεσιονιστών, οι μεγάλες εξελίξεις στην τεχνολογία καθόρισαν και τις επιθυμίες του κοινού που συνέρρεε στα πρόδρομα είδη του κινηματογράφου, όπως ήταν τα πανοράματα και οι κινούμενες εικόνες. Η έκθεση στο Μουσείο Ορσέ ανοίγει εκ νέου μια μεγάλη συζήτηση για τις απαρχές της μοντέρνας ζωής.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει **Ο ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Το κήτος του Ιωνά

Συνεχίζοντας από εκεί όπου το αφήσαμε την περασμένη Κυριακή, στο βιβλίο «Ο Αλμπερτ και η Φάλαινα» (Albert and the Whale, εκδ. Estate) του Αγγλου συγγραφέα Φίλιπ Χοάρε (Philip Hoare), στεκόμαστε σε μία από τις εικόνες που κοσμούν το πόνημά του: στην πρόσοψη του καθεδρικού του Αγίου Στεφάνου στο Χάλμπερσταντ της Γερμανίας κυριαρχεί ένας μακρόστενος σπόνδυλος. Ήταν το ξόρκι των ντόπιων απέναντι στην απειλή της πλημμύρας, καθότι: οι κάτοικοι πίστευαν ότι προερχόταν από το κήτος που κατάπιε τον Ιωνά...

Προσπαθώ να φανταστώ το δέος με το οποίο πρέπει να κοιτούσαν το οστό του κήτους οι κάτοικοι του Χάλμπερσταντ στα χρόνια του Αλμπρεχτ Ντίρερ. Θυμίζω ότι το βιβλίο του Χοάρε εφορμά από την εναγώνια αναζήτηση του μεγάλου Γερμανού ζωγράφου να φτάσει στις ακτές της Αμβέρσας και να δει από κοντά μια ξεβρασμένη φάλαινα.

«Δεν μπορείς να μιλήσεις για την αληθινή φύση του Λεβιάθαν με βάση τα οστά του».

Ο Ντίρερ δεν θα προλάβει ποτέ το κήτος στην ακτή. Οταν φτάσει, θα το έχουν πετσοκόψει οι κάτοικοι. Θα θαυμάσει μονάχα τα περιφερόμενα οστά ενός ζώου που εκείνη την εποχή προκαλούσε δέος.

Σήμερα στο YouTube μπορούμε να περάσουμε άπειρες ώρες παρακολουθώντας εικόνες με φάλαινες, καρχαρίες και άλλα «τέρατα». Την εποχή του Ντίρερ, όμως, ήταν κάτι τόσο σπάνιο και θαυμαστό, που ανήκε στη σφαίρα του αλλόκοτου και του φανταστικού.

«Ο Ιωνάς και η φάλαινα», έργο του 1621 που φιλοτέχνησε ο Πίετερ Λάστμαν. Η «φάλαινα» του πίνακα είναι, βέβαια, πλάσμα της φαντασίας του καλλιτέχνη.

«Είδα τα οστά του γίγαντα», θα καταγράψει στο σημειωματάριό του ο Ντίρερ. Ο Χοάρε, βάσει άλλων αναφορών, θα συμπεράνει πως επρόκειτο για τα οστά της φάλαινας της Αρκτικής που ζει τριακόσια ή και περισσότερα χρόνια. Συναγωνίζεται μόνο τον περίφημο καρχαρία της Γροιλανδίας: έχει παρατηρηθεί στις μέρες μας ένα τέτοιο ψάρι που είναι πολύ πιθανόν να έκανε το πρώτο του κολύμπι την εποχή του Ντίρερ...

«Στα μάτια του Ντίρερ», γράφει ο Χοάρε, «αυτά τα οστά ήταν σχεδόν αρχιτεκτονική. Κατανοητό αν αναλογιστούμε ότι οι φάλαινες συνήθιζαν να κοσμούν κτίρια με τα πλευρά τους και τον πόνο τους» (εξ ου και η αναφορά στον καθεδρικό με το οστό του κήτους του Ιωνά).

«Ο Ντίρερ γοητευόταν από τέτοια θαύματα», σημειώνει ο Αγγλος συγγραφέας. «Για έναν καλλιτέχνη ισοδυναμούσαν με μεγάλη πρόκληση και σαγήνη, αφού ήταν τόσο δύσκολο να τα κατανοήσεις. Οπως συνέβαινε και με τον Θεό, ουδείς μπορούσε να πει με τι ακριβώς έμοιαζαν αυτά τα κήτη ή για τι πράγματα ήταν ικανά».

Τα οστά δεν λένε τίποτα. Ο Χοάρε υπενθυμίζει την αποστροφή του Χέρμαν Μέλβιλ: «Δεν μπορείς να μιλήσεις για την αληθινή φύση του Λεβιάθαν με βάση τα οστά του. Πώς θα ήταν αν έβλεπε το ίδιο το ζώο, να αγωνιά για μια ανάσα σε κάποια απόμερη ακτή;».

Η τελευταία εικόνα είναι αποκαρδιωτική. Και όμως διατηρεί κάτι από εκείνη τη σκοτεινή, εξωτική γοητεία που είχε ο φυσικός κόσμος σε άλλες εποχές. Αυτή, ίσως, είναι το αληθινό πρόσωπο της νοσταλγίας: όταν η απομάγευση ήταν άγνωστη λέξη.

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Της ΜΑΡΙΑΛΕΝΑΣ **ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Ερωτας ο αναρχικός

Ο Αντόνιο είναι ένας μεσήλικας άνδρας που η ζωή τού έχει δώσει όνομα, διεύθυνση κατοικίας, χρήματα και μια ενδιαφέρουσα καριέρα. Εχει κοινωνική ζωή και φίλους. Πού και πού αρέσκεται να πηγαίνει σε οίκους ανοχής για να εκτονώνει την ανδρική του ορμή. Τον τελευταίο καιρό προτιμά το σπίτι της κ. Ερμελίνα γιατί είναι καθαρό, περιποιημένο και τα κορίτσια μικρά σε ηλικία και ακόμα αθώα. Είναι καλός και σταθερός πελάτης και τα πράγματα σε αυτές τις περιπτώσεις είναι πάντα ξεκάθαρα, ελεγχόμενα. Συναντά εκεί τη νεαρή Λάιντε. Ενα σιωπηλό, αυθάδικο νεαρό κορίτσι που δεν έχει τίποτα εντυπωσιακό, πέρα από την αδιαφορία που δείχνει προς το πρόσωπό του. Μια περίεργη αλλά τυχαία βραδινή συνάντηση μαζί της θα κινήσει το βλέμμα του. Εκείνη κρύβει μυστικά που σύντομα ο Αντόνιο αναζητά και του κεντρίζουν το ενδιαφέρον. Ψάχνει να βρει ποια είναι το πρωί, ποια είναι το βράδυ, σε ποιες συχνότητες κινείται, πώς διατηρεί την αυθάδικη αδιαφορία της απέναντι σε οτιδήποτε μπορεί να την ενοχοποιήσει, να την πλήξει, να την αμαυρώσει. Η νεαρή Λάιντε είναι το πρωί η μπαλαρίνα που ζει στον κόσμο του θεάτρου και ζει το βράδυ ή στα κενά της ημέρας τη ζωή μιας πόρνης, χορεύτριας νυχτερινού κέντρου. Ζει μια ζωή αχαρτογράφητη και κρυπτογραφημένη. Είναι προσωποποιημένη η επιθυμία, μια επιθυμία που κρατάει επτασφράγιστο το μυστικό της.

Κινείται σαν ένα θηλυκό αίνιγμα για τον Αντόνιο. Εκείνος θέλει τόσο από την αρχή να το λύσει. Να ζήσει παρακολουθώντας το μυστήριο της Λάιντε, στην προσπάθεια να την καταλάβει. Μέσα στον προβλέψιμο ελεγχόμενο κόσμο της ανδρικής βεβαιότητας, της ζωής του Αντόνιο και των ομοίων του, η Λάιντε φαίνεται να είναι το παράδοξο. Το παράδοξο του πώς δεν ελέγχεται η γυναικεία της επιθυμία από κανέναν άνδρα, τη στιγμή που βρίσκεται βουτηγμένη μέχρι τον λαιμό στην εξαρτητική σχέση του αγοραίου έρωτα. Και όμως. Η Λάιντε είναι το θηλυκό της αναρχικής ενόρμησης, μιας ζωής που δεν μπορεί να προβλεφθεί στην ολότητά της και μόνο ως γνήσιο θηλυκό διαπερνά τα θεμέλια του ανδρικού κόσμου. Αυτό πραγματεύεται το μυθιστόρημα του Ντίνο

SHUTTERSTOCK

Ο λόγος που γοητεύει τον Αντόνιο η Λάιντε είναι ακριβώς αυτός ο λόγος που δεν μπορεί να την έχει. Και ενώ η εκκίνηση είναι θαυμαστή, η πορεία δείχνει την ανικανότητα του άνδρα να απολαύσει χωρίς να ελέγξει.

Το «Ενας έρωτας» του Ντίνο Μπουτζάτι γράφτηκε το 1963 και αγνοήθηκε αρκετά χρόνια όσο ήταν εν ζωή. Σήμερα αυτό το βιβλίο είναι πιο επίκαιρο από ποτέ.

Μπουτζάτι με τίτλο «Ενας έρωτας» που γράφτηκε το 1963. Κυκλοφόρησε στα ελληνικά το 2017 από τις εκδόσεις Μεταίχμιο σε μετάφραση και επίμετρο Μαρίας Οικονομίδου. Πρόκειται για το έργο ενός μεγάλου συγγραφέα, που αγνοήθηκε αρκετά χρόνια όσο ήταν εν ζωή. Σήμερα αυτό το βιβλίο είναι πιο επίκαιρο από ποτέ.

Ο Αντόνιο ερωτεύεται σφόδρα μέσα σε αυτή την παράδοξη συνθήκη. Υποτάσσεται σε μια χίμαιρα. Από τη θέση του παίκτη που έχει τον έλεγχο της κατάστασης, μεταφέρεται στη θέση του αδύναμου, που κινδυνεύει να χάσει τα λογικά του. Σε έναν κόσμο που ακόμα και σήμερα οι γυναίκες που εκδίδονται είναι ο τελευταίος κρίκος της κοινωνικής αλυσίδας, πόσο μάλλον στα μέσα του προηγούμενου αιώνα, ο Μπουτζάτι γράφει το ανατρεπτικά πολιτικό –ναι πολιτικό– μυθιστόρημά του για τη δύναμη που ασκεί ο έρωτας και την ανατροπή που φέρει σε κοινωνικές τάξεις και οικονομικές σταθερότητες.

Γιατί είναι όμως πιο επίκαιρο από ποτέ; Διότι το ταξίδι της καταβύθισης του έρωτα του Αντόνιο, η επιθυμία του για την άπιαστη νεαρή Λάιντε, η ανάγκη του να έχει κοντά του ένα μυστήριο κορίτσι, να το κατακτήσει, να το γνωρίσει, να το αγαπήσει, τον φέρνει αντιμέτωπο σχετικά οψίμως με τον εαυτό του. Ενώ πίστευε ότι είχε κλείσει η ζωή του, εισέβαλε αιφνιδίως ένα νεαρό γυναικείο σώμα όπου με χορευτικές κινήσεις, του επέφερε ανεπανόρθωτο πλήγμα. Του καθρέφτισε πόσο μάταιες ήταν οι βεβαιότητές του και πόσο μοναχικά και απελπιστικά προβλέψιμα είχε ζήσει μέχρις εκείνη τη στιγμή τη ζωή του.

Υστερα από ένα καλοκαίρι σφοδρότητας, ο απόηχος των γυναικών που δολοφονήθηκαν (και στην Ιταλία οι γυναικοκτονίες αυξήθηκαν) δεν έχει κοπάσει. Το παράδοξο του έρωτα του ήρωα του Ιταλού συγγραφέα Ντίνο Μπουτζάτι έγκειται στο ότι πληρώνοντας χρήματα για το σώμα της Λάιντε, ήθελε να κατακτήσει την ψυχή της. Η δυσκολία του να ζει με κάτι που δεν κατανοεί και φυσικά δεν ελέγχει τον φέρνουν αντιμέτωπο με την ψυχική του καταρράκωση. Δεν του αρκεί να τη θαυμάζει ή να την παρατηρεί, θέλει να την κατέχει. Ο λόγος που τον γοητεύει αυτή η γυναίκα είναι ακριβώς αυτός ο λόγος που δεν μπορεί να την έχει. Και ενώ η εκκίνηση είναι θαυμαστή, η πορεία δείχνει την ανικανότητα του άνδρα να απολαύσει χωρίς να ελέγξει.

Ο έρωτας άλλωστε διαχρονικά είναι μια δύναμη παράδοσης και εξάρτησης, αλλά και ελευθερίας την ίδια στιγμή. Προϋποθέτει τη δυνατότητα να αναγνωρίζει κάποιος το αγαπημένο πρόσωπο ως κάτι οικείο αλλά και ανοίκειο την ίδια στιγμή. Που δεν θα του ικανοποιήσει απαραίτητα τις ανάγκες και πολλές από αυτές μπορεί να παραμείνουν αινιγματικές. Ποιος αντέχει σήμερα να διανύσει εσωτερικά μονοπάτια για να λύσει αινίγματα που αφορούν τον Αλλον; Ποιος βρίσκεται σήμερα ανοιχτός στην ανατροπή των βεβαιοτήτων του; Είναι η πιο ρευστή επένδυση, για αυτό και είναι πολιτική.

Το σίγουρο είναι ότι ο πραγματικός έρωτας παραμένει η πιο επαναστατική πράξη. Και ίσως είναι η μεγαλύτερη κίνηση της ύψιστης ανθρώπινης παραδοχής ότι ο άνθρωπος εξελίσσεται και προχωράει μόνο όταν παραδοθεί σε αυτό που δεν γνωρίζει για τον άλλον, και τελικά για τον εαυτό του.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της ΛΙΝΑΣ **ΠΑΝΤΑΛΕΩΝ**

Χρυσόσκονη και λάσπη

ΕΛΕΝΗ ΚΑΤΣΑΜΑ
Η ζωή και οι θάνατοι της Αλεξάνδρας Δελλή
εκδ. Πατάκη, **σελ.** 260

Η Αλεξάνδρα Δελλή, ένα κορίτσι με μακριά γκρίζα μαλλιά που έσταζαν πάνω της σαν βροχή, εγκαταλείπει τον μαγεμένο της τόπο, την Ερημιά, για να εγκατασταθεί σε μια κουζίνα, όπου ενταφιάζει την προ πολλού νεκρωμένη ζωή της. Μέχρι να συναντήσει τον άνδρα που θα την οδηγούσε σε «ένα σκοτάδι πέρα από κάθε φαντασία», ζούσε σε ένα καλύβι χτισμένο στον κόρφο μιας βελανιδιάς. Οι ρίζες εισχωρούσαν στους χωμάτινους τοίχους και έτσι το σπίτι πλάταινε και συστρεφόταν σύμφωνα με τους φυσικούς νόμους. Γεμάτο το σπίτι απ' τα «αδάμαστα που σέρνονταν από γωνιά σε γωνιά». Σε μια κόγχη πέτρωνε η Πέτρα, η μητέρα της Αλεξάνδρας, που παιδί ακόμα είχε κοιτάξει κατάματα τον Ταξιδευτή, όταν ήρθε να πάρει την ξεψυχισμένη της μάνα. Πέτρινος, σπαρμένος με βράχια, ήταν και ο κόσμος του Ακιόση, που οδήγησε την Αλεξάνδρα στον τρίτο και τελευταίο της θάνατο.

Η Ελένη Κατσαμά (γεν. 1973) έχει στο ενεργητικό της δεκατέσσερα βιβλία παιδικής και νεανικής λογοτεχνίας. Το τωρινό της μυθιστόρημα ανοίγεται στα σκοτάδια της ενήλικης ζωής, δίχως να αποστερείται τα στοιχειά και τις γιατρειές που ενδημούν στο ανήλικο φαντασιακό. Προσφέροντας θαύματα και γενναιόδωρη καλοτυχία, τα παραμύθια παρηγορούν την ανθρώπινη τρωτότητα. Το «ενήλικο» παραμύθι της Κατσαμά έχει πολύ θάνατο και αίμα, αφήνοντας ταυτόχρονα χαραμάδες για το απροσδόκητο. Ο Ανθέμης, ο εφηβικός έρωτας της Αλεξάνδρας, γεννήθηκε από το νερό, καταμεσής μιας σφοδρής καταιγίδας. Η ψυχή του ήταν διάφανη, όπως η μέδουσα που παλλόταν μέσα σε ένα βάζο με νερό. Ακόμα και βυθισμένη σε πυκνό σκοτάδι, η Αλεξάνδρα δεν ξεχνούσε τη μέδουσα του Ανθέμη, την έβλεπε πάντοτε να μαζεύει και να απλώνει μέσα στο νερό, ακτινοβολώντας μια διάφεγγη φωτεινότητα.

Ενα πλάσμα πάμφωτο είναι και το Αυτό που τριγυρίζει στα δάση της Ερημιάς. Αυτό, γεννημένο σε μια αετοφωλιά, φωταγωγημένο από ένα ολόγιομο φεγγάρι, μεγαλώνει στις παρυφές της ανθρώπινης ύπαρξης. Οταν Αυτό αντίκρισε την Αλεξάνδρα είδε τις σκιές που την κλωθογύριζαν, είδε τριγύρω της «να πεταρίζουν οι πεθαμένες της ψυχές». Κάπου δίπλα της φτερούγιζε ο καλός δράκος που τη συντρόφευε από παιδί. Οταν η Αλεξάνδρα ερωτεύθηκε τον Ανθέμη, σκέφτηκε πως έτσι όπως στεκόταν απέναντί της κρατώντας ένα δρεπάνι που αστραποβολούσε πάνω από τα αθέριστα στάχυα, ήταν σαν «μικρός χάρος». Θα θέριζε κάθε χαρά που υποσχόταν το γέλιο του. Και η ροδιά που φύτεψαν μαζί, μάλλον προοιωνιζόταν την άφευκτη αποδημία στους πλουτώνιους λειμώνες.

Οπως κάθε παραμύθι, το παραμύθι της Κατσαμά είναι ένα αναβοσβήσιμο ανάμεσα στο φως και στο έρεβος. Ομως, εδώ οι ήρωες ζουν εξίσου κακά, αν όχι χειρότερα, με τους υπόλοιπους θνητούς. Η χρυσόσκονη δεν στεγνώνει τη λάσπη. Οι συνδηλώσεις του θανάτου προδικάζουν τη μοίρα της ηρωίδας. Στο υφαντό της προίκας της λούφαζε ένας λύκος. Δίνοντας μια μαχαιριά στο εργόχειρο, αφύπνισε την υλακή του λύκου. Αφύλαχτη τη βρήκε ο Ακιόσης και την έσυρε στη βία της αληθινής ζωής. Τη δρακοσπηλιά της αντικατέστησε μια ασπρόμαυρη τηλεόραση.

Η βουκολική σκηνογραφία και η καλογραμμένη αφήγηση μεταμορφώνουν τη φύση σε έναν απέραντο θύλακο ηδονών και συντριβών. Κυκλωμένη από ομορφιά και απελπισία, η ηρωίδα παραδίδεται στη νομοτέλεια της θνητότητας. Η γενεαλογία της νεύει προς τη ζατελική φαντασμαγορία. Βέβαια, η Κατσαμά δεν φτιάχνει ένα σύμπαν, αλλά ένα μικρόκοσμο με θνησιγενείς αστραπές του υπερβατικού. Στην ξερή γη της Ερημιάς δεν κατοικεί ούτε η χάρις ούτε ο ερεβώδης Ραδάμανθυς. Η Αλεξάνδρα Δελλή ανήκει εξ ολοκλήρου στον κόσμο ετούτο.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΔΗΜΟΚΑ

Η Κατερίνα Δημόκα σπούδασε Ελληνική Φιλολογία - Γλωσσολογία και έχει μάστερ στη διδασκαλία της Ελληνικής ως ξένης γλώσσας. Εργασία και χαρά βρίσκει στο σχολείο, ενώ συνεργάζεται με τη Δημόσια Βιβλιοθήκη στη Λιβαδειά, όπου ζει. Εχει γράψει έξι βιβλία για παιδιά και νέους. Διακρίθηκε τρεις φορές από τη Γυναικεία Λογοτεχνική Συντροφιά και το 2018 κατατάχθηκε τρίτη από το ηλεκτρονικό περιοδικό «Ο Αναγνώστης» στην κατηγορία «Λογοτεχνικό βιβλίο για παιδιά». Τον Μάιο κυκλοφόρησε το εφηβικό μυθιστόρημά της «Δύο στόματα» από τις εκδόσεις Μεταίχμιο, που ανατρέχει στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και στη σφαγή του Διστόμου από τους ναζί το 1944.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;
Κορυφή του τοτέμ: «Γκέμμα» του καθηγητή μου, Δημήτρη Λιαντίνη. Μέση: «Συμφωνία ζωής» του Fredrik Backman και «Η αλήθεια για την υπόθεση Χάρρυ Κέμπερτ» του Zoël Dicker. Στα θέμελα, η ποιητική ανθολογία του Μ. Αναγνωστάκη.

Ποιος ήρωας/ηρωίδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;
Η Μαίρη Πόπινς, γιατί διασκεδάζει τα παιδιά, μετακινείται χωρίς ρύπους με μιαν ομπρέλα και δεν γερνάει.

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους συγγραφείς καλείτε, ζώντες και τεθνεώτες;
Ευγνώμων για το σκανδαλώδες προνόμιο, προσκαλώ κάθε Ανώνυμο συγγραφέα του 19ου αιώνα (βλ. έργα «Ρωσαγγλογάλλος», «Ελληνική Νομαρχία», «Στρατιωτική ζωή εν Ελλάδι»), ώστε να αποκαλυφθεί η ταυτότητά του και να προωθηθεί η φιλολογική έρευνα. Από τους ζώντες, την Ανίτα Ράτζα, ήτοι το πρόσωπο πίσω από το προσωπείο Ελενα Φεράντε.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;
Ο Μέγας και Ισαπόστολος Κωνσταντίνος δεν αναγνωρίζεται αντίστοιχα ως άγιος από τη Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία, γιατί αφαίρεσε τη ζωή της γυναίκας και του γιου του.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;
Το «Αιολική γη» του Ηλία Βενέζη.

Και ποιο είναι το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές;
Τα ομηρικά έπη, γιατί τα διδάσκω. Την «Πρακτική Φιλοσοφία» του Παπανούτσου, γιατί με διδάσκει.

Τι σημαίνει για τον νεαρό Γερμανό Στέφαν το ταξίδι στην Ελλάδα;
Την αυτοψία ενός πολιτισμού που του είχε μεταλαμπαδεύσει εξ απαλών ονύχων ο παππούς Ούβε.

Ο μύθος που έχει για τον Στέφαν η Ελλάδα επιβεβαιώνεται ή καταρρίπτεται εντέλει;
Επιβεβαιώνεται η σιαμαία συνεξάρτηση αρχαίας και σύγχρονης Ελλάδας μαζί με το αινιγματικό στίγμα ενός ανάδελφου λαού.

Δίστομο, εγγονός και παππούς: η τραυματική μνήμη φέρνει αυτογνωσία για τον ήρωά σας;
Η αλήθεια πάντοτε καθαίρει, αποκαλύπτοντας το έρμα και τα σαθρά βρεχάμενα, που κρύβονται στην μπουνάτσα. Τραύμα μπορεί να σημαίνει και προσδοκία επούλωσης, επίγνωση σε αναπλαστική διεργασία, συγγνώμη πέρα από την παιδική αφέλεια.

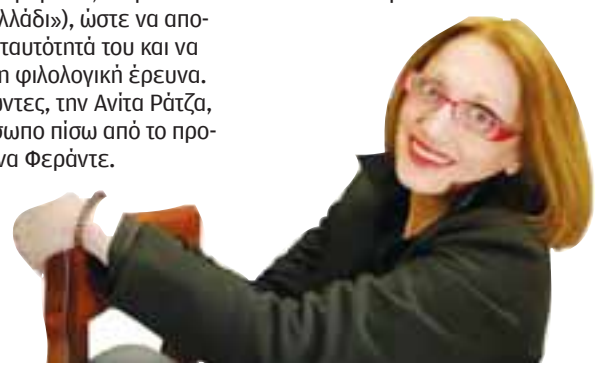

Πρώτα σε πωλήσεις

Αυτή την εβδομάδα

Μελέτες, δοκίμια, βιογραφίες

1. **«Χωράει όλη η αρχαιότητα στο ασανσέρ;»** του Θεόδωρου Παπακώστα (Key books)
2. **«Η Γεωγραφία είναι πολύ κουλ! - Ακτίβιτι μπουκ για μεγάλους»** (Διόπτρα)
3. **«Ρίζες και θεμέλια - Οδόσημα της ιστορίας του Ελληνισμού»** της Μαρίας Ευθυμίου (Πατάκη)
4. **«Η μεγάλη επανεκκίνηση»** των Κλάους Σβαμπ, Τιερί Μαλερέ (Λιβάνη)
5. **«Γιάννης Αντετοκούνμπο - Γράφοντας ιστορία»** του Χοσέ Μανουέλ Πουέρτας (Κάκτος)

Αυτή την εβδομάδα

Λογοτεχνία

1. **«Σικελικό ειδύλλιο»** της Σώτης Τριανταφύλλου (Πατάκη)
2. **«Εκεί που τραγουδάνε οι καραβίδες»** της Ντέλια Οουενς (Δώμα)
3. **«Το πράσινο σημειωματάριο»** της Κλερ Πούλι (Μεταίχμιο)
4. **«Το πράσινο φόρεμα»** της Λένας Μαντά (Ψυχογιός)
5. **«Η λέσχη φόνων της Πέμπτης»** του Ρίτσαρντ Οσμαν (Ψυχογιός)

• Αυτή την εβδομάδα τα στοιχεία παρέχονται από τα βιβλιοπωλεία «Ευριπίδης» (Α. Παπανδρέου 11, Χαλάνδρι - Κηφισίας 310, Κηφισιά)

Η Ερμούπολη, όταν ήταν το «Λίβερπουλ της Ελλάδας»

Ενα συναρπαστικό ταξίδι στον χρόνο

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΚΑΡΑΪΣΚΟΥ**

Η πρωτεύουσα της Σύρου, ένα ευρωπαϊκό άστυ χτισμένο πάνω στα μπλε νερά του Αιγαίου, είναι το απότοκο μιας απίθανης συγκυρίας, ουσιαστικά μιας προσφυγιάς: οι Χιώτες, οι Κασιώτες και οι Ψαριανοί κατέληξαν εκεί όταν τους κυνήγησε το σπαθί των Οθωμανών, αμέσως μετά την κήρυξη της Επανάστασης. Εως τότε το νησί ήταν υπό την προστασία των Καθολικών και στον λόφο της Ανω Σύρας στεκόταν για αιώνες μια τυπική κυκλαδίτικη καστροπολιτεία – κάτω, στο λιμάνι, όμως, δεν υπήρχε τίποτα το αξιοσημείωτο. Εκεί έστησαν τα παραπήγματά τους οι κατατρεγμένοι αυτοί έμποροι του Αιγαίου και σε ελάχιστα χρόνια είχαν δημιουργήσει ένα θαυμαστό αστικό οικοδόμημα, ένα σταθμό μεταξύ σπουδαίων λιμανιών Δύσης και Ανατολής, έναν κόμβο για το εμπόριο και τον πολιτισμό – την πόλη του Ερμή.

Ναυτιλία, εμπόριο και βιομηχανία άνθησαν τόσο που η πόλη έφτασε να αποκαλείται «Λίβερπουλ της Ελλάδας», στήνοντας ένα ζηλευτό δίκτυο από 68 φάμπρικες που έκαναν το άνυδρο και μικρό νησί να φωτοβολεί στο Αιγαίο με μια μεγάλη μηχανική καρδιά. Το άνοιγμα της διώρυγας της Κορίνθου, όμως, έκανε τον Πειραιά πρωταγωνιστή, και στα τέλη του 19ου και τις αρχές του 20ού αιώνα αυτός άρχισε να απορροφά την εμπορική κίνηση. Η κάποτε κραταιά βιομηχανία του νησιού παρήκμασε και έως το τέλος του αιώνα έκλεισαν και τα τελευταία εργοστάσια.

Ο επίμονος Συριανός

Κι όμως, πρόσφατα, μια από αυτές τις φάμπρικες ξαναζωντανεύει, κι αυτό οφείλεται σε έναν πεισματάρη νέο Συριανό. Ο Δημήτρης Σταυρακόπουλος έχει εμμονικά βαλθεί, εδώ και 14 χρόνια, να σώσει από τη λήθη το εντυπωσιακό αστικό παρελθόν της νησιωτικής του πατρίδας. Δεν τον χωρούν τίτλοι και χαρακτηρισμοί, αλλά ίσως μπορεί κανείς να τον αποκαλέσει «παθιασμένο συλλέκτη της συριανής ιστορίας». «Χωρίς εσάς, εμείς δεν είμαστε τίποτα», λέει χαρακτηριστικά στους μάστορες του ναυπηγείου του «Φουσκή», όπου συντηρεί τα δύο παραδοσιακά σκαριά του με ευλαβική προσοχή στην παράδοση. Ξέρει καλά πως όταν αυτοί φύγουν, θα φύγει και ένα μεγάλο κομμάτι της ίδιας της Ελλάδας. Εκεί τον γνώρισα όταν έφτιαχνε την «Ισαβέλλα», το πρώτο του παλιό συριανό σκαρί, πριν από τέσσερα χρόνια.

Τον θυμάμαι να καταφθάνει στον χώρο μέσα σ' ένα άψογα συντηρημένο παλιό Pony-Citroën, αυτό το συμπαθητικό μικρό τζιπάκι που έφτιαχνε η Namco στη Θεσσαλονίκη κατά τις δεκαετίες του '70 και του '80. Λίγη ώρα μετά την πρώτη μας γνωριμία, έχοντας διαγνώσει πως μοιραζόμαστε την ίδια τρέλα για τα «παλιά», μου είπε συνωμοτικά «έλα να σου δείξω κάτι» και τον ακολούθησα.

Διασχίσαμε την πάντα πολύβουη οδό Ηρώων Πολυτεχνείου, πάνω από τους ταρσανάδες και τη μαρίνα των αλιευτικών σκαφών, και μπήκαμε σε ένα στενό δρομάκι ανάμεσα σε παλιά βιομηχανικά κτίρια. Φθάσαμε σε ένα αδιέξοδο, δίπλα σε ένα συνεργείο δικύκλων, όπου άνοιξε μια μεγάλη σιδερένια πόρτα. Βρεθήκαμε σε έναν μικρό κήπο με χαλικόστρωτο πάτωμα, πνιγμένο στα αναρριχητικά φυτά.

Οι ήχοι από τον δρόμο είχαν σβήσει. Ήταν λες και είχαμε μπει στον προθάλαμο μιας άλλης διάστασης. Μια πόρτα στα δεξιά είχε μια παλιά μικρή επιγραφή που έλεγε, σε γοητευτική καθαρεύουσα, «Θυρωρείον» και μια άλλη στ' αριστερά είχε τυπωμένα πάνω της τα λόγια του Ρέι Μάνζαρεκ των Doors: «Υπάρχουν πράγματα γνωστά και πράγματα άγνωστα, και ανάμεσά τους βρίσκονται οι πόρτες».

Πριν μπει κάποιος στον χώρο βλέπει τα λόγια του Ρέι Μάνζαρεκ των Doors: «Υπάρχουν πράγματα γνωστά και πράγματα άγνωστα, και ανάμεσά τους βρίσκονται οι πόρτες».

Το περιβάλλον ήταν θεατρικό, ένα σκηνικό φτιαγμένο για να ζήσεις μια εμπειρία: το στενάκι ανάμεσα στα παλιά κτίρια, το καθαρτήριο μεταξύ αληθινού και ονειρικού κόσμου ανάμεσα στις δύο σιδερένιες πόρτες, το υπαινικτικό απόφθεγμα στην πόρτα –τι να υπήρχε άραγε από πίσω;– θα δικαιολογούσε όλη αυτή την προοικονομία;

Κλωστοϋφαντουργία Ζησιμάτου, Ερμούπολη. Οι ραπτομηχανές «παγωμένες» το 1986, όταν έκλεισε το εργοστάσιο.

Ο κύριος χώρος παραγωγής, όπως φαίνεται από τον ημιώροφο.

Η επιφάνεια ενός γραφείου: ο χρόνος έχει σταματήσει 35 χρόνια πριν.

Το θυρωρείο στην είσοδο.

Βιομηχανικά εφήμερα: ένα μικρό μουσείο της κλωστοϋφαντουργικής ιστορίας της Σύρου.

Ο χώρος βαφής υφασμάτων (αριστερά) και οι μηχανικοί αργαλειοί.

Η αίθουσα εκδηλώσεων με τις προθήκες της συλλογής αρχειακού υλικού.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΑΡΑΪΣΚΟΣ

Η εντυπωσιακά αναπαλαιωμένη κλωστοϋφαντουργία Ζησιμάτου

Ανακαλύπτοντας τι κρύβεται από πίσω, καταλάβαινες πως ο Σταυρακόπουλος, τα παλιά του οχήματα (ιστορικά αυτοκίνητα, ποδήλατα ή σκαριά), τα σπάνια παλιά έντυπα ή έπιπλα που συλλέγει και το ίδιο το εργοστάσιο φτιάχνουν όλα μαζί μια συμπαγή ενότητα, μια χρονοκάψουλα που, μετά 14 χρόνια συλλογής και έρευνας, μοιάζει να έχει πια τη δύναμη να σε γυρνάει πίσω στα χρόνια.

Το όλο εγχείρημα σε ξεναγεί στην παλιά Σύρο με τρόπο βιωματικό και συγκινητικό.

Εχοντας πάρει, πολύ πρόσφατα, τη μορφή μιας αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρείας με το όνομα Hermoupolis Heritage, το όλο εγχείρημα σε ξεναγεί στην παλιά Σύρο με τρόπο βιωματικό και συγκινητικό.

Στο εργοστάσιο βρίσκει κανείς, εκτός από έναν εντυπωσιακά αναπαλαιωμένο βιομηχανικό χώρο και ένα άτυπο μουσείο βιομηχανίας και κλωστοϋφαντουργίας: σε έναν αχανή χώρο, δίπλα στις μηχανές, έχει στηθεί μια μακρά σειρά από ξύλινες προθήκες όπου κανείς γίνεται μάρτυρας αμέτρητων δυσεύρετων εφήμερων της παλιάς βιομηχανικής αίγλης της κυκλαδικής πρωτεύουσας.

Παραδίπλα, μια εξίσου μακρά σειρά από ξύλινα τραπέζια κι ένα παλιό πιάνο: ο χώρος εδώ και λίγο καιρό διατίθεται όχι μόνο για περιηγήσεις αλλά και για εκλεκτικά πολιτισμικά δρώμενα. Οταν η σιδερένια πόρτα κλείνει πίσω, επιστρέφοντας στην κίνηση του δρόμου, η μεγάλη θαλασσινή πολιτεία τριγύρω μοιάζει να πάλλεται από στρώσεις συναρπαστικής, κρυφής ιστορίας και το αναπάντεχο αστικό της θαύμα φαίνεται να ταιριάζει γάντι με τον αναπάντεχο Δημήτρη Σταυρακόπουλο και τις ρομαντικές, απίθανες βόλτες του στις μηχανές του χρόνου.

ΥΓ.: Το εργοστάσιο κλωστοϋφαντουργίας Ζησιμάτου έκλεισε απότομα στις 28 Αυγούστου του 1986 και ακριβώς 35 χρόνια μετά, στις 28 του Αυγούστου που πέρασε, η Hermoupolis Heritage το ξανάνοιξε, για μία βραδιά, προσκαλώντας σε μια συγκινητική εκδήλωση όλους τους εργαζομένους, μέλη της οικογένειας των ιδιοκτητών αλλά και της τοπικής κοινωνίας και αυτοδιοίκησης. Τη Hermoupolis Heritage μπορεί να βρει κανείς στο ομώνυμο προφίλ της στο Instagram.

Μια γυναίκα αντιμέτωπη με τη φωτιά της

Η Αμάντα Μιχαλοπούλου μιλάει στην «Κ» για την επανερμηνεία της Φαίδρας

Συνέντευξη στον **ΝΙΚΟΛΑ ΖΩΗ**

Οταν η Κατερίνα Ευαγγελάτου πρότεινε στην Αμάντα Μιχαλοπούλου να γράψει ένα σύγχρονο θεατρικό έργο βασισμένο στην «Ιφιγένεια εν Αυλίδι» του Ευριπίδη, στο πλαίσιο του κύκλου «Contemporary Ancients» του Φεστιβάλ Αθηνών και Επιδαύρου, η συγγραφέας αρνήθηκε ευγενικά. «Με ενδιέφερε μια πιο συγκροτημένη προσωπικότητα. Δεν μπορώ πια να ασχολούμαι με μικρά κορίτσια», λέει μισοαστεία - μισοσοβαρά στην «Κ».

Η εναλλακτική πρόταση της καλλιτεχνικής διευθύντριας του Φεστιβάλ ήταν πιο δελεαστική: αφορούσε τον «Ιππόλυτο» του Ευριπίδη και τη βασική ηρωίδα του έργου, τη Φαίδρα. «Το βρήκα τρομερά ενδιαφέρον», θυμάται η συγγραφέας. «Ολοι οι άνδρες που ασχολήθηκαν με τη Φαίδρα, το έκαναν στερεοτυπικά. Είναι σχεδόν δευτεραγωνίστρια, τόσο στον "Ιππόλυτο", όσο και στα αντίστοιχα έργα του Σενέκα και του Ρακίνα, που επίσης δεν στάθηκαν στην ψυχοσύνθεση της ηρωίδας και δεν την κατάλαβαν, με τον απλό τρόπο που ένας άνδρας δεν καταλαβαίνει μια γυναίκα και το αντίστροφο. Θεωρώ ότι σε πολλές περιπτώσεις, το αρχαίο δράμα βλέπει στο πρόσωπο της γυναίκας μια υστερική προσωπικότητα. Ειδικά της μεσήλικης».

Το αποτέλεσμα ήταν το έργο «Η Φαίδρα καίγεται». Παρουσιάστηκε τον Ιούλιο στη Μικρή Επίδαυρο, σκηνοθετημένο από τον Γιάννη Καλαβριανό, με την Αννα Μάσχα στον πρωταγωνιστικό ρόλο και τον Νίκο Λεκάκη ως Ιππόλυτο. Οπως και τα υπόλοιπα έργα του κύκλου «Contemporary Ancients» (το «Σπίτι με τα φίδια» του Βαγγέλη Χατζηγιαννίδη, η «Κρεουργία» του Γιάννη Μαυριτσάκη και το «γάλα, αίμα» της Αλεξάνδρας Κ*, που συνομιλούν αντίστοιχα με τις «Τραχίνιες», τις «Βάκχες» και τη «Μήδεια»), έτσι και το έργο της Αμάντας Μιχαλοπούλου συμμετείχε σε ένα καλλιτεχνικό εγχείρημα που, σύμφωνα με τη σχετική περιγραφή του Φεστιβάλ, «τροφοδοτεί τον διάλογο της θεατρικής γραφής με το Αρχαίο Δράμα, προσφέροντας νέο πεδίο αναστοχασμού πάνω στη σχέση των μύθων με τη σύγχρονη ταυτότητα». Πρόκειται επίσης για ένα εγχείρημα που εν μέρει επαναλαμβάνεται: μετά το «γάλα, αίμα» και την «Κρεουργία» που ήδη ανέβηκαν στο Θέατρο Πέτρας, η «Φαίδρα» της Αμάντας Μιχαλοπούλου παρουσιάζεται στον ίδιο χώρο, τη Δευτέρα στις 9 μ.μ.

ΘΩΜΑΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ

Η Αννα Μάσχα στον πρωταγωνιστικό ρόλο και ο Νίκος Λεκάκης ως Ιππόλυτος.

«Ολοι οι άνδρες που ασχολήθηκαν με τη Φαίδρα, το έκαναν στερεοτυπικά. Είναι σχεδόν δευτεραγωνίστρια, τόσο στον "Ιππόλυτο", όσο και στα αντίστοιχα έργα του Σενέκα και του Ρακίνα».

Τι έχει αλλάξει λοιπόν εδώ, σε σχέση με την τραγωδία του Ευριπίδη; Η πλοκή διαδραματίζεται σε κάποιο παραθαλάσσιο εξοχικό της Πελοποννήσου, ένα καλοκαίρι με καύσωνα. Η Φαίδρα είναι μια γυναίκα που γιορτάζει τα 52α γενέθλιά της, όσο ο άνδρας της, ο Θησέας, λείπει για δουλειές. Η ίδια έχει αδυναμία στον θετό της γιο, τον Ιππόλυτο, αλλά όταν θέλει να του εξηγήσει κάτι, χάνονται όσα θέλει να πει. Ευτυχώς για εκείνη που, όταν έρχεται η κρίσιμη ώρα, αντιμετωπίζει τον ερωτισμό της ως κάλεσμα ζωής και δεν πεθαίνει. Οπως γράφει η Αμάντα Μιχαλοπούλου στον πρόλογο του έργου (που μαζί με τα υπόλοιπα του κύκλου, κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Νεφέλη), η δική της Φαίδρα είναι έτοιμη «να ζήσει την υπόλοιπη ζωή της ακούγοντας το κάλεσμα του πάθους ως υπόσχεση ζωτικότητας».

Πρόκειται άραγε για μια αποκατάσταση του μύθου υπέρ του γυναικείου προσώπου, σύμφωνα με τα αιτήματα της εποχής; «Ναι και δεν το θεωρώ καθόλου κακό», αποκρίνεται η συγγραφέας. «Το να ξαναδιαβάζουμε κείμενα πατριαρχικά, που έχουν διαμορφώσει την τέχνη και τη ζωή μας, το βρίσκω θεμιτό, ενδιαφέρον και αγωνιστικό με ένα τρόπο. Με τόσα που συμβαίνουν σήμερα, αναγνωρίζω ότι όταν διάβαζα κείμενα γραμμένα από άνδρες, ταυτιζόμουν τόσο με το βλέμμα τους, που ξεχνούσα να σκεφτώ ως γυναίκα. Το θεωρούσα σχεδόν ελάττωμα. Στην Ελλάδα, όταν άρχισα να γράφω, υπήρχε η υποτιμητική ταμπέλα της γυναικείας λογοτεχνίας, που παρέπεμπε αποκλειστικά σε μια συναισθηματολογία. Ηταν ένα κλισέ, που δυσκόλεψε πολύ τις γυναίκες συγγραφείς της γενιάς μου στην προσπάθειά τους να μιλήσουν και ως γυναίκες. Γιατί είναι άλλο το να γράφεις ως ερμαφρόδιτο ον –που είναι και η συνθήκη του συγγραφέα– και άλλο το να αφουγκραστείς, να κατανοήσεις τη γυναικεία κατάσταση».

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΤΣΟΥΜΠΛΕΚΑΣ

Οι αρχαίοι συγγραφείς «δεν στάθηκαν στην ψυχοσύνθεση της ηρωίδας και δεν την κατάλαβαν», λέει η Αμάντα Μιχαλοπούλου.

Ειδικά αν μιλάμε για μια γυναίκα στην ηλικία της Φαίδρας. «Τις προάλλες», καταλήγει η Αμάντα Μιχαλοπούλου, «είδα σε ένα φαρμακείο την αφίσα ενός συνεδρίου για την εμμηνόπαυση. Είχε τη φωτογραφία μιας γυναίκας με κοντό καρέ μαλλί, που κρατούσε μια ροζ βεντάλια. Η κόρη μου με ρωτούσε γιατί εκνευρίστηκα και έπρεπε να της εξηγήσω όλο το στερεότυπο: στο συλλογικό υποσυνείδητο, η 55άρα, η 60άρα, είναι μια γυναίκα που δεν μπορεί να κοιμηθεί γιατί έχει εξάψεις. Κλαίει, είναι υστερική και παθαίνει κατάθλιψη. Για να μην πούμε και ότι ο άνδρας της ξενοκοιτάζει. Οπως στον παλιό ελληνικό κινηματογράφο».

«Η Φαίδρα καίγεται»,
27 Σεπτεμβρίου, 9 μ.μ.,
στο Θέατρο Πέτρας.

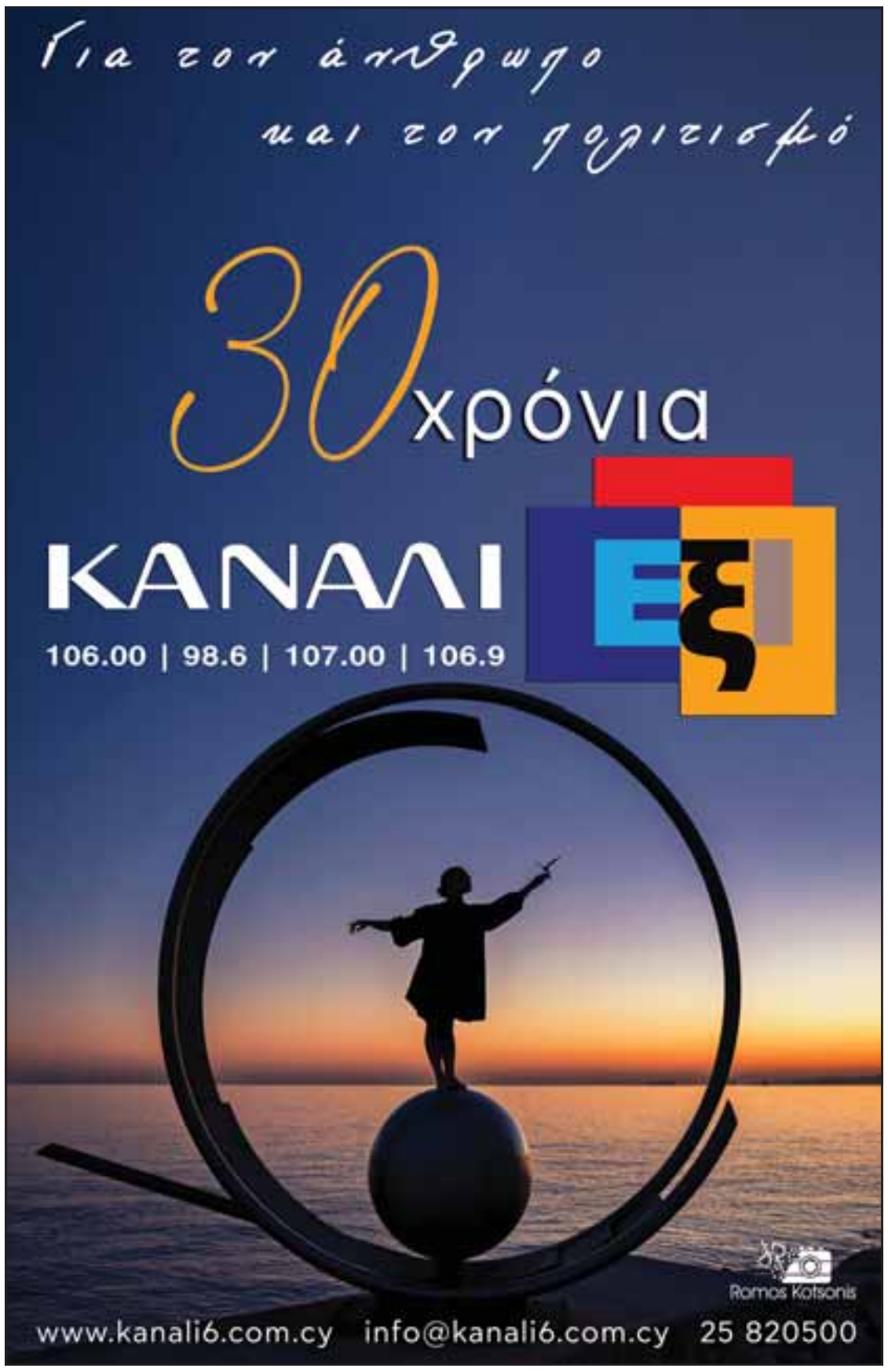

«Περιμένοντας τον Γκοντό» να ελευθερώσει τις σκέψεις τους

Ενα έξυπνο φιλμ από τη Γαλλία

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Ενας θρίαμβος ★★★
ΚΩΜΩΔΙΑ (2020)
Σκηνοθεσία: Εμανουέλ Κουρκόλ
Ερμηνείες: Καντ Μεράντ, Ντέιβιντ Αγιάλα, Πιερ Λοτέν

Μια διαφορετικού ύφους κωμωδία μάς έρχεται αυτή την εβδομάδα από τη Γαλλία, με ήρωες που καταφθάνουν μέσα από το γκρίζο περιβάλλον της φυλακής. Ο Ετιέν, ένας θεατρικός ηθοποιός που έχει αφήσει πίσω τις καλές ημέρες της καριέρας του και πλέον δουλεύει ευκαιριακά, αναλαμβάνει υπεύθυνος ενός θεατρικού εργαστηρίου σε μια φυλακή, συγκεντρώνοντας γύρω του έναν ετερόκλητο θίασο τροφίμων. Εχοντας βαρεθεί τα σαχλά σκετσάκια, θα τους προτείνει να ανεβάσουν το διάσημο, αλλά και δύσκολο, «Περιμένοντας τον Γκοντό» του Σάμιουελ Μπέκετ και σύντομα θα πέσουν όλοι με τα μούτρα στη δουλειά. Το αποτέλεσμα μάλιστα είναι τόσο καλό, ώστε θα τους δοθεί ειδική άδεια να περιοδεύσουν και σε θέατρα εκτός φυλακών.

Ο σπουδαίος Γάλλος ηθοποιός Καντ Μεράντ είναι εδώ υπέροχος, στον ρόλο ενός ανθρώπου που ξαναβρίσκει το πάθος του για δουλειά και καλλιτεχνική δημιουργία στο πιο απίθανο μέρος. Η σχέση του με τους τροφίμους δεν είναι βέβαια εύκολη· κάποιοι συμμετέχουν στο έργο από απλή βαρεμάρα, άλλοι έχουν ακόμη πιο υστερόβουλους σκοπούς. Από την άλλη, το σπουδαίο κείμενο του Μπέκετ, που ουσιαστικά μιλάει για μια μόνιμη κατάσταση αναμονής, στην οποία βρίσκονται και οι ίδιοι, σύντομα θα τους συνεπάρει, μαζί με την ομαδική δουλειά και το δέσιμο που φέρνουν οι εκατοντάδες ώρες πρόβας.

Ολα αυτά φυσικά δημιουργούν συναισθηματικές φορτίσεις και εντάσεις που ξεπερνούν τα όρια της συμβατικής κωμωδίας. Το πάντρεμα που πετυχαίνει ο σκηνοθέτης και σεναριογράφος Εμανουέλ Κουρκόλ είναι σε μεγάλο βαθμό αρμονικό, συνδυάζοντας το συλλογικό και ατομικό δράμα των κρατουμένων με τις κωμικές καταστάσεις που προκύπτουν μέσα στον μικρόκοσμο του «θιάσου».

Εκείνο που έχει επίσης ενδιαφέρον είναι πως πηγή έμπνευσης για την ταινία αποτέλεσαν πραγματικά γεγονότα. Συγκεκριμένα, το 1985 ο Σουηδός ηθοποιός και σκηνοθέτης Γιαν Γιόνσον ανέβασε με μεγάλη επιτυχία μαζί με κρατούμενους στη φυλακή υψίστης ασφαλείας στην Κούμλα το έργο «Περιμένοντας τον Γκοντό» του Σάμιουελ Μπέκετ. Στη δημόσια πρεμιέρα της παράστασης, μάλιστα, οι κρατούμενοι απέδρασαν, γεγονός που ενθουσίασε τον ίδιο τον Μπέκετ.

Ο σκηνοθέτης της ταινίας σημειώνει από την πλευρά του τα εξής: «Δεν ήθελα να κάνω μια απαισιόδοξη ταινία, ακόμη κι αν μιλάει για μια δύσκολη πραγματικότητα. Οσο υπάρχουν άνθρωποι, μια ακτίδα φωτός μπορεί πάντα να φανεί. Το κλασικό μιλάει απευθείας στα συναισθήματα των κρατουμένων. Το κενό, η απουσία, η αναμονή, η αδράνεια είναι η καθημερινότητά τους και στην πραγματική ιστορία οι κρατούμενοι είχαν συγκινηθεί βαθιά από αυτό το οικουμενικό κείμενο».

Ο σπουδαίος Γάλλος ηθοποιός Καντ Μεράντ (τρίτος από αριστερά) είναι υπέροχος στον ρόλο ενός ανθρώπου που ξαναβρίσκει το πάθος του για δουλειά και καλλιτεχνική δημιουργία στο πιο απίθανο μέρος Ωστόσο, οι σχέση του με τους φυλακισμένους δεν είναι εύκολη...

HOME CINEMA

Ο ζωντανός θρύλος της Formula 1 αποκαλύπτεται

Επάνω, ο Μικαελ Σουμάχερ στο ομότιτλο ντοκιμαντέρ του Netflix «Σουμάχερ». Κάτω, σκηνή από την ταινία «Το παιχνίδι με τη φωτιά», που είναι διαθέσιμη στο Ertflix.

Σουμάχερ ★★★½
ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ (2021)
Σκηνοθεσία: Χανς-Μπρούνο Κάμερτονς
Εμφανίζονται: Κορίνα Σουμάχερ, **Μίκα** Χάκινεν, Ζαν Τοντ

Το πολυαναμενόμενο ντοκιμαντέρ του Netflix σχετικά με τον ζωντανό θρύλο της Formula 1, Μικαελ Σουμάχερ, επιτέλους κυκλοφόρησε στην πλατφόρμα. Αρκετοί ίσως έχουν ξεχάσει πως ο Γερμανός πρώην πιλότος είναι ακόμη στη ζωή, έπειτα από το τρομερό ατύχημα που είχε τον Δεκέμβριο του 2013, ωστόσο αυτό με το οποίο ασχολείται η ταινία είναι κυρίως το αποτύπωμα, η κληρονομιά που έχει αφήσει ο Σουμάχερ στον μηχανοκίνητο αθλητισμό. Ξεκινώντας από τα παιδικά του χρόνια, όταν έτρεχε στα καρτ με μισολιωμένα λάστιχα –και φυσικά κέρδιζε– προχωράει στην απότομη άνοδό του στη Formula 1 και στη σχεδόν άμεση καταξίωση. Σε ένα ντοκιμαντέρ με αρκετές συγκινητικές στιγμές, η πιο έντονη ίσως είναι αυτή που αναφέρεται στον θάνατο του Αϊρτον Σένα. Ως γνωστόν, ο Σουμάχερ οδηγούσε πίσω από τον Βραζιλιάνο μύθο εκείνη την αποφράδα ημέρα στην Ιμόλα, κερδίζοντας μάλιστα και τον αγώνα στο τέλος της ημέρας. Φυσικά ακολούθησαν η συντριβή και το σοκ για τον χαμό του αντιπάλου του. Παρ' όλα αυτά, εάν υπήρχε ένας άνθρωπος που μπορούσε να ξεπεράσει τα πάντα και με ατσάλινη θέληση να συνεχίσει, αυτός ήταν ο Γερμανός, επτά φορές (τελικά) παγκόσμιος πρωταθλητής. Η πορεία του από τη μικρή Μπενετόν στη Φεράρι, με την οποία γνώρισε την απόλυτη δόξα, καταγράφεται εδώ λεπτομερειακά μέσα από συνεντεύξεις σπουδαίων παραγόντων του σπορ, αντιπάλων σαν τον τρομερό Φινλανδό Μίκα Χάκινεν, αλλά και της συζύγου του Κορίνα, η οποία, ως γνωστόν, ακολουθούσε πάντα κάθε βήμα του.

Το παιχνίδι με τη φωτιά
★★★★
ΔΡΑΜΑ (2018)
Σκηνοθεσία: Λι Τσανγκ Ντονγκ
Ερμηνείες: Στίβεν Γέουν, Αχ-Ιν Γιου, Γέονγκ-Σέο Γιουν

Από την πλατφόρμα του Ertflix, αυτή την εβδομάδα επιλέγουμε ένα εξαιρετικό φιλμ του δεξιοτέχνη Λι Τσανγκ Ντονγκ. Βασιζόμενος στο διήγημα «Barn Burning» του Χαρούκι Μουρακάμι, ο Κορεάτης auter δημιουργεί ένα βραδυφλεγές φιλμ που έχει στον πυρήνα του ένα ερωτικό τρίγωνο. Ο Γιονγκσού, ένας νεαρός που μόλις έχασε τη δουλειά του, πέφτει τυχαία πάνω σε μια παλιά γνωστή που έμενε κάποτε στη γειτονιά του. Μεταξύ τους αναπτύσσεται ένα σύντομο ειδύλλιο, όμως εκείνη σύντομα φεύγει για ταξίδι, αναθέτοντάς του να προσέχει τη γάτα της. Επιστρέφοντας θα του συστήσει τον Μπεν, έναν μυστηριώδη συνομήλικό τους, πλούσιο κατά τα φαινόμενα, ο οποίος είναι πλέον μαζί της. Ο Γιονγκσού αρνείται να τα παρατήσει και με την εμμονή του σύντομα αποκαλύπτει συνταρακτικά μυστικά. Το αργόσυρτο πρώτο μέρος της ταινίας μάς προετοιμάζει για το πιο συναρπαστικό δεύτερο, όπου η αφήγηση παίρνει τη μορφή ιδιότυπου αστυνομικού θρίλερ, με τους ήρωες να μοιάζουν ανίκανοι να ξεφύγουν από την τραγική τους μοίρα.

ΡΙΚ1 ΤΗΛ.: 22862000

21.30 Παραδοσιακή βραδιά
07.30 Θεία λειτουργία
10.30 Καμώματα τζι αρώματα Κωμική σειρά εποχής.
11.30 Κάποτε το '80 - (Ε) Κωμική σειρά.
12.30 Χωρίς αποσκευές, V - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή.
13.00 Η ζωή μας ένα τραγούδι Μουσική εκπομπή.
14.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
14.15 Κοίτα με στα μάτια - (Ε) Κοινωνική σειρά.
14.30 Αμύνεσθαι περί πάτρης Ενημερωτική εκπομπή.
15.00 Επιστήμη και Κοινωνία Ενημερωτική εκπομπή.
16.15 Σε προσκυνώ γλώσσα Κοινωνική εκπομπή.
17.15 Ο δρόμος έχει τη δική του ιστορία - (Ε) Ντοκιμαντέρ.
17.30 Χρονογράφημα - (Ε)
18.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
18.15 Αφανείς ήρωες - (Ε) Ιστορίες ανθρώπων που ξεχώρισαν στην Κύπρο ή το εξωτερικό.
18.55 Μουσικό ραντεβού - (Ε) Μουσική εκπομπή.
19.20 Λούνα Παρκ - (Ε) Κωμική σειρά.
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
21.00 Αθλητική Κυριακή
21.30 Παραδοσιακή βραδιά Ψυχαγωγική εκπομπή με την Άντρη Καραντώνη.
23.15 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
23.20 **Χρονογράφημα - (Ε)**
23.45 Επιστήμη και Κοινωνία (Ε)
00.45 Κάποτε το '80 - (Ε)
02.45 Αθλητική Κυριακή - (Ε)

ΡΙΚ2 ΤΗΛ.: 22862000

22.00 Tumbledown
07.30 Το γαϊτανάκι - (Ε) Παιδικό θέατρο.
09.00 Παιδική ζώνη
α. Μάγια η μέλισσα
β. Το θαυμαστό ταξίδι του Νιλς Χόλγκερσον
γ. Ο μικρός Χνουδωτός
δ. Μπόμπι και Μπιλ
11.00 Στη Χώρα του Γιατί - (Ε) Παιδικό πρόγραμμα.
11.30 Παιδική ζώνη
16.00 Ιστορίες του χωρκού - (Ε) Κωμική σειρά.
16.25 Μανώλης και Κατίνα - (Ε) Κωμική σειρά.
16.50 Χωρίς αποσκευές - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή.
17.15 Το μικρό σπίτι στο λιβάδι Οικογενειακή σειρά.
18.05 Γυναίκα Κοινωνική εκπομπή.
18.15 Προσωπογραφίες - (Ε) Πολιτιστική εκπομπή με τη Μαρία Αγγελίδου.
19.00 Μαζί / Birlikte, II - (Ε) Δικοινοτική εκπομπή.
19.40 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Αγγλική)**
19.50 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Τουρκική)**
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
21.05 Travel Diary - (Ε) Ντοκιμαντέρ.
22.00 Καινούργια αρχή (Tumbledown). Ρομαντική κομεντί, με τη Ρεμπέκα Χολ, Τζέισον Σουντέικις, κ.ά.
23.40 Προσωπογραφίες - (Ε) Πολιτιστική εκπομπή,
00.30 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** (Αγγλική και Τουρκική)
00.55 ΓΙΟΥΡΟΝΙΟΥΣ

ALPHA ΤΗΛ.: 22212400

21.20 Η γη της Ελιάς
06.00 60' Ελλάδα - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή.
07.00 Το αύριο μάς ανήκει - (Ε) Κοινωνική σειρά.
08.15 Η φαμίλια - (Ε) Κωμική σειρά.
09.30 Εύκολα και σπιτικά
10.00 Σαββατοκύριακο με τον Μάνεση Ενημερωτική εκπομπή.
13.00 Οικογενειακές ιστορίες - (Ε) Αυτοτελείς ιστορίες.
14.00 The Chase - (Ε) Τηλεπαιχνίδι.
14.45 Το σόι σου - (Ε) Κωμική σειρά.
16.00 Λούης Night Show - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
17.45 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα - (Ε) Κωμική σειρά.
18.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
18.10 Συνέχεια της σειράς
19.10 Άσε μας ρε μαμά Κωμική σειρά με τους Παναγιώτα Βλαντή, Ιεροκλή Μιχαηλίδη, κ.ά.
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
21.20 Η γη της Ελιάς Κοινωνική σειρά με τους Πασχάλη Τσαρούχα, Αντιγόνη Κουλουκάκου, κ.ά.
23.30 Ξένη ταινία
01.00 Κάρμα - (Ε) Κοινωνική σειρά.
01.45 World party - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή.
03.15 Σαββατοκύριακο με τον Μάνεση - (Ε) Ενημερωτική εκπομπή.

ΑΝΤ1 ΤΗΛ.: 22200200

21.20 Mr. Bean's Holiday
06.30 40 κύματα - (Ε) Κωμική σειρά.
08.00 Santa Γιολάντα - (Ε) Κωμική σειρά.
09.00 Mamma Mia - (Ε) Κωμική σειρά.
09.20 Την πάτησα - (Ε) Κωμική σειρά.
10.10 Κάνε γονείς να δεις καλό Κωμική σειρά.
11.00 Φίλα τον βάτραχό σου Κωμική σειρά.
12.00 Υγεία πάνω απ' όλα Ενημερωτική εκπομπή, για την υγεία, με τη Φωτεινή Γεωργίου.
12.50 Ενώπιος ενωπίω - (Ε) Ενημερωτική εκπομπή με τον Νίκο Χατζηνικολάου.
14.10 Ήλιος - (Ε) Δραματική σειρά.
16.20 Casa De Mikel, III - (Ε) Εκπομπή, με τον Μιχάλη Σοφοκλέους και τη Χριστίνα Κυριάκου.
18.00 **Τα νέα του ΑΝΤ1 σε 10΄**
18.15 La Pasta PomiLωri - (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά.
20.15 **Τα νέα του ΑΝΤ1**
21.20 Mr. Bean's Holiday Κωμωδία, με τους Γουίλεμ Νταφόε, Ρόουαν Άτκινσον, κ.ά.
00.00 American Made Περιπέτεια
00.50 Football stories - (Ε) Ντοκιμαντέρ.
01.40 7 ζωές - (Ε) Κωμική σειρά.
02.30 Τα μαχαιρώματα - (Ε) Κωμική σειρά.

ΟΜΕGΑ ΤΗΛ.: 22477777

21.15 Έρωτας με διαφορά
07.00 Θεία λειτουργία
09.50 OPEN Weekend Ψυχαγωγική εκπομπή, με την Ελένη Τσολάκη.
13.00 Τροχός της τύχης - (Ε) Τηλεπαιχνίδι, με τον Πέτρο Πολυχρονίδη
15.00 Life is a beach - (Ε) Ο Χάρης Κιαγιαδάκης προσκαλεί φίλους και γνωστούς σε ένα road trip με campervan.
16.00 Greeces's Next Top Model 4 - (Ε) Διαγωνισμός μόδας με τους Δημήτρη Σκουλό, Άγγελο Μπράτη, Ζενεβιέβ Μαζαρί και Ισμήνη Παπαβλασοπούλου.
18.00 **OMEGA NEWS**
18.10 Δε Γκρανμάδερ - (Ε) Εκπομπή με τον Ιεροκλή Μιχαηλίδη
19.10 Joker - (Ε) Τηλεπαιχνίδι γνώσεων, με τον Αλέξη Γεωργούλη.
20.10 **OMEGA NEWS**
21.15 Έρωτας με διαφορά - (Ε) Ερωτική σειρά, με τους Φαιν Ξυλά, Βασίλη Μιχα, κ.ά.
22.30 Focus Αστυνομική ταινία, με τους Γουίλ Σμιθ, Μάργκο Ρόμπι, κ.ά.
00.00 Total Blackout - (Ε) Adventure Game.
01.00 OPEN Weekend - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
03.30 Daddy cool - (Ε) Κωμική σειρά.

ΣΙΓΜΑ ΤΗΛ.: 22580100

21.10 The Voice of Greece
06.30 Τα χρυσόψαρα - (Ε) Κωμική σειρά.
07.00 Love it - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
08.00 Καλό μεσημεράκι - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή, με τον Νίκο Μουτσινά.
09.40 Ζωή ποδήλατο - (Ε) Κωμική σειρά.
10.15 Ώρα για φαγητό - (Ε) Εκπομπή μαγειρικής, με την Αργυρώ Μπαρμπαρίγου.
11.15 Βουράτε γειτόνοι - (Ε) Κωμική σειρά.
12.30 Κάτι ξαναψήνεται - (Ε) Εκπομπή μαγειρικής.
14.00 Όλα Γκουντ Ψυχαγωγική εκπομπή με τους Γρηγόρη Γκουντάρα, και Ναταλί Κάκκαβα.
16.30 The Voice of Greece - (Ε) Μουσικός διαγωνισμός.
18.00 **Γεγονότα σε συντομία**
18.10 The Voice of Greece - Συνέχεια
19.10 Η πεθερά Κωμική σειρά, με τους Σοφοκλή Κασκαούνια, Έλενα Γαλαταριώτη, κ.ά.
20.00 **Τομές στα γεγονότα**
21.10 The Voice of Greece Μουσικός διαγωνισμός.
00.30 **Γεγονότα σε τίτλους**
00.40 Η πεθερά - (Ε) Κωμική σειρά, με τους Σοφοκλή Κασκαούνια, Έλενα Γαλαταριώτη, κ.ά.
01.30 Όλα Γκουντ - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή,
03.30 Ήρθε κι έδεσε - (Ε)

CAPITAL ΤΗΛ.: 25577577

07.35 Τηλεαγορά
08.00 Ελληνική ταινία
09.35 Family movie
11.20 Τηλεαγορά
12.00 Τάσος στη μουσική - (Ε)
13.10 Ελληνική ταινία
14.50 Τηλεαγορά
15.20 Ελληνική ταινία
17.00 Τηλεαγορά
19.05 Ξένη ταινία
21.00 Ξένη ταινία
23.00 Ξένη ταινία

PLUS ΤΗΛ.: 22259000

08.05 Παιδικό παραμύθι
09.00 Cook Eat - (Ε) Εκπομπή μαγειρικής.
11.00 Τηλεαγορά
13.00 ΑΝΝΙΤΑ κοίτα - (Ε)
16.35 Τηλεαγορά
18.30 Αόρατος φακός
19.00 Ταξίδι γεύσεων, III - (Ε) Εκπομπή μαγειρικής.
19.55 Αόρατος φακός
20.15 Ο καιρός
20.20 Για πάντα νέοι - (Ε)
21.30 Το ταξίδι της ζωής, III
22.30 Ξένη ταινία

EXTRA ΤΗΛ.: 25715111

08.00 Μουσικό πρόγραμμα
10.05 Έξυπνες αγορές
10.20 Κορίτσια ο Μάρκουλης
12.30 Ελιές Θρούμπες
13.00 Έξυπνες αγορές
14.00 Ασημένια φεγγάρια
15.35 Έξυπνες αγορές
16.05 Κινημ/φικές επιτυχίες
16.40 **Δελτίο Ειδήσεων**
17.15 Αόρατος φακός
18.05 Ελληνική ταινία
19.45 EXTRA News
20.20 Ελληνική ταινία
22.00 Η προδοσία
23.45 Ξένη ταινία
01.30 MAD TV

MOVIES BEST

23.00 Exfiltres
07.15 Life At These Speeds
09.10 Cold Brook
11.00 RBG
12.45 La Dolce Vita
16.00 Project Blue Book, II - Ep. 6-10
21.00 Waiting For The Barbarians
23.00 Exfiltres (Escape From Raqqa)
00.45 The Zero Theorem
02.45 Jexi
04.15 Legacy

GREEK CINEMA

20.00 Η ωραία των Αθηνών
06.00 Οι γαμπροί της Ευτυχίας
07.20 Ο φαντασμένος
09.00 Ταπεινός και καταφρονεμένος
11.45 Μια νύχτα στον παράδεισο
13.00 Το στραβόξυλο
14.40 Ζητείται ψεύτης
16.10 Η Αλίκη δικτάτωρ
18.10 Το αμαξάκι
20.00 Η ωραία των Αθηνών
21.30 Μια σταρ στη γειτονιά
23.00 Χωρίς ταυτότητα
00.30 Ταπεινός και καταφρονεμένος
03.15 Όταν λείπει η γάτα
04.30 Ζητείται ψεύτης

Τι σημαίνει το «μέσα» και το «έξω»

Μεγάλη έκθεση στο παλαιό ψυχιατρείο στο Δαφνί για τα ρευστά όρια του χρόνου και του τόπου που βιώνει κάποιος σε εγκλεισμό

Της **ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΣ ΠΟΥΡΝΑΡΑ**

Το απογευματινό φως έπεφτε γλυκά και μαλάκωνε τα πάντα. Απέναντι, μια πολυκατοικία βαμμένη σε έντονο γαλάζιο χρώμα. Οι ένοικοι στις βεράντες απολάμβαναν τη σαββατιάτικη ανεμελιά. Από το δικό μας μπαλκόνι, η θέα άλλαζε. Ο ήλιος που έδυε κοβόταν σε μικρά τετραγωνάκια από τα κάγκελα που έφταναν ώς το ταβάνι στο μπαλκόνι. Ημασταν σ' ένα από τα εγκαταλελειμμένα κτίρια στο Δαφνί όπου φιλοξενείται αυτήν την περίοδο η έκθεση «Reality Check» σε επιμέλεια του Κώστα Πράπογλου. Τριάντα δύο Ελληνες και ξένοι καλλιτέχνες κάνουν in situ έργα όχι για το ψυχιατρείο όσο για το τι σημαίνει το «μέσα» και το «έξω» (έννοιες υποκειμενικές για τον καθένα μας) καθώς και τα ρευστά όρια του χρόνου και του τόπου που βιώνει κάποιος σε εγκλεισμό.

Το οξύμωρον είναι ότι οι αναθέσεις για τις εγκαταστάσεις αυτές έγιναν λίγο προτού η πανδημία σαρώσει τον πλανήτη. «Και κάπως έτσι, η ζωή που είναι αγρίως απρόβλεπτη πάντοτε, έκανε ξαφνικά πραγματικότητα για όλους μας ένα ζήτημα που ήταν μέχρι τότε θεωρητικό», λέει ο επιμελητής. Εχοντας ζήσει και εργαστεί πολλά χρόνια στο Λονδίνο, ο Πράπογλου προσεγγίζει διαφορετικά τις εκθέσεις. Με σπουδές στην αρχαιολογία, στην αρχιτεκτονική και στην τέχνη, ψάχνει πρώτα να βρει τα κατάλληλα κελύφη για τις δράσεις του και ύστερα να φτιάξει το εννοιολογικό πλαίσιο. Καλλιεργημένος και ευαίσθητος, αφήνεται κάθε φορά στην ατμόσφαιρα ενός κτιρίου για να τον καθοδηγήσει.

Μετά τον επαναπατρισμό στην Αθήνα, έκανε πολύ ενδιαφέρουσες ομαδικές σε ιστορικά κτίρια της Κυψέλης, όπως η οικία Ζαρίφη και το 15ο Λύκειο της περιοχής που λειτουργεί σε ένα εκλεκτικιστικό συγκρότημα. Αργότερα βρήκε μια μουσική σκηνή στον Κεραμεικό, στην αρχή του άξονα της Ιεράς Οδού: «Η αρχαία οδός πάντοτε με κέντριζε όχι μόνον για τα Ελευσίνια μυστήρια και τον κυκεώνα αλλά και για την εξέλιξή της μέσα στον χρόνο. Είναι ένα παλίμψηστο, μια πολυεπίπεδη πραγματικότητα. Μέσα από αυτή μου έγινε ορατό το Ψυχιατρικό Ιδρυμα στο Δαφνί αλλά και η σπουδαία Μονή» μου εξηγεί, την ώρα που βρισκόμαστε στο κατώφλι της νέας έκθεσης.

Αυτό που εντυπωσιάζει αρχικά είναι το μέγεθος του Ψυχιατρικού Ιδρύματος. Ολόκληρα στρέμματα με παλαιά και καινούργια οικοδομήματα που άλλα λειτουργούν και άλλα έκλεισαν για στατικούς λόγους μετά τον σεισμό του 1999, με εκτάσεις πευκόφυτες και γωνιές με πεταμένα πράγματα, όλα δημιουργούν μια αίσθηση τόσο απόκοσμη με το που περνάς την πύλη. Η φύση αγκαλιάζει το δομημένο περιβάλλον και επιβάλλει την παρουσία της. Ακόμα και σήμερα άλλωστε το ίδρυμα παράγει το δικό του λάδι και μέλι. Και ύστερα η παλιά πτέρυγα της Γηροψυχιατρικής που πρέπει να εγκαταλείφθηκε λίγο πριν από τους Ολυμπιακούς Αγώνες εξαιτίας προβλημάτων στο σύστημα του κλιματισμού.

Σε νοητό σχήμα Η, 4.000 τ.μ. με θαλάμους, γραφεία, διαδρόμους, βαμμένους σε χρώματα παστέλ με αυτοκόλλητα πεταλούδες και νεράιδες στους τοίχους, λες και φιλοξενούσε κάποτε νηπιαγωγείο. «Οταν πρωτοπήγα τον Δεκέμβριο του 2019 έμοιαζε να άδειασε μέσα σε μια νύχτα. Είχαν μείνει όλα εκεί, κρεβάτια, ντουλάπες γεμάτες με ρούχα, περιοδικά, εφημερίδες, παλιές φωτογραφίες από τις οικογένειες των τροφίμων», λέει ο Πράπογλου.

Αρχικά σκέφτηκε να κρατήσει κάποια από αυτά τα σπαράγματα. Μπαινοβγαίνοντας όμως συχνά στο κτίριο, θεώρησε ότι από μόνο του έχει το gravitas που χρειαζόταν η έκθεση και πως όλα αυτά θα το βάραιναν ακόμα περισσότερο: «Αλλωστε δεν είναι μια έκθεση για τους τροφίμους αλλά για το πώς ο καθένας από εμάς βιώνει την πραγματικότητά του, την ατοπικότητα και την αχρονικότητα. Αν και ο θεατής θα έμπαινε μέσα σε ένα Ψυχιατρικό Ιδρυμα, ένα άσυλο, να νιώσει ότι βρίσκεται έξω, ότι του ανοίγεται μια πόρτα αλλού», συμπληρώνει.

ΝΙΚΟΣ ΚΟΚΚΑΛΙΑΣ

ΝΙΚΟΣ ΚΟΚΚΑΛΙΑΣ

ΝΙΚΟΣ ΚΟΚΚΑΛΙΑΣ

ΝΙΚΟΣ ΚΟΚΚΑΛΙΑΣ

Πάνω στην κεντρική φωτογραφία και στη μεσαία κάτω, άνθη από την εγκατάσταση της Δήμητρας Σκανδάλη που ήρθαν από την Πάρο. Αριστερά, ο επιμελητής Κώστας Πράπογλου και δεξιά η εγκατάσταση του Μάριου Βουτσινά με τα ρολόγια από τη συλλογή του πατέρα του. Οι αναθέσεις για τις εγκαταστάσεις αυτές έγιναν λίγο πριν η πανδημία σαρώσει τον πλανήτη.

4.000 τ.μ. με θαλάμους, γραφεία, διαδρόμους σε χρώματα παστέλ με αυτοκόλλητα πεταλούδες και νεράιδες στους τοίχους, λες και φιλοξενούσε κάποτε νηπιαγωγείο.

Μονοπάτι εξόδου, κρεβάτι από ρολόγια και «Μικρά έκθαμβα τίποτα»

Ολοι οι Ελληνες καλλιτέχνες επισκέφθηκαν τον χώρο και ακόμα και αυτοί που ζουν στο εξωτερικό έκαναν πολύωρα skype για να εξοικειωθούν με την αύρα του. «Τους καταλάμβανε η συγκίνηση, ήθελαν να περνάνε ώρες εδώ μέσα, όπως και εγώ· για να νιώσουμε πράγματα. Η Διοχάντη λόγου χάριν κοίταζε σιωπηλή τα δωμάτια ολόκληρες ημέρες μέχρι να αποφασίσει πού θα κάνει το δικό της έργο».

Πράγματι η σπουδαία καλλιτέχνις –που έχει κάνει μία από τις ωραιότερες εκθέσεις στην Ελλάδα, στο Ελαιουργείο της Ελευσίνας, και μας έχει εκπροσωπήσει στην Μπιενάλε Βενετίας– κάνει μια ρωγμή φωτός σε έναν τοίχο. Μέσα σε έναν από τους σκοτεινούς διαδρόμους χαρτογραφεί ένα μονοπάτι εξόδου.

Ξεχώρισα και άλλα έργα. Οπως του Μάριου Βουτσινά που πήρε εκατοντάδες ρολόγια swatch από τη συλλογή του πατέρα του, Ανδρέα, και όλα τους δείχνουν διαφορετική ώρα. Τα έχει πλέξει σαν στρώμα με ιμάντες πάνω σε ένα από τα παλιά κρεβάτια. Ορισμένα δουλεύουν και άλλα όχι, μετρώντας τον χρόνο με πολύ διαφορετικό τρόπο, που ξεχωρίζει τον ασθενή από τους υγιείς και το σπίτι μας από ένα νοσοκομείο. Η εγκατάσταση ακουμπά στη λεπτή ειρωνεία και στην προσωπική ευαισθησία ενός ανθρώπου που ξέρει να δίνει στα αντικείμενα μια διάσταση συμβολική, πέρα από την υλική.

Την παράσταση κλέβει και η εγκατάσταση της Δήμητρας Σκανδάλη που μοιράζει τον χρόνο της ανάμεσα στις ΗΠΑ και στην Πάρο. Με τίτλο «Μικρά έκθαμβα τίποτα» από τον στίχο του ποιητή Τάσου Λειβαδίτη, φέρνει λίγη από τη μοσχοβολιά των Κυκλάδων μέσα στο Δαφνί. Μυριάδες ξηρά λουλούδια και ενδημικά φυτά (φασκόμηλα και ρίγανες) δίνουν μια τρομερή ευωδιά στο έμπα της έκθεσης και μεταμορφώνουν ορισμένους από τους θαλάμους και την κουζίνα.

Αλλο ένα ενδιαφέρον στοιχείο του αφιερώματος είναι ότι πολλοί καλλιτέχνες επιλέγουν να δουλέψουν με πρώτη ύλη χώμα και φυτά, σαν μια υπόμνηση ότι η κλιματική αλλαγή είναι εδώ και απειλεί την πραγματικότητά μας. Καθηλωτικά είναι και τα βίντεο των Brothers Quay και της Κατερίνας Αποστολίδου. Ο Στίβεν και ο Τίμοθι Κουέι κάνουν μια ταινία μικρού μήκους για τη λεπτή γραμμή που χωρίζει το πραγματικό με το φαντασιακό σε ένα σουρεαλιστικό περιβάλλον. Η Αποστολίδου διερευνά τις συνθήκες ιδρυματοποίησης μέσα από συνεντεύξεις με δύο ανθρώπους που εργάστηκαν κάποτε στο κλειστό σήμερα Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Κέρκυρας.

Αξιοσημείωτο είναι πάντως το γεγονός ότι ο Πράπογλου έχει εισαγάγει νέα ήθη και στη χρηματοδότηση των εκθέσεών του. Εχει ιδρύσει τη μη κερδοσκοπική εταιρεία Artifact Athens μέσα από την οποία καταφέρνει να συγκεντρώνει χρήματα, τα οποία διοχετεύει στη διοργάνωση των ομαδικών δράσεών του.

ΝΙΚΟΣ ΚΟΚΚΑΛΙΑΣ

Εγκατάσταση της Μαριάννας Στραπατσάκη και της Τάνιας Τσιρίδου στην έκθεση στο Δαφνί.

Η έκθεση Reality Check έγινε με επιχορήγηση του υπουργείου Πολιτισμού προς την Artefact Athens. Θα διαρκέσει σίγουρα μέχρι και τις 9 Οκτωβρίου και ενδεχομένως να λάβει παράταση. Για να τη βρείτε στο Δαφνί ακολουθήστε τα κόκκινα βελάκια.

must

03/10

ΜΕ ΤΗΝ Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΖΑΧΑΡΙΟΥ

ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΗ ΟΜΟΡΦΙΑ